МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН ГРУПИ ОВОЧЕВИХ, КАРТОПЛІ ТА ГРИБІВ НА ВІДМІННІСТЬ, ОДНОРІДНІСТЬ І СТАБІЛЬНІСТЬ

Видання друге, виправлене і доповнене

Вінниця 2016

УДК [633:631.526.3]:635.1/.8
М 54

Методика проведення експертизи сортів рослин групи овочевих, картоплі та грибів на відмінність, однорідність і стабільність / За ред. Ткачик С. О. – Вінниця: ФОП Корзун Д. Ю., 2016. – 1145 с.

Укладачі видання: Києнко З. Б., к. с.-г. н., Лещук Н. В., к. с.-г. н., Гринів С. М., к. с.-г. н., с. н. с., Костенко Н. П., к. с.-г. н., Свинарчук О. В., Барбан О. Б., Український інститут експертизи сортів рослин.

Рецензенти:

Сич З. Д. – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри овочівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Черненко В. Л. – кандидат сільськогосподарських наук, провідний науковий співробітник лабораторії генетичних ресурсів, біотехнології та теоретичних основ селекції Інститут овочівництва і баштанництва НААН.

Затверджено Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 16 грудня 2016 року № 547

У виданні приведено морфологічні та ідентифікаційні ознаки сортів рослин, які мають свою градацію, ступінь виявлення, довірчі інтервали мінливості ознак. Видання ілюстроване малюнками та фотографіями.

Видання розраховане на спеціалістів, які проводять кваліфікаційну експертизу на ВОС-тест, науковців, селекціонерів, спеціалістів сільського господарства, викладачів і магістрів аграрних та біологічних навчальних закладів.

ISBN

УДК [633:631.526.3]:635.1/.8

© Український інститут експертизи сортів рослин, 2016

Видання включає Методики проведення експертизи сортів на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС-тест) для ботанічних таксонів: картопля (*Solanum tuberosum* L.), артишок посівний та іспанський (*Cynara cardunculus* L.), баклажан (*Solanum melongena* L.), бамія (гібіск їстівний, окра) (*Abelmoschus esculentus* (L.) Moench), бенінказа (*Benincasa* L.), боби кормові (*Vicia faba* L. var. major Harz.), бугила кервель (*Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.), буряк столовий (*Beta vulgaris* L. ssp. v*ulgaris* var. *conditiva* Alef.), василькі справжні (*Ocimum basilicum* L.), вівсяний корінь (*Tragopogon porrifolium* L.), вігна спаржева (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.), гарбуз звичайний, кабачок, патисон (*Cucurbita pepo* L.), гарбуз великоплідний (*Cucurbita maxima* Duch.), гарбуз великоплідний (волоський) × гарбуз мускатний (*Cucurbita maxima* Duch. × *Cucurbita moschata* Duch.), гарбуз мускатний (*Cucurbita moschata* Duch.), гарбуз чалмовидний (*Cucurbita maxima* f. *turbaniformis* L.), гірчиця салатна (*Brassica juncea* (L.) Czern. et Coss. In Czern.), горох посівний (*Pisum sativum* L.), дворядник тонколистий (*Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC.), диня звичайна (*Cucumis melo* L.), індау посівний (*Eruca sativa* Mill.), кавун звичайний (*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. et Nakai), капуста білоголова, савойська, червоноголова (*Brassica oleracea* L. var. *alba* DC., *B. oleracea* L. var. *sabauda* DC., *B. oleracea* L. var. *rubra* DC.), капуста броколі (*Brassica oleracea* L. convar. *вotrytis* (L.) Alef. var. *cymosa* Duch. (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *italica* включно), капуста брюссельська (*Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.), капуста китайська (*Brassica chinensis* L.), капуста кольрабі (*Brassica oleracea* L. convar. *acephala* (DC.) Alef. var. *gongylodes* L. (*Brassica oleracea* L. Gongylodes Group), капуста листкова (декоративна) (*Brassica oleracea* L. convar. *acefala* (DC). Alef.) капуста пекінська (*Brassica rapa* L. var. *pekinensis* (Lour.) Kitam.), капуста цвітна (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *вotrytis*), катран (*Crambe* Rupr.), квасоля звичайна (*Phaseolus vulgaris* L.), кмин звичайний (*Carum carvi* L.), коріандр посівний (кінза) (*Coriandrum sativum* L.), крес-салат (*Lepidium sativum* L.), кріп пахучий (*Anethum graveolens* L.), люфа (*Luffa* Mill.), мангольд (буряк листковий) (*Beta vulgaris* L. var. *cicla* L. (Ulrich)), мласкавець колосковий (овочевий) (*Valerianella locusta* L. & *Valerianella eriocarpa* Desv.), момордика (китайська гірка диня) (*Momordica charantia* L.), морква (*Daucus carota* L.), огірок посівний (*Cucumis sativus* L.), пастернак (*Pastinaca sativa* L.), перець однорічний (солодкий, гіркий, паприка, чілі) (*Capsicum annuum* L.), петрушка городня (*Petroselinum crispum* (Mill.) Nyman ex A.W.Hill), підщепи помідора (*Solanum lycopersicum* L. × *Solanum habrochaites* S. Knapp & D.M. Spooner; *Solanum lycopersicum* L. × *Solanum peruvianum* (L.) Mill.; *Solanum lycopersicum L.* × *Solanum cheesmaniae* (L. Ridley) Fosberg)), помідор їстівний (*Solanum lycopersicum* L.), портулак городній (*Portulaca oleracea* L.), ревінь хвилястий (*Rheum rhabarbarum* L.), редька посівна *(Raphanus sativus* L. var. *sativus*), редька чорна (*Raphanus sativus* L. var. *niger* (Mill.) S. Kerner), редька олійна (*Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.), ріпа *(Brassica rapa* L. var. *rapa* L.), салат посівний (*Lactuca sativa* L.), селера коренеплідна (*Apium graveolens* L. var. *rapaceum* (Mill.) Gaud), селера черешкова (*Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers), селера листкова (*Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef), тиква звичайна (горлянка) (*Lagenaria siceraria* Mol. Standl.), трихозант (*Trichosanthes* L.), фенхель звичайний (*Foeniculum vulgare* Miller), фізаліс клейкоплодий (*Physalis ixocarpa* Brot. ex Hornem.), фізаліс опушений (суничний) (*Physalis pubescens* L.), холодок лікарський (спаржа) (*Asparagus officinalis* L.), хрін звичайний (*Armoracia rusticana* Gaerth. Mey. et Scherb.), цибуля багатоярусна (*Allium proliferum* Schrad.), цибуля батун (*Allium fistulosum* L.), цибуля ведмежа (черемша) (*Allium ursinum* L.), цибуля галузиста (*Allium ramosum* L.), цибуля городня (*Allium cepa* L.), цибуля шалот (*Allium oschaninii* O. Fedtsch), цибуля запашна (*Allium odorum.* L.), цибуля порей (*Allium porrum* L.), цибуля шніт (*Allium schoenoprasum* L.), цибуля слизун (*Allium nutans* L.), цикорій головчастий (*Cichorium*

intybus L. *partim*), цикорій кореневий (промисловий) (*Cichorium intybus* L.), цикорій листковий (*Cichorium intybus* L. partim), цикорій салатний (ендивій) (*Cichorium endivia* L.), чайот (огірок мексиканський) (*Sechium edule* (Jacg.) Sw.), часник (*Allium sativum* L.), шпинат городній (*Spinacia oleracea* L.), щавель кислий (*Rumex acetosa* L.), штами гливи звичайної, степової, легеневої (*Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm., *Pleurotus eryngii* (DC.) Quél., *Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.), штами опенька зимового (*Flammulina velutipes* (Curt.: Fr.) Sing.), штами опенька осіннього справжнього (*Armillaria mellea* (Vahl. ex Fr.) Kumm), штами печериці (*Agaricus* L.), штами трутовика лакованого (*Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst.), штами шіїтаке (*Lentinula edodes* (Berk.) Pegler.).

ЗМІСТ

№	МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ НА ВОС	Стор.
1.	Картопля……	7
2.	Артишок посівний та іспанський……	25
3.	Баклажан……	53
4.	Бамія (гібіск їстівний, окра)……..	66
5.	Бенінказа……	77
6.	Боби кормові……...	86
7.	Бугила кервель……...	101
8.	Буряк столовий……...	110
9.	Васильки справжні……..	121
10.	Вівсяний корінь…….	133
11.	Вігна спаржева……...	142
12.	Гарбуз звичайний, кабачок, патисон……...	154
13.	Гарбуз великоплідний……...	176
14.	Гарбуз великоплідний (волоський) × гарбуз мускатний……..	191
15.	Гарбуз мускатний……..	203
16.	Гарбуз чалмовидний…….	217
17.	Гірчиця салатна……..	227
18.	Горох посівний (овочевого напряму використання) (див. «Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернобобових та круп'яних на відмінність, однорідність і стабільність (ВОС-тест)»)	
19.	Дворядник тонколистий……	237
20.	Диня звичайна……	246
21.	Індау посівний……	273
22.	Кавун звичайний……	282
23.	Капуста білоголова, савойська, червоноголова……..	309
24.	Капуста броколі……..	327
25.	Капуста брюссельська……...	339
26.	Капуста китайська…….	348
27.	Капуста кольрабі……	358
28.	Капуста пекінська……..	369
29.	Капуста цвітна……	381
30.	Катран……..	395
31.	Квасоля звичайна (овочевого напряму використання) (див. «Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернобобових та круп'яних на відмінність, однорідність і стабільність (ВОС-тест)»)	
32.	Кмин звичайний…….	406
33.	Коріандр посівний (кінза)…….	415
34.	Крес-салат……...	425
35.	Кріп пахучий……...	435
36.	Кукурудза розлусна, кукурудза цукрова (див. «Методика проведення експертизи сортів рослин групи зернових на відмінність, однорідність і стабільність (ВОС-тест)»)	
37.	Люфа……	445
38.	Мангольд (буряк листковий)…….	454
39.	Мласкавець колосковий (овочевий)…….	463
40.	Момордика (китайська гірка диня)……..	474
41.	Морква ……...	486
42.	Огірок посівний……..	500

43. Пастернак…… 523
44. Перець однорічний (солодкий, гіркий, паприка, чілі)…… 536
45. Петрушка городня…….. 559
46. Підщепи помідора…….. 569
47. Помідор їстівний…… 596
48. Портулак городній…… 640
49. Ревінь хвилястий…… 654
50. Ревінь тангуский…… 663
51. Редька посівна (редиска)……... 673
52. Редька чорна……... 684
53. Редька олійна…….. 696
54. Ріпа…….. 709
55. Салат посівний……... 726
56. Селера коренеплідна…….. 747
57. Селера черешкова, селера листкова……. 762
58. Тиква звичайна (горлянка)…… 773
59. Трихозант…… 790
60. Фенхель звичайний……. 800
61. Фізаліс клейкоплодий…… 810
62. Фізаліс опушений (суничний)…….. 825
63. Холодок лікарський (спаржа)……... 836
64. Хрін звичайний……... 847
65. Цибуля багатоярусна……. 858
66. Цибуля батун…….. 868
67. Цибуля ведмежа (черемша)……... 878
68. Цибуля галузиста……... 887
69. Цибуля городня, цибуля шалот…… 898
70. Цибуля запашна……..... 918
71. Цибуля порей…….. 930
72. Цибуля слизун ……..... 942
73. Цибуля шніт ……... 953
74. Циклантера……. 962
75. Цикорій головчастий……..... 971
76. Цикорій кореневий (промисловий)…….. 982
77. Цикорій листковий……. 992
78. Цикорій салатний (ендивій)…….. 1002
79. Чайот (огірок мексиканський)…….. 1024
80. Часник……..... 1034
81. Шпинат городній…… 1047
82. Щавель кислий……... 1061

Гриби

83. Глива…… 1075
84. Опеньок зимовий……..... 1087
85. Опеньок осінній справжній……... 1096
86. Печериця …… 1105
87. Трутовик лакований……... 1118
88. Шіїтаке……..... 1126

УДК 635.21 Код UPOV: SOLAN_TUB

Методика
проведення експертизи сортів картоплі (*Solanum tuberosum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Solanum tuberosum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – бульби

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити 100 бульб (6–8 кг), 35–50 мм у діаметрі, масою 60–80 г кожна.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності – продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків, не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,35 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ).

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказується в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/23/6, 2004. Сорти-еталони картоплі виділені: Києнко З. Б., к. с.-г. н., УІЕСР, Горицька Т. В., Бородянська лабораторія Філії УІЕСР Київського ОДЦЕСР.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина рослин);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові. У вибірці з 6 рослин – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Світловий паросток: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні основи (ознака 4);

– Віночок квітки: інтенсивність антоціанового забарвлення внутрішнього боку (ознака 33);

– Віночок квітки: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні внутрішнього боку (ознака 34);

– Рослина: час достигання (ознака 36);

– Бульба: забарвлення шкірки (ознака 39).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висаджувати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів картоплі

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (+) QN	Світловий паросток: розмір VG (a) 1	малий	3	Дубравка
		середній	5	Серпанок, Повінь
		великий	7	Розара, Фавор
2. (*) (+) PQ	Світловий паросток: форма VG (a) 1	сферична	1	Вінетта, Невський
		яйцеподібна	2	Белла Роза, Світанок Київський
		конічна	3	Тирас
		широкоциліндрична	4	Явір
		вузькоциліндрична	5	Забава
3. (*) (+) QN	Світловий паросток: інтенсивність антоціанового забарвлення основи VG (a) 1	відсутня або дуже слабка	1	Каратоп, Космос
		слабка	3	Санте, Серпанок
		помірна	5	Партнер
		сильна	7	Роко
		дуже сильна	9	Тирас
4. (*) (+) QN	Світловий паросток: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні основи VG (a), 1	відсутнє або дуже мале	1	Вернісаж, Фінка, Дезіре
		середнє	2	Партнер, Овація
		велике	3	Агрія
5. (*) (+) QN	Світловий паросток: опушення основи VG (a) 1	відсутнє або дуже слабке	1	Санте, Серпанок
		слабке	3	Каратоп,Фантазія
		помірне	5	Вінетта, Белла Роза
		сильне	7	Тирас, Невський
		дуже сильне	9	Чернігівська 98
6. (+) QN	Світловий паросток: розмір верхівки порівняно з основою VG (a), 1	малий	3	Космос
		середній	5	Агаве, Св.Київський
		великий	7	Белла Роза, Вінетта
7. (+) QN	Світловий паросток: форма верхівки VG (a) 1	закрита	1	Повінь
		проміжна	3	Каратоп, Невський
		відкрита	5	Вінетта

1	2	3	4	5
8. (+) QN	Світловий паросток: антоціанове забарвлення верхівки VG (a) 1	відсутнє або дуже слабке	1	Космос
		слабке	3	Белла Роза
		помірне	5	Ведруска, Рампель
		сильне	7	Повінь, Агрія
		дуже сильне	9	Голдіка
9. (+) QN	Світловий паросток: опушення верхівки VG (a) 1	відсутнє або дуже слабке	1	Голдіка, Повінь
		слабке	3	Агаве, Світанок Київський
		помірне	5	Белла Роза
		сильне	7	Тирас, Невський
		дуже сильне	9	Роко
10. (*) (+) QN	Світловий паросток: кількість кореневих кінчиків VG (a),1	мала	3	Космос
		середня	5	Белла Роза
		велика	7	Тирас, Невський
11. (+) QN	Світловий паросток: бічні пагони за довжиною VG (a), 1	короткі	3	Каратоп
		середні	5	Белла Роза, Роко
		довгі	7	Бонус
12. (+) QN	Рослина: тип розвитку VG 2	стебловий	1	Агрія, Агаве
		проміжний	2	Лаперла
		листковий	3	Повінь
13. (*) (+) QN	Рослина: габітус VG 2	прямий	3	Роко
		напіврозлогий	5	Белла Роза,Невський
		розлогий	7	Каратоп
14. (*) (+) QN	Стебло: антоціанове забарвлення VG 2	відсутнє або дуже слабке	1	Агаве, Невський
		слабке	3	Белла Роза, Голдіка
		помірне	5	Роко, Повінь
		сильне	7	Дезіре, Крістіна
		дуже сильне	9	Інфініті
15. (+) QN	Листок: загальний розмір VG (b) 2	малий	3	Довіра
		середній	5	Рая, Невський
		великий	7	Агаве, Повінь
16. (+) QN	Листок: за відкритістю VG (b) 2	закритий	1	Вінетта
		проміжний	3	Белла Роза, Роко
		відкритий	5	Невський, Рая
17. (+) QN	Листок: виявлення вторинних листочків VG (b), 2	слабке	3	Легенда
		помірне	5	Серпанок, Роко
		сильне	7	Повінь, Невський

1	2	3	4	5
18. (+) QN	Листок: зелене забарвлення VG (c), 2	світле	3	Невський, Агаве
		помірне	5	Серпанок, Тетерів
		темне	7	Роко
19. (+) QN	Листок: поширення антоціанового забарвлення жилок на верхньому боці VG (c) 2	відсутнє або дуже слабке	1	Агаве, Невський
		слабке	3	Повінь
		помірне	5	Роко
		сильне	7	Крістіна
		дуже сильне	9	Інфініті
20. (+) QN	Друга пара бічних листочків: розмір VG (b) 2	дуже малий	1	Мустанг, Наташа
		малий	3	Поляна
		середній	5	Серпанок, Агаве
		великий	7	Белла Роза
		дуже великий	9	Kennebec
21. (+) QN	Друга пара бічних листочків: за шириною VG (c), 2	вузькі	3	Поляна
		середні	5	Агаве, Дезіре
		широкі	7	Серпанок, Повінь.
22. (+) QN	Верхівкові та бічні листочки: частота зрощення VG (c) 2	відсутні або дуже рідко	1	Агаве
		рідко	3	Ведруска
		середньо	5	Невський, Агрія
		часто	7	Романо
		дуже часто	9	Рів'єра
23. (+) QN	Листочок: хвилястість краю VG (c) 2	відсутня або дуже слабка	1	Серпанок, Невський
		слабка	3	Белла Роза
		помірна	5	Роко, Зелений гай
		сильна	7	Aiko
		дуже сильна	9	Sava
24. (+) QN	Листочок: заглиблення жилок VG (c), 2	мілке	3	Піроль, Невський
		середнє	5	Тирас, Агаве
		глибоке	7	Роко, Смуглянка
25. (+) QN	Листочок: глянсуватість верхнього боку VG (c), 2	не глянсуватий	3	Повінь, Тетерів
		середньоглянсуватий	5	Невський,Белла Роза
		глянсуватий	7	Christa
26. QL	Листочок: опушення пластинки на верхівці розетки VG, (c) 2	відсутнє	1	Загадка
		наявне	9	Тирас

1	2	3	4	5
27. (+) QN	Бутон: антоціанове забарвлення VG 2	відсутнє або дуже слабке	1	Невський
		слабке	3	Серпанок, Панда
		середнє	5	Рая
		сильне	7	Роко, Повінь
		дуже сильне	9	Крістіна
28. QN	Рослина: за висотою VG 2	дуже низька	1	
		низька	3	Каратоп
		середня	5	Повінь, Невський
		висока	7	Белла Роза
		дуже висока	9	Легенда, Роко
29. (*) QN	Рослина: рясність цвітіння VG 3	відсутнє або дуже обрідне	1	Белла Роза
		обрідне	3	Каратоп
		помірне	5	Тетерів, Роко
		рясне	7	Повінь, Агрія
		дуже рясне	9	Світанок Київський
30. (+) QN	Суцвіття: розмір VG 3	малий	3	Белла Роза,Каратоп
		середній	5	Серпанок, Повінь
		великий	7	Роко, Світанок Київський
31. (+) QN	Суцвіття: антоціанове забарвлення квітконіжки VG 3	відсутнє або дуже слабке	1	Агаве, Невський
		слабке	3	Белла Роза
		помірне	5	Рая, Лаперла
		сильне	7	Інфініті
		дуже сильне	9	Alhamra
32. (+) QN	Віночок квітки: розмір VG 3	малий	3	Белла Роза, Голдіка
		середній	5	Тирас, Агаве
		великий	7	Тетерів, Роко
33. (*) (+) QN	Віночок квітки: інтенсивність антоціанового забарвлення внутрішнього боку VG (d) 3	відсутнє або дуже слабка	1	Невський, Ероу
		слабка	3	Наташа
		помірна	5	Ведруска, РедЛеді
		сильна	7	Крістіна
		дуже сильна	9	

1	2	3	4	5
34. (*) (+) QN	Віночок квітки: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні внутрішнього боку VG (d), 3	відсутнє або мале	1	Невський, Ероу
		середнє	2	Зелений гай
		велике	3	Голдіка
35. (*) (+) QN	Віночок: поширення антоціанового забарвлення на внутрішньому боці VG (d) 3	відсутнє або дуже мале	1	Невський, Ероу
		мале	3	Фіделія
		середнє	5	Ведруска
		велике	7	Панда, Вернісаж
		дуже велике	9	Ponto
36. (*) (+) QN	Рослина: час достигання MG 4	дуже ранній	1	Рів'єра, Вінетта
		ранній	3	Тирас
		середній	5	Світанок Київський
		пізній	7	Тетерів, Роко
		дуже пізній	9	Червона Рута
37. (*) (+) QN	Бульба: форма VG A 5	куляста	1	Повінь, Ведруска
		короткоовальна	2	Лабелла, Анатан
		овальна	3	Серпанок,Невський
		видовженоовальна	4	Тирас, Роко
		видовжена	5	Арія
		дуже видовжена	6	Pompadour
38. QN	Бульба: вічка за глибиною VG 5	дуже мілкі	1	Рів'єра
		мілкі	3	Серпанок, Агрія
		середні	5	Повінь, Світанок Київський
		глибокі	7	Билина, Промінь
		дуже глибокі	9	Vitelotte Noir
39. (*) PQ	Бульба: забарвлення шкірки VG 5	світло-бежеве	1	Рів'єра
		жовте	2	Невський, Агрія
		червоне	3	Повінь, Дезіре
		частково червоне	4	Cara
		блакитне	5	Vitelotte Noir
		частково блакитне	6	Kestrel
		рожево-коричневе	7	Легенда
		чорно-фіолетове	8	Смуглянка
40. (*) PQ	Бульба: забарвлення основи вічка VG 5	біле	1	Рів'єра, Серпанок
		жовте	2	Агрія, Каррера
		червоне	3	Повінь
		блакитне	4	Vitelotte Noir

1	2	3	4	5
41. (*) PQ	Бульба: забарвлення м'якоті VG 5	біле	1	Ведруска
		кремове	2	Дезіре, Ероу
		світло-жовте	3	Зелений гай
		помірно жовте	4	Вернісаж
		темно-жовте	5	Фінка
		червоне	6	Red Salad
		частково червоне	7	Early Rose
		блакитне	8	Vitelotte Noir
		частково блакитне	9	Herd Laddie
42. (+) QN	Лише сорти із світло-бежевою і жовтою шкіркою. Бульба: антоціанове забарвлення шкірки під впливом світла VG 5	відсутнє або дуже слабке	1	Рів'єра
		слабке	3	Овація
		помірне	5	Зелений гай
		сильне	7	Партнер
		дуже сильне	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів картоплі

8.1 ***Пояснення, що охоплюють декілька ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Світловий паросток. Усі спостереження на світловому паростку повинні бути зроблені щонайменше на 6-ти бульбах таким чином:

спектральний склад джерела світла є визначальним чинником впливу на ступінь виявлення ознак світлового паростка. Спектр визначається типом ламп і напруги. Вплив температури на швидкість росту паростків слабкий. Добра вираженість ознак досягається в закритому приміщенні за кімнатної температури без денного світла за освітлення лампочками розжарювання (6V постійного струму / 0,05A, 8 шт. на $м^2$, на відстані 25–40 см від бульб).

(b) Листок. Усі спостереження повинні бути зроблені на повністю розвинених листках на центральній частині рослини. Для обстеження вибирають із кожної з 20 рослин по одному листку, розташованому на середній частині рослини.

(c) Листок. Усі спостереження на листку мають бути зроблені на повністю розвиненому листку центральної частини рослини.

(d) Квітка. Усі спостереження за забарвленням квітки повинні бути зроблені на внутрішній стороні свіжовідкритої квітки.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1–11. Світловий паросток.

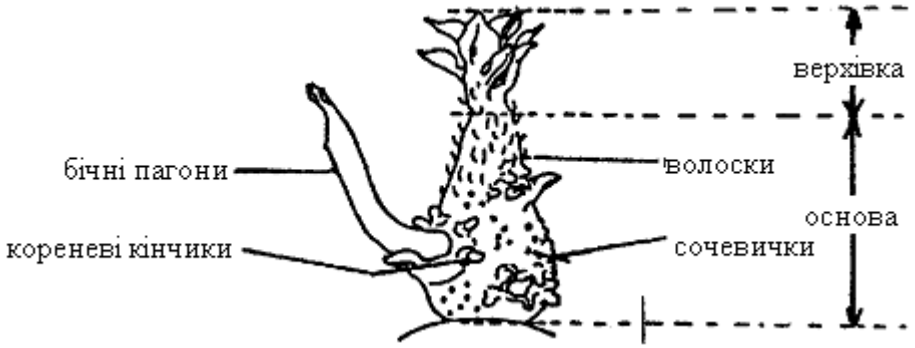

До 2. Світловий паросток: форма.

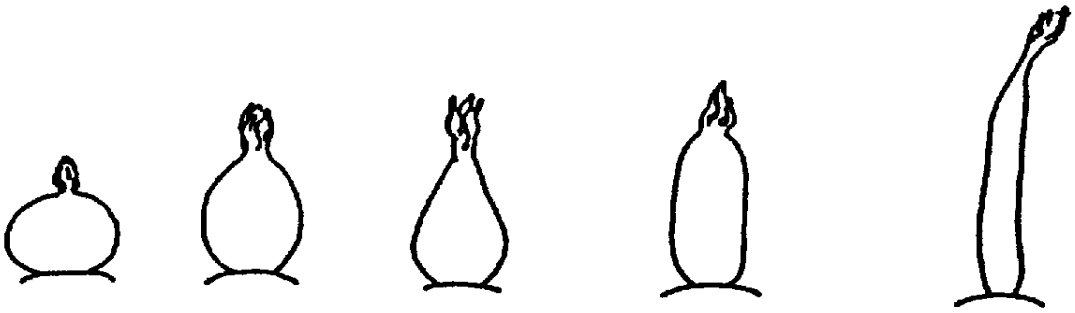

1	2	3	4	5
Сферична	яйцеподібна	конічна	широкоциліндрична	вузькоциліндрична

До 3. Світловий паросток: інтенсивність антоціанового забарвлення основи.

Якщо антоціанове забарвлення відсутнє, то світловий паросток зелений.

До 4, 34. Світловий паросток: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні основи (4); Віночок квітки: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні внутрішнього боку (34).

Антоціанове забарвлення складається з червоного та синього компонентів. Якщо частка синього низька, то з’являється червоно-фіолетове забарвлення. Якщо частка синього висока, то з’являється синьо-фіолетове забарвлення.

До 7. Світловий паросток: форма верхівки.

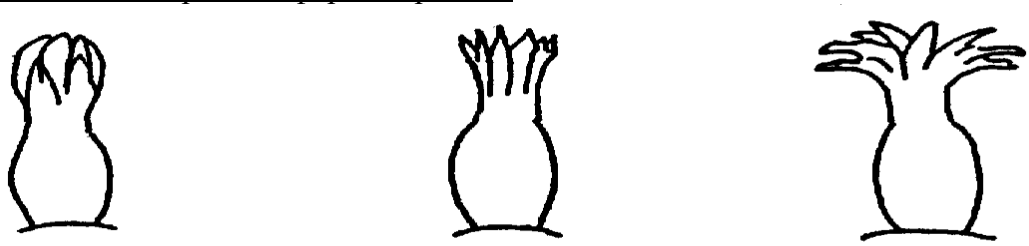

3	5	7
Закрита	проміжна	відкрита

Ознаку слід обстежувати через 10 тижнів, щоб одержати чіткий її прояв у колекції.

До 11. Світловий паросток: бічні пагони за довжиною.

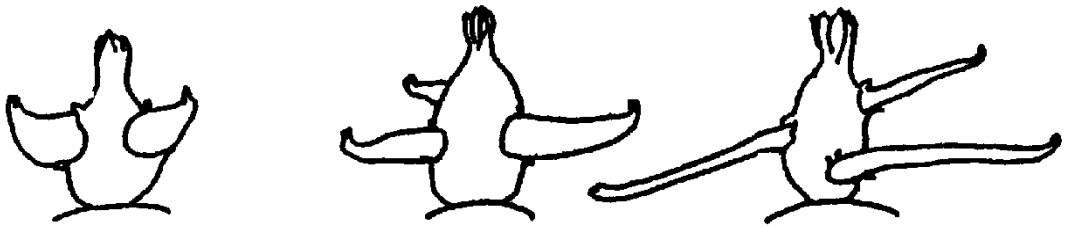

3	5	7
Короткі	середні	довгі

До 12. Рослина: тип розвитку.

1	2	3
Стебловий	проміжний	листковий

1. Стебловий тип: листків мало, стебла видно добре.
2. Проміжний тип: листки напіввідкриті, стебла видно частково.
3. Листковий тип: листки закривають стебла повністю.

До 13. Рослина: габітус.

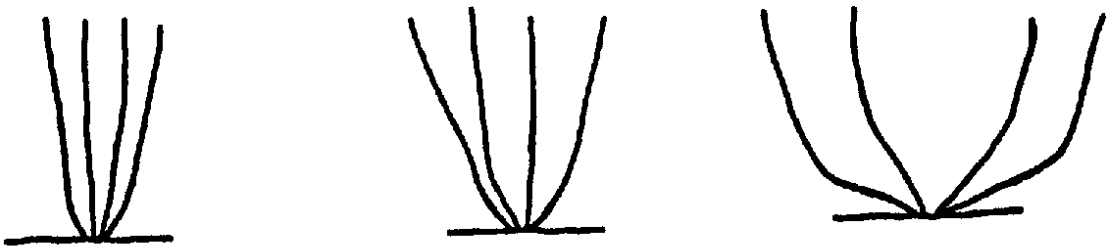

3	5	7
Прямий	напіврозлогий	розлогий

До 14, 19, 27, 31, 35. Антоціанове забарвлення.

Ступінь антоціанового забарвлення слід обстежувати відносно загальної площі. Розподіл та інтенсивність до уваги на беруться. Ступінь антоціанового забарвлення бутонів визначається на повністю розвинених бутонах (до видимого віночка).

До 15–26. Ознаки листка.

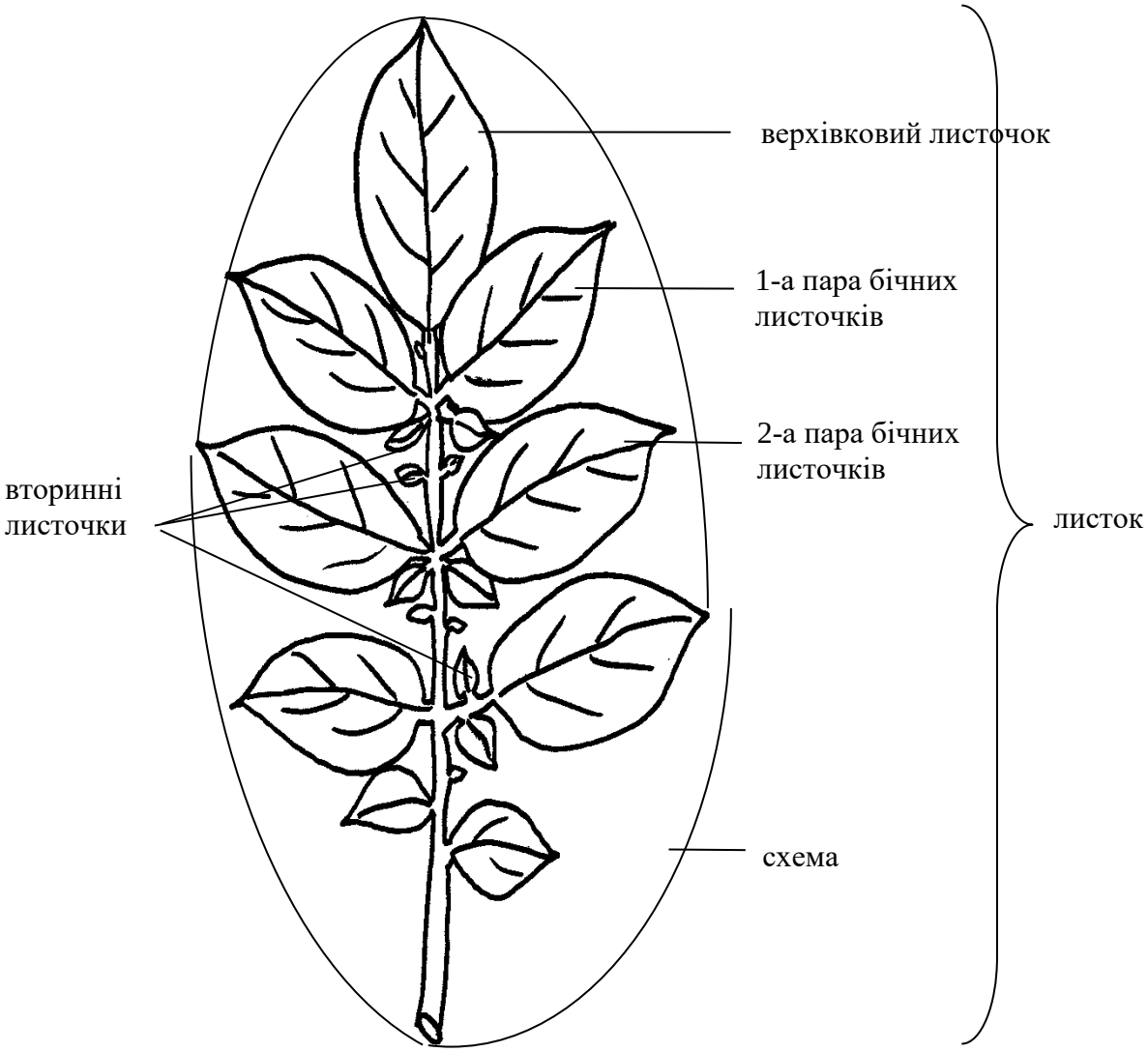

До 16. Листок: за відкритістю.

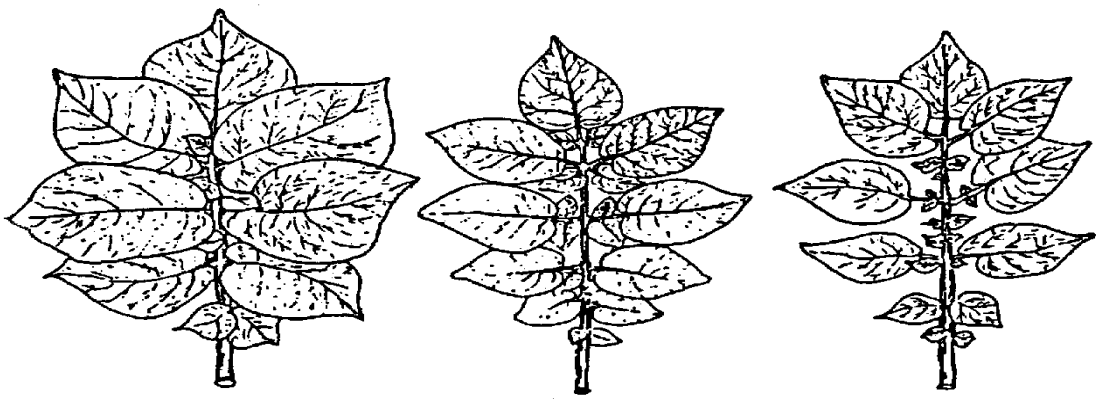

3	5	7
Закритий	проміжний	відкритий

До 21. Друга пара бічних листочків: за шириною.

3	5	7
Вузькі	середні	широкі

До 22. Верхівкові та бічні листочки: частота зрощення.

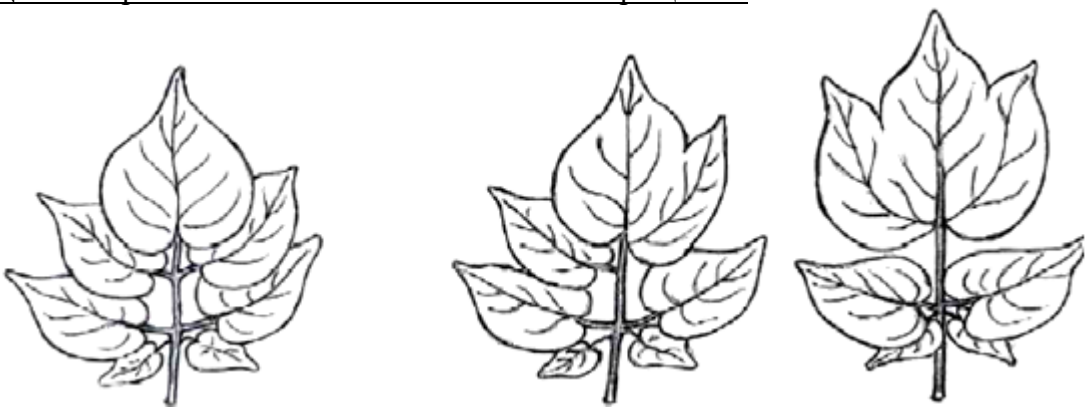

Не зрощені зрощені

До 30–35. Ознаки суцвіття і квітки.

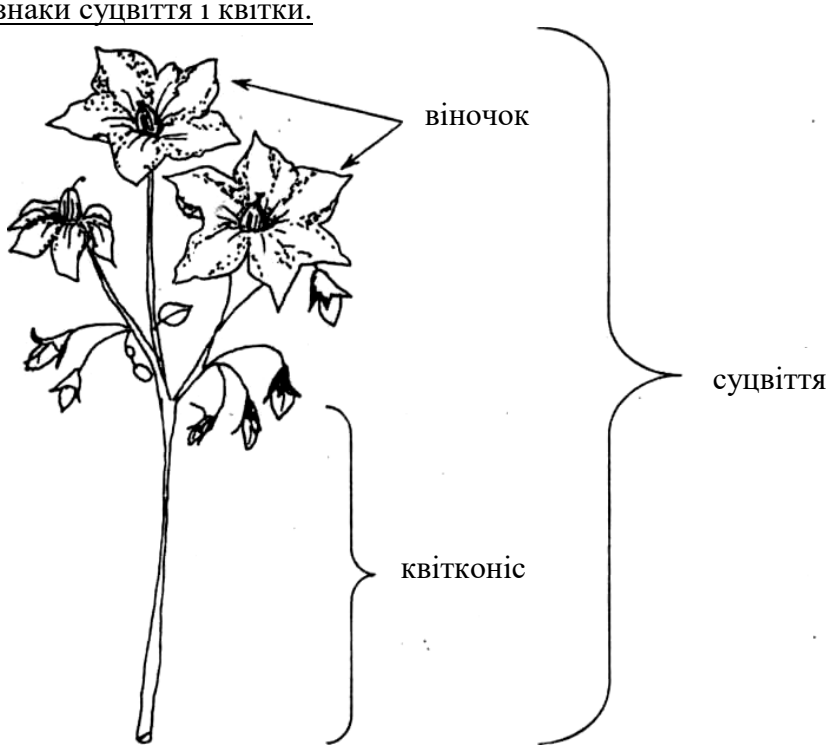

До 33. Віночок квітки: інтенсивність антоціанового забарвлення внутрішнього боку.

Якщо антоціанове забарвлення зсередини відсутнє, то віночок білий.

До 36. Рослина: час достигання.

Час достигання вважається повним, коли 80% листків усохли.

До 37. Бульба: форма.

1	2	3	4	5	6
Куляста	короткоовальна	овальна	видовженоовальна	видовжена	дуже видовжена

До 42. Лише сорти із світло-бежевою і жовтою шкіркою. Бульба: антоціанове забарвлення шкірки під впливом світла.

Антоціанове забарвлення шкірки виявляється через 10 діб за денного і через 6–6,5 діб (150 годин) за штучного освітлення.

Коди фаз росту й розвитку рослин картоплі, в які рекомендовано здійснювати спостереження

1 – приблизно 12 тижнів після закладання бульб на пророщування;
2 – бутонізація;
3 – цвітіння;
4 – достигання;
5 – після збирання.

9. Література

1. Волкодав В. В. Атлас морфологічних ознак сортів картоплі *Solanum tuberosum* L. / В. В. Волкодав, О. М. Гончар, Н. В. Лещук [та ін.] – К., 2005. – 60 с.

2. Довідник картопляра / За редакцією Кучка А. А., Куценка В. С., Осипчука А. А., Батюг В. Г. – К.: Україна, 1991. – С. 10–19.

3. Зубченко О. О. Сорти і насінництво картоплі / О. О. Зубченко. – К.: Урожай, 1970. – С. 12–21.

4. Картопля / За редакцією Кононученка В. В., Полоцького М. Я. – К., 2002.

5. Кучко А. Фізіологія та біохімія картоплі / А. Кучко, М. Власенко, В. Мицько. – К.: Довіра, 1998. – С. 220–249.

6. Полоцький М. Я. Селекція та насінництво польових культур / М. Я. Полоцький, С. П. Васильківський, В. І. Князюк. – К.: Вища школа, 1994. – С. 53–60.

7. Новосельська А. П. Сортові особливості біохімічного складу картоплі / А. П. Новосельська, В. М. Мицько, І. В. Холодило // Картоплярство. – К.,1995. – Вип. 26.

8. Теслюк П. С. Практичний порадник картопляра / П. С. Теслюк, М. Я. Полоцький. – К.: Кий, 1999. – С. 57–96.

9. Теслюк П. Сорти картоплі / П. Теслюк, П. Пасічник, Ю. Верменко, Ю. Банківська. – К.: Агросвіт України, 2001. – 93 с.

10. Методика проведення експертизи сортів на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС) (картопля, овочеві та баштанні культури) // Охорона прав на сорти рослин. – К.: Алефа, 2004. – С. 242–252.

11. Міжнародний класифікатор СЕВ видів картоплі секції Tuberarium (DUN.) BUK. роду *Solanum* L. – Л., 1984. – С. 5–39.

12 Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Potato (*Solanum tuberosum* L.) (TG/23/6, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 35 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg023.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Solanum tuberosum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Картопля**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту

4.2.1 Вегетативне розмноження
(a) бульбами [ ]
(b) інше [ ]
4.2.2 Інше [ ]
(будь ласка, вкажіть деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {4}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (4)	Світловий паросток: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні основи	відсутнє або мале	Вернісаж, Фінка, Дезіре	1 [ ]
		середнє	Партнер, Овація	2 [ ]
		велике	Агрія	3 [ ]
5.2 (29)	Рослина: рясність цвітіння	відсутнє або дуже обрідне	Белла Роза	1 [ ]
		обрідне	Каратоп	3 [ ]
		помірне	Тетерів, Роко	5 [ ]
		рясне	Повінь, Агрія	7 [ ]
		дуже рясне	Світанок Київський	9 [ ]
5.3 (33)	Віночок квітки: інтенсивність антоціанового забарвлення внутрішнього боку	відсутнє або дуже слабка	Невський, Ероу	1 [ ]
		слабка	Наташа	3 [ ]
		помірна	Ведруска, РедЛеді	5 [ ]
		сильна	Крістіна	7 [ ]
		дуже сильна		9 [ ]
5.4 (34)	Віночок квітки: співвідношення блакитного в антоціановому забарвленні внутрішнього боку	відсутнє або мале	Невський, Ероу	1 [ ]
		середнє	Зелений гай	2 [ ]
		велике	Голдіка	3 [ ]
5.5 (36)	Рослина: час достигання	дуже ранній	Рів'єра, Вінетта	1 [ ]
		ранній	Тирас	3 [ ]
		середній	Світанок Київський	5 [ ]
		пізній	Тетерів, Роко	7 [ ]
		дуже пізній	Червона Рута	9 [ ]
5.6 (37)	Бульба: форма	куляста	Повінь, Ведруска	1 [ ]
		короткоовальна	Лабелла, Анатан	2 [ ]
		овальна	Серпанок,Невський	3 [ ]
		видовженоовальна	Тирас, Роко	4 [ ]
		видовжена	Арія	5 [ ]
		дуже видовжена	Pompadour	6 [ ]
5.7 (39)	Бульба: забарвлення шкірки	світло-бежеве	Рів'єра	1 [ ]
		жовте	Невський, Агрія	2 [ ]
		червоне	Повінь, Дезіре	3 [ ]
		частково червоне	Cara	4 [ ]
		блакитне	Vitelotte Noir	5 [ ]
		частково блакитне	Kestrel	6 [ ]
		рожево-коричневе	Легенда	7 [ ]
		чорно-фіолетове	Смуглянка	8 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {4}	

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.8 (40)	Бульба: забарвлення основи вічка	біле	Рів'єра, Серпанок	1 [ ]
		жовте	Агрія, Каррера	2 [ ]
		червоне	Повінь	3 [ ]
		блакитне	Vitelotte Noir	4 [ ]
5.9 (41)	Бульба: забарвлення м'якоті	біле	Ведруска	1 [ ]
		кремове	Дезіре, Ероу	2 [ ]
		світло-жовте	Зелений гай	3 [ ]
		помірно жовте	Вернісаж	4 [ ]
		темно-жовте	Фінка	5 [ ]
		червоне	Red Salad	6 [ ]
		частково червоне	Early Rose	7 [ ]
		блакитне	Vitelotte Noir	8 [ ]
		частково блакитне	Herd Laddie	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Прохання надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

[#] Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.32. Код UPOV: CYNAR_CAR

Методика

проведення експертизи сортів артишоку посівного та іспанського (*Cynara cardunculus* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Cynara cardunculus* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння або рослини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:

a) для сортів, які розмножуються насінням – 1500 насінин або 5 г;

b) для сортів, які розмножуються вегетативно – 60 рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи***. Експертиза має тривати щонайменше два вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 × 0,5 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють візуально та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /184/4, 2011.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту, яку використовують для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності інбредних ліній і гібридів приймається популяційний стандарт 5% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються чотири нетипові. Для оцінки однорідності вегетативно розмножуваних сортів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування сортів артишоку посівного або артишоку іспанського використовують такі ознаки:

– Центральна жилка: за товщиною на відстані 35 см від основи (ознака 14);
– Головне стебло: діаметр (ознака 19);
– Центральний кошик: за довжиною (ознака 20);
– Центральний кошик: діаметр (ознака 21);
– Зовнішній приквіток: основа за товщиною (ознака 39);
– Рослина: кількість бічних кошиків на головному стеблі (ознака 40).

Ознаки, корисні для групування сортів артишоку посівного:

– Листок: інтенсивність розсічення (ознака 3);
– Лише для сортів артишоку посівного. Головне стебло: час початку подовження (ознака 17);
– Лише для сортів артишоку посівного. Центральний кошик: форма поздовжнього розрізу (ознака 22);
– Лише для сортів артишоку посівного. Зовнішній приквіток: фіолетове забарвлення зовнішнього боку (ознака 30).

Ознаки, корисні для групування сортів артишоку іспанського:

– Листок: інтенсивність розсічення (ознака 3);
– Лише для сортів артишоку іспанського. Жилки: забарвлення (ознака 9);
– Жилки: шипи за довжиною (ознака 16).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(A) – артишок посівний;

(C) – артишок іспанський;

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів артишоку посівного та іспанського

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1.1 QN	Лише для сортів артишоку посівного. Рослина: за висотою VG/MS (a) 8	низька	3	
		середня	5	Vert Globe (A)
		висока	7	Madrigal (A)
1.2 QN	Лише для сортів артишоку іспанського. Рослина: за висотою VG/MS 8	низька	3	
		середня	5	Rouge d'Alger (C)
		висока	7	Verde de Peralta (C)
2. QN	Листок: положення VG (a) 8	пряме	1	Pètre (A), Vert de Provence (A), Vert de Vaulx en Velin (C)
		напівпряме	3	Camus de Bretagne (A), Olympus (A), Plein blanc amélioré (C)
		горизонтальне	5	Blanc hyérois (A), Symphony (A)
3. (*) (+) QN	Листок: інтенсивність розсічення VG (a) 8	слабка	3	Blanca de Tudela (A), Plein blanc amélioré Puvis (C), Violet de Provence (A)
		середня	5	Ateca (C), Loma (A), Plein blanc amélioré (C)
		сильна	7	Opal (A), Vert de Vaulx en Velin (C)
4. (+) PQ	Частка листка: форма верхівки (за винятком верхівкової частки) VG (a) 8	вузькозагострена	1	Ateca (C), Matterhorn (A), Vert de Vaulx en Velin (C)
		широкозагострена	2	Plein blanc amélioré (C)
		заокруглена	3	

1	2	3	4	5
5. (+) QN	Частка листка: кількість вторинних часток VG (a) 8	відсутня або дуже мала	1	Plein blanc amélioré (C), Puvis (C), Violet de Provence (A)
		мала	3	Camus de Bretagne (A), Matterhorn (A), Rouge d'Alger (C)
		середня	5	Blanc hyérois (A), Popvert (A), Vert de Vaulx en Velin (C)
		велика	7	Opal (A)
		дуже велика	9	
6. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG (a) 8	слабка	3	Blanc hyérois (A), Matterhorn (A), Plein blanc amélioré (C)
		помірна	5	Calico (A), Rouge d'Alger (C)
		сильна	7	Chrysanthème (A), Harmony (A)
7. PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG (a) 8	жовто-зелене	1	Bianco avorio a foglia frastagliata (C), Blanc hyérois (A)
		світло-зелене	2	Salambo (A)
		зелене	3	Plein blanc amélioré (C)
		темно-зелене	4	Madrigal (A)
		сіро-зелене	5	Camus de Bretagne (A), Symphony (A), Vert de Vaulx en Velin (C)
8. (*) QN	<u>Лише сорти артишоку посівного.</u> Жилки: антоціанове забарвлення біля основи VG (a) 8	відсутнє або дуже слабке	1	Blanca de Tudela
		слабке	3	Castel, Loma
		середнє	5	Adir, Opal, Pètre
		сильне	7	Violet de Provence
		дуже сильне	9	
9. (*) PQ	<u>Лише сорти артишоку іспанського.</u> Жилки: забарвлення 8	білувате	1	Plein blanc amélioré
		світло-зелене	2	Vert de Vaulx en
		зелене	3	Velin
		темно-зелене	4	
		світло-червоне	5	
		червоне	6	
		темно-червоне	7	Rouge d'Alger

1	2	3	4	5
10. QN	Лише сорти артишоку іспанського. Центральна жилка: вільні листочки за довжиною VG/MS (a) 8	короткі	3	
		середні	5	
		довгі	7	
11. (+) QN	Лише сорти артишоку іспанського. Центральна жилка: за довжиною від основи до верхівки VG/MS (a) 8	коротка	3	
		середня	5	Gigante di Romagna, Vert de Vaulx en Velin
		довга	7	Ateca
12. (+) QN	Лише сорти артишоку іспанського. Жилки: за шириною на відстані 5 см від основи VG/MS (a) 8	вузькі	3	
		середні	5	Vert de Vaulx en Velin
		широкі	7	Plein blanc amélioré
13. (+) QN	Лише сорти артишоку іспанського. Жилки: за шириною на відстані 35 см від основи VG/MS (a) 8	вузькі	3	
		середні	5	Vert de Vaulx en Velin
		широкі	7	Verde de Peralta
14. (*) (+) QN	Центральна жилка: за товщиною на відстані 35 см від основи VG/MS (a) 8	дуже тонка	1	Matterhorn (A), Violet de Camargue (A)
		тонка	3	Opal (A), Vert de Vaulx en Velin (C)
		середня	5	Plein blanc amélioré Puvis (C)
		товста	7	Menuet (A), Plein blanc amélioré (C)
		дуже товста	9	Verde de Peralta (C)
15. QN	Лише сорти артишоку іспанського. Центральна жилка: профіль внутрішньої сторони на відстані 5 см від основи VG (a) 8	слабко увігнутий	3	Plein blanc amélioré
		увігнутий	5	Rouge d‘Alger
		сильно увігнутий	7	

1	2	3	4	5
16. (*) (+) QN	Жилки: шипи за довжиною VG/MG (a) 8	відсутні або дуже короткі	1	Bianco inerma (C), Madrigal (A)
		короткі	3	Castel (A), Plein blanc amélioré (C)
		середні	5	Vert de Vaulx en Velin (C), Violet de Provence (C)
		довгі	7	Epineux argenté de Plainpalais (C), Spinoso Sardo (A)
17. (*) (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Головне стебло: час початку подовження MG 5–6	ранній	3	Blanca de Tudela
		середній	5	Opal
		пізній	7	Madrigal
18.1 QN	Лише сорти артишоку посівного. Головне стебло: за висотою (від основи до центрального кошика) VG/MS (b) 7	низьке	3	Blanca de Tudela, Opal
		середнє	5	Madrigal, Matterhorn
		високе	7	Olympus
18.2 QN	Лише сорти артишоку іспанського. Головне стебло: за висотою (від основи до центрального кошика) VG/MS (b) 7	низьке	3	
		середнє	5	Plein blanc amélioré Puvis
		високе	7	Ateca
19. (*) (+) QN	Головне стебло: діаметр VG/MS (b) 7	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
20. (*) QN	Центральний кошик: за довжиною VG/MS (b) 7	короткий	3	Ateca (C)
		середній	5	Imperial Star (A)
		довгий	7	Adir (A)
21. (*) QN	Центральний кошик: діаметр VG/MS (b) 7	малий	3	Ateca (C)
		середній	5	
		великий	7	Matterhorn (A)

1	2	3	4	5
22. (*) (+) PQ	Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: форма поздовжнього розрізу VG/MS (b) 7	трикутна	1	Violet de Provence
		овальна	2	Madrigal, Opal
		видовжена	3	Chrysanthème
		округла	4	
		сплюснута	5	
23. (+) PQ	Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: форма верхівки VG (b) 7	гостра	1	Violet de Provence
		заокруглена	2	Camus de Bretagne, Concerto, Madrigal
		плеската	3	Chrysanthème
		вдавлена	4	Pètre
24. (*) QN	Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: антоціанове забарвлення внутрішніх приквітків VG (c) 7	відсутнє або дуже слабке	1	Popvert
		слабке	3	Catsel, Harmony, Madrigal, Opal
		помірне	5	Blanc hyérois, Matterhorn
		сильне	7	Chrysanthème
		дуже сильне	9	Salambo
25. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: внутрішні приквітки за щільністю VG (c) 7	нещільні	3	
		помірної щільності	5	Blanca de Tudela, Camus de Bretagne
		щільні	7	Madrigal
26. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Квітколоже: діаметр VG/MS (b), 7	малий	3	Violet de Provence
		середній	5	Camus de Bretagne, Opal
		великий	7	Salambo
27. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Квітколоже: за товщиною VG/MS (c) 7	тонке	3	Blanc hyérois, Blanca de Tudela
		середнє	5	Daniel, Pètre
		товсте	7	Camus de Bretagne, Castel
28. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Квітколоже: форма поздовжнього розрізу VG (c) 7	плеската або слабко вдавлена	1	
		помірно вдавлена	2	Camus de Bretagne, Salambo, Tempo
		сильно вдавлена	3	Blanc hyérois, Imperial Star

1	2	3	4	5
29. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: час початку розкриття MG/MS 7	ранній	3	Chrysanthème, Imperial Star, Loma
		середній	5	Camus de Bretagne
		пізній	7	Blanca de Tudela, Madrigal, Popvert
30. (*) (+) PQ	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: фіолетове забарвлення на зовнішньому боці VG (d), 7	відсутнє або дуже слабке	1	Harmony
		слабке	2	Violet de Provence
		помірне	3	Chrysanthème
		сильне	4	Concerto, Salambo
		дуже сильне	5	Velours
31. (+) QL	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: забарвлення верхівки на зовнішньому боці VG (d), 7	зелене	1	Calico
		бронзове	2	Blanc hyérois, Sakiz
		сіре	3	Camus de Bretagne
32. (*) (+) PQ	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: форма верхівки VG (d) 7	гостра	1	Harmony, Spinoso Sardo
		пласка	2	Concerto, Talpiot
		виїмчаста	3	Chrysanthème, Imperial Star, Madrigal, Matterhorn
33. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: виїмка за глибиною VG (d), 7	мілка	1	Castel, Pyrenees, Violet de Provence
		середня	3	Blanc hyérois, Monquelina
		глибока	5	Chrysanthème, Imperial Star
34. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: відгин верхівки VG (d), 7	усередину	1	Chrysanthème
		прямо	2	Castel, Violet de Provence
		назовні	3	Olympus
35. (*) QN	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: шип за довжиною VG (d) 7	відсутній або дуже короткий	1	Matterhorn, Opal
		короткий	3	Chrysanthème, Pyrenees
		середній	5	Violet de Provence
		довгий	7	Spinoso Sardo
		дуже довгий	9	

1	2	3	4	5
36. (+) QL	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: шипик VG (d), 7	відсутній	1	Chrysanthème, Pyrenees
		наявний	9	Camus de Bretagne
37. (*) QN	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: за формою VG (d) 7	ширший, ніж довший	1	Calico, Cric, Pètre
		широкий і довгий	2	Camus de Bretagne, Pètre
		довший, ніж ширший	3	Harmony, Vert de Provence
38. (+) QN	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: основа за довжиною VG/MS (d), 7	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
39. (*) (+) QN	Зовнішній приквіток: основа за товщиною VG/MG (d) 7	тонка	1	
		середня	2	Blanc hyérois, Imperial Star, Popvert
		товста	3	Pètre
40. (*) QN	Рослина: кількість бічних кошиків на головному стеблі VG/MS 8	дуже мала	1	
		мала	3	Blanc hyérois
		середня	5	Salambo
		велика	7	Chrysanthème
		дуже велика	9	Cynamed

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів артишоку посівного та іспанського

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1-ий рік життя	
1	Сходи
2	1-ий–3-ій справжні листки
3	Розетка
2-ий та наступні роки життя	
4	Відростання
5	Розетка
6	Стеблування
7	Бутонізація
8	Цвітіння
9	Плодоношення
10	Достигання насіння

8.1 ***Основні сорти для групування артишоку посівного та іспанського***

– класифікувати сорти як артишок посівний, якщо хоча б одна ознака відповідає артишоку посівному і відсутні ознаки, які стосувалися б іспанського артишоку (у сірій зоні для всіх інших ознак);

– класифікувати сорти як іспанський артишок, якщо хоча б одна ознака не знаходиться в зоні іспанського артишоку та в зоні артишоку посівного (у сірій зоні для всіх інших ознак);

– в усіх інших випадках випробуванню підлягають сорти артишоку посівного та іспанського.

Наступні ознаки використовують для групування сортів артишоку посівного та іспанського:

Ознака 14. Центральна жилка: за товщиною на відстані 35 см від основи.

1 2 3		Артишок посівний
4 5		
6 7 8 9		Артишок іспанський

Ознака 18. Головне стебло: за висотою (від основи до центрального кошика).

1 2 3 4 5		Артишок посівний
6 7		
8 9		Артишок іспанський

Ознака 19. Головне стебло: діаметр.

1 2		Артишок іспанський
3 4 5		
6 7 8 9		Артишок посівний

Ознака 20. Центральний кошик: за довжиною.

1 2 3		Артишок іспанський
4 5		
6 7 8 9		Артишок посівний

Ознака 21. Центральний кошик: діаметр.

1 2 3		Артишок іспанський
4 5		
6 7 8 9		Артишок посівний

Ознака 39. Зовнішній приквіток: основа за товщиною.

1 2		Артишок іспанський
3 4		
5 6 7 8 9		Артишок посівний

Ознака 40. Рослина: кількість бічних кошиків на головному стеблі.

1 2 3 4		Артишок посівний
5 6 7		
8 9		Артишок іспанський

8.2 ***Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:***

(a) Ознаки на рослині, листках (листок, листкова пластинка, жилки = центральна жилка листка визначають у центральній частині пластинки) необхідно спостерігати на повністю розвинутих рослинах у фази відразу після появи першого кошика, головне стебло подовжується. Спостереження здійснюють на стадії 10–12 листків на 3–4 вузлі лисків від основи рослини.

(b) Ознаки на головному генеративному стеблі та центральному кошику слід обстежувати під час збору врожаю (найбільший розмір центрального кошика відразу перед відгином нижньої частини приквітків).

(c) Дані ознаки обстежують на зібраних центральних кошиках, розрізаних повздовж.

(d) Ознаки зовнішньої приквітки обстежують на 5-му витку приквітків від основи центрального кошика (закрита приблизно середня третина кошика).

8.3 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 3. Листок: інтенсивність розсічення.

Включно первинні і вторинні частки листка.

3
Слабка

5
середня

7
сильна

До 4. Частка листка: форма верхівки (за винятком кінцевої частки).

1
Вузькозагострена

2
широкозагострена

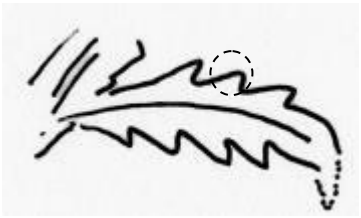

3
заокруглена

До 5. Частка листка: кількість вторинних часток.

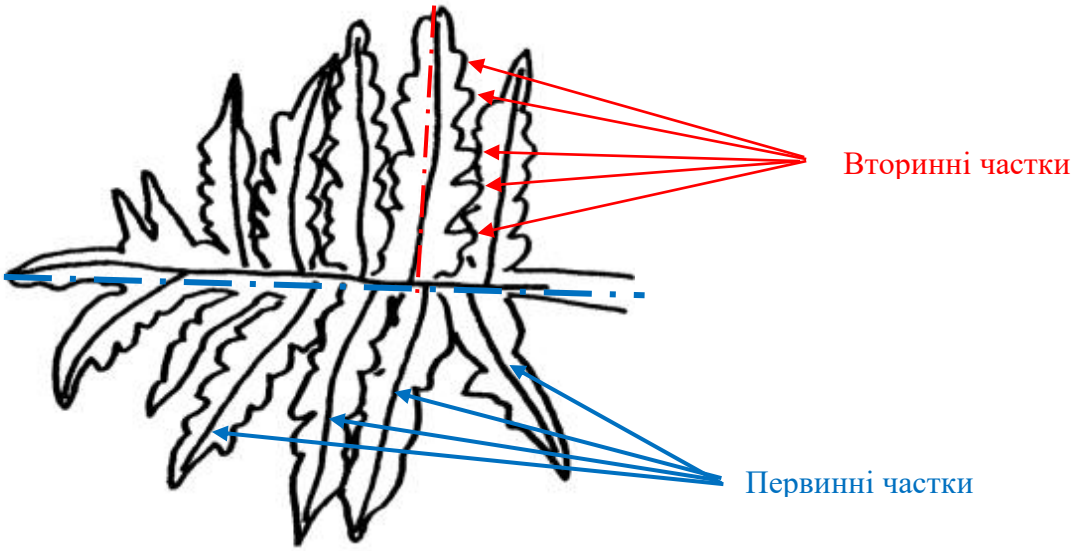

До 11. Лише сорти артишоку іспанського. Центральна жилка: за довжиною від основи до верхівки.

Довжину центральної жилки вимірюють від основи листка до точки на ребрі завширшки 2 см.

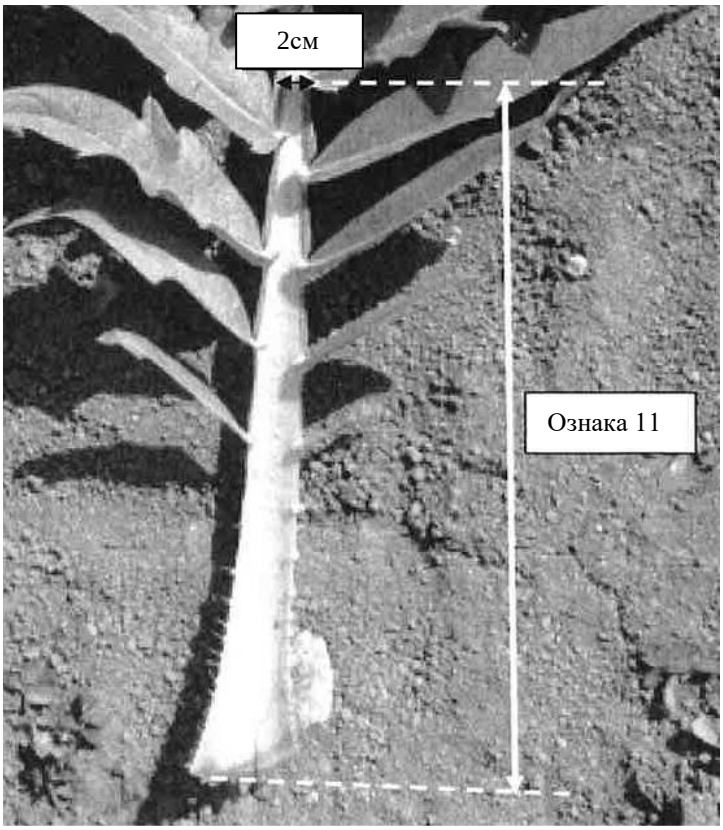

До 12. Лише сорти артишоку іспанського. Жилки: за шириною на відстані 5 см від основи.

До 13. Лише сорти артишоку іспанського. Жилки: за шириною на відстані 35 см від основи.

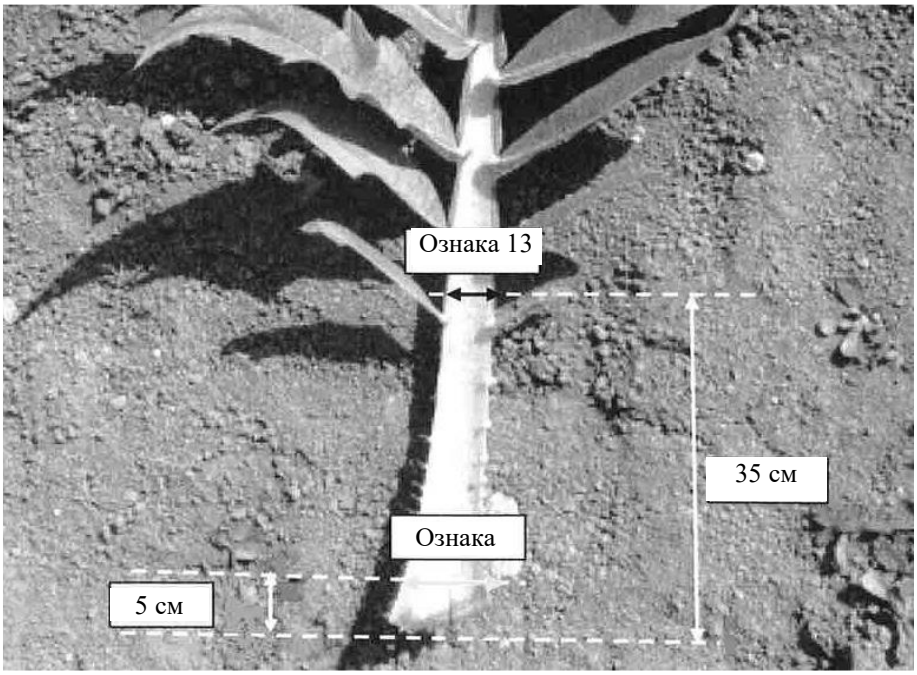

До 14. Центральна жилка: за товщиною на відстані 35 см від основи.

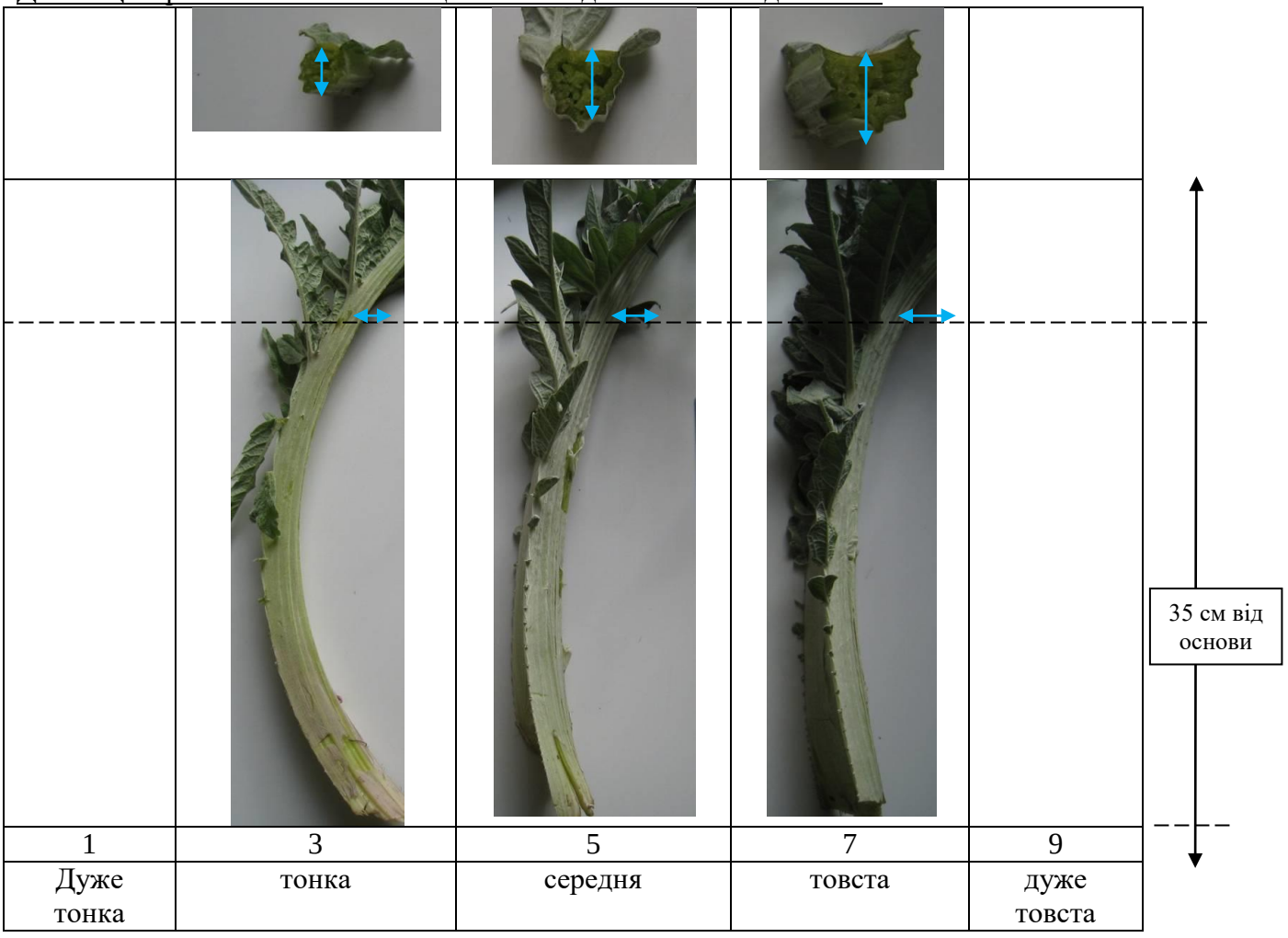

1	3	5	7	9
Дуже тонка	тонка	середня	товста	дуже товста

До 16. Жилки: шипи за довжиною.

Короткі	3	
середні	5	
довгі	7	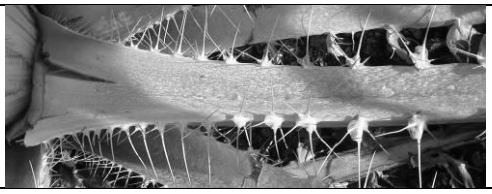

До 17. Лише сорти артишоку посівного. Головне стебло: час початку подовження.

Часом початку подовження стебла вважають час виходу квітконоса з розетки листків.

Стебло подовжується впродовж усього життя рослини. Після утворення розетки листків трансформація стебла призводить до розвитку складного суцвіття – складного зонтика з квіткових головок.

Згідно Foury (1967) є шість фенологічних етапів органогенезу. Перші два етапи чітко визначають розвиток цвітіння.

Стадія А: головне стебло ще дуже коротке, повністю обгорнуте листками. У нижній частині розетки прощупується кошик.

Стадія Б: головне стебло видовжується, листки розгортаються. В центрі розетки з’являється квітковий кошик.

До 19. Головне стебло: діаметр.

Діаметр головного стебла вимірюють на відстані 10 см нижче центрального кошика на стадії його повного фізіологічного розвитку (збір урожаю).

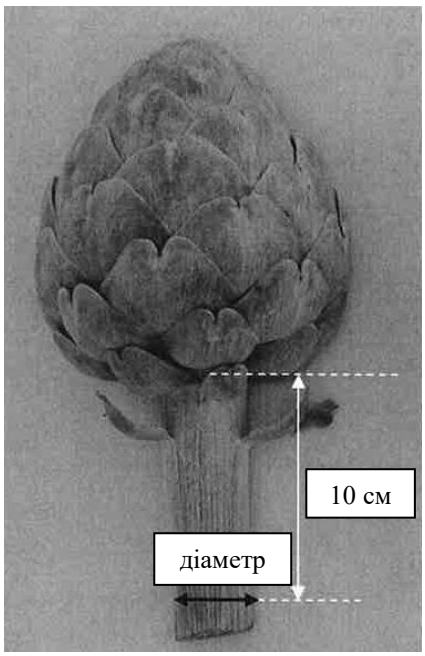

До 22. Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: форма поздовжнього розрізу.

		Розміщення найширшої частини		
		нижче середини		посередині
		помітно	ледь помітно	
Співвідношення довжина/ширина	стиснутий видовжений	 1 трикутна	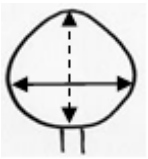 2 овальна	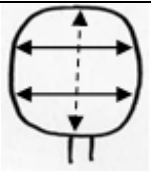 3 видовжена
				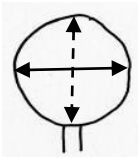 4 округла
				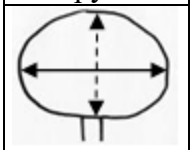 5 сплюснута

 Найбільший діаметр = d

 Найбільша висота = h

До 23. Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик : форма верхівки.

1
Гостра

2
заокруглена

3
плеската

4
вдавлена

До 25. Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: внутрішні приквітки за щільністю.

3
Нещільні

5
помірної щільності

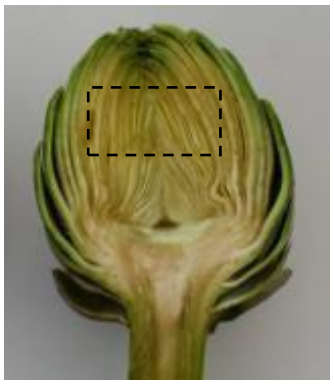

7
щільні

До 26. Лише сорти артишоку посівного. Квітколоже: діаметр.
До 27. Лише сорти артишоку посівного. Квітколоже: за товщиною.

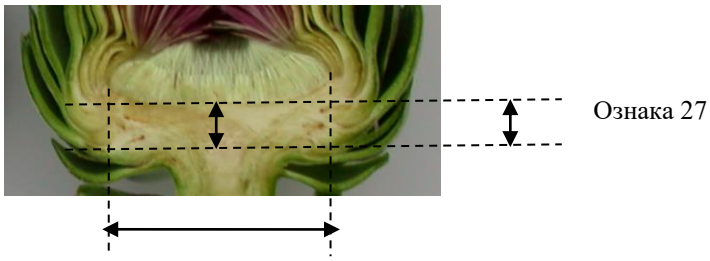

До 28. Лише сорти артишоку посівного. Квітколоже: форма поздовжнього розрізу.

1
Плеската або слабко вдавлена

2
помірно вдавлена

3
сильно вдавлена

До 29. Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: час початку розкриття.

Часом початку розкриття центрального кошика вважають час, коли центральний кошик відкрився в 50% рослин.

До 30. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: фіолетове забарвлення на зовнішньому боці.

1	2	3	4	5
Відсутнє або дуже слабке	слабке	середнє	сильне	дуже сильне

До 31. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: забарвлення верхівки на зовнішньому боці.

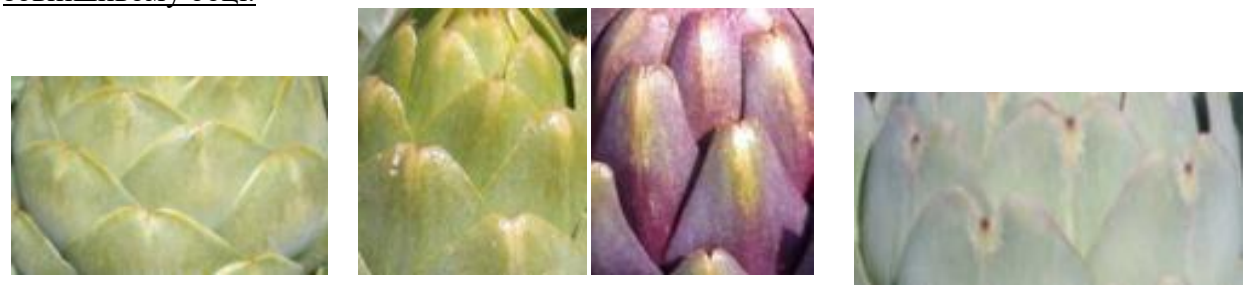

1	2	3
Зелене	бронзове	сіре

До 32. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: форма верхівки.

1	2	3
Гостра	пласка	виїмчаста

До 33. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: виїмка за глибиною.

1
Мілка

3
середня

5
глибока

До 34. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: відгин верхівки.

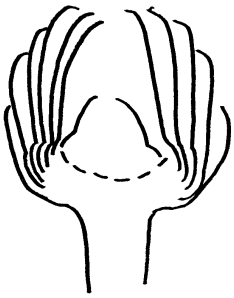

1
Усередину

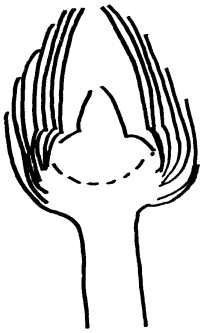

2
прямо

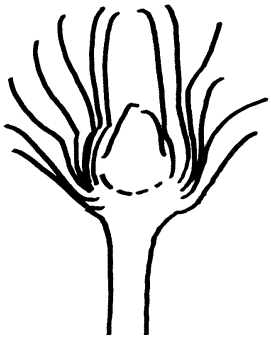

3
назовні

До 36. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: шипик.

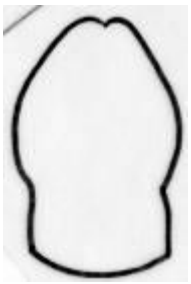

1
Відсутній

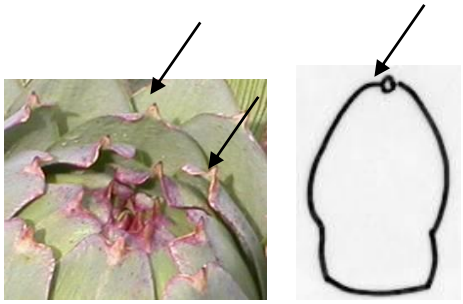

9
наявний

До 38. Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: основа за довжиною.

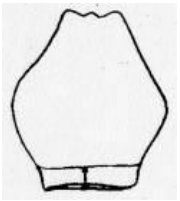

3
Коротка

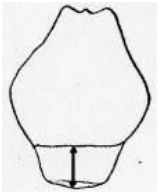

5
середня

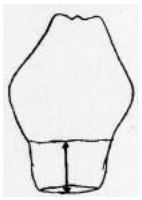

7
довга

До 39. Зовнішній приквіток: основа за товщиною.

1	2	3
Тонка	середня	товста

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Artichoke, Cardoon (*Cynara cardunculus* L.) (TG/184/4 UPOV) // Geneva. 2011-10-20. – 46 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg184.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {7}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cynara cardunculus* L.	
1.2.1 Загальноприйнята назва	**Артишок посівний**	
1.2.2 Загальноприйнята назва	**Артишок іспанський**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту
4.1 Схема селекції

Сорт одержано в результаті:
4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вказати батьківські сорти)
(……) × (……)
материнський сорт батьківський сорт

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вказати відомий батьківський сорт(и))
(……) × (……)
материнський сорт батьківський сорт

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(вказати батьківські сорти)
……
4.1.3 Виявлення та поліпшення [ ]
(вказати, де й коли виявлено та як поліпшено)
……
4.1.4 Інше [ ]
(вказати деталі)
……..

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {7}	

4.2 Метод розмноження сорту

(a) вегетативне розмноження [ ]

(b) насіннєве розмноження

– гібриди [ ]

– батьківські лінії [ ]

– перехресне запилення [ ]

(c) Інше [ ]

(вказати деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їхнього виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (3)	Листок: інтенсивність розсічення	дуже слабка		1 [ ]
		від дуже слабкої до слабкої		2 [ ]
		слабка	Blanca de Tudela (A), Plein blanc amélioré Puvis (C), Violet de Provence (A)	3 [ ]
		від слабкої до середньої		4 [ ]
		середня	Ateca (C), Loma (A), Plein blanc amélioré (C)	5 [ ]
		від середньої до сильної		6 [ ]
		сильна	Opal (A), Vert de Vaulx en Velin (C)	7 [ ]
		від сильної до дуже сильної		8 [ ]
		дуже сильна		9 [ ]
5.2 (14)	Центральна жилка: за товщиною на відстані 35 см від основи	дуже тонка	Matterhorn (A), Violet de Camargue (A)	1 [ ]
		від дуже тонкої до тонкої		2 [ ]
		тонка	Opal (A), Vert de Vaulx en Velin (C)	3 [ ]
		від тонкої до середньої		4 [ ]
		середня	Plein blanc amélioré Puvis (C)	5 [ ]
		від середньої до товстої		6 [ ]
		товста	Menuet (A), Plein blanc amélioré (C)	7 [ ]
		від товстої до дуже товстої		8 [ ]
		дуже товста	Verde de Peralta (C)	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {3} з {7}		
5.3 (16)	Жилки: шипи за довжиною	відсутні або дуже короткі	Bianco inerma (C), Madrigal (A)	1 [ ]
		від дуже коротких до коротких		2 [ ]
		короткі	Castel (A), Plein blanc amélioré (C)	3 [ ]
		від коротких до середніх		4 [ ]
		середні	Vert de Vaulx en Velin (C), Violet de Provence (C)	5 [ ]
		від середніх до довгих		6 [ ]
		довгі	Epineux argenté de Plainpalais (C), Spinoso Sardo (A)	7 [ ]
		від довгих до дуже довгих		8 [ ]
		дуже довгі		9 [ ]
5.4 (19)	Головне стебло: діаметр	дуже малий		1 [ ]
		від дуже малого до малого		2 [ ]
		малий		3 [ ]
		від малого до середнього		4 [ ]
		середній		5 [ ]
		від середнього до великого		6 [ ]
		великий		7 [ ]
		від великого до дуже великого		8 [ ]
		дуже великий		9 [ ]
5.5 (20)	Центральний кошик: за довжиною	дуже короткий		1 [ ]
		від дуже короткого до короткого		2 [ ]
		короткий	Ateca (C)	3 [ ]
		від короткого до середнього		4 [ ]
		середній	Imperial Star (A)	5 [ ]
		від середнього до довгого		6 [ ]
		довгий	Adir (A)	7 [ ]
		від довгого до дуже довгого		8 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {4} з {7}		
5.6 (21)	Центральний кошик: діаметр	дуже малий		1 [ ]
		від дуже малого до малого		2 [ ]
		малий	Ateca (C)	3 [ ]
		від малого до середнього		4 [ ]
		середній		5 [ ]
		від середнього до великого		6 [ ]
		великий	Matterhorn (A)	7 [ ]
		від великого до дуже великого		8 [ ]
		дуже великий		9 [ ]
5.7 (39)	Зовнішній приквіток: основа за товщиною	тонка		1 [ ]
		середня	Blanc hyérois, Imperial Star, Popvert	2 [ ]
		товста	Pètre	3 [ ]
5.8 (40)	Рослина: кількість бічних кошиків на головному стеблі	дуже мала		1 [ ]
		від дуже малої до малої		2 [ ]
		мала	Blanc hyérois	3 [ ]
		від малої до середньої		4 [ ]
		середня	Salambo	5 [ ]
		від середньої до великої		6 [ ]
		велика	Chrysanthème	7 [ ]
		від великої до дуже великої		8 [ ]
		дуже велика	Cynamed	9 [ ]
5.9 (17)	Лише сорти артишоку посівного. Головне стебло: час початку подовження	дуже ранній		1 [ ]
		від дуже раннього до раннього		2 [ ]
		ранній	Blanca de Tudela	3 [ ]
		від раннього до середнього		4 [ ]
		середній	Opal	5 [ ]
		від середнього до пізнього		6 [ ]
		пізній	Madrigal	7 [ ]
		від пізнього до дуже пізнього		8 [ ]
		дуже пізній		9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {5} з {7}		
5.10 (18.1)	Лише сорти артишоку посівного. Головне стебло: за висотою (від основи до центрального кошика)	дуже коротке		
		від дуже короткого до короткого		
		коротке	Blanca de Tudela, Opal	3 [ ]
		від короткого до середнього		
		середнє	Madrigal, Matterhorn	5 [ ]
		від середнього до довгого		
		довге	Olympus	7 [ ]
		від довгого до дуже довгого		
5.11 (22)	Лише сорти артишоку посівного. Центральний кошик: форма поздовжнього розрізу	трикутна	Violet de Provence	1 [ ]
		овальна	Madrigal, Opal	2 [ ]
		видовженоовальна	Chrysanthème	3 [ ]
		округла		4 [ ]
		сплюснута		5 [ ]
5.12 (30)	Лише сорти артишоку посівного. Зовнішній приквіток: фіолетове забарвлення на зовнішньому боці	відсутнє або дуже слабке	Harmony	1 [ ]
		слабке	Violet de Provence	2 [ ]
		помірне	Chrysanthème	3 [ ]
		сильне	Concerto, Salambo	4 [ ]
		дуже сильне	Velours	5 [ ]
5.13 (9)	Лише сорти іспанського артишоку. Жилки: забарвлення	білувате	Plein blanc amélioré	1 [ ]
		світло-зелене	Vert de Vaulx en Velin	2 [ ]
		зелене		3 [ ]
		темно-зелене		4 [ ]
		світло-червоне		5 [ ]
		червоне		6 [ ]
		темно-червоне	Rouge d’Alger	7 [ ]
5.14 (18.2)	Лише сорти іспанського артишоку. Головне стебло: за висотою (від основи до центрального кошика)	дуже низьке		1 [ ]
		від дуже низького до низького		2 [ ]
		низьке		3 [ ]
		від низького до середнього		4 [ ]
		середнє	Plein blanc amélioré Puvis	5 [ ]
		від середнього до високого		6 [ ]
		високе	Ateca	7 [ ]
		від високого до дуже високого		8 [ ]
		дуже високе		9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {6} з {7}	

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата
Наприклад:	Листок: інтенсивність розсічення	слабка	середня

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {7} з {7}	

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

[#] Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.64 Код UPOV: SOLAN_MEL

Методика
проведення експертизи сортів баклажана (*Solanum melongena* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Solanum melongena* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 10 г або 2500 насінин.

2.3 Насіння матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендовано розміщення рослин за схемою 0,7 × 0,7 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /117/4, 2002.

MS: вимірювання групи, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

– Плід: за довжиною (ознака 16);

– Плід: відношення довжина / максимальний діаметр (ознака 18);

– Плід: основна форма (ознака 19);

– Плід: забарвлення шкірки в збиральній (споживчій) стиглості (ознака 24);

– Плід: смугастість (ознака 28);

– Плід: забарвлення м’якоті (ознака 40).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів баклажана

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VG	відсутнє	1	Listada de Gandia
		наявне	9	Baluroi, Bonica
2. QN	Паросток: інтенсивність антоціанового забарвлення гіпокотиля VG	дуже слабка	1	Whitegg
		слабка	3	Bonica
		помірна	5	Baluroi
		сильна	7	Larga morada
		дуже сильна	9	
3. (*) QN	Рослина: габітус VS	прямий	1	Baluroi, Pingtung Long, Purpura Violetta Lunga 2
		напівпрямий	3	Bonica, Ovana
		розлогий	5	Black Bell, Irene, Listada de Gandia, Slim Purple
4. QN	Рослина: за висотою MG	дуже низька	1	
		низька	3	Adona, Monstrueuse de New York, Whitegg
		середня	5	Short Tom, Tudela
		висока	7	Avan, Baluroi
		дуже висока	9	Nilo
5. QN	Рослина: стебло за довжиною (від сім'ядолей до вузла 1-ої квітки) MS	дуже коротке	1	Ova
		коротке	3	Dourga
		середнє	5	Bonica
		довге	7	De Barbentane
		дуже довге	9	Nilo
6. (*) QL	Стебло: антоціанове забарвлення VS	відсутнє	1	Whitegg, Сауран
		наявне	9	Baluroi
7. QN	Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення VS	дуже слабка	1	
		слабка	3	Bonica
		помірна	5	Baluroi
		сильна	7	Redonda de Valencia, Short Tom
		дуже сильна	9	
8. QN	Стебло: опушення VS	слабке	3	Baluroi, Black Oval
		помірне	5	Abrivado, Bonica
		сильне	7	Bolan, Estival, Mistral

1	2	3	4	5
9. QN	Листкова пластинка: розмір MS	дуже малий	1	
		малий	3	Short Tom
		середній	5	Baluroi
		великий	7	Bonica
		дуже великий	9	Morisca
10. QL	Листкова пластинка: хвилястість краю VS	відсутня або дуже слабка	1	Baluroi, Bonica
		слабка	3	Adria
		помірна	5	Epic, Fabiola
		сильна	7	Dalia, Niteking, Tosca
		дуже сильна	9	
11. QL	Листкова пластинка: пухирчастість VS	відсутня або дуже слабка	1	Baluroi
		слабка	3	Ritmo
		помірна	5	Bonica
		сильна	7	Oria
		дуже сильна	9	
12. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка	3	Black Beauty
		помірна	5	Baluroi, Bonica
		сильна	7	Purpura, Short Tom
13. QN	Суцвіття: кількість квіток MS	від одної до трьох	1	
		понад три	2	Whitegg
14. QN	Квітка: розмір MS	малий	3	Cima viola
		середній	5	Violetta di new York
		великий	7	Prosperosa
15. QN	Квітка: інтенсивність пурпурового забарвлення VS	слабка	3	Listada de Gandia
		помірна	5	Baluroi
		сильна	7	Redonda negra
16. (*) QN	Плід: за довжиною MS	дуже короткий	1	Whitegg
		короткий	3	Birgah
		середній	5	Cava
		довгий	7	Mistral
		дуже довгий	9	Indira, Slim Purple
17. QN	Плід: максимальний діаметр MS	дуже малий	1	Slim Purple, Whitegg
		малий	3	Mistral, Indira
		середній	5	Cava
		великий	7	Bonica
		дуже великий	9	Birgah
18. (*) QN	Плід: відношення довжина / максимальний діаметр MS	дуже мале	1	Birgah, Kermit
		мале	3	Bonica
		середнє	5	Cava
		велике	7	Mistral
		дуже велике	9	Indira, Slim Purple

1	2	3	4	5
19. (*) (+) QL	Плід: основна форма VS	куляста	1	Kermit, Purpura, Violetta di New York
		овальна	2	Beatrice, Whitegg
		оберненояйцеподібна	3	Black King, Oria
		грушоподібна	4	Listada de Gandia
		булавоподібна	5	Baluroi, Mileda, Solara
		еліптична	6	Volta
		циліндрична	7	Mirabelle, Slim Purple, Tango
20. (*) QN	Плід: розмір рубця маточки MS	дуже малий	1	Whitegg
		малий	3	Baluroi
		середній	5	Bonica
		великий	7	Semi Redonda Negra
		дуже великий	9	Purpura
21. (*) (+) QL	Плід: верхівка VS	увігнута	1	
		приплюснута	2	Prosperosa
		округла	3	Baluroi
		загострена	4	Short Tom, Slim Purple
22. QN	Плід: виїмка рубця приймочки маточки за глибиною MS	відсутня або дуже мілка	1	
		мілка	3	
		середня	5	
		глибока	7	
		дуже глибока	9	
23. (*) QL	<u>Лише для сортів із циліндричною формою плодів.</u> Плід: вигин VS	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	
		помірний	5	
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
24. (*) PQ	Плід: забарвлення шкірки в збиральній стиглості VS	біле	1	Dourga
		зелене	2	Kermit
		фіолетове	3	Baluroi, Purpura
25. QN	<u>Лише для сортів із зеленим і фіолетовим забарвленням шкірки:</u> Плід: інтенсивність забарвлення шкірки (як для 24) VS	дуже слабка	1	
		слабка	3	Bride
		помірна	5	Purpura
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Faselis
26. QL	Плід: глянсуватість (як для 24) VS	слабка	3	Short Tom
		помірна	5	Baluroi
		сильна	7	Elisa
27. (+) QL	Плід: плямистість VS	відсутня	1	Baluroi
		наявна	9	Kermit

1	2	3	4	5
28. (*) (+) QL	Плід: смугастість VS	відсутня	1	Baluroi
		наявна	9	Bandera
29. QL	Плід: помітність смуг VS	слабка	3	Bride
		помірна	5	
		сильна	7	Bandera
30. QL	Плід: щільність смуг VS	нещільна	3	
		помірна	5	
		щільна	7	Bandera
31. (*) QL	Плід: ребристість VS	відсутня або дуже слабка	1	Bonica, Reina Negra
		слабка	3	Bibo
		помірна	5	Redonda Morada
		сильна	7	Black Beauty
		дуже сильна	9	
32. QN	Плід: квітконіжка за довжиною MS	дуже коротка	1	Golden Eggs
		коротка	3	Globo
		середня	5	Madonna
		довга	7	Telar
		дуже довга	9	Adria, Avan
33. (*) QL	Плід: антоціанове забарвлення під чашечкою VS	відсутнє	1	Pingtung Long, Ronde de Valence
		наявне	9	Baluroi
34. QN	Плід: інтенсивність антоціанового забарвлення під чашечкою VS	слабка	3	Short Tom
		помірна	5	Black Beauty
		сильна	7	Baluroi
35. QN	Плід: розмір чашечки MS	дуже малий	1	Whitegg
		малий	3	Dourga
		середній	5	Baluroi
		великий	7	Larga Morada
		дуже великий	9	Solara
36. (*) QL	Плід: антоціанове забарвлення чашечки VS	відсутнє	1	Whitegg
		наявне	9	Short Tom
37. QN	Плід: інтенсивність антоціанового забарвлення чашечки VS	дуже слабка	1	Dourga
		слабка	3	Baluroi
		помірна	5	Mileda
		сильна	7	De Barbentane
		дуже сильна	9	Ronde de Valece, Short Tom

1	2	3	4	5
38. (*) (+) QL	Плід: шипуватість чашечки VS	відсутня або дуже слабка	1	Freia
		слабка	3	Bonica
		помірна	5	Baluroi
		сильна	7	Bibo
		дуже сильна	9	
39. QN	Плід: зморшкуватість чашечки VS	дуже слабка	1	
		слабка	3	Telar
		помірна	5	Bonica
		сильна	7	Talina
		дуже сильна	9	Linda
40. (*) PQ	Плід: забарвлення м’якоті VS	білувате	1	Dourga
		зеленувате	2	Baluroi
41. PQ	Плід: забарвлення шкірки за фізіологічної стиглості VS	жовте	1	Dourga
		оранжеве	2	Comprido Verde Claro
		вохристе	3	Adria, Vernal
		коричневе	4	Baluroi, Abrivado,
42. (*) QN	Час початку цвітіння MG	ранній	3	Prelane
		середній	5	Bonica
		пізній	7	Monstrueuse de New York
43. QN	Час фізіологічної стиглості MG	ранній	3	Dourga, Prelane
		середній	5	Bonica
		пізній	7	Monstrueuse de New York

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів баклажана

До 19. Плід: основна форма.

1
Куляста

2
овальна

3
оберненояйцеподібна

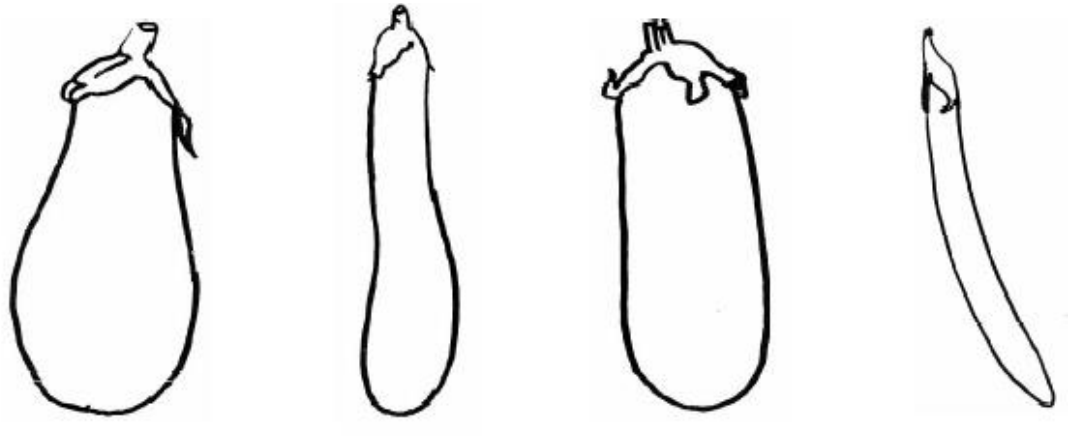

4	5	6	7
грушоподібна	булавоподібна	еліптична	циліндрична

До 21. Плід: верхівка.

1	2	3	4
Увігнута	приплюснута	округла	загострена

До 27. Плід: плямистість.

9
Наявна

До 28. Плід: смугастість.

9
Наявна

До 38. Плід: шипуватість чашечки.

1	3	5	7
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна	сильна

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Egg plant (*Solanum melongena* L.) (TG/117/4 UPOV) // Geneva. 2002-04-17. – 23 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg117.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Solanum melongena* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Баклажан**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
- (a) Самозапильний [ ]
- (b) Перехреснозапильний
  - (i) популяційні [ ]
  - (ii) синтетичні сорти [ ]
- (c) Гібрид [ ]
- (d) Інше [ ]
  (зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (16)	Плід: за довжиною	дуже короткий	Whitegg	1 [ ]
		короткий	Birgah	3 [ ]
		середній	Cava	5 [ ]
		довгий	Mistral	7 [ ]
		дуже довгий	Indira, Slim Purple	9 [ ]
5.2 (18)	Плід: відношення довжина / максимальний діаметр	дуже мале	Birgah, Kermit	1 [ ]
		мале	Bonica	3 [ ]
		середнє	Cava	5 [ ]
		велике	Mistral	7 [ ]
		дуже велике	Indira, Slim Purple	9 [ ]
5.3 (19)	Плід: основна форма	куляста	Kermit, Purpura, Violetta di New York	1 [ ]
		овальна	Beatrice, Whitegg	2 [ ]
		оберненояйцеподібна	Black King, Oria	3 [ ]
		грушоподібна	Listada de Gandia	4 [ ]
		булавоподібна	Baluroi, Mileda, Solara	5 [ ]
		еліптична	Volta, Сауран	6 [ ]
		циліндрична	Mirabelle, Slim Purple, Tango	7 [ ]
5.4 (24)	Плід: забарвлення шкірки в збиральній стиглості	біле	Dourga	1 [ ]
		зелене	Kermit	2 [ ]
		фіолетове	Baluroi, Purpura	3 [ ]
5.5 (28)	Плід: смугастість	відсутня	Baluroi	1 [ ]
		наявна	Bandera	9 [ ]
5.6 (40)	Плід: забарвлення м'якоті	білувате	Dourga	1 [ ]
		зеленувате	Baluroi	2 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

[#]7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

[#] Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.6 Код UPOV: ABELM_ESC

Методика

проведення експертизи сортів бамії (гібіску їстівного, окри)
(*Abelmoschus esculentus* (L.) Moench) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Abelmoschus esculentus* (L.) Moench.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,2 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,25 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG 167/3/, 1999. Сорти-еталони запропоновані: Кривець Д. О., к. с.-г. н., Позняк О. В., м. н. с., Харницький М. В. (НДЦ «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН)., 2006.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: ступінь гілкування (ознака 1);

– Стебло: забарвлення (ознака 4);

– Листкова пластинка: розсічення на частки за глибиною (ознака 8);

– Плід: забарвлення (ознака 15);

– Плід: кількість камер(ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів бамії (гібіску їстівного, окри)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: ступінь гілкування VS	слабкий	3	
		середній	5	Tokyo-gokaku
		сильний	7	Emerarudo
2. QN	Рослина: за висотою MG	низька	3	Tokyo-gokaku, Діброва, Сопілка,
		середня	5	Ryokusei
		висока	7	
3. QN	Стебло: діаметр MG	малий	3	Gurin-sta
		середній	5	
		великий	7	Yaeyama
4. (*) QL	Стебло: забарвлення VS	зелене	1	Dwarf green, Log Pod, Tokyo-gokaku, Діброва, Сопілка,
		червоне	2	Aka-okura, Burgundy
5. QN	Стебло: інтенсивність забарвлення VS	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
6. QN	Стебло: кількість вузлів (перший квітковий вузол включно) MG	мала	3	Tokyo-gokaku
		середня	5	
		велика	7	Yaeyama
7. QN	Листкова пластинка: розмір MG	малий	3	
		середній	5	Tokyo-gokaku
		великий	7	Surimu-okura
8. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розсічення на частки за глибиною VS	мілке	3	Tokyo-gokaku
		середнє	5	Ryokusei
		глибоке	7	Emerarudo
9. QN	Листкова пластинка: зубчастість краю VS	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
10. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення між жилками VS	зелене	1	Tokyo-gokaku
		червоне	2	Aka-okura
11. QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення між жилками VS	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
12. QN	Черешок: за довжиною MS	короткий	3	
		середній	5	Tokyo-gokaku, Діброва, Сопілка
		довгий	7	Yaeyama

1	2	3	4	5
13. QN	Черешок: діаметр MS	малий	3	
		середній	5	Horidei
		великий	7	Surimu-okura
14. QN	Квітка: розмір MS	малий	3	Emerarudo
		середній	5	Сопілка
		великий	7	Surimu-okura
15. (*) PQ	Плід: забарвлення VS	зелене	1	Tokyo-gokaku
		червоне	2	Aka-okura, Burgundy
16. QN	Плід: інтенсивність забарвлення VS	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
17. QN	Плід: діаметр молодого плоду (посередині довжини) MS	малий	3	Emerarudo
		середній	5	Tokyo-gokaku
		великий	7	Yaeyama
18. (*) (+) PQ	Плід: поверхня між ребрами VS	увігнута	3	Tokyo-gokaku
		пласка	5	
		випукла	7	Emerarudo
19. (+) PQ	Плід: звуження базальної частини VS	відсутнє або дуже слабко виражене	1	
		слабко виражене	2	Emerarudo
		сильно виражене	3	Yaeyama
20. (+) PQ	Плід: форма верхівки VS	вузькогостра	1	Emerarudo
		гостра	2	Tokyo-gokaku
		широкогостра	3	Yaeyama
21. (*) QN	Плід: кількість камер MS	п’ять	1	Tokyo-gokaku
		понад п’ять	2	Yaeyama
22. QN	Плід: плодолистки за товщиною MS	тонкі	3	
		середні	5	Tokyo-gokaku
		товсті	7	Emerarudo
23. (+) QN	Плід стиглий: за довжиною MS	короткий	3	Gurin-sta
		середній	5	Tokyo-gokaku
		довгий	7	Emerarudo
24. QN	Плід стиглий: діаметр (як для 17) MS	малий	3	Emerarudo
		середній	5	
		великий	7	Yaeyama
25. QN	Рослина: час цвітіння MS	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	
26. QN	Рослина: час споживчої стиглості MG	ранній	3	
		середній	5	Tokyo-gokaku
		пізній	7	Yaeyama

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів бамії

Якщо не вказано інше, усі спостереження на плодах мають проводитись на молодих плодах за споживчої стиглості.

Усі спостереження на стеблі, листковій пластинці і черешку проводяться на 10–15-му вузлі головного стебла.

До 1. Рослина: ступінь гілкування

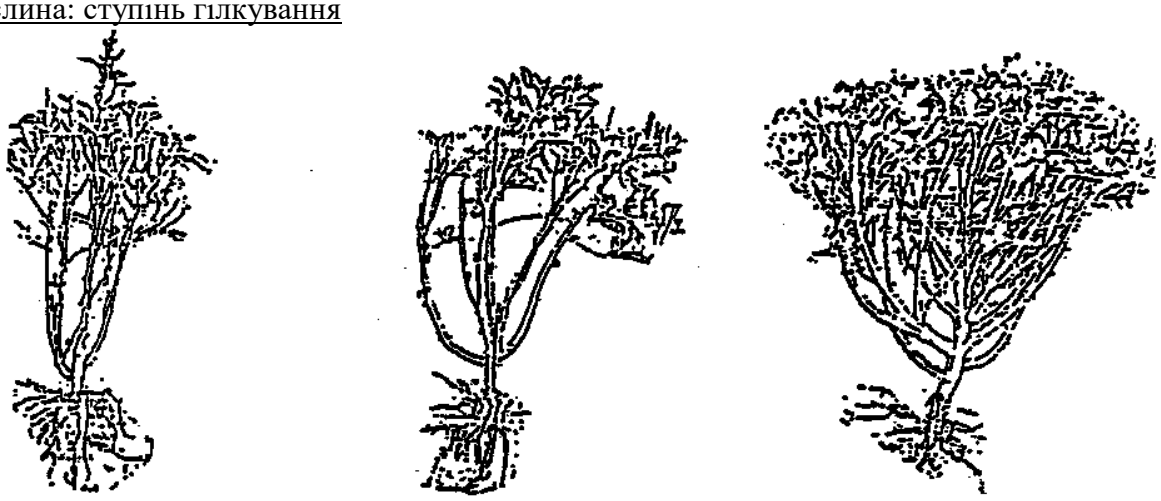

3	5	7
Слабкий	середній	сильний

До 8. Листкова пластинка: розсічення на частки за глибиною.

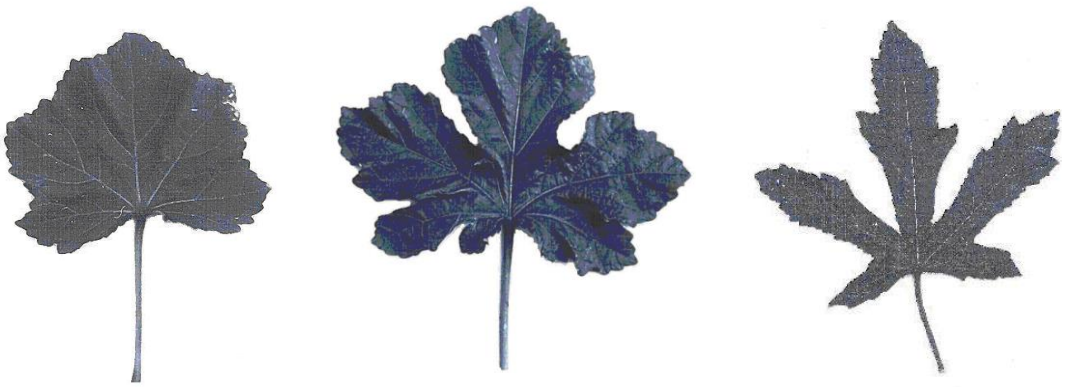

3	5	7
Мілке	середнє	глибоке

До 18. Плід: поверхня між ребрами.

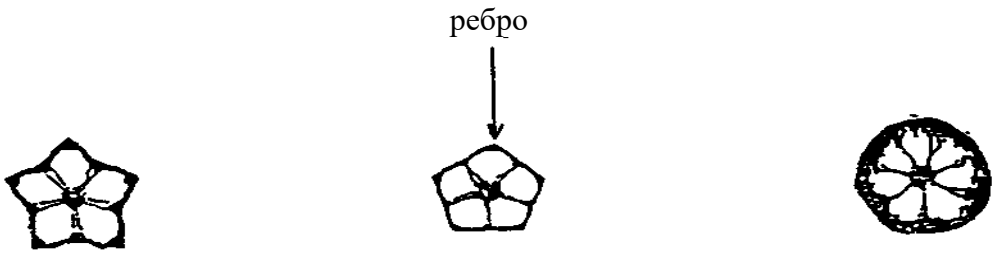

3	5	7
Увігнута	пласка	випукла

До 19. Плід: звуження базальної частини.

1
Відсутнє або дуже слабко виражене

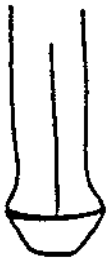

2
слабко виражене

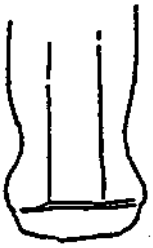

3
сильно виражене

До 20. Плід: форма верхівки.

1
Вузькогостра

2
гостра

3
широкогостра

До 23. Плід стиглий: за довжиною, см.

Короткий – до 15
середній – 15–25
довгий – понад 25.

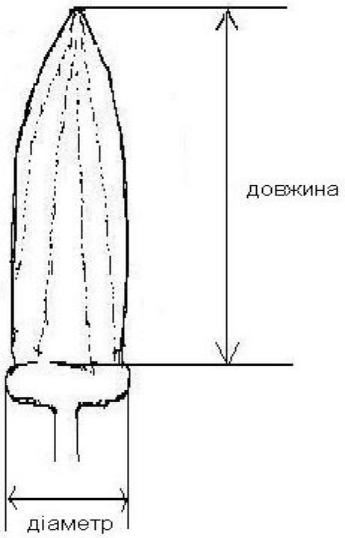

9. Література

1. Сич З. Д. Необхідність нової парадигми для вирішення сучасних проблем українського овочівництва / З. Д. Сич, Н. В. Котюк, І. М. Сич // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2002. – Вип. 57. – С. 21–25.

2. Брунь С. Майбутнє насіннєвого та овочевого ринку // «Сільський час». – № 96 (476) від 17 грудня 2003 року. – С. 2.

3. Адамець Ф. Ф. Стан і перспективи селекції овочевих та баштанних культур в Україні / Ф. Ф. Адамень, В. В. Хареба, В. А. Кравченко // Вісник аграрної науки. – 2000. – №3. – С. 38–39.

4. Кононов П. Ф. Бамия / П. Ф. Кононков, С. Н. Кононкова – М.: «Колос», 1978. – С. 4.

5. Овезова К. Бамия – перспективная культура / К. Овезова, Н. В. Жарехина // Картофель и овощи. – М.: «Агропромиздат», 1987. – № 1. – С. 37–38.

6. Кривець Д. О. Бамія на півночі України: проблеми і перспективи / Д. О. Кривець, О. В. Позняк // Овочівництво і баштанництво: Міжвід. темат. наук. зб. – Харків, 2003. – Вип. 48. – С. 335–338.

7. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Okra (*Abelmoschus esculentus* (L.) Moench.) (TG/167/3 UPOV) // Geneva. 1999-03-24. – 27 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg167.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1.Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Abelmoschus esculentus* (L.) Moench	
1.2 Загальноприйнята назва	**Бамія**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено й поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)
4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)
4.2.2 Інше
(зазначте деталі) [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: ступінь гілкування	слабкий		3 [ ]
		середній	Tokyo-gokaku	5 [ ]
		сильний	Emerarudo	7 [ ]
5.2 (4)	Стебло: забарвлення	зелене	Dwarf green, Log Pod, Tokyo-gokaku, Діброва, Сопілка	1 [ ]
		червоне	Aka-okura, Burgundy	2 [ ]
5.3 (8)	Листкова пластинка: розсічення на частки за глибиною	мілке	Tokyo-gokaku	3 [ ]
		середнє	Ryokusei	5 [ ]
		глибоке	Emerarudo	7 [ ]
5.4 (15)	Плід: забарвлення	зелене	Tokyo-gokaku	1 [ ]
		червоне	Aka-okura, Burgundy	2 [ ]
5.5 (21)	Плід: кількість камер	п’ять	Tokyo-gokaku	1 [ ]
		понад п’ять	Yaeyama	2 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт–кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішим. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити включити певну інформацію у конфіденційний розділ Технічної анкети.

УДК 635.63 Код UPOV: BENIN_

Методика
проведення експертизи сортів бенінкази (*Benincasa* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Benincasa* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г або 120 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 0,7 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н., Лещук Н. В., к. с.-г. н., Сич З. Д., д-р с.-г. н., Мамайсур В. В., м. н. с., УІЕСР, 2012.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: за довжиною (ознака 2);
- Стебло: форма поперечного перерізу (ознака 4);
- Листкова пластинка: розсіченість (ознака 13);
- Квітка: діаметр віночка (ознака 17);
- Плід: інтенсивність воскового нальоту (ознака 22);
- Рослина: тривалість періоду вегетації (ознака 26).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів роду бенінкази

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QL	Стебло: тип VS 1	витке чіпке	1 2	
2. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною MS 1	коротке середнє довге	3 5 7	
3. (+) QN	Стебло: за товщиною MS 1	тонке середнє товсте	3 5 7	
4. (*) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VS 1	округла багатогранна	1 2	
5. PQ	Стебло: виявлення ребристості VS 2	слабке помірне сильне	3 5 7	
6. QL	Стебло: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
7. (*) PQ	Стебло: забарвлення VS 1	світло-зелене помірно-зелене темно-зелене сіро-зелене	1 2 3 4	
8. (+) QN	Бічний пагін: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
9. (*) PQ	Листок: форма VS 1	округла ниркоподібна трикутна серцеподібна п’ятикутна	1 2 3 4 5	
10. (*) QN	Листкова пластинка: розмір VS, 1	малий середній великий	3 5 7	
11. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VS, 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
12. QL	Листкова пластинка: зазублення краю VS, 1	відсутнє наявне	1 9	

1	2	3	4	5
13. (*) QL	Листкова пластинка: розсіченість VS, 1	відсутня наявна	1 9	
14. (*) QL	Листкова пластинка: характер поверхні VS 1	гладенька зморшкувата	1 2	
15. QL	Листкова пластинка: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
16. QL	Черешок: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
17. (*) (+) QN	Квітка: діаметр віночка MS 1	малий середній великий	3 5 7	
18. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS 1	яскраво-жовте жовто-оранжеве	1 2	
19. PQ	Плід: форма VS 3	овальна куляста	1 2	
20. (*) QL	Молодий плід: опушення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
21. (*) QL	Стиглий плід: восковий наліт VS, 3	відсутній наявний	1 9	
22. (*) PQ	Плід: інтенсивність воскового нальоту VS, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
23. (*) (+) QN	Плід: маса MS 3	мала середня велика	3 5 7	
24. PQ	Плід: забарвлення VS, 3	зелене блакитнувато-сіре	1 2	
25. (*) (+) QN	Рослина: період від сходів до початку споживчої стиглості MS 13	малий середній великий	3 5 7	
26. (*) (+) QN	Рослина: тривалість періоду вегетації MS 13	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів бенінкази

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	цвітіння
2	споживча стиглість плодів
3	біологічна стиглість плодів

До 2. Стебло: за довжиною, м.

Коротке – до 2,5; середнє – 2,5–4,0; довге – понад 4.

До 3. Стебло: за товщиною, см.

Тонке – до 1,0; середнє – 1,0–1,5; товсте – понад 1,5.

До 8. Бічний пагін: за довжиною, м.

Короткий – до 2, середній – 2–3, довгий – понад 3.

До 17. Квітка: діаметр віночка, см.

Малий – до 10, середній – 10–14, великий – понад 14.

До 23. Плід: маса, кг.

Мала – до 5, середня – 5–10, велика – понад 10.

До 25. Рослина: період від сходів до початку споживчої стиглості, діб.

Малий – до 75, середній – 75–80, великий – понад 80.

До 26. Рослина: тривалість періоду вегетації, діб.

Мала – до 100, середня – 100–120, велика – понад 120.

9. Література

1. Дуничев И. Г. Бенинказа – восковая тыква / И. Г. Дуничев // Дачница – http://www.cofe.ru

2. Петров Ю. В. Тыква восковая или бенинказа / Ю. В. Петров // Цветоводство: удовольствие и польза – http://www.gardenia.ru

3. Свободолюбивая бенинказа – Кумушка – http://kumushka.com.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Benincasa* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Бенінказа**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Стебло: за довжиною	коротке середнє довге		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.2 (4)	Стебло: форма поперечного перерізу	округла багатогранна		1 [ ] 2 [ ]
5.3 (13)	Листкова пластинка: розсіченість	відсутня наявна		1 [ ] 9 [ ]
5.4 (17)	Квітка: діаметр віночка	малий середній великий		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.5 (22)	Плід: інтенсивність воскового нальоту	слабка помірна сильна		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.6 (26)	Рослина: тривалість періоду вегетації	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішим. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.35 Код UPOV: VICIA_FAB

Методика

проведення експертизи сортів бобів кормових (*Vicia faba* L. var. *major* Harz.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Vicia faba* L. var. *major* Harz.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 2 кг або 2000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 160 росли розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 × 0,7 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /206/1, 2003.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюються всі виміри кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин*** Експертизі підлягає щонайменше 160 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 160 рослин або частин 160 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 160 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

L: лабораторні дослідження.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 160 рослин допускаються чотири нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: тип росту (ознака 2);

– Весло: меланінова пляма (ознака 16);

– Суха насінина: забарвлення оболонки (відразу ж після збирання) (ознака 32).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів бобів кормових

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) QL	Насінина: танін L 00	відсутній	1	Driemaal Wit
		наявний	9	Trio
2. (*) (+) QL	Рослина: тип росту VG 65–67	детермінантний	1	Samson, Smerf
		індетермінантний	2	Driemaal Wit
3. (*) QN	Рослина: за висотою MG 60–69	дуже низька	1	The Sutton
		низька	3	Arbo, Reina Mora
		середня	5	Aquadulce Claudia
		висока	7	Dreadnought
		дуже висока	9	Imperial White Windsor
4. (*) QN	Рослина: кількість стебел (включаючи пагони, що перевищують головне стебло більше ніж на половину) MS 60–69	мала	3	The Sutton
		середня	5	Albinette, Arbo
		велика	7	Reina Blanca
5. QN	Стебло: кількість вузлів, включаючи перший квітковий вузол MS 60–69	мала	3	Driemaal Wit, Metissa
		середня	5	Futura
		велика	7	
6. QL	Стебло: антоціанове забарвлення VG 39–69	відсутнє	1	Driemaal Wit, Metissa
		наявне	9	Futura
7. QL	Листя: сіруватий відтінок зеленого забарвлення VS 39–69 (a)	відсутній	1	Metissa
		наявний	9	Osnaweiss
8. QN	Листя: інтенсивність зеленого забарвлення VS 39–69 (a)	слабка	3	Driemaal Wit
		помірна	5	Express, Futura
		сильна	7	

1	2	3	4	5
9. (*) QN	Листочок: за довжиною (базальна пара листочка другого вузла) MS 62–65 (b)	короткий	3	Metissa
		середній	5	Superaguadulce Tézier, Futura
		довгий	7	Lange Hangers, Osnabrücker Markt
10. (*) QN	Листочок: за шириною (як для 9) MS 62–65 (b)	вузький	3	The Sutton
		середній	5	Optica
		широкий	7	Osnabrücker Markt
11. (*) QL	Листочок: положення найширшого місця (як для 9) VS 62–65 (b)	біля верхівки	1	
		посередині	2	
		біля основи	3	
12. QL	Листочок: згин (уздовж центральної жилки, верхівкова пара листочків) VS 70–78 (b)	слабкий	3	Metissa
		середній	5	
		сильний	7	Minica
13. (*) QN	Суцвіття: кількість квіток MG 62–65 (b)	мала	3	Aquadulce Claudia
		середня	5	
		велика	7	
14. (*) QN	Час цвітіння (50% рослин зі щонайменше однією квіткою) MS 60	ранній	3	Minica, Optica
		середній	5	Futura
		пізній	7	Osnabrücker Markt
15. (+) QN	Квітка: за довжиною MS 60–65 (b)	коротка	3	Aquadulce Claudia, The Sutton
		середня	5	Minica
		довга	7	Green Windsor
16. (*) QL	Весло: меланінова пляма VS 60–65	відсутня	1	Driemaal Wit, Metissa
		наявна	9	Futura, Trio
17. (*) PQ	Весло: забарвлення меланінової плями VS 60–65	зеленувато-жовте	1	Golda
		коричневе	2	
		чорне	3	Futura, Trio

1	2	3	4	5
18. QL	Парус: меланінова пляма VS 60–65	відсутня	1	Driemaal Wit, Futura
		наявна	9	Felix
19. QL	Парус: антоціанове забарвлення VG 60–65	відсутнє	1	Driemaal Wit
		наявне	9	
20. (+) QN	Парус: поширення антоціанового забарвлення VG 60–65	мале	3	The Sutton, Osnabrücker Markt
		середнє	5	
		велике	7	
21. QN	Китиця: кількість бобів MS 70–78	мала	3	Aquadulce Claudia, Muchamiel
		середня	5	Metissa
		велика	7	
22. (*) QL	Біб: положення VG 75–80 (a), (b)	пряме	1	Optica
		напівпряме	3	Statissa, The Sutton
		горизонтальне	5	Trio
		напівобвисле	7	Express
		обвисле	9	Lange Hangers, Futura
23. (*) QN	Біб: за довжиною (без дзьобика) MS 80 (a), (b)	дуже короткий	1	Arbo
		короткий	3	Green Windsor, Optica
		середній	5	Driemaal Wit, Red Epicure
		довгий	7	Dreadnought
		дуже довгий	9	Hangdown Grünkernig
24. (*) QN	Біб: за шириною (від шва до шва) MS 80 (a), (b)	вузький	3	Felix, Minica
		середній	5	Trio, Express
		широкий	7	Con Amore
		дуже широкий	9	Aquadulce Claudia
25. (+) QN	Біб: ступінь викривлення у стадії зелених стулок VS 80 (b)	відсутній або дуже слабкий	1	Optica
		слабкий	3	Metissa
		помірний	5	Witkiem
		сильний	7	Groene Hangers, Futura
26. QN	Біб: інтенсивність зеленого забарвлення VS 80 (a), (b)	слабка	3	Futura
		помірна	5	Driemaal Wit
		сильна	7	Statissa

1	2	3	4	5
27. (*) QN	Біб: кількість насіннєвих зачатків (включно насіння) MS 80 (a), (b)	мала	3	White Windsor
		середня	5	Aquadulce Claudia
		велика	7	Imperial Green, Longpod
28. QN	Біб: стулки за товщиною MS 80 (a), (b)	тонкі	3	Statissa
		середні	5	
		товсті	7	Aquadulce Claudia, Futura
29. PQ	Суха насінина: форма повздовжнього розрізу VS 99 (c)	вузькоеліптична	1	Metissa
		еліптична	2	
		широкоеліптична	3	Futura
30. PQ	Сухе насіння: форма поперечного перерізу VS 99 (c)	вузькоеліптична	1	Aquadulce Claudia, Futura
		еліптична	2	
		широкоеліптична	3	
31. (*) (+) QN	Суха насінина: маса MG 99 (c)	дуже мала	1	Albinette, Minica
		мала	3	Arbo, Felix
		середня	5	The Sutton, Trio
		велика	7	Futura, Red Epicure
		дуже велика	9	White Windsor
32. (*) PQ	Суха насінина: забарвлення оболонки (відразу ж після збирання) VS 99 (c)	бежеве	1	Driemaal Wit, Trio
		зелене	2	Green Windsor
		червоне	3	Red Epicure
		фіолетове	4	Reina Mora
		чорне	5	
33. (+) QL	Суха насінина: чорна пігментація рубчика VS 99 (c)	відсутня	1	Driemaal Wit
		наявна	9	Aquadulce Claudia
34. QN	Час повного розвитку бобу (перші повністю розвинені боби) MS 80	ранній	3	Express
		середній	5	Driemaal Wit
		пізній	7	Imperial Green Longpod
35. QN	Вміст віцину/конвіцину MG 9–10	низький	1	Mandoline
		високий	9	Mireille

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів бобів кормових

Фенологічні стадії розвитку і ВВСН-ідентифікаційний ключ *Vicia faba* L. (Meier, 1997)

Коди	Опис
Основна стадія росту 0: Проростання	
1	**2**
00	Сухе насіння
01	Початок бубнявіння насіння
02	–
03	Насіння набубнявіло повністю
04	–
05	Поява корінця з насіння
06	–
07	Паросток з’явився з насінини (зародок стебла видимий)
08	Паросток досягає поверхні ґрунту
09	Поява паростка на поверхні ґрунту
Основна стадія росту 1: Розвиток листка[1]	
10	Пара лускових листків видима (можуть бути з’їдені або втрачені)
11	Перший листок розгорнувся
12	Два листки розгорнулися
13	Три листки розгорнулися
14	Чотири листки розгорнулися
15	П’ять листків розгорнулися
16	Шість листків розгорнулися
17	Сім листків розгорнулися
18	Вісім листків розгорнулися
19	Дев’ять листків розгорнулися
Основна стадія росту 2: Формування бічних пагонів	
20	Бічні пагони відсутні
21	Початок розвитку бічних пагонів: перший бічний пагін наявний
22	Два бічних пагони з’явилося
23	3 бічних пагони з’явилося
24	4 бічних пагони з’явилося
25	5 бічних пагони з’явилося
26	6 бічних пагони з’явилося
27	7 бічних пагони з’явилося
28	8 бічних пагони з’явилося
29	Кінець утворення бічних пагонів: 9 або більше бічних пагонів з’явилося
Основна стадія росту 3: Видовження стебла	
30	Початок видовження стебла
31	Поява одного міжвузля[2]
32	З’явилося 2 міжвузля
33	З’явилося 3 міжвузля
34	З’явилося 4 міжвузля
35	З’явилося 5 міжвузля
36	З’явилося 6 міжвузля
37	З’явилося 7 міжвузля
38	З’явилося 8 міжвузля

1	2
39	З'явилося 9 і більше міжвузлів
Основна стадія росту 4:----	
Основна стадія росту 5: Поява суцвіття	
50	Наявний квітковий пуп'янок, ще закритий прилистками
51	Поява першого квіткового пуп'янка з прилистків
52	–
53	–
54	–
55	Перші окремі пуп'янки появились з прилистків, але все ще закриті
56	–
57	–
58	–
59	Видно перші пелюстки, багато окремих квіткових пуп'янків, все ще закритих
Основна стадія росту 6: Цвітіння	
60	Перші квітки відкриті
61	Квітки відкриті на першому суцвітті
62	–
63	Квітки відкриті на 3-х суцвіттях на одній рослині
64	–
65	Повне цвітіння: квітки відкриті на 5-х суцвіттях на одній рослині
66	–
67	Зниження інтенсивності цвітіння
68	–
69	Кінець цвітіння
Основна стадія росту 7: Розвиток плоду	
70	Перший біб досяг кінцевої довжини («плескатий біб»)
71	10% бобів досягли кінцевої довжини
72	20% бобів досягли кінцевої довжини
73	30% бобів досягли кінцевої довжини
74	40% бобів досягли кінцевої довжини
75	50% бобів досягли кінцевої довжини
76	60% бобів досягли кінцевої довжини
77	70% бобів досягли кінцевої довжини
78	80% бобів досягли кінцевої довжини
79	Майже всі боби досягли кінцевої довжини
Основна стадія росту 8: Дозрівання	
80	Початок достигання: насіння зелене, заповнення порожнини боба
81	10% бобів достигли, насіння сухе і тверде
82	20% бобів достигли, насіння сухе і тверде
83	30% бобів достигли, насіння сухе і тверде
84	40% бобів достигли, насіння сухе і тверде
85	50% бобів достигли, насіння сухе і тверде
86	60% бобів достигли, насіння сухе і тверде
87	70% бобів достигли, насіння сухе і тверде
88	80% бобів достигли, насіння сухе і тверде
89	Повна стиглість: майже всі боби чорні, насіння сухе і тверде

1	2
Основна стадія росту 9: Старіння	
90	–
91	–
92	–
93	Стебла починають темніти
94	–
95	50% стебел коричневі або чорні
96	–
97	Рослина відмирає та засихає
98	–
99	Збиральний продукт

Примітка: [1] Видовження стебла може відбуватись раніше 19-ої стадії; у цьому випадку продовжуємо з основної стадії 3.

[2] Перше міжвузля з'являється з вузла справжнього листкового вузла.

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Листя та біб: якщо не вказано інше, усі обстеження на листках та плодах треба робити напередодні збирання у зеленій стадії.

(b) Листочок, суцвіття, квітка, біб: усі виміри на листочках, квітках і бобах треба робити на другому квітковому вузлі.

(c) Сухе насіння: усі обстеження треба робити на стиглому сухому насінні за збирання врожаю.

До 1. Насінина: танін.

Вміст таніну в оболонці корелює з наявністю меланінової плями на веслі квітки. Забезпечення визначення обох ознак необхідне, обстежують на різних стадіях і в різний час. Вміст таніну визначають наступним чином. З насіння знімається оболонка і на внутрішню поверхню наносять 1–2 краплі реагента. Яскраво-рожевий колір, який з'являється через 1–2 хв, вказує на наявність таніну. (Реагенти: A = 50% етанолу; B = 1% ванілін у концентрованій HCl. A і B змішують 1:1 для використання. Для цієї експертизи «концентрація» визначається в межах 33–38% ваги від об'єму.

Жовтувато-сіре насіння після збирання дуже швидко набуває коричневого забарвлення, якщо воно містить танін.

До 2. Рослина: тип росту.

Детермінантний ріст характерний верхівковим суцвіттям, на відміну від індетермінантного типу росту, коли наявний вегетативний ріст над найвищим суцвіттям.

1
Детермінантний

2
індетермінантний

До 15. Квітка: за довжиною.

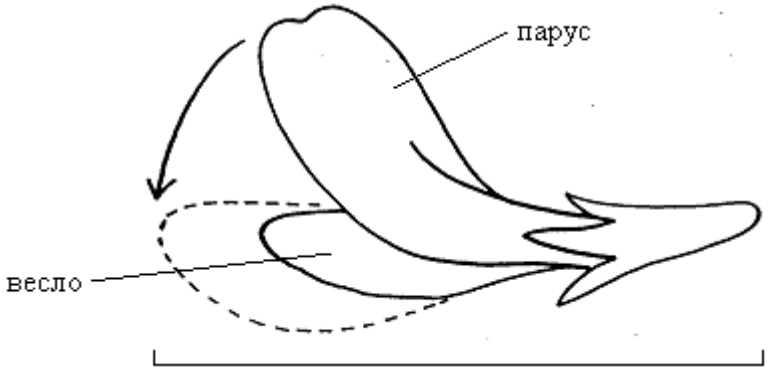

До 20. Парус: поширення антоціанового забарвлення.

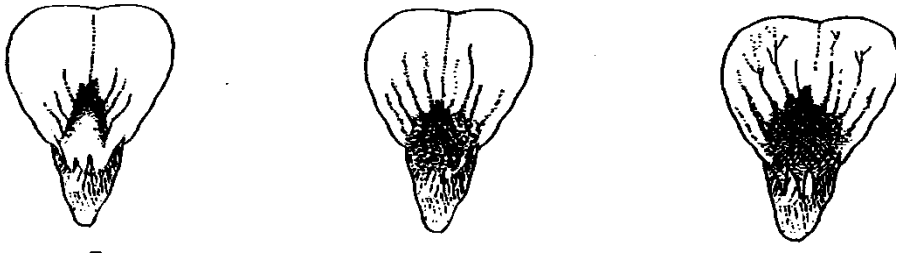

3	5	7
Мале	середнє	велике

Обстеження потрібно робити на внутрішньому боці паруса.

До 25. Біб: ступінь викривлення у стадії зелених стулок.

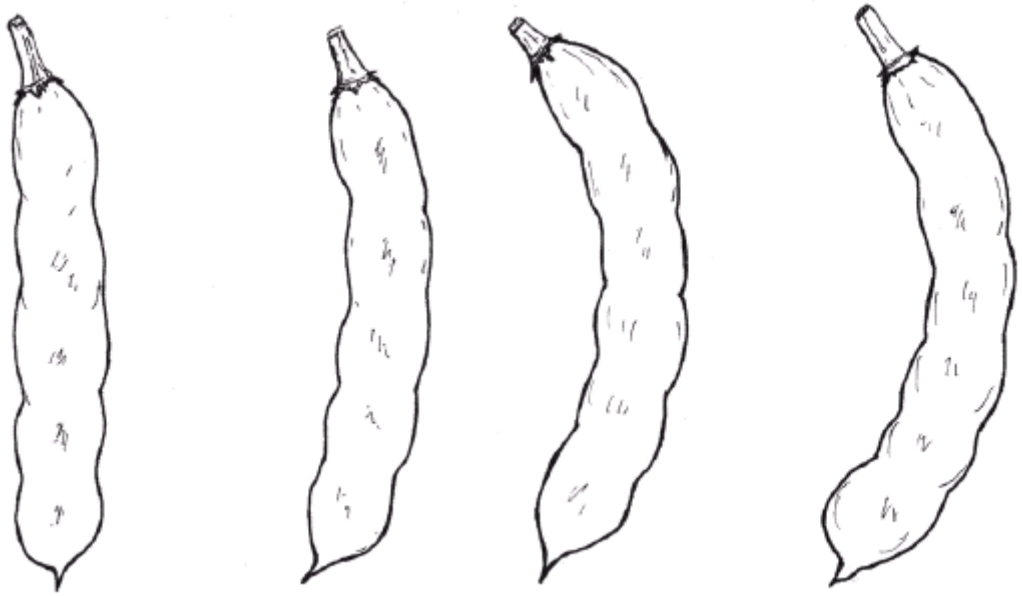

1	3	5	7
Відсутній або дуже слабкий	слабкий	помірний	сильний

До 31. Суха насінина: маса.

Масу сухої насінини визначають зважуванням найкрупнішої насінини з найбільшого бобу в кожній рослинній пробі.

До 33. Суха насінина: чорна пігментація рубчика.

Деякі сорти, в яких окремі генетичні структури зумовлюють цю ознаку, здатні гарантувати стабільність, яку забезпечив селекціонер. Однак ця ознака не може бути використана для визначення відмінності згаданих вище сортів у попередньому контексті. Для сортів, які суттєво відрізняються, ознаку потрібно описувати як «наявна» і пропорційно двох станів виявлення в кожному окремому випадку слід включати до опису.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Broad bean (*Vicia faba* L. var. *major* Harz) (TG/206/1 UPOV) // Geneva. 2003-04-09. – 30 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg206.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Vicia faba* L. var. *major* Harz.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Боби кормові**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

(a) Перехресне запилення [ ]

(б) Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: тип росту	детермінантний	Samson, Smerf	1 [ ]
		індетермінантний	Driemaal Wit	2 [ ]
5.2 (3)	Рослина: за висотою	дуже низька	The Sutton	1 [ ]
		низька	Arbo, Reina Mora	3 [ ]
		середня	Aquadulce Claudia	5 [ ]
		висока	Dreadnought	7 [ ]
		дуже висока	Imperial White Windsor	9 [ ]
5.3 (16)	Весло: меланінова пляма	відсутня	Driemaal Wit, Metissa	1 [ ]
		наявна	Futura, Trio	9 [ ]
5.4 (23)	Біб: за довжиною (без дзьобика)	дуже короткий	Arbo	1 [ ]
		короткий	Green Windsor, Optica	3 [ ]
		середній	Driemaal Wit, Red Epicure	5 [ ]
		довгий	Dreadnought	7 [ ]
		дуже довгий	Hangdown Grünkernig	9 [ ]
5.5 (31)	Суха насінина: маса	дуже мала	Albinette, Minica	1 [ ]
		мала	Arbo, Felix	3 [ ]
		середня	The Sutton, Trio	5 [ ]
		велика	Futura, Red Epicure	7 [ ]
		дуже велика	White Windsor	9 [ ]
5.6 (32)	Суха насінина: забарвлення оболонки (зразу ж після збирання)	бежеве	Driemaal Wit, Trio	1 [ ]
		зелене	Green Windsor	2 [ ]
		червоне	Red Epicure	3 [ ]
		фіолетове	Reina Mora	4 [ ]
		чорне		5 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найбільш подібними. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.83 Код UPOV: ANTHR_CER

Методика

проведення експертизи сортів бугили кервелю (*Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонаймеше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюється методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику підготували: Кривицький К. М., к.б.н., Мамайсур В. В., м.н.с., УІЕСР, 2011.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються п’ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: за висотою (ознака 1);
- Листок: зелене забарвлення (ознака 4);
- Суцвіття: опушення променів (ознака 12);
- Квітка: забарвлення пелюсток (ознака 14).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак бугили кервелю

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MS	низька середня висока	3 5 7	
2. QN	Рослина: галуження VG	слабке помірне сильне	3 5 7	
3. (+) QN	Рослина: кількість розеткових листків MS	мала середня велика	3 5 7	
4. (*) QL	Листок: зелене забарвлення VS	яскраве світле помірне	1 2 3	
5. QN	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка помірна сильна	3 5 7	
6. PQ	Листок: форма VS	трикутна ромбічна видовжена	1 2 3	
7. QL	Листок: за цупкістю VS	не цупкий помірно цупкий цупкий	3 5 7	
8. (+) QN	Листок: кількість часток MS	мала середня велика	3 5 7	
9. (+) QN	Листок: за довжиною MS	короткий середній довгий	3 5 7	
10. (+) QN	Листок: за шириною MS	вузький середній широкий	3 5 7	
11. QN	Суцвіття (складний зонтик): кількість зонтиків П-го порядку MS	мала середня велика	3 5 7	
12. (*) QL	Суцвіття: опушення променів VS	відсутнє наявне	1 9	
13. (*) QN	Суцвіття: діаметр MG	малий середній великий	3 5 7	
14. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS	біле блідо-рожеве	1 2	

1	2	3	4	5
15. PQ	Насінина: забарвлення VS	чорне чорне з фіолетовим відтінком	1 2	
16. QN	Час початку цвітіння MS	ранній середній пізній	3 5 7	
17. (+) QN	Рослина: тривалість періоду від сходів до споживчої стиглості MS	коротка середня довга	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів бугили кервелю

Загальний вигляд рослини бугили кервелю

Усі спостереження проводять:
- на розетці – до початку стеблування;
- на стеблі– під час цвітіння центрального суцвіття;
- на листку – на третьому – четвертому вузлі головного стебла.
- висоту рослин і форму куща – під час цвітіння центрального суцвіття.

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 50, середня – 50–60, висока – понад 60.

До 3. Рослина: кількість розеткових листків, шт.

Мала – до 25, середня – 25–35, велика – понад 35.

До 8. Листок: кількість часток , шт.

Мала – до 11, середня – 11–17, велика – понад 17.

До 9–10: Листок: за довжиною (9), за шириною (10).

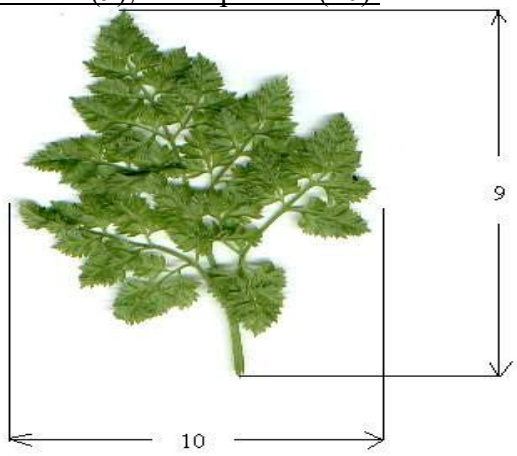

До 17. Рослина: тривалість періоду від сходів до споживчої стиглості, діб.

Коротка – до 30, середня – 3035, довга – понад 35.

9. Література

1. Доброчаева Д. Н. Определитель высших растений Украины. Доброчаева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. [и др.] // 2 изд. Стереот. – К.: Фитоцентр, 1999. – 229 с.

2. Плантариум. Определитель растений on-line. Купырь бутенелистный.// URL: http://www.plantarium.ru./page/view/item/3224.html

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Бугила кервель**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (4)	Рослина: за висотою	низька середня висока		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.2 (4)	Листок: зелене забарвлення	яскраве світле помірне		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.3 (12)	Суцвіття: опушення променів	відсутнє наявне		1 [ ] 9 [ ]
5.4 (14)	Квітка: забарвлення пелюсток	біле блідо-рожеве		1 [ ] 2 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.11 Код UPOV: BETAA_VUL

Методика
проведення експертизи сортів буряку столового
(*Beta vulgaris* L. ssp. v*ulgaris* var. *conditiva* Alef.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Beta vulgaris* L. ssp. v*ulgaris* var. *conditiva* Alef.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 200 г або 9000 насінних клубочків.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак й описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожна експертиза включає 200 рослин, розділених на два повторення.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/60/7, 2008.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють всі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

4.2.1 Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.2 Для оцінки однорідності гібридів та чітко відмітних інбредних рослин приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових.

4.2.3 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

– Суплідця (ознака 1);

– Листкова пластинка: забарвлення (ознака 9);

– Коренеплід: форма поздовжнього розрізу (ознака 17);

– Коренеплід: зовнішнє забарвлення (ознака 23);

– Тенденція до стрілкування (за ранньої сівби) (ознака 27).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак;

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

С – спеціальні дослідження.

7. Таблиця ознак сортів буряка столового

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Суплідда VG/MS 10–20 C	одноросткове	1	Monodet, Monopoly
		багаторосткове	2	Crosby, Detroit 2
2. (*) QL	Паросток: червоне забарвлення гіпокотиля VG 10–20	відсутнє	1	Albina Vereduna
		наявне	9	Crosby, Detroit 2
3. QN	Листок: положення черешка VG, (a) 60–70	пряме	1	Dragon, Forono
		напівпряме	3	Crosby, Detroit 2
		горизонтальне	5	
4. (*) QN	Листок: положення пластинки VG, (a) 60–70	пряме	1	Dragon
		напівпряме	3	Bikores
		горизонтальне	5	
		напівпоникле	7	Detroit 5, Forono
		поникле	9	D'Egypte
5. (*) (+) QN	Листок: за довжиною (включно з черешком) VG/MS, (a) 60–80	короткий	3	Babybeat
		середній	5	Boltardy, Боро F1, Кедрі
		довгий	7	Bull's Blood, Ліко
6. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною VG/MS, (a) 60–80	коротка	3	Babybeat
		середня	5	Detroit 2
		довга	7	Crosby
7. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за шириною VG/MS, (a) 60–80	вузька	3	Bikores
		середня	5	Detroit 2
		широка	7	Crosby
8. (*) QN	Листкова пластинка: форма VG, (a) 60–80	вузькоеліптична	3	Cheltenham Mono
		еліптична	5	Detroit 2
		широкоеліптична	7	Burpee's Golden
9. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG 60–70	переважно зелене	1	Albina Vereduna
		зелене або червоне	2	D'Egypte
		переважно червоне	3	Bull's Blood
10. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (a) 60–70	слабка	3	Solist
		помірна	5	Regala
		сильна	7	Monopoly

1	2	3	4	5
11. QN	Листкова пластинка: червоне забарвлення жилок VG (a) 80–90	відсутнє або дуже слабке	1	Albina Vereduna
		слабке	3	Chioggia
		помірне	5	Regala
		сильне	7	D'Egypte
		дуже сильне	9	Bull's Blood
12. (*) QN	Листкова пластинка: хвилястість краю VG (a) 60–70	відсутня або дуже слабка	1	Burpee's Golden
		слабка	3	Trianon
		помірна	5	Regala
		сильна	7	D'Egypte
		дуже сильна	9	Detroit 5
13. (*) QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG, (a) 60–70	слабка	3	Crosby
		помірна	5	Bikores
		сильна	7	Burpee's Golden
14. (+) QN	Листковий черешок: за шириною основи (біля місця прикріплення до кореня) VG 80–90	вузький	3	Cylindra
		середній	5	Bikores
		широкий	7	Crosby
15. (*) PQ	Листковий черешок: основне забарвлення зворотнього боку VG, (a) 80–90	зелене	1	Albina Vereduna
		оранжеве	2	Burpee's Golden
		червоне	3	Crapaudine, Кедрі
		пурпурове	4	Babybeat, Bull's Blood
16. (*) QN	Коренеплід: заглиблення у ґрунт VG (b) 90–100	дуже мілке	1	D'Egypte
		мілке	3	
		середнє	5	Boltardy
		глибоке	7	Albina Vereduna
		дуже глибоке	9	Crapaudine
17. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу VG (b) 90–100	поперечно вузькоеліптична	1	D'Egypte
		поперечно еліптична	2	Crosby
		округла	3	Detroit 2
		оберненояйцеподібна	4	Albina Vereduna
		вузьковидовжена	5	Cylindra
		дуже вузьковидовжена	6	Cheltenham Mono
18. (*) (+) QN	Коренеплід: за довжиною VG/MS (b) 90–100	короткий	3	D'Egypte,
		середній	5	Detroit 2
		довгий	7	Forono
19. (*) (+) QN	Коренеплід: за шириною VG/MS (b) 90–100	вузький	3	Forono
		середній	5	Detroit 2
		широкий	7	D'Egypte

1	2	3	4	5
20. QN	Коренеплід: відношення довжина/ширина MS/VG, (b) 90–100	мале	1	D'Egypte
		середнє	3	Detroit 2
		велике	5	Cylindra
21. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма кінчика VG (b) 90–100	загострена	1	Cheltenham Mono, Crapaudine
		округла	2	Babybeat, Crimson King
		плеската	3	D'Egypte
		увігнута	4	
22. QN	Коренеплід: окорковіння шкірки VG (b) 90–100	відсутнє або дуже слабке	1	
		слабке	3	Boltardy
		помірне	5	Monami
		сильне	7	Crapaudine
		дуже сильне	9	
23. (*) PQ	Коренеплід: зовнішнє забарвлення VG, (b) 90–100	біле	1	Albina Vereduna
		жовте	2	Burpee's Golden
		червонувато-пурпурове	3	Detroit 2
		бордове	4	
24. (*) PQ	Коренеплід: основне забарвлення м'якоті VG, (b) 90–100	біле	1	Albina Vereduna
		жовто-оранжеве	2	Burpee's Golden
		червоне	3	Detroit 2
		пурпурове	4	Cylindra
25. QL	Коренеплід: інтенсивність основного забарвлення м'якоті VG, (b) 90–100	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
26. QN	Коренеплід: виявлення кілець VG, (b) 90–100	відсутні або дуже слабке	1	Akela, Larka
		слабке	3	Forono
		помірне	5	Pacemaker III
		сильне	7	Bull's Blood
		дуже сильне	9	Chioggia
27. (*) (+) QN	Тенденція до стрілкування (за ранньої сівби) MG, C	відсутня або слабка	1	Boltardy, Dragon
		помірна	2	Pronto
		сильна	3	Pacemaker III

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів буряку столового

Коди визначення стадій розвитку буряку столового

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
00	сухе насіння
00–10	сходи
10–20	вилочка
30–40	2 пари листків розгорнулися
40–50	3 пари листків розгорнулися
50–60	4 пари листків розгорнулися
60–70	5 пар листків розгорнулося
70–80	змикання рядків
80–90	розмикання рядків
90–100	технічна стиглість

8.1 ***Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:***

(a) – усі обстеження листків проводять на повністю розвинутих листках;

(b) – усі обстеження коренеплодів проводять на повністю розвинутих коренеплодах.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Суплідця.

Ознаку спостерігають на 200 проростаючих клубочках (насінинах), підраховують кількість паростків з однієї насінини. Одноросткове насіння має бути генетично гомогенним і давати щонайменше за однорідністю 90% одноросткових сходів. Багаторосткове насіння має давати щонайменше 90% багаторосткових сходів.

До 5. Листок: за довжиною (включно з черешком), см.

Короткий – до 40, середній – 40–65, довгий – понад 65.

До 6. Листкова пластинка: за довжиною, см.

Коротка – до 30, середня – 30–40, довга – понад 41.

До 7. Листкова пластинка: за шириною, см.

Вузька – до 15, середня – 15–20, широка – понад 20.

До 14. Листковий черешок: за шириною основи (біля місця прикріплення до кореня), мм.

Вузький – до 6, середній – 6–10, широкий – понад 10.

До 17. Коренеплід: форма поздовжнього розрізу.

1
Поперечно вузькоеліптична

2
поперечно еліптична

3
округла

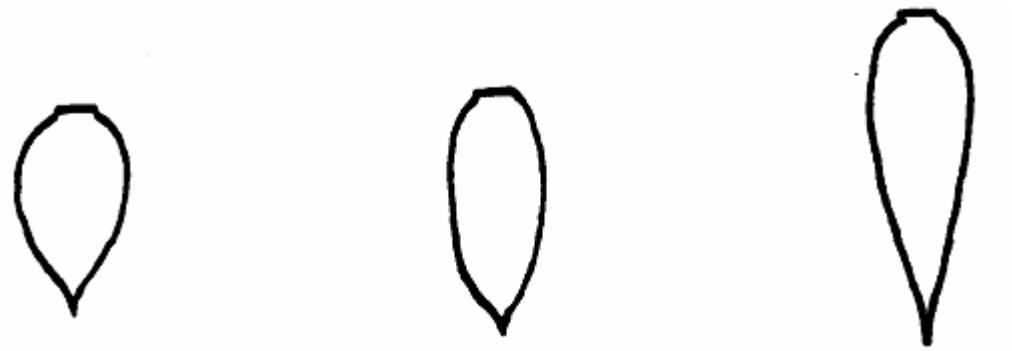

4 обернено яйцеподібна | 5 вузьковидовжена | 6 дуже вузьковидовжена

До 18. Коренеплід: за довжиною, см.

Короткий – до10, середній – 10–15, довгий – понад15.

До 19. Коренеплід: за шириною, см.

Вузький – до 10, середній – 10–15, широкий – понад 15.

До 21. Коренеплід: форма кінчика.

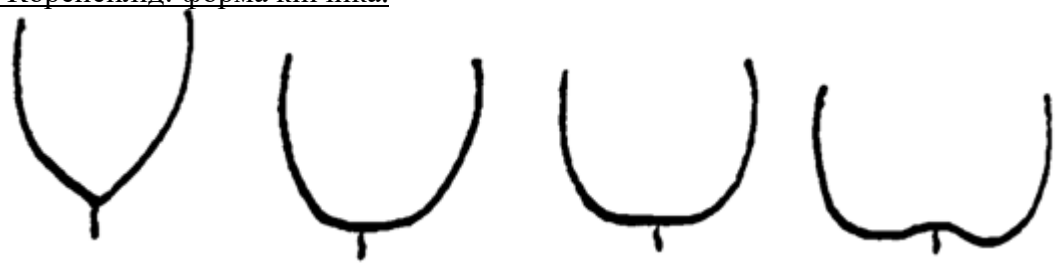

1 Загострена | 2 округла | 3 плеската | 4 увігнута

До 27. Тенденція до стрілкування (за ранньої сівби).

Метод холодного оброблення

Насіння розкладають на зволоженому фільтрувальному папері для пророщування. Температура при цьому має бути щонайменше 18ºС. За появи корінців паростки пересаджують у маленькі горщики (Джіффі, діаметром 4 см) і витримують у прохолодному місці за температури 3ºС без освітлення впродовж чотирьох тижнів.

Після такої процедури паростки вирощують за нормальних умов, найкраще в теплиці (мін. температура 2ºС, за вентиляції – до 7ºС). Сорти з багатозародковим насінням не проріджують. Після розвитку двох справжніх листків рослини пересаджують у відкритий ґрунт.

Принаймні один раз на тиждень необхідно враховувати кількість цвітушних рослин.

Рекомендується керуватися цим тестом якомога раніше, тому що цвітушність дуже залежить від кліматичних умов після холодного оброблення. Коренеплоди чутливі до впливу температур вище 18ºС.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Beetroot (*Beta vulgaris* L. ssp. *vulgaris* var. *conditiva* Alef.) (TG/60/7 UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 25 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg060.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Beta vulgaris* L. ssp. v*ulgaris* var. *conditiva* Alef.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Буряк столовий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)
(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))
(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}			
5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).				
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Супліддя	одноросткове	Monodet, Monopoly	1 [ ]
		багаторосткове	Crosby, Detroit 2	2 [ ]
5.2 (9)	Листкова пластинка: забарвлення	переважно зелене	Albina Vereduna	1 [ ]
		зелене або червоне	D'Egypte	2 [ ]
		переважно червоне	Bull's Blood	3 [ ]
5.3 (10)	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Solist	3 [ ]
		помірна	Regala, БороF1	5 [ ]
		сильна	Monopoly	7 [ ]
5.4 (17)	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу	поперечно вузькоеліптична	D'Egypte	1 [ ]
		поперечно еліптична	Crosby	2 [ ]
		округла	Detroit 2	3 [ ]
		оберненояйцеподібна	Albina Vereduna	4 [ ]
		вузьковидовжена	Cylindra	5 [ ]
		дуже вузьковидовжена	Cheltenham Mono	6 [ ]
5.5 (18)	Коренеплід: за довжиною	короткий	D'Egypte	3 [ ]
		середній	Detroit 2	5 [ ]
		довгий	Forono	7 [ ]
5.6 (23)	Коренеплід: зовнішнє забарвлення	біле	Albina Vereduna	1 [ ]
		жовте	Burpee's Golden	2 [ ]
		червонувато-пурпурове	Detroit 2	3 [ ]
		бордове		4 [ ]
5.7 (24)	Коренеплід: основне забарвлення м'якоті	біле	Albina Vereduna	1 [ ]
		жовто-оранжеве	Burpee's Golden	2 [ ]
		червоне	Detroit 2	3 [ ]
		пурпурове	Cylindra	4 [ ]
5.8 (27)	Тенденція до стрілкування (за ранньої сівби)	відсутня або слабка	Boltardy, Dragon	1 [ ]
		помірна	Pronto	2 [ ]
		сильна	Pacemaker III	3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

[#]7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

[#] Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.49 Код UPOV: OCIMU_BAS

Методика
проведення експертизи сортів васильків справжніх (*Ocimum basilicum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Ocimum basilicum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, рослина
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:
- для сортів, що розмножуються насінням – 6 г або не менше ніж 4000 насінин;
- для сортів, що вегетативно розмножуються – 30 молодих укорінених рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних, якості та сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Розмір ділянок планують такий, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження сортів, що розмножуються насінням має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,45 м. Кожне дослідження сортів, що розмножуються вегетативно кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення з рекомендованою схемою розміщення рослин 0,45 × 0,45 м.

_____
Використано док. UPOV TG 200/1/, 2003.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин насіннєвого або 20 рослин вегетативного походження.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 (20) рослин або частин 40 (20) рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 (10) рослин або частин 20 (10) рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 (20) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 (10) рослин або частин 20 (10) рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

---

* – у дужках вказано кількість рослин для дослідження вегетативно розмножуваних сортів.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова. Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються насінням, приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

- Рослина: габітус (ознака 1);
- Листкова пластинка: антоціанове забарвлення верхнього боку (ознака 11);
- Квітка: забарвлення віночка (ознака 25);

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(а) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів васильків справжніх

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) PQ	Рослина: габітус VS 6 (a)	кулястий	1	Balkonstar, Biborgömb, Bubikopf, Fin vert nain compact
		проміжний	2	Lemon
		прямий	3	Genovese, Grand vert, Zöldgömb
2. (*) QN	Рослина: за загальною висотою MS 6, (a)	низька	3	Fin vert nain compact
		середня	5	Lemon
		висока	7	Genovese, Grand vert
3. QN	Рослина: за щільністю VS 6, (a)	нещільна	3	Grand vert
		середня	5	Lemon, Keskenylevelü
		щільна	7	
4. QL	Стебло: антоціанове забарвлення VG, 3	відсутнє	1	Grand vert
		наявне	9	Purple Ruffles
5. QL	Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення VS 3	слабка	3	Anis, Cinnamon
		помірна	5	
		сильна	7	Osmin
6. QL	Стебло: опушення VG 3	відсутнє	1	A feuille de laitue
		наявне	9	Lemon
7. (+) QN	Стебло: кількість квітконосів (за повного цвітіння) VG, 3	один	1	
		три	2	Feinblattriges
		більше трьох	3	True Thaï
8. (*) (+) PQ	Листкова пластинка: форма VG 4 (a)	широкояйцеподібна	1	Italian Large Leaf
		яйцеподібна	2	Fin vert
		еліптична	3	Keskenylevelü
9. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS, 4, (a)	коротка	3	Balkonstar
		середня	5	Osmin
		довга	7	Géant Mammouth
10. QN	Листкова пластинка: за шириною MS 4, (a)	вузька	3	Balkonstar, Keskenylevelü
		середня	5	Genovese
		широка	7	A feuille de laitue

1	2	3	4	5
11. (*) QL	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення верхнього боку VS 4, (a)	відсутнє	1	Grand vert, Zöldgömb
		наявне	9	Biborgömb, Purple Ruffles
12. (*) QL	Листкова пластинка: інтенсивність антоціанового забарвлення верхнього боку VS, 4, (a)	слабка	3	Rothaut
		помірна	5	Red Rubin
		сильна	7	Purple Ruffles
13. QL	Листкова пластинка: поширення антоціанового забарвлення VS, 4, (a)	декілька плям	1	Шарм
		багато плям	2	
		по всій поверхні	3	Purple Ruffles
14. (*) QL	<u>Тільки для сортів без антоціанового забарвлення.</u> Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG, 4, (a)	слабка	3	A feuille de laitue
		помірна	5	Fin vert nain, Lemon
		сильна	7	Sweet Thaï
15. QL	Листкова пластинка: глянсуватість VG 4 (a)	відсутня або дуже слабка	1	Lemon
		слабка	3	Rothaut
		помірна	5	Osmin
		сильна	7	Grand vert
		дуже сильна	9	Purples Ruffles
16. (*) QL	Листкова пластинка: пухирчастість VG 4 (a)	відсутня або дуже слабка	1	Fin vert nain compact
		слабка	3	Dark Opal, Keskenylevelü
		помірна	5	Genovese, Grand vert
		сильна	7	A feuille de laitue
17. (+) QL	Листкова пластинка: профіль поперечного перерізу VG, 4, (a)	випуклий	1	Genovese, Grand vert
		плескатий	2	Dark Opal, Rothaut
		увігнутий	3	A feuille de laitue
		V-подібний	4	Lemon
18. (*) PQ	Листкова пластинка: зазубленість краю VG, 4, (a)	відсутня	1	Grand vert
		наявна	9	Purple Ruffles
19. (*) (+) QL	Листкова пластинка: глибина зазубленості VG 4	мілка	3	Italian Large Leaf
		помірна	5	Osmin, Rubin
		глибока	7	Purple Ruffles

1	2	3	4	5
20. QL	Листкова пластинка: хвилястість краю VG 4	відсутня або дуже слабка	1	Grand vert
		слабка	3	
		помірна	5	Osmin, Rubin
		сильна	7	Purple Ruffles
21 QN	Черешок: за довжиною MG 4	короткий	3	Oase, Osmin
		середній	5	Genovese
		довгий	7	A feuille de laitue, Salattaltuges, Bubikopf, Rothaut
22. (+) QN	Квітконос: середня довжина міжвузля (наприкінці цвітіння) MG, 5	коротка	3	Spicy Bush
		середня	5	Grand vert
		довга	7	Feinblattriges
23. (+) QN	Квітконос: за загальною довжиною (наприкінці цвітіння) MG, 5	короткий	3	Bubikopf, Fin vert nain Genovese
		середній	5	Lemon
		довгий	7	
24 QL	Квітконос: опушення приквітків VG, 5	відсутнє	1	Grand vert Lemon
		наявне	9	
25. (*) PQ	Квітка: забарвлення віночка VG 5	біле	1	Genovese, Grand vert
		рожеве	2	Red Rubin
		темно-фіолетове	3	Osmin, Rubin
26. PQ	Квітка: забарвлення приймочки маточки VG, 5	біле	1	Genovese
		світло-фіолетове	2	Lemon, Opal
27. (*) QN	Час початку цвітіння (10% рослин, що цвітуть) VG 6	дуже ранній	1	Lemon
		ранній	3	Keskenylevelü
		середній	5	Genovese, Grand vert
		пізній	7	Balkonstar, Rothaut
		дуже пізній	9	Purple Ruffles

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів васильків справжніх

8.1 ***Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:***

(a) Усі обстеження на рослині та листковій пластинці слід проводити на повністю розвинених рослинах і листках відповідно.

Ознаки квітки та суцвіття обстежують на головному суцвітті.

Усі спостереження проводять у стадії цвітіння бічних гілок першого порядку.

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Стеблування
3	Утворення суцвіття на головному стеблі
4	Утворення пагонів другого порядку
5	Утворення суцвіття другого порядку
6	Цвітіння

До 1: Рослина: габітус.

1
Кулястий

2
проміжний

3
прямий

До 7: Стебло: кількість квітконосів (за повного цвітіння).

1
Один

2
три

3
більше трьох

До 8: Листкова пластинка: форма.

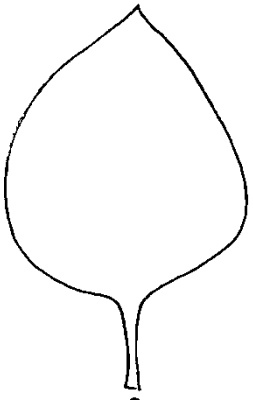

1
широкояйцеподібна

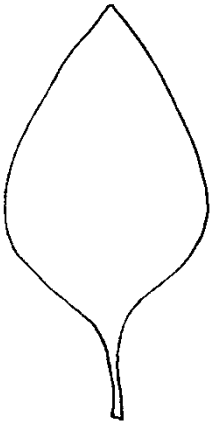

2
яйцеподібна

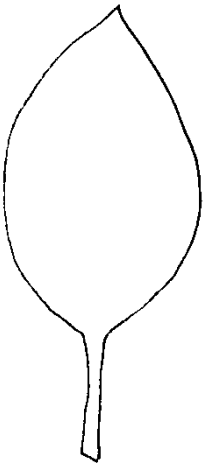

3
еліптична

До 17. Листкова пластинка: профіль поперечного перерізу.

1	2	3	4
Випуклий	плескатий	увігнутий	V-подібний

До 19. Листкова пластинка: глибина зазубленості.

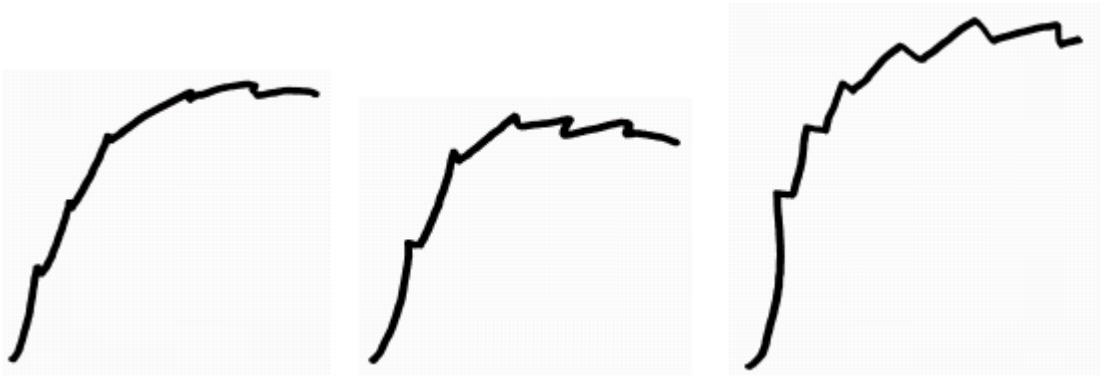

3	5	7
Мілка	помірна	глибока

До 22: Квітконос: середня довжина міжвузля (наприкінці цвітіння).
До 23: Квітконос: за загальною довжиною (наприкінці цвітіння).

Загальна
довжина – L

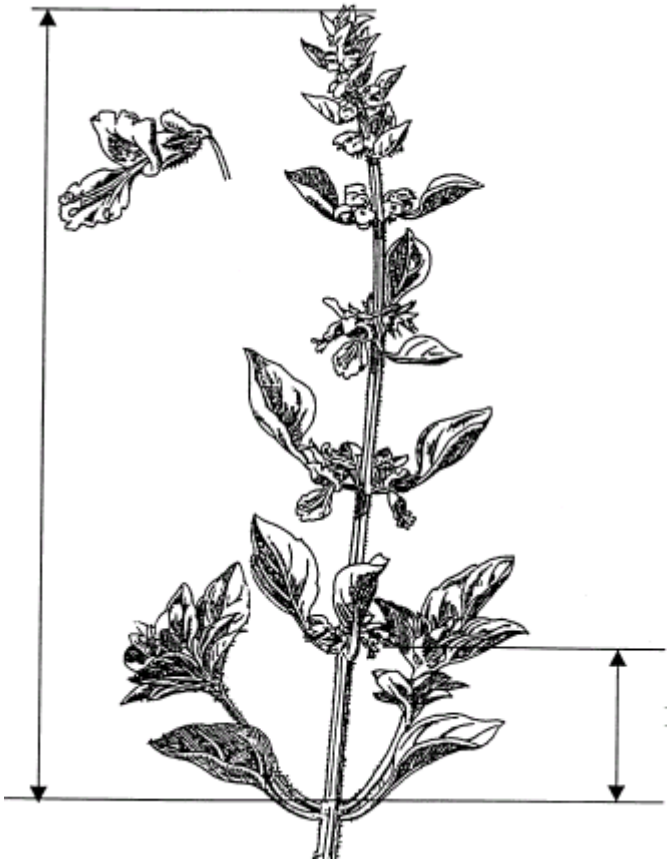

міжвузля

Наприкінці цвітіння вимірюють загальну довжину квітконоса (L). Для оцінки береться частина стебла, де міжвузля визначилось. Підрахунок кількості міжвузлів (X). Середню довжину міжвузля визначають за відношенням L/X.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Basil (*Ocimum basilicum* L.) (TG/200/1 UPOV) // Geneva. 2003-04-09. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg200.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Ocimum basilicum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Васильки справжні**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)
(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))
(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(b) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) живцями [ ]
(b) розмноження *in-vitro* [ ]

4.2.3 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: габітус	кулястий	Balkonstar, Biborgömb, Bubikopf, Fin vert nain compact	1 [ ]
		проміжний	Lemon	2 [ ]
		прямий	Genovese, Grand vert, Zöldgömb	3 [ ]
5.2 (8)	Листкова пластинка: форма	широкояйцеподібна	Italian Large Leaf	1 [ ]
		яйцеподібна	Fin vert	2 [ ]
		еліптична	Keskenylevelü	3 [ ]
5.3 (11)	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення верхнього боку	відсутнє	Grand vert, Zöldgömb	1 [ ]
		наявне	Biborgömb, Purple Ruffles	9 [ ]
5.4 (25)	Квітка: забарвлення віночка	біле	Genovese, Grand vert	1 [ ]
		рожеве	Red Rubin	2 [ ]
		темно-фіолетове	Osmin, Rubin	3 [ ]
5.5 (27)	Час початку цвітіння (10% рослин, що цвітуть)	дуже ранній	Lemon	1 [ ]
		ранній	Keskenylevelü	3 [ ]
		середній	Genovese, Grand vert	5 [ ]
		пізній	Balkonstar, Rothaut	7 [ ]
		дуже пізній	Purple Ruffles	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.3 Інша інформація
(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.4 Код UPOV: TRAGO_POR

Методика
проведення експертизи сортів вівсяного кореня (*Tragopogon porrifolium* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Tragopogon porrifolium* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіннєвий матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 10 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують достатній розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 240 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,10 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику підготували: Кривець Д. О., к. с.-г. н., Позняк О. В., м. н. с. (НДЦ «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН), 2007.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин;

L: лабораторні дослідження.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 240 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 240 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка на відмінність, однорідність та стабільність

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються три, а з 240 – 12 нетипових рослин.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування сортів рекомендовано використовувати ознаку:

– Коренеплід: за товщиною (ознака 8).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів вівсяного кореня

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) PQ	Рослина: форма розетки VG 2	висхідна	3	
		напіввисхідна	5	
		розлога	7	
2. QN	Рослина: за висотою MG 2	низька	3	
		середня	5	
		висока	7	
3. (*) QN	Розетка: кількість листків MS 2	дуже мала	1	
		мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
		дуже велика	9	
4. QN	Листок: за довжиною MS 2	дуже короткий	1	
		короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
		дуже довгий	9	
5. QN	Листок: за шириною MS 2	вузький	3	
		середній	5	
		широкий	7	
6. (*) PQ	Листок: забарвлення пластинки VG 2	світло-зелене	1	
		зелене	2	
		сіро-зелене	3	
		темно-зелене	4	
7. (*) QN	Коренеплід: за довжиною MS 3	дуже короткий	1	
		короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
		дуже довгий	9	
8. (*) QN	Коренеплід: за товщиною MS 3	дуже тонкий	1	
		тонкий	3	
		середній	5	
		товстий	7	
		дуже товстий	9	
9. QN	Коренеплід: відношення довжина/діаметр MG, 3	мале	3	
		середнє	5	
		велике	7	

1	2	3	4	5
10. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма VG З	циліндрична зі збігом	1	
		вузькоконусоподібна	2	
		конусоподібна	3	
		ширококонусоподібна	4	
11. (*) QL	Коренеплід: галуження VG З	відсутнє	1	
		наявне	9	
12. (*) QN	Коренеплід: ступінь галуження VG З	слабкий	3	
		помірний	5	
		сильний	7	
13. PQ	Коренеплід: забарвлення м’якоті VG З	біле	1	
		кремове	2	
		жовтувате	3	

8. Пояснення до таблиці ознак сортів вівсяного кореня

Коди фаз росту й розвитку рослин, у які слід робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Розетка
3	Формування коренеплоду

До 10. Коренеплід: форма.

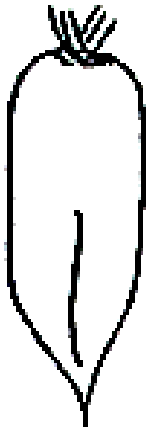

1
Циліндрична зі збігом

2
вузькоконусоподібна

4
ширококонусоподібна

9. Література

1. Володарська А. Т. Вітаміни на грядці / А. Т. Володарська, М. О. Скляревський. – К.: Урожай, 1989. – С. 107–109.

2. Загальне введення до експертизи на вирізняльність, однорідність і стабільність та розробки гармонізованих описів нових сортів рослин // Міжнародний Союз з охорони нових сортів рослин. – Женева, 2002. – 20 с.

3. Книга – каталог. Сорти і гібриди овочевих та баштанних культур. – Харків, 2003. – С. 9–10.

4. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева, М. И. Котов, Ю.Н. Прокудин и др. – 2 изд. стереот. – К.: Фитосоциоцентр, 1999. – 548 с.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Tragopogon porrifolium* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Вівсяний корінь**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
- (a) Самозапильний [ ]
- (b) Перехреснозапильний
  - (i) популяційні [ ]
  - (ii) синтетичні сорти [ ]
- (c) Гібрид [ ]
- (d) Інше [ ]
  (зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: форма розетки	висхідна		3 [ ]
		напіввисхідна		5 [ ]
		розлога		7 [ ]
5.2 (3)	Розетка: кількість листків	дуже мала		1 [ ]
		мала		3 [ ]
		середня		5 [ ]
		велика		7 [ ]
		дуже велика		9 [ ]
5.3 (6)	Листок: забарвлення пластинки	світло-зелене		1 [ ]
		зелене		2 [ ]
		сіро-зелене		3 [ ]
		темно-зелене		4 [ ]
5.4 (7)	Коренеплід: за довжиною	дуже короткий		1 [ ]
		короткий		3 [ ]
		середній		5 [ ]
		довгий		7 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]
5.5 (8)	Коренеплід: за товщиною	дуже тонкий		1 [ ]
		тонкий		3 [ ]
		середній		5 [ ]
		товстий		7 [ ]
		дуже товстий		9 [ ]
5.6 (10)	Коренеплід: форма	циліндрична зі збігом		1 [ ]
		вузькоконусоподібна		2 [ ]
		конусоподібна		3 [ ]
		ширококонусоподібна		4 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

– використання сорту

– коли має бути представлена фотографія

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.49 Код UPOV: VIGNA_UNG_SES

Методика
проведення експертизи сортів вігни спаржевої (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,3 кг або 1500 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,70 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано методику UPOV TG/252/1, 2009.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Біб: за довжиною (ознака 11);

– Біб: антоціанове забарвлення (ознака 15);

– Насінина: основне забарвлення (ознака 22);

– Насінина: наявність вторинного забарвлення (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення:

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів вігни спаржевої

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Сходи: антоціанове забарвлення VG	відсутнє	1	Kegon-no-taki
		наявне	9	Red nudle
2. QN	Рослина: кількість гілочок (за повного розвитку) VG/MS (a)	мала	3	Akamitori
		середня	5	Kegon-no-taki
		велика	7	
3. (+) QN	Рослина: за довжиною головного стебла (за підтримання) VG/MS (a)	коротка	3	Hime-16
		середня	5	Kurodane-sanjaku
		довга	7	Kegon-no-taki
4. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG (a)	слабка	3	Kurodane-16
		помірна	5	Kegon-no-taki
		сильна	7	Kurodane-sanjaku
5. (+) QN	Листок: верхівковий листочок за довжиною VG/MS (a)	короткий	3	Pekin-sanjaku
		середній	5	Hime-16
		довгий	7	Shin-shoka
6. (+) QN	Листок: верхівковий листочок за шириною VG/MS (a)	вузький	3	Akamitori
		середній	5	Kurodane-sanjaku
		широкий	7	S6045
7. (+) QN	Черешок: за довжиною VG/MS (a)	короткий	3	Kurodane-16
		середній	5	Pekin-sannjaku
		довгий	7	
8. PQ	Квітковий пуп’янок: забарвлення VG	жовтувате	1	
		світло-зелене	2	
		помірно зелене	3	
9. (*) (+) QN	Час першого цвітіння MG	ранній	3	Kurodane-sanjaku
		середній	5	Akadane-aosaya-sanjaku
		пізній	7	Nishakuhan-sirosaya
10. (*) QN	Квітка: забарвлення VG (a)	біле	1	Nishakuhan-sirosaya
		світло-червонувато-пурпурове	2	Kurodane-sanjaku
		помірно-червонувато-пурпурове	3	Kegon-no-taki
		пурпурове	4	Akamitori

1	2	3	4	5
11. (*) (+) QN	Біб: за довжиною VG/MS (b)	короткий	3	Hime-16
		середній	5	Kegon-no-taki
		довгий	7	Orient Wonder
12. (*) (+) QN	Біб: за шириною VG/MS (b)	вузький	3	
		середній	5	Kegon-no-taki
		широкий	7	Shin-shoka
13. (*) (+) QL	Біб: скручування VG (b)	відсутнє	1	Akamitori
		наявне	9	Kegon-no-taki
14. QN	Біб: характер поверхні VG (b)	гладенький або злегка шерехатий	1	Akamitori
		помірно шерехатий	2	Akadane-aosaya-16
		дуже шерехатий	3	Kegon-no-taki
15. (*) QL	Біб: антоціанове забарвлення VG (b)	відсутнє	1	Orient Wonder
		наявне	9	Red Noodle
16. QN	Лише сорти з відсутнім антоціановим забарвленням. Біб: інтенсивність зеленого забарвлення VG (b)	слабка	3	Kurodane-16
		помірна	5	Akamitori
		сильна	7	Kegon-no-taki
17. QN	Лише сорти з наявним антоціановим забарвленням. Біб: інтенсивність антоціанового забарвлення VG (b)	слабка	3	
		помірна	5	Akamitori
		сильна	7	Tsu In
18. (+) QN	Квітконіжка: за довжиною VG/MS (b)	коротка	3	Hong-jiang-dou
		середня	5	Ying-jiang-dou No.1
		довга	7	Fei 7
19. (*) (+) QN	Насінина: за довжиною VG/MS (c)	коротка	3	Kegon-no-taki
		середня	5	Akamitori
		довга	7	
20. (+) QN	Насінина: за шириною VG/MS (c)	вузька	3	
		середня	5	Kegon-no-taki
		широка	7	Akamitori

1	2	3	4	5
21. (*) (+) PQ	Насінина: форма VG (c)	еліптична	1	Akamitori
		ниркоподібна	2	Hime-juroku
		вигнута	3	
22. (*) (+) PQ	Насінина: основне забарвлення VG (c)	біле	1	Nishakuhan-shirosaya
		світло-жовте	2	
		коричневе	3	Kegon-no-taki
		червонувато-коричневе	4	Akamitori, Orient Wonder
		пурпурово-коричневе	5	
		чорне	6	Kurojuroku
23. (*) QL	Насінина: наявність вторинного забарвлення VG (c)	відсутнє	1	
		наявне	9	
24. PQ	Насінина:вторинне забарвлення VG (c)	коричневе	1	Nishakuhan-shirosaya
		червонувато-коричневе	2	Kegon-no-taki
		пурпурово-коричневе	3	
		чорне	4	Unnanaosaya-2shaku
25. (*) (+) PQ	Насінина: розподіл вторинного забарвлення VG (c)	навколо рубчика	1	
		по жилках	2	Kegon-no-taki
		крапками на частині насінини	3	Nishakuhan-shirosaya
		крапками на всій поверхні насінини	4	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів вігни спаржевої

8.1 ***Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:***

Позначки (a) – (c) у другій колонці Таблиці ознак означають наступне:

(a) Рослину, листок, черешок обстежують з появою перших квіток (див. до ознаки 9).

(b) Біб: усі обстеження проводять на щойно сформованих виповнених бобах.

(c) Насінина: усі обстеження проводять на повністю розвиненому сухому насінні.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 3. Рослина: за довжиною головного стебла (за підтримання).

Висоту основного стебла вимірюють від сім'ядольного вузла до першого квіткового.

До 5, 6, 7. Листок: верхівковий листочок за довжиною (5), верхівковий листочок за шириною (6), Черешок: за довжиною (7)

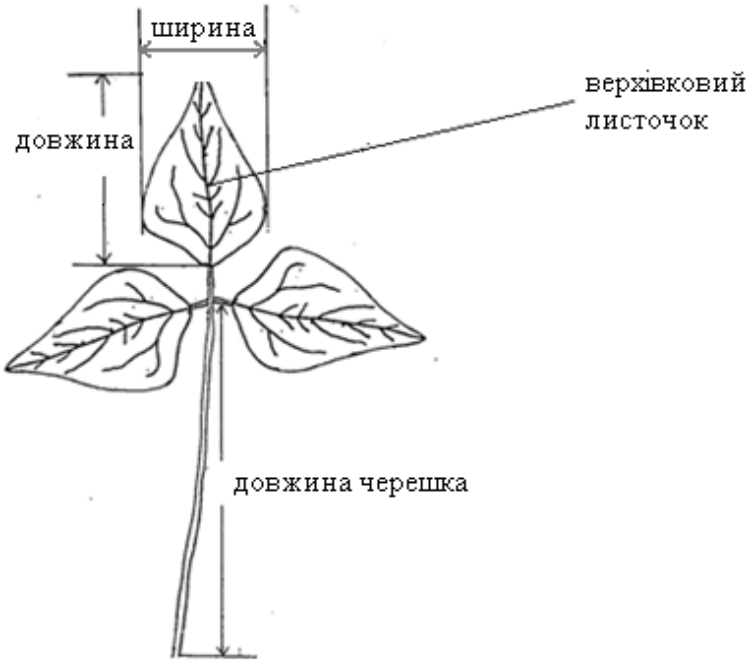

До 9. Час першого цвітіння.

Час першого цвітіння визначають, коли перша квітка відкрилась на 50% рослин.

До 11, 12, 13. Біб: за довжиною (11), за шириною (12), скручування (13).

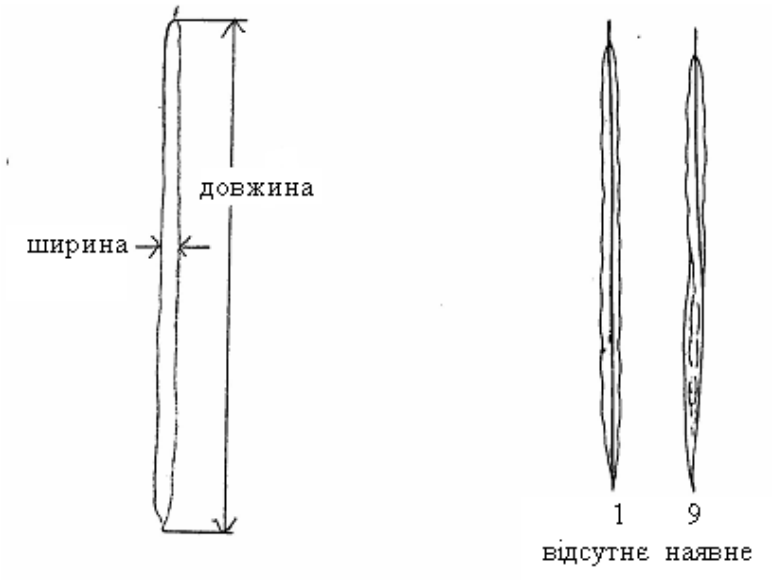

До 18. Квітконіжка: за довжиною.

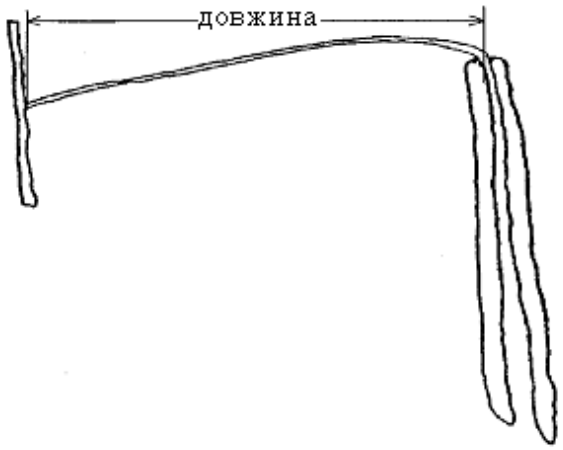

До 19, 20, 21. Насінина: за довжиною (19), за шириною (20), форма (21).

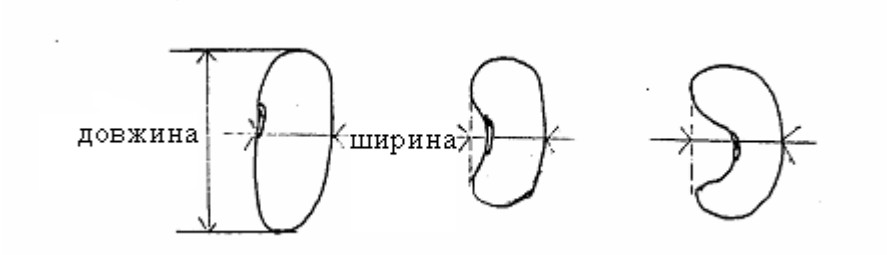

1	2	3
Еліптична	ниркоподібна	вигнута

До 22. Насінина: основне забарвлення.

Основне забарвлення – найбільше за площею забарвлення насінини.

До 25. Насінина: розподіл вторинного забарвлення.

1
Навколо рубчика

2
по жилках

3
крапками на частині насінини

4
крапками на всій поверхні насінини

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Asparagus-bean (*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp.*sesquipedalis* (L.) Verdc.) (TG/252/1 UPOV) // Geneva. 2009-04-01. – 22 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg252.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Vigna unguiculata* (L.) Walp. subsp. *sesquipedalis* (L.) Verdc.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Вігна спаржева**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Вегетативне розмноження [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (11)	Біб: за довжиною	короткий	Hime-16	3 [ ]
		середній	Kegon-no-taki	5 [ ]
		довгий	Orient Wonder	7 [ ]
5.2. (15)	Біб: антоціанове забарвлення	відсутнє	Orient Wonder	1 [ ]
		наявне	Red Noodle	9 [ ]
5.3. (22)	Насінина: основне забарвлення	біле	Nishakuhan-shirosaya	1 [ ]
		світло-жовте		2 [ ]
		коричневе	Kegon-no-taki	3 [ ]
		червонувато-коричневе	Akamitori, Orient Wonder	4 [ ]
		пурпурово-коричневе		5 [ ]
		чорне	Kurojuroku	6 [ ]
5.4. (23)	Насінина: наявність вторинного забарвлення	відсутнє		1 [ ]
		наявне		9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: CUCUR_PEP

Методика
проведення експертизи сортів гарбуза звичайного, кабачка, патисона
(*Cucurbita pepo* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Cucurbita pepo* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,2 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два або більше повторень. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 × 0,5 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /119/4, 2002+2007.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова. Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: габітус (ознака 4);

– Рослина: галуження (ознака 5);

– Листкова пластинка: сріблястa плямистість (ознака 15);

– Плід: основне забарвлення шкірки (за виключенням забарвлення плям, крапок, смужок і смуг) (ознака 50).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

Типи їстівних сортів *Cucurbita pepo* L.

Плід: тип	**Плід: переважаюча форма (озн. 30)**	**Рослина: габітус (озн. 4)**	**Плід: розмір**	**Плід: борізд-ки (озн. 46)**	**Плід: ребра (оз. 48)**	**Плід: бородав-ки на шкірці (озн. 62)**	**Стиглий плід: основне забарв-лення шкірки (озн. 69)**	**Стиглий плід: здерев'я-ніння шкірки (озн. 75)**	**Стиглий плід: забарвлення м'якоті (озн. 74)**	**Стиглий плід: структура м'якоті (озн. 76)**	**Сорти-еталони**	
Pumpkin	від сплюснуто-округлої до еліптично-округлої			наявні	відсутні	відсутні		відсутнє	оранжеве		Halloween, Little Boo, Small Sugar	1
Miniature Pumpkin	поперечно-еліптична	плетистий	дуже малий	наявні	відсутні	відсутні		відсутнє	оранжеве		Jack Be Little	2
Scallop	сплюснуто-дископодібна форма з екваторіальним краєм	кущовий або напівплетистий		відсутні	відсутні			наявне	кремове		Patty Pan, Scallopini	3
Acorn	куполоподібна з борозенками	кущовий						відсутнє	оранжеве		Table Queen	4
Neck	пляшкоподібна із загостреним маточковим кінцем	кущовий				наявне	оранжеве	наявне			Early Prolific Straightneck, Yellow Summer Crookneck	5
Zucchini	від грушоподібної до еліптичної, циліндричної, булавоподібної							наявне	кремове		Ambassador, Beiruti, Clarita, Elite, Ibis, Romano	6
Rounded Zucchini	округла	кущовий				відсутнє		наявне	кремове		De Nice à fruit rond, Redondo	7
Delicata	еліптична	плетистий		наявні	відсутні	відсутнє					Delicata	8
Spaghetti Squash	еліптична	плетистий				відсутнє		відсутнє	від темно-жовтого до оранжевого	волокниста	Pasta, Vegetable Spaghetti	9
Rondini	округла	плетистий	дуже малий		відсутні	відсутнє		наявне	жовте		Little Gem	10
Ölkürbis	округла	плетистий			наявні	відсутнє					Markant	11
Other												12

7. Таблиця ознак сортів гарбуза звичайного, кабачка, патисона

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. PQ	Паросток: форма сім'ядолей VS 1	вузькоеліптична	1	Bianchini
		еліптична	2	Cora, Tivoli
		широкоеліптична	3	Cinderella, Goldi
		округла	4	Yellow Crookneck
		оберненояйцеподібна	5	
2. QN	Паросток: інтенсивність зеленого забарвлення сім'ядолей VS 1	дуже слабка	1	Sunburst
		слабка	3	Bianchini
		помірна	5	Cora
		сильна	7	Lidia
		дуже сильна	9	Saray
3. (*) PQ	Паросток: форма поперечного перерізу сім'ядолі 1	увігнута	1	
		пряма	2	Sunburst
		випукла	3	Bianchini, Yellow Crookneck
4. (*) PQ	Рослина: габітус VS 2	кущовий	1	Greyzini
		напівплетистий	2	Cinderella, Everest, Twickers
		плетистий	3	Becky, Long Green Trailing
5. (*) QL	Рослина: галуження VG 2	відсутнє	1	Goldy, Аспірант
		наявне	9	Patty Green Tint
6. QN	Рослина: ступінь галуження VG 2	дуже слабкий	1	Cora
		слабкий	3	Karioka, Verdi
		помірний	5	Gold Rush, Tivoli
		сильний	7	Blanche non coureuse 3, Jack O'Lantern, Yellow Crookneck
		дуже сильний	9	Patty Green Tint, Sweet Dumpling
7. QN	Лише кущові сорти. Рослина: положення черешка (за виключенням нижніх зовнішніх листків) VG 2	пряме	1	Blanche non coureuse3, Yellow Crookneck
		від прямого до напівпрямого	2	Sardane
		напівпряме	3	Arlesa
		від напівпрямого до горизонтального	4	Goldi
		горизонтальне	5	Ambassador

1	2	3	4	5
8. (*) PQ	Стебло: забарвлення 3	цілком зелене	1	Becky
		частково зелене і частково жовте	2	Autumn Gold
9. QN	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VG 3	дуже слабка	1	Maayan
		слабка	3	Bianchini
		помірна	5	Cinderella
		сильна	7	Greyzini
		дуже сильна	9	Goldrush
10. QL	Стебло: крапчастість 3	відсутня	1	Cinderella
		наявна	9	Cora
11. QL	Стебло: вусики VG 3	відсутні або рудиментарні	1	Goldrush, Sylvana
		добре розвинені	2	Baby Bear, Greyzini
12. QN	Листкова пластинка: розмір MS 3	дуже малий	1	Becky
		малий	3	Small Sugar
		середній	5	Ambassador
		великий	7	Kriti
		дуже великий	9	
13. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість MS 3	відсутня або дуже мілка	1	Scallopini
		мілка	3	Everest
		помірна	5	Jackpot
		глибока	7	Civac
		дуже глибока	9	Isotta
14. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VG 3	слабка	3	Ghazzi
		помірна	5	Cora
		сильна	7	Everest
15. (*) QL	Листкова пластинка: сріблясta плямистість VG 3	відсутня	1	Black Forest, Scallopini
		наявна	9	Civac
16. QN	Листкова пластинка: поверхня, охоплена сріблястою плямистістю VG 3	дуже мала	1	Albo
		мала	3	Aziz
		середня	5	Ambassador
		велика	7	Cora
		дуже велика	9	Summerstar
17. QN	Черешок: за довжиною MS 3	короткий	3	Jack be Little, Karioka
		середній	5	Goldi
		довгий	7	Autumn Gold, Baikal

1	2	3	4	5
18. QN	Черешок: кількість шипів MS 3	відсутня або мала	1	Kojac
		мала	3	Opaline
		середня	5	Spidy
		велика	7	White Bush Scallop
		дуже велика	9	Yellow Summer Crookneck
19. (*) QL	Жіноча квітка: кільце всередині віночка VG 4	відсутнє	1	Cinderella, Greyzini
		наявне	9	Aurore, Аспірант
20. PQ	Жіноча квітка: забарвлення кільця всередині віночка VG 4	жовте	1	Diamant, Patro
		зелене	2	Aurore, Early White Bush Scallop, President
		жовте і зелене	3	Pueblo
21. QN	Лише сорти з зеленим забарвленням кільця всередині віночка. Жіноча квітка: інтенсивність забарвлення VG 4	слабка	3	Maya, Sardane
		помірна	5	Samba, Senator
		сильна	7	Aristocrat, Diamant
22. QL	Чоловіча квітка: кільце всередині віночка VG 4	відсутнє	1	Bianchini
		наявне	9	Goldi
23. (*) PQ	Чоловіча квітка: забарвлення кільця всередині віночка VG 4	жовте	1	Afrodite, Patro, Zyzo
		зелене	2	Austral, Belor, Goldi
		жовте і зелене	3	Alice, Carmina, Green Gem, Ibis
24. QN	Лише сорти з зеленим забарвленням кільця всередині віночка. Чоловіча квітка: інтенсивність забарвлення VS 4	слабка	3	Cora
		помірна	5	Verdi
		сильна	7	Goldi
25. QN	Лише сорти типу цукіні. Молодий плід: відношення довжини до максимального діаметра MS 4	дуже мале	1	Ghazzi
		мале	3	Opal
		середнє	5	Cora
		велике	7	Carlotta
		дуже велике	9	Spidy

1	2	3	4	5
26. (+) PQ	Лише сорти типу цукіні та цукіні кулястого. Молодий плід: переважаюча форма VS 4	куляста	1	De Nice à Fruit Rond
		грушоподібна	2	Clarita
		конічно-еліптична	3	Top Kapi
		еліптична	4	Table Dainty
		циліндрична	5	Ambassador, Ibis
		конічно-циліндрична	6	
27. (*) QN	Молодий плід: основне забарвлення шкірки (за винятком забарвлення ребер або боріздок) VG 4	біле	1	White Bush Scallop
		кремове	2	Tivoli
		жовте	3	Goldi
		зелене	4	Elite, Opal, Romano
		частково біле і частково жовте	5	
		частково біле і частково зелене	6	
		частково жовте і частково зелене	7	Sunburst, Zephyr
28. QL	Лише сорти з жовтим забарвленням шкірки. Молодий плід: інтенсивність жовтого забарвлення шкірки (як для 27) VG 4	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
29. QN	Лише сорти із зеленим забарвленням шкірки. Молодий плід: інтенсивність зеленого забарвлення шкірки (як для 27) VS, 4	дуже слабка	1	Clarita, Goya, Patty Green Tint
		слабка	3	Arlika
		помірна	5	Baccara
		сильна	7	Arlesa, Sandra, Zefira
		дуже сильна	9	Carnaval, Corsair
30. (*) (+) PQ	Плід: переважаюча форма VG 5	дископодібна	1	
		поперечно еліптична	2	
		поперечно широко-еліптична	3	
		куляста	4	
		куполоподібна	5	
		широкоеліптична	6	
		яйцеподібна	7	
		еліптична	8	
		циліндрична	9	
		грушоподібна	10	
		пляшкоподібна	11	
		булавоподібна	12	

1	2	3	4	5
31.1 (*) QN	Лише сорти типу патисон. Плід: за довжиною MG 5	короткий	3	Bennings Green Tint
		середній	5	Sunburst
		довгий	7	Yellow Bush Scallop
31.2 (*) QN	Лише сорти типу жолудь. Плід: за довжиною MG 5	короткий	3	Table Gold
		середній	5	Swan White Acorn
		довгий	7	Ebony Table Queen
31.3 (*) QN	Лише сорти типу з шийкою. Плід: за довжиною MG 5	короткий	3	Wryneck
		середній	5	Yellow Summer Crookneck
		довгий	7	Sunbar
31.4 (*) QN	Лише сорти типу цукіні. Плід: за довжиною MG 5	дуже короткий	1	Jericho
		короткий	3	Jedida
		середній	5	Cora
		довгий	7	Carlotta
		дуже довгий	9	Altea
32.1 QN	Лише сорти типу патисон. Плід: максимальний діаметр MG, 5	малий	3	Scallopini
		середній	5	Yellow Bush Scallop
		великий	7	White Bush Scallop
32.2 QN	Лише сорти типу жолудь. Плід: максимальний діаметр MG 5	малий	3	Table Gold
		середній	5	Table King
		великий	7	Swan White Acorn
32.3 QN	Лише сорти типу цукіні. Плід: максимальний діаметр MG, 5	малий	3	Goldi
		середній	5	Opal
		великий	7	Jericho, Spidi
33.1 QN	Лише сорти типу патисон. Плід: відношення довжини до найбільшого діаметра MG, 5	мале	3	White Bush Scallop
		середнє	5	Scallopini
		велике	7	Sunburst
33.2 QN	Лише сорти типу жолудь. Плід: відношення довжини до найбільшого діаметра MG, 5	мале	3	Heart of Gold
		середнє	5	Table Gold
		велике	7	Table King
33.3 (*) QN	Лише сорти типу цукіні. Плід: відношення довжини до найбільшого діаметра MG 5	дуже мале	1	Jericho
		мале	3	Jedida
		середнє	5	Cora
		велике	7	Carlotta
		дуже велике	9	Tarquinio

1	2	3	4	5
34.1 (*) QN	Лише сорти типу гарбуз. Плід: розмір MG 5	дуже малий	1	Wee-B-Little
		малий	3	Peek-a-Boo
		середній	5	Spirit
		великий	7	Ghost Rider
		дуже великий	9	Howden
34.2 (*) QN	Лише сорти типу Rondini. Плід: розмір MG 5	малий	3	Pomme d'Or
		середній	5	Rolet
		великий	7	Little Gem
35. PQ	Лише сорти типу мініатюрний гарбуз. Плід: форма плодоніжки VG 5	пряма	1	Sweetie Pie
		увігнута	2	Jack Be Little
36. QN	Лише сорти типу патисон. Плід: вираження екваторіального краю VG 5	слабке	3	Scallopini
		помірне	5	Sunburst
		сильне	7	White Bush Scallop
37. QL	Лише сорти типу патисон. Плід: позиція (положення) екваторіального краю VG 5	посередині	1	Sunburst
		ближче до плодоніжки	2	Golden Bush Scallop
38. PQ	Лише сорти типу патисон. Плід: форма плодоніжки VG 5	пряма	1	White Bush Scallop
		вигнута	2	Yellow Bush Scallop
39. PQ	Лише сорти типу патисон. Плід: форма верхівки VG, 5	пласка	1	Scallopini
		увігнута	2	Yellow Bush Scallop
40. QL	Лише сорти типу жолудь. Плід: положення найбільшого діаметра VG 5	посередині	1	Ebony Table Queen
		ближче до плодоніжки	2	Swan White Acorn
41. PQ	Лише сорти типу жолудь. Плід: форма плодоніжки VG 5	увігнута	1	Swan White Acorn
		пряма	2	Table King
		вигнута	3	Ebony Table Queen
42. QN	Лише сорти типу з шийкою. Плід: шийка за довжиною VG 5	коротка	3	Wryneck
		середня	5	Yellow Summer Crookneck
		довга	7	Sundance

1	2	3	4	5
43. QN	Лише сорти типу з шийкою Плід: відношення діаметра шийки до найбільшого діаметра VG, 5	мале	3	Sundance
		середнє	5	Yellow Summer Crookneck
		велике	7	Sunbar
44. (*) PQ	Лише сорти типу з шийкою. Плід: викривлення шийки VG, 6	відсутнє	1	Early Prolific Straightneck
		наявне	9	Yellow Summer Crookneck
45. (*) PQ	Лише сорти типу з шийкою і цукіні. Плід: апікальний кінець VG, 7	округлий	1	
		загострений	2	
46. (*) QL	Плід: боріздки VG, 6	відсутні	1	
		наявні	9	
47. QL	Плід: боріздки за глибиною VG 7	дуже мілкі	1	Spooktacular
		мілкі	3	Connecticut Field
		середні	5	Delicata, Table Queen
		глибокі	7	Jack Be Little, Swan White Acorn
		дуже глибокі	9	Heart of Gold, Sweet Dumpling
48. (*) QL	Плід: ребра VG 6	відсутні	1	
		наявні	9	
49. QL	Плід: ступінь виявлення ребер VG 7	дуже слабкий	1	Leda, Tivoli
		слабкий	3	Ambassador
		помірний	5	Ibis, Opal
		сильний	7	Spidi
		дуже сильний	9	Mogango Enrugado Mineiro, Tonda Padana
50. (*) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки (за виключенням забарвлення плям, крапок, смужок і смуг) VG 6	біле	1	Pâtisson blanc panaché de vert
		кремове	2	Early White Bush Scallop, Little Boo
		жовте	3	Autumn Gold
		зелене	4	Ambassador, Baby Bear
		частково біле і частково жовте	5	
		частково біле і частково зелене	6	
		частково жовте і частково зелене	7	Sunburst, Zephyr
		червоне	8	

1	2	3	4	5
51. QN	Лише сорти з жовтим забарвленням шкірки. Плід: інтенсивність жовтого забарвлення шкірки (як для 50) VG, 7	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
52. QN	Лише сорти з жовтим забарвленням шкірки. Плід: інтенсивність зеленого забарвлення шкірки (як для 50) VG 7	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	Cora
		дуже сильна	9	Baby Bear, Sardane
53. QN	Лише сорти з двома основними забарвленнями шкірки. Плід: поширення зеленого забарвлення MS 7	зелене кільце навкруг апікального кінця	1	Sunburst
		одна третина від апікального кінця	2	Zephyr
		половина від апікального кінця	3	
54. (+) QL	Плід: смужки на боріздках MS 7	відсутні	1	Baby Bear, Jack Be
		наявні	9	Little Delicata, Heart of Gold, Pâtisson jaune panaché de vert
55. PQ	Плід: забарвлення смужок на боріздках VG 7	темно-зелені	1	Sweet Dumpling
		жовті	2	Puccini
56. (+) QN	Плід: забарвлення ребер у порівнянні з основним забарвленням шкірки (як для 50) VG, 7	однакове	1	Grey Zucchini
		темніше	2	De Nice à Fruit Rond, Orangetti
57. (+) QL	Плід: плямистість VG 7	відсутня	1	Sunburst
		наявна	9	Gold Rush, Table Queen
58. QN	Плід: розмір основних плям VG 7	дуже малий	1	Badger Cross
		малий	3	Ambassador
		середний	5	Grey Zucchini
		великий	7	Kingsize
		дуже великий	9	Becky

1	2	3	4	5
59. (+) QL	Плід: вторинне зелене забарвлення між ребрами (за виключенням плям) VG 7	відсутнє	1	Grey Zucchini, Small Sugar
		наявне	9	Beatrice, Greyzini, Heart of Gold, Steierischer Ölkürbis, Tonda Padana, Zubi
60. (+) QN	Плід: інтенсивність вторинного зеленого забарвлення між ребрами VG 7	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Heart of Gold
61. (+) QL	Плід: поширення вторинного зеленого забарвлення між ребрами VG 7	окремі плями	1	Greyzini, Elite
		щільні плями	2	Steierischer Ölkürbis
		однокольорові смужки	3	Altea
		двокольорові смужки	4	
		однокольорові смуги по всій поверхні	5	Badger Cross, Twickers, Zubi
		двокольорові смуги по всій поверхні	6	Beatrice
62. (*) QL	Плід: бородавки на шкірці VG 7	відсутні	1	
		наявні	9	
63. QN	Плід: кількість бородавок на шкірці VG/MG 7	дуже мала	1	Scallopini
		мала	3	
		середня кількість	5	Patisson verruqueux panaché
		велика	7	Yellow Summer Crookneck
		дуже велика	9	Wryneck
64. QN	Плід: розмір квіткового рубця VG/MG 7	дуже малий	1	Jack be Little
		малий	3	Goldi
		середній	5	Spidi
		великий	7	Cinderella
		дуже великий	9	Howden
65. QN	Плід: плодоніжка за довжиною VG/MG 7	дуже коротка	1	Arlesa
		коротка	3	Clarita
		середня	5	Cinderella
		довга	7	Tivoli
		дуже довга	9	Western Sunrise
66. PQ	Плід: забарвлення плодоніжки VG 7	жовте	1	
		зелене	2	Ambassador
		частково жовте і частково зелене	3	Autumn Gold

1	2	3	4	5
67. QN	Плід: інтенсивність зеленого забарвлення плодоніжки VG, 7	слабка	3	Bianchini
		помірна	5	Sunburst
		сильна	7	Gold Rush
68. QL	Плід: крапчастість плодоніжки VG, 7	відсутня	1	Sunburst
		наявна	9	Elite
69. (*) (+) PQ	Стиглий плід: основне забарвлення шкірки (за виключенням забарвлення крапок, плям, смуг і смужечок) VG, 7	біле	1	Pâtisson blanc panaché de vert
		білувате	2	White Bush Scallop
		кремове	3	Bianchini, Opal
		жовте	4	Gold Rush
		оранжеве	5	Autumn Gold
		зелене	6	
		темно-зелене	7	
		червоне	8	
70. QN	Стиглий плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки (лише жовтого чи оранжевого) VG, 7	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
71. (*) PQ	Стиглий плід: вторинне забарвлення шкірки (як для 69) VG 7	білувате	1	
		кремове	2	
		жовте	3	
		оранжеве	4	
		зелене	5	
72. QL	Стиглий плід: зелений відтінок (лише білого і кремового) VG, 7	відсутній	1	Jedida
		наявний	9	Amalthee
73. QN	Стиглий плід: переважаючий зелений відтінок (як для 72) VG, 7	слабкий	3	Eskenderany
		помірний	5	Corona
		сильний	7	Amalthee
74. (*) PQ	Стиглий плід: забарвлення м’якоті VG 7	кремове	1	Elite
		жовте	2	Sunburst, Vegetable Spaghetti
		оранжеве	3	Autumn Gold
75. QL	Стиглий плід: здерев’яніння шкірки VG 7	відсутнє	1	Small Sugar, Table Queen, Vegetable Spaghetti
		наявне	9	Elite, Little Gem, Scallopini, Yellow Summer Crookneck

1	2	3	4	5
76. (*) QL	Стиглий плід: структура м'якоті VG 7	не волокниста	1	Elite
		волокниста	2	Vegetable Spaghetti
77. QN	Насінина: розмір VG 7	дуже малий	1	Jack be Little
		малий	3	Delicata
		середній	5	Diamant
		великий	7	
		дуже великий	9	Citrouille de Touraine
78. PQ	Насінина: форма VG 7	вузькоеліптична	3	Caserta
		еліптична	5	Elite
		широкоеліптична	7	Baby Boo
79. PQ	Насінина: лушпиння VG 7	відсутнє	1	Chapingo Uno, Steierischer Ölkürbis
		наявне	9	Baby Bear, Elite
80. QL	Насінина: наявне лушпиння VG 7	рудиментарне	1	Baby Bear
		повністю розвинене	2	Elite
81. PQ	Насінина: забарвлення VG 7	білувате	1	Table Queen
		кремове	2	De Nice à Fruit Rond

8. Поясннння до таблиці ознак сортів гарбуза звичайного, кабачка, патисона

8.1 ***Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:***

Паросток: усі обстеження слід робити до розвитку першого листка.

Листок: обстежують цілком розвинені листки, за умови повністю сформованого першого плоду, чи пізніше, не враховуючи нижні зовнішні листки.

Квітка: усі обстеження на віночку проводять, коли з'явились жіночі й чоловічі квітки.

Молодий плід: обстежують на 3–5-й день після розкриття квітки.

Плід: спостереження за забарвленням проводять на цілком розвинутому плоді до зміни забарвлення перед достиганням. Усі інші обстеження слід робити, коли плід повністю розвинутий, чи пізніше, якщо не вказано інше.

Стиглий плід: усі обстеження проводять на фізіологічно стиглих плодах.

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назва фаз росту й розвитку рослин
1	Сходи
2	Формування розетки
3	Стеблування
4	Цвітіння чоловічих і жіночих квіток
5	Початок плодоутворення
6	Плід досяг природного розміру
7	Стиглий плід

8.2 **Пояснення або ілюстрації до окремих ознак**

До 13. Листкова пластинка: розсіченість.

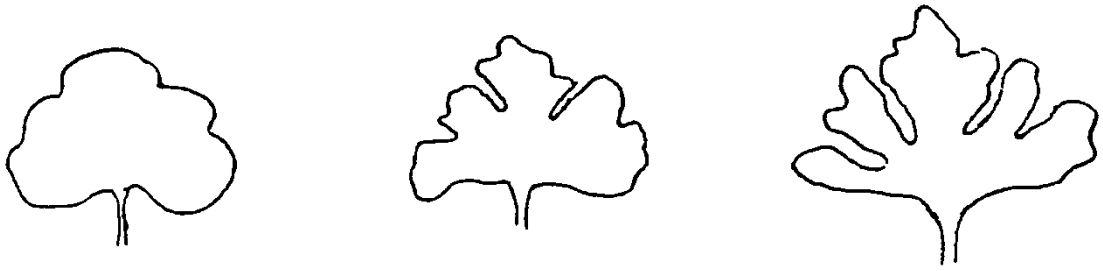

1
Відсутня або дуже мілка

3
мілка

5
помірна

7
глибока

9
дуже глибока

До 26. Лише сорти типу цукіні та цукіні кулястого. Молодий плід: переважаюча форма.

1
Округла

2
грушоподібна

3
конічно-еліптична

4
еліптична

5
циліндрична

6
конічно-циліндрична

До 30. Плід: переважаюча форма.

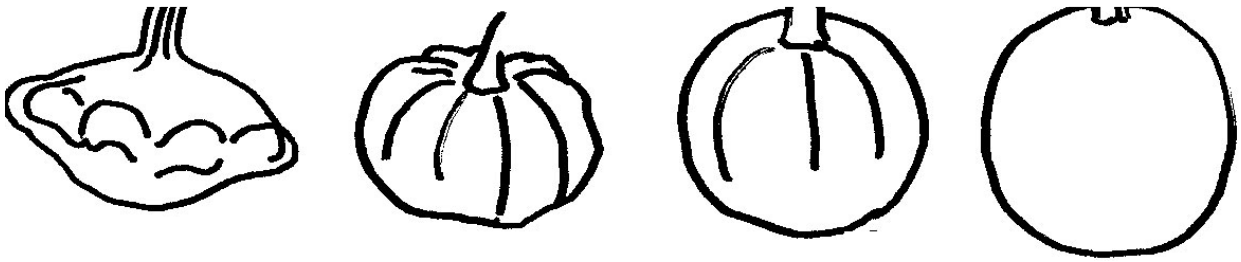

1
Дископодібна

2
поперечно еліптична

3
поперечно широкоеліптична

4
куляста

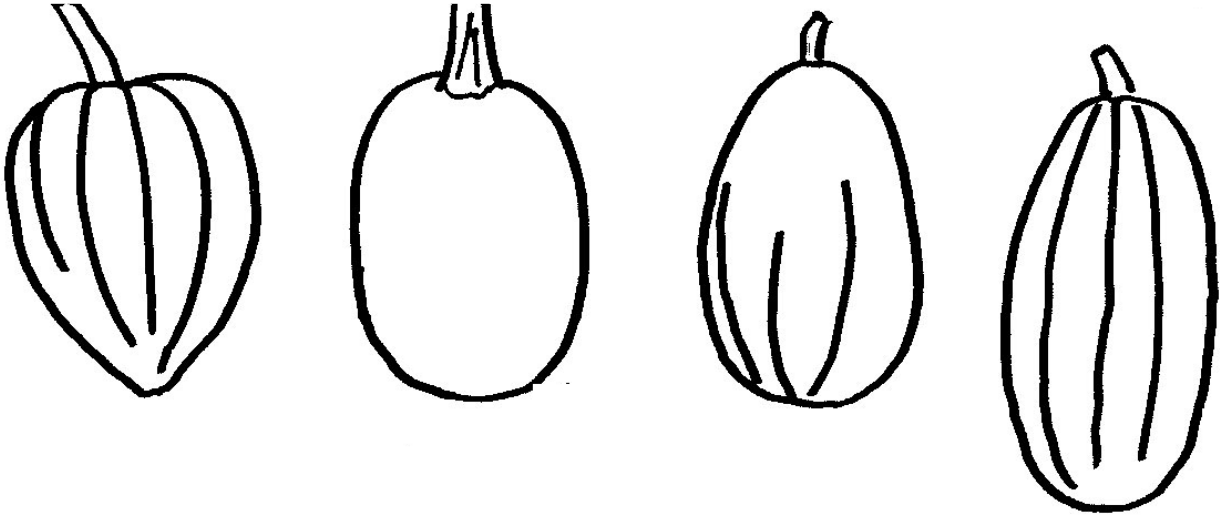

5 куполоподібна | 6 широкоеліптична | 7 яйцеподібна | 8 еліптична

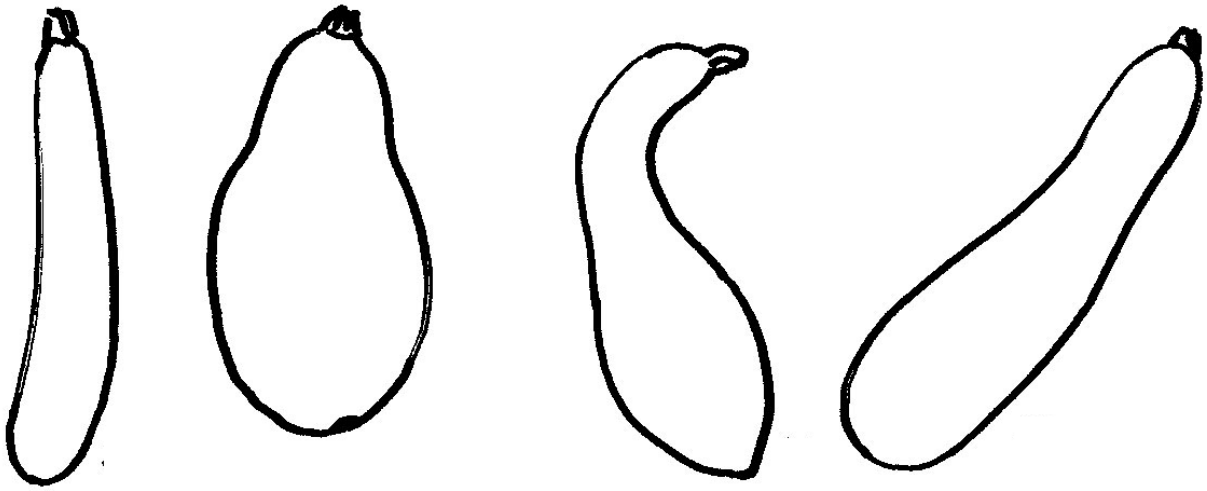

9 циліндрична | 10 грушоподібна | 11 пляшкоподібна | 12 булавоподібна

До 54. Плід: смужки на боріздках.

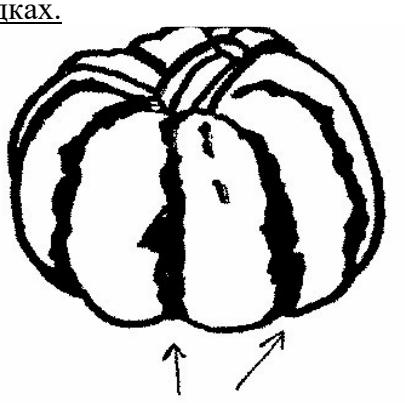

Боріздки

До 56+57. Плід: забарвлення ребер у порівнянні з основним забарвленням шкірки (як для 50), плямистість (57).

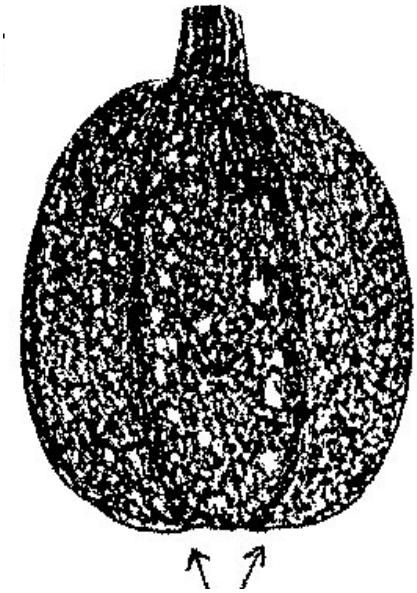

2 темніші ребра (дрібні і щільні крапки)

До 59+60+61+69. Плід: вторинне зелене забарвлення між ребрами (за виключенням плям) (59), інтенсивність вторинного зеленого забарвлення між ребрами (60), поширення вторинного зеленого забарвлення між ребрами (61), Стиглий плід: основне забарвлення шкірки (за виключенням забарвлення крапок, плям, смуг і смужечок) (69).

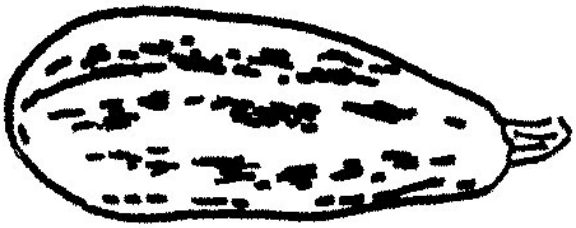

Окремі плями

щільні плями

смужки

смуги

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Vegetable marrow, squash (*Cucurbita pepo* L.) TG/119/4 Corr. UPOV// Geneva. 2002-04-17+2007-03-28.– 41 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg119.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucurbita pepo* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Гарбуз звичайний, кабачок, патисон**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Перехреснозапильний [ ]

(b) Гібрид [ ]

(c) Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки	Сорти-еталони	Коди
5.1 Типи їстівних сортів. Плід: за типом Pumpkin	Halloween, Little Boo, Small Sugar	1 [ ]
Miniature Pumpkin	Jack Be Little	2 [ ]
Scallop	Patty Pan, Scallopini	3 [ ]
Acorn	Table Queen	4 [ ]
Neck	Early Prolific Straightneck, Yellow Summer Crookneck	5 [ ]
Zucchini	Ambassador, Beiruti, Clarita, Elite, Ibis, Romano	6 [ ]
Rounded Zucchini	De Nice à fruit rond, Redondo	7 [ ]
Delicata	Delicata	8 [ ]
Spaghetti Squash	Pasta, Vegetable Spaghetti	9 [ ]
Rondini	Little Gem	10 [ ]
Ölkürbis	Markant	11 [ ]
Інші		12 [ ]

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.2 (4)	Рослина: габітус	кущовий	Greyzini	1 [ ]
		напівплетистий	Cinderella, Everest, Twickers	2 [ ]
		плетистий	Becky, Long Green Trailing	3 [ ]
5.3 (5)	Рослина: галуження	відсутнє	Goldy, Аспірант	1 [ ]
		наявне	Patty Green Tint	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.4 (15)	Листкова пластинка: сріблястість плямистість	відсутня	Black Forest, Scallopini	1 [ ]
		наявна	Civac	9 [ ]
5.5 (50)	Плід: основне забарвлення шкірки (за виключенням забарвлення плям, крапок, смужок і смуг)	біле	Pâtisson blanc panaché de vert	1 [ ]
		кремове	Early White Bush Scallop, Little Boo	2 [ ]
		жовте	Autumn Gold	3 [ ]
		зелене	Ambassador, Baby Bear	4 [ ]
		частково біле і частково жовте		5 [ ]
		частково біле і частково зелене		6 [ ]
		частково жовте і частково зелене	Sunburst, Zephyr	7 [ ]
		червоне		8 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо « так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічне оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів).

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.6.65 Код UPOV: CUCUR_MAX

Методика
проведення експертизи сортів гарбуза великоплідного (*Cucurbita maxima* Duch.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Cucurbita maxima* Duch.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,2 кг або 1500 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,70 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /155/4, 2007, 2009.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності гібридів та інбредних ліній приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова. Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: за довжиною головного стебла (ознака 2);

– Плід: за довжиною (ознака 12);

– Плід: діаметр (ознака 13);

– Плід: форма (ознака 15);

– Плід: профіль апікального кінця (включно з квітковим рубцем) (ознака 18);

– Плід: кількість кольорів шкірки (ознака 22);

– Плід: основне забарвлення шкірки (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів гарбуза великоплідного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. PQ	Паросток: форма сім'ядолей VG	еліптична	1	Uchiki Kuri
		широкоеліптична	2	Bush Prince, Jaune Gros de Paris
		оберненояйце-подібна	3	Big Max, Pacifica
2. (*) QN	Рослина: головне стебло за довжиною VG (a)	дуже коротке	1	Golden Nugget
		коротке	3	Sweet Mama
		середнє	5	
		довге	7	Jaune Gros de Paris
		дуже довге	9	Green Hubbard
3. QN	Листкова пластинка: розмір VG (a)	дуже малий	1	Earli Dri-Crown, Royal Crown
		малий	3	Baby Blue, Bush Grey, Star 7025
		середній	5	Delica, Marlborough Grey
		великий	7	Jaune Gros de Paris, Star 7020, Star 7024
		дуже великий	9	
4. (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість краю VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Platt White Boer
		слабка	2	
		помірна	3	
5. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VG, (a)	слабка	3	Elza
		помірна	5	Delica, Jamboree, Royal Crown
		сильна	7	Japan Cup, Star 7020
6. QN	Черешок: за довжиною VG (a)	короткий	3	Crown Prince, Doux d'Okkaïdo, Earli-Dri Crown
		середній	5	Bush Prince, Sweet Mama
		довгий	7	Star 7020, Uchiki Kuri
7. QN	Черешок: діаметр (в основі) VG (a)	малий	3	Crown Prince, Maxi Prince, Uchiki Kuri
		середній	5	Bush Prince, Delica
		великий	7	Gladiator, Star 7020
8. QN	Жіноча квітка: чашолисток за довжиною VG	короткий	3	Uchiki Kuri
		середній	5	Jaune Gros de Paris, Pacifica
		довгий	7	Crown Prince, Elza
9. QN	Чоловіча квітка: чашолисток за довжиною VG	короткий	3	Delica, Turks Turban
		середній	5	Hubbard Blue
		довгий	7	Big Moon

1	2	3	4	5
10. QN	Плодоніжка: за довжиною VG (b)	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
11. QN	Плодоніжка: діаметр VG (b)	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
12. (*) QN	Плід: за довжиною MG/VG (b)	дуже короткий	1	Golden Nugget
		короткий	3	Uchiki Kuri
		середній	5	Golden Hubbard
		довгий	7	Big Moon
		дуже довгий	9	Banana Pink Jumbo
13. (*) (+) QN	Плід: діаметр MG/VG (b)	малий	3	Uchiki Kuri
		середній	5	
		великий	7	Big Max, Rouge vif d'Etampes
		дуже великий	9	Prizewinner
14. QN	Плід: відношення довжина/діаметр MG/VG (b)	дуже мале	1	
		мале	3	
		середнє	5	
		велике	7	
		дуже велике	9	
15. (*) (+) PQ	Плід: форма VG (b)	серцеподібна	1	Golden Delicious
		чашкоподібна	2	Giraumon Turban, Turks Turban
		поперечно-помірно еліптична	3	Sweet Mama
		поперечно-широко-еліптична	4	Jaune Gros de Paris, Mammouth
		округла	5	Big Mama
		вузькоеліптична	6	Banana
		помірно еліптична	7	Banana Pink Jumbo
		прямокутна	8	
		трапецієподібна	9	
		широко-грушоподібна	10	Doux d'Okkaïdo, Green Baby
		вузькогрушоподібна	11	
		кубушкоподібна	12	Golden Hubbard, New England Blue Hubbard
		трилопатева	13	Tristar
16. (*) QN	Плід: положення найширшої частини VG (b)	ближче до основи	1	Golden Delicious
		посередині	2	Rouge vif d'Etampes
		ближче до верхівки	3	Golden Hubbard

1	2	3	4	5
17. (*) (+) QN	Плід: профіль базального кінця (біля плодоніжки) VG (b)	опуклий	1	Green Chicago Warted
		плаский	2	Delica
		слабко заглиблений	3	Crown Prince
		помірно заглиблений	4	
		сильно заглиблений	5	Tristar
18. (*) (+) QN	Плід: профіль апікального кінця (включно з квітковим рубцем) VG (b)	увігнутий	1	Rouge vif d'Etampes
		плаский	2	
		опуклий	3	Hubbard Blue
19. (*) QL	Плід: боріздки VG (b)	відсутні	1	Pacifica
		наявні	9	Marlborough Grey
20. QN	Плід: відстань між боріздками VG (b)	мала	3	
		середня	5	Regal Early
		велика	7	Big Moon
21. QN	Плід: боріздки за глибиною VG, (b)	мілкі	3	
		середні	5	
		глибокі	7	
22. (*) PQ	Плід: кількість кольорів шкірки VG (b)	один	1	Gladiator
		два інтенсивних кольори (з чіткими межами)	2	Giraumon Turban
		два кольорових відтінки	3	Delica
		понад два інтенсивних кольори чи відтінки (з чіткими межами)	4	Turks Turban
23. (*) (+) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки VG (b)	біле	1	Valenciano
		кремове	2	
		жовте	3	Jaune Gros de Paris
		оранжеве	4	Regal Early
		червоне	5	Rouge vif d'Etampes
		рожеве	6	Giraumon Turban
		зелене	7	Delica, Pacifica
		сіро-зелене	8	Japan Cup, Star 7024
		сіре	9	Baby Blue, Early Jarrah Grey, Hubbard Blue

1	2	3	4	5
24. (+) QN	За винятком сортів із основним забарвленням шкірки: кремовим або білим. Плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки VG, (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
25. (*) (+) PQ	Лише сорти з двома та більше кольоровими відтінками. Плід: вторинне забарвлення шкірки VG (b)	біле	1	
		кремове	2	
		жовте	3	
		оранжеве	4	Golden Hubbard
		червоне	5	
		рожеве	6	Pink Jumbo Banana
		зелене	7	
		сіро-зелене	8	
		сіре	9	
26. (*) (+) QN	Лише сорти з двома та більше кольоровими відтінками. Плід: інтенсивність вторинного забарвлення шкірки VG	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
27. (*) (+) PQ	Лише сорти з двома та більше кольоровими відтінками чи інтенсивністю. Плід: розподіл вторинного забарвлення шкірки VG, (b)	лише плямами	1	Atlantic Giant
		плямами і смугами	2	Delica
		лише смугами	3	Turks Turban
28. QL	Плід: характер поверхні VG (b)	гладенький	1	Rouge vif d'Etampes, Uchiki Kuri
		шерехатий	2	Blue Hubbard, Delica
		бородавчастий	3	Chicago Warted Hubbard
		пухирчастий	4	Marina di Chioggia
29. (*) (+) PQ	Плід: коркове утворення VG (b)	відсутнє або дуже розсіяне	1	Rouge vif d'Etampes
		крапками	2	Jaune Gros de Paris
		сітчасте	3	Brodée Galeuse d'Eysine
30. QN	Плід: корковий шар за товщиною VG (b)	тонкий	3	Jaune Gros de Paris
		середній	5	
		товстий	7	Brodée Galeuse d'Eysine

1	2	3	4	5
31. QN	Плід: діаметр квіткового рубця VG (b)	малий	3	Blue Hubbard, Pondorosa
		середній	5	Pacific King
		великий	7	Crown Prince, Turks Turban
		дуже великий	9	
32. (*) PQ	Плід: основне забарвлення м'якоті VG (b)	жовте	1	Giraumon Turban, Pondorosa, Star 7024
		оранжеве	2	Jamboree
		червонувато-оранжеве	3	Rouge vif d'Etampes
33. (*) QN	Насінина: розмір VG (b)	малий	3	Chestnut Bush
		середній	5	Pink Jumbo Banana
		великий	7	Bleu de Hongrie
34. (*) QN	Насінина: форма VG (b)	вузькоеліптична	1	Plat White Boer
		помірноеліптична	2	Chestnut Bush
		широкоеліптична	3	Jarrahdale
35. (*) PQ	Насінина: забарвлення оболонки VG (b)	біле	1	Jaune Gros de Paris
		кремове	2	
		світло-коричневе	3	Uchiki Kuri

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів гарбуза великоплідного

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежуються таким чином:***

(a) Обстежують цілком розвинені листки, за умови повністю сформованого першого плода.

(b) Обстежують стиглі плоди.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 4. Листкова пластинка: розсіченість краю.

1
Відсутня або дуже слабка

2
слабка

3
помірна

До 13. Плід: діаметр.

Діаметр вимірюють у найширшій частині плоду.

До 15. Плід: форма.

1
Серцеподібна

2
чашкоподібна

3
поперечно-помірно еліптична

4
поперечно-широкоеліптична

5
округла

6
вузькоеліптична

7
помірно еліптична

8
прямокутна

9
трапецієподібна

10
широкогрушоподібна

11
вузькогрушоподібна

12
кубушкоподібна

13
трилопатева

До 17. Плід: профіль базального кінця (біля плодоніжки).

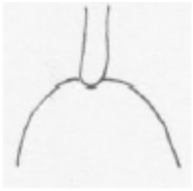

1
Опуклий

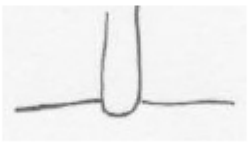

2
плаский

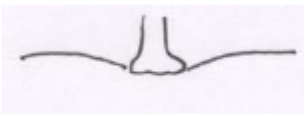

3
слабко заглиблений

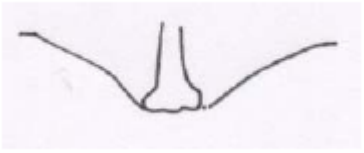

4
помірно заглиблений

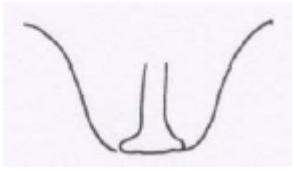

5
сильно заглиблений

До 18. Плід: профіль апікального кінця (включно з квітковим рубцем).

1
Увігнутий

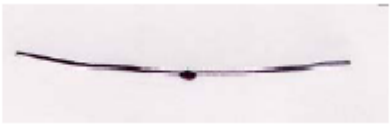

2
плаский

3
опуклий

До 23. Плід: основне забарвлення шкірки.
До 24. За винятком сортів із основним забарвленням шкірки: кремовим або білим. Плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки.
До 25. Лише сорти з двома та більше кольоровими відтінками. Плід: вторинне забарвлення шкірки.
До 26. Лише сорти з двома та більше кольоровими відтінками. Плід: інтенсивність вторинного забарвлення шкірки.
До 27. Лише сорти з двома та більше кольоровими відтінками чи інтенсивністю. Плід: розподіл вторинного забарвлення шкірки.

Основним є забарвлення, що займає найбільшу площу поверхні плоду, за винятком площі біля плодоніжки. Вторинним є забарвлення друге за площею поверхні плоду, за винятком площі біля плодоніжки.

До 29. Плід: коркове утворення.

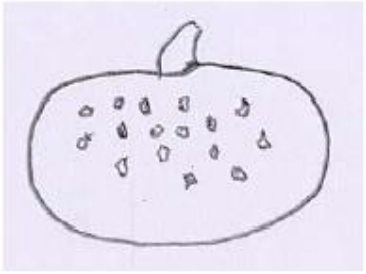

2
Крапками

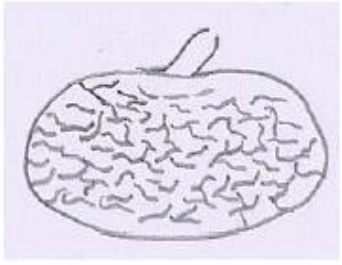

3
сітчасте

Синоніми назв сортів-еталонів

Назва сорту	Синоніми
Platt White Boer	Plat White Boer, Platt Wit Boer, Blanche Platt White Boer, Flat White Boer

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Pumpkin (*Cucurbita maxima* Duch.) // Geneva. 2007-03-28 + 2009-04-01. – 29 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg155.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucurbita maxima* Duch.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Гарбуз великоплідний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Перехреснозапильний [ ]

(b) Гібрид [ ]

(c) Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: головне стебло за довжиною	дуже коротке	Golden Nugget	1 [ ]
		коротке	Sweet Mama	3 [ ]
		середнє		5 [ ]
		довге	Jaune Gros de Paris	7 [ ]
		дуже довге	Green Hubbard	9 [ ]
5.2 (12)	Плід: за довжиною	дуже короткий	Golden Nugget	1 [ ]
		короткий	Uchiki Kuri	3 [ ]
		середній	Golden Hubbard	5 [ ]
		довгий	Big Moon	7 [ ]
		дуже довгий	Banana Pink Jumbo	9 [ ]
5.3 (13)	Плід: діаметр	малий	Uchiki Kuri	3 [ ]
		середній		5 [ ]
		великий	Big Max, Rouge vif d'Etampes	7 [ ]
		дуже великий	Prizewinner	9 [ ]
5.4 (15)	Плід: форма	серцеподібна	Golden Delicious	1 [ ]
		чашкоподібна	Giraumon Turban, Turks Turban	2 [ ]
		поперечно-помірно-еліптична	Sweet Mama	3 [ ]
		поперечно-широко-еліптична	Jaune Gros de Paris, Mammouth	4 [ ]
		округла	Big Mama	5 [ ]
		вузькоеліптична	Banana	6 [ ]
		помірноеліптична	Banana Pink Jumbo	7 [ ]
		прямокутна		8 [ ]
		трапецієподібна		9 [ ]
		широкогрушоподібна	Doux d'Okkaïdo, Green Baby	10 [ ]
		вузькогрушоподібна		11 [ ]
		кубушкоподібна	Golden Hubbard, New England Blue Hubbard	12 [ ]
		трилопатева	Tristar	13 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.5 (19)	Плід: боріздки	відсутні	Pacifica	1 [ ]
		наявні	Marlborough Grey	9 [ ]
5.6 (22)	Плід: кількість кольорів шкірки	один	Gladiator	1 [ ]
		два інтенсивних кольори (з чіткими межами)	Giraumon Turban	2 [ ]
		два кольорових відтінки	Delica	3 [ ]
		понад два інтенсивних кольори чи відтінки (з чіткими межами)	Turks Turban	4 [ ]
5.7 (23)	Плід: основне забарвлення шкірки	біле	Valenciano	1 [ ]
		кремове		2 [ ]
		жовте	Jaune Gros de Paris	3 [ ]
		оранжеве	Regal Early	4 [ ]
		червоне	Rouge vif d'Etampes	5 [ ]
		рожеве	Giraumon Turban	6 [ ]
		зелене	Delica, Pacifica	7 [ ]
		сіро-зелене	Japan Cup, Star 7024	8 [ ]
		сіре	Baby Blue, Early Jarrah Grey, Hubbard Blue	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: CUCUR_MMO

Методика

проведення експертизи сортів міжвидових гібридів гарбуза великоплідного (волоського) × гарбуза мускатного (*Cucurbita maxima* Duch. × *Cucurbita moschata* Duch.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів міжвидових гібридів *Cucurbita maxima* Duch. × *Cucurbita moschata* Duch.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 40 г або 100 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами і не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,40 × 1,40 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано у другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин

Використано документ UPOV TG/311/1, 2015.

рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин/частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли не можливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова. Для оцінки однорідності простих гібридів приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові інбредні рослини, отримані, очевидно, в результаті самозапилення материнських ліній.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: головне стебло за довжиною (ознака 1);
- Листкова пластинка: розсіченість (ознака 3);
- Плід: форма (ознака 9);
- Плід: профіль базального кінця (ознака 13);
- Плід: основне забарвлення шкірки (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів міжвидових гібридів гарбуза великоплідного (волоського) × гарбуза мускатного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: головне стебло за довжиною VG/MS (a)	коротке	3	
		середнє	5	Tetsukabuto AG 90
		довге	7	Zadok
2. QN	Листкова пластинка: розмір VG (a)	малий	3	Kazako
		середній	5	Strong Tosa
		великий	7	Shintosa
3. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	2	
		помірна або сильна	3	
4. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VG (a)	слабка	3	
		помірна	5	Kazako
		сильна	7	Azman, Zadok
5. QN	Листкова пластинка: вираження сріблястих плям VG (a)	відсутні або дуже слабке	1	Strong Tosa
		слабке	2	Zadok
		помірне	3	
		сильне	4	
		дуже сильне	5	
6. QN	Черешок: за довжиною VG (a)	короткий	3	
		середній	5	Azman
		довгий	7	Carnivor
7. QN	Плодоніжка: за довжиною VG (b)	коротка	3	Zadok
		середня	5	Kazako
		довга	7	Strong Tosa
8. QN	Плодоніжка: діаметр VG (b)	малий	3	Kazako
		середній	5	Azman, Maciste, Shintiak
		великий	7	Shintosa, Strong Tosa
9. (*) (+) PQ	Плід: форма VG (b)	оберненояйцеподібна	1	Flexifort
		приплюснута	2	Carnivor, Kazako, Kublai
		куляста	3	Shintosa
10. (*) QN	Плід: за довжиною MS /VG (b)	короткий	3	Shintosa
		середній	5	TZ148
		довгий	7	Flexifort

1	2	3	4	5
11. (*) (+) QN	Плід: діаметр MS/VG (b)	малий	3	Kazako, Shintosa
		середній	5	Flexifort
		великий	7	Zadok, TZ148
12. (+) QN	Плід: відношення довжина/діаметр MS/VG (b)	дуже низьке	1	
		низьке	3	
		середнє	5	
		високе	7	
		дуже високе	9	
13. (*) (+) QN	Плід: профіль базального кінця VG (b)	опуклий	1	Extra, Flexifort
		плаский	2	Azman, Shintosa
		увігнутий	3	Kazako
14. (+) QN	Плід: профіль апікального кінця VG (b)	увігнутий	1	Azman, Kazako
		плаский	2	Carnivor, Ercole
		опуклий	3	Flexifort
15. QN	Плід: боріздки за глибиною VG (b)	мілкі	3	Carnivor
		середні	5	Kazako, Kublai
		глибокі	7	Ercole
16. (+) QN	Плід: поверхня VG (b)	гладенька	1	Kazako
		злегка шерехата	2	Zadok
		помірно шерехата	3	Azman, Carnivor, Strong Tosa
		сильно шерехата	4	Super Shintosa
17. (*) QL	Плід: основне забарвлення шкірки VG (b)	оранжеве	1	Kazako
		зелене	2	Ercole, Extra, Shintosa, Zadok
18. QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки VG (b)	дуже слабка	1	Zadok
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	Shintosa
		дуже сильна	9	Just
19. (+) QN	Плід: плямистість VG (b)	відсутня	1	Kasako
		не щільна	3	Just
		помірна	5	Shintosa
		щільна	7	TZ148
20. QN	Плід: інтенсивність жовтого забарвлення м’якоті VG (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	

1	2	3	4	5
21. QN	Насінина: розмір VG (b)	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
22. PQ	Насінина: форма VG (b)	вузькоеліптична	1	
		еліптична	2	
		широкоеліптична	3	
23. PQ	Насінина: забарвлення оболонки VG (b)	біле	1	
		кремове	2	
		жовте	3	
		світло-коричневе	4	
		коричне	5	
		синьо-сіре	6	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів міжвидових гібридів гарбуза великоплідного (волоського) × гарбуза мускатного

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежуються таким чином:***

(a) Обстежують цілком розвинені листки після початку цвітіння.

(b) Обстежують стиглі плоди перед зміною забарвлення за перестигання.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Рослина: головне стебло за довжиною.

Рослини мають тенденцію до розвитку багатьох стебел. Довжина головного стебла співвідноситься з об'ємом рослини, поверхнею поля, вкритою рослиною, швидкістю росту стебел.

Цю характеристику оцінюють порівнянням різних рослин одного сорту. Коли рослини розташовані на однаковій відстані одна від одної, то можна визначити сорт, який росте швидше, ніж інший.

До 3. Листкова пластинка: розсіченість.

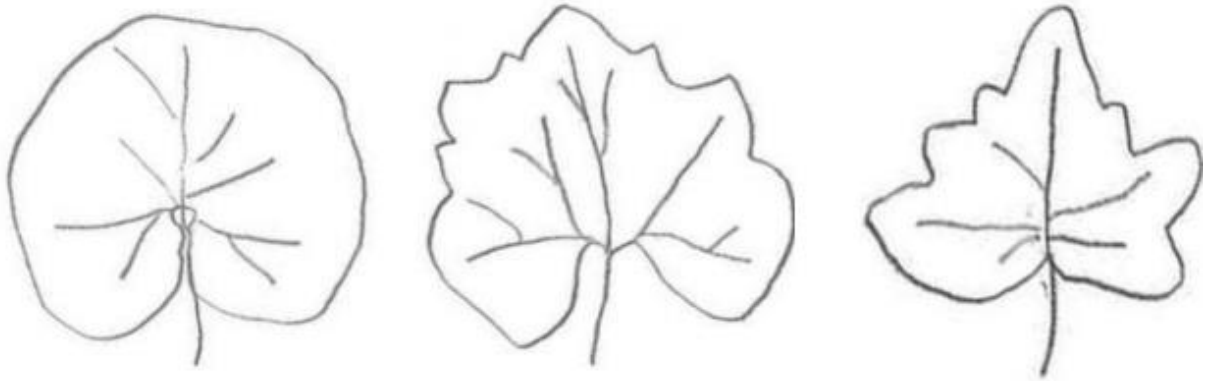

1 Відсутня або дуже слабка

2 слабка

3 помірна або сильна

До 9. Плід: форма.
До 12. Плід: відношення довжина/діаметр.

	← найширша частина →	
	нижче середини	посередині
широка (низьке) ← ширина (відношення довжина/діаметр) → вузька (високе)	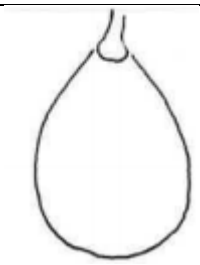 1 оберненояйцеподібна	
		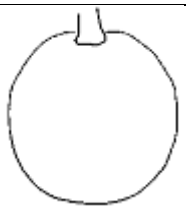 3 куляста
		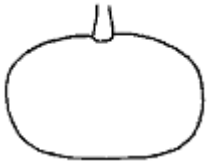 2 приплюснута

До 11. Плід: діаметр.

Вимірювання проводять на найширшій частині плоду.

До 13. Плід: профіль базального кінця.

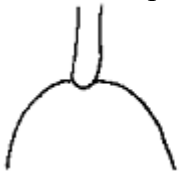
1
Опуклий

2
плаский

3
увігнутий

До 14. Плід: профіль апікального кінця.

1
Увігнутий

2
плаский

3
опуклий

До 16. Плід: поверхня.

1	2	3	4
Гладенька	злегка шерехата	помірно шерехата	сильно шерехата

До 19. Плід: плямистість.

1	3	5	7
Відсутня	не щільна	помірна	щільна

8.3 ***Інші назви для сортів з еталонними ознаками***

Shintosa(1)	Shintoza, Tetsukabuto(2)

(1) офіційна назва, зареєстрована в Японії у 1951 р. за чинним тоді законодавством.

(2) колишня назва Shintosa, яка відповідає типу більше, ніж сорту.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Cucurbita maxima × Cucurbita moschata (*Cucurbita maxima* Duch. × *Cucurbita moschata* Duch.) (TG/311/1, UPOV) // Geneva. 2015-03-25. – 20 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg311.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucurbita maxima* Duch. × *Cucurbita moschata* Duch.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Гарбуз великоплідний (волоський)× Гарбуз мускатний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вказати батьківські сорти)
(…….) × (……)
материнський сорт батьківський сорт

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вказати відомий батьківський сорт(и))
(…….) × (……)
материнський сорт батьківський сорт

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(вказати батьківські сорти)
……
4.1.3 Виявлення та поліпшення [ ]
(вказати, де й коли виявлено та як поліпшено)
……
4.1.4 Інше [ ]
(вказати деталі)
……

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням [ ]

4.2.3 Сорти, що розмножуються вегетативно [ ]

4.2.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки та ступені їхнього виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: головне стебло за довжиною	дуже коротке		1[ ]
		від дуже короткого до короткого		2[ ]
		коротке		3[ ]
		від короткого до середнього		4[ ]
		середнє	Tetsukabuto AG 90	5[ ]
		від середнього до довгого		6[ ]
		довге	Zadok	7[ ]
		від довгого до дуже довгого		8[ ]
		дуже довге		9[ ]
5.2 (3)	Листкова пластинка: розсіченість	відсутня або дуже слабка		1[ ]
		слабка		2[ ]
		помірна або сильна		3[ ]
5.3 (9)	Плід: форма	оберненояйцеподібна	Flexifort	1[ ]
		приплюснута	Carnivor, Kazako, Kublai	2[ ]
		куляста	Shintosa	3[ ]
5.4 (13)	Плід: профіль базального кінця	опуклий	Extra, Flexifort	1[ ]
		плаский	Azman, Shintosa	2[ ]
		увігнутий	Kazako	3[ ]
5.5 (17)	Плід: основне забарвлення шкірки	оранжеве	Kazako	1[ ]
		зелене	Ercole, Extra, Shintosa, Zadok	2[ ]
5.6 (20)	Плід: інтенсивність жовтого забарвлення м'якоті	слабка		3[ ]
		помірна		5[ ]
		сильна		7[ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}	

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

Використання сорту

(a) овочі [ ]

(b) підщепа [ ]

(c) інше [ ]

(зазначте деталі)

……..

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічної обробки (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Прохання надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.6.65 Код UPOV: CUCUR_MOS

Методика

проведення експертизи сортів гарбуза мускатного (*Cucurbita moschata* Duch.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Cucurbita moschata* Duch.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,2 кг або 1500 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,70 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG 234/1, 2007.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності гібридів та інбредних ліній приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова. Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: за довжиною головного стебла (ознака 2);
– Плід: за довжиною (ознака 14);
– Плід: діаметр (ознака 15);
– Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 18);
– Плід: боріздки (ознака 24);
– Плід: основне забарвлення шкірки (ознака 28);
– Плід: бородавки (ознака 31).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів гарбуза мускатного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QN	Сім'ядоля: відношення ширина/довжина VG	мале	3	Carre, Waltham
		середнє	5	Sunset, Zenith
		велике	7	
2. (*) QN	Рослина: головне стебло за довжиною VG (a)	коротке	3	
		середнє	5	Butterbush
		довге	7	Ponca, Nippon, Nugget, Sunset
3. QN	Листкова пластинка: розмір VG, (a)	малий	3	Futsu Kurokawa
		середній	5	Muscade
		великий	7	
4. (*) (+) QL	Листкова пластинка: розсіченість краю VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Ponca
		слабка	2	Longue de Nice
		помірна	3	
5. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VG (a)	слабка	3	Ponca
		помірна	5	Longue de Nice
		сильна	7	Futsu Kurokawa
6. QL	Листкова пластинка: сріблясті плями VG (a)	відсутні	1	Ponca
		наявні	9	Longue de Nice
7. QN	Черешок: за довжиною VG (a)	короткий	3	Futsu Kurokawa
		середній	5	Ponca
		довгий	7	Longue de Nice
8. QN	Черешок: діаметр VG (a)	малий	3	Futsu Kurokawa
		середній	5	Longue de Nice
		великий	7	
9. QN	Жіноча квітка: чашолисток за довжиною VG	короткий	3	
		середній	5	Sucrine du Berry
		довгий	7	Longue de Nice
10. QN	Чоловіча квітка: чашолисток за довжиною VG	короткий	3	Futsu Kurokawa
		середній	5	Sucrine du Berry
		довгий	7	Longue de Nice
		дуже довгий	9	Pleine de Naples
11. QN	Плодоніжка: за довжиною VG (b)	коротка	3	Ponca
		середня	5	Futsu Kurokawa, Longue de Nice
		довга	7	

1	2	3	4	5
12. QN	Плодоніжка: діаметр VG (b)	малий	3	Futsu Kurokawa
		середній	5	Longue de Nice
		великий	7	Muscade
13. (*) QN	Плід: інтенсивність зеленого забарвлення шкірки VG (b)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Ponca, Tancheese
		помірна	5	
		сильна	7	Futsu Kurokawa
14. (*) QN	Плід: за довжиною MG/VG (b)	дуже короткий	1	
		короткий	3	Ponca
		середній	5	Muscade
		довгий	7	Aegean Gold
		дуже довгий	9	Longue de Nice, Trombolino d'Albenga
15. (*) (+) QN	Плід: діаметр MG/VG (b)	малий	3	Ponca
		середній	5	Pleine de Naples
		великий	7	Muscade
16. QN	Плід: відношення довжина/діаметр MG/VG (b)	дуже мале	1	Muscade
		мале	3	Futsu Kurokawa
		середнє	5	
		велике	7	Ponca
		дуже велике	9	Longue de Nice
17. (*) QN	Плід: положення найширшої частини VG, (b)	ближче до основи	1	
		посередині	2	Muscade
		ближче до верхівки	3	Longue de Nice
18. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (b)	поперечно широко-еліптична	1	Muscade
		поперечно середньо-еліптична	2	Tancheese, Nippon
		округла	3	Buckskin
		яйцеподібна	4	
		прямокутна	5	Hayato
		трапецієподібна	6	Fagtoong
		грушоподібна	7	Sucrine du Berry, Nugget
		булавоподібна	8	Longue de Nice, Trombolino d'Albenga
		циліндрична	9	Ponca
19. (*) QN	Плід: шийка VG (b)	відсутня або дуже слабко виражена	1	Futsu Kurokawa, Sucrine du Berry
		слабко виражена	2	Ultra butternut
		помірна або добре виражена	3	Trombolino
20. QN	Плід: шийка за довжиною VG (b)	коротка	3	Sucrine du Berry
		середня	5	Ultra Butternut
		довга	7	Longue de Nice, Trombolino

1	2	3	4	5
21. (*) (+) QN	Плід: вигин (за поздовжньою віссю) VG (b)	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	Ponca
		помірний	5	Longue de Nice
		сильний	7	
		дуже сильний	9	Trombolino d'Albenga
22. (*) (+) QN	Плід: профіль базального кінця VG (b)	випуклий	1	Trombolino d'Albenda
		плаский	2	Sucrine du Berry
		слабко заглиблений	3	Tancheese
		заглиблений	4	Futsu Kurokawa
		сильно заглиблений	5	Muscade
23. (*) (+) QN	Плід: профіль апікального кінця VG (b)	заглиблений	1	Muscade
		плаский	2	Sucrine du Berry
		випуклий	3	Trombolino d'Albenga
24. (*) QL	Плід: боріздки VG (b)	відсутні	1	Sucrine du Berry
		наявні	9	Muscade
25. QN	Плід: відстань між боріздками VG (b)	мала	3	Futsu Kurokawa
		середня	5	Tancheese
		велика	7	Muscade
26. QN	Плід: боріздки за глибиною VG (b)	мілкі	3	Tancheese
		середні	5	Futsu Kurokawa
		глибокі	7	Muscade
27. QN	Плід: мармуровість VG (b)	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	Ponca
28. (*) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки VG (c)	зелене	1	
		кремове	2	Sunset
		жовте	3	Aegean Gold
		оранжево-коричневе	4	Muscade, Ponca
		коричневе	5	Hyuga 14
29. QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки VG (c)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	

1	2	3	4	5
30. QL	Плід: восковий наліт шкірки VG (c)	відсутній	1	Tancheese
		наявний	9	Futsu Kurokawa, Muscade
31. (*) QL	Плід: бородавки VG (c)	відсутні	1	Ponca
		наявні	9	Futsu Kurokawa
32. (*) PQ	Плід: основне забарвлення м'якоті VG (c)	жовте	1	
		жовтувато-оранжеве	2	Futsu Kurokawa
		оранжеве	3	Ponca, Tancheese
33. (+) QN	Плід: м'якоть за товщиною (на рівні насінної камери) VG (c)	тонка	3	Trombolino d'Albenga
		середня	5	Longue de Nice
		товста	7	Muscade
34. QN	Плід: діаметр квіткового рубця VG (c)	малий	3	Trombolino d'Albenga
		середній	5	Longue de Nice
		великий	7	Tancheese
35. (*) QN	Насінина: за довжиною VG (c)	коротка	3	Nugget, Futsu Kurokawa
		середня	5	Waltham, Tancheese
		довга	7	Pleine de Naples
36. (+) QN	Насінина: відношення ширина / довжина VG (c)	мале	3	
		середнє	5	
		велике	7	
37. PQ	Насінина: забарвлення оболонки VG (c)	кремове	1	Ponca
		жовте	2	Nippon, Nugget
		коричневе	3	Longue de Nice
		синьо-сіре	4	Sunset

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів гарбуза мускатного

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, мають обстежують таким чином:***

(a) Обстежують повністю розвинені листки, за умови повного розвитку першого плоду.

(b) Обстежують плоди, цілком сформовані, до фізіологічної стиглості.

(c) Обстеження проводять на фізіологічно стиглих плодах.

8.2 **Пояснення або ілюстрації до окремих ознак**

До 4. Листкова пластинка: розсіченість краю.

1	2	3
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна

До 15. Плід: діаметр.

Діаметр вимірюють у найширшій частині плоду.

До 18. Плід: форма поздовжнього розрізу.

1	2	3	4
Поперечно широко еліптична	поперечно середньо еліптична	округла	яйцеподібна

5	6	7	8	9
прямокутна	трапецієподібна	грушоподібна	булавоподібна	циліндрична

До 21. Плід: вигин (за поздовжньою віссю).

1
Відсутній або дуже слабкий

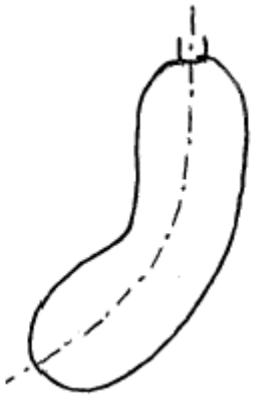

5
помірний

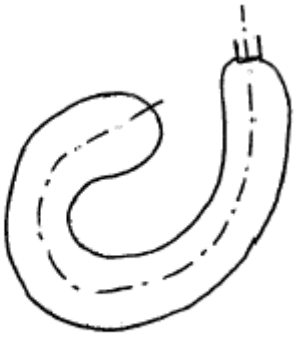

9
дуже сильний

До 22. Плід: профіль базального кінця.

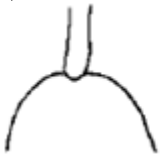

1
Випуклий

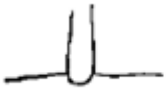

2
плаский

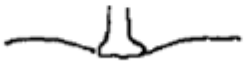

3
слабко заглиблений

4
заглиблений

5
сильно заглиблений

До 23. Плід: профіль апікального кінця.

1
Заглиблений

2
плаский

3
випуклий

До 33. Плід: м’якоть за товщиною (на рівні насінної камери).

Товщину вимірюють у найширшій частині м’якоті на рівні насіннєвої камери.

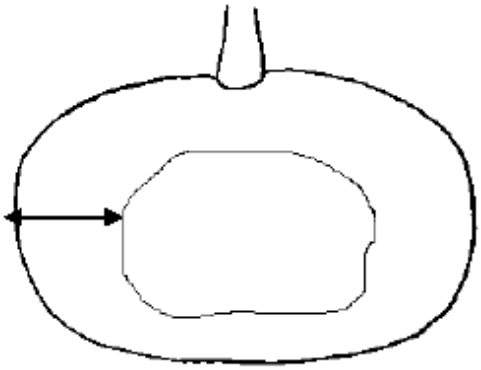

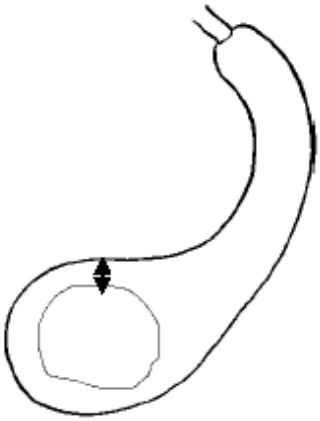

До 36. Насінина: відношення ширина/довжина.

Мале – менше ніж 0,5; середнє – близько 0,5; велике – понад 0,5.

Синоніми до назв сортів-еталонів

Назва сорту	Синоніми
Futsu Kurokawa	Futsu, Futsu black, Futsu black rinded

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Butternut, butternut squash, cheese pumpkin, china squash, cushaw, golden cushaw, musky gourd, pumpkin, winter crookneck squash (*Cucurbita moschata* Duch.) // Geneva. 2007-03-28. – 27 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg234.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucurbita moschata* Duch.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Гарбуз мускатний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: головне стебло за довжиною	коротке		3 [ ]
		середнє	Butterbush	5 [ ]
		довге	Ponca, Nippon, Nugget, Sunset	7 [ ]
5.2 (14)	Плід: за довжиною	дуже короткий		1 [ ]
		короткий	Ponca	3 [ ]
		середній	Muscade	5 [ ]
		довгий	Aegean Gold	7 [ ]
		дуже довгий	Longue de Nice, Trombolino d'Albenga	9 [ ]
5.3 (15)	Плід: діаметр	малий	Ponca	3 [ ]
		середній	Pleine de Naples	5 [ ]
		великий	Muscade	7 [ ]
5.4 (18)	Плід: форма поздовжнього розрізу	поперечно широко еліптична	Muscade	1 [ ]
		поперечно середньоеліптична	Tancheese, Nippon	2 [ ]
		округла	Buckskin	3 [ ]
		яйцеподібна		4 [ ]
		прямокутна	Hayato	5 [ ]
		трапецієподібна	Fagtoong	6 [ ]
		грушоподібна	Sucrine du Berry,Nugget	7 [ ]
		булавоподібна	Longue de Nice, Trombolino d'Albenga	8 [ ]
		циліндрична	Ponca	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.5 (21)	Плід: вигин (за поздовжньою віссю)	відсутній або дуже слабкий		1 [ ]
		слабкий	Ponca	3 [ ]
		помірний	Longue de Nice	5 [ ]
		сильний		7 [ ]
		дуже сильний	Trombolino d'Albenga	9 [ ]
5.6 (24)	Плід: боріздки	відсутні	Sucrine du Berry	1 [ ]
		наявні	Muscade	9 [ ]
5.7 (28)	Плід: основне забарвлення шкірки	зелене		1 [ ]
		кремове	Sunset	2 [ ]
		жовте	Aegean Gold	3 [ ]
		оранжево-коричневе	Muscade, Ponca	4 [ ]
		коричневе	Hyuga 14	5 [ ]
5.8 (31)	Плід: бородавки	відсутні	Ponca	1 [ ]
		наявні	Futsu Kurokawa	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найбільш подібними. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: CUCUR_TUR

Методика

проведення експертизи сортів гарбуза чалмовидного (*Cucurbita maxima* f. *turbaniformis* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Cucurbita maxima* f. *turbaniformis* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 120 шт. або 10 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 1,4 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлених ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н., Лещук Н. В., Ткаченко В. М., к-ти с.-г. н., Сич З. Д., д. с.-г. н., Мамайсур В. В., м. н. с, УІЕСР, 2012.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Стебло: тип (ознака 1);

– Стебло: за довжиною (ознака 5);

– Листкова пластинка: лопаті (ознака 10);

– Квітка жіноча: форма приймочки (ознака 19);

– Плід: форма (ознака 21);

– Плід: переважаюче забарвлення чалми (ознака 23);

– Рослина: тривалість періоду вегетації (ознака 27).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів гарбуза чалмовидного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) PQ	Стебло: тип VS 2	напівкущовий плетистий сланкий	1 2 3	
2. (*) PQ	Сім’ядолі: форма VS 1	вузькоеліптична широкоеліптична округла	1 2 3	
3. QL	Сім’ядолі: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
4. (+) QN	Рослина: кількість пагонів MG 2	мала середня велика	3 5 7	
5. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною MS 2	коротке середнє довге	3 5 7	
6. (*) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VS 2	округла округло-гранчаста гостро-гранчаста	1 2 3	
7. QL	Стебло: опушення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
8. PQ	Стебло: характер опушення VS, 2	м’яке жорстке колюче	1 2 3	
9. (*) PQ	Листок: форма VS 2	округла ниркоподібна трикутна п’ятикутна	1 2 3 4	
10. (*) QL	Листкова пластинка: лопаті VS, 2	відсутні наявні	1 9	
11. (*) QN	Листкова пластинка: розсічення VS 2	слабке помірне сильне	3 5 7	

1	2	3	4	5
12. (+) QN	Лише сорти з наявними лопатями листкової пластинки: Листкова пластинка: кількість лопатей MS, 2	мала середня велика	3 5 7	
13. QL	Листкова пластинка: опушення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
14. PQ	Листкова пластинка: характер опушення VS 2	м’яке жорстке колюче	1 2 3	
15. (*) QL	Листкова пластинка: зазубленість краю VS 2	відсутня наявна	1 9	
16. QL	Черешок: опушення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
17. QN	Квітка жіноча: інтенсивність забарвлення пелюстки VS 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
18. (*) PQ	Квітка жіноча: забарвлення приймочки VS, 2	світло-жовте жовте оранжеве	1 2 3	
19. (*) PQ	Квітка жіноча: форма приймочки VS, 2	трилопатева п’ятилопатева інша	3 5 7	
20. (*) (+) QN	Плід: найбільший діаметр MS 3	малий середній великий	3 5 7	
21. (*) PQ	Плід: форма VS 3	жолудеподібна грушоподібна грибоподібна чалмоподібна	1 2 3 4	

1	2	3	4	5
22. (*) (+) QN	Плід: маса MS 3	дуже мала мала середня велика дуже велика	1 3 5 7 9	
23. (*) PQ	Плід: переважаюче забарвлення чалми VS 4	рожеве червоне темно-червоне сіро-зелене сіре	1 2 3 4 5	
24. (*) PQ	Плід: основне забарвлення плодоніжки VS 4	біле сірувате зеленувате	1 2 3	
25. (*) QN	Рослина: кількість плодів MS 4	мала середня велика	3 5 7	
26. QN	Насінина: інтенсивність жовто-оранжевого забарвлення VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	
27. (*) (+) QN	Рослина: тривалість періоду вегетації MS	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів гарбуза чалмовидного

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	Сходи
2	Цвітіння
3	Сформовані плоди
4	Стиглі плоди

Загальний вигляд плодів

До 4. Рослина: кількість пагонів, шт.

Мала – 1–2, середня – 3–4, велика – понад 4.

До 5. Стебло: за довжиною, м.

Коротке – до 2, середнє – 2–3, довге – понад 3.

До 12. Лише сорти з наявними лопатями листкової пластинки: Листкова пластинка: кількість лопатей, шт.

Мала – до 3, середня кількість – 4–5, велика – понад 5.

До 20. Плід: найбільший діаметр, см.

Малий – до 15, середній – 15–25, великий – понад 25.

До 22. Плід: маса, кг.

Дуже мала – до 0,5; мала – 0,5–1,0; середня – 1,0–2,0; велика – 2,0–3,0; дуже велика – понад 3,0.

До 27. Рослина: тривалість періоду вегетації, діб.

Мала – до 85, середня – 85–95, велика – понад 95.

9. Література

1. Петров Ю. В. Тыква чалмовидная «Красная Шапочка» / Ю. В. Петров // Цветоводство: удовольствие и польза – http://www.gardenia.ru

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucurbita maxima* f. *turbaniformis* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Гарбуз чалмовидний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)
(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))
(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Стебло: тип	напівкущовий плетистий сланкий		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.2 (5)	Стебло: за довжиною	коротке середнє довге		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.3 (10)	Листкова пластинка: лопаті	відсутні наявні		1 [ ] 9 [ ]
5.4 (19)	Квітка жіноча: форма приймочки	трилопатева п’ятилопатева інша		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.5 (21)	Плід: форма	жолудеподібна грушоподібна грибоподібна чалмоподібна		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]
5.6 (23)	Плід: переважаюче забарвлення чалми	рожеве червоне темно-червоне сіро-зелене сіре		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ] 5 [ ]
5.7 (27)	Рослина: тривалість періоду вегетації	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найвідповідніший. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.56 Код UPOV: BRASSI_JUN

Методика
проведення експертизи сортів гірчиці салатної
(*Brassica juncea* (L.) Czern. et Coss. in Czern.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica juncea* (L.) Czern. et Coss. in Czern.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,5 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 ×0,15 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: к. с.-г. н. Кривець Д. О., м. н. с. Позняк О. В., Харницький М. В. (НДЦ «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН), 2006.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Листок: антоціанове забарвлення (ознака 7).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) **–** ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів гірчиці салатної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QL	Сіянець: антоціанове забарвлення VS	відсутнє	1	
		наявне	9	
2. QN	Рослина: діаметр MG	дуже малий	1	
		малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
		дуже великий	9	
3. (*) QL	Листок: положення у фазі 35 листків VS	пряме	3	
		напівпряме	5	
		похиле	7	
4. (*) QL	Листкова пластинка: розсічення листків (у фазі 57) VS	відсутнє	1	
		наявне	9	
5. QN	Листок: за товщиною MS	тонкий	3	
		середній	5	
		товстий	7	
6. (*) PQ	Листок: форма VS	вузькоеліптична	1	
		еліптична	2	
		широкоеліптична	3	
		округла	4	
		поперечно-широкоеліптична	5	
		поперечно-еліптична	6	
		оберненояйцеподібна	7	
		широкообернено-трикутна	8	
		трикутна	9	
7. (*) QL	Листок: антоціанове забарвлення VG	відсутнє	1	
		наявне	9	
8. (*) QN	Листок: інтенсивність антоціанового забарвлення VS	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
9. (*) PQ	Листок: поширення антоціанового забарвлення	локалізоване	1	
		суцільне	2	

1	2	3	4	5
10. QL	Листок: характер поширення антоціанового забарвлення VS	тільки дифузне	1	
		тільки плямами	2	
		дифузне і плямами	3	
11. QL	Листок: глянсуватість верхнього боку VS	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	
		середня	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
12. QL	Листок: профіль поверхні зовнішніх листків VS	увігнутий	3	
		плескатий	5	
		опуклий	7	
13. (*) QL	Листок: горбкуватість VS	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	
		середня	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
14. (*) QN	Листок: розмір горбиків MS	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
15. (*) QL	Листкова пластинка: ступінь хвилястості краю VS	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	
		середній	5	
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
16. QL	Листкова пластинка: зубчастість краю у верхівковій частині VS	відсутня	1	
		наявна	9	
17. (*) QN	Листкова пластинка: зазублення у верхівковій частині за глибиною MS	мілке	3	
		середнє	5	
		глибоке	7	
18. QL	Листкова пластинка: частота зубчиків у верхівковій частині VS	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
19. QN	Рослина: за висотою (квітуча рослина) MG	низька	3	
		середня	5	
		висока	7	

1	2	3	4	5
20. QN	Рослина: за загальною довжиною (бічні пагони включно) MS	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
21. (*) QN	Час збиральної стиглості MS	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів гірчиці салатної.

Загальний вигляд рослини: А – верхня частина рослини з квітками та плодами (стручками); 1 – бутон; 2 – квітка; 3 – квітка в поздовжньому перерізі; 4 – пелюстка; 5 – тичинки з різних сторін; 6 – пилкові зерна; 7 – приймочка; 8 – плід (стручок); 9 – розкритий стручок; 10 – насінина; 11, 12 – насінина без насіннєвої шкірки.

9. Література

1. Володарська, А. Т. Вітаміни на грядці / А. Т. Володарська, М. О. Скляревський. – К. : Урожай, 1989. – С. 31–33.

2. Загальне введення до експертизи на вирізняльність, однорідність і стабільність та розробки гармонізованих описів нових сортів рослин // Міжнародний Союз з охорони нових сортів рослин. – Женева, 2002. – 20 с.

3. Каталог сортів рослин, придатних для поширення в Україні у 2004 році (картопля і овочеві культури). – К.: Алефа, 2004. – С. 121.

4. Новые сорта, районированные с 1988 года // Картофель и овощи. – М., 1988. – С. 24–25.

5. Определитель высших растений Украины / Д. Н. Доброчаева. М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин и др. – 2 изд. стереот. – К. : Фитосоциоцентр, 1999. – 548 с.

6. Хомякова Е. М. Листовая салатная горчица / Е. М. Хомякова, К. А. Требухина, В. П. Бушков, Ю. П. Шевченко // Методические указания по первичному семеноводству зеленных и пряно-вкусовых овощных культур. – М. : ВНИИССОК, 1990. – С. 46–52.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica juncea* (L.) Czern. et Coss. in Czern.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Гірчиця салатна**	
2.Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше
(зазначте деталі) [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (7)	Листок: антоціанове забарвлення	відсутнє наявне		1 [ ] 9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)
7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)
7.3 Інша інформація
(використання сорту) (фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.3 Код UPOV: DIPLO_TEN

Методика
проведення експертизи сортів дворядника тонколистого (*Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 4 г або 15000 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV, TG/244/1, 2008.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Листок: за довжиною (ознака 4);

– Листок: за шириною (ознака 5);

– Листок: розсічення (ознака 6);

– Листок: вторинне розчленування (ознака 8).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(а) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів дворядника тонколистого

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QN	Листок: положення VG (a)	пряме	1	Olivetta
		напівпряме	3	Discovery
		горизонтальне	5	Nature, Tiger
2. (*) QL	Листок: забарвлення пластинки VG (a)	зелене	1	Nature
		сіро-зелене	2	Tiger
3. QN	Листок: інтенсивність забарвлення VG (a)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
4. (*) (+) QN	Листок: за довжиною VG/MS (a)	короткий	3	Olivetta
		середній	5	Tiger
		довгий	7	Nature
5. (*) QN	Листок: за шириною VG/MS (a)	вузький	3	Olivetta
		середній	5	Tiger
		широкий	7	Nature
6. (*) (+) QN	Листок: розсіченість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Olivetta
		слабка	3	Tiger
		помірна	5	Nature
		сильна	7	
7. (+) QN	Листок: первинні частки за шириною VG (a)	вузькі	3	
		середні	5	
		широкі	7	
8. (*) (+) QN	Листок: вторинне розчленування VG (a)	відсутнє або слабке	1	Tiger
		помірне	2	Nature
		сильне	3	Discovery
9. (*) (+) QN	Час цвітіння MG	ранній	3	
		середній	5	Tiger
		пізній	7	Nature
		дуже пізній	9	Olivetta, Venicia
10. QN	Рослина: за висотою у фазі цвітіння VG	низька	3	Tiger
		середня	5	Nature
		висока	7	Verdia, Voyager
11. QN	Квітка: інтенсивність жовтого забарвлення	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів дворядника тонколистого

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Усі обстеження на листку слід робити на розетці перед цвітінням.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 4. Листок: за довжиною.

Довжина листка включає пластинку й черешок.

До 6. Листок: розсіченість.

1
Відсутня або дуже слабка

3
слабка

5
помірна

7
сильна

Обстеження листка слід робити на його середній третині.

До 7. Листок: первинні частки за шириною.

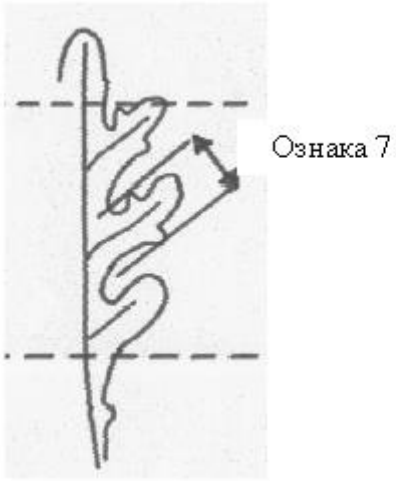

Ширину первинних часток визначають на середній частині листка.

До 8. Листок: вторинне розчленування.

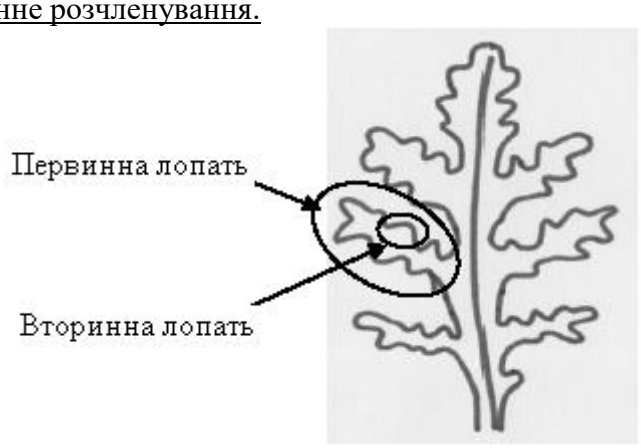

1
Відсутнє або слабке

2
помірне

3
сильне

До 9. Час цвітіння.

Час цвітіння визначають, коли 50% рослин мають хоч би одну відкриту квітку.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Rocket (*Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC.) (TG/244/1 UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 18 p. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg244.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Дворядник тонколистий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (4)	Листок: за довжиною	короткий	Olivetta	3 [ ]
		середній	Tiger	5 [ ]
		довгий	Nature	7 [ ]
5.2 (5)	Листок: за шириною	вузький	Olivetta	3 [ ]
		середній	Tiger	5 [ ]
		широкий	Nature	7 [ ]
5.3 (6)	Листок: розсіченість	відсутня або дуже слабка	Olivetta	1 [ ]
		слабка	Tiger	3 [ ]
		помірна	Nature	5 [ ]
		сильна		7 [ ]
5.4 (8)	Листок: вторинне розчленування	відсутнє або слабке	Tiger	1 [ ]
		помірне	Nature	2 [ ]
		сильне	Discovery	3 [ ]
5.5 (9)	Час цвітіння	ранній		3 [ ]
		середній	Tiger	5 [ ]
		пізній	Nature	7 [ ]
		дуже пізній	Olivetta, Venicia	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.61 Код UPOV: CUCUM_MEL

Методика
проведення експертизи сортів дині звичайної (*Cucumis melo* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Cucumis melo* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг або 2000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 1,4 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/104/5, 2006.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Квітки: стать (за повного цвітіння) (ознака 12);
– Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 28);
– Плід: основне забарвлення шкірки (ознака 29);
– Плід: бородавки (ознака 38);
– Плід: боріздки (ознака 43);
– Плід: коркове утворення (ознака 48);
– Плід: основне забарвлення м’якоті (ознака 54);
– Насінина: за довжиною (ознака 60);
– Насінина: забарвлення (ознака 63).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(e) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів дині звичайної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QN	Паросток: гіпокотиль за довжиною (фаза першого справжнього листка) VG, (a)	дуже короткий	1	Golden Crispy
		короткий	3	Arava, Clipper
		середній	5	Doral, Futuro
		довгий	7	Bimbo, Ronda
		дуже довгий	9	Noy
2. (+) QN	Паросток: розмір сім'ядолей (як для 1) VG (a)	дуже малий	1	Golden Crispy
		малий	3	Candy, Lunasol
		середній	5	Futuro, Sancho
		великий	7	Bimbo, Nicolás
		дуже великий	9	Noy
3. QN	Паросток: інтенсивність зеленого забарвлення сім'ядолей (як для 1) VG, (a)	слабка	3	Bimbo, Lucas
		помірна	5	Candy, Piel de Sapo
		сильна	7	Clipper, Lunasol
4. (+) QN	Листкова пластинка: розмір VG, (b)	малий	3	Geaprince, Lunasol
		середній	5	Candy, Total
		великий	7	Don, Sucrero
5. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (b)	слабка	3	Fimel, Yuma
		помірна	5	Doral, Galia
		сильна	7	Gama, Gustal
6. (+) QN	Листкова пластинка: вираженість лопатей VG, (b)	слабка	3	Boule d'or
		помірна	5	Piel de Sapo
		сильна	7	Galia
7. (+) QN	Листкова пластинка: верхівкова лопать за довжиною VG, (b)	коротка	3	Perlita
		середня	5	Clipper, Gama
		довга	7	Gustal, Primal
8. QN	Листкова пластинка: зубчастість країв VG, (b)	слабка	3	Clipper, Védrantais
		помірна	5	De Cavaillon espagnol, Piel de Sapo
		сильна	7	Boule d'or, Portoluz
9. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG, (b)	слабка	3	Galia
		помірна	5	Costa
		сильна	7	Haros
10. QN	Черешок: положення (у фазі 3-х листків) VG, (b)	пряме	3	Alfredo
		напівпряме	5	Peko
		горизонтальне	7	Creso
11. (+) QN	Черешок: за довжиною VG/MS (b)	короткий	3	Costa
		середній	5	Arava, Sancho
		довгий	7	Goldgen

1	2	3	4	5
12. (*) QL	Квітки: стать (за повного цвітіння) VG	моноеційні	1	Alpha, Categoría
		андромоноеційні	2	Piel de Sapo
13. (+) PQ	Молодий плід: відтінок зеленого забарвлення шкірки VG, (c)	білувато-зелений	1	Geasol
		жовтувато-зелений	2	Fimel
		зелений	3	Lucas
		сірувато-зелений	4	Spanglia
14. (*) QN	Молодий плід: інтенсивність зеленого забарвлення шкірки VG (c)	дуже слабка	1	Solarking
		слабка	3	Fimel
		помірна	5	Eros
		сильна	7	Galia
		дуже сильна	9	Edén
15. QN	Молодий плід: щільність крапок VG (c)	відсутня або дуже нещільна	1	Solarking
		нещільна	3	Fimel
		помірної щільності	5	Lucas
		щільна	7	Arava
		дуже щільна	9	Edén
16. QN	Молодий плід: розмір крапок VG, (c)	малий	3	Lucas
		середній	5	Arava
		великий	7	Spanglia
17. QN	Молодий плід: контрасність крапок і основного забарвлення VG, (c)	слабка	3	Lucas
		помірна	5	Arava
		сильна	7	Total
18. QN	Молодий плід: вираженість забарвлення боріздок VG (c)	відсутня або дуже слабка	1	Solarking
		слабка	3	Geaprince, Total
		помірна	5	Gama
		сильна	7	Clipper, Galia
		дуже сильна	9	Nembo
19. QN	Молодий плід: інтенсивність забарвлення боріздок VG, (c)	слабка	3	
		помірна	5	Gama, Topper
		сильна	7	Century, Drake
20. (+) QN	Молодий плід: плодоніжка за довжиною VG/MS, (c)	коротка	3	Lince Haros
		середня	5	Arava, Romeo
		довга	7	Corín
21. (+) QN	Молодий плід: плодоніжка за товщиною (на відстані 1 см від плоду) VG/MS, (c)	тонка	3	Solarking
		середня	5	Geaprince, Védrantais
		товста	7	Charentais, Doral

1	2	3	4	5
22. QN	Молодий плід: поширення темнішої площі навколо плодоніжки VG, (c)	відсутнє або дуже мале	1	Doral
		мале	3	Boule d'or
		середнє	5	Mirasol Geaprince
		велике	7	
23. (+) QN	Плід: зміна забарвлення шкірки від молодого плоду до стиглого VG	на ранніх стадіях розвитку плоду	1	Alpha, Charantais, Clipper
		на пізніх стадіях розвитку плоду	2	Amarillo Oro, Galia
		на дуже пізніх стадіях розвитку плоду або не змінюється взагалі	3	Futuro, Piel de Sapo
24. (*) (+) QN	Плід: за довжиною VG/MS (d)	дуже короткий	1	Doublon, Golden Crispy
		короткий	3	Topper, Védrantais
		середній	5	Marina, Spanglia
		довгий	7	Categoría, Toledo
		дуже довгий	9	Katsura Giant, Valdivia
25. (*) QN	Плід: діаметр VG/MS (d)	дуже малий	1	Banana, Golden Crispy
		малий	3	Alpha, Maestro
		середній	5	Categoría, Galia
		великий	7	Albino, Kinka
		дуже великий	9	Noir des Carmes
26. (*) (+) QN	Плід: відношення довжина/діаметр VG/MS (d)	дуже мале	1	Noir des Carmes
		від дуже малого до малого	2	Alpha, Arava
		мале	3	Buster, Supermarket
		від малого до середнього	4	Aril, Edén
		середнє	5	Doral, Tendral Negro
		від середнього до великого	6	Sirocco, Verdol
		велике	7	Categoría, Futuro
		від великого до дуже великого	8	Iguana, Canador
		дуже велике	9	Banana
27. (*) (+) QN	Плід: місце найбільшого діаметра VG (d)	ближче до плодоніжки	1	Piolín , Sapo de Oro
		у центрі	2	Piel de Sapo, Védrantais
		ближче до верхівки	3	Cganchi, Edén, Katsura Giant

1	2	3	4	5
28. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (d)	яйцеподібна	1	De Cavaillon, Piolín
		помірноеліптична	2	Piel de Sapo
		широкоеліптична	3	Corin, Sardo
		округла	4	Alpha, Galia
		чотирикутна	5	Zatta
		сплюснута	6	Jívaro, Noir de Carmes
		оберненояйце-подібна	7	Cganchi
		видовжена	8	Alficoz, Banana
29. (*) (+) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки (за достигання) VG (d)	біле	1	Albino, Honey Dew
		жовте	2	Amarillo-Canario, Edén, Galia, Passport, Solarking, Альтанка
		зелене	3	Gohyang, Piel de Sapo
		сіре	4	Geaprince, Geamar, Romeo, Sirio, Supporter, Védrantais
30. QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки (за достигання) VG, (d)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
31. (+) PQ	Плід: відтінок основного забарвлення шкірки (за достигання) VG (d)	відсутній або дуже слабкий	1	Amarillo-Canario, Albino, Piel de Sapo, Sirio
		білуватий	2	Romeo
		жовтуватий	3	Geaprince, Supporter
		оранжевий	4	Edén
		вохристий	5	Passport
		зеленуватий	6	Geamar, Honey Dew, Solarking
		сіруватий	7	Gohyang
32. QN	Плід: щільність крапок VG (d)	відсутня або дуже нещільна	1	Charentais
		нещільна	3	Альтанка
		помірної щільності	5	Petit Gris de Rennes
		щільна	7	Piel de Sapo
		дуже щільна	9	Albino
33. QN	Плід: розмір крапок VG (d)	малий	3	Doral
		середній	5	Toledo
		великий	7	Futuro
34. PQ	Плід: забарвлення крапок VG (d)	біле	1	Edén
		жовте	2	Piel de Sapo
		зелене	3	Tendral Negro
35. QN	Плід: інтенсивність забарвлення крапок VG (d)	слабка	3	Kinka, Mesol
		помірна	5	Sapiel, Toledo
		сильна	7	Soprano, Víctor

1	2	3	4	5
36. (*) QN	Плід: щільність плям VG (d)	відсутня або дуже нещільна	1	Rochet
		нещільна	3	
		середньої щільності	5	Braco
		щільна	7	Piel de Sapo
		дуже щільна	9	Oranje Ananas
37. QN	Плід: розмір плям VG (d)	малий	3	Baltasar
		середній	5	Sancho
		великий	7	Taurus
38. (*) QL	Плід: бородавки VG (d)	відсутні	1	Piel de Sapo
		наявні	9	Zatta
39. (*) QN	Плід: міцність прикріплення плодоніжки до стиглого плоду VG, (d)	дуже слабка	1	Edén
		слабка	3	Arava, Maestro
		помірна	5	Doral, Védrantais
		сильна	7	Clipper, Costa
		дуже сильна	9	Daimiel, Eloro
40. (*) (+) PQ	Плід: форма основи VG (d)	загострена	1	Edén
		заокруглена	2	Arava,
		плеската	3	Zatta
41. (*) (+) PQ	Плід: форма верхівки VG (d)	загострена	1	Canador, Futuro
		заокруглена	2	Alpha, Honey Dew
		плеската	3	Noir des Carmes
42. (*) (+) QN	Плід: розмір маточкового рубця VG, (d)	малий	3	Alpha, Categoría
		середній	5	Charentais, Eros, Verdol
		великий	7	Drake, Supermarket
43. (*) QL	Плід: боріздки VG (d)	відсутні або дуже слабко виражені	1	Piel de Sapo, Arava
		слабко виражені	2	Total, Hobby
		сильно виражені	3	Védrantais, Galia
44. QN	Плід: боріздки за шириною VG (d)	вузькі	3	Auraprince
		середні	5	Biga
		широкі	7	Nembo, Sirio
45. QN	Плід: боріздки за глибиною VG (d)	дуже мілкі	1	Amber
		мілкі	3	Galia
		середні	5	Alpha
		глибокі	7	Panamá, Supermarket
		дуже глибокі	9	Noir des Carmes, Sucrin de Tours
46. PQ	Плід: забарвлення боріздок VG, (d)	біле	1	Geumssaraki
		жовте	2	Futuro, Galia
		зелене	3	Charentais

1	2	3	4	5
47. (*) (+) QN	Плід: зморшкуватість поверхні VG (d)	відсутня або дуже слабка	1	Védrantais
		слабка	3	Melchor, Sirocco
		помірна	5	Costa, Piolín
		сильна	7	Tendral Negro
		дуже сильна	9	Balbey, Kirkagac
48. (*) QL	Плід: коркове утворення VG (d)	відсутнє	1	Alpha
		наявне	9	Dalton
49. (*) QN	Плід: корковий шар за товщиною VG (d)	дуже тонкий	1	Amarillo Oro
		тонкий	3	Riosol, Védrantais
		середній	5	Marina
		товстий	7	Geamar, PMR 45
		дуже товстий	9	Honey Rock, Perlita
50. (*) PQ	Плід: візерунок коркового утворення VG (d)	лише крапками	1	Hermes, Védrantais
		крапками і лініями	2	Jívaro, Topper
		лише лініями	3	Futuro, Riosol
		лініями і сіткою	4	Anatol, Chantal
		лише сіткою	5	Galia, Perlita
51. (*) QN	Плід: щільність візерунку коркового утворення VG (d)	дуже нещільна	1	Alpha, Amarillo Oro
		нещільна	3	Védrantais
		середньої щільності	5	Regal, Vital
		щільна	7	Galia, Geamar
		дуже щільна	9	Honey Rock, Perlita
52. (+) QN	Плід: швидкість зміни забарвлення шкірки плоду від технічної до біологічної стиглості VG	відсутня або дуже низька	1	Clipper, Doral, Galia, Honey dew, Piel de Sapo
		низька	3	Goloso
		середня	5	Futuro, Vendôme, Dulcinea
		висока	7	Corin, Marina, Nembo
53. (+) QN	Плід: м’якоть в поздовжньому розрізі за товщиною (у місці максимального діаметра плоду) VG, (d)	тонка	3	Gama
		середня	5	Toledo
		товста	7	Tito
54. (*) PQ	Плід: основне забарвлення м’якоті VG (d)	біле	1	Piel de Sapo
		зеленувато-біле	2	Galia
		зелене	3	Radical
		жовтувато-біле	4	Guaraní
		оранжеве	5	Védrantais
		червонувато-оранжеве	6	Magenta

1	2	3	4	5
55. QN	Лише для сортів з оранжевим забарвленням м'якоті. Плід: інтенсивність оранжевого забарвлення м'якоті VG (d)	слабка	3	Fantasy, Oloroso
		помірна	5	Lunasol
		сильна	7	Geamar
56. QN	Лише для сортів із білим, зеленувато-білим, зеленим, жовтувато-білим забарвленням м'якоті: Плід: вторинне оранжево-рожеве забарвлення м'якоті VG (d)	відсутнє або дуже слабке	1	Gustal
		слабке	3	Floraprince, Toledo
		помірне	5	Arizo, Eloro
		сильне	7	
57. (+) QN	Плід: консистенція м'якоті VG (d)	м'яка	3	Galia, Marina
		середня	5	Sancho, Supporter
		тверда	7	Braco, Geamar
58. PQ	Лише для сортів, що змінюють забарвлення шкірки плоду від технічної до біологічної стиглості: Плід: відтінок забарвлення шкірки (за біологічної стиглості) VG	жовтий	1	Futuro, Marina
		оранжевувато-жовтий	2	Drake, Gama
		кремуватий	3	Figaro, Vendôme
59. QN	Лише для сортів, що змінюють забарвлення шкірки плоду від технічної до біологічної стиглості з жовтим або оранжево-жовтим забарвленням шкірки: Плід: інтенсивність жовтого забарвлення шкірки (за біологічної стиглості) VG	слабка	3	Dulcinea
		помірна	5	Futuro
		сильна	7	Trapío
60. (*) QN	Насінина: за довжиною MS (e)	дуже коротка	1	Geumssaraki, Golden Crispi
		коротка	3	Elario, Katsura Giant
		середня	5	Arava, Sancho
		довга	7	Amarillo Oro, Toledo
		дуже довга	9	Albino

1	2	3	4	5
61. QN	Насінина: за шириною MS (e)	дуже вузька	1	Golden Crispi
		вузька	3	Aurabel
		середня	5	Arava, Sancho
		широка	7	Amarillo Oro
		дуже широка	9	Ronda
62. (+) QL	Насінина: форма VG (e)	не подібна до форми кедрового горішка	1	Toledo
		подібна до форми кедрового горішка	2	Piel de Sapo
63. (*) QL	Насінина: забарвлення VG (e)	білувате	1	Amarillo Oro s.b.
		кремово-жовте	2	Galia, Piel de Sapo
64. QN	Лише для сортів з кремово-жовтим забарвленням насіння. Насінина: інтенсивність забарвлення VG, (e)	слабка	3	Goldgen
		помірна	5	Galia
		сильна	7	Doral
65. QN	Час цвітіння чоловічих квіток MG	ранній	3	Clipper, Vital
		середній	5	Categoría
		пізній	7	Nicolás, Rocín
66. QN	Час цвітіння жіночих квіток MG	ранній	3	Clipper
		середній	5	Braco, Categoría, Vital
		пізній	7	Nicolás
67. QN	Час достигання MG	дуже ранній	1	Goldstar, Sun
		ранній	3	Galia
		середній	5	Védrantais, Альтанка
		пізній	7	Pinonet Piel de Sapo, Rochet
		дуже пізній	9	Clipper, Supporter, Tendral
68. (*) (+) QN	Термін зберігання плоду MG	дуже короткий	1	Charentais
		короткий	3	Galia
		середній	5	Clipper
		тривалий	7	Piel de Sapo
		дуже тривалий	9	Tendral Negro
69. (+) QL	Стійкість до *Fusarium oxysporum* f. sp. *melonis* VG	відсутня	1	
		наявна	9	
70. (+) QN	Стійкість до *Sphaerotheca fuliginea* (*Podosphaera xanthii)* (борошнистої роси) VG	відсутня	1	
		наявна	9	

1	2	3	4	5
71. (+) QN	Стійкість до *Erysiphe cichoracearum* (*Golovinomyces cichoracearum*) (борошнистої роси) VG	сприйнятливий	1	Bastion, Boneto
		помірно стійкий	2	Flores, Anasta
		високо стійкий	3	Cézanne, Heliobel, Théo
72. (+) QL	Стійкість до колоній попелиці (*Aphis gossypii*) VG	відсутня	1	Charentais
		наявна	9	AR, Margot, Top Mark
73. (+) QL	Стійкість до вірусу жовтої мозаїки цукіні (ZYMV) VG	відсутня	1	Alpha, Boule d'Or, Cantor, Doublon
		наявна	9	Eloro, Hermes, Védrantais
74. (+) QL	Стійкість до кільчастого вірусу папайї (PRSV) VG			
75. (+) QL	Стійкість до вірусу некротичної плямистості дині (MNSV) VG	відсутня	1	Védrantais
		наявна	9	Primal, VA 435
76. (+) QL	Стійкість до вірусу мозаїки огірка (CMV) VG	відсутня	1	Cézanne, Dalton
		наявна	9	Lunaduke

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів дині

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Паросток: обстежують паростки перед розвитком першого справжнього листка.

(b) Листкова пластинка: якщо не вказано іншого, обстежують повністю розвинені, але не старі листки, найкраще між 5-им та 8-им вузлами за умови, що рослина має щонайменше 11 вузлів.

(c) Молодий плід: обстежують зелені, нестиглі плоди перед зміною забарвлення. Для більшості сортів це означає, що плід досяг половини свого кінцевого розміру. Для полегшення обстеження рекомендується брати по одному молодому плоду з кожної рослини, якщо це можливо.

(d) Плід: обстежують стиглі плоди перед початком зміни забарвлення до біологічної стиглості. У певних випадках для ознак м'якоті рекомендується почекати принаймні тиждень до достигання плоду перед його розтріскуванням.

(e) Насінина: обстежують насіння повністю розвинене і сухе після промивання і просушування в затінку.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 2. Паросток: розмір сім'ядолей, см.

Дуже малий – до 0,8; малий – 0,8–1,0; середній – 1,0–2,0; великий – 2,0–3,0; дуже великий – понад 3,0.

До 4. Листкова пластинка: розмір, см.

Малий – до 14, середній – 14–18, великий – понад 18.

До 6. Листкова пластинка: вираженість лопатей.

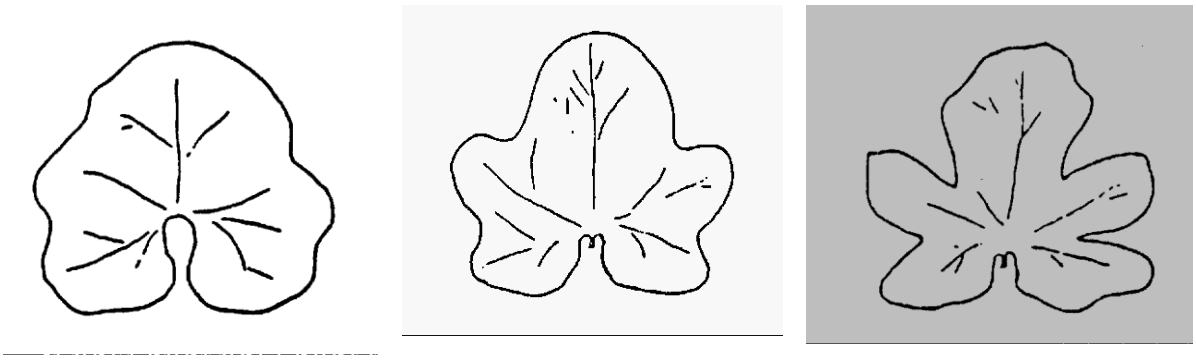

3	5	7
Слабка	помірна	сильна

До 7. Листкова пластинка: верхівкова лопать за довжиною.

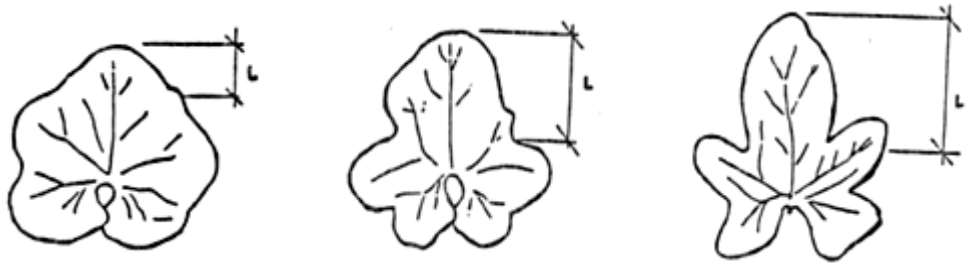

3	5	7
Коротка	середня	довга

До 11. Черешок: за довжиною, см.

Короткий – до 12, середній – 12–20, довгий – понад 20.

До 13. Молодий плід: відтінок зеленого забарвлення шкірки.

Основним забарвленням молодого плоду є зелене. Є два справжніх відтінки – «жовтуватий» і «зелений» залежно від співвідношення між червоним і блакитним компонентами забарвлення, і два інші відтінки – «сіруватий», що переважає за низької насиченості зеленого забарвлення, і «білуватий» – як результат дуже слабкої інтенсивності зеленого забарвлення.

До 20. Молодий плід: плодоніжка за довжиною, см.

Коротка – до 3, середня – 3–7, довга – понад 7.

До 21. Плід: плодоніжка за товщиною (на відстані 1 см від плоду), см.

Тонка – до 0,5; середня – 0,5–0,7; товста – понад 0,7.

До 23+52. Плід: зміна забарвлення шкірки від молодого плоду до стиглого (23); швидкість зміни забарвлення шкірки плоду від технічної до біологічної стиглості (52).

За період свого розвитку диня має три різні забарвлення шкірки плоду. Швидкість зміни забарвлення залежить від сорту, але у межах сорту також обстежують швидкість зміни забарвлення. Коли зміна забарвлення плоду тісно пов'язана з достиганням, для експерта має бути відомо: будь-яка зміна забарвлення пов'язана зі стиглістю (ознака 23) або від технічної стиглості плоду до біологічної (ознака 52).

Зміну забарвлення шкірки плоду описують, використовуючи такі ознаки:

1. Фаза 1: забарвлення молодого плоду (зелене)
2. Зміна від фази 1 до фази 2 (ознака 23)
3. Фаза 2: забарвлення стиглого плоду
4. Зміна від фази 2 до фази 3 (ознака 52)
5. Фаза 3: забарвлення біологічно стиглого плоду

Деякі приклади подано в таблиці:

Сорт	Фаза 1: забарвлення молодого плоду	Зміна від фази 1 до фази 2 (ознака 23)	Фаза 2: забарвлення стиглого плоду	Зміна від фази 2 до фази 3 (ознака 52)	Фаза 3: забарвлення біологічно стиглого плоду
1	2	3	4	5	6
Galia	зелене	пізно	жовте	відсутня	жовте
Amarillo Oro	зелене	пізно	жовте	відсутня	жовте
Doral	зелене	пізно	жовте	відсутня	жовте
Charentais	зелене	рано	сіре	швидка	жовте
Alpha	зелене	рано	сіре	помірна	жовте
Clipper	зелене	рано	сіре	відсутня	сіре
Vendome	зелене	рано	сіре	помірна	жовте
Corin	зелене	рано	сіре	швидка	жовте
Nembo	зелене	рано	сіре	швидка	жовте
Albino	зелене	пізно	біле	відсутня	біле
Honey Dew	зелене	пізно	біле	відсутня	біле
Dulcinea	зелене	пізно	біле	помірна	жовте
Marina	зелене	не змінюється	зелене	швидка	жовте
Futuro	зелене	не змінюється	зелене	помірна	жовте
Goloso	зелене	не змінюється	зелене	повільна	жовте
Piel de Sapo	зелене	не змінюється	зелене	відсутня	зелене

До 24. Плід: за довжиною, см.

Дуже короткий – до 10, короткий – 10–15, середній – 16–22, довгий – 22–30, дуже довгий – понад 30.

До 26. Плід: відношення довжина/діаметр.

Дуже мале – до 0,75; від дуже малого до малого – 0,75:1; мале – 1:1,5; від малого до середнього – 1:1,75; середнє – 1:2; від середнього до великого – 1:2,5; велике – 1:3; від великого до дуже великого – 1:4; дуже велике – 1:5.

До 27. Плід: місце найбільшого діаметра.

1
Ближче до плодоніжки

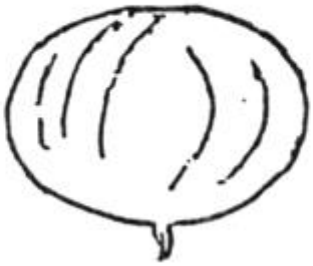

2
у центрі

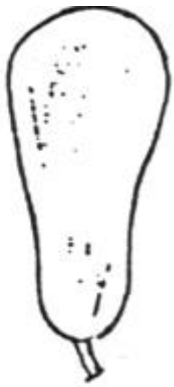

3
ближче до верхівки

До 28. Плід: форма поздовжнього розрізу.

1
Яйцеподібна

2
помірноеліптична

3
широкоеліптична

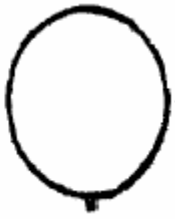

4
округла

5
чотирикутна

6
сплюснута

7
оберненояйцеподібна

8
видовжена

До 29+31. Плід: основне забарвлення шкірки (за достигання) (29); відтінок основного забарвлення шкірки (за достигання) (31).

Для прикладу: Сорт Galia розглядається як жовто забарвлений. Вохристий, оранжевий, чисто жовтий або зеленуватий відтінки розглядаються в групі, але в окремих ознаках (31).

Сорт Charentais розглядається як сіро забарвлений. Зеленуватий, білуватий чи жовтуватий відтінки (ознака 31) використовуються для чіткості, але не використовують для групування. Вохристий відтінок є блідо-коричнево-жовтим.

Наведені нижче кольори дають підставу визначити загальне забарвлення шкірки плоду даного сорту:

Приклади сортів	Загальне забарвлення (ознака 29)	Відтінок загального забарвлення (ознака 31)	
		стан	коди
Amarillo-Canario	жовте	відсутній або дуже слабкий	1
Albino	біле	відсутній або дуже слабкий	1
Piel de Sapo	зелене	відсутній або дуже слабкий	1
Sirio	сіре	відсутній або дуже слабкий	
Romeo	сіре	білуватий	2
Geaprince	сіре	жовтуватий	3
Supporter	сіре	жовтуватий	3
Edén	жовте	оранжевий	4
Passport	жовте	вохристий	5
Geamar	сіре	зеленуватий	6
Honey Dew	біле	зеленуватий	6
Solarking	жовте	зеленуватий	6
Gohyang	зелене	сіруватий	7

До 40. Плід: форма основи.

1 Загострена | 2 заокруглена | 3 плеската

До 41. Плід: форма верхівки.

1 Загострена | 2 заокруглена | 3 плеската

До 42. Плід: розмір маточкового рубця, см.

Малий – до 5, середній 5–10, великий – понад 10.

До 47. Плід: зморшкуватість поверхні.

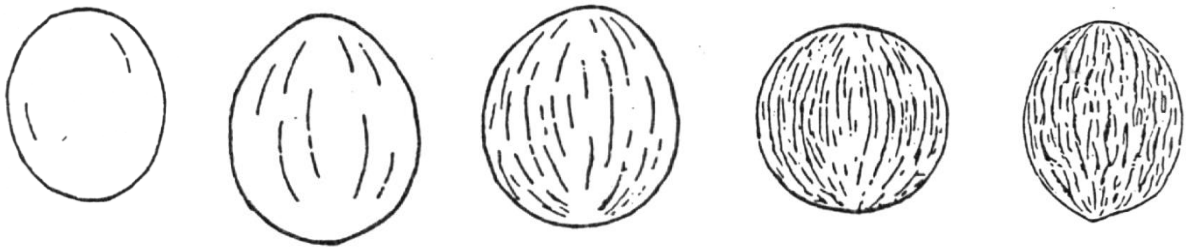

1	2	3	4	5
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна	сильна	дуже сильна

До 52. Плід: швидкість зміни забарвлення шкірки плоду від технічної стиглості до біологічної.

Див. озн. 23.

До 53. Плід: м’якоть в поздовжньому розрізі за товщиною (у місці максимального діаметра плоду).

До 57. Плід: консистенція м’якоті.

Цю ознаку визначають у центральній третині плоду натисканням на м’якоть тупим кінцем олівця або аналогічним інструментом посередині між шкіркою та слизом.

До 62. Насінина: форма.

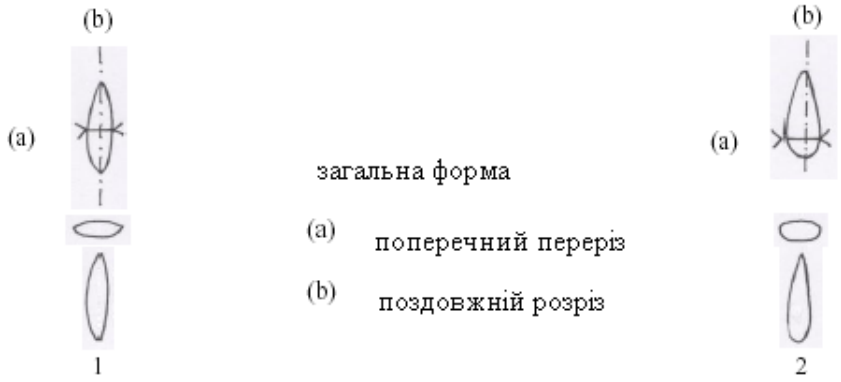

не подібна до форми кедрового горішка — подібна до форми кедрового горішка

Насінина, подібна до форми кедрового горішка, є рецесивною ознакою з простим генетичним контролем. Насінина, подібна до форми кедрового горішка, має такі особливості:

– рубчик насінини злегка загострений із дуже малими крилами;

– апікальний кінець має тенденцію до заокруглення;

– у поперечному перерізі насінина має форму, наближену до форми симетричного еліпса;

– поверхня не вкрита щетинками.

До 68. Термін зберігання плоду.

Термін «зберігання» означає час, протягом якого плід залишається придатним для споживання, не змінює свої зовнішні ознаки і смакові якості.

П’ять плодів з кожної ділянки зберігають у коробках окремими шарами. Коробки можуть зберігатись одна на одній, якщо повітря може вільно циркулювати між ними. Зберігання не потребує додаткового кліматичного контролю, але мають бути добрі природні умови.

Обстежують регулярно кожні 3–4 доби, фіксуючи твердість плодів, намагаючись не пошкодити їх при цьому, і видаляють пошкоджені або гнилі. Обстежують до того часу, поки плоди стануть м’якими, тобто, коли консистенцію плоду можна оцінити балом 3 або нижче (ознаки 57).

Визначення фази стиглості плодів

Стиглість плодів визначають у різних сортів за такими ознаками (розглядають кожну ознаку окремо або в поєднанні).

Виявлення	Групи сортів
Плодоніжка легко відривається	Групи із наявністю цієї ознаки
Зміна кольору біля плодоніжки	
Повний розвиток плоду за розмірами	Усі групи
Основне забарвлення шкірки	Усі групи
Зміни в корковому шарі	Сітчасті групи
Певна пружність за натискання на верхівку	Усі групи
Аромат	Група канталонових та мускусних сортів дині
Всихання листків (черешків) біля основи плоду	Групи із наявністю цієї ознаки

До 69. Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *melonis*.

Контролюється генами Fom 1 та Fom 2.

Культивування рас

Тип середовища	Агар, 22...25ºС
Особливі умови	Щомісячний пересів штамів

Проведення експертизи

Фаза розвитку рослин	Сім’ядолі розгорнулись
Температура	24ºС протягом дня, 18ºС уночі
Світло	10–12 годин освітлення щодня
Спосіб вирощування	В чашках Петрі у клімокамерах
Спосіб інокуляції	Замочування кореневої системи у суспензії поживного середовища грибів.

Тривалість експертизи

Від сівби до інокуляції	10–15 діб
Від інокуляції до проведення оцінки	20 діб

Кількість рослин для експертизи 30 шт.

Примітка: рослини вирощують у стерильному піску, який зрошують поживною рідиною.

До 70. Стійкість проти *Sphaerotheca fuliginea (Podosphaera xanthii)* (борошнистої роси).
До 71. Стійкість проти *Erysiphe cichoracearum (Golovinomyces cichoracearum)* (борошнистої роси).

1. Інокулюм (посівний матеріал)

Підготовка сім'ядолей

Сім'ядолі інокулюють. Сіють насіння в дезінфікований торф усередині закритих мінітеплиць. Коли сім'ядолі розширяться – їх видаляють з рослини.

Дезінфікують сім'ядолі замочуванням їх у розчині хлориду ртуті (0,05%) протягом 3 хв. Двічі промивають їх дистильованою водою. Сухі сім'ядолі викладають на стерильну паперову серветку (фільтрувальний папір) і кладуть в чашку Петрі з таким середовищем:

Сахароза	10 г
Манітол	20 г
Агар	5 г
Дистильована вода	1 л

Поширення (розмноження) штамів

Інкубація інокульованих сім'ядолей у чашках Петрі за температури 23ºС протягом 14 годин за освітлення і за температури 18ºС протягом 10 годин у темряві.

Через 9–11 діб після інокуляції сім'ядолі вкриються спорами і можуть використовуватись як інокулюм.

Підтримка рас

Матеріал – інокульовані сім'ядолі

Спеціальні умови: 17ºС за дуже низької інтенсивності освітлення. Максимальний термін зберігання після інокуляції – 1–1,5 місяці.

2. Проведення експертизи

Інокуляція листкових дисків (використання звичайного методу)

Листкові диски діаметром 2 см беруть з молодих рослин і розміщують в коробках з полістиролу (180 × 125 мм, 54 листкові диски в кожну коробку) на середовище (манітол – 40 г/л, бензамідазол – 30 мг/л, агар – 4 г/л). Інокульовані листкові диски розміщують в інокуляційну колонку (висотою 1 м, діаметром 0,25 м).

Сім'ядолі, повністю вкриті інокулюмом розміщують на верхівці колонки і обдувають піпеткою Пастера до відокремлення спор. Чекають 1–2 хв поки конідії впадуть вниз через колонку на листкові диски. Листкові диски тримають 24 години в темряві, укривши ящики чорною поліетиленовою плівкою. Потім ящики розміщують у кліматичних камерах (20ºС на світлі протягом 14 годин; 24ºС в темряві протягом 10 годин щодня).

Тривалість експертизи / кількість рослин

Від інокуляції до проведення оцінки – 10 діб

Кількість досліджуваних рослин – 5

Підрахунок

0 – немає розвитку грибів

1 – ізольованих колоній менше 10% поверхні диска

помірно стійкі сорти (особливо для *Erysiphe cichoracearum* (*Golovinomyces cichoracearum*)) (код 2)

2 – ізольованих колоній більше 10% поверхні диска

3 – вся поверхня вкрита слабким спороутворенням

сприйнятливі сорти (код 1)

4 – спороутворення на всій дисковій поверхні

5 – значне спороутворення

Інокуляція молодих рослин (використовується за необхідності)

Беруть спори з повністю вкритих конідіями сім'ядоль і поміщають їх на листок молодої рослини. Також можна продовжити обдуванням спор із сім'ядоль описаним вище методом.

Підрахунок

0 – немає розвитку грибів

1 – ізольованих колоній менше 10% поверхні диска

помірно стійкі сорти (особливо для *Erysiphe cichoracearum* (*Golovinomyces cichoracearum*)) (код 2)

3 – ізольованих колоній більше 10% поверхні диска

5 – слабке спороутворення

сприйнятливі сорти (код 1)

7 – помірне спороутворення

9 – значне спороутворення

До 72. Стійкість до колоній попелиці (*Aphis gossypii*).

Культивування шкідників	
Вирощування та розмноження	На сприйнятливих сортах (*Vedrantais*).
Особливі умови	Низька щільність зеленої попелиці – це така, в якій не надто багато крилатих форм. Синхронний тип заселення – такий, в якому всі особини одного віку на рослині певної фази розвитку.
Проведення експертизи	
Фаза розвитку рослин	Перший листок розміром 2–3 см.
Температура	21ºС
Світло	16 год на день
Спосіб вирощування рослин	Рослини висівають у пісок, на фазі розвитку сім'ядоль пікірують у заповнені компостом ящики.
Спосіб зараження	Перенесення 10 дорослих особин попелиці на рослину.
Тривалість експертизи	
Від сівби до заселення	15–18 діб
Від заселення до проведення оцінки	1 доба
Кількість рослин для експертизи	30
Проведення оцінки	Стійкість наявна – на рослині менше 7 дорослих особин, яйця трапляються рідко. Стійкість відсутня – 9–10 дорослих особин на рослину, яйця трапляються часто. Максимальної кількості особин на рослині досягається через 24 годин після заселення.

До 73. Стійкість проти вірусу жовтої мозаїки цукіні (ZYMV).

A. Інокулюм

Культивування штамів	
Вирощування та розмноження	У сухому стані на ангідриді кальцію за температури 5ºC
Особливі умови	Попереднє розмноження вірусу на невсихаючих сортах (*Vedrantais*) перед проведенням експертизи.

B. Інокуляція та інкубація

Проведення експертизи	
Фаза розвитку рослин	Поява першого листка.
Температура	25ºC протягом дня, 18ºC уночі.
Світло	12 год на день.
Спосіб інокуляції	Механічне зараження з натиранням сім'ядолей.
Тривалість експертизи	
Від висіву до інокуляції	15 діб
Від інокуляції до проведення оцінки	15 діб
Кількість рослин для експертизи	30

C. Обстеження симптомів

Проведення оцінки	Гетерозиготи (Fn/Fn+) всихають та гинуть повільніше, ніж гомозиготи (Fn/Fn).

Примітка: Слід використовувати штам F вірусу жовтої мозаїки цукіні.

Сорти-еталони:

Vedrantais (Fn+/Fn+): мозаїка – стійкість наявна
Cantor (Fn/Fn+): слабкий прояв некрозів зі всиханням (стійкість відсутня)
Doublon (Fn/Fn): некроз із всиханням (стійкість відсутня)

До 74. Стійкість проти кільчастого вірусу папайї (PRSV).

A. Інокулюм

Культивування штамів	
Вирощування та розмноження	У сухому стані на ангідриді кальцію за температури 5ºC.
Особливі умови	Попереднє розмноження вірусу на сприйнятливих сортах (Vedrantais) перед проведенням експертизи.

B. Інокуляція та інкубація

Проведення експертизи	
Фаза розвитку рослин	Поява першого листка.
Температура	25ºC протягом дня, 18ºC уночі.
Світло	12 годин на день.
Спосіб інокуляції	Механічне зараження з натиранням сім'ядолей.

Тривалість експертизи	
Від висіву до інокуляції	15 діб
Від інокуляції до проведення оцінки	15–20 діб
Кількість рослин для експертизи	30

До 75. Стійкість до вірусу некротичної плямистості дині (MNSV).

A. Інокулюм

Культивування штамів	
Вирощування та розмноження	У сухому стані на ангідриді кальцію за температури 5ºC.
Особливі умови	Попереднє розмноження вірусу на сприйнятливих сортах (Vedrantais) перед проведенням експертизи.

B. Інокуляція та інкубація

Проведення експертизи	
Фаза розвитку рослин	Поява першого листка.
Температура	25ºC протягом дня, 18ºC уночі.
Світло	12 годин на день.
Спосіб інокуляції	Механічне зараження з натиранням сім'ядолей.
Тривалість експертизи	
Від сівби до інокуляції	15 діб
Від інокуляції до проведення оцінки	8 діб
Кількість рослин для експертизи	30

Примітка: на інокульованих органах (сім'ядолях) сприйнятливих сортів – некротичні прояви; на стійких сортах жодних проявів.

До 76. Стійкість проти вірусу мозаїки огірка (CMV).

A. Інокулюм

1. Дрібнозернистий розчин (Crushed solution)

Дифосфат (Na_2HPO_4, 12 H_2O) (0,03M): 1,075 г

Диетилдитіокарбонат натрію (= DIECA): 0,2 г

Дистильована вода 100 мл

Розчин дифосфату зберігається в холодильнику. Після одноразового додавання DIECA розчин повинен бути використаний протягом 2 годин.

2. Подрібнення листків

Джерелом інокулюму служить подрібнене свіже листя або листки, висушені за допомогою безводного хлориду кальцію ($CaCl_2$) в холодному розчині.

Подрібнюють 1 г листків з 4 г розчину фосфату за температури 5ºC. Додають активний вуглець (0,5 г) і карборунд (0,4 г) на кожен 1 г листків. Після подрібнення ступку ставлять в лід.

Перед використанням листя висушують за допомогою $CaCl_2$ до інокуляції тестованої рослини, розмножують інокулюм на 10 сприйнятливих рослинах, які надалі використовують як джерело інокулюму.

3. Догляд за штамами

CMV, висушений безводним $CaCl_2$, може зберігатись декілька років. Листки, що виявляють симптоми мозаїки, дрібно нарізують і поміщають у чашки. Кладуть шар безводного хлориду кальцію (0,5 см) в пластиковий ящик і вкривають фільтрувальним папером. Поміщають чашку на цей шар. Ящик добре закривають клейкою стрічкою і потім поміщають в щільно закритий пластиковий пакет. Зберігають в холодильнику за температури 5ºС.

B. Інокуляція та інкубація

Сім'ядолі або молоді листки інокулюють тертям їх пальцем через латекс. Через декілька хвилин сім'ядолі промивають проточною водою. Рослини для інкубації поміщають у ростильну камеру (близько 18ºС вночі і 25ºС вдень, 12–14 годин денного світла).

C. Обстеження симптомів

Як симптоми мозаїки CMV на сприйнятливих рослинах виявляються загальні деформації через тиждень після інокуляції. На стійких сортах не проявляються симптоми.

Примітка: коли інтенсивність денного світла недостатня (зимовий період), стійкі рослини (особливо PI 161375) можуть мати хлоротичність на першому листку.

Штами:

Краще використовувати «найпоширеніші» штами (як T1, P9), ніж «комплексні» «song» (14, T2).

		CMV «найбільш поширені» штами (T1, P9)	CMV «комплексні» штами (14, T2)
Сприйнятливий	Védrantais	мозаїка	мозаїка
Стійкий	PI 161375	відсутні симптоми	хлоротичні ураження
	Virgos		

P9 надає «aucuba» мозаїки сприйнятливим сортам.

P9 менш агресивна, ніж T1.

Ліпше використовувати Virgos, який кращий за PI 161375 (повільніше проростання, зниження темпів росту).

Зауваження:

Генетична стійкість є полігенною. Використовується позначення класів. Ефективніше використовувати обидва штами P9 і T1 для отримання кращого аналізу стійкості.

Висока стійкість зумовлює опір до всіх найпоширеніших штамів. Деякі генотипи мають стійкість до P9 (відсутні симптоми) і слабко сприйнятливі до T1 (слабка мозаїка).

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Melon (*Cucumis melo* L.) (TG/104/5 UPOV) // Geneva. 2006-04-05. – 58 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg104.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucumis melo* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Диня звичайна**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (12)	Квітки: стать (за повного цвітіння)	моноеційні	Alpha, Categoría	1 [ ]
		андромоноеційні	Piel de Sapo	2 [ ]
5.2 (28)	Плід: форма поздовжнього розрізу	яйцеподібна	De Cavaillon, Piolín	1 [ ]
		помірно еліптична	Piel de Sapo	2 [ ]
		широкоеліптична	Corin, Sardo	3 [ ]
		округла	Alpha, Galia, Альтанка	4 [ ]
		чотирикутна	Zatta	5 [ ]
		сплюснута	Jívaro, Noir de Carmes	6 [ ]
		оберненояйце-подібна	Cganchi	7 [ ]
		видовжена	Alficoz, Banana	8 [ ]
5.3 (29)	Плід: основне забарвлення шкірки (за достигання)	біле	Albino, Honey Dew	1 [ ]
		жовте	Amarillo-Canario, Edén, Galia, Passport, Solarking, Альтанка	2 [ ]
		зелене	Gohyang, Piel de Sapo	3 [ ]
		сіре	Geaprince, Geamar, Romeo, Sirio, Supporter, Védrantais	4 [ ]
5.4 (36)	Плід: щільність плям	відсутні або дуже нещільна	Rochet	1 [ ]
		нещільна	Альтанка	3 [ ]
		середньої щільності	Braco	5 [ ]
		щільна	Piel de Sapo	7 [ ]
		дуже щільна	Oranje Ananas	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.5 (38)	Плід: бородавки	відсутні	Piel de Sapo	1 [ ]
		наявні	Zatta	9 [ ]
5.6 (43)	Плід: боріздки	відсутні або дуже слабко виражені	Piel de Sapo, Arava, Альтанка	1 [ ]
		слабко виражені	Total, Hobby	2 [ ]
		сильно виражені	Védrantais, Galia	3 [ ]
5.7 (48)	Плід: коркове утворення	відсутнє	Alpha	1 [ ]
		наявне	Dalton, Альтанка	9 [ ]
5.8 (50)	Плід: візерунок коркового утворення	лише крапками	Hermes, Védrantais	1 [ ]
		крапками і лініями	Jívaro, Topper	2 [ ]
		лише лініями	Futuro, Riosol	3 [ ]
		лініями і сіткою	Anatol, Chantal	4 [ ]
		лише сіткою	Galia, Perlita, Альтанка	5 [ ]
5.9 (51)	Плід: щільність візерунку коркового утворення	дуже нещільна	Alpha, Amarillo Oro	1 [ ]
		нещільна	Védrantais, Альтанка	3 [ ]
		середньої щільності	Regal, Vital	5 [ ]
		щільна	Galia, Geamar	7 [ ]
		дуже щільна	Honey Rock, Perlita	9 [ ]
5.10 (54)	Плід: основне забарвлення м’якоті	біле	Piel de Sapo	1 [ ]
		зеленувато-біле	Galia	2 [ ]
		зелене	Radical	3 [ ]
		жовтувато-біле	Guaraní	4 [ ]
		оранжеве	Védrantais	5 [ ]
		червонувато-оранжеве	Magenta	6 [ ]
5.11 (60)	Насінина: за довжиною	дуже коротка	Geumssaraki, Golden Crispi	1 [ ]
		коротка	Elario, Katsura Giant	3 [ ]
		середня	Arava, Sancho	5 [ ]
		довга	Amarillo Oro, Toledo	7 [ ]
		дуже довга	Albino	9 [ ]
5.12 (63)	Насінина: забарвлення	білувате	Amarillo Oro s.b.	1 [ ]
		кремово-жовте	Galia, Piel de Sapo	2 [ ]
5.13 (68)	Термін зберігання плоду	дуже короткий	Charentais	1 [ ]
		короткий	Galia	3 [ ]
		середній	Clipper	5 [ ]
		тривалий	Piel de Sapo	7 [ ]
		дуже тривалий	Tendral Negro	9 [ ]
6. Подібні сорти та відмітності між ними *Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.*				

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК635.4 Код UPOV: ERUCA_SAT

Методика
проведення експертизи сортів індау посівного (*Eruca sativa* Mill.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Eruca sativa* Mill.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,1 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику підготували: О. В. Позняк, м. н. с., ДС «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН; Н. В. Лещук, к. с.-г. н., Український інститут експертизи сортів рослин, 2006.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота рослин);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються чотири нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначаються стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування така ознака:

– Час початку цвітіння (23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів індау посівного

Ознаки		Ступені виявлення ознаки	Коди	Сорт-еталон
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення VG, 1	відсутнє наявне	1 9	
2. (*) (+) QN	Молода рослина: положення листків VG, 2	пряме напіврозлоге розлоге	1 3 5	
3. QN	Молода рослина: щільність розетки VG, 2	нещільна помірно щільна щільна	3 5 7	
4. (+) QN	Молода рослина: за висотою MG, 2	низька середня висока	3 5 7	
5. PQ	Листок: форма VG, 2	нерозсічена ліровидно-перисторозсічена	1 2	
6. QN	Тільки для сортів із розсіченими на частки листками. Листок: кількість часток MS, 2	мала середня велика	3 5 7	
7. QN	Листок: за товщиною пластинки MS, 2	тонкий середній товстий	3 5 7	
8. QN	Листок: за довжиною MS, 2	короткий середній довгий	3 5 7	
9. (+) QN	Листок: за шириною MS, 2	вузький середній широкий	3 5 7	
10. QN	Листок: черешок за довжиною MS, 2	короткий середній довгий	3 5 7	
11. QN	Листок: черешок за товщиною MS, 2	тонкий середній товстий	3 5 7	
12. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG, 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
13. QN	Стебло: положення VG, 3	пряме напіврозлоге сланке	1 2 3	
14. QL	Стебло: антоціанове забарвлення VG, 3	відсутнє наявне	1 9	

1	2	3	4	5
15. QN	Тільки для сортів із наявним антоціановим забарвленням. Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення MS, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
16. (+) QN	Стебло: гілкування (кількість гілок I-го порядку) MS, 3	слабке помірне сильне	3 5 7	
17. QN	Стебло: інтенсивність опушення MS, 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
18. (+) QN	Стебло: за товщиною (на рівні ґрунту) MS, 3	тонке середнє товсте	3 5 7	
19. (*) PQ	Квітка: забарвлення на початку цвітіння VG, 4	білувате кремове світло-жовте	1 2 3	
20. QL	Квітка: щільність фіолетового жилкування пелюсток VG, 4	нещільна помірна щільна	3 5 7	
21. (+) QN	Стручок: дзьобик за довжиною MS, 5	короткий середній довгий	3 5 7	
22. (+) QN	Стручок: за довжиною (від плодоніжки до основи дзьобика) MS, 5	короткий середній довгий	3 5 7	
23. (*) QN	Час початку цвітіння VG 4	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів індау посівного

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Розетка
3	Стеблування
4	Цвітіння
5	Технічна стиглість

До 2. Молода рослина положення листків

Визначається на стадії 3–5 листків.

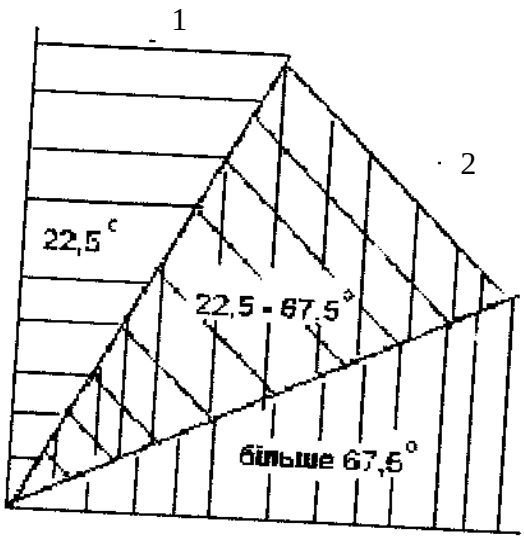

Візуально визначається кут, що його утворює черешок відносно уявної вертикальної осі

1 – пряме
2 – напіврозлоге
3 – розлоге

До 4. Молода рослина: за висотою.

Ознака визначається на стадії розетки до початку появи квітконосного стебла. Вимірюється висота від рівня ґрунту до верхівки рослини в цій стадії.

До 9. Листок: за шириною.

Визначається ширина листкової пластинки в найширшій її частині, на повністю сформованому листку в розетці.

До 16. Стебло: гілкування (кількість гілок І-го порядку), шт.

Слабке – до 7; помірне – 7–10; сильне – понад 10.

До 18. Стебло: за товщиною (на рівні ґрунту), см.

Тонке – до 0,8; середнє – 0,8–1,2; товсте – понад 1,2.

До 21. Стручок: дзьобик за довжиною, см.

Короткий – до 0,7; середній – 0,7–1,0; довгий – понад 1,0.

До 22. Стручок: за довжиною (від плодоніжки до основи дзьобика), см.

Короткий – до 2,0; середній – 2,0–2,5; довгий понад 2,5.

9. Література

1. Николайчук Л. В. Целебные растения / Л. В. Николайчук, М. П. Жигар. – Харьков: Прапор, 1992. – С. 97.

2. Пастушенков Л. В. Лекарственные растения / Л. В. Пастушенков, А. Л. Пастушенков. – Л. : Лениздат, 1990. – С. 127.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Eruca sativa* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Індау посівний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Паросток: антоціанове забарвлення	відсутнє наявне		1 [ ] 9 [ ]
5.2 (19)	Квітка: забарвлення на початку цвітіння	білувате кремове світло-жовте		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.3 (23)	Час початку цвітіння	ранній середній пізній		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»

(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.61 Код UPOV: CTRLS_LAN

Методика
проведення експертизи сортів кавуна звичайного
(*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. et Nakai)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. et Nakai.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 1200 шт. або 0,15 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,40 × 1,40 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/142/4, 2004 + TG/142/5, 2013.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко

варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

- Плоїдність (ознака 1);
- Плід: маса (ознака 19);
- Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 20);
- Плід: основне забарвлення шкірки (ознака 21);
- Плід: вираження смуг (ознака 30);
- Плід: інтенсивність забарвлення смуг (ознака 32);
- Плід: основне забарвлення м'якоті (ознака 36);
- Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Насінина: основне забарвлення оболонки (ознака 41).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) - ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів кавуна звичайного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) PQ	Плоїдність VG	диплоїд	2	Sugar Baby, Yamato 3
		триплоїд	3	Kimiwa Red Seedless, Kôyô Seedless, Pepsin
		тетраплоїд	4	
2. (+) PQ	Сім'ядолі: форма VG	вузькоеліптична	1	Kahô, Topgun
		еліптична	2	Crimson Sweet, Farao, Napsugár, Sweet Favorite
		широкоеліптична	3	Kanro, Oasis, Rubin, Scarlet Trio
3. QN	Сім'ядолі: розмір MS/ VG	малий	3	Crimson Glory, Kanro, Rapid, Rocio
		середній	5	Granit, Crisby, Panni Sugar Suika, Yamato 3
		великий	7	Candida, Farao, Kurobe
4. QN	Сім'ядолі: інтенсивність зеленого забарвлення VG	слабка	3	A graine rouge a confire a chaire verte, Shin Kurobe 7
		помірна	5	Yamato 3
		сильна	7	Kaho
5. QL	Сім'ядолі: плями VG	відсутні	1	Yamato 3
		наявні	9	Okan
6. QN	Рослина: міжвузля за довжиною MS	короткі	3	Fumin, Tsurunashi Asahi
		середні	5	Crimstar, Panonia
		довгі	7	Charleston Gray, Crimson Sweet, Kanro
7. QN	Листкова пластинка: за довжиною (на повністю розвиненому 3-му листку) MS/ VG (a)	коротка	3	Kanro
		середня	5	Sugar Baby, Yamato 3
		довга	7	A graine rouge a confire a chair verte, Sweet Siberian
8. QN	Листкова пластинка: за шириною MS/ VG (a)	вузька	3	Ogon, Striped Blue Ribbon
		середня	5	Candida, Sugar Baby, Yamato 3
		широка	7	Fabiola, Sanpaku
9. (+) QN	Листкова пластинка: відношення довжина/ширина MS, (a)	мале	3	Kanro
		середнє	5	Sugar Baby, Yamato 3
		велике	7	Kurobe
10. PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG (a)	жовто-зелене	1	Baby Fun, Okan
		зелене	2	Yamato 3
		сіро-зелене	3	Candida, Sugar Baby
		блакитно-зелене	4	

1	2	3	4	5
11. QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення VG (a)	слабка	3	Giant Flesh
		помірна	5	Yamato 3
		сильна	7	Kurobe
12. (*) (+) QN	Листок: ступінь розсіченості (вище першої квітки) VG (a)	відсутній або дуже слабкий	1	Sunshade
		слабкий	3	Rapid
		помірний	5	Fumin
		сильний	7	Panonia, Panni
		дуже сильний	9	SP 1
13. (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість краю листка за глибиною (листок з центральної третини рослини вище першої квітки) VG (a)	мілка	3	Daisen
		середня	5	Sugar Baby, Yamato 3
		глибока	7	Fumin
14. (+) QN	Листкова пластинка: пухирчатість (на 10–15 листках) VG (a)	слабка	3	Tabata
		помірна	5	Yamato 3
		сильна	7	Klondike Striped 11
15. (*) QN	Листкова пластинка: мармуровість VG (a)	відсутня або слабка	1	Sugar Baby, Yamato 3
		помірна	2	Okan, Taiyo
		сильна	3	
16. QN	Черешок: за довжиною MS/ VG	короткий	3	Sugar Baby, Yamato 3
		середній	5	Kaho, Panonia
		довгий	7	Charleston Gray, Kurobe
17. QN	Зав’язь: розмір (під час цвітіння) VG	малий	3	Kaho
		середній	5	Fumin
		великий	7	Ogon
18. QN	Зав’язь: опушення VG	слабке	3	Rapid
		помірне	5	Panonia, Yamato 3
		сильне	7	Kaho
19. (*) QN	Плід: маса MS (b)	дуже мала	1	Colocynthis
		від дуже малої до малої	2	Mini
		мала	3	Beni-kodama
		від малої до середньої	4	Otome
		середня	5	Asahi Yamato, Sugar Baby
		від середньої до великої	6	Fumin
		велика	7	Yamato Cream 1

1	2	3	4	5
		від великої до дуже великої	8	Creamson Sweet
		дуже велика	9	Kurobe
20. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (b)	округла	1	Kanro, Sugar Baby
		широкоеліптична	2	Fumin, Gray Belle, Yellow Baby, Zorba
		помірноеліптична	3	Congo, Kurobe, Picnic
		вузькоеліптична	4	Charleston Gray, Fair Fay
21. (*) (+) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки VG (b)	жовте	1	Okan, Taiyo
		зелене	2	Fabiola, Sugar Baby, Sugar Belle
22. (*) (+) QN	Плід: інтенсивність зеленого забарвлення шкірки VG (b)	дуже слабка	1	Fumin
		від дуже слабкої до слабкої	2	Crimson Sweet
		слабка	3	Estella Rocha, Sweet Favorite, Yamato 3
		від слабкої до помірної	4	
		помірна	5	Asahi Yamato, Lucky Sweet, Rodeo
		від помірної до сильної	6	Sweet Marvel
		сильна	7	Benimusume, Resistant
		від сильної до дуже сильної	8	Sugar Baby
		дуже сильна	9	Rocio, Tabor 5
23. (+) QN	Плід: розмір сліду прикріплення плодоніжки VG, (b)	малий	3	Charleston Gray, Sugar Bush
		середній	5	Fumin, Picnic
		великий	7	Dixie Queen, Kanro
24. (+) QN	Плід: заглиблення біля основи VG (b)	відсутнє або дуже мілке	1	
		мілке	3	Kaho, Yellow Baby
		середнє	5	Triple Sweet, Yamata 3
		глибоке	7	A graine rouge a confire a chair verte, Kanro
		дуже глибоке	9	
25. (*) (+) PQ	Плід: форма апікальної частини VG (b)	зрізана	1	Cream Sinka, Kanro
		від зрізаної до заокругленої	2	
		заокруглена	3	Glory, Sugar Baby, Toro, Yamato 3
		від заокругленої до гострої	4	
		гостра	5	Kaho

1	2	3	4	5
26. (+) QN	Плід: заглиблення верхівки VG (b)	відсутнє або дуже мілке	1	
		мілке	3	Burpee Hybrid, Kaho
		середнє	5	Asahi Miyako, Fumin
		глибоке	7	Crimson Sweet, Kanro
		дуже глибоке	9	
27. QN	Плід: розмір рубця маточки VG (b)	малий	3	Charleston Gray, Daisen
		середній	5	Yamato 3
		великий	7	Kanro
28. (*) PQ	Плід: поширення борозенок VG (b)	відсутні	1	Sugar baby, Yamato 3
		на базальній частині	2	
		на апікальній частині	3	
		по всьому плоду	4	Kurobe, Tabata
29. (+) QN	Плід: борозенки VG (b)	відсутні або дуже слабкі	1	Rapid, Kanro
		слабкі	3	
		помірні	5	Miyako, Asahi
		сильні	7	Napsugár, Marsowszky
30. (*) (+) QL	Плід: вираження смуг VG (b)	відсутнє або дуже слабке	1	Augusta
		слабке	3	Odem
		помірне	5	Trix Palomar
		сильне	7	Jenny
		дуже сильне	9	A graine rouge à confire à chair verte
31. (*) (+) QL	Плід: характер смуг VG	розсіяний	1	Crimson Glory, Crisby
		помірно виражений	2	Crimson Sweet
		чітко виражений	3	Jenny, Jubilee
32. (*) (+) QN	Плід: інтенсивність забарвлення смуг VG (b)	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	Kurobe
		сильна	7	Crimson Sweet, Miyako 3
		дуже сильна	9	Tabata
33. (*) (+) QN	Плід: смуги за шириною VG (b)	дуже вузькі	1	Napsugár
		вузькі	3	Pestival Queen, Yamato Cream 2
		середні	5	
		широкі	7	Miyako 3, Oasis Crimson Sweet, Kurobe,
		дуже широкі	9	Sweet Heart Rodeo

1	2	3	4	5
34. QN	Плід: інтенсивність мармуровості VG (b)	відсутня або дуже слабка	1	Napsugár
		слабка	3	Fumin
		помірна	5	Tabata
		сильна	7	Kurobe
		дуже сильна	9	Daisen
35. (*) (+) QN	Плід: зовнішній шар оплодня за товщиною MS/ VG (b)	дуже тонкий	1	Bibo, Tiny Orchid, Luciano
		тонкий	3	A graine rouge a confire a chair verte, Beni-kodama, Kaho
		середній	5	Panonia, Sugar Baby, Sugar Belle, Yamato 3
		товстий	7	Chrimson Sweet, Charleston Gray, Kurobe, Triple Sweet
		дуже товстий	9	Coles Early, Kholodok
36. (*) (+) PQ	Плід: основне забарвлення м'якоті VS (b)	біле	1	Yamato Cream 3
		жовте	2	Yamato Cream 1
		оранжеве	3	Kaho
		рожеве	4	Sadur
		рожево-червоне	5	Bingo, Crimson Sweet
		червоне	6	Asahi Yamato, Sugar Baby
		темно-червоне	7	Dixie Lee
37. QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення м'якоті VG, (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
38. (+) QN	Плід: м'якоть за твердістю MS, (b)	м'яка	3	Yamato Cream 2
		помірна	5	Miyako 3
		тверда	7	Fumin
39. QN	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Плід: кількість насінин VG, (b)	відсутня або мала	1	Tanenashi Kôyô
		середня	2	Miyako 3
		велика	3	Fumin
40. (*) QN	Насінина: розмір MS/ VG (c)	дуже малий	1	Urimi
		малий	3	Panonia, Tabata
		середній	5	Sugar Baby
		великий	7	Charleston Gray, Kurobe
		дуже великий	9	Malali

1	2	3	4	5
41. (*) (+) PQ	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Насінина: основне забарвлення оболонки VG (c)	біле	1	Sanpaku
		кремове	2	Kurobe
		зелене	3	Green Citron
		червоне	4	Red Citron
		червоно-коричневе	5	Kaho
		коричневе	6	Otome, Sugar Baby
		чорне	7	Yamato Cream
42. (+) QL	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Насінина: вторинне забарвлення оболонки VG (c)	відсутнє	1	Kaho
		наявне	9	Charleston Gray
43. (+) QL	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Насінина: характер розміщення вторинного забарвлення оболонки VG (c)	тільки крапками	1	Charleston Gray, Excel
		крапками і плямами	2	Lady, Yamato 3
		тільки плямами	3	Kurobe, Rattle Snake
44. (+) QN	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: відношення зони вторинного забарвлення до основного забарвлення VG, (c)	дуже мале	1	Estela roja
		мале	3	Sugar Baby
		середнє	5	Crimson Sweet
		велике	7	Furia
		дуже велике	9	Starlich
45. (+) QL	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Насінина: плями біля рубця VG, (c)	відсутні або дуже малі	1	Daisen, Kaho
		середні	5	Kurobe, Rattle Snake, Yamato 3
		великі	7	
46. (+) QN	Час початку цвітіння жіночих квіток VG	ранній	3	
		середній	5	Sugar Baby, Yamato 3
		пізній	7	Kurobe
47. QN	Початок достигання (у 50% рослин не менше одного стиглого плоду) VG	ранній	3	Kaho, Sugar Baby
		середній	5	Panonia, Yamato 3
		пізній	7	Charleston Gray, Fumin, Kurobe
48. (+) QL	Стійкість до *Fusarium oxysporum* f. sp. *niveum* (E.F. Smith) Snyder et Hansen	відсутня	1	
		наявна	9	

1	2	3	4	5
49. (+)	Стійкість до *Colletotrichum lagenarium (passerini)* Ellis et Halsted	відсутня		
		наявна		
50. QN	Листкова пластинка: розмір VG (a)	малий	1	SP 1, SP 4
		середній	3	Sugar Baby
		великий	5	Topgun
51. QL	Листкова пластинка: забарвлення жилок VG (a)	зелене	1	Asahiyamato
		жовте	2	Taiyô
52. (+) QN	Плід: вираження прожилок VG (b)	відсутнє або дуже слабке	1	Napsugar
		слабке	3	
		помірне	5	Crimson Sweet
		сильне	7	Trix Palomar
		дуже сильне	9	
53. (*) (+) PQ	Плід: смуги за характером VG (b)	однокольорові	1	Congo
		однокольорові з прожилками	2	Trix Palomar
		однокольорові з прожилками і мармуровістю	3	Boston
		однокольорові з мармуровістю	4	Jenny
		двокольорові з прожилками і мармуровістю	5	Crisby
		лише з прожилками	6	
54. (+) PQ	Плід: основне забарвлення смуг VG (b)	жовте	1	
		дуже світло-зелене	2	
		світло-зелене	3	
		помірно-зелене	4	
		темно-зелене	5	
		дуже темно-зелене	6	
55. (+) QN	Плід: восковий наліт VG (b)	відсутній або дуже слабкий	1	Betica
		слабкий	3	
		помірний	5	Sugar Baby
		сильний	7	
		дуже сильний	9	Red Star, Romanza

1	2	3	4	5
56. QN	Лише триплоїдні сорти: Насіннєва оболонка: за розміром VG (c)	мала	3	Petite Perfection
		середня	5	Boston, Valdoria, Sweet Sun
		велика	7	Ortal, Tigre, Pasion
57. (*) QN	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: за довжиною VG/MS (c)	дуже коротка	1	Kudam
		коротка	3	Panonnia, Tabata
		середня	5	Sugar Baby
		довга	7	Charleston Gray, Kurobe
		дуже довга	9	Malali, Wanli
58. (+) QN	Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: відношення довжина/ширина VG/MS (c)	дуже мале	1	Wanli
		мале	3	Klondike
		середнє	5	Early Star
		велике	7	Nubia
		дуже велике	9	Green Citron

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів кавуна звичайного

8.1 ***Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, що зазначені нижче:***

(a) Листкова пластинка: усі обстеження листкової пластинки проводять на повністю розвинених листках.

(b) Плід: якщо не вказано інше, усі обстеження плоду проводять на перших добре розвинених стиглих плодах.

(c) Насіння: усі обстеження насіння проводять на цілком розвиненому стиглому насінні.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Плоїдність.

Рівень плоїдності можна визначити різними методами:

a. шляхом підрахунку хромосомних клітин під мікроскопом;

b. шляхом підрахунку кількості хлоропластів замикаючих клітин устячок, використовуючи епідерміс листя під мікроскопом;

c. за допомогою проточної цитомерії;

d. триплоїдні сорти мають білувату насіннєву оболонку без ембріона.

До 2. Сім'ядолі: форма.

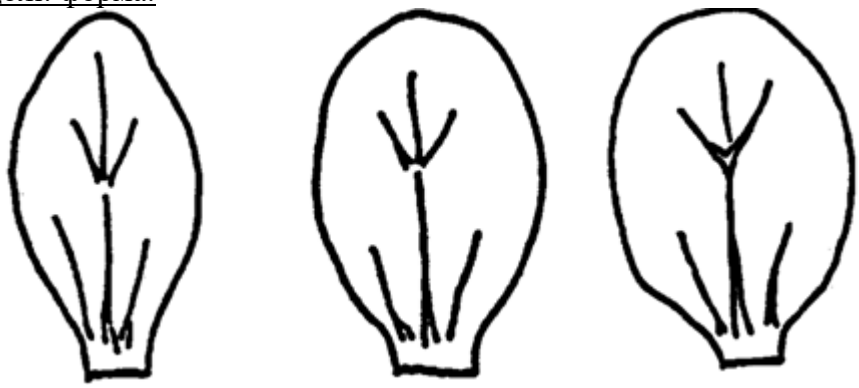

1 Вузькоеліптична

2 еліптична

3 широкоеліптична

До 9. Листкова пластинка: відношення довжина/ширина.

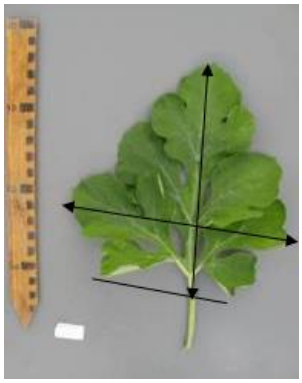

1
Мале

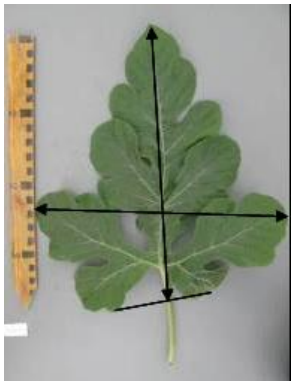

2
середнє

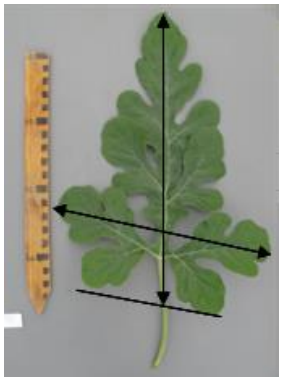

3
велике

До 12. Листок: ступінь розсіченості (вище першої квітки).

3
Слабкий

5
помірний

7
сильний

До 13. Листкова пластинка: розсіченость краю листка за глибиною (листок з центральної третини рослини вище першої квітки).

Розсіченість обстежується на найбільшому листку між 15-им і 20-им вузлами головного стебла.

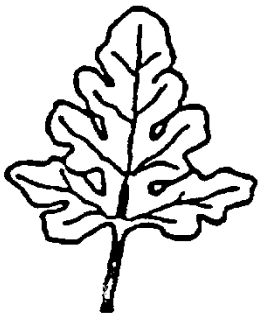

3
Мілка

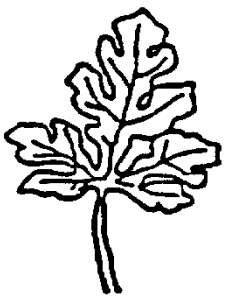

5
помірна

7
глибока

До 14. Листкова пластинка: пухирчастість (на 10–15 листках).

1	2	3
Слабка	помірна	сильна

До 20. Плід: форма поздовжнього розрізу.

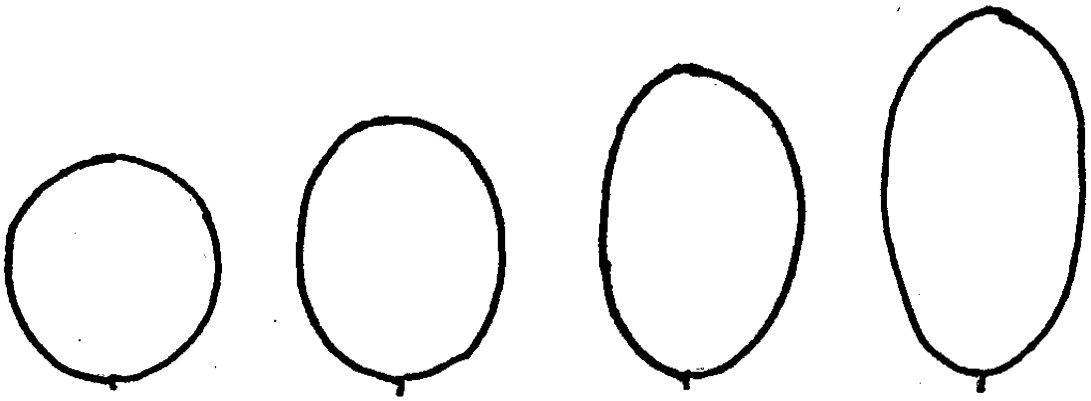

1	2	3	4
Округла	широкоеліптична	помірноеліптична	вузькоциліндрична

До 21+22+30+32. Плід: основне забарвлення шкірки (21), інтенсивність зеленого забарвлення шкірки (22), смуги (30), інтенсивність забарвлення смуг (32).

Основне забарвлення визначається як світліше, а забарвлення смуг, як темніше.

До 23+35+38. Плід: розмір сліду прикріплення плодоніжки (23), товщина зовнішнього шару оплодня (35), твердість м'якоті (38).

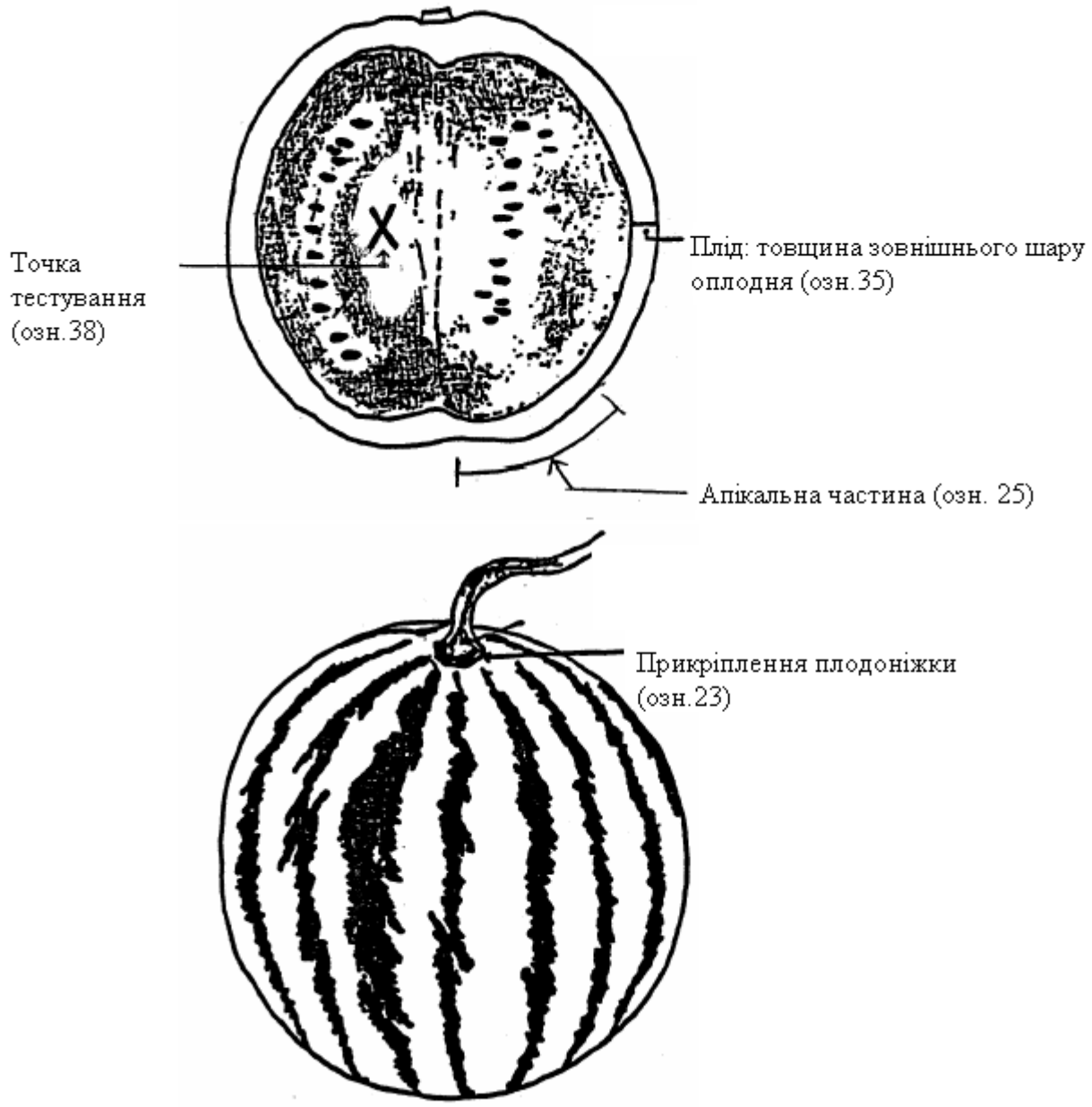

До 24. Плід: заглиблення біля основи.

3	5	7
Мілке	середнє	глибоке

До 25. Плід: форма апікальної частини.

1
Зрізана

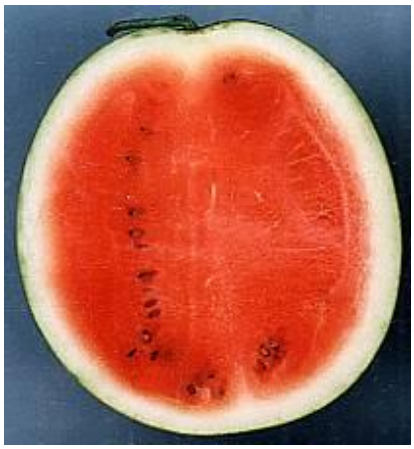

3
заокруглена

5
гостра

До 26. Плід: заглиблення верхівки.

3
Мілке

5
середнє

7
глибоке

До 29. Плід: борозенки.

1
Відсутні або дуже слабкі

3
помірні

До 30. Плід: вираження смуг.

1
Відсутнє або дуже слабке

2
слабке

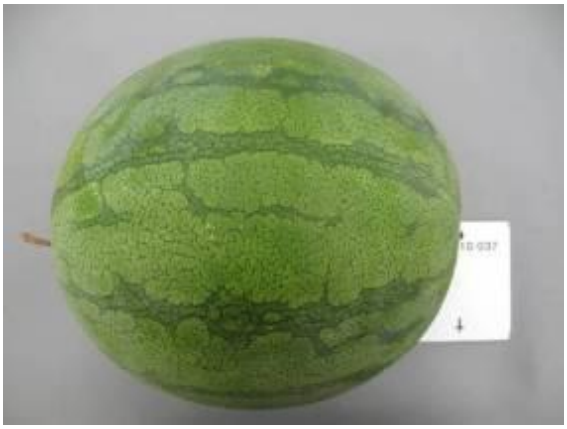

3
помірне

4
сильне

5
дуже сильне

До 31. Плід: характер смуг.

1
розсіяний

2
помірно виражений

3
чітко виражений

До 33. Плід: смуги за шириною.

1
Дуже вузькі

3
вузькі

5
середні

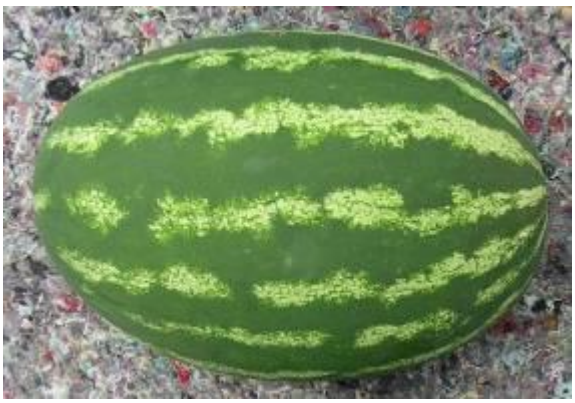

7
широкі

9
дуже широкі

До 35. Плід: зовнішній шар оплодня за товщиною.

Товщина оплодня є абсолютною і не пов'язана із розміром плоду.

1
Дуже тонкий

3
тонкий

5
середній

7
товстий

9
дуже товстий

До 36. Плід: основне забарвлення м'якоті.

Основне забарвлення м'якоті обстежують на поздовжньому розрізі плоду. У випадку, коли м'якоть має два забарвлення, основним є те, яке займає більшу площу поверхні. У випадку, коли область основного і вторинного забарвлення майже одинакові, і не можна визначити, яке має найбільшу площу, темніше забарвлення вважається основним.

До 38. Плід: твердість м'якоті.

Метод тестування: твердість вимірюється твердометром (тестером), головка якого діаметром 9 мм, і діапазон вимірів 10 г/см^2–2000 г/см^2.

До 41. Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти. Насінина: основне забарвлення оболонки.

Основним забарвленням є перше забарвлення оболонки, яке з'являється під час розвитку насінини. Вторинне забарвлення це те, яке розвивається з часом на основному забарвленні, і виглядає як чорні плями.

1
Біле

2
кремове

3
зелене

4
червоне

5
червоно-коричневе

6
коричневе

7
чорне

До 42. Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: вторинне забарвлення оболонки.

Основним забарвленням є перше забарвлення оболонки, яке з'являється під час розвитку насінини. Вторинне забарвлення це те, яке розвивається з часом на основному забарвленні, і виглядає як чорні плями.

1
Відсутнє

9
наявне

До 43: Насінина: характер розміщення вторинного забарвлення оболонки.

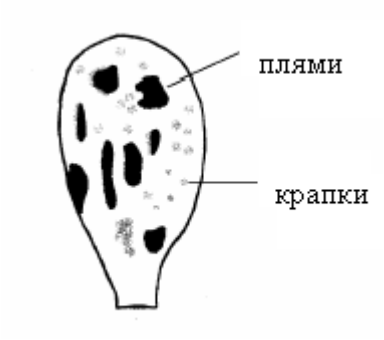

До 44. Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: відношення зони вторинного забарвлення до основного забарвлення.

Основним забарвленням є перше забарвлення оболонки, яке з'являється під час розвитку насінини. Вторинне забарвлення це те, яке розвивається з часом на основному забарвленні, і виглядає як чорні плями.

1
Дуже мале

3
мале

5
середнє

7
велике

9
дуже велике

До 45. Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: плями біля рубця.

1
Відсутні або дуже малі

2
середні

3
великі

До 46. Час початку цвітіння жіночих квіток.

50% рослин з щонайменше однією жіночою квіткою.

До 48. Стійкість до збудника *Fusarium oxysporum* f. sp. *niveus.*

Метод підтримки раси

Тип середовища	P.S.A середовище (картопля, цукор та агар).
Спеціальні умови	Зберігання за температури нижче 5°C.
Підготовка інокулюму	Струшувати культуру в P.S. (картоплю та цукор), прозоре середовище від 7 до 10 діб за температури 28^0C. Фільтрація через подвійний шар марлі. Концентрація спор до $1,5\times10^7$ (m) в стерилізованій воді.

Проведення кспертизи

Сівба насіння	У стерилізований ґрунт.
Стадія росту	Розкриття першого справжнього листка.
Метод інокуляції	Змочування коріння та гіпокотилю 1 хвилину у розчині інокулюму. Після інокуляції пересадити рослини у стерилізований (парою) ґрунт або перліт
Кількість тестованих рослин	Від 10 до 20

Умови довкілля після інокуляції

Температура	Вдень 25^0C; вночі 16^0C.
Освітлення	Природне (не менше 12 годин).
Метод вирощування:	У теплиці або кліматичній камері. Рідке добриво щотижня.

Тривалість експертизи

- від інокуляції до спостережень	20 діб, симптоми захворювання з'являються через 5–10 діб після інокуляції. Спостереження проводять кілька разів.
Збереження патогенності	Оновлення середовища принаймні раз у рік.

До 49. Стійкість до збудника *Colletotrichum lagenarium (passerini)* Ellis et Halsted.

Метод підтримки раси

Тип середовища	Середовище PSA (картопля, цукор та агар)
Спеціальні умови	Зберігання за температури нижче 5ºС.
Підготовка інокулюма	Струшувати культуру в рідкому середовищі PS (картопля та цукор) 7–10 діб за температури 28ºС Фільтрація через подвійний шар марлі. Концентрація спор до $1,5\times10^7$/ мл в стерилізованій воді.

Проведення експертизи

Сівба насіння	У стерилізований ґрунт
Стадія росту рослин	Розкриття другого-третього справжнього листка.
Обробка після інокуляції	Інокульовані рослини помістити у темне і вологе місце за температури 25ºС і відносній вологості 100% на 48 годин перед висаджуванням у теплицю
Кількість тестованих рослин	від 10 до 20

Зовнішні умови після інокуляції

Температура	Вдень 25ºС, вночі 16ºС
Освітлення	Природне (не менше 12 годин)
Метод вирощування	У теплиці

Тривалість експертизи

- від інокуляції до спостереження 25 діб

Примітка

Раса:	Розрізняють три раси
Вміст патогена	Оновлення середовища принаймні раз у рік

До 52. Плід: вираження прожилок.

1
Відсутнє або дуже слабке

2
слабке

3
помірне

4
сильне

До 53. Плід: смуги за характером.

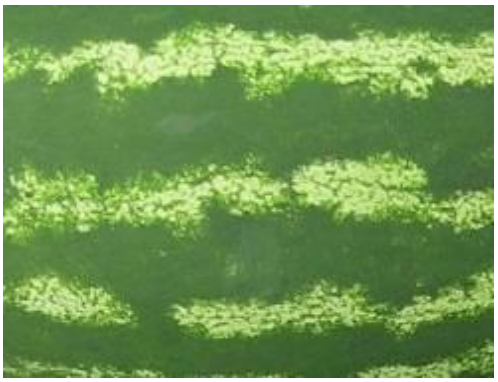

1
Однокольорові

2
однокольорові з прожилками

3
однокольорові з прожилками і мармуровістю

4
однокольорові з мармуровістю

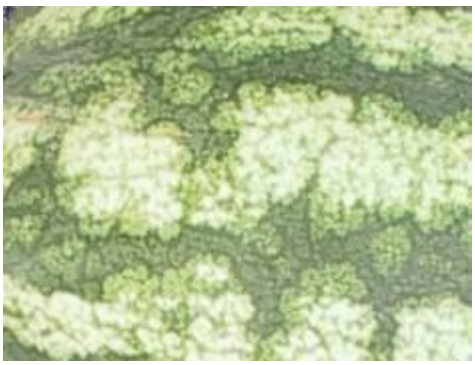

5
двокольорові з прожилками і мармуровістю

6
лише з прожилками

До 54. Плід: основне забарвлення смуг.

Забарвлення смуг темніше, ніж основне забарвлення шкірки. У випадку, якщо смуги мають більш ніж одне забарвлення, основним є те, яке займає найбільшу площу поверхні. У випадку, коли область основного і вторинного забарвлення майже одинакові, і не можна визначити, яке має найбільшу площу, темне забарвлення вважається основним.

До 55. Плід: восковий наліт.

1
Відсутній або дуже слабкий

5
помірний

9
дуже сильний

До 58. Лише диплоїдні і тетраплоїдні сорти: Насінина: відношення довжина/ширина.

1
Дуже мале

3
середнє

5
дуже велике

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Watermelon (*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. et Nakai). (TG/142/4, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 36 P. // http://www.upov.int/en/publications/tg-rom/tg142/tg_142_4.pdf

2. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Watermelon (*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. et Nakai). (TG/142/5, UPOV) // Geneva. 2013-03-20. – 39 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg142.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Citrullus lanatus* (Thunb.) Matsum. et Nakai)	
1.2 Загальноприйнята назва	**Кавун звичайний**	
2.Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції

(i) Інбредна лінія [ ]

(ii) Гібрид [ ]

(iii) Перехреснозапильний сорт] [ ]

(iv) Інше (вкажіть деталі) [ ]

Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]

(вкажіть батьківські сорти)

(……) × (……)

материнська лінія батьківська лінія

(b) частково відоме схрещування [ ]

(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(……) × (……)

материнська лінія батьківська лінія

(c) невідоме схрещування [ ]

[ ]

4.1.2 Мутація

(зазначте батьківський сорт)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)
4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)
4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Плоїдність	диплоїд	Sugar Baby, Yamato 3	2 [ ]
		триплоїд	Kimiwa Red Seedless, Koyo Seedless, Pepsin	3 [ ]
		тетраплоїд		4 [ ]
5.2 (19)	Плід: маса	дуже мала	Colocynthis	1 [ ]
		від дуже малої до малої	Mini	2 [ ]
		мала	Beni-kodama	3 [ ]
		від малої до середньої	Otome	4 [ ]
		середня	Asahi Yamato, Sugar Baby	5 [ ]
		від середньої до великої	Fumin	6 [ ]
		велика	Yamato Cream 1	7 [ ]
		від великої до дуже великої	Creamson Sweet	8 [ ]
		дуже велика	Kurobe	9 [ ]
5.3 (20)	Плід: форма поздовжнього розрізу	округла	Kanro, Sugar Baby	1 [ ]
		широкоеліптична	Fumin, Gray Belle, Yellow Baby, Zorba	2 [ ]
		еліптична	Congo, Kurobe, Picnic	3 [ ]
		циліндрична	Charleston Gray, Fair Fay	4 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{3} з {4}		
5.4 (21)	Плід: основне забарвлення шкірки	жовте	Okan, Taiyo	1 [ ]
		зелене	Fabiola, Sugar Baby, Sugar Belle	2 [ ]
5.5 (30)	Плід: вираження смуг	відсутнє або дуже слабке	Augusta	1 [ ]
		слабке	Odem	3 [ ]
		помірне	Trix Palomar	5 [ ]
		сильне	Jenny	7 [ ]
		дуже сильне	A graine rouge à confire à chair verte	9 [ ]
5.6 (33)	Плід: смуги за шириною	дуже вузькі	Napsugár	1 [ ]
		вузькі	Pestival Queen, Yamato Cream 2	3 [ ]
		середні		5 [ ]
		широкі	Miyako 3, Oasis Crimson Sweet, Kurobe	7 [ ]
		дуже широкі	Sweet Heart Rodeo	9 [ ]
5.7 (36)	Плід: основне забарвлення м'якоті	біле	Yamato Cream 3	1 [ ]
		жовте	Yamato Cream 1	2 [ ]
		оранжеве	Kaho	3 [ ]
		рожеве	Sadur	4 [ ]
		пурпурове	Bingo, Crimson Sweet	5 [ ]
		червоне	Asahi Yamato, Sugar Baby	6 [ ]
		темно-червоне	Dixie Lee	7 [ ]

Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.34

Код UPOV: BRASS_OLE_GCA
BRASS_OLE_GCS
BRASS_OLE_GCR

Методика

проведення експертизи сортів капусти білоголової, савойської, червоноголової (*Brassica oleracea* L. var. *alba* DC., *B. oleracea* L. var. *sabauda* DC., *B. oleracea* L. var. *rubra* DC.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів видів *Brassica oleracea* L. var. *alba* DC., *B. oleracea* L. var. *sabauda* DC., *B. oleracea* L. var. *rubra* DC.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада.

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:
- для сортів, що розмножуються насіння 20 г або 5000 насінин;
- для сортів, що розмножуються вегетативно – 60 рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два чи більше повторення.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG /48/7, 2004.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, та коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, простих гібридів і самозапильних (інбредних ліній) приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, простих гібридів і самозапильних (інбредних ліній) приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові, з 20 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Зовнішній листок: забарвлення (з восковим нальотом) (ознака 11);

– Головка: форма поздовжнього розрізу (ознака 17);

– Головка: діаметр (ознака 20);

– Головка: за щільністю (ознака 30);

– Час збиральної стиглості (ознака 33).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки в Таблиці ознак вказано сорти-еталони, які необхідно висівати (висаджувати) поряд із сортами-кандидатами. Сорти білоголової капусти позначені літерою (W); червоноголової – літерою (R); савойської – (S).

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів капусти білоголової, савойської, червоноголової

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1.1 (*) QN	Лише для сортів капусти білоголової. Рослина: за висотою VG	дуже низька	1	
		низька	3	Gouden Akker (W), Minicole (W)
		середня	5	Marner Lagerweiss (W), Strukton (W)
		висока	7	Amager hochstrunkig (W), Thurner (W), Zerlina (W)
		дуже висока	9	Filderkraut (W)
1.2 (*) QN	Лише для сортів капусти червоноголової. Рослина: за висотою VG	дуже низька	1	Langedijker Allervroegste (R), Primero (R)
		низька	3	Marner Frührotkohl (R), Ruby Ball (R)
		середня	5	Allrot (R), Roxy (R)
		висока	7	Langedijker Bewaar 3 (R), Langedijker Herfst (R), Rovita (R)
		дуже висока	9	
1.3 (*) QN	Лише для сортів капусти савойської. Рослина: за висотою VG	дуже низька	1	
		низька	3	Fitis (S), Vorbote 2 (S)
		середня	5	Marner Grünkopf (S)
		висока	7	Hammer (S), Roi de l'hiver 2 (S)
		дуже висока	9	Bloemendaalse Gele (S)
2.1 QN	Лише для сортів капусти білоголової. Рослина: найбільший діаметр (разом із зовнішніми листками) VG	малий	3	Wiam (W), Minicole (W)
		середній	5	Marner Augustkohl (W), Minicole (W)
		великий	7	Roem van Enkhuizen 2 (W), Robuster (W)
2.2 QN	Лише для сортів капусти червоноголової. Рослина: найбільший діаметр (як для 2.1) VG	малий	3	Frührot (R), Primero (R)
		середній	5	Allrot (R), Ruby Ball (R)
		великий	7	Marner Septemberrot (R), Rovita (R)
2.3 QN	Лише для сортів капусти савойської. Рослина: найбільший діаметр (як для 2.1) VG	малий	3	Vorbote 2 (S)
		середній	5	Marner Grünkopf (S)
		великий	7	Hammer (S)

1	2	3	4	5
3. QN	Рослина: зовнішнє стебло за довжиною VG/MS	коротке	3	Braunsweiger (W), Minicole (W); Vorox (R); Spivoy (S)
		середнє	5	Bartolo (W), September (W); Langedijker Bewaar (R); Belvoy (S)
		довге	7	Amager hochstrunkig (W), Robuster (W); Pampa (S)
4. (*) QN	Рослина: положення зовнішніх листків VG	пряме	1	Filderkraut (W), Slawdena (W)
		напівпряме	3	Braunschweiger (W)
		розлоге	5	Christmas Drumhead (W), Spring Hero (W)
5.1 (*) QN	Лише для сортів капусти білоголової. Зовнішній листок: розмір VG	малий	3	Golden Cross (W)
		середній	5	Braunschweiger (W), Marner Lagerweiss (W), Atria (W)
		великий	7	Thurner (W), Robustor (W)
5.2 (*) QN	Лише для сортів капусти червоноголової. Зовнішній листок: розмір VG	малий	3	Langedijker Allervroegste (R), Primero (R)
		середній	5	Langedijker Vroege (R), Ruby Ball (R)
		великий	7	Marner Lagerrot (R), Langedijker Herfst (R), Rovita (R)
5.3 (*) QN	Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: розмір VG	малий	3	Promasa (S)
		середній	5	Belvoy (S)
		великий	7	Vertus 3 (S)
6. (+) PQ	Зовнішній листок: форма пластинки MS	еліптична	1	Filderkraut (W)
		широкояйцеподібна	2	September (W)
		округла	3	Wiam (W)
		поперечноширокоеліптична	4	Rookie (R)
		оберненояйцеподібна	5	Marksman (W)
7. QN	Зовнішній листок: профіль верхньої частини пластинки VG	увігнутий	1	Slawdena (W); Celsa (S)
		плаский	2	Golden Cross (W); Allrot (R)
		опуклий	3	Comparsa (S)

1	2	3	4	5
8.1 (*) QN	Лише для сортів капусти білоголової і червоноголової. Зовнішній листок: ступінь пухирчастості VG	відсутній або дуже слабкий	1	Slawdena (W); Rookie (R)
		помірний	2	Fieldrocket (W); Langedijker Herfst (R)
		сильний	3	Roem van Enkhuizen 3 (W); Kissendrup (R)
8.2 (*) QN	Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: ступінь пухирчастості VG	відсутній або дуже слабкий	1	De Pointoise 2 (S)
		слабкий	3	Celsa (S)
		помірний	5	Savoy King (S)
		сильний	7	Hammer (S)
		дуже сильний	9	Novusa (S), Roi de l'hiver 2 (S)
9.1 (*) QN	Лише для сортів капусти білоголової і червоноголової. Зовнішній листок: розмір пухирців VG	малий	3	Hispi (W); Allrot (R)
		середній	5	Roem van Enkhuizen 2 (W); Kissendrup (R)
		великий	7	Jason (W)
9.2 (*) QN	Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: розмір пухирців VG	малий	3	Roi de l'hiver 2 (S)
		середній	5	Hammer (S)
		великий	7	Vertus 2 (S)
10. (*) (+) PQ	Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: гофрованість VG	слабка	3	Dauerwirsing (S)
		середня	5	Savoy King (S)
		сильна	7	Hammer (S)
11. (*) (+) PQ	Зовнішній листок: забарвлення (з восковим нальотом) VG	жовто-зелене	1	April (W)
		зелене	2	Hammer (S)
		сіро-зелене	3	Bison (W), Gloria (W); Roi de l'hiver 2 (S)
		блакитно-зелене	4	Market Pride (W)
		фіолетове	5	Langedijker Bewaar 2 (R)
12. QN	Зовнішній листок: інтенсивність забарвлення VG	слабка	3	Gouden Akker (W); Rebus (R); Bloemendaalse Gele (S)
		помірна	5	Cabri (W); Redsky (R); Kilosa (S)
		сильна	7	Excel (W); Integro (R); Norma (S)
13. QL	Лише для сортів капусти червоноголової. Зовнішній листок: зеленкуватість VG	відсутня	1	Kissendrup (R), Autoro(R)
		наявна	9	Roxy (R), Kempero (R)

1	2	3	4	5
14. QN	Зовнішній листок: восковий наліт VG	відсутній або дуже слабкий	1	First of June (W)
		слабкий	3	Derby Day (W), Octoking (W)
		помірний	5	Wiam (W); Celtic (S)
		сильний	7	Thurner (W), Bison (W)
		дуже сильний	9	Rivera (W); Indaro (R)
15. QN	Зовнішній листок: ступінь хвилястості краю VG	відсутній або дуже слабкий	1	Minicole (W)
		слабкий	3	Holsteiner platter (W)
		помірний	5	Saturn (W); Dacato (S)
		сильний	7	Snovoy (S)
		дуже сильний	9	Roxy (R)
16. QL	Зовнішній листок: вигин краю VG	відсутній	1	Slawdena (W)
		наявний	9	Rinda (W)
17. (*) (+) PQ	Головка: форма поздовжнього розрізу VG	поперечно-вузькоеліптична	1	Braunschweiger (W)
		поперечно-еліптична	2	Centurion (W), Conquistador (W); De Pointoise 2 (S)
		округла	3	Octoking (W), Roem van Enkhuizen 2 (W)
		широкоеліптична	4	Langedijker Herfst (R)
		широкообернено-яйцеподібна	5	Langedijker Bewaar (W)
		широкояйцеподібна	6	Cape Horn (W)
		кутасто-яйцеподібна	7	Filderkraut (W), Hispi (W)
18. (+) PQ	Головка: форма основи у поздовжньому розрізі VG	округла	1	
		рівна	2	
		увігнута	3	
19. (*) QN	Головка: за довжиною VG/MS	коротка	3	Marner Allfrüh (W); Vorbote 2 (S)
		середня	5	Belvoy (S), Pampa (S)
		довга	7	Offenham 3 (W)
20. (*) QN	Головка: діаметр MG	малий	3	Marner Allfrüh (W); Vorbote 2 (S)
		середній	5	Celsa (S), Pampa (S)
		великий	7	Braunschweiger (W), Quintal d'Alsace (W)
21. QN	Головка: розміщення найбільшого діаметра VG	ближче до верхівки	1	Slawdena (W)
		посередині	2	Derby Day (W), Gouden Akker(W)
		ближче до основи	3	Hispi (W)
22. (+) QN	Головка: ступінь покриття VG	непокритий	1	Late Putjes (S)
		частково покритий	2	Holsteiner platter (W)
		покритий	3	Langedijker Bewaar 2 (R)

1	2	3	4	5
23. (*) QN	Лише для сортів капусти савойської. Головка: пухирчастість покривного листка VG	відсутня або дуже слабка	1	De Pointoise 2 (S)
		слабка	3	Celtic (S)
		помірна	5	Julius (S)
		сильна	7	Hammer (S)
		дуже сильна	9	Roi de l'hiver 2 (S)
24. QL	Головка: вигин краю покривного листка VG	відсутній	1	Morgan (W), Apex (W)
		наявний	9	Orbit (W)
25. (*) (+) PQ	Головка: забарвлення покривного листка VG	жовто-зелене	1	April (W), Octoking (W)
		зелене	2	Hammer (S)
		сіро-зелене	3	Roi de l'hiver 2 (S)
		синьо-зелене	4	
		фіолетове	5	Kissendrup (R)
26. QN	Головка: інтенсивність забарвлення покривного листка VG	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
27. QN	Лише для сортів капусти білоголової і савойської Головка: антоціанове забарвлення покривних листків VG	відсутнє або дуже слабке	1	Hammer (S)
		слабке	3	Slawdena (W)
		помірне	5	De Pointoise 2 (S)
		сильне	7	Marabel (S)
		дуже сильне	9	
28. (*) PQ	Головка: внутрішнє забарвлення VG	білувате	1	Slawdena (W)
		жовтувате	2	Langedijker Bewaargele (S)
		зеленувате	3	
		фіолетове	4	Langedijker Herfst (R)
29. QN	Лише для сортів капусти червоноголової Головка: інтенсивність внутрішнього забарвлення VG	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
30. (*) (+) QN	Головка: за щільністю VG	дуже нещільна	1	Mignon (W)
		нещільна	3	Hornspi (W)
		середня	5	Dacato (S), Spivoy (S)
		щільна	7	Pampa (S)
		дуже щільна	9	Slawdena (W)
31. (+) QN	Головка: внутрішня структура VG	тонка	3	Slawdena (W), Quintal d'Alsace (W)
		середня	5	Langedijker Herfst (R)
		груба	7	Roem van Enkhuizen 2 (W), Filderkraut (W)

1	2	3	4	5
32. (*) (+) QN	Головка: довжина внутрішнього стебла відносно довжини головки VG	коротка	3	Erdeno (W)
		середня	5	Slawdena (W)
		довга	7	Braunschweiger (W); Belvoy (S)
33.1 (*) QN	Лише для сортів капусти білоголової. Час збиральної стиглості VG	дуже ранній	1	Golden Cross (W)
		ранній	3	Green Express (W), Hijula (W)
		середній	5	Roem van Enkhuizen 2 (W)
		пізній	7	Holsteiner platter (W), Marner Lagerweiss (W), Strukton (W)
		дуже пізній	9	Bartolo (W)
33.2 (*) QN	Лише для сортів капусти червоноголової. Час збиральної стиглості VG	ранній	3	Langedijker Vroege (R), Normiro (R), Ruby Ball (R)
		середній	5	Langedijker Herfst (R), Marner Septemberrot (R), Autoro (R)
		пізній	7	Langedijker Bewaar 2 (R), Marner Lagerrot (R), Huzaro (R)
33.3 (*) QN	Лише для сортів капусти савойської. Час збиральної стиглості VG	дуже ранній	1	Spivoy (S)
		ранній	3	Walasa (S)
		середній	5	Belvoy (S)
		пізній	7	Hammer (S)
		дуже пізній	9	Alexander's No.1 (S)
34. QN	Час розтріскування головки після достигання VG	ранній	3	Winnigstadt (W); Primero (R); Curosa (S)
		середній	5	Excel (W); Pluton (R), Ruby Ball (R); Emerald (S)
		пізній	7	Quisto (W); Induro (R); Ermosa (S)
35. (*) (+) QL	Чоловіча стерильність VS	відсутня	1	Winnigstadt (W); Pluton (R); Belvoy (S)
		наявна	9	Unifor (W); Roderick (R); Emerald (S)
36. (+) QL	Стійкість до раси 1 *Fusarium oxysporum* f. sp. *conglutinans* VS	відсутня	1	Roem van Enkhuizen 2 (W)
		наявна	9	Delight YR (W), Gloria (W)

8. Пояснення до Таблиці ознак капусти білоголової, савойської, червоноголової

До 6. Зовнішній листок: форма пластинки.

Листок має бути вирівняним для спостереження.

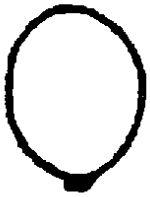

1
Еліптична

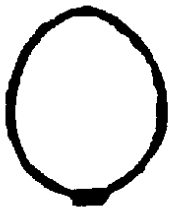

2
широкояйцеподібна

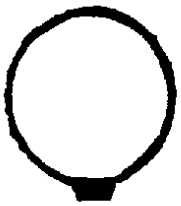

3
округла

4
поперечноширокоеліптична

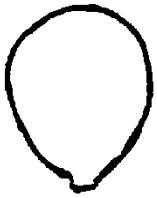

5
оберненояйцеподібна

До 10. Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: гофрованість

Визначають за хвилястості тканини листкової пластинки між вторинними жилками.

До 11+25. Зовнішній листок: забарвлення (з восковим нальотом). Головка: забарвлення покривного листка.

Коди з 1 по 4 стосуються капусти білоголової і савойської; код 5 (фіолетове) стосується сортів капусти червоноголової.

До 17. Головка: форма поздовжнього розрізу.

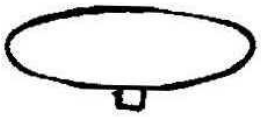

1
поперечно-вузькоеліптична

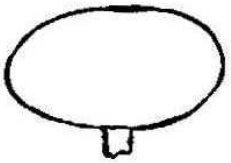

2
поперечно-еліптична

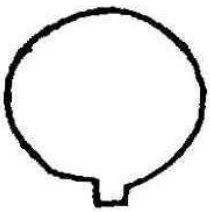

3
округла

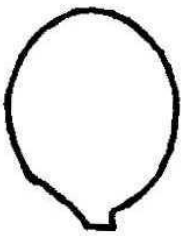

4
широкоеліптична

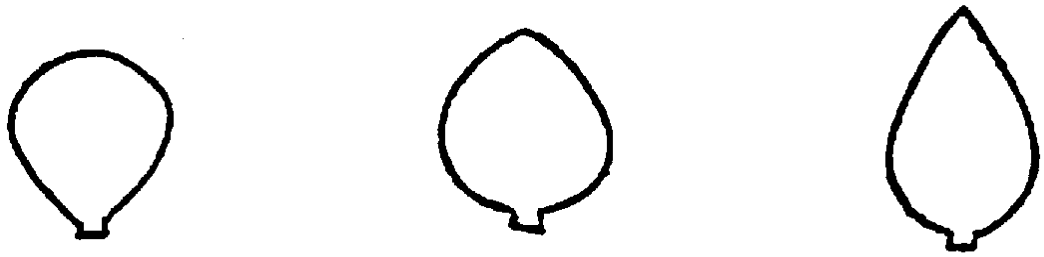

5
широкообернено-яйцеподібна

6
широкояйцеподібна

7
кутасто-яйцеподібна

До 18. Головка: форма основи у поздовжньому розрізі.

1
Округла

2
рівна

3
увігнута

До 22. Головка: ступінь покриття.

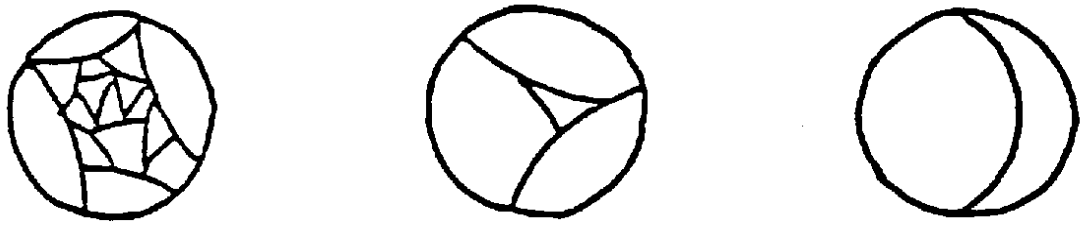

1
Непокритий

2
частково покритий

3
покритий

До 30. Головка: за щільністю

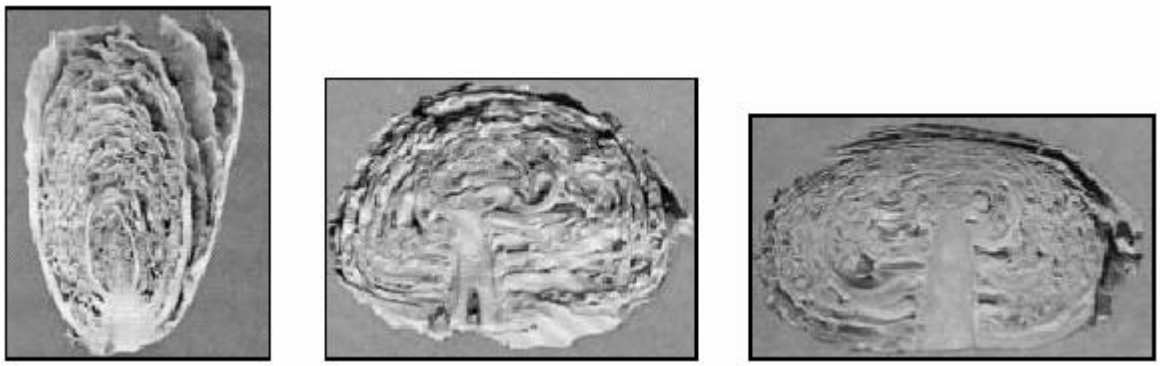

1
Дуже нещільна

3
нещільна

5
середня

7
щільна

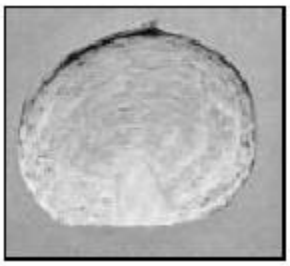

9
дуже щільна

До 31. Головка: внутрішня структура.

3
Тонка

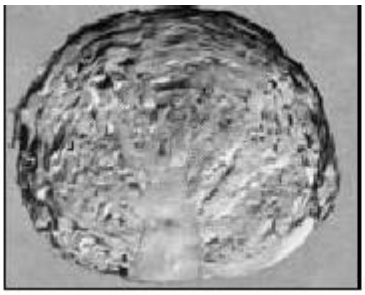

5
середня

7
груба

До 32. Головка: довжина внутрішнього стебла відносно довжини головки.

3 – коротка = 1/8 довжини головки;
5 – середня = 1/4 довжини головки;
7 – довга = 1/2 довжини головки.

До 35. Чоловіча стерильність.

Контролюють наявність пилку на тичинках:
(а) якщо пилок наявний, чоловіча стерильність відсутня;
(б) якщо пилок відсутній, чоловіча стерильність наявна.

До 36. Стійкість до раси 1 *Fusarium oxysporum* f. sp. *conglutinans*

Метод підтримання раси

Тип середовища	На агаровому середовищі за температури 20ºС
Спеціальні умови	Приготування частини агарового середовища за переходу до рідини середньої консистенції. Цей відвар має постійно перемішуватися.

Проведення експертизи

Стадія росту рослини	Молоді рослини, двотижневі після сівби насіння
Температура	Близько 25ºС
Освітлення	Нормальні тепличні умови
Метод вирощування	Насіння висівають у торфяний ґрунт переважно за температури вдень 12–14ºС, вночі – 10–12ºС
Метод інокуляції	Корені молодих рослин вимочують протягом 5 хв у суспензії спор і частин міцелію, після чого молоді рослини висаджують.

Тривалість випробувань:	
від сівби до інокуляції	два тижні
від інокуляції до спостережень	перші симптоми спостерігають через 7 діб після інокуляції, останнє спостереження через 18 діб після інокуляції.
Кількість рослин	30 шт.
Примітки:	У деяких країнах ця хвороба є карантинною Раса 1 *Fusarium oxysporum* f. sp. *Conglutinans* - це загальновідомий патоген; інші раси трапляються дуже рідко.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Cabbage (Brassica oleracea L.: Brassica (White Cabbage Group); Brassica (Savoy Cabbage Group); Brassica (Red Cabbage Group)) (TG/48/7, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 27 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg048.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {5}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1 Предмет Технічної анкети		
1.1.1 Латинська назва	*Brassica oleracea* L. var. *alba* DC.	
1.1.2 Загальновідома назва	**Капуста білоголова**	[ ]
1.2.1 Латинська назва	*Brassica oleracea* L. var. *sabauda* DC.	
1.2.2 Загальновідома назва	**Капуста савойська**	[ ]
1.3.1 Латинська назва	*Brassica oleracea* L. var. *rubra* DC.	
1.3.2 Загальновідома назва	**Капуста червоноголова**	[ ]
1.4.1 Гібрид між вищевказаними видами (будь ласка надайте деталі)		[ ]
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {5}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)
4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)
4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1a (1.1)	Лише для сортів капусти білоголової. Рослина: за висотою	дуже низька		1 [ ]
		низька	Gouden Akker (W), Minicole (W)	3 [ ]
		середня	Marner Lagerweiss (W), Strukton (W)	5 [ ]
		висока	Amager hochstrunkig W), Thurner (W), Zerlina (W)	7 [ ]
		дуже висока	Filderkraut (W)	9 [ ]
5.1b (1.2)	Лише для сортів капусти червоноголової. Рослина: за висотою	дуже низька	Langedijker Allervroegste (R), Primero (R)	1 [ ]
		низька	Marner Frührotkohl (R), Ruby Ball (R)	3 [ ]
		середня	Allrot (R), Roxy (R)	5 [ ]
		висока	Langedijker Bewaar 3 (R), Langedijker Herfst (R), Rovita (R)	7 [ ]
		дуже висока		9 [ ]
5.1c (1.3)	Лише для сортів капусти савойської. Рослина: за висотою	дуже низька		1 [ ]
		низька	Fitis (S), Vorbote 2 (S)	3 [ ]
		середня	Marner Grünkopf (S)	5 [ ]
		висока	Hammer (S), Roi de l'hiver 2 (S)	7 [ ]
		дуже висока	Bloemendaalse Gele (S)	9 [ ]
5.2 a (5.1)	Лише для сортів капусти білоголової. Зовнішній листок: розмір	малий	Golden Cross (W)	3 [ ]
		середній	Braunschweiger (W), Marner Lagerweiss (W), Atria (W)	5 [ ]
		великий	Thurner (W), Robustor (W)	7 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {3} з {5}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.2 b (5.2)	Лише для сортів капусти червоноголової. Зовнішній листок: розмір	малий	Langedijker Allervroegste (R), Primero (R)	3 [ ]
		середній	Langedijker Vroege (R), Ruby Ball (R)	5 [ ]
		великий	Marner Lagerrot (R), Langedijker Herfst (R), Rovita (R)	7 [ ]
5.2 c (5.3)	Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: розмір	малий	Promasa (S)	3 [ ]
		середній	Belvoy (S)	5 [ ]
		великий	Vertus 3 (S)	7 [ ]
5.3 a (8.1)	Лише для сортів капусти білоголової і червоноголової. Зовнішній листок: ступінь пухирчастості	відсутній або дуже слабкий	Slawdena (W); Rookie (R)	1 [ ]
		помірний	Fieldrocket (W); Langedijker Herfst (R)	2 [ ]
		сильний	Roem van Enkhuizen 3 (W); Kissendrup (R)	3 [ ]
5.3 b (8.2)	Лише для сортів капусти савойської. Зовнішній листок: ступінь пухирчастості	відсутній або дуже слабкий	De Pointoise 2 (S)	1 [ ]
		слабкий	Celsa (S)	3 [ ]
		помірний	Savoy King (S)	5 [ ]
		сильний	Hammer (S)	7 [ ]
		дуже сильний	Novusa (S), Roi de l'hiver 2 (S)	9 [ ]
5.4 (11)	Зовнішній листок: забарвлення (з восковим нальотом)	жовто-зелене	April (W)	1 [ ]
		зелене	Hammer (S)	2 [ ]
		сіро-зелене	Bison (W), Gloria (W); Roi de l'hiver 2 (S)	3 [ ]
		блакитно-зелене	Market Pride (W)	4 [ ]
		фіолетове	Langedijker Bewaar 2 (R)	5 [ ]
5.5 (12)	Зовнішній листок: інтенсивність забарвлення	слабка	Gouden Akker (W); Rebus (R); Bloemendaalse Gele (S)	3 [ ]
		помірна	Cabri (W); Redsky (R); Kilosa (S)	5 [ ]
		сильна	Excel (W); Integro (R); Norma (S)	7 [ ]
5.6 (17)	Головка: форма поздовжнього розрізу	поперечно-вузькоеліптична	Braunschweiger (W)	1 [ ]
		поперечно-еліптична	Centurion (W), Conquistador (W); De Pointoise 2 (S)	2 [ ]
		округла	Octoking (W), Roem van Enkhuizen 2 (W)	3 [ ]
		широкоеліптична	Langedijker Herfst (R)	4 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {5}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
	широкообернено-яйцеподібна	Langedijker Bewaar (W)	5 [ ]
	широкояйцеподібна	Cape Horn (W)	6 [ ]
	кутасто-яйцеподібна	Filderkraut (W), Hispi (W)	7 [ ]
5.7 (20) Головка: діаметр	малий	Marner Allfrüh (W); Vorbote 2 (S)	3 [ ]
	середній	Celsa (S), Pampa (S)	5 [ ]
	великий	Braunschweiger (W), Quintal d'Alsace (W)	7 [ ]
5.8 (30) Головка:за щільністю	дуже нещільна	Mignon (W)	1 [ ]
	нещільна	Hornspi (W)	3 [ ]
	середня	Dacato (S), Spivoy (S)	5 [ ]
	щільна	Pampa (S)	7 [ ]
	дуже щільна	Slawdena (W)	9 [ ]
5.9 a (33.1) Лише для сортів капусти білоголової. Час збиральної стиглості	дуже ранній	Golden Cross (W)	1 [ ]
	ранній	Green Express (W), Hijula (W)	3 [ ]
	середній	Roem van Enkhuizen 2 (W)	5 [ ]
	пізній	Holsteiner platter (W), Marner Lagerweiss (W), Strukton (W)	7 [ ]
	дуже пізній	Bartolo (W)	9 [ ]
5.9 b (33.2) Лише для сортів капусти червоноголової. Час збиральної стиглості VG	ранній	Langedijker Vroege (R), Normiro (R), Ruby Ball (R)	3 [ ]
	середній	Langedijker Herfst (R), Marner Septemberrot (R), Autoro (R)	5 [ ]
	пізній	Langedijker Bewaar 2 (R), Marner Lagerrot (R), Huzaro (R)	7 [ ]
5.9 c (33.3) Лише для сортів капусти савойської. Час збиральної стиглості	дуже ранній	Spivoy (S)	1 [ ]
	ранній	Walasa (S)	3 [ ]
	середній	Belvoy (S)	5 [ ]
	пізній	Hammer (S)	7 [ ]
	дуже пізній	Alexander's No.1 (S)	9 [ ]
5.10 (35) Чоловіча стерильність	відсутня	Winnigstadt (W); Pluton (R); Belvoy (S)	1 [ ]
	наявна	Unifor (W); Roderick (R); Emerald (S)	9 [ ]
6. Подібні сорти та відмітності між ними *Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.*			

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {5} з {5}	

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Витявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.34 Код UPOV: BRASS_OLE_GBC

Методика

проведення експертизи сортів капусти броколі (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *cymosa* Duch. (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *italica* включно)) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *cumosa* Duch. (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *italica* включно).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г або 5000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертиза продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,50 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

Використано документ UPOV TG/151/4, 2006.

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 40 – дві нетипові.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: кількість стебел (ознака 1);

– Головка: забарвлення (ознака 18);

– Час збиральної стиглості (50% рослин) (ознака 30);

– Чоловіча стерильність (ознака 32).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів капусти броколі

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Рослина: кількість стебел VG (a)	одне	1	Ramoso Calabrese, Shogun
		більше одного	2	A Getti di Napoli
2. (*) QN	Рослина: за висотою (за збиральної стиглості) MS	дуже низька	1	New Light
		низька	3	Packman, Primor
		середня	5	Coaster
		висока	7	Citation
		дуже висока	9	Colibri, Pollux
3. (*) (+) QN	Листок: положення (на початку формування головки) VG	напівпряме	3	Arcadia, Asti, Civet, Claudia
		горизонтальне	5	Bishop, Colonel, New Ligh t
		напівпоникле	7	A Getti di Napoli
4. (*) QN	Листок: за довжиною (включаючи черешок) MS (a), (b)	короткий	3	Dandy Early, Emperor
		середній	5	Brigadeer, Sumosun
		довгий	7	Green Duke, Laser
5. QN	Листок: за шириною MS (a), (b)	вузький	3	Arcadia, Brigadeer
		середній	5	Bucaneer, Green Belt
		широкий	7	Claudia, Esquire, New Prince
6. (*) QN	Листок: кількість часток VG (a), (b)	відсутні або дуже мала	1	Viola, Violet Queen
		мала	3	Early White Sprouting
		середня	5	Coaster, Topper
		велика	7	Prisma, Shogun
		дуже велика	9	Medium Late 145
7. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG (a), (b)	зелене	1	Claudia, Verflor
		сіро-зелене	2	Bishop
		блакитно-зелене	3	Citation, Esquire, Symphony
8. QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення VG (a), (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
9. QL	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення VG (a), (b)	відсутнє	1	Claudia, Embassy
		наявне	9	Buccaneer, Pascal

1	2	3	4	5
10. QN	Листкова пластинка: хвилястість краю VG (a), (b)	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Beaufort, Early Pack, Laser, Paladin
		помірна	5	Citation
		сильна	7	Aikido, Marathon, Samurai
		дуже сильна	9	Di Albenga précoce
11. QN	Листкова пластинка: зубчастість краю VG (a), (b)	слабка	3	Galaxy
		помірна	5	Buccaneer
		сильна	7	Admiral
12. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG (a), (b)	відсутня або дуже слабка	1	Buccaneer, Colibri
		слабка	3	Coaster, Gem
		помірна	5	Medium Late 145, Skiff
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
13. QL	Черешок: антоціанове забарвлення VG (a), (b)	відсутнє	1	Claudia, Embassy
		наявне	9	Early Purple Sprouting
14. QN	Черешок: за довжиною VG (a), (b)	дуже короткий	1	Violet Queen
		короткий	3	High Sierra, Padovano
		середній	5	Emperor, Ramoso Calabrese
		довгий	7	Groene Calabrese, Premium Crop
		дуже довгий	9	
15. (+) QN	Головка: галузки від основи за довжиною (за виключенням стебла) MS (c)	дуже короткі	1	Viola
		короткі	3	Brigadeer, Buccaneer, Emperor
		середні	5	Capitol, Green Duke, Perseus
		довгі	7	Laser, Kayak
		дуже довгі	9	A Getti di Napoli
16. QN	Головка: розмір VG (c)	дуже малий	1	Early Purple Sprouting
		малий	3	Orbit, Scorpio
		середній	5	Dundee, Early Man
		великий	7	Caravel, Mercedes, Packman
		дуже великий	9	Viola, Violet Queen
17. (*) (+) QN	Головка: форма поздовжнього розрізу VG (c)	округла	1	Esquire
		поперечноширoко-еліптична	2	Admiral, Corvet
		поперечно-еліптична	3	Buccaneer, Futura
		поперечновузько-еліптична	4	Citation, Scorpio, Zeus

1	2	3	4	5
18. (*) PQ	Головка: забарвлення VG (c)	кремове	1	Early White Sprouting
		зелене	2	Idol, Verflor
		сіро-зелене	3	Brigadeer, Galaxy
		блакитно-зелене	4	Buccaneer
		фіолетове	5	Viola
19. QN	Головка: інтенсивність забарвлення VG (c)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
20. QL	Головка: антоціанове забарвлення VG, (c)	відсутнє	1	Early White Sprouting
		наявне	9	Brigadeer, Shogun, Viola
21. QN	Головка: інтенсивність антоціанового забарвлення VG (c)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Brigadeer
		помірна	5	Shogun
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Viola
22. QN	Головка: горбкуватість VG (c)	слабка	3	Apollo, Brigadeer
		помірна	5	Southern Comet
		сильна	7	Perseus, Regilio
23. QN	Головка: структура тканини VG (c)	дуже м’яка	1	Viola
		м’яка	3	Auriga, Bishop, Green Top
		помірна	5	Clipper, Coaster
		груба	7	Citation
		дуже груба	9	Earlyman
24. QN	Головка: за щільністю VG (c)	нещільна	3	Caravel
		помірна	5	Late Corona
		щільна	7	Captain
25. QL	Головка: покривний листок VG, (c)	відсутній	1	Gem, Orion
		наявний	9	Ramoso Calabrese
26. QL	Рослина: вторинні головки (за збирання) VG	відсутні	1	Scorpio, Zeus
		наявні	9	Marathon, Tribute, Late Purple Sprouting
27. QN	Рослина: опуклість вторинних головок (як для озн. 26) VG	слабка	3	
		помірна	5	Citation
		сильна	7	Marathon, Tribute
28. QL	Квітка: забарвлення VG	біле	1	A Getti di Napoli
		жовте	2	Brigadeer, Orion
29. QN	Квітка: інтенсивність жовтого забарвлення VG	слабка	3	Brigadeer
		помірна	5	Corvet, Capitol
		сильна	7	Gem, Orion

1	2	3	4	5
30. (*) QN	Час збиральної стиглості (50% рослин) MG	дуже ранній	1	Earlyman, Primor
		ранній	3	Galaxy, Packman, Scorpio
		середній	5	Sumosun
		пізній	7	Colibri, Ginga, Pollux
		дуже пізній	9	Late Purple Sprouting
31. QN	Час початку цвітіння (50% рослин мають щонайменше 10% квіток) MG	ранній	3	Clipper, Southern Comet
		середній	5	Coaster, Cruiser
		пізній	7	Shogun, Viola
32. (*) QL	Чоловіча стерильність VG	відсутня	1	Marathon
		наявна	9	Chevalier, Montop

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти броколі

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Рослина, листок, листкова пластинка: обстеження здійснюють на повністю розвинених рослинах перед достиганням.

(b) Листок, листкова пластинка, черешок: обстежують на найбільшому листку.

(c) Головка: обстеження на головці проводять в період збиральної стиглості за викидання первинної стрілки.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Рослина: кількість стебел.

1
Одне

2
більше одного

До 3. Листок: положення (на початку формування головки).

3
Напівпряме

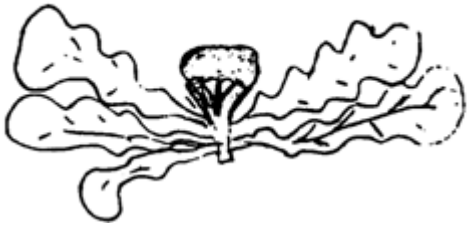

5
горизонтальне

7
напівпоникле

До 15. Головка: галузки від основи за довжиною (за виключенням стебла).

L – довжина

3
Короткі

5
середні

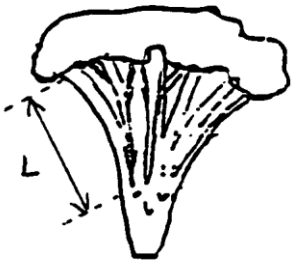

7
довгі

До 17. Головка: форма поздовжнього розрізу.

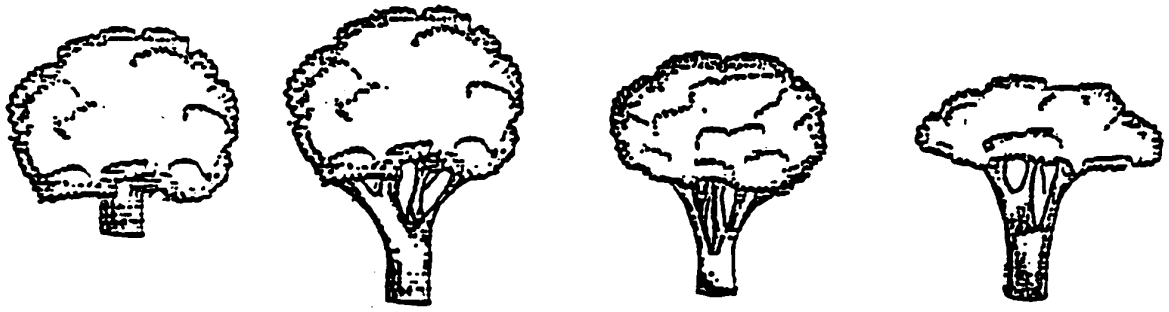

1	2	3	4
Округла	поперечноширокоеліптична	поперечноеліптична	поперечновузькоеліптична

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Calabrese, Sprouting Broccoli (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *cymosa* Duch. (including *Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *italica*)) (TG/151/4, UPOV) // Geneva. 2006-04-05. – 25 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg151.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica oleracea* L. convar. (L.) Alef. var. *cymosa* Duch. (including *Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *italica*)	
1.2 Загальноприйнята назва	**Капуста броколі**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: кількість стебел	одне	Ramoso Calabrese, Shogun	1 [ ]
		більше одного	A Getti di Napoli	2 [ ]
5.2 (2)	Рослина: за висотою (за збиральної стиглості)	дуже низька	New Light	1 [ ]
		низька	Packman, Primor	3 [ ]
		середня	Coaster	5 [ ]
		висока	Citation	7 [ ]
		дуже висока	Colibri, Pollux	9 [ ]
5.3 (18)	Головка: забарвлення	кремове	Early White Sprouting	1 [ ]
		зелене	Idol, Verflor	2 [ ]
		сіро-зелене	Brigadeer, Galaxy	3 [ ]
		блакитно-зелене	Buccaneer	4 [ ]
		фіолетове	Viola	5 [ ]
5.4 (30)	Час збиральної стиглості (50% рослин)	дуже ранній	Early Man, Primor	1 [ ]
		ранній	Galaxy, Packman, Scorpio	3 [ ]
		середній	Sumosun	5 [ ]
		пізній	Colibri, Ginga, Pollux	7 [ ]
		дуже пізній	Late Purple Sprouting	9 [ ]
5.5 (32)	Чоловіча стерильність	відсутня	Marathon	1 [ ]
		наявна	Chevalier, Montop	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.36 Код UPOV: BRASS_OLE_GGM

Методика

проведення експертизи сортів капусти брюссельської
(*Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:
– для сортів, що розмножуються насінням: 20 г або 5000 насінин;
– для сортів, що розмножуються вегетативно: 60 шт. рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,40 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/54/7, 2004.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, простих гібридів і самозапильних (інбредних ліній) приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові, з 20 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: за висотою (ознака 1);

– Листкова пластинка: забарвлення (ознака 5);

– Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення (ознака 6);

– Листкова пластинка: чашковидна форма (ознака 8);

– Час збиральної стиглості (ознака 19);

– Чоловіча стерильність (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів капусти брюссельської

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: за висотою VG/MG	низька	3	Jabe Cross
		середня	5	Cascade
		висока	7	Bridge
2. QN	Рослина: тенденція до формування головки VG	відсутня або дуже слабка	1	Masterline
		слабка	3	Cyrus
		середня	5	Bridge
		сильна	7	Cor
		дуже сильна	9	Oliver
3. (*) QN	Листкова пластинка: розмір VG	малий	3	Angus
		середній	5	Peet Gynt
		великий	7	Braveheart
4. QN	Листкова пластинка: за довжиною VG	коротка	3	Prince Marvel
		середня	5	Cascade
		довга	7	Braveheart
5. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG	зелене	1	Masterline
		блакитно-зелене	2	Angus
		пурпурове	3	Rubine
6. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення VG	слабка	3	Origus, Prince Marvel
		помірна	5	Angus, Boxer
		сильна	7	Estate, Placido, Rubine
7. QN	Листкова пластинка: восковий наліт VG	слабкий	3	Evesham Special
		помірний	5	Peer Gynt
		сильний	7	Cavalier
8. (*) QN	Листкова пластинка: чашковидна форма VG	помірно опукла	3	
		плеската	5	Braveheart
		помірно увігнута	7	Estate
		сильно увігнута	9	Explorer
9. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG	слабка	3	Cavalier
		помірна	5	Masterline
		сильна	7	Breeze
10. QL	Листкова пластинка: відгин краю VG	відсутня	1	Lunet, Masterline
		наявна	9	Breeze, Odessa
11. (*) QN	Черешок: положення VG	напівпряме	3	Montgomery
		горизонтальне	5	Angus
		напівпоникле	7	Odessa
12. QN	Черешок: довжина у порівнянні з листковою пластинкою VG	помірно коротша	3	Braveheart
		однакова	5	Masterline
		помірно довша	7	Odessa

1	2	3	4	5
13. QN	Черешок: антоціанове забарвлення VG	відсутнє або дуже слабке	1	Revenge
		слабке	3	Breeze
		помірне	5	Odessa
		сильне	7	Prince Marvel
		дуже сильне	9	Rasalon
14. (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG	оберненовузькояйце-подібна	1	Explorer
		оберненояйцеподібна	2	
		оберненоширококояйцеподібна	3	Odessa
		округла	4	Braveheart
15. PQ	Плід: забарвлення VG	зелене	1	Estate
		блакитно-зелене	2	Cascade
		пурпурове	3	Rubine
16. QN	Плід: інтенсивність забарвлення VG	слабка	3	Prince Marvel
		помірна	5	Estate
		сильна	7	Placido, Rubine
17. QN	Плід: щільність за збиральної стиглості VG	нещільна	3	Steffiline
		помірна	5	Angus
		щільна	7	Prelent
18. QN	Стебло: розміщення плодів VG	щільне	3	Estate, Prelent
		помірне	5	Cavalier, Cor
		нещільне	7	Silverline
19. (*) QN	Час збиральної стиглості VG	дуже ранній	1	Lancer, Oliver
		ранній	3	Masterline, Peer Gynt
		середній	5	Lunet, Odessa
		пізній	7	Braveheart, Bridge
		дуже пізній	9	Ulysses
20. (+) QN	Стебло: вигляд колони плодів у профіль VG	конічний	1	Falstaff
		від конічного до циліндричного	2	Regent, Setterline
		циліндричний	3	Angus, Braveheart
21. (+) QL	Чоловіча стерильність VS	відсутня	1	Braveheart, Falstaff
		наявна	9	Abacus, Eclipsus

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти брюссельської

До 14. Плід: форма поздовжнього розрізу.

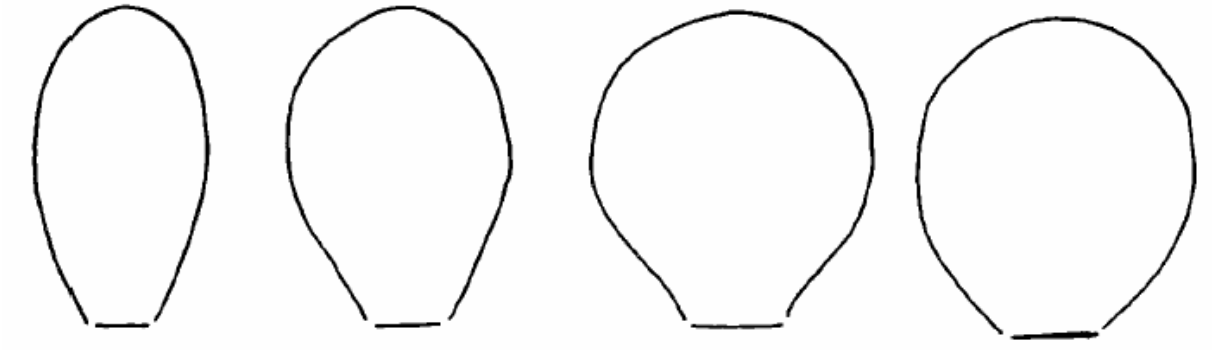

1	2	3	4
Вузькояйцеподібна	яйцеподібна	широкояйцеподібна	округла

До 20. Стебло: вигляд колони плодів у профіль.

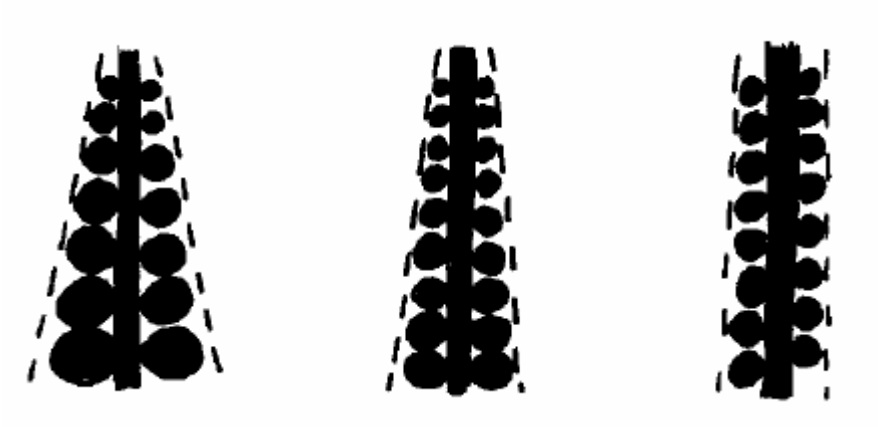

1	2	3
Конічний	від конічного до циліндричного	циліндричний

До 21. Чоловіча стерильність.

Для сортів з чоловічою стерильністю характерні частково розвинені тичинки: тичинкова нитка наявна, але без пиляка (пилкового гнізда).

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Brussels Sprout (*Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.) (TG/54/7, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg054.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

У разі гібридних сортів, які є предметом заявки на права селекціонера, і де батьківські лінії мають представлятись у рамках розгляду гібридних сортів, Технічна анкета має бути заповнена для кожної з батьківських лінійна на додаток до гібридного сорту.

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica oleracea* L. var. *gemmifera* DC.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Капуста брюссельська**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування
(вкажіть батьківські сорти) [ ]
(b) частково відоме схрещування
(вкажіть відомий(і) сорт(и)) [ ]
(c) невідоме схрещування
[ ]

4.1.2 Мутація
(зазначте батьківський сорт) [ ]
4.1.3 Виявлено та поліпшено
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто) [ ]
4.1.4 Інше
(зазначте деталі) [ ]
4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: за висотою	низька	Jabe Cross	3 [ ]
		середня	Cascade	5 [ ]
		висока	Bridge	7 [ ]
5.2 (5)	Листкова пластинка: забарвлення	зелене	Masterline	1 [ ]
		блакитно-зелене	Angus	2 [ ]
		пурпурове	Rubine	3 [ ]
5.3 (6)	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення	слабка	Origus, Prince Marvel	3 [ ]
		помірна	Angus, Boxer	5 [ ]
		сильна	Estate, Placido, Rubine	7 [ ]
5.4 (8)	Листкова пластинка: чашковидна форма	помірно опукла		3 [ ]
		плеската	Braveheart	5 [ ]
		помірно увігнута	Estate	7 [ ]
		сильно увігнута	Explorer	9 [ ]
5.5 (19)	Час збиральної стиглості	дуже ранній	Lancer, Oliver	1 [ ]
		ранній	Masterline, Peer Gynt	3 [ ]
		середній	Lunet, Odessa	5 [ ]
		пізній	Braveheart, Bridge	7 [ ]
		дуже пізній	Ulysses	9 [ ]
5.6 (21)	Чоловіча стерильність	відсутня	Braveheart, Falstaff	1 [ ]
		наявна	Abacus, Eclipsus	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканин, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.34 Код UPOV: BRASS_CHI

Методика
проведення експертизи сортів виду капусти китайської (*Brassica chinensis* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Brassica chinensis* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками, відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,35 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ RTG/1031/1, доповнення внесено відділом наукової координації та розробки методик УІЕСР, 2013.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на
яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 30 – дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова розетка: форма (ознака 3);
- Листок: тип (ознака 4);
- Черешок: забарвлення (ознака 10);
- Рослина: час збиральної стиглості (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів капусти китайської

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG 4	низька середня висока	3 5 7	
2. QN	Листкова розетка: діаметр MS 1	дуже малий малий середній великий	1 3 5 7	
3. (*) (+) PQ	Листкова розетка: форма VS 1	компактна напіврозлога розлога поникла	1 2 3 4	
4. (*) QL	Листок: тип краю VS 2	цілокраїй розсічений	1 2	
5. (+) QN	Тільки сорти з розсіченим листком. Листок: кількість часток MS, 2	мала середня велика	3 5 7	
6. QN	Черешок: за довжиною MS 2	короткий середній довгий дуже довгий	3 5 7 9	
7. (+) QN	Черешок: за шириною MS 2	дуже вузький вузький середній широкий	1 3 5 7	
8. (+) QN	Черешок: за товщиною MS 2	тонкий середній товстий	3 5 7	
9. (+) PQ	Черешок: форма VS 2	плеската слабко увігнута сильно увігнута	1 2 3	
10. (*) PQ	Черешок: забарвлення VS 2	біле світло-зелене зелене	1 2 3	
11. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS 2	дуже коротка коротка середня довга	1 3 5 7	

1	2	3	4	5
12. (+) PQ	Листкова пластинка: форма VS 2	еліптична овальна яйцеподібна округла оберненояйцеподібна зрізано-овальна	1 2 3 4 5 6	
13. PQ	Листкова пластинка: форма поперечного перерізу VS, 2	увігнута плеската опукла	3 5 7	
14. (*) QL	Листкова пластинка: характер поверхні VS 2	гладенька дрібнопухирчаста помірно пухирчаста крупно-пухирчаста зморшкувата	1 2 3 4 5	
15. QL	Листкова пластинка: форма краю VS	рівна слабкохвиляста хвиляста	1 2 3	
16. PQ	Листкова пластинка: забарвлення VS 2	світло-зелене світло-сіро-зелене сіро-зелене зелене темно-зелене темно-сизо-зелене темно-сіро-зелене	1 2 3 4 5 6 7	
17. QL	Листкова пластинка: глянсуватість VS, 2	відсутня наявна	1 9	
18. QL	Листкова пластинка: опушення VS, 2	відсутнє наявне	1 9	
19. QN	Рослина: час початку стеблування VG, 3	ранній середній пізній	3 5 7	
20. (*) QN	Рослина: час збиральної стиглості VG, 5	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти китайської

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Фаза розетки
2	Сформовано 7–10 листків
3	Стеблування
4	Цілком сформована рослина
5	Збиральна стиглість

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 100, середня – 100–150, висока – понад 150.

До 3. Листкова розетка: форма.

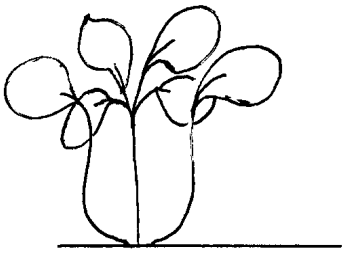

1
Компактна

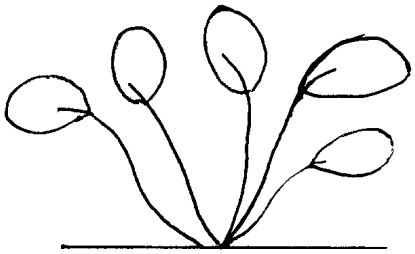

2
напіврозлога

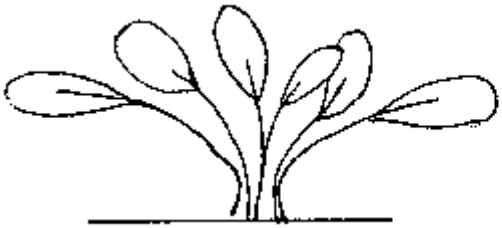

3
розлога

4
поникла

До 5. Тільки сорти з розсіченим листком. Листок: кількість часток.

3
Мала

7
велика

До 7 і 8. Черешок: за шириною (7) і товщиною (8).

Ширину і товщину вимірюють біля основи, як показано на рисунку.

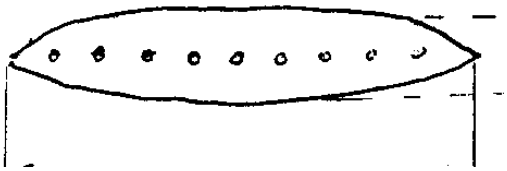

товщина черешка

ширина черешка

До 8. Черешок за товщиною, см.

Тонкий – до 0,5; середній – 0,5–1,0; понад 1,0.

До 9. Черешок: форма.

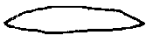

1
Плеската

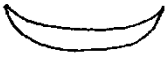

2
слабко увігнута

3
сильно увігнута

До 12. Листкова пластинка: форма.

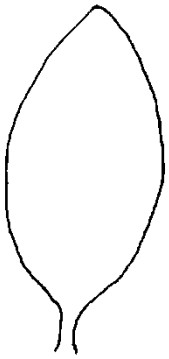

1
Еліптична

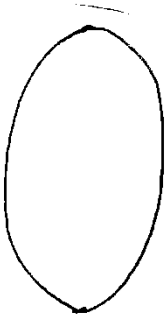

2
овальна

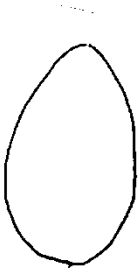

3
яйцеподібна

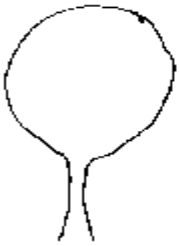

4
округла

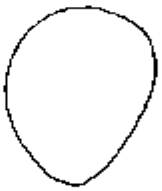

5
оберненояйцеподібна

6
зрізано-овальна

9. Література

1. Барабаш О. Ю. Біологічні основи овочівництва / О. Ю. Барабаш, Л. К. Тараненко, З. Д. Сич. – К. : Арістей, 2005. – С. 201.

2. Методика проведения испитаний на отличимость, однородность и стабильность. Капуста китайская (*Brassica chinensis* L). – М.: Государсвенная комиссия Росийской Федерации по испитанию и охране селекционных достижений, 2003. – 6 с.

3. Сельськохозяственный энциклопедический словарь. – М.: Советская энциклопедия, 1989. – С. 197.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica chinensis* L	
1.2 Загальноприйнята назва	**Капуста китайська**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)

Сорти отримані в результаті:
4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(зазначте батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(зазначте відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутації [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як поліпшено)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (3)	Листкова розетка: форма	компактна напіврозлога розлога поникла		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]
5.2 (4)	Листок: тип краю	цілокраїй розсічений		1 [ ] 2 [ ]
5.3 (10)	Черешок: забарвлення	біле світло-зелене зелене		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.5 (20)	Рослина: час збиральної стиглості	ранній середній пізній		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів) подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.36 Код UPOV: BRASS_OLE_GGO

Методика

проведення експертизи сортів капусти кольрабі (*Brassica oleracea* L. convar. *acephala* (DC.) Alef. var. *gongylodes* L.; *Brassica oleracea* L. Gongylodes Group) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica oleracea* L. convar. *acephala* (DC.) Alef. var. *gongylodes* L.; *Brassica oleracea* L. Gongylodes Group.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г або 4000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляється.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два або більше повторення.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

Використано документ UPOV TG/65/4, 2002.

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюються всі виміри кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли не можливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Паросток: антоціанове забарвлення сім'ядолей (ознака 1);

– Рослина: початок збиральної стиглості (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів капусти кольрабі

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення сім'ядолей	відсутнє	1	Expreb Forcer
		наявне	9	Azur-Star
2. QN	Паросток: інтенсивність зеленого забарвлення сім'ядолей	слабка	3	Erko
		помірна	5	Expreb Forcer
		сильна	7	Eder
3. (+) QL	Черешок: перехрещування	відсутнє	1	Expreb Forcer
		наявне	9	Delicateb blauer
4. (*) (+) QN	Черешок: за довжиною	дуже короткий	1	Primavera weib
		короткий	3	Quickstar, Spree
		середній	5	Patrick, Rolano
		довгий	7	Delikateb blauer
		дуже довгий	9	
5. QN	Черешок: за товщиною (посередині)	тонкий	3	Avanti, Kohyro
		середній	5	Noriko, Rolano
		товстий	7	Adriana
6. (*) QN	Черешок: положення у просторі	пряме	1	Eder, Pader
		напівпряме	3	Erko, Lanro
		горизонтальне	5	
7. (*) QN	Листкова пластинка: положення у просторі	пряме	1	Eder
		напівпряме	3	Erko, Lanro
		горизонтальне	5	
8. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною	дуже коротка	1	
		коротка	3	Kohyro, Primavera weib
		середня	5	Domino, Logo
		довга	7	Lanro, Noriko
		дуже довга	9	Gigant, Superschmelz
9. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за шириною	дуже вузька	1	
		вузька	3	Knaufs Ideal
		середня	5	Expreb Forcer
		широка	7	Noriko
		дуже широка	9	Gigant, Superschmelz
10. (+) PQ	Листкова пластинка: форма верхівки	вузькозагострена	1	
		загострена	2	
		тупа	3	Avanti, Expreb Forcer
		заокруглена	4	Noriko, Spree
		широкозаокруглена	5	Gigant, Superschmelz

1	2	3	4	5
11. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розділення на частки відносно центральної жилки (у нижній частині листка)	відсутнє або дуже мале	1	
		мале	3	Azur-Star
		середнє	5	Noriko
		велике	7	Avanti, Korist
		дуже велике	9	Lanro
12. (+) QN	Листкова пластинка: кількість часток (у верхній частині листка)	відсутні або дуже мала	1	
		мала	3	Azur-Star
		середня	5	Expreb Forcer
		веелика	7	
		дуже велика	9	
13. (+) QN	Листкова пластинка: розчленування за глибиною (у верхній частині листка)	відсутнє або дуже мілке	1	
		мілке	3	Oste
		середнє	5	Expreb Forcer
		глибоке	7	Soko
		дуже глибоке	9	
14. PQ	Листкова пластинка: форма поперечного перерізу	увігнута	1	
		плеската	2	Expreb Forcer
		опукла	3	Azur-Star, Erko
15. (*) QN	Листкова пластинка: пухирчатість	слабка	3	Avanti
		помірна	5	Spree
		сильна	7	Lanro
16. QN	Листкова пластинка: восковий наліт	слабкий	3	
		помірний	5	Expreb Forcer
		сильний	7	Blaril
17. (*) PQ	Листкова пластинка: відтінок зеленого забарвлення	відсутній	1	Erko, Noriko
		сіруватий	2	Expreb Forcer, Lanro
		синюватий	3	Azur-Star
18. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	Noriko, Quickstar
		сильна	7	Avanti, Lanro
		дуже сильна	9	Pader
19. (+) QN	Стеблоплід: кількість внутрішніх листків	мала	3	Erko
		середня	5	Expreb Forcer
		велика	7	Lanro
20. (*) PQ	Стеблоплід: забарвлення шкірки	біло-зелене	1	Expreb Forcer, Lanro
		зелене	2	Erko, Noriko
		світло-фіолетове	3	
		темно-фіолетове	4	Azur-Star
21. (*) (+) PQ	Стеблоплід: форма поздовжнього розрізу	вузько поперечно-еліптична	1	Erko
		поперечно-еліптична	2	Azur-Star, Quickstar
		широко поперечно-еліптична	3	Noriko
		округла	4	Blaril
		широкоеліптична	5	

1	2	3	4	5
22. (+) PQ	Стеблоплід: форма верхівки	увігнута	3	Expreb Forcer
		рівна	5	Avanti, Spree
		випукла	7	Gigant, Superschmelz
23. (*) (+) QN	Рослина: початок збиральної стиглості	дуже ранній	1	Expreb Forcer
		ранній	3	Azur-Star, Quickstar
		середній	5	Lanro
		пізній	7	Delikateb blauer
		дуже пізній	9	Blaril

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти кольрабі

8.1 ***Ознаки в другій колонці мають обстежуватися таким чином:***

Усі обстеження на рослині і листку слід проводити до настання збиральної стиглості.

Усі обстеження на стеблоплоді проводять за збиральної стиглості.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 3. Черешок: перехрещування.

1
Відсутнє

9
наявне

До 4+8+9. Черешок: за довжиною (4), Листова пластинка: за довжиною (8), за шириною (9).

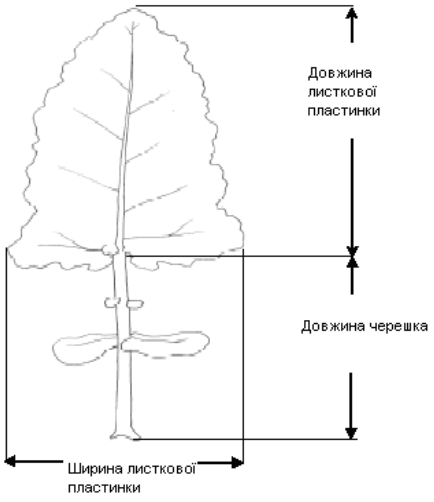

До 10. Листкова пластинка: форма верхівки.

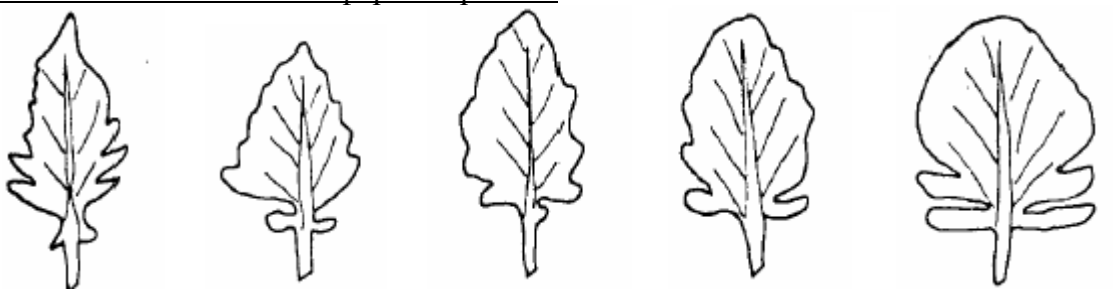

1	2	3	4	5
Вузькозагострена	загострена	тупа	заокруглена	широкозаокруглена

До 11+12+13. Листкова пластинка: розділення на частки відносно центральної жилки (у нижній частині листка) (11), кількість часток (у верхній частині листка) (12), розчленування за глибиною (у верхній частині листка) (13).

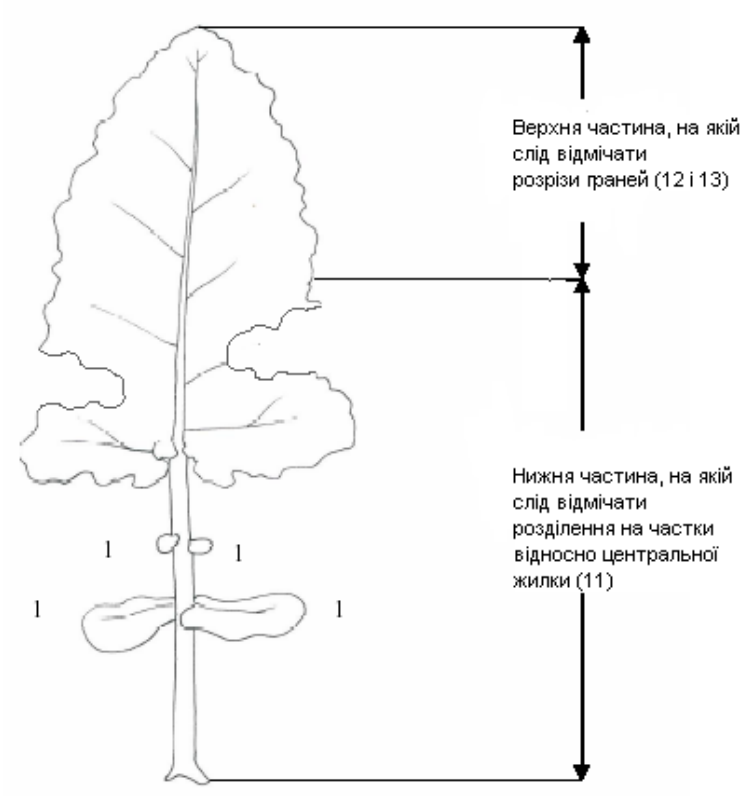

1 – ділення центральної жилки

До 19. Стеблоплід: кількість внутрішніх листків.

3	5	7
Мала	середня	велика

До 21. Стеблоплід: форма поздовжнього розрізу.

1 Вузько поперечно-еліптична

2 поперечно-еліптична

3 широко поперечно-еліптична

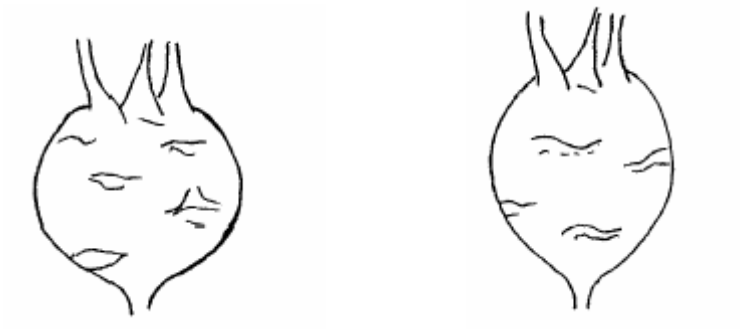

4 округла

5 широкоеліптична

До 22. Стеблоплід: форма верхівки.

3 Увігнута

5 рівна

7 випукла

До 23. Рослина: початок збиральної стиглості.

Початок збиральної стиглості визначають, коли 50% плодів досягли 7 см у діаметрі в теплиці або 8 см у діаметрі у відкритому ґрунті.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of (*Brassica oleracea* L. convar. *acephala* (DC.) Alef. var. *gongylodes* L.; *Brassica oleracea* L. Gongylodes Group) (TG/65/4, UPOV) // Geneva. 2002-04-17. – 20 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg065.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica oleracea* L. convar. *acephala* (DC.) Alef. var. *gongylodes* L. *(Brassica oleracea* L. Gongylodes Group)	
1.2 Загальноприйнята назва	**Капуста кольрабі**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)
(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))
(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний [ ]
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Паросток: антоціанове забарвлення сім'ядолей	відсутнє	Expreb Forcer	1 [ ]
		наявне	Azur-Star	9 [ ]
5.2 (11)	Листкова пластинка: розділення на частки відносно центральної жилки (у нижній частині листка)	відсутнє або дуже мале		1 [ ]
		мале	Azur-Star	3 [ ]
		середнє	Noriko	5 [ ]
		велике	Avanti, Korist	7 [ ]
		дуже велике	Lanro	9 [ ]
5.3 (15)	Листкова пластинка: пухирчатість	слабка	Avanti	3 [ ]
		помірна	Spree	5 [ ]
		сильна	Lanro	7 [ ]
5.4 (18)	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка		1 [ ]
		слабка		3 [ ]
		помірна	Noriko, Quickstar	5 [ ]
		сильна	Avanti, Lanro	7 [ ]
		дуже сильна	Pader	9 [ ]
5.5 (20)	Стеблоплід: забарвлення шкірки	біло-зелене	Expreb Forcer, Lanro	1 [ ]
		зелене	Erko, Noriko	2 [ ]
		світло-фіолетове		3 [ ]
		темно-фіолетове	Azur-Star	4 [ ]
5.6 (21)	Стеблоплід: форма поздовжнього розрізу	вузько поперечно-еліптична	Erko	1 [ ]
		поперечно-еліптична	Azur-Star, Quickstar	2 [ ]
		широко поперечно-еліптична	Noriko	3 [ ]
		округла	Blaril	4 [ ]
		широко еліптична		5 [ ]
5.7 (23)	Рослина: початок збиральної стиглості	дуже ранній	Expreb Forcer	1 [ ]
		ранній	Azur-Star, Quickstar	3 [ ]
		середній	Lanro	5 [ ]
		пізній	Delikateb blauer	7 [ ]
		дуже пізній	Blaril	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібних сортів	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Стійкість до шкідників і хвороб

7.2 Спеціальні умови для експертизи сорту

Сорти для тепличної культури 1 [ ]

Сорти для садіння у відкритому ґрунті навесняні 2 [ ]

влітку 3 [ ]

восени 4 [ ]

7.3 Інша інформація

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.34 Код UPOV: BRASS_RAP_PEK

Методика
проведення експертизи сортів
капусти пекінської (*Brassica rapa* L. var. *pekinensis* (Lour.) Kitam.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica rapa* L. var. *pekinensis* (Lour.) Kitam. (= *Brassica pekinensis* (Lour.) Rupr., *Brassica rapa* L. ssp. *pekinensis* (Lour.) Olsson, or *Brassica campestris* L. ssp. *pekinensis* (Lour) і гібридів між видами, де останні сорти аналогічні *Brassica rapa* L. var. *pekinensis* (Lour.) Kitam.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г або 5000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 × 0,35 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/105/4, 2003.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюються всі виміри кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 20 – дві нетипові.

Для оцінки однорідності простих гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові, з 20 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Головка: форма поздовжнього розрізу (ознака 24);

– Головка: тип (ознака 25);

– Час збиральної стиглості (ознака 33).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів капусти пекінської

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) PQ	Рослина: габітус (на початку формування головки) VG–(a)	прямий	1	Osiris
		напіврозлогий	2	Muso, Spectrum
		розлогий	3	Bando
2. (*) QN	Рослина: за висотою MG–(a)	низька	3	Regina
		середня	5	Muso
		висока	7	Shousai
3. QN	Зовнішній листок: за довжиною MS–(b)	короткий	3	Salad
		середній	5	Muso
		довгий	7	Shousai
4. QN	Зовнішній листок: за максимальною шириною MS–(b)	вузький	3	Salad
		середній	5	Muso
		широкий	7	Bando
5. (*) (+) PQ	Зовнішний листок: форма (до збиральної стиглості) VS–(b)	округла	1	Kenshin
		широко-обернено-яйцеподібна	2	Kaho
		оберненояйцеподібна	3	Muso
		вузько-обернено-яйцеподібна	4	Bando
		вузькоеліптична	5	Shousai
6. (+) PQ	Зовнішній листок: форма верхівки VS–(b)	тупа	1	Shousai
		заокруглена	2	Muso
		зрізана	3	Ousho
7. (*) QN	Зовнішний листок: кількість пухирців на верхній стороні VS–(b)	мала	3	Kinap, Sprinter
		середня	5	Hopkin, Muso
		велика	7	Bando, Ming
8. QN	Зовнішний листок: розмір пухирців на верхній стороні MS–(b)	малий	3	Granat
		середній	5	Regina
		великий	7	
9. (*) PQ	Зовнішний листок: забарвлення VS–(b)	жовто-зелене	1	Regina
		зелене	2	Hayamidori, Kaho, Muso
		сіро-зелене	3	
10. QN	Тільки сорти із зеленими зовнішними листками: Інтенсивність зеленого забарвлення VG–(b)	слабка	3	Kaho
		помірна	5	Muso
		сильна	7	Hayamidori

1	2	3	4	5
11. QL	Зовнішній листок: антоціанове звбарвлення VG–(b)	відсутнє	1	Muso
		наявне	9	Harumaki 1 go
12. QN	Зовнішній листок: ступінь глянсуватості VG–(b)	слабкий	3	Kaho, Kinap
		помірний	5	Hopkin, Muso
		сильний	7	Shunjyu
13. QN	Зовнішній листок: опушення (нижнього боку) VG–(b)	дуже слабке	1	Salad
		слабке	3	Cream, Kinap
		середнє	5	Shunjyu, Tardisto
		сильне	7	Muso
		дуже сильне	9	
14. PQ	Зовнішній листок: форма поздовжнього розрізу (виключаючи основу листка) VS–(b)	увігнута	1	Hopkin
		пряма	2	Tardisto
		опукла	3	Chiko
15. QN	Зовнішній листок: хвилястість краю VS–(b)	слабка	3	Kaho, Sixtyres
		помірна	5	Spectrum
		сильна	7	Chiko, Shin-azuma
16. QN	Зовнішній листок: надрізи краю (дистальної частини) VS–(b)	відсутні	1	Kenshin
		середні	2	Kasumi, Regina
		великі	3	Muso
17. QN	Зовнішній листок: ступінь зубчастості краю (основи) VS–(b)	слабкий	3	Kinap
		помірний	5	Tardisto
		сильний	7	
18. PQ	Зовнішній листок: форма поперечного перерізу головної жилки (по середині) VS–(b)	увігнута	1	Regina
		плеската	2	Kinap
19. (+) QN	Зовнішній листок: головна жилка за довжиною MS–(b)	коротка	3	Hamamidori
		середня	5	Muso
		довга	7	Shousai
20. QN	Зовнішній листок: головна жилка за шириною (біля основи) MS–(b)	вузька	3	Shousai
		середня	5	Jade Pagoda
		широка	7	Harumaki 1 go
21. PQ	Зовнішній листок: забарвлення головної жилки VS–(b)	біле	1	Muso
		світло-зелене	2	
		зелене	3	
22. QN	Головка: за висотою MS–(a)	низька	3	Senda
		середня	5	Jade Pagoda, Muso
		висока	7	Monument, Shousai

1	2	3	4	5
23. QN	Головка: за максимальною шириною MS–(a)	вузька	3	Granat
		середня	5	Jade Pagoda, Muso
		широка	7	
24. (*) (+) PQ	Головка: форма поздовжнього розрізу VS–(a)	округла	1	Kenshin
		еліптична	2	Hayamidori
		яйцеподібна	3	Shinjyu
		оберненояйцеподібна	4	Hamamidori
		видовжена	5	Chushu
		вузьковидовжена	6	Shousai
25. (*) QL	Головка: тип VS–(a)	відкритий	1	Monument
		напіввідкритий	2	Spectrum
		закритий	3	Kinap, Muso
26. (*) QN	Тільки сорти з закритою головкою Верхівка: ступінь перекривання листків VS–(a)	слабкий	3	Shousai
		помірний	5	Shinjyu
		сильний	7	Kaho
27. PQ	Головка: забарвлення верхівки VS–(a)	біле	1	
		жовте	2	
		жовто-зелене	3	Kasumi
		зелене	4	Bando, Muso, Salad
28. QN	Тільки сорти із зеленою верхівкою: Головка: інтенсивність зеленого забарвлення VS–(a)	слабка	3	Salad
		помірна	5	Muso
		сильна	7	Bando
29. QN	Головка: пухирчастість на покривному листку VS–(a)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Granat
		помірна	5	Regina
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
30. (*) PQ	Головка: забарвлення внутрішньої частини VS–(a)	білувате	1	
		жовте	2	Muso
		оранжеве	3	Orange Queen
31. QN	Головка: за щільністю (під час збиральної стиглості) VS–(a)	дуже нещільна	1	
		нещільна	3	Granat
		помірної щільності	5	Sixtyress
		щільна	7	Bando, Regina
		дуже щільна	9	Shunjyu
32. PQ	Головка: форма кінчика внутрішнього стебла (під час збиральної стиглості) VS–(a)	загострена	1	Kaho
		округла	2	Muso
		зрізана	3	Syunju

1	2	3	4	5
33. (*) QN	Час збиральної стиглості MG	дуже ранній	1	Kenshin
		ранній	3	Regina, Sprinter
		середній	5	Muso, Nestor
		пізній	7	Chusyu, Granado
		дуже пізній	9	Treasure Island

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти пекінської

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Рослина, листок і головка: обстеження проводять за збиральної стиглості.

(b) Зовнішній листок: обстеження проводять на його верхній зовнішній стороні.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Рослина: габітус (на початку формування головки).

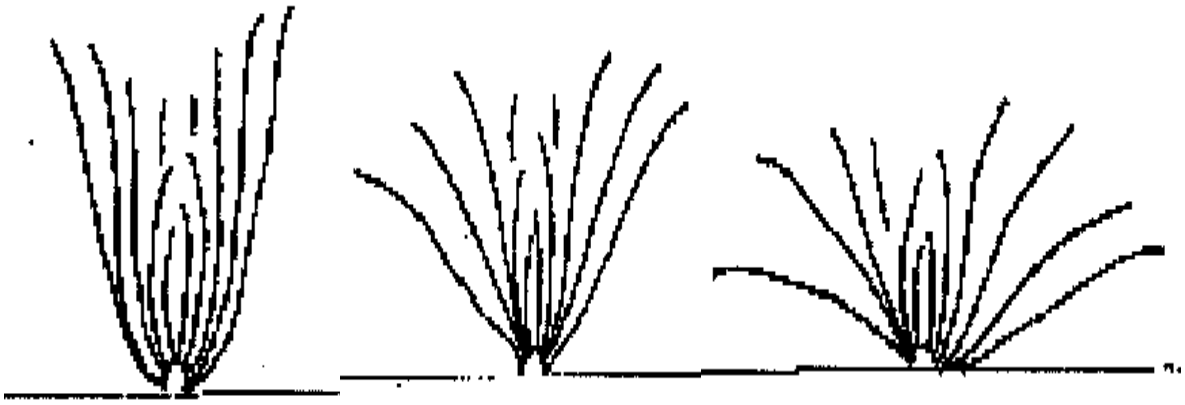

1 Прямий | 2 напіврозлогий | 3 розлогий

До 5. Зовнішній листок: форма (до стадії стиглості).

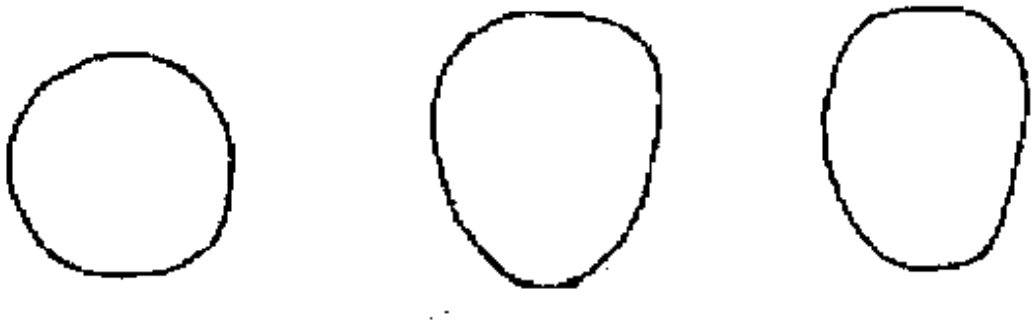

1 Округла | 2 широко-обернено-яйцеподібна | 3 оберненояйцеподібна

4
вузько-обернено-яйцеподібна

5
вузькоеліптична

До 6. Зовнішний листок: форма верхівки.

1
Тупа

2
заокруглена

3
зрізана

До 19. Зовнішний листок: головна жилка за довжиною.

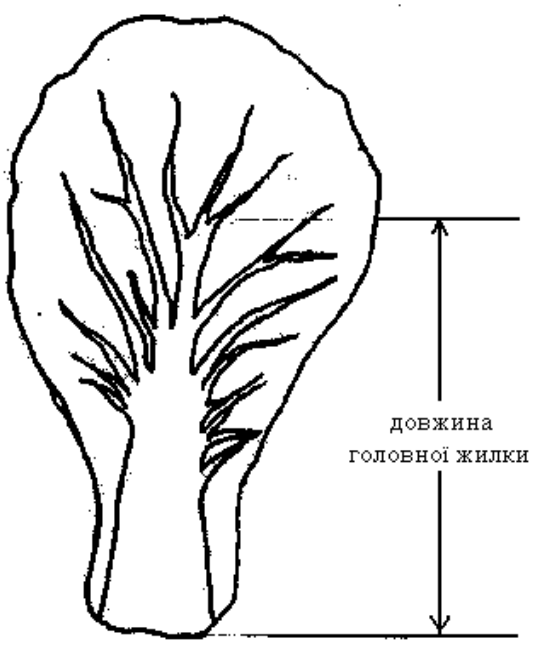

До 24. Головка: форма поздовжнього розрізу.

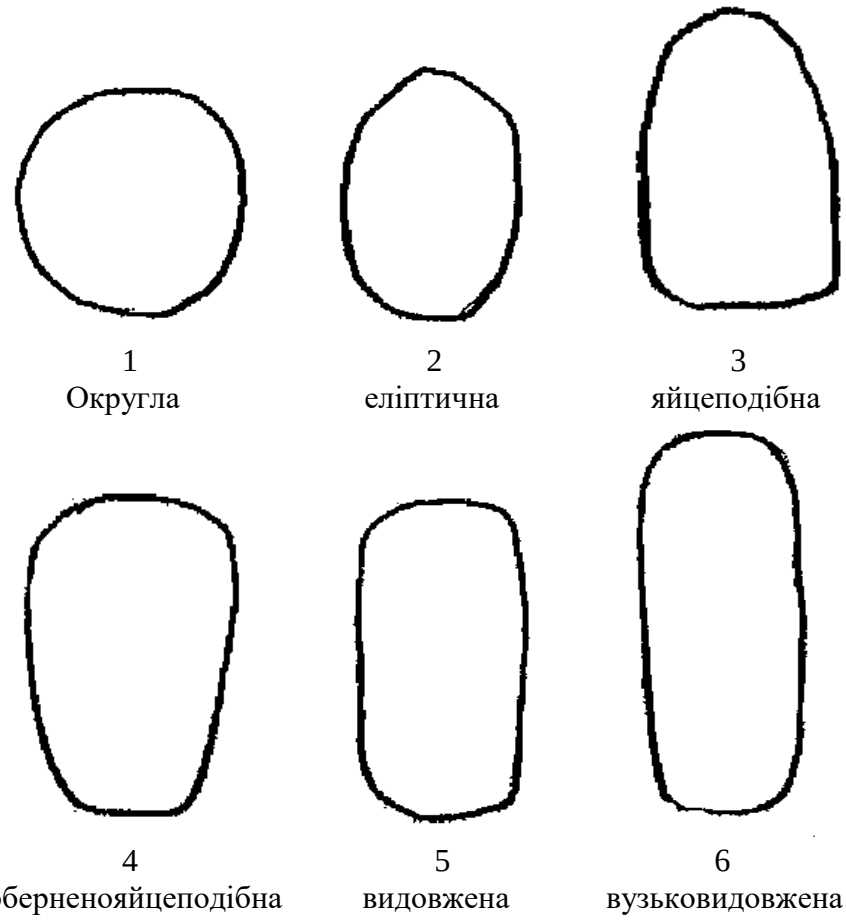

1 Округла | 2 еліптична | 3 яйцеподібна

4 оберненояйцеподібна | 5 видовжена | 6 вузьковидовжена

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Chinese Cabbage (Brassica rapa L. var. pekinensis (Lour.) Kitam.) (TG/105/4, UPOV) // Geneva. 2003-04-09. – 23 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg105.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica rapa* L. var. *pekinensis* (Lour.) Kitam.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Капуста пекінська**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
- (a) Перехреснозапильний
  - (i) популяційні [ ]
  - (ii) синтетичні сорти [ ]
- (b) Гібрид [ ]
  (див. нижче)
- (c) Інше
  (зазначте деталі) [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

Щодо гібридних сортів, схема розмноження гібрида має бути представлена на окремому аркуші і містити детальну інформацію про всі батьківські лінії, що потрібні для розмноження гібрида:

Простий гібрид

(…материнська лінія…) × (…батьківська лінія…)

Трилінійний гібрид

(…материнська лінія…) × (…батьківська лінія…)

простий гібрид використаний як материнська лінія × (…батьківська лінія…)

і має визначати, зокрема:

(a) будь-які чоловічі стерильні лінії

(b) систему підтримки чоловічих стерильних ліній.

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: за висотою	низька	Regina	3 [ ]
		середня	Muso	5 [ ]
		висока	Shousai	7 [ ]
5.2 (24)	Головка: форма поздовжнього розрізу	округла	Kenshin	1 [ ]
		еліптична	Hayamidori	2 [ ]
		яйцеподібна	Shinjyu	3 [ ]
		оберненояйцеподібна	Hamamidori	4 [ ]
		видовжена	Chushu	5 [ ]
		вузько видовжена	Shousai	6 [ ]
5.3 (25)	Головка: тип	відкритий	Monument	1 [ ]
		напіввідкритий	Spectrum	2 [ ]
		закритий	Kinap, Muso	3 [ ]
5.4 (33)	Час збиральної стиглості	дуже ранній	Kenshin	1 [ ]
		ранній	Regina, Sprinter	3 [ ]
		середній	Muso, Nestor	5 [ ]
		пізній	Chusyu, Granado	7 [ ]
		дуже пізній	Treasure Island	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.35 Код UPOV: BRASS_OLE_GBB

Методика

проведення експертизи сортів капусти цвітної (*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *botrytis*) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *botrytis*.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 5000 шт. або 10 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у дох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення чи більше повторення.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/45/7, 2009.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних рослин приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 20 – дві нетипові.

Для оцінки однорідності простих гібридів та інбредних ліній приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові. Крім того, для оцінки простих гібридів популяційний стандарт може бути 3% за рівня ймовірності 95%, який застосовується для інбредних рослин, отриманих у результаті самозапилення батьківської лінії. У цьому випадку у вибірці з 60 рослин допускаються чотири нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля (ознака 1);

– Головка: забарвлення (ознака 21);

– Квітка: забарвлення (ознака 25);

– Скоростиглість за весняного садіння (ознака 26);

– Скоростиглість за літнього садіння (ознака 27).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів капусти цвітної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VG	відсутнє	1	Brio
		наявне	9	Ciren, Dominant
2. (+) QN	Рослина: за висотою (за збирання) VG/MG (a)	дуже низька	1	
		низька	3	Luxor, Opaal
		середня	5	Fastman, Mexico
		висока	7	Neven, Sirente
		дуже висока	9	Calisa, Paradiso
3. QN	Стебло: за довжиною (до місця прикріплення першого листка) VG/MG, (a)	коротке	3	Mexico, Opaal
		середнє	5	Fanch, Nautilus
		довге	7	Neven, Paradiso
4. (*) (+) QN	Листок: положення VG (a)	пряме	1	Igloo, Paradiso
		напівпряме	3	Erfurter Zweg, Fastman
		горизонтальне	5	Isabel, Opaal
5. (*) (+) QN	Листок: за довжиною VG/MS (a)	дуже короткий	1	
		короткий	3	Nagano, Opaal
		середній	5	Aviso, Fanch
		довгий	7	Geant de Naples tardif, Snow March, Memphis
		дуже довгий	9	Magnifico, Paradiso
6. (*) QN	Листок: за шириною VG/MS (a)	дуже вузький	1	Alverda, Geant de Naples tardit
		вузький	3	Andes, Capvert
		середній	5	Broden, Lindon
		широкий	7	Memphis, Vogue
		дуже широкий	9	Torens
7. (*) QN	Листок: відношення ширина/довжина VG (a)	мале	3	Akita, Géant de Naples tardif
		середнє	5	Astell, Buren
		велике	7	Arbon, Lazio
8. (+) QL	Листок: часточковість VG (a)	відсутня	1	Idol
		наявна	9	Atao, Minaret, Romanesco ottobrino
9. PQ	Листок: забарвлення (з восковим нальотом, якщо є) VG (a)	зелене	1	Baltimore, Belot, Lecerf
		сіро-зелене	2	Calisa, Delira, Géant de Naples tardif
		блакитно-зелене	3	Arbon, Barrier Reef, Ciren

1	2	3	4	5
10. (*) QN	Листок: інтенсивність забарвлення (як для 9) VG (a)	слабка	3	Baltimore, Ciren
		помірна	5	Barrier Reef, Belot, Calisa
		сильна	7	Arbon, Lecerf
11. QN	Листок: закручування верхівки VG (a)	відсутнє або дуже слабке	1	Akita, Alverda
		слабке	3	Belot, Di Jesi
		помірне	5	Barca, Imola
		сильне	7	Oceano, Sernio
		дуже сильне	9	
12. PQ	Листок: форма поперечного перерізу VG (a)	увігнута	1	Bruce, Géant de Naples tardif
		плеската	2	Akita, Emeraude
		опукла	3	Cortes, Fanch
13. QN	Листок: пухирчастість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Akita, Lecerf
		слабка	3	Alpen, Opaal
		помірна	5	Montano, Nautilus, Sergeant
		сильна	7	Sernio, Siria
		дуже сильна	9	
14. (+) QN	Листок: гофрованість біля головної жилки VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Avelek, Fangio
		слабка	3	Balmoral, Flanca
		помірна	5	Mexico, Vinson
		сильна	7	Akito, Sernio
		дуже сильна	9	Izoar, Minioc
15. QN	Листок: хвилястість краю VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Étoile 23, Géant de Naples
		слабка	3	Akita, Beluga
		помірна	5	Admirable, Alice Spring
		сильна	7	Purdy, Siria
		дуже сильна	9	Celebrity
16. (*) QN	Головка: покриття внутрішніми листками VG, (b)	відкрита	1	Capvert, Opaal
		частково покрита	2	Celesta, Eskimo
		покрита	3	Amistad, Charif
17. (*) (+) QN	Головка: за висотою MS (b)	низька	3	Lecerf, Mechelse 2
		середня	5	Kernis, Tetris
		висока	7	Amistad, Gitano
18. (*) QN	Головка: діаметр MS (b)	малий	3	Alverda, Lumina
		середній	5	Barrier Reef, Malaga
		великий	7	Fremont, Novia, Plessi

1	2	3	4	5
19. (*) (+) PQ	Головка: форма поздовжнього розрізу VG (b)	округла	1	Gipsy Moth, Linero
		поперечно широко-еліптична	2	Aviron, Melody
		поперечно помірно-еліптична	3	Akita, Celesta
		поперечно вузько-еліптична	4	Erfurter, Lecerf
		трикутна	5	Minaret, Romanesco ottobrino
20. (*) (+) QN	<u>За винятком сортів з трикутною головкою:</u> Головка: закручування краю VG (b)	слабке	3	Burgh, Lecerf
		помірне	5	Akita, Géant de Naples tardif
		сильне	7	Belot, White Rock
21. (*) PQ	Головка: забарвлення VG (b)	білувате	1	Astell, Iceberg
		жовте	2	Di Jesi
		оранжеве	3	Cheddar, Sunset
		зелене	4	Alverda, Amfora, Minaret
		фіолетове	5	Graffiti
22. (+) QN	Головка: горбкуватість VG (b)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Nautilus, Opaal
		помірна	5	Corvilia, Nedeleg
		сильна	7	Niagara
		дуже сильна	9	Minaret, Navona
23. (+) QN	Головка: текстура VG (b)	ніжна	3	Boris, Erfurter
		помірна	5	Beluga, Galiote
		груба	7	Géant de Naples tardif, Niagara
24. QL	Головка: антоціанове забарвлення після збиральної стиглості VG	відсутнє	1	Evita, Mantis
		наявне	9	Flanca, Planita
25. (*) QL	Квітка: забарвлення VG	біле	1	Bruce, Ecrin
		жовте	2	Flora Blanca, Lecerf

1	2	3	4	5
26. (*) (+) QN	Скоростиглість: за весняного садіння MS	дуже рання	1	
		від дуже ранньої до ранньої	2	
		рання	3	
		від ранньої до середньої	4	
		середня	5	
		від середньої до пізньої	6	
		пізня	7	
		від пізньої до дуже пізньої	8	
		дуже пізня	9	
27. (*) (+) QN	Скоростиглість: за літнього садіння MS	дуже ранній осінній тип	1	
		від дуже раннього до раннього осіннього типу	2	
		ранній осінній тип	3	
		від раннього до середнього осіннього типу	4	
		середній осінній тип	5	
		від середнього до пізнього осіннього типу	6	
		пізній осінній тип	7	
		від пізнього до дуже пізнього осіннього типу	8	
		дуже пізній осінній типу	9	
		дуже ранній зимовий тип	10	
		від дуже раннього до раннього зимового типу	11	
		ранній зимовий тип	12	
		від раннього до середнього зимового типу	13	
		середній зимовий тип	14	
		від середнього до пізнього зимового типу	15	
		пізній зимовий тип	16	
		від пізнього до дуже пізнього зимового типу	17	
		дуже пізній зимовий тип	18	
28. (*) (+) QN	Чоловіча стерильність VG	відсутня	1	Alpha 2, Flora Blanca
		часткова	2	Dunvez, Odegwen
		повна	3	Aviron, Bodilis

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів капусти цвітної та методи проведення обліків

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Листки й листок: якщо не вказано інше, усі обстеження проводять на повністю розвинених листках перед формуванням головки.

(b) Головка: якщо не вказано інше, усі обстеження проводять на повністю розвиненій головці (за збиральної стиглості).

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 2. Рослина: за висотою (за збирання), см.

Дуже низька – до 50, низька – 50–60, середня – 61–70, висока – 71–80, дуже висока – понад 80.

До 4. Листок: положення.

1
Пряме

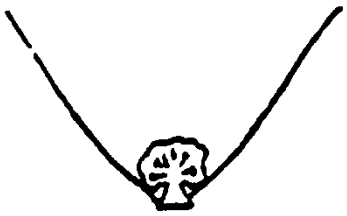

3
напівпряме

5
горизонтальне

До 5. Листок: за довжиною, см.

Дуже короткий – до 30, короткий – 30–50, середній – 51–70, довгий – 71–80, дуже довгий – понад 80.

До 8. Листок: часточковість.

1
Відсутня

9
наявна

До 14. Листок: гофрованість біля головної жилки.

1	5	9
Відсутня або дуже слабка	помірна	дуже сильна

До 17. Головка: за висотою.

3	5	7
низька	середня	висока

До 19+20. Головка: форма поздовжнього розрізу (19), За винятком сортів з трикутною головкою. Головка: закручування краю (20).

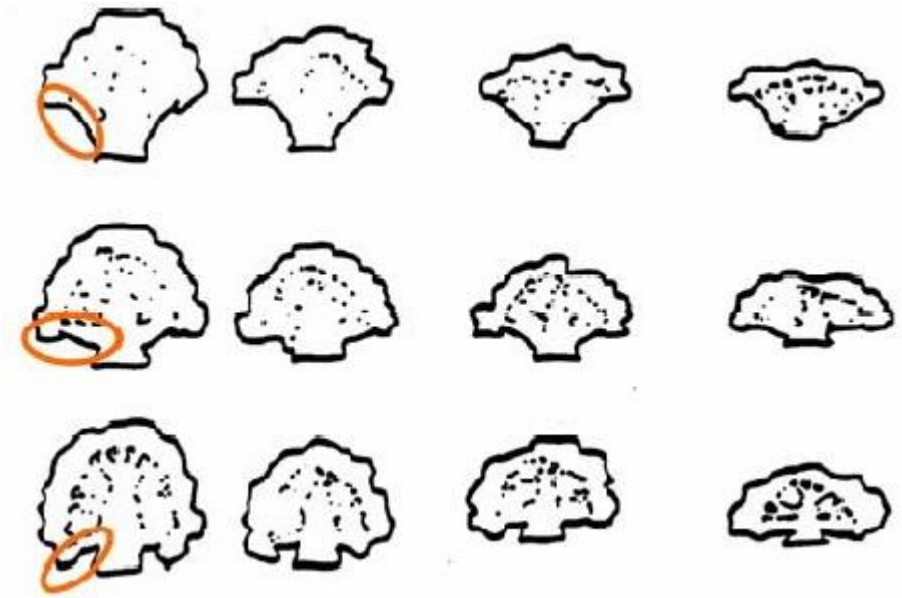

Слабке	3				
Помірне	5				
Сильне	7				

	1	2	3	4
Головка: форма поздовжнього розрізу (озн. 19)	Округла	поперечно широко-еліптична	еліптична	поперечно вузько-еліптична

5
трикутна

До 22. Головка: горбкуватість.

Вид збоку

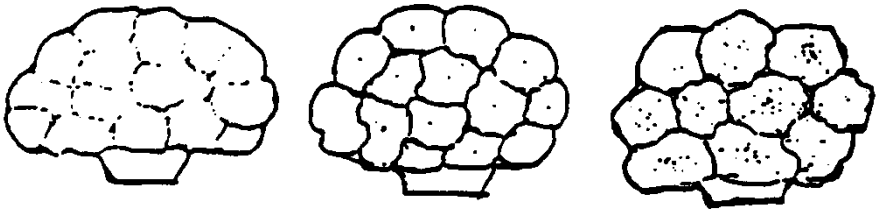

3	5	7
Слабка	помірна	сильна

До 23. Головка: текстура.

Текстура є «ніжною», коли поверхня головки дуже гладенька і є «грубою», коли поверхня головки зерниста.

До 26+27. Скоростиглість: за весняного садіння (26); за літнього садіння (27).

Час достигання капусти цвітної дуже залежить від температури і сезону вирощування. Проте, у тому самому місці, у той самий період вирощування час достигання є важливою ознакою для відмітності сортів. Тому в Методиці завжди мають бути вказані місце та період вирощування сорту.

До 28. Чоловіча стерильність.

Відсутня = >70% фертильних рослин (отримують перехреснозапильні сорти або гібриди, не дивлячись на самонесумісність систем).

Часткова = 30–70% фертильних рослин (гетерозиготні за генетичною стерильністю).

Повна = <30% фертильних рослин (стерильна цитоплазма).

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Cauliflower (*Brassica oleracea* L. convar *botrytis* (L.) Alef. var. *botryris* L.) (TG/45/7, UPOV) // Geneva. 2009-04-01. – 29 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg045.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

У разі гібридних сортів, які є предметом заявки на права селекціонера, і де батьківські лінії мають представлятись у рамках розгляду гібридних сортів, Технічна анкета має бути заповнена для кожної з батьківських лінійна на додаток до гібридного сорту.

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica oleracea* L. convar. *botrytis* (L.) Alef. var. *botrytis* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Капуста цвітна**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля	відсутнє	Brio	1 [ ]
		наявне	Ciren, Dominant	9 [ ]
5.2 (10)	Листок: інтенсивність забарвлення (з восковим нальотом, якщо є)	слабка	Baltimore, Ciren	3 [ ]
		помірна	Barrier Reef, Belot, Calisa	5 [ ]
		сильна	Arbon, Lecerf	7 [ ]
5.3 (21)	Головка: забарвлення	білувате	Astell, Iceberg	1 [ ]
		жовте	Di Jesi	2 [ ]
		оранжеве	Cheddar, Sunset	3 [ ]
		зелене	Alverda, Amfora, Minaret	4 [ ]
		фіолетове	Graffiti	5 [ ]
5.4 (25)	Квітка: забарвлення	біле	Bruce, Ecrin	1 [ ]
		жовте	Flora Blanca, Lecerf	2 [ ]
5.5 (26)	Скоростиглість: за весняного садіння	дуже рання		1 [ ]
		від дуже ранньої до ранньої		2 [ ]
		рання		3 [ ]
		від ранньої до середньої		4 [ ]
		середня		5 [ ]
		від середньої до пізньої		6 [ ]
		пізнія		7 [ ]
		від пізньої до дуже пізньої		8 [ ]
		дуже пізня		9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.6 (27)	Скоростиглість: за літнього садіння	дуже ранній осінній тип	1 [ ]
		від дуже раннього до раннього осіннього типу	2 [ ]
		ранній осінній тип	3 [ ]
		від раннього до середнього осіннього типу	4 [ ]
		середній осінній тип	5 [ ]
		від середнього до пізнього осіннього типу	6 [ ]
		пізній осінній тип	7 [ ]
		від пізнього до дуже пізнього осіннього типу	8 [ ]
		дуже пізній осінній тип	9 [ ]
		дуже ранній зимовий тип	10 [ ]
		від дуже раннього до раннього зимового типу	11 [ ]
		ранній зимовий тип	12 [ ]
		від раннього до середнього зимового типу	13 [ ]
		середній зимовий тип	14 [ ]
		від середнього до пізнього зимового типу	15 [ ]
		пізній зимовий тип	16 [ ]
		від пізнього до дуже пізнього зимового типу	17 [ ]
		дуже пізній зимовий тип	18 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак (и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

8.1 Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.16 Код UPOV: CRAMB

Методика
проведення експертизи сортів катрану (*Crambe* Rupr.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Crambe* L.

2. Необхідний насіннєвий матеріал

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити щонайменше 50 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Морфологічний опис ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні–QL, кількісні–QN, псевдо якісні–PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, розмір сім'ядолей);

Використано документ RTG/1060/1, 2006.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG разове вимірювання 60 рослин, або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для експертизи на відмінність.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють в межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано групувати сорти за такими ознаками:
- Листкова пластинка: форма (ознака 7);
- Листкова пластинка: кількість часток (ознака 10);
- Коренеплід: за довжиною (ознака 13);
- Коренеплід: форма (ознака 15).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів катрану

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QL	Сіянець: антоціанове забарвлення гіпокотилю VG, 1	відсутнє	1	Аккорд
		наявне	9	
2. (+) PQ	Сім'ядолі: форма VG 1	серцеподібна	1	
		широкосерцеподібна	2	Аккорд
3. (+) QN	Сім'ядолі: розмір MG 1	малий	3	
		середній	5	Аккорд
		великий	7	
4. (+) QN	Рослина: кількість повністю розвинених листків MS, 2	мала	3	
		середня	5	Аккорд
		велика	7	
5. (*) QL	Листок: положення у просторі VG, 2	слабко відхилене	1	
		напіввідхилене	2	
		горизонтальне	3	Аккорд
6. (*) (+) QN	Листок: за довжиною MS 2	короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	Аккорд
7. (*) (+) PQ	Листкова пластинка: форма VG 2	серцеподібна	1	
		еліптична	2	
		перистороздільна	3	Аккорд
8. PQ	Листкова пластинка: відтінок VG 2	відсутній	1	
		наявний	9	Аккорд
9. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG 2	слабка	3	Аккорд
		помірна	5	
		сильна	7	
10. (*) (+) QN	Листкова пластинка: кількість часток MS 2	мала	3	
		середня	5	Аккорд
		велика	7	
11. (+) QN	Листкова пластинка: розмір кінцевої частки MS, 2	малий	3	
		середній	5	Аккорд
		великий	7	
12. (+) QN	Листкова пластинка: надрізи краю за глибиною MS 2	мілкі	3	
		середні	5	Аккорд
		глибокі	7	

1	2	3	4	5
13. (*) (+) QN	Коренеплід: за довжиною MS 3	короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
		дуже довгий	9	Аккорд
14. (+) QN	Коренеплід: діаметр MS 3	малий	3	
		середній	5	Аккорд
		великий	7	
15. (*) (+) QL	Коренеплід: форма VG 3	циліндрична	1	Аккорд
		конічна	2	
16. (+) PQ	Коренеплід: форма головки VG 3	плеската	1	Аккорд
		округла	2	
17. PQ	Коренеплід: забарвлення поверхні VG 3	біле	1	
		білувато-сіре	2	Аккорд
		білувато-рожеве	3	
		зелене	4	
		коричневе	5	
18. QN	Тільки для сортів з білим, білувато-сірим і білувато-рожевим коренеплодом: Коренеплід: зелене забарвлення головки VG 3	відсутнє або дуже слабке	1	Аккорд
		слабке	3	
		помірне	5	
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
19. QL	Тільки для сортів з білим, білувато-сірим і білувато - рожевим коренеплодом: Коренеплід: антоціанове забарвлення VG 3	відсутнє	1	Аккорд
		наявне	9	
20. QL	Коренеплід: шерехатість поверхні VG 3	відсутня або дуже слабка	1	Аккорд
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
21. PQ	Коренеплід: забарвлення м’якоті VG 3	біле	1	
		білувато-сіре	2	Аккорд
		білувато-рожеве	3	
		білувато-зелене	4	
		зелене	5	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів катрану

Коди фаз росту й розвитку рослин, у які рекомендовано робити обстеження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Розетка
3	Сформований коренеплід

До 2. Сім'ядолі: форма.

1
Серцеподібна

2
широкосерцеподібна

До 3. Сім'ядолі: розмір, см.

Малий – до 1,0; середній – 1,0–1,5; великий – понад 1,5.

До 4. Рослина: кількість повністю розвинених листків, шт.

Мала – до 5, середня– 5–12, велика – понад 12.

До 6. Листок: за довжиною, см.

Короткий – до 25, середній – 25–35, довгий – понад 35

До 7. Листкова пластинка: форма.

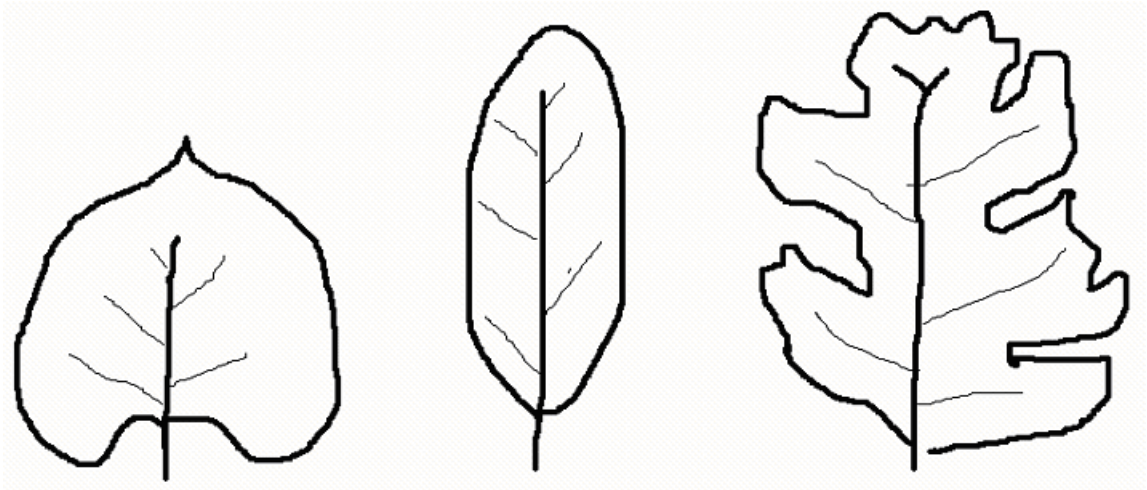

1
Серцеподібна

2
еліптична

3
перистороздільна

До10. Листкова пластинка: кількість часток, шт.

Мала – до 3, середня – 3–7, велика – понад 7.

До 11. Листкова пластинка: розмір кінцевої частки, см.

Малий – до 8, середній – 8–18, великий – понад 18.

До 12. Листкова пластинка: надрізи краю за глибиною.

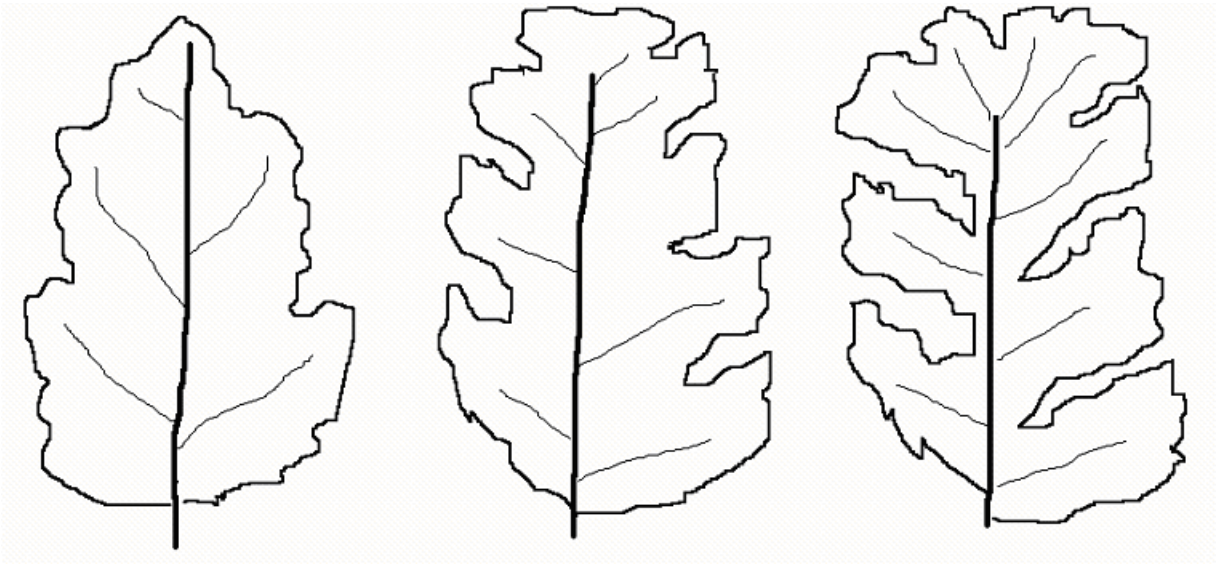

3	5	7
Мілкі	середні	глибокі

До 13. Коренеплід: за довжиною, см.

Короткий – до 40, середній – 40–60, довгий – 60,1–80, дуже довгий – понад 80.

До 14. Коренеплід: діаметр, см.

Малий – до 1,5; середній – 1,5–5,0; великий – понад 5,0

До 15. Коренеплід: форма.

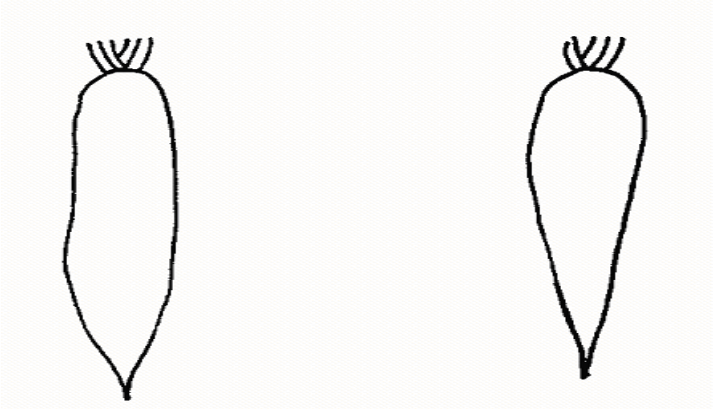

1	2
Циліндрична	конічна

До16. Коренеплід: форма головки

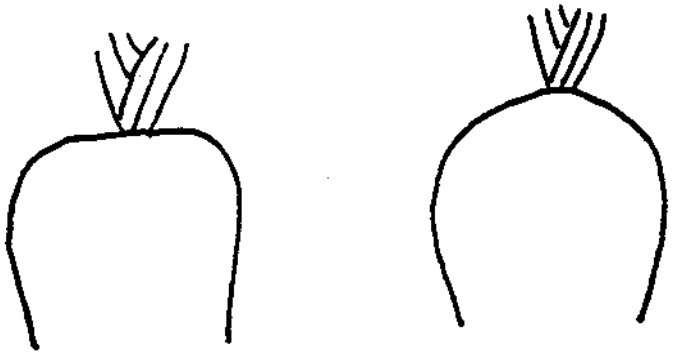

1	2
Плеската	округла

9. Література.

1. Методика проведения испытаний на отличимость, однородность и стабильность. Катран (Crambe) (RTG/1060/1) // Москва. 2006-03-21. – 7 С. // URL: http://www.gossort.com/mtd_dus.html

10. Технічна анкета катрану

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Crambe* Rupr.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Катран**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1. (7)	Листкова пластинка: форма	серцеподібна		1 [ ]
		еліптична		2 [ ]
		перистороздільна	Аккорд	3 [ ]
5.2. (10)	Листкова пластинка: кількість часток	мала		3 [ ]
		середня	Аккорд	5 [ ]
		велика		7 [ ]
5.3 (13)	Коренеплід: за довжиною	короткий		3 [ ]
		середній		5 [ ]
		довгий		7 [ ]
		дуже довгий	Аккорд	9 [ ]
5.4. (15)	Коренеплід: форма	циліндрична	Аккорд	1 [ ]
		конічна		2 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) Вашого сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити включити певну інформацію у конфіденційний розділ Технічної анкети.

УДК 635.75 Код UPOV: CARUM_CAR

Методика
проведення експертизи сортів кмину звичайного (*Carum carvi* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Carum carvi* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 10 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення на ділянці B і 600 рослин, розділених на два повторення на ділянці A. Рекомендована схема розміщення рослин відповідно 0,45 × 0,20 м і 0,45 × 0,01 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано Методику OWT, COBORU, Польща, Slupia wielka,1998.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на
яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 600 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 600 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 600 рослин допускаються десять нетипових, з 60 – дві нетипові, з 30 – одна.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Рослина: за висотою (ознака 6);

– Час початку цвітіння (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

Спостереження ведуться на A – рядкові ділянки

B – розріджений посів

7. Таблиця ознак сортів кмину звичайного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QN	Насіння: маса 1000 шт. MS 0.0	мала середня велика	3 5 7	
2. (*) PQ	Насінина: забарвлення VS 0.0	світло-бронзове сіро-бронзове бронзове брунатне	1 2 3 4	
3. QN	Сіянець: інтенсивність зеленого забарвлення листя VS–A, 1.1	слабка помірна сильна	3 5 7	
4. (*) (+) PQ	Рослина: форма куща VS–A 2.2	пряма напіврозлога розлога	3 5 7	
5. QL	Рослина: загальний стан VS–A, B 2.2	дуже поганий поганий середній добрий дуже добрий	1 3 5 7 9	
6. (*) QN	Рослина: за висотою MG–A, B 2.4	дуже низька низька середня висока дуже висока	1 3 5 7 9	
7. (+) QN	Стебло: кількість міжвузлів MS–A 2.4	мала середня велика	3 5 7	
8. PQ	Стебло: забарвлення VS–A 2.4	світло-зелене зелене сіро-зелене темно-зелене	1 2 3 4	
9. QL	Стебло: антоціанове забарвлення VSA, 2.4	відсутнє наявне	1 9	
10. QL	Стебло: гілкування VS–A 2.4	відсутнє наявне	1 9	
11. QL	Стебло: опушення VS–A 2.4	відсутнє наявне	1 9	
12. (+) QN	Листок: за довжиною MS–A 2.4	короткий середній довгий	3 5 7	

1	2	3	4	5
13. (+) QN	Листок: за шириною MS–A 2.4	вузький середній широкий	3 5 7	
14. (*) PQ	Листок: забарвлення пластинки VS–A 2.4	світло-зелене зелене сіро-зелене темно-зелене	1 2 3 4	
15. QL	Листок: опушення VS–A 2.4	відсутнє наявне	1 9	
16. (+) QN	Суцвіття: діаметр MS–A 2.4	малий середній великий	3 5 7	
17. (*) PQ	Квітка: забарвлення VS–A 2.4	біле біло-рожеве	1 2	
18. QN	Суцвіття: щільність VS–A, B 2.4	нещільна помірно щільна дуже щільна	3 5 7	
19. (*) QN	Рослина: час початку стеблування VS–A, B 2.3	дуже ранній ранній середній пізній дуже пізній	1 3 5 7 9	
20. (*) QN	Час початку цвітіння MS–A, B 2.4	дуже ранній ранній середній пізній дуже пізній	1 3 5 7 9	
21. (*) QN	Час достигання MS–A, B 2.6	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів кмину звичайного

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
0.0	Посівний матеріал, доставлений на експертизу
1	*У рік сівби*
1.1	Повні сходи
2	*У наступний рік після сівби*
2.2	Відновлення весняної вегетації
2.3	Під час стеблування в найранішого сорту
2.4	Початок цвітіння – понад 10% квітучих рослин на ділянці – розкриті квітки на головному суцвітті
2.5	Повне цвітіння – понад 50% квітучих рослин на ділянці
2.6	Початок достигання насіння; принаймні 10% рослин мають брунатні плодики на головному зонтику.

До 4. Рослина: форма куща.

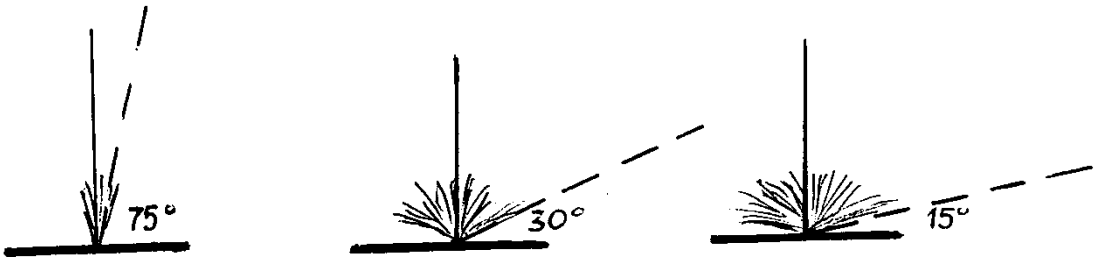

3	5	7
Пряма	напіврозлога	розлога

До 7. Стебло: кількість міжвузлів.

Рахувати слід на головному стеблі від найдальшого міжвузля, однак не коротшого ніж 0,5 см.

До 12–13. Листок: за довжиною (12), за шириною (13).

На цілком сформованому листку в центральній частині стебла.

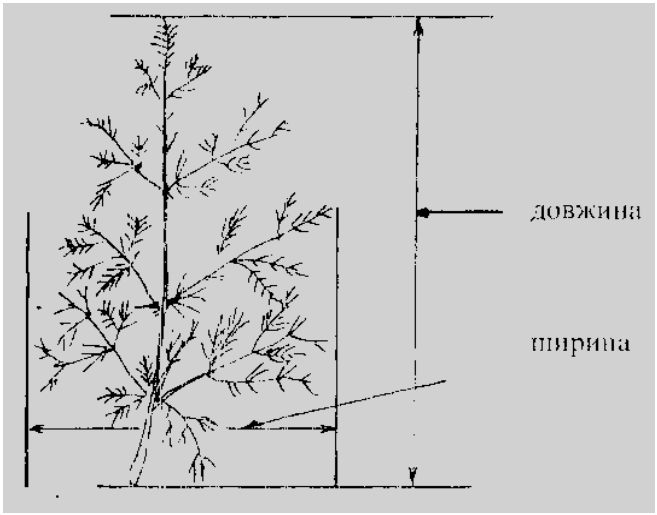

До 16. Суцвіття: діаметр.

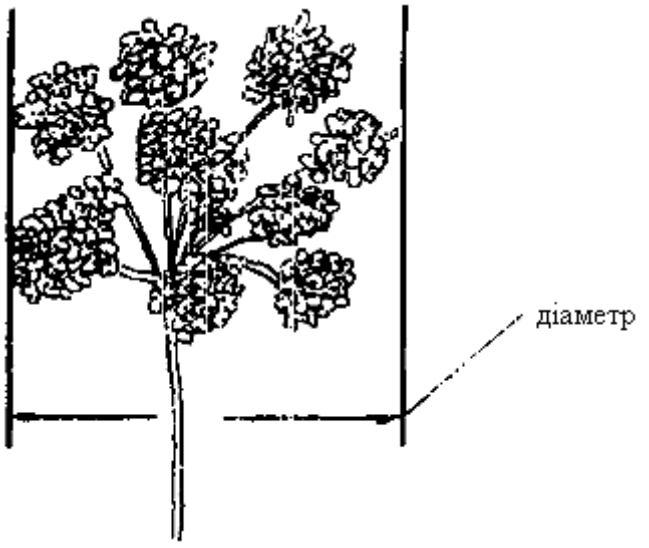

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Carum carvi* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Кмин звичайний**	
2 Заявник		
Ім’я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (6)	Рослина: за висотою	дуже низька низька середня висока дуже висока		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.2 (20)	Час початку цвітіння	дуже ранній ранній середній пізній дуже пізній		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.75 Код UPOV: CORIA_SAT

Методика

проведення експертизи сортів коріандру посівного (кінзи) (*Coriandrum sativum* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Coriandrum sativum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 50 г або 5000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками, відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,45 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к.б.н., УІЕСР, 2006.

Використано методику UPOV: TG/285/1, 2013.

рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 5% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються шість нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють

або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля (ознака 1);
- Рослина: кількість розеткових листків (ознака 4);
- Розетковий листок: ступінь розсічення (ознака 8);
- Час початку цвітіння (ознака 13).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів коріандру посівного (кінзи)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VG (a)	відсутнє або слабке	1	Americano
		помірне	2	Palmeira
		сильне	3	HTV-9299, Tabocas
2. (+) QN	Сімядоля: форма VG (a)	вузькоеліптична	1	Asteca, Santo
		еліптична	2	Palmeira, Tapacurá
		широкоеліптична	3	Verdão
3. (+) QN	Рослина: за висотою VG/ MG (b)	низька	1	Tabocas
		середня	2	Português, Tapacurá, Thüringer
		висока	3	Asteca
4. (*) (+) QN	Рослина: кількість розеткових листків VS (b)	мала	3	Palmeira
		середня	5	Asteca
		велика	7	Santo
5. QN	Рослина: листя за щільністю VG (b)	нещільні	1	Tapacurá
		помірно щільні	3	Americano, Asteca, Supéria, Verdão
		щільні	5	HTV-9299, Santo
6. QN	Листя: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (b)	слабка	1	
		помірна	3	Palmeira, Santo
		сильна	5	Tapacurá
7. (+) QN	Розетковий листок: за довжиною MS, (b)	короткий	1	Tabocas
		середній	2	Palmeira
		довгий	3	Santo
8. (*) (+) QN	Розетковий листок: ступінь розсічення VG (b)	слабкий	1	Santo, Supéria
		помірний	2	HTV9299, Tabocas, Tapacurá, Verdão
		сильний	3	Delfino
9. (+) QN	Листок: розмір верхівкового листочка VG, (b)	малий	1	Português
		середній	2	Asteca
		великий	3	HTV-9299
10. (*) QN	Насінина: розмір VG (c)	малий	1	Americano
		середній	2	HTV-9299, Tapacurá
		сильний	3	Palmeira, Verdão
11. QN	Насінина: інтенсивність коричневого забарвлення VG, (c)	слабка	3	Asteca, Superia
		помірна	5	Palmeira, Tabocas, Verdão
		сильна	7	Português
12. (*) (+) QN	Насінина: форма VG (c)	еліптична	1	Tabocas, Verdão
		широкоеліптична	2	Americano, Asteca, HTV-9299, Palmeira, Santo, Superia,
		округла	3	Tapacurá Português

1	2	3	4	5
13. (*) (+) QN	Час початку цвітіння MG	ранній	3	
		середній	5	Tabocas, Tapacurá
		пізній	7	Americano, Santo, Supera
14. (+) QN	Насіння: маса 1000 шт. VS (c)	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
15. PQ	Рослина: габітус VS (b)	прямий	1	
		напіврозлогий	3	
		проміжний	5	
		напівсланкий	7	
		сланкий	9	
16. (*) QL	Рослина: прикоренева розетка VS (b)	відсутня	1	
		наявна	9	
17. (*) PQ	Розвинений листок: за формою розсіченості VG (b)	лопатевий	3	
		роздільний	5	
		розсічений	7	
18. (*) (+) QN	Рослина: гілкування VS (b)	слабке	3	
		середнє	5	
		сильне	7	
19. QN	Час викидання центрального суцвіття (зонтика) VG	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	
20. (*) QL	Суцвіття: антоціанове забарвлення VG	відсутнє	1	
		наявне	9	
21. (*) PQ	Квітка: забарвлення віночка VS	біле	1	
		світло-рожеве	2	
		рожеве	3	
		темно-рожеве	4	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів коріандру посівного (кінзи)

8.1 Пояснення до декількох ознак

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Обстеження на паростку проводять на рослинах із трьома листками.

(b) Обстеження на рослині, листках і листку проводять на початку цвітіння.

(c) Обстеження на насінинах проводять на сухому насінні, зібраному із простих зонтиків першого і другого порядку.

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 2. Сімядоля: форма.

1
Вузькоеліптична

2
еліптична

3
широкоеліптична

До 3. Рослина: за висотою.

Вимірювання висоти рослин проводять від сім'ядольного вузла до верхівки найвищого листка.

До 4. Рослина: кількість розеткових листків.

Розеткові листки – це листки, які навколо стебла утворюють розетку, виключаючи сім'ядольні листки. Обстеження на розетковому листку проводять на найдовшому листку.

До 7. Розетковий листок: за довжиною.

До 9. Листок: розмір верхівкового листочка.

Обстеження на листках і листочках проводять на листку третього вузла, рахуючи від основи.

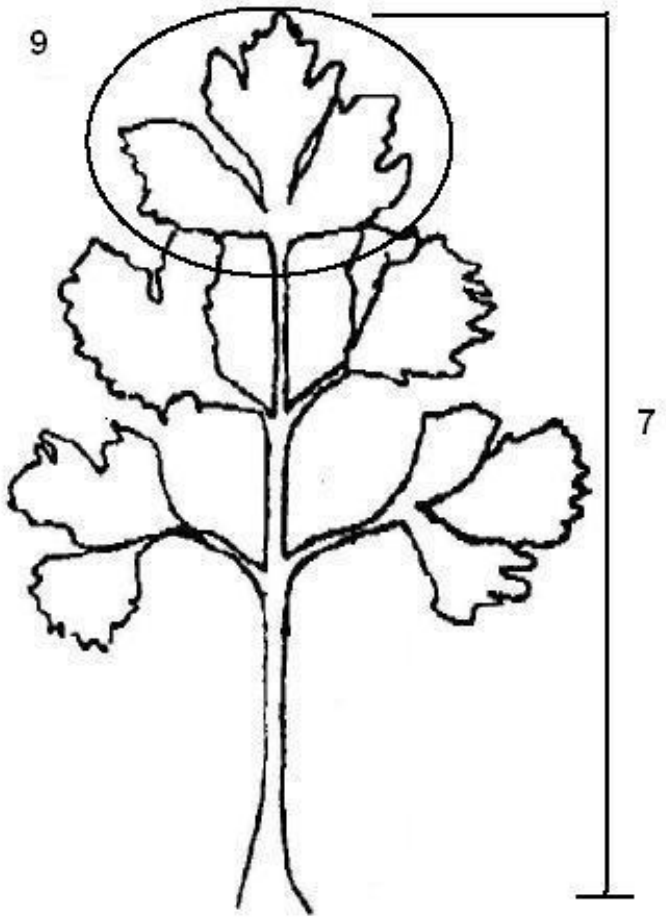

До 8. Розетковий листок: ступінь розсічення.

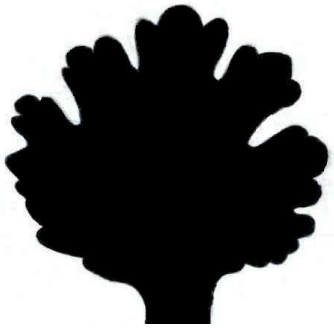

1
Слабкий

2
помірний

3
сильний

До 12. Насінина: форма.

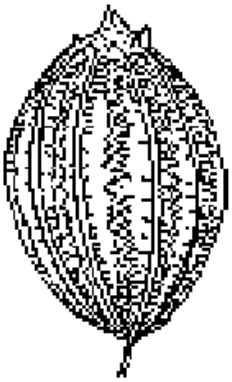

1
Еліптична

2
широкоеліптична

3
округла

До 13. Час початку цвітіння.

Часом початку цвітіння вважають, коли 50% рослин мають щонайменше одну відкриту квітку.

До 14. Насіння: маса 1000 шт., г.

Визначають зважуванням двох наважок по 500 шт. насінин.

Мала – менше 4,0; середня – 4,0–5,5; велика – понад 5,5.

До 18. Рослина: гілкування, шт.

Ступінь виявлення ознаки визначають за кількістю гілочок І-го порядку.

Слабке – менше 5; середнє – 5–7, сильне – понад 7.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Coriander (*Coriandrum sativum* L.) (TG/285/1, UPOV) // Geneva. 2013-03-20. – 20 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg285.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Coriandrum sativum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Коріандр посівний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(……..……...) × (……..……) [ ]
батьківська форма материнська форма

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(……..……...) × (……..……) [ ]
батьківська форма материнська форма

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)
4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням [ ]
(a) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(b) Інше [ ]
(зазначте деталі)
4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля	відсутнє або слабке	Americano	1 [ ]
		помірне	Palmeira	2 [ ]
		сильне	HTV-9299, Tabocas	3 [ ]
5.2 (4)	Рослина: кількість розеткових листків	мала	Palmeira	3 [ ]
		середня	Asteca	5 [ ]
		велика	Santo	7 [ ]
5.3 (8)	Розетковий листок: ступінь розсічення	слабкий	Santo, Supéria	1 [ ]
		помірний	HTV9299, Tabocas, Tapacurá, Verdão	2 [ ]
		сильний	Delfino	3 [ ]
5.4 (13)	Час початку цвітіння	ранній		3 [ ]
		середній	Tabocas, Tapacurá	5 [ ]
		пізній	Americano, Santo, Supera	7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.56 Код UPOV: LEPID_SAT

Методика
проведення експертизи сортів крес-салату (*Lepidium sativum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Lepidium sativum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,3 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 120 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,1 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених, рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак

Методику підготували: Кривець Д. О., к. с.-г. н., Позняк О. В., м. н. с., Харицький М. В.
(ДС «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН), 2006.
Авторами виділені сорти-еталони.

(наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 120 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 120 рослин або частин 120 рослин (наприклад, висота рослин);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 120 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 **Експертиза на відмінність**

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 120 рослин допускаються п’ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідміннішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють

або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листок: розсіченість листкової пластинки (ознака 6);
- Квітка: забарвлення (ознака 18);
- Рослина: час початку цвітіння (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів крес-салату

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення VS, 1	відсутнє	1	Холодок
		наявне	9	
2. (+) QN	Рослина: положення листків (фаза 3–5 листків) VS, 2	пряме	1	
		напіврозлоге	3	Холодок
		розлоге	5	
3. (*) (+) QN	Рослина: за щільністю розетки VS 2	нещільна	3	
		помірно щільна	5	Холодок, Вість
		щільна	7	
4. (+) QN	Рослина: за висотою розетки MG, 2	низька	3	Холодок
		середня	5	
		висока	7	
5. QL	Рослина: стеблові листки VS 3	відсутні	1	
		наявні	9	Холодок
6. (*) (+) QL	Листкова пластинка: форма краю VS 2	цілісна	1	Широколістєн, Цельнолістий
		розсічена	2	Холодок, Вузьколистий 3
7. (*) QN	<u>Лише для сортів з цілокраєми листками:</u> Листок: хвилястість краю VS 2	слабка	3	
		помірна	5	Цельнолістий
		сильна	7	
8. (*) QL	<u>Лише для сортів з розсіченими листками:</u> Листок: розташування часток VS, 2	не доторкуються	3	Вузьколистий 3
		доторкуються	5	Холодок
		перекриваються	7	Тєснолістєн 3
9. (+) QN	Листок: за довжиною MS 2	короткий	3	
		середній	5	Холодок
		довгий	7	Вість
10. (+) QN	Листок: за шириною MS 2	вузький	3	Холодок
		середній	5	Вість
		широкий	7	
11. (*) QN	Листок: співвідношення довжина/ширина MS 2	мале	3	Вузьколистий 3
		середнє	5	Холодок
		велике	7	Вість
12. QL	Листок: черешок MS 2	відсутній	1	
		наявний	9	Холодок

1	2	3	4	5
13. QN	Листок: черешок за довжиною (для прикореневих листків) MS 2	короткий	3	
		середній	5	Холодок
		довгий	7	
14. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS 2	слабка	3	
		помірна	5	Холодок
		сильна	7	
15. QL	Стеблові листки: тип VS 3	перисті	1	
		парноперисті	2	Холодок
		лопатеві	3	
		лінійні	4	
16. PQ	Стебло: положення VS 3	пряме	3	Холодок
		похиле	5	
		сланке	7	
17. QN	Суцвіття: кількість квіток VS 4	мала	3	
		середня	5	Холодок
		велика	7	
18. (*) PQ	Квітка: забарвлення VS 4	біле	1	Холодок
		рожеве	2	
19. PQ	Плід (стручок): форма VS 5	округла	1	
		яйцеподібна	2	Холодок
		видовжена	3	
20. PQ	Насінина: форма VS 5	сплюснута	1	
		яйцеподібна	2	Холодок
21. QL	Насінина: поверхня VS 5	гладенька	1	Холодок
		шерехата	2	
22. PQ	Насінина: забарвлення VS 5	біле	1	
		жовте	2	
		буре	3	
		коричневе	4	
		червоно-коричневе	5	Холодок
23. (*) QN	Рослина: час початку цвітіння VS 4	ранній	3	Холодок
		середній	5	Вість
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів крес-салату

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	розетка
3	стеблування
4	цвітіння
5	плодоношення

До 2. Рослина: положення листків (фаза 3–5 листків).

Візуально визначається кут, що його утворює черешок відносно уявної вертикальної осі.

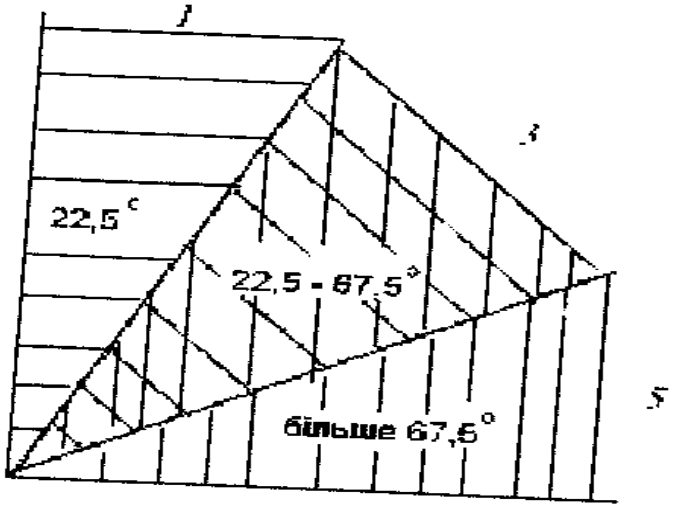

1 – пряме
3 – напіврозлоге
5 – розлоге

До 3–4. Рослина: за щільністю розетки (3), за висотою розетки (4).

Ознака визначається на стадії розетки до початку появи квітконосного пагона.

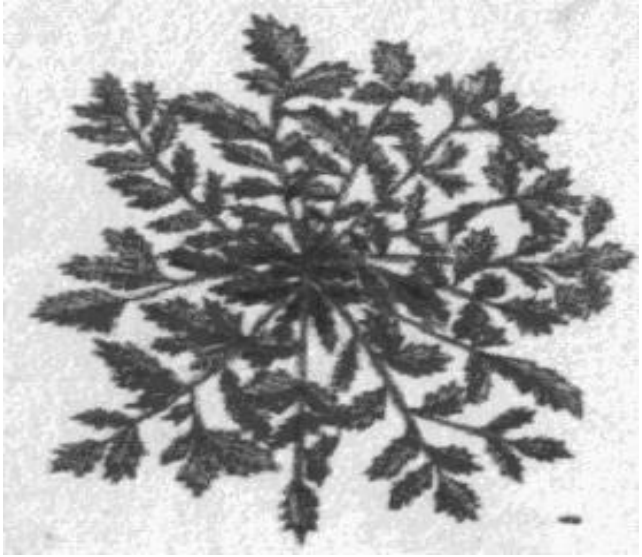

До 6. Листкова пластинка: форма краю.

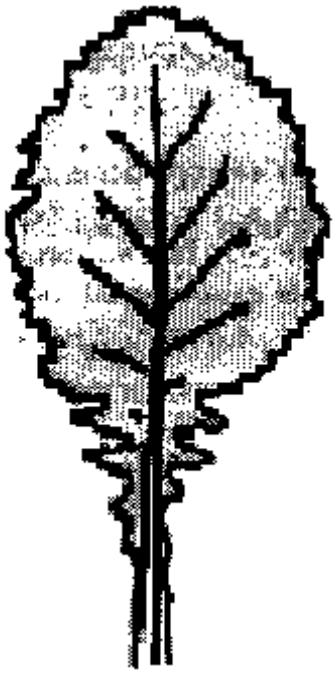

1
Цілісна

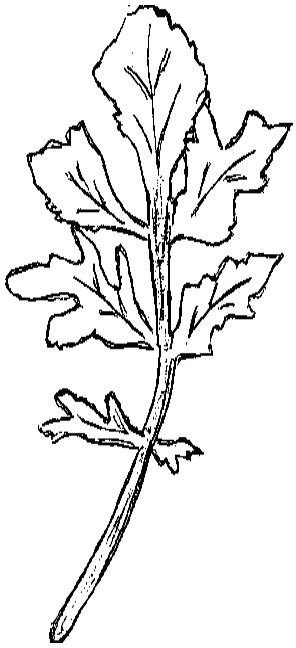

9
розсічена

До 9. Листок за довжиною.

Визначається довжина листкової пластинки разом з черешком.

До 10. Листок: за шириною.

Визначається ширина листкової пластинки в найширшій її частині.

9. Література

1. Николайчук Л. В. Целебные растения / Л. В. Николайчук, М. П. Жигар// Х. : – Прапор, 1992. – С. 97.

2. Пастушенков Л. В. Лекарственные растения / Л. В. Пастушенков, А. Л. Пастушенков // Лениздат, 1990. – С.127.

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Lepidium sativum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Крес-салат**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (6)	Листкова пластинка: форма краю	цілісна	Широколістєн Цельнолістий	1 [ ]
		розсічена	Холодок, Вузьколистий 3	2 [ ]
5.2 (18)	Квітка: забарвлення	біле	Холодок	1 [ ]
		рожеве		2 [ ]
5.3 (23)	Рослина: час початку цвітіння	ранній	Холодок	3 [ ]
		середній	Вість	5 [ ]
		пізній		7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.75 Код UPOV: ANETH_GRA

Методика
проведення експертизи сортів кропу пахучого (*Anethum graveolens* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Anethum graveolens* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два чи більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

Використано документ UPOV /TG/165/3, 1999.

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються 5 нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють

або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування таку ознаку:

- Час появи головного зонтика (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак кропу запашного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QL	Молода рослина: антоціанове забарвлення VS	відсутнє	1	
		наявне	9	Ambrozja
2. PQ	Молода рослина: положення листків (стадія 3–5 листків) VS	пряме	1	Indyjski
		напівпряме	3	Hanak
		горизонтальне	5	Kronos
3. (*) QN	Рослина: щільність листків VS	нещільна	3	Indyjski
		помірно щільна	5	Sari
		щільна	7	Hanak
4. QN	Рослина: кількість первинних гілочок MS	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
5. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG	низька	3	Indyjski, Krezus
		середня	5	Sari
		висока	7	Hanak, Szmaragd
6. (+) QN	Рослина: головне стебло за довжиною MS	коротке	3	Indyjski, Krezus
		середнє	5	Ambrozja
		довге	7	Szmaragd
7. QN	Стебло: діаметр (у середній третині) MS	малий	3	Indyjski
		середній	5	Amat
		великий	7	Hanak, Kronos
8. (*) QL	Стебло: блакитний відтінок VS	відсутній	1	Hanak, Indyjski
		наявний	9	Ambrozja
9. QN	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка	3	Hanak, Indyjski
		помірна	5	Krezus
		сильна	7	Lukullus
10. QN	Стебло: восковий наліт VS	відсутній або дуже слабкий	1	Diwa
		слабкий	3	Hanak
		помірний	5	Budakalaszi
		сильний	7	Szmaragd
		дуже сильний	9	Ambrozja
11. PQ	Листок: форма VS	трикутна	1	Ambrozja, Lukullus
		ромбічна	2	
		видовжена	3	
12. (+) QL	Листок: частки за щільністю VS	нещільні	3	Indyjski
		помірно щільні	5	Lukullus
		щільні	7	Hanak

1	2	3	4	5
13. (+) QN	Листок: кінцеві частки за шириною MS	вузькі	3	Indyjski
		середні	5	Lukullus
		широкі	7	Krezus, Kronos
14. (+) QN	Листок: за довжиною MS	короткий	3	Indyjski
		середній	5	Amat
		довгий	7	Hanak
15. (+) QN	Листок: за шириною MS	вузький	3	Indyjski
		середній	5	Ambrozja
		широкий	7	Sari
16. (*) QL	Листок: блакитний відтінок VG	відсутній	1	Hanak, Indyjski
		наявний	9	Amat, Ambrozja
17. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка	3	Hanak, Indyjski
		помірна	5	Stella
		сильна	7	Lukullus
18. QN	Листок: восковий наліт VS	слабкий	3	Hanak
		помірний	5	Budakalaszi
		сильний	7	Ambrozja
19. (*) QN	Головний зонтик: діаметр MG	малий	3	Indyjski
		середній	5	Amat
		великий	7	Kronos
20. (+) QN	Головний зонтик: кількість променів MS	мала	3	Indyjski
		середня	5	Sari
		велика	7	Szmaragd, Kronos
21. (*) QN	Час появи головного зонтика MS	ранній	3	Indyjski
		середній	5	Ambrozja
		пізній	7	
22. QN	Час початку цвітіння MS	ранній	3	Indyjski
		середній	5	Ambrozja
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів кропу запашного

Усі спостереження на листках і частках листків, за винятком молодих рослин, слід проводити до появи головного зонтика. Усі спостереження на листку проводять на середній частині стебла.

Усі обстеження зонтика, забарвлення і воскового нальоту стебла слід проводити, коли суцвіття повністю розвинуте.

Оцінка висоти рослини й кількості первинних гілочок проводиться за повного цвітіння.

До 5–6. Рослина: за висотою (5); головне стебло за довжиною (6).

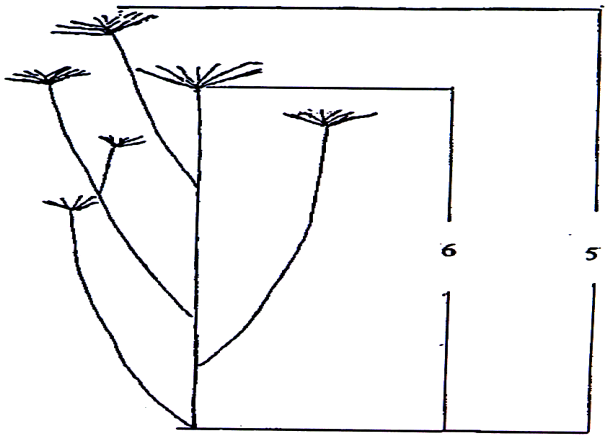

До 12. Листок: частки за щільністю.

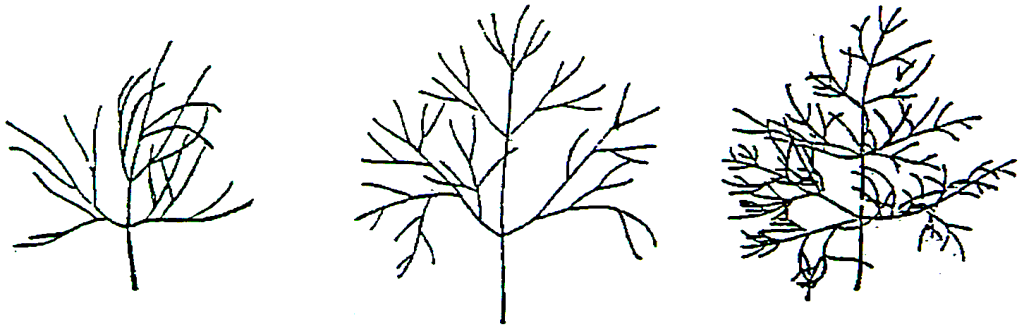

3	5	7
Нещільні	помірно щільні	щільні

До 13. Листок: кінцеві частки за шириною.

кінцеві частки

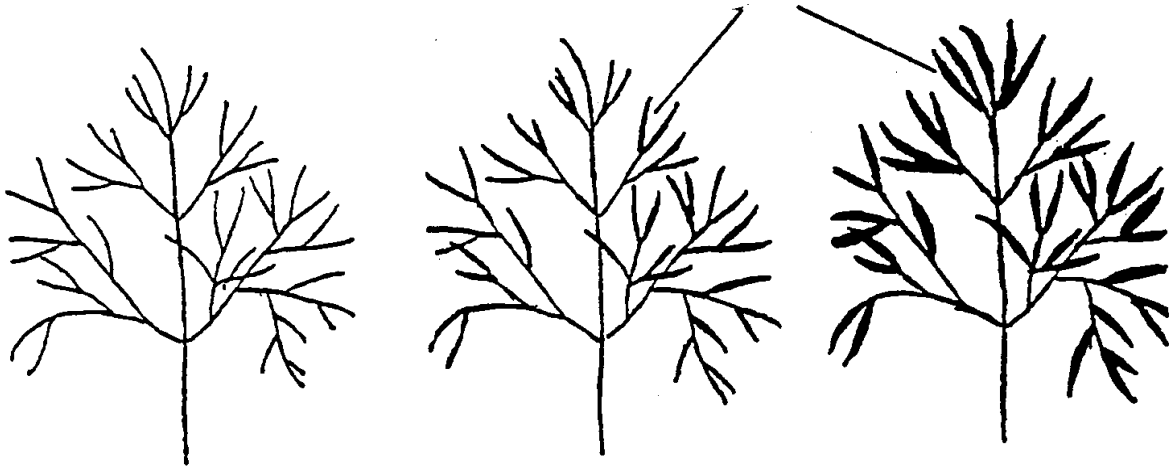

3	5	7
Вузькі	середні	широкі

До 14–15: Листок: за довжиною (14), за шириною (15).

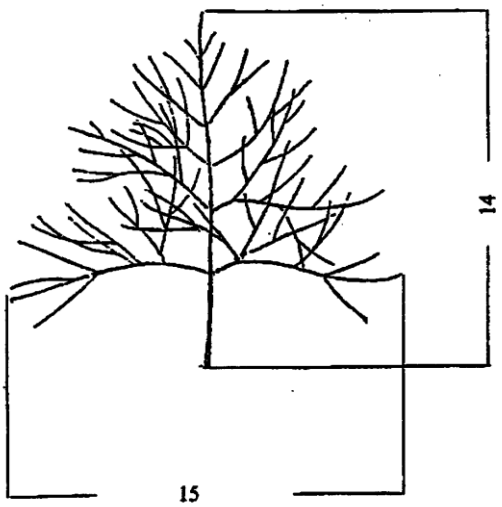

До 20. Головний зонтик: кількість променів.

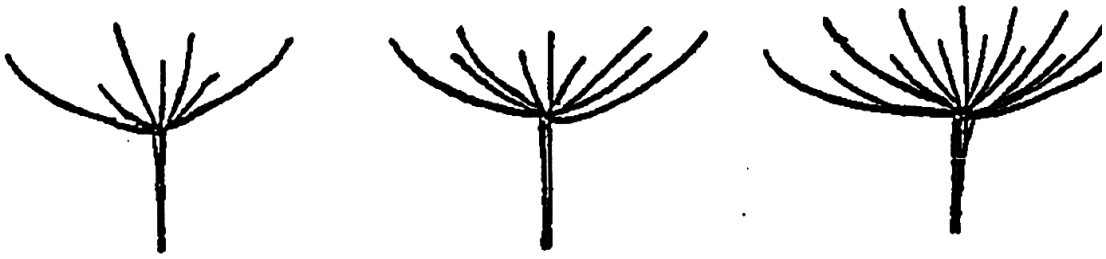

3	5	7
Мала	середня	велика

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Dill (*Anethum graveolens* L.) (TG/165/3, UPOV) // Geneva. 1999-03-24. – 17 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg165.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Anethum graveolens* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Кріп пахучий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)
4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)
4.2.2 Інше
(зазначте деталі) [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (5)	Рослина: за висотою	низька	Indyjski, Krezus	3 [ ]
		середня	Sari	5 [ ]
		висока	Hanak, Szmaragd	7 [ ]
5.2 (16)	Листок: блакитний відтінок	відсутній	Hanak, Indyjski	1 [ ]
		наявний	Amat, Ambrozja	9 [ ]
5.3 (19)	Головний зонтик: діаметр	малий	Indyjski	3 [ ]
		середній	Amat	5 [ ]
		великий	Kronos	7 [ ]
5.4 (21)	Час появи головного зонтика	ранній	Indyjski	3 [ ]
		середній	Ambrozja	5 [ ]
		пізній		7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: LUFFA_

Методика
проведення експертизи сортів люфи (*Luffa* Mill.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів роду *Luffa* Mill.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 100 г або 120 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї. Рослини вирощують на опорах (підтримках, шпалерах), щоб уникнути викривлення плодів. Як овоч люфу використовують, коли плід досяг споживчої стиглості (приблизно тижневого віку).

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,40 × 0,70 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н., Лещук Н.В., к. с.-г. н., Сич З. Д., д. с.-г. н., Мамайсур В. В., м. н. с., УІЕСР, 2012.

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: форма поперечного перерізу (ознака 5);
- Листкова пластинка: форма (ознака 8);
- Квітка: забарвлення пелюсток (ознака 17);
- Плід: форма (ознака 21);
- Плід: за довжиною (ознака 22).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів люфи

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Рослина: габітус (життєва форма) VS 1	напівкущовий плетистий чіпкий	1 2 3	
2. (+) QN	Рослина: кількість стебел MG 2	мала середня велика	3 5 7	
3. PQ	Стебло: забарвлення VS 1	жовтувате зелене сірувате	1 2 3	
4. PQ	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
5. (*) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VS 1	округла ребриста	1 2	
6. QL	Стебло: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
7. (*) QL	Стебло: тип опушення VS 1	м’який жорсткий колючий	1 2 3	
8. (*) PQ	Листкова пластинка: форма VS 1	цілісна лопатева	1 2	
9. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість за глибиною VS 1	мілка середня глибока	3 5 7	
10. PQ	Листкова пластинка: форма краю VS 1	цілокрая зубчаста виїмчаста	1 2 3	
11. QN	Листкова пластинка: кількість лопатей MS 1	мала середня велика	3 5 7	
12. (*) QL	Листкова пластинка: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	

1	2	3	4	5
13. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
14. (*) PQ	Листкова пластинка: гофрованість VS 1	відсутня наявна	1 9	
15. QL	Черешок: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
16. QL	Черешок: тип опушення VS 1	м’який жорсткий колючий	1 2 3	
17. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS 1	біле жовте	1 2	
18. (*) (+) QN	Квітка: час розкриття VS 1	вранці ввечері	1 2	
19. (*) QN	Квітка: розмір VS 1	малий середній великий	3 5 7	
20. QL	Квітконіжка: опушення VS 1	наявне відсутнє	1 9	
21. (*) PQ	Плід: форма VS 2	видовжена циліндрична видовжено-конічна	1 2 3	
22. (+) QN	Плід: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
23. PQ	Плід: форма поверхні VS 2	рівна кутаста гранчаста гостроребриста	1 2 3 4	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів люфи

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту,
в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	цвітіння
2	споживча стиглість плодів
3	фізіологічна стиглість плодів

Загальний вигляд рослини

До 2. Рослина: кількість стебел, шт.

Мала – до 3, середня – 3–5, велика – понад 5.

До 9. Листкова пластинка: розсіченість за глибиною, частина пластинки

Мілка – до 1/3, середня – 1/2, глибока – понад 1/2 пластинки.

До 18. Квітка: час розкриття

Існує закономірність, за якою квітки рослин, що утворюють гладкі округлі плоди розкриваються вранці, а ті, що утворюють плоди гостроребристої форми – ввечері.

До 22. Плід: за довжиною, см

Короткий – до 20, середній – 20–40, довгий – понад 40.

9. Література

1. Большая советская энциклопедия – http://dic.academic.ru
2. Люффа – агротехника выращивания / Агроазбука – http://agroazbuka.com
3. Люффа / GreenInfo.ru – http://www.greeninfo.ru

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Luffa* Mill.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Люфа**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їхнього виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (5)	Стебло: форма поперечного перерізу	округла ребриста		1 [ ] 2 [ ]
5.2 (8)	Листкова пластинка: форма	цілісна лопатева		1 [ ] 2 [ ]
5.3 (17)	Квітка: забарвлення пелюсток	біле жовте		1 [ ] 2 [ ]
5.4 (21)	Плід: форма	видовжена циліндрична видовжено-конічна		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.5 (22)	Плід: за довжиною	короткий середній довгий		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.42 Код UPOV: BETAA_VUL_GVF

Методика
проведення експертизи сортів мангольду (буряку листкового)
(*Beta vulgaris* L. var. *cicla* L. (Ulrich))
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Beta vulgaris* L. var. *cicla* L. (Ulrich) (Syn. Beta vulgaris L. var. vulgaris L.).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 100 г або 6600 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин для відкритого грунту чи 60 рослин для теплиць і пластикових тунелей, які розділені на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні–QL, кількісні–QN, псевдо якісні–PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/106/4, 2004.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 (60)* рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 (60) рослин або частин 100 (60) рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 (60) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються п’ять нетипових, у вибірці з 60 – три.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

_____

* у дужках вказано кількість рослин, необхідних для експертизи в теплиці.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення (ознака 7);
- Листкова пластинка: антоціанове забарвлення (ознака 11);
- Черешок: за шириною (ознака 14);
- Черешок: забарвлення (ознака 16).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) ознаки, позначені зірочкою, завжди включаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(а) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів мангольду (буряку листового)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QL VS	Сіянець: антоціанове забарвлення	відсутнє	1	Blonde a carde blanche
		наявне	9	Rhubarb Chard
2. QN VS	Сіянець: інтенсивність антоціанового забарвлення	слабка	3	Verde penca blanca ancha
		помірна	5	Amarilla de Lyon
		сильна	7	Rhubard Chard
3. (*) (+) QN VG (a)	Листок: за довжиною	короткий	3	Groene Gewone, Verde de penca blanca ancha
		середній	5	Blonde à carde blanche
		довгий	7	Verte à carde blanche, Paros
4. (*) QN VG (a)	Листок: положення	пряме	3	Paros
		напівпряме	5	Blonde à carde blanche
		сланке	7	Groene Gewone
5. (*) (+) QN VG (a)	Листкова пластинка: за довжиною	коротка	3	Amarilla de Lyon, Groene Gewone
		середня	5	Verde de Niza
		довга	7	Blonde a carde blanche, Paros
6. (*) (+) QN VG (a)	Листкова пластинка: за шириною	вузька	3	Lucullus, Groene Gewone
		середня	5	Paros
		широка	7	Verde a carde blanche
7. (*) QN VG (a)	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка	1	Amarilla de Lyon
		слабка	3	Blonde a carde blanche
		помірна	5	Verde de Niza
		сильна	7	Verde de penca blanca ancha
		дуже сильна	9	Verde de penca blanca larga
8. QN VG (a)	Листкова пластинка: вигин краю	відсутній або дуже слабкий	1	Groene Gewone
		слабкий	3	Blonde a carde blanche
		помірний	5	
		сильний	7	Lucullus
		дуже сильний	9	
9. QN VG (a)	Листкова пластинка: глянсуватість	слабка	3	Groene Gewone
		помірна	5	
		сильна	7	Blonde a carde blanche, Paros

1	2	3	4	5
10. (*) QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG (a)	слабка	3	Groene Gewone
		помірна	5	Blonde a carde blanche, Paros
		сильна	7	Lucullus
11. (*) QL	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення VG, (a)	відсутнє	1	Blonde a carde blanche
		наявне	9	Rhubard Chard
12. QN	Листкова пластинка: інтенсивність антоціанового забарвлення VG, (a)	слабка	3	
		помірна	5	Rhubarb Chard
		сильна	7	Charlotte
13. (+) QN	Черешок: за довжиною VS (a)	дуже короткий	1	
		короткий	3	Lucullus
		середній	5	Paros
		довгий	7	Blonde a carde blanche, Verde de penca blanca larga
		дуже довгий	9	Groene Gewone
14. (*) (+) QN	Черешок: за шириною VS (a)	дуже вузький	1	Groene Gewone
		вузький	3	Rhubard Chard, Verde de Niza
		середній	5	Lucullus, Verde de penca blanca larga
		широкий	7	Amarilla de Lyon
		дуже широкий	9	Paros, Verde de penca blanca ancha
15. (+) QN	Черешок: вигин верхнього боку в поперечному перерізі VS (a)	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	Groene Gewone
		помірний	5	Lucullus
		сильний	7	Blonde a carde blanche
		дуже сильний	9	
16. (*) PQ	Черешок: забарвлення VG (a)	біле	1	Blonde a carde blanche
		жовте	2	Bright Yellow
		зелене	3	Groene Gewone
		рожеве	4	Pink Passion
		пурпурове	5	Rhubarb Chard, Ruby Red
17. QN	Час початку цвітушності VG	ранній	3	Paros, Verde de Niza
		середній	5	Verde de penca blanca ancha
		пізній	7	Amarilla de Lyon

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів мангольду

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) усі обстеження на листках, листковій пластинці та черешку проводять, коли листки досягли максимальної довжини.

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 3. Листок: за довжиною. До 5–6. Листкова пластинка: за довжиною (5), за шириною (6). До 13–14. Черешок: за довжиною (13), за шириною (14).

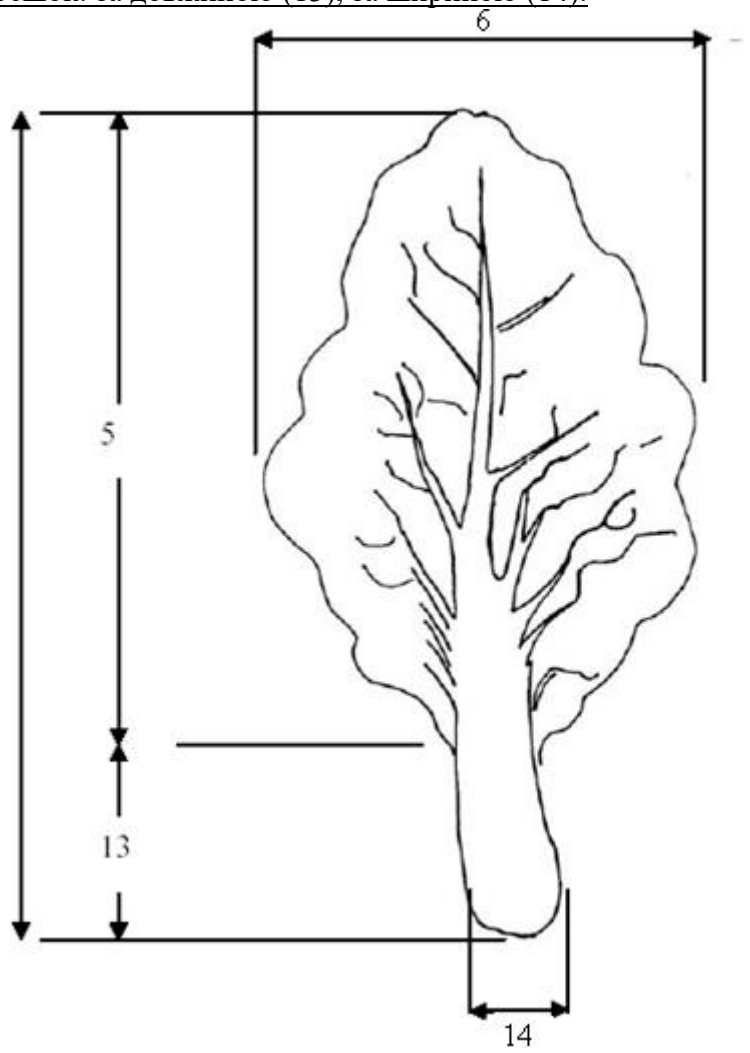

До 15. Черешок: вигин верхнього боку в поперечному перерізі.

1	5	7
Відсутній або дуже слабкий	помірний	сильний

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Leaf Beet, Swiss Chard (*Beta vulgaris* L. var. *cicla* L. (Ulrich)). (TG/106/4, UPOV) // Geneva. 2004-03-31. – 20 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg106.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

У разі гібридних сортів, які є предметом заявки на права селекціонера, і де батьківські лінії мають представлятись у рамках розгляду гібридних сортів, Технічна анкета має бути заповнена для кожної з батьківських лінійна на додаток до гібридного сорту.

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Beta vulgaris* L. var. *cicla* L. (Ulrich) (Syn. *Beta vulgaris* L. var. *vulgaris* L.)	
1.2 Загальноприйнята назва	**Мангольд (буряк листковий)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (7)	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка	Amarilla de Lyon	1 [ ]
		слабка	Blonde a carde blanche	3 [ ]
		помірна	Verde de Niza	5 [ ]
		сильна	Verde de penca blanca ancha	7 [ ]
		дуже сильна	Verde de penca blanca larga	9 [ ]
5.2 (11)	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення	відсутнє	Blonde a carde blanche	1 [ ]
		наявне	Rhubard Chard	9 [ ]
5.3 (14)	Черешок: за шириною	дуже вузький	Groene Gewone	1 [ ]
		вузький	Rhubard Chard, Verde de Niza	3 [ ]
		середній	Lucullus, Verde penca blanca larga	5 [ ]
		широкий	Amarilla de Lyon	7 [ ]
		дуже широкий	Paros, Verde de penca blanca ancha	9 [ ]
5.4 (16)	Черешок: забарвлення	біле	Blonde a carde blanche	1 [ ]
		жовте	Bright Yellow	2 [ ]
		зелене	Groene Gewone	3 [ ]
		рожеве	Pink Passion	4 [ ]
		пурпурове	Rhubarb Chard, Ruby Red	5 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}		
Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть вявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть вявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.57

Код UPOV: VLRNL_LOC
VLRNL_ERI

Методика
проведення експертизи сортів мласкавцю колоскового (овочевого)
(*Valerianella locusta* L. та *Valerianella eriocarpa* Desv.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів видів *Valerianella locusta* L. та *Valerianella eriocarpa* Desv.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити щонайменше 20 г або 20 000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3 Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи.*** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови проведення експертизи.*** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,30 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/75/7, 2006.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють всі виміри кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 **Експертиза на відмінність**

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Листок: за довжиною (ознака 3);

– Листок: профіль верхівки в поздовжньому розрізі (ознака 9);

– Насінина: розмір (ознака 19);

– Насінина: комірець (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів мласкавцю колоскового

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: габітус VG 2	прямий	1	Elan
		напівпрямий	3	Verte de Louviers
		горизонтальний	5	Valgros
2. (*) QN	Рослина: діаметр VG 2	дуже малий	1	
		малий	3	Coquille de Louviers
		середній	5	Verte de Louviers
		великий	7	Verte de Cambrai
		дуже великий	9	A grosse graine
3. (*) QN	Листок: за довжиною MS 3	короткий	3	Coquille de Louviers
		середній	5	Verte a coeur plein 2
		довгий	7	A grosse graine
4. (*) QN	Листок: за шириною MS 3	вузький	3	Verte d'Etampes
		середній	5	A grosse graine, Verte de Cambrai
		широкий	7	Palace, Rodion
5. QN	Листок: відношення довжина/ширина MS 3	мале	3	
		середнє	5	
		велике	7	
6. (*) (+) PQ	Листок: форма VG 3	еліптична	1	Verte de Louviers
		широколопатоподібна	2	Verte a coeur plein 2
		вузьколопатоподібна	3	A grosse graine
7. QN	Листок: глянсуватість VG 3	слабка	3	D'Italie a feuille de laitue
		помірна	5	Verte maraîchère
		сильна	7	Verte de Louviers
8. (*) QN	Листок: профіль у поперечному перерізі VG 3	увігнутий	1	
		плаский	2	Coquille de Louviers
		опуклий	3	Verte a coeur plein 2
9. (*) (+) QN	Листок: профіль верхньої частини в поздовжньому розрізі VG 3	увігнутий	1	Coquille de Louviers
		плаский	2	Gala, Verte a coeur plein 2
		опуклий	3	Verte d'Etampes
10. QN	Листок: скручування VG 3	відсутнє або дуже слабке	1	
		слабке	3	Dante
		помірне	5	A grosse graine
		сильне	7	Topaze
11. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG 3	слабка	3	Verte maraichere
		помірна	5	Verte de Rouen
		сильна	7	Verte a coeur plein 2

1	2	3	4	5
12. QL	Листок: зубчастість (зовнішніх листків) VG, 3	відсутня	1	A grosse graine, Coquille de Louviers
		наявна	9	Saphir, Sapiana
13. QN	Листок: за товщиною VG 3	тонкий	3	Valgros
		середній	5	
		товстий	7	Verte d'Etampes
14. (*) QN	Листок: рельєфність жилок VG 3	слабка	3	Verte de Louviers
		помірна	5	Progres
		сильна	7	Toendra, Vit
15. QN	Листок: пухирчастість VG 3	відсутня або дуже слабка	1	A grosse graine, Baron
		слабка	3	
		помірна	5	D'Italie a feuille de laitue, Saphir
		сильна	7	Progres
		дуже сильна	9	
16. QN	Час початку стрілкування (10% рослин) MG 4	дуже ранній	1	Valgros
		ранній	3	Verte a coeur plein 2
		середній	5	Verte d'Etampes
		пізній	7	Baikal
		дуже пізній	9	
17. QL	Генеративний пагін: утворення пучків VG 6	відсутнє	1	A grosse graine, Coquille de Louviers
		наявне	9	Jobra, Jovis
18. QN	Генеративний пагін: антоціанове забарвлення VG 5	слабке	3	A grosse graine
		помірне	5	Valvert
		сильне	7	Pustade
19. (*) QN	Насінина: розмір VG 7	малий	3	D'Italie a feuille de laitue, Deutscher
		середній	5	Vit
		великий	7	A grosse graine
20. (*) (+) QL	Насінина: комірець VG 7	відсутній	1	Deutscher
		наявний	9	D'Italie a feuille de laitue
21. QL	Стійкість до несправжньої борошнистої роси (*Peronospora valerianella*) VG	відсутня	1	
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів мласкавцю колоскового

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	стеблування
3	цілком сформовані листки
4	початок стрілкування (10% рослин)
5	повне цвітіння (75% рослин)
6	утворення пучків
7	стигле насіння

До 6. Листок: форма.

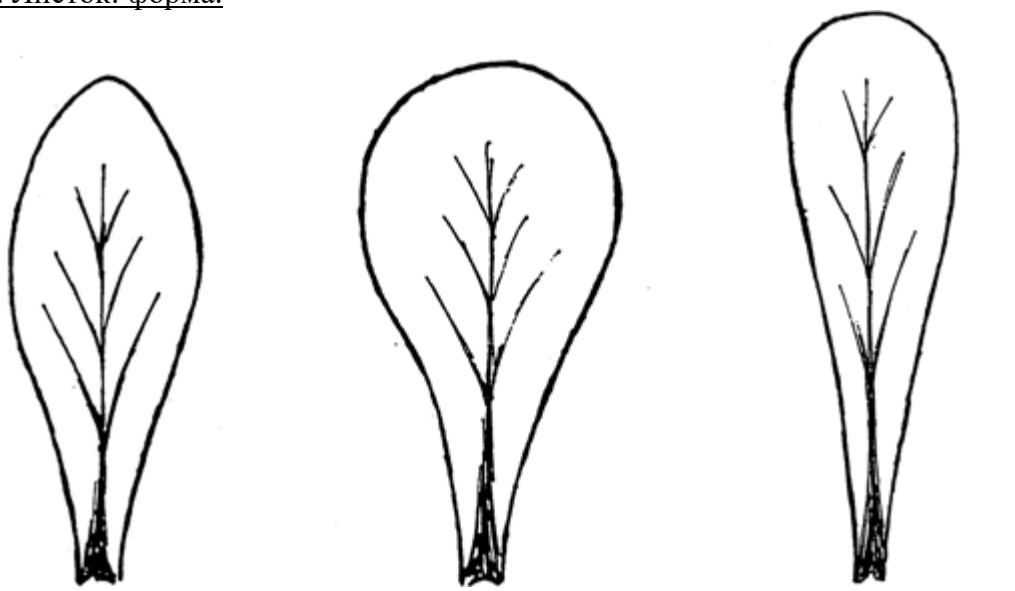

1 Еліптична

2 широколопатоподібна

3 вузьколопатоподібна

До 9. Листок: профіль верхівки в поздовжньому розрізі.

1 Увігнутий

2 плаский

3 опуклий

До 20. Насінина: комірець.

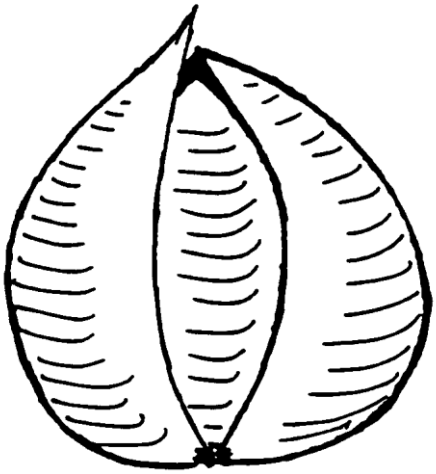

1
Відсутній

9
наявний

До 21. Стійкість до ураження несправжньою борошнистою росою (*Peronospora valerianella*

Патотипи:	Патотипи 1, 2
Підтримка патотипів:	
Природне середовище:	Зберігання патотипів у формі ооспор на зараженому насінні
Особливі умови:	Зберігають порції зараженого насіння окремих сортів у водонепроникних пакетах за температури 4°С.
Коментарі:	Спори збудника пероноспори ніжні, середній термін зберігання кілька місяців: на зараженому листку тримають у холодильнику за температури –20°С
Підготовка інокулюму:	Від початку експертизи інокулюм беруть із природно зараженого насіння (за фітоаналізу). Висівають 200–250 насінин на ящик. Проростання та розвиток рослин відбувається в прохолодному тунелі за температури 10…15°С
	З появою першого листка ящики поміщають у пластиковий ізолятор (міні-теплиця) для збереження вологості рослин
	Через10–12 діб після сівби виявляються перші симптоми хвороби на рослинах, що вирощені з інфікованого насіння. Сім’ядолі й листки мають ознаки ураження. Товсті листки придатні для розмноження інокулюму для інфікування. Спори збирають свіжими (вночі). Їх суспендують у невеликій кількості води, з додаванням 20 мл твіну (1 краплю на 100 мл) і обробляють пиляки. Концентрація спор має бути 105 шт./мл. Інокулюм тримають на льоду
Сівба:	Сіють у касети (5 × 5 см) 2–3 насінини, зберігають лише одну насінину на касету

Проведення експертизи:	
Стадія рослини:	Стадія першого листка
Кількість рослин для обстежень:	40 рослин сорту й 10 рослин контрольного сорту
Умови вирощування:	10…15ºС перед інокуляцією, 8…15ºС після інокуляції: така диференціація температури дуже важлива
Садіння:	Після інокуляції надається перевага холодним теплицям / холодним тунелям (антифриз)
Інокуляція:	Обприскування спорами (105 спор/мл). Використовують обприскувач типу ECOSPRAY, потім рослини вкривають на 48 год плівкою
Тривалість експерптизи:	Сівба – інокуляція: приблизно 10–12 діб; інокуляція – виявлення симптомів: 12–15 діб
Інтерпретація експертизи:	Сприйнятливі рослини – це ті, на яких приблизно через 12 діб після інокуляції виявлено початок споруляції

Експертиза достовірності:

Використання господарів-диференціаторів:

Сорти-диференціатори	**Патотип 1 (Cambrai)**	**Патотип 2 (Gala)**
Cambrai	S	R
Verella	R	S
Gala	R	S

S = сприйнятливий, R = стійкий.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Cornsalad (*Valerianella locusta* L. & *Valerianella eriocarpa* Desv.) (TG/58/6, UPOV) // Geneva. 2006-04-05. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg075.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1.1 Ботанічна назва	*Valerianella locusta* L.	[ ]
1.1.2 Загальноприйнята назва	**Мласкавець колосковий**	
1.2.1 Ботанічна назва	*V. eriocarpa* Desv.	[ ]
1.2. Загальноприйнята назва		
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

(a) Самозапильний [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (3)	Листок: за довжиною	короткий	Coquille de Louviers	3 [ ]
		середній	Verte a coeur plein 2	5 [ ]
		довгий	A grosse graineє	7 [ ]
5.2 (9)	Листок: профіль верхівки в поздовжньому розрізі	увігнутий	Coquille de Louviers	1 [ ]
		плаский	Gala, Verte a coeur plein 2	2 [ ]
		опуклий	Verte d'Etampes	3 [ ]
5.3 (11)	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Verte maraichere	3 [ ]
		помірна	Verte de Rouen	5 [ ]
		сильна	Verte a coeur plein 2	7 [ ]
5.4 (19)	Насінина: розмір	малий	D'Italie a feuille de laitue, Deutscher	3 [ ]
		середній	Vit	5 [ ]
		великий	A grosse graine	7 [ ]
5.5 (20)	Насінина: комірець	відсутній	Deutscher	1 [ ]
		наявний	D'Italie a feuille de laitue	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація
– використання сорту
– коли має бути представлена фотографія?

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: MOMOR_CHA

Методика

проведення експертизи сортів момордики (китайської гіркої дині) (*Momordica charantia* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Momordica charantia* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 350 г або 1500 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення.

3.5 ***Метод дослідження.*** Морфологічний опис ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на

Використано документ UPOV TG/235/1, 2007.

яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко

варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова пластинка: кількість лопатей (ознака 8);
- Плід: за довжиною (ознака 14);
- Плід: діаметр (ознака 15);
- Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 16);
- Плід: забарвлення шкірки (ознака 17);
- Наріст: розмір (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(e) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів момордики (китайської гіркої дині)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (+) QN	Сім'ядоля: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	3	Miazaki-shiro-naga
		помірна	5	
		сильна	7	Okinawa-ao-naga
2. QN	Стебло: міжвузля головного стебла за довжиною (між 15-м і 20-м вузлами) VG/MS, (a)	коротке	3	Okinawa-ao-chunaga
		середнє	5	Sadowara-shiro-naga
		довге	7	Miazaki-shiro-naga
3. QN	Головне стебло за товщиною (як для ознаки 2) VG/MS (a)	тонке	3	
		середнє	5	Miazaki-shiro-naga
		товсте	7	Okinawa-tan-dai
4. QN	Стебло: кількість бічних пагонів VG (a)	мала	3	Sadowara-shiro-naga
		середня	5	Miazaki-shiro-naga
		велика	7	Okinawa-ao-chunaga
5. QN	Листкова пластинка: розмір VG (b)	малий	3	Kagoshima-shiro-naga
		середній	5	Okinawa-ao-naga
		великий	7	Miazaki-shiro-naga
6. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG (b)	слабка	3	Sadowara-shiro-naga
		помірна	5	Miazaki-shiro-naga
		сильна	7	Okinawa-ao-chunaga
7. (*) (+) QN	Листкова пластинка: відношення довжини до ширини лопаті VG (b)	мале	1	Okinawa-ao-chuunaga
		середнє	2	Miazaki-shiro-naga
		велике	3	
8. (*) QN	Листкова пластинка: кількість лопатей MS, (b)	п'ять	1	
		сім	2	Sadowara-shiro-naga
		дев'ять	3	
9. QN	Листкова пластинка: розсіченість за глибиною VG, (b)	мілка	3	Sadowara-shiro-naga
		помірна	5	Kagoshima-shiro-naga
		глибока	7	Okinawa-ao-chunaga
10. QN	Черешок: за довжиною VG/MS, (b)	короткий	3	Kagoshima-shiro-naga
		середній	5	Sadowara-shiro-naga
		довгий	7	
11. QN	Рослина: кількість вузлів до вузла першої жіночої квітки MS, (c)	мала	3	Sadowara-shiro-naga
		середня	5	Miazaki-shiro-naga
		велика	7	Okinawa-ao-chunaga

1	2	3	4	5
12. QN	Зав'язь: за довжиною VG/MS (c)	коротка	3	
		середня	5	Okinawa-ao-chunaga
		довга	7	Miazaki-shiro-naga
13. QN	Приймочка маточки: інтенсивність зеленого забарвлення VG (c)	слабка	3	Okinawa-shiro-naga
		помірна	5	Onaga-nishaku
		сильна	7	Okinawa-ao-chunaga
14. (*) QN	Плід: за довжиною VG/MS (d)	короткий	3	Okinawa-tandai
		середній	5	Okinawa-ao-chunaga
		довгий	7	Sadowara-shiro-naga
15. (*) QN	Плід: діаметр VG/MS (d)	малий	3	Miyazaki-shiro-naga
		середній	5	Onaga-nishaku
		великий	7	Okinawa-ao-naga
16. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (d)	трикутна	1	
		яйцеподібна	2	
		веретеноподібна	3	Okinawa-ao-naga
		видовжена	4	Sadowara-shiro-naga
17. (*) PQ	Плід: забарвлення шкірки VG (d)	біле	1	Shiro-reishi
		світло-зелене	2	Sadowara-shiro-naga
		зелене	3	Onaga-nishaku
		темно-зелене	4	Okinawa-ao-naga
18. (*) (+) PQ	Плід: форма основи VG (d)	загострена	1	Miazaki-shiro-naga
		тупа	2	Onaga-nishaku
		округла	3	Okinawa-ao-chunaga
		сплющена	4	
19. (*) (+) PQ	Плід: форма верхівки VG (d)	загострена	1	Miazaki-shiro-naga
		тупа	2	Onaga-nishaku
		округла	3	Okinawa-ao-chunaga
		сплющена	4	Torapi, Verdure
20. (+) QN	Плід: кількість наростів VG/MS (d)	мала	3	
		середня	5	Onaga-nishaku
		велика	7	Okinawa-ao-chunaga
21. (*) (+) QN	Наріст: розмір VG (d)	малий	3	Okinawa-ao-chunaga
		середній	5	Miazaki-shiro-naga
		великий	7	Sadowara-shiro-naga
22. (*) (+) PQ	Наріст: форма верхівки VG (d)	загострена	1	Okinawa-ao-chunaga
		тупа	2	Sadowara-shiro-naga
		заокруглена	3	Shiro-reishi
23. QL	Наріст: шипи VG, (d)	відсутні	1	Ravana
		наявні	9	Indra

1	2	3	4	5
24. (*) (+) QN	Плід: ребро за довжиною VG/MS (d)	коротке	3	Okinawa-ao-chunaga
		середнє	5	Sadowara-shiro-naga
		довге	7	
25. (*) (+) PQ	Плід: забарвлення шкірки за достигання VG	жовте	1	Shiro-reishi
		оранжеве	2	Onaga-nishaku
		червонувато-оранжеве	3	
26. (+) QL	Плід: гіркота MG (d)	відсутня	1	
		наявна	9	
27. (+) QN	Плід: прояв гіркоти MG (d)	слабкий	3	
		помірний	5	
		сильний	7	
28. QN	Насінина: розмір VG (e)	малий	3	
		середній	5	Onaga-nishaku
		великий	7	Sadowara-shiro-naga
29. QN	Насінина: інтенсивність коричневого забарвлення насіннєвої шкірки VG, (e)	слабка	3	Sadowara-shiro-naga
		помірна	5	Onaga-nishaku
		сильна	7	Okinawa-shiro-naga
30. (+) QN	Насінина: зазубленість окрайка VG, (e)	мала	3	Onaga-nishaku
		помірна	5	Sadowara-shiro-naga
		сильна	7	Okinawa-ao-naga
31. (+) QN	Час фізіологічної стиглості VG	ранній	3	China girl
		середній	5	Onaga-nishaku
		пізній	7	Okinawa-ao-chunaga

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів момордики (китайської гіркої дині)

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Стебло: обстеження проводять, коли рослина повністю розвинена.

(b) Листок (пластинка, черешок): усі обстеження листка проводять на повністю розвинених листках у межах від 15-го до 20-го вузлів.

(c) Квітка (квітка, зав'язь, приймочка): усі обстеження квітки проводять, коли рослина повністю розвинена.

(d) Плід: усі обстеження плоду проводять приблизно через 20 днів після цвітіння (фаза збиральної стиглості).

(e) Насінина: усі обстеження насіння проводять на повністю розвиненій і сухій насінині після миття та сушіння в тіні.

8.2 ***Пояснення окремих ознак***

До 1 Сім'ядоля: інтенсивність зеленого забарвлення

Обстеження проводять перед появою першого справжнього листка.

До 7. Листкова пластинка: відношення довжини до ширини лопаті.

1	2	3
Мале	середнє	велике

До 16. Плід: форма поздовжнього розрізу.

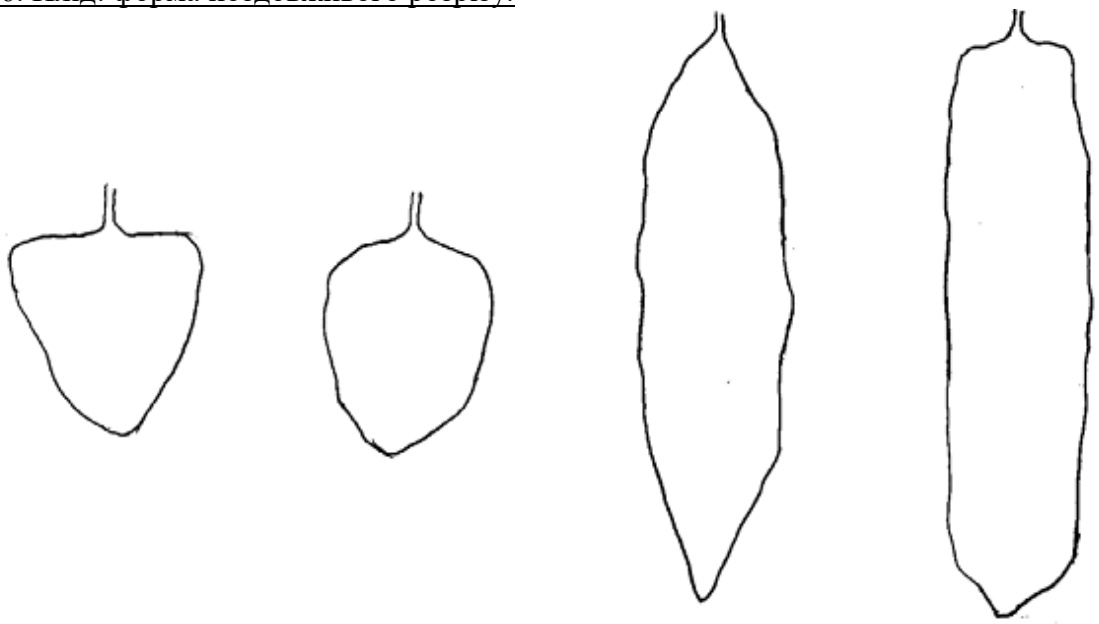

1	2	3	4
Трикутна	яйцеподібна	веретеноподібна	видовжена

До 18. Плід: форма основи.

1	2	3	4
Загострена	тупа	округла	сплющена

До 19. Плід: форма верхівки.

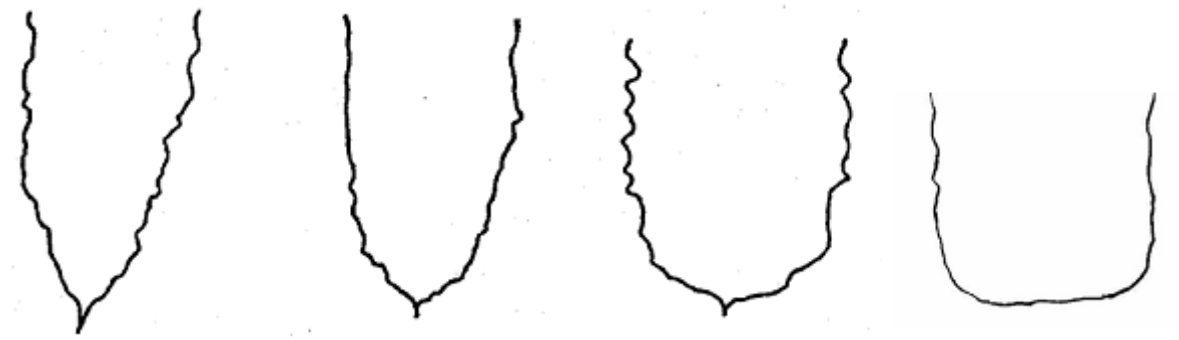

1	2	3	4
Загострена	тупа	округла	сплющена

До 20+24. Плід: кількість наростів (20), ребро за довжиною (24).
До 21+22. Наріст: розмір (21), форма верхівки (22).

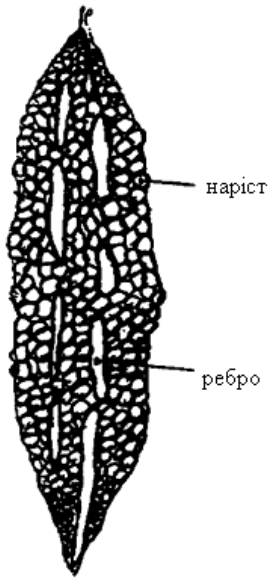

До 25. Плід: забарвлення шкірки за достигання.

Обстеження проводять, коли плід, залишений на рослині, набув жовтого, оранжевого або червонувато-оранжевого забарвлення.

До 26. Плід: гіркота.
До 27. Плід: прояв гіркоти.

Гіркоту плоду визначають дегустацією м'якоті з середньої частини плода за збиральної стиглості.

До 30. Насінина: зазубленість окрайка.

До 31. Час фізіологічної стиглості.

Плід досяг фізіологічної стиглості, коли плід повністю розвинений, зі стиглим насінням.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Bitter Gourd (*Momordica charantia* L.) (TG/235/1, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 25 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg235.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Momordica charantia* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Момордика**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмножування сорту
(інформація стосовно методу розмножування сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (8)	Листкова пластинка: кількість лопатей	п’ять		1 [ ]
		сім	Sadowara-shiro-naga	2 [ ]
		дев’ять		3 [ ]
5.2 (14)	Плід: за довжиною	короткий	Okinawa-tandai	3 [ ]
		середній	Okinawa-ao-chunaga	5 [ ]
		довгий	Sadowara-shiro-naga	7 [ ]
5.3 (15)	Плід: діаметр	малий	Miyazaki-shiro-naga	3 [ ]
		середній	Onaga-nishaku	5 [ ]
		великий	Okinawa-ao-naga	7 [ ]
5.4 (16)	Плід: форма поздовжнього розрізу	трикутна		1 [ ]
		яйцеподібна		2 [ ]
		веретеноподібна	Okinawa-ao-naga	3 [ ]
		видовжена	Sadowara-shiro-naga	4 [ ]
5.5 (17)	Плід: забарвлення шкірки	біле	Shiro-reishi	1 [ ]
		світло-зелене	Sadowara-shiro-naga	2 [ ]
		зелене	Onaga-nishaku	3 [ ]
		темно-зелене	Okinawa-ao-naga	4 [ ]
5.6 (21)	Наріст: розмір	малий	Okinawa-ao-chunaga	3 [ ]
		середній	Miazaki-shiro-naga	5 [ ]
		великий	Sadowara-shiro-naga	7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.13 Код UPOV: DAUCU_CAR

Методика
проведення експертизи сортів моркви (*Daucus carota* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Daucus carota* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 50 г або 50 000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 400 рослин, які розділені на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,05 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (кількісні – QN, якісні – QL, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин

Використано документ UPOV TG/49/8, 2007.

рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 400 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 400 рослин або частин 400 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 400 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин перехреснозапильних сортів допускаються сім нетипових, з 400 рослин простих гібридів та інбредних ліній – 13 нетипових. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листок: за довжиною (включаючи черешок) (ознака 3);
- Коренеплід: за довжиною (ознака 7);
- Коренеплід: за шириною (ознака 8);
- Коренеплід: форма поздовжнього розрізу (ознака 10);
- Коренеплід: кінчик (за повністю сформованого коренеплоду) (ознака 13);
- Коренеплід: забарвлення поверхні (ознака 14);
- Рослина: частка рослин із чоловічою стерильністю (ознака 31);
- Рослина: тип чоловічої стерильності (ознака 32).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів моркви

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Листки: розетка за шириною VG (a)	вузька	3	Amsterdam 2
		середня	5	Nantaise améliorée 2, Rothild
		широка	7	Chantenay á coeur rouge 2
2. QN	Листок: положення VG (a)	пряме	1	Touchon
		напівпряме	3	Nantaise améliorée 2
		горизонтальне	5	
3. (*) QN	Листок: за довжиною (включаючи черешок) VG/MS (a)	дуже короткий	1	Mokum, Mignon
		короткий	3	Amsterdam 2, (3)
		середній	5	Juwarot, Nantaise améliorée 2
		довгий	7	Chantenay, Chantenay á coeur rouge 2
		дуже довгий	9	De Colmar á coeur rouge 2, Rothild
4. (*) QN	Листок: розсіченість VG (a)	тонка	3	Amsterdam 2, (3)
		помірна	5	Nantaise améliorée 2, (3)
		груба	7	Hytop
5. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG (a)	слабка	3	Adelaide, Leonor
		помірна	5	Amsterdam 2, (3)
		сильна	7	Rothild
6. (*) QL	Листок: антоціанове забарвлення черешка VG, (a)	відсутнє	1	Amsterdam 2
		наявне	9	Tarenco
7. (*) QN	Коренеплід: за довжиною VG/MS (b)	дуже короткий	1	Parijse Markt 2, (3)
		короткий	3	Chantenay
		середній	5	Nantaise améliorée 2, (3)
		довгий	7	Berlikumer 2, (3)
		дуже довгий	9	Lange Stompe Winter
8. (*) QN	Коренеплід: за шириною VG/MS (b)	вузький	3	Amsterdam 2, (3)
		середній	5	Nantaise améliorée 2, (3)
		широкий	7	De Colmar á coeur rouge 2, Parijse Markt 2, (3)
9. (*) QN	Коренеплід: відношення довжина/ширина VG/MS (b)	дуже мале	1	Parijse Markt 2, (3), Parmex
		мале	3	Courte améliorée à forcer
		середнє	5	Chantenay
		велике	7	Nantaise améliorée 2, (3)
		дуже велике	9	Amsterdam 2

1	2	3	4	5
10. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу VG (b)	округла	1	Parijse Markt 2, (3)
		оберненояйцеподібна	2	
		майже трикутна	3	Chantenay, De Colmar á coeur rouge 2
		вузькотрикутна	4	Imperator, De Colmar coeur rouge 3
		від вузькотрикутної до вузьковидовженої	5	Maestro
		вузьковидовжена	6	Amsterdam 2, Berlikumer 2, Berlikumer 3, Nantaise améliorée 5, Touchon
11. (+) QN	<u>Сорти, оцінені за ознаками 7,8, 10:</u> Коренеплід: тенденція до конічної форми MS/VG, (b)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Amsterdam 2
		середня	5	Nantaise améliorée 2, (3)
		сильна	7	Giganta
		дуже сильна	9	
12. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма плеча VG (b)	плеската	1	De Colmar á coeur rouge 2
		від плескатої до округлої	2	Parijse Markt 2
		округла	3	
		від округлої до конічної	4	
		конічна	5	Touchon
13. (*) QN	Коренеплід: кінчик (за повного розвитку) VG, (b)	тупий	1	Berlikumer 3
		ледь загострений	2	Mello Yello
		сильно загострений	3	Allred, Orbit
14. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення поверхні VG (b)	біле	1	White Satin
		жовте	2	Mello Yello
		оранжеве	3	Bingo, Tancar, Goliath, Karotan, Pinocchio
		рожевувато-червоне	4	Nutri-red
		червоне	5	Pulsor
		пурпурове	6	Purple Haze
15. (*) QN	<u>За винятком сортів із білим зовнішнім забарвленням коренеплоду.</u> Коренеплід: інтенсивність забарвлення поверхні VG, (b)	слабка	3	Bingo. Mello Yello, Tancar
		помірна	5	Goliath, Nutri-red
		сильна	7	Karotan, Pinocchio, Purple Haze
16. QL	Коренеплід: антоціанове забарвлення поверхні плеча VG (b)	відсутнє	1	Trevor
		наявне	9	Touchon

1	2	3	4	5
17. (+) QN	Коренеплід: площа зеленого забарвлення поверхні плеча VG (b)	відсутня або дуже мала	1	Karotan
		мала	3	Scarla
		середня	5	De Colmar á coeur rouge 2
		велика	7	Touchon
		дуже велика	9	Lange Stompe Winter
18. QN	Коренеплід: борозенчастість поверхні VG (b)	відсутня або дуже слабка	1	Favor, Sytan
		слабка	3	Major
		помірна	5	Chantenay
		сильна	7	De Colmar á coeur rouge 2
		дуже сильна	9	
19. (*) QN	Коренеплід: діаметр серцевини відносно загального діаметра VG (b)	дуже малий	1	Amsterdam 2, (3), Tourino
		малий	3	Nantaise améliorée 2, (3)
		середній	5	Berlikumer 2, (3)
		великий	7	De Colmar á coeur rouge 2
		дуже великий	9	Giganta
20. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення серцевини VG (b)	біле	1	White Satin
		жовте	2	Jaune de Lobberich, Pariser Markt
		оранжеве	3	Nantaise améliorée 2,(3)
		рожевувато-червоне	4	
		червоне	5	Nutri-red
		пурпурове	6	Afghan purple, Black Deshi
21. QN	<u>За винятком сортів із білою серцевиною.</u> Коренеплід: інтенсивність забарвлення серцевини VG, (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
22. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення флоеми VG (b)	біле	1	White Satin
		жовте	2	Mellow Yello
		оранжеве	3	Allred, Carlo
		рожевувато-червоне	4	
		червоне	5	Nutri-red
		пурпурове	6	Afghan purple, Black Deshi
23. QN	<u>За винятком сортів із білою флоемою.</u> Коренеплід: інтенсивність забарвлення флоеми VG, (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	

1	2	3	4	5
24. QN	Коренеплід: забарвлення серцевини порівняно із забарвленням флоеми VG, (b)	світліше	1	
		однакове	2	
		темніше	3	
25. (*) QN	Коренеплід: інтенсивність зеленого забарвлення внутрішньої частини (у поздовжньому розрізі) VG (b)	відсутня або дуже слабка	1	Major
		слабка	3	Meaux
		помірна	5	Chantenay á coeur rouge 2, De Colmar á coeur rouge 3
		сильна	7	Touchon
		дуже сильна	9	Muscade
26. QN	Коренеплід: надземна частина VG (b)	відсутня або дуже мала	1	Karotan, Parijse Markt 3
		мала	3	Amsterdam 2, (3), Nantaise améliorée 2,(3)
		середня	5	Tancar,Toudo
		велика	7	Lange Stompe Winter, Touchon
		дуже велика	9	Blanche á collet vert hors terre
27. (+) QN	Тільки сорти з тупими кінчиками. Коренеплід: час розвитку заокругленого кінчика MS	ранній	3	Touchon
		середній	5	Nantaise améliorée 2, (3), Tiana
		пізній	7	Bureau, Nantaise améliorée 7, Tancar
28. (+) QN	Коренеплід: час забарвлення кінчика в поздовжньому розрізі MS	дуже ранній	1	Parijse Markt 3
		ранній	3	Amsterdam 2, (3)
		середній	5	Nantaise améliorée 2, (3)
		пізній	7	De Colmar à coeur rouge 2, Touchon
		дуже пізній	9	Goliath
29. QN	Рослина: тенденція до стрілкування VG	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Molene, Tancar
		середня	5	Nantaise améliorée 2, (3)
		сильна	7	Muscade, Touchon
30. QN	Рослина: висота першого зонтика під час його цвітіння VG (c)	низький	3	
		середній	5	
		високий	7	
31. (*) (+) QN	Рослина: частка рослин із чоловічою стерильністю VS (c)	відсутні або дуже мала	1	Nantaise améliorée 2, Touchon
		середня	2	
		велика	3	Nanco, Tino

1	2	3	4	5
32. (*) (+) QL	Рослина: тип чоловічої стерильності VS (c)	коричневі пиляки	1	Nanco
		пелюсткові пиляки	2	Tino

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів моркви

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Листки і листок: спостереження за листками й листком проводять за повного їхнього розвитку.

(b) Коренеплід: обстежують за повного його розвитку.

(c) Спостереження проводять, коли рослина цвіте під час другого циклу зростання.

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 1. Листки: розетка за шириною.

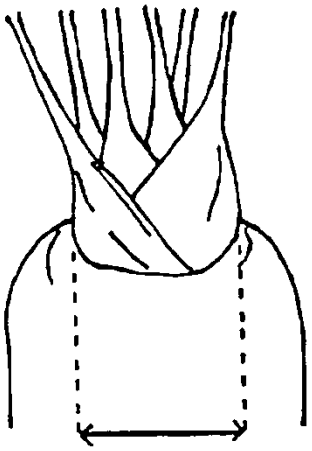

Збоку

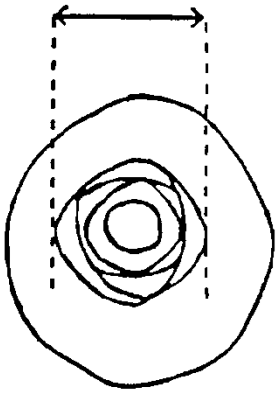

зверху

До 10. Коренеплід: форма поздовжнього розрізу.

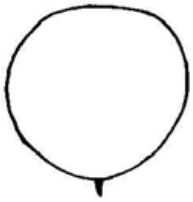

1
Округла

2
оберненояйцеподібна

3
майже трикутна

4
вузькотрикутна

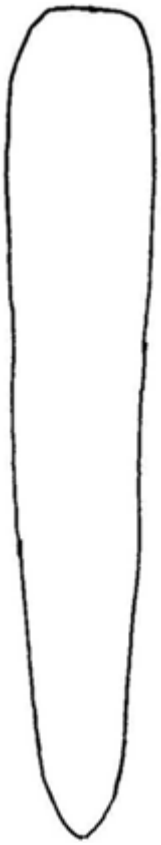

5
від вузькотрикутної до вузьковидовженої

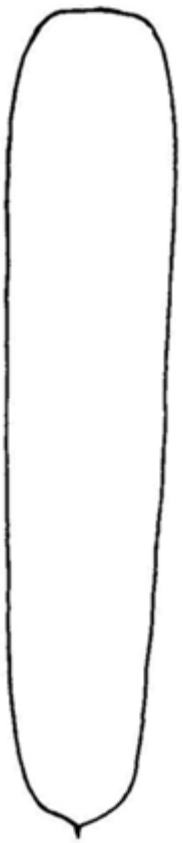

6
вузьковидовжена

До 11. Сорти, оцінені за ознаками 7, 8, 10: Коренеплід: тенденція до конічної форми.

Ознака може бути визначена візуально або за допомогою формули. За умови однакової щільності розташування коренеплодів можливе використання наступної формули визначення тенденції до конічної форми:

Коефіцієнт форми = ширина / (довжина х (3,14 х діаметр^2 / 4)

довжина: ознака 7

діаметр: ознака 8.

Наведена вище формула є формулою для обчислення циліндричності: таким чином вважається, що циліндричність коренів моркви є постійною (тобто 1), високий коефіцієнт форми (близько 1) вказує на циліндричну форму коренеплодів, а нижче одиниці – на конічну.

До 12. Коренеплід: форма плеча.

1
Плеската

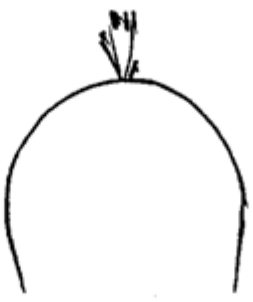

3
округла

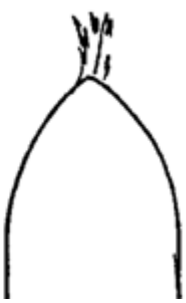

5
конічна

До 17. Коренеплід: площа зеленого забарвлення поверхні плеча.

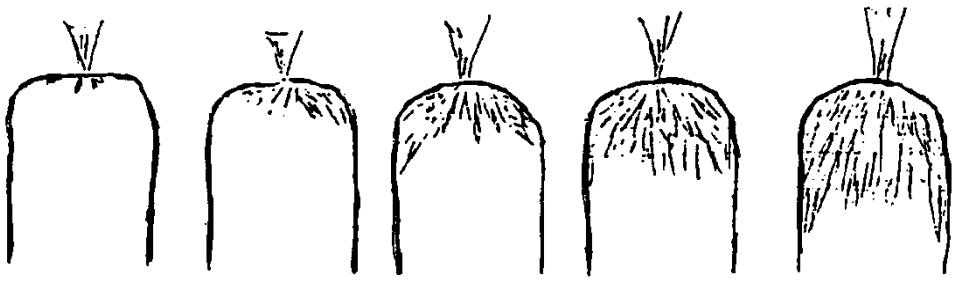

1	3	5	7	9
Відсутня або дуже мала	мала	середня	велика	дуже велика

До 27–28. Тільки сорти з тупими кінчиками: Коренеплід: час розвитку заокругленого кінчика (27); Коренеплід: час забарвлення кінчика в поздовжньому розрізі (28).

Скоростиглі сорти моркви можна оцінити за двома критеріями: ознака 27 – час розвитку заокругленого кінчика для сортів з тупими кінчиками і ознака 28 – час забарвлення кінчика.

За три тижні до природної дати достигання сортів (сорт Touchon має тупий кінчик), частину досліджуваних коренеплодів витягують для того, щоб визначити форму кінчика, ознака 27 (ранній – тупий кінчик: сорт Touchon; середній – проміжний час розвитку кінчика: сорти Tiana, Nantaise améliorée 2, (3); пізній – заокруглений кінчик: сорти Bureau, Tancar, Nantaise améliorée 7).

За поперечного перерізу коренеплоду: визначають забарвлення кінчика, ознака 28 (ранній: кінчик забарвлений: сорти Amsterdam 2, (3), пізнє: білуватий кінчик: сорти De Colmar à coeur rouge 2, Touchon.

Прикладом різниці у визначенні двох ознак є сорт Touchon, який є раннім для ознаки 27 і пізнім для ознаки 28.

До 31–32. Рослина: частка рослин із чоловічою стерильністю (31); тип чоловічої стерильності (32).

Тип чоловічої стерильності:

Коричневі пиляки: зачаткові коричневі пиляки;

Пелюсткові пиляки: пиляки перетворюються в пелюстки різної форми (наприклад приквіткоподібні, ложкоподібні).

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Carrot (*Daucus carota* L.) (TG/49/8, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 32 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg049.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Daucus carota L.*	
1.2 Загальноприйнята назва	**Морква**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції

(інформація стосовно схеми селекції)

Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]

(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]

(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]

(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]

(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]

(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту

(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний

(i) популяційні [ ]

(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]

(зазначте деталі)

4.2.5 Інше [ ]

(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (3)	Листок: за довжиною (включаючи черешок)	дуже короткий	Mokum, Mignon	1 [ ]
		короткий	Amsterdam 2, (3)	3 [ ]
		середній	Juwarot, Nantaise améliorée 2	5 [ ]
		довгий	Chantenay, Chantenay à coeur rouge 2	7 [ ]
		дуже довгий	De Colmar à coeur rouge 2, Rothild	9 [ ]
5.2 (5)	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Adelaide, Leonor	3 [ ]
		помірна	Amsterdam 2, (3)	5 [ ]
		сильна	Rothild	7 [ ]
5.3 (7)	Коренеплід: за довжиною	дуже короткий	Parijse Markt 2, (3)	1 [ ]
		короткий	Chantenay	3 [ ]
		середній	Nantaise améliorée 2, (3)	5 [ ]
		довгий	Berlikumer 2, (3)	7 [ ]
		дуже довгий	Lange Stompe Winter	9 [ ]
5.4 (8)	Коренеплід: за шириною	вузький	Amsterdam 2, (3)	3 [ ]
		середній	Nantaise améliorée 2, (3)	5 [ ]
		широкий	De Colmar à coeur rouge 2, Parijse Markt 2 (3)	7 [ ]
5.5 (10)	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу	округла	Parijse Markt 2, (3)	1 [ ]
		оберненояйцеподібна		2 [ ]
		майже трикутна	Chantenay, De Colmar à coeur rouge 2	3 [ ]
		вузькотрикутна	Imperator, De Colmar à coeur rouge 3	4 [ ]
		від вузькотрикутної до вузьковидовженої	Maestro	5 [ ]
		вузьковидовжена	Amsterdam 2, Berlikumer 2, Berlikumer 3, Nantaise améliorée 5, Touchon	6 [ ]
5.6 (12)	Коренеплід: форма плеча	плескатa	De Colmar à coeur rouge 2	1 [ ]
		від плескатої до округлої	Parijse Markt 2	2 [ ]
		округла		3 [ ]
		від округлої до конічної		4 [ ]
		конічна	Touchon	5 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.7 (13)	Коренеплід: кінчик (за повного розвитку)	тупий	Berlikumer 3	1 [ ]
		ледь загострений	Mello Yello	2 [ ]
		сильно загострений	Allred, Orbit	3 [ ]
5.8 (14)	Коренеплід: забарвлення поверхні	біле	White Satin	1 [ ]
		жовте	Mello Yello	2 [ ]
		оранжеве	Bingo, Tancar, Goliath, Karotan, Pinocchio	3 [ ]
		рожевувато-червоне	Nutri-red	4 [ ]
		червоне	Pulsor	5 [ ]
		пурпурове	Purple Haze	6 [ ]
5.9 (15)	<u>За винятком сортів із білим зовнішнім забарвленням коренеплоду.</u> Коренеплід: інтенсивність забарвлення поверхні	слабка	Bingo. Mello Yello, Tancar	3 [ ]
		помірна	Goliath, Nutri-red	5 [ ]
		сильна	Karotan, Pinocchio, Purple Haze	7 [ ]
5.10 (20)	Коренеплід: забарвлення серцевини	біле	White Satin	1 [ ]
		жовте	Jaune de Lobberich, Pariser Markt	2 [ ]
		оранжеве	Nantaise améliorée 2, (3)	3 [ ]
		рожевувато-червоне		4 [ ]
		червоне	Nutri-red	5 [ ]
		пурпурове	Afghan purple, Black Deshi	6 [ ]
5.11 (31)	Рослина: частка рослин із чоловічою стерильністю	відсутні або дуже мала	Nantaise améliorée 2, Touchon	1 [ ]
		середня		2 [ ]
		велика	Nanco, Tino	3 [ ]
5.12 (32)	Рослина: тип чоловічої стерильності	коричневі пиляки	Nanco	1 [ ]
		пелюсткові пиляки	Tino	2 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.63 Код UPOV: CUCUM_SAT

Методика
проведення експертизи сортів огірка посівного (*Cucumis sativus* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Cucumis sativus* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, рослини
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 30 г (1500 насінин), якщо сорт розмножується насінням, або 50 рослин для сортів, що розмножуються вегетативно.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин за вирощування у відкритому ґрунті чи 20 рослин за вирощування у теплицях, які розділені на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин відповідно 0,8 × 0,35 м і 1,0 × 0,15 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдо якісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/61/7 2007. Сорти-еталони огірка посівного виділені: Майстер Н. В., Свинарчук О. Л., Юшкевич М. С., УІЕСР; Тіхтілова С. Г., Якимівська лабораторії Запорізького ОДЦЕСР, 2014.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40/(20)* рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40/(20) рослин або частин 40/(20) рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 40/(20) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові, з 20 рослин – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

---

* у дужках вказано кількість рослин, необхідних для проведення експертизи в теплиці.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Сім’ядолі: гіркота (ознака 1);
- Рослина: виявлення статі (ознака 13);
- Зав’язь: забарвлення зовнішнього покриву (ознака 15);
- Партенокарпія (ознака 16);
- Плід: за довжиною (ознака 17);
- Плід: основне забарвлення шкірки у фазі технічної стиглості (ознака 25).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(e) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів огірка посівного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Сім'ядолі: гіркота VG	відсутня	1	Амур, Веласко
		наявна	9	Забара, Калинка
2. (*) QL	Рослина: тип росту VG	детермінантний	1	Тайга
		індетермінантний	2	Казанова, Забара, Калинка
3. (+) QN	Рослина: загальна довжина перших 15 міжвузлів MG	дуже коротка	1	
		коротка	3	Еколь
		середня	5	Казанова, Забара, Зефір
		довга	7	Анулька, Веласко
		дуже довга	9	
4. (+) QN	Листкова пластинка: положення VG, (a)	пряме	1	Веласко
		горизонтальне	2	Забара, Азарт
		поникле	3	Геркулес
5. (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною VG/MS, (a)	коротка	3	Одіс
		середня	5	Амур, Веласко
		довга	7	Анулька
6. (+) QN	Листкова пластинка: відношення довжина апікальної лопаті / довжина пластинки VG/MS, (a)	дуже мале	1	Амур, Афіна
		мале	3	Забара, Веласко
		помірне	5	Азарт
		велике	7	
		дуже велике	9	
7. (+) PQ	Листкова пластинка: форма апікальної лопаті VG, (a)	гостра	1	
		прямокутна	2	Веласко, Азарт
		тупа	3	
		заокруглена	4	
8. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG (a)	слабка	3	
		помірна	5	Зефір, Забара, Калинка
		сильна	7	Веласко, Кронос скернівецький
		дуже сильна	9	
9. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Атлет, Алекс
		слабка	3	Еколь, Веласко, Голопристанський
		помірна	5	Етап, Внучок, Зефір, Еліза
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
10. QN	Листкова пластинка: хвилястість краю VG (a)	відсутня або слабка	1	Амур, Зефір
		помірна	2	Веласко
		сильна	3	

1	2	3	4	5
11. QN	Листкова пластинка: зубчастість краю VG (a)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Азарт
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
12. QN	Час розвитку жіночих квіток (80% рослин з щонайменше однією жіночою квіткою) MG	ранній	3	Амур, Одіс
		середній	5	Голопристанський, Калинка, Кронос скернівецький
		пізній	7	Атлет
13. (*) (+) QL	Рослина: виявлення статі VG (b)	моноеційність	1	Казанова, Атлет
		субгіномоноеційність	2	Цетріоліно, Голопристанський
		гіноеційність	3	Амур, Кронос Скернівецький
		гермафродитність	4	
14. (+) QN	Рослина: кількість жіночих квіток у вузлі VG (b)	переважно 1	1	Азарт
		переважно 1 або 2	2	
		переважно 2	3	
		переважно 2 або 3	4	Амур, Анулька
		переважно 3 або 4	5	Алекс, Фарбіо
		переважно 4 або 5	6	
		переважно 5 і більше	7	
15. (*) (+) QL	Зав'язь: забарвлення зовнішнього покриву VG (b)	біле	1	Амур, Азарт
		чорне	2	
16. (*) (+) QL	Партенокарпія VG	відсутня	1	Калинка, Голопристанський, Зефір, Цетриоліно Трой, Внучок
		наявна	9	Амур, Еколь, Фарбіо
17. (*) (+) QN	Плід: за довжиною MS/VG (c)	дуже короткий	1	Анулька
		короткий	3	Амур, Зефір
		середній	5	Голопристанський, Забара, Азарт
		довгий	7	Казанова, Атлет
		дуже довгий	9	
18. (+) QN	Плід: діаметр MS/VG (c)	малий	3	
		середній	5	Алекс, Анулька, Азарт
		великий	7	Бриз
19. (*) QN	Плід: відношення довжина/діаметр MS/VG (c)	дуже мале	1	
		мале	3	Анулька
		середнє	5	Соната, Амур, Азарт
		велике	7	Казанова, Атлет
		дуже велике	9	

1	2	3	4	5
20. (+) QN	Плід: відношення діаметра серцевини до діаметра плоду VG (c)	дуже мале	1	
		мале	3	Алекс
		середнє	5	Амур, Забара, Атлет
		велике	7	Бриз, Спікер,Сувенір
		дуже велике	9	
21. (+) PQ	Плід: форма поперечного перерізу VG (c)	округла	1	
		від округлої до кутастої	2	
		кутаста	3	Азарт
22. (*) (+) PQ	Плід: форма основи VG (c)	з шийкою	1	Горностай, Геркулес, Фарбіо
		гостра	2	Казанова,Атлет, Зузана
		тупа	3	Забара, Азарт, Голопристанський
23. (+) QN	Лише для сортів із шийкою. Плід: шийка за довжиною VG (c)	дуже коротка	1	
		коротка	3	Горностай, Геркулес
		середня	5	Фарбіо
		довга	7	
		дуже довга	9	
24. (+) PQ	Плід: форма верхівки VG (c)	гостра	1	Забара, Голопристанський
		тупа	2	Еколь, Бриз
		округла	3	
		обрізана	4	
25. (*) (+) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки у фазі технічної стиглості VG	біле	1	
		жовте	2	
		зелене	3	Амур, Азарт, Голопристанський, Калинка, Геркулес
26. QN	За винятком білоплідних сортів: Плід: інтенсивність основного забарвлення шкірки (як для 25) VG	слабка	3	
		помірна	5	Амур, Калинка, Анулька
		сильна	7	Фарбіо, Азарт
27. (*) (+) QN	Плід: ребристість VG (c)	відсутня або слабка	1	Кронос скернівецький, Фарбіо
		помірна	2	Голопристанський, Забара, Мамай
		сильна	3	Азарт
28. (*) (+) QL	Плід: борозенки VG (c)	відсутні	1	
		наявні	9	Азарт
29. (*) (+) QL	Плід: зморшкуватість VG (c)	відсутня	1	
		наявна	9	Азарт

1	2	3	4	5
30. QN	Плід: ступінь зморшкуватості VG (c)	дуже слабкий	1	Азарт
		слабкий	3	
		помірний	5	
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
31. (*) (+) QL	Плід: тип покриву VG (c)	лише волоски	1	Алекс
		волоски і шипики	2	Зузана, Гармонія
		лише шипики	3	Амур, Анулька, Азарт
32. QN	Плід: покрив за щільністю VG (c)	дуже нещільний	1	
		нещільний	3	
		помірно щільний	5	Алекс, Зузана
		щільний	7	Азарт
		дуже щільний	9	
33. (*) PQ	Лише сорти з білою зав'яззю (озн. 15): Плід: забарвлення зовнішнього покриву VG (c)	біле	1	Амур, Анулька, Азарт
		світло-коричневе	2	
		темно-коричневе	3	
34. (*) QL	Плід: горбочки VG (c)	відсутні	1	Фарбіо
		наявні	9	Казанова, Голопристанський, Атлет, Азарт
35. QN	Плід: розмір горбочків VG (c)	дуже малий	1	
		малий	3	Амур,Еврика
		середній	5	Зефір, Калинка,Азарт
		великий	7	Атлет, Щедрик
		дуже великий	9	
36. (+) QN	Плід: смужки за довжиною VG (c)	відсутні або дуже короткі	1	Фарбіо
		короткі	3	Еліза, Щедрик
		середні	5	Зефір, Атлет, Азарт,
		довгі	7	Бриз, Голопристанський
		дуже довгі	9	
37. (*) QL	Плід: плями VG (c)	відсутні	1	Амур, Фарбіо
		наявні	9	Голопристанський, Забара,Азарт
38. (+) PQ	Плід: характер поширення плям VG (c)	лише смугами	1	Азарт
		переважно смугами	2	
		рівномірно поширені	3	

1	2	3	4	5
39. PQ	Плід: довжина плям відносно довжини плоду VG (c)	1/3 довжини	1	
		1/2 довжини	2	Азарт
		2/3 довжини	3	Голопристанський
		виключаючи місце навколо плодоніжки	4	
		по всій довжині	5	Одіс
40. (+) QN	Плід: щільність плям VG (c)	дуже нещільна	1	
		нещільна	3	Еколь, Азарт
		помірної щільності	5	Слобожанський, Анулька, Зузана
		щільна	7	Левадний
		дуже щільна	9	
41. (+) QN	Плід: наліт VG (c)	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	
		помірний	5	Азарт
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
42. (+) QN	Плід: плодоніжка за довжиною VG/MS (c)	коротка	3	Алекс, Зефір, Еколь
		середня	5	Соната, Калинка, Азарт
		довга	7	Забара
43. (+) PQ	Плід: основне забарвлення шкірки у фазі фізіологічної стиглості VG	біле	1	
		жовте	2	Азарт, Знаток, Атлет
		зелене	3	Караоке,Фарбіо
		оранжеве	4	Бріз, Еврика
		коричневе	5	Калинка, Голопристанський
44. (+) QL	Стійкість проти[1)] *Cladosporium cucumerinum* (Ccu)	відсутня	1	
		наявна	9	
45. (+) QN	Стійкість проти звичайної мозаїки огірка (*Cucumis Mosaic Virus* (CMV))	сприйнятливий	1	
		помірно стійкий	2	
		високо стійкий	3	
46. (+) QN	Стійкість проти борошнистої роси (*Podosphaera xanthii*) (Sf)	сприйнятливий	1	
		помірно стійкий	2	
		високо стійкий	3	
47. (+) QN	Стійкість проти несправжньої борошнистої роси (*Pseudoperonospora cubensis*) (Pc)	сприйнятливий	1	
		помірно стійкий	2	
		високо стійкий	3	

[1)] Стійкість проти хвороб оцінює заявник, якщо його сорт відрізняється від подібного лише за цією ознакою.

1	2	3	4	5
48. (+) QL	Стійкість проти бурої плямистості (*Corynespora cassiicola*) (Cca)	відсутня	1	
		наявна	9	
49. (+) QL	Стійкість проти вірусу пожовтіння судин огірка (CVYV)	відсутня	1	
		наявна	9	
50. QL	Стійкість проти вірусу зеленої крапчастої мозаїки огірка (Cucumber Green Mottle Mosaic Virus) (CGMMV)	відсутня	1	
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів огірка

*8.1 **Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Листкова пластинка: обстежують листкову пластинку на повністю розвиненому листку вище 7-го вузла.

(b) Квітки: усі обстеження проводять на квітках між 5-им та 15-им вузлами.

(c) Плід: усі обстеження плоду, за винятком випадків, коли вказано інше, проводять через 14 діб після цвітіння, між 5-им та 15-им вузлами.

*8.2 **Пояснення до окремих ознак***

До 1. Сім’ядолі: гіркота

Гіркота сім’ядолей визначається дегустацією перед розвитком першого справжнього листка.

До 3. Рослина: загальна довжина перших 15-ти міжвузлів, см

Обстежують, коли відповідні частини стебла повністю розвинені.

Дуже коротка – до 45, коротка – 45–60, середня – 61–135, довга – 136–150, дуже довга – понад 150.

До 4. Листкова пластинка: положення.

Обстежують лише сорти з вертикальним характером росту.

1 Пряме

2 горизонтальне

3 поникле

До 5–6. Листкова пластинка: за довжиною (5), відношення довжина апікальної лопаті / довжина пластинки (6).

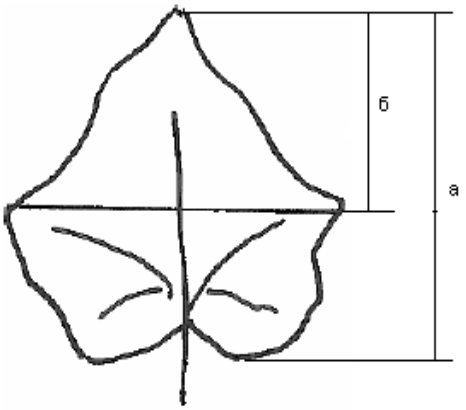

а – довжина пластинки, б – довжина апікальної лопаті

До 7. Листкова пластинка: форма апікальної лопаті.

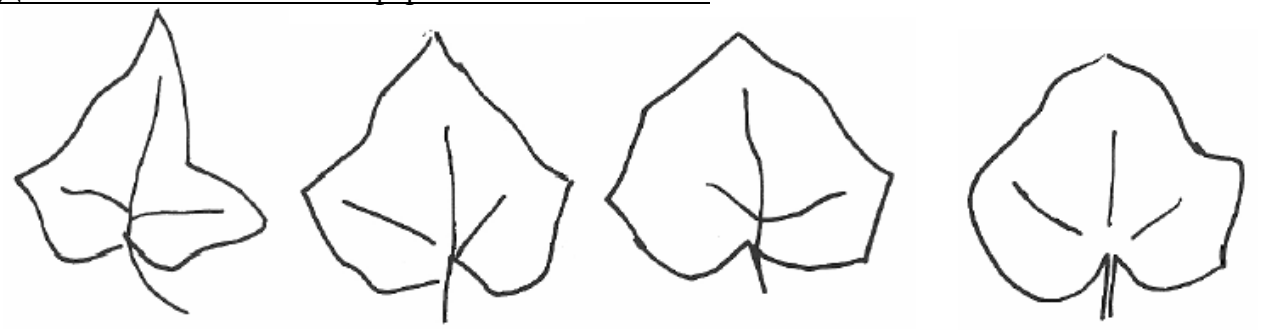

1	2	3	4
Гостра	прямокутна	тупа	заокруглена

До 13. Рослина: виявлення статі.

Моноеційність (Monoecious)	В усіх вузлах розміщені і чоловічі, і жіночі квітки з переважанням чоловічих квіток над жіночими на кожному вузлі	Hokus	1
Субгіномоноеційність (Subgynoecious)	В усіх вузлах розміщені жіночі квітки, а також кілька чоловічих. Під впливом певних умов (світло, тепло, хімічні речовини) на вузлі буде розвиватись незначна кількість чоловічих квіток або не буде жодної	Toska 70	2
Гіноноеційність (Gynoecious)	В усіх вузлах розміщені жіночі квітки. Під впливом певних умов (темрява, холод, хімічні речовини) буде розвиватись декілька чоловічих квіток	Farbio, Sandra, Wilma	3
Гермафродитність (Hermaphrodytic)	В усіх вузлах розміщені гермафродитні та чоловічі квітки	Sunsweet	4

До 14. Рослина: кількість жіночих квіток у вузлі

Відповідно до того, що в 50% вузлів розміщені одна чи дві квітки, станом вираження ознаки є переважно одна чи дві відповідно. В інших випадках стан може бути представлений більшим відсотком.

До 15. Зав'язь: забарвлення зовнішнього покриву.

Забарвлення зав'язі визначається перед опаданням квітки.

До 16. Партенокарпія.

Розвиток плоду без запилення визначається за умов, коли запилення комахами (бджолами, джмелями) неможливе: наприклад, у вільних від комах теплицях або в період року, коли комахи неактивні.

До 17. Плід: за довжиною, см.

Дуже короткий – до 5, короткий – 6–10, середній – 11–20, довгий – 21–30, дуже довгий – понад 31.

До 18. Плід: діаметр, см.

Малий – до 2; середній – 2,0–3,5; великий – понад 3,6.

До 20. Плід: відношення діаметра серцевини до діаметра плоду, %.

Дуже мале – до 15, мале – 15–20, середнє – 20–45, велике – 45–55, дуже велике – понад 55.

До 21. Плід: форма поперечного перерізу.

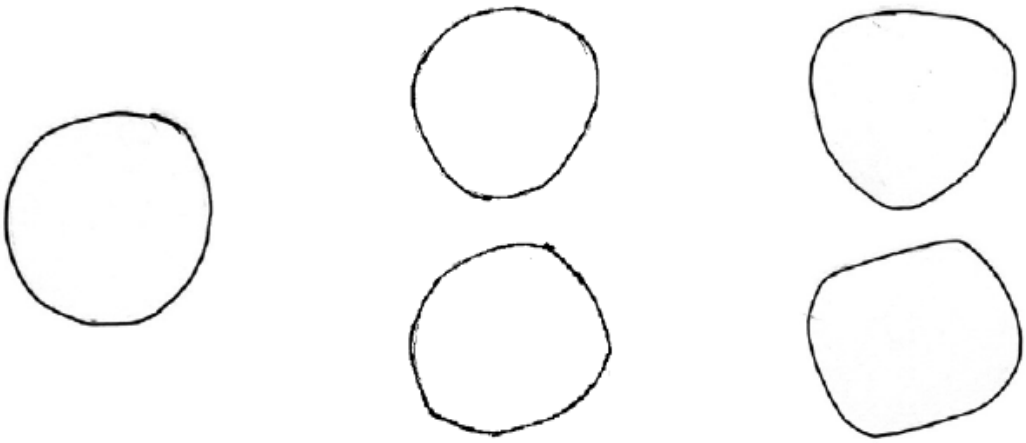

1	2	3
Округла	від округлої до кутастої	кутаста

До 22. Плід: форма основи.

1 З шийкою | 2 гостра | 3 тупа

До 23. Лише для сортів із шийкою. Плід: шийка за довжиною, см.

Дуже коротка – до 0,5; коротка – 0,5–1,0; середня – 1,1–2,5; довга – 2,6–3,0; дуже довга – понад 3,0.

До 24. Плід: форма верхівки.

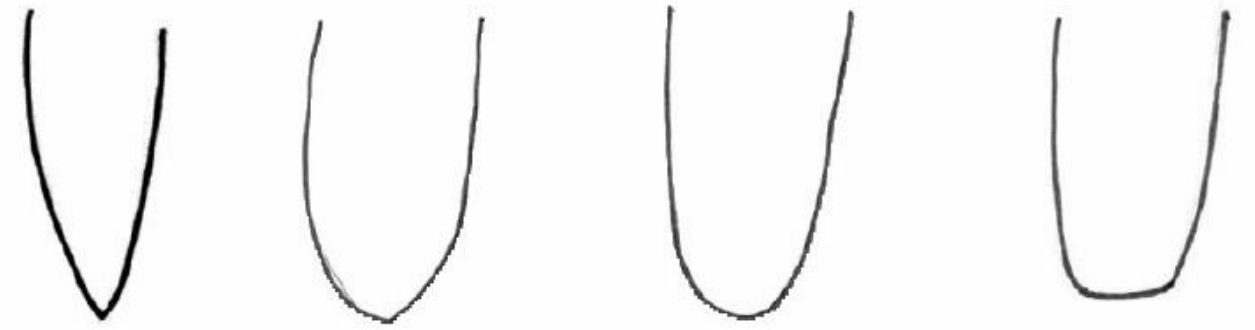

1 Гостра | 2 тупа | 3 округла | 4 обрізана

До 25. Плід: основне забарвлення шкірки у фазі технічної стиглості.

Технічною є стиглість, коли плоди досягають бажаної довжини відповідно до післязбирального використання плоду (для нарізки, столові сорти, корнішони тощо). Технічна стиглість, загалом, передує фізіологічній стиглості плоду (див. оз. 43).

До 27. Плід: ребристість.

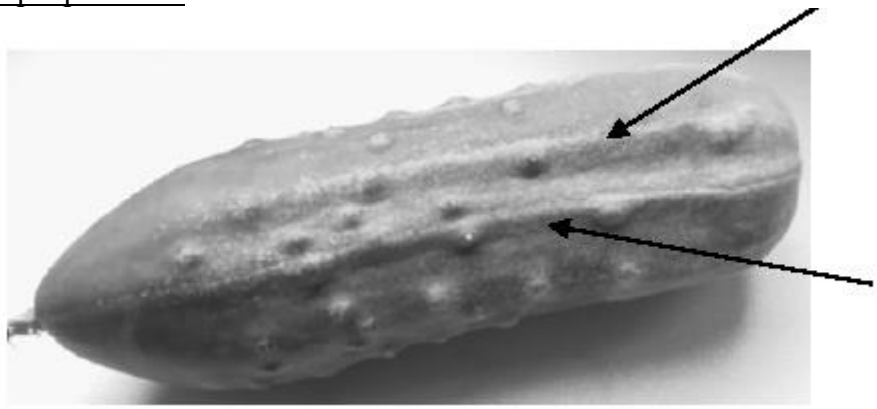

До 28. Плід: борозенки.

Борозенки злегка вдавлені відносно поверхні плоду.

До 29. Плід: зморшкуватість.

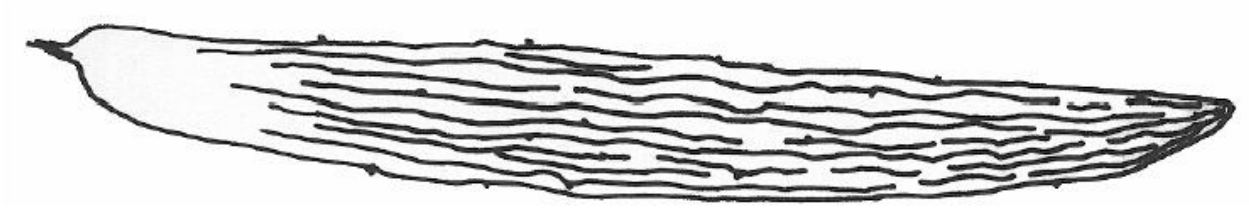

До 31. Плід: тип покриву.

Волоски

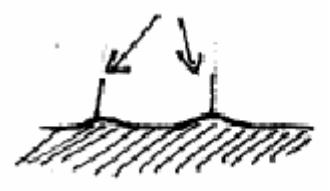

шипики

До 36. Плід: смужки за довжиною.

Смужки характеризуються за забарвленням, а не за вдавленням на поверхні плоду.

До 38. Плід: характер поширення плям.

1
Лише смугами

2
переважно смугами

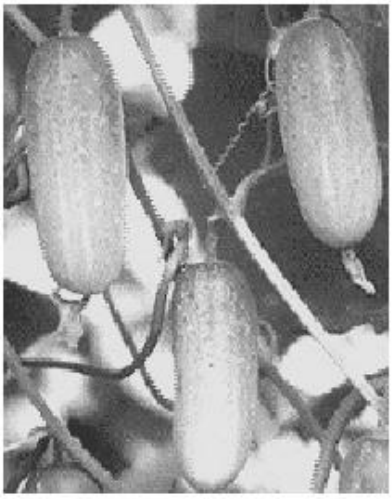

3
рівномірно поширені

До 40. Плід: щільність плям.

Щільність плям визначається на ділянці, де плями присутні, але не вкривають плід загалом.

До 41. Плід: наліт.

Наліт – білуватий або сіруватий восковий шар, який видаляється тертям.

До 42. Плід: плодоніжка за довжиною, см.

Коротка – до 2; середня – 2–5, довга – понад 5.

До 43. Плід: основне забарвлення шкірки у фазі фізіологічної стиглості.

Плід вважається фізіологічно стиглим, коли він повністю розвинений і не зазнає подальших змін у забарвленні шкірки, передує гниттю плоду.

До 44. Стійкість проти збудника *Cladosporium cucumerinum* (Ccu).

Підтримка рас	
Тип середовища	РДА (КДА) картопляно-декстрозний агар
Спеціальні умови	7–8 діб у темряві за температури 20ºС
Примітка	Суспензія спор має концентрацію $0,5\times10^5$ спор/мл Зберігати максимум 4 доби за температури 4ºС
Приотування інокулюму	Зішкребти гриб з поживного середовища, зібрати в мензурку і профільтрувати через тканину
Вирощування рослин	
Сівба	У ґрунт або компост

Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Кількість рослин	30 шт.

Інокуляція

Стадія росту рослин	Перший листок на рослині має бути діаметром 3 см
Метод інокуляції	Обприскування рослин суспензією спор

Спеціальні умови після інокуляції

Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Спеціальні умови	Рослини вкривають плівкою перших 3 доби. Потім відкривають вдень

Тривалість експертизи

- від сівби до інокуляції	12 діб
- від інокуляції до останнього обліку	6–8 діб

Сорти-еталони	Сприйнятливі: Pepinex 69 Несприйнятливі: Marketmore 76

До 45. Стійкість до звичайної мозаїки огірка *Cucumis Mosaic Virus* (CMV).

Підтримка рас

Тип середовища	На живих рослинах
Примітка	Зберігати в теплиці, вільній від попелиць

Приотування інокулюму	Змішують свіжі інфіковані листки з водою. Готують суспензію з концентрацією 1:15 (інокулюм : вода)

Вирощування рослин

Сівба	У ґрунт або компост
Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 годин
Кількість рослин	30 шт.

Інокуляція

Стадія росту	Цілком розвинені сім’ядолі
Метод інокуляції	Механічний, тертям сім’ядолей. Використовують карборундовий порошок, який змивають водою після інокуляції

Спеціальні умови після інокуляції

Температура	Вдень 22ºС, вночі 18ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 годин

Тривалість експертизи	
- від сівби до інокуляції	6–7 діб
- від інокуляції до останнього обліку	10–14 діб
Сорти-еталони	Сприйнятливі: 1– стійкість відсутня 2– обмежений ріст, сім'ядолі злегка пухирчасті, листки пістряві (Gele Tros) Помірно стійкі: 3 – зморшкуваті листки, сильні симптоми мозаїки на всій поверхні листка 4– зморшкуваті листки, слабкі симптоми мозаїки 5 – слабка зморшкуватість листків, слабкі симптоми мозаїки, багато некротичних плям 6 – листки без зморшок, непевні симптоми мозаїки, мало некрозів (Gardon) Високо стійкі: 7 – дуже мало симптомів вірусів, дуже мало некротичних плям 8 – нема симптомів (Hokus, Naf)

До 46. Стійкість проти борошнистої роси (*Podosphaera xanthii*) (Sf).

Підтримка рас	На живих рослинах
Готування інокулюму	Змивають спори з інфікованого листя й готують суспензію з концентрацією спор 10^5 спор/мл. Фільтрують крізь тканинний (марлевий) фільтр перед зараженням рослин
Вирощування рослин	
Сівба	У горщики
Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 годин
Кількість рослин	30 шт.
Інокуляція	
Стадія росту рослин	Цілком розвинені сім'ядолі
Метод інокуляції	Обприскування листків суспензією спор на 1-й, 2-й і 4-й день після сходів
Спеціальні умови після інокуляції	
Температура	Вдень 20ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше 16 годин
Тривалість експертизи	
- від сівби до інокуляції	7, 8, і 11 діб
- від інокуляції до останнього обліку	12 діб

Схема обстеження	1. *Сприйнятливі*: гіпокотиль і сім'ядолі інфіковані, перший листок сильно інфікований, високе спороутворення 2. *Помірно стійкі*: гіпокотиль не інфікований, сім'ядолі з першим листком помірно інфіковані з помірним спороутворенням, помірною колонізацією 3. *Високо стійкі*: гіпокотиль і сім'ядолі не інфіковані, перший листок дуже слабко чи взагалі не інфікований, кілька колоній, дуже слабке спороутворення
Сорти-еталони	Сприйнятливі: Corona Помірно стійкі: Flamingo Високо стійкі: Cordoba

До 47. Стійкість проти несправжньої борошнистої роси (*Pseudoperonospora cubensis*) (Pc).

Підтримка рас	
Тип середовища	На живих рослинах
Готування інокулюму	Змивають спори з інфікованого листя і готують суспензію. Використовують безпосередньо
Вирощування рослин	
Сівба	У горщики
Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Кількість рослин	30 шт.
Інокуляція	
Стадія росту рослин	Цілком розвинені два перші листки
Метод інокуляції	Обприскування листків суспензією спор
Спеціальні умови після інокуляції	
Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Відносна вологість	100% протягом 48 год після інокуляції
Спеціальні умови	Рослини вкривають плівкою перші три доби, потім злегка відкривають вдень
Тривалість експертизи	
- від сівби до інокуляції	20 діб
- від інокуляції до останнього обліку	10 діб
Схема обстеження	1. *Сприйнятливі*: великі ураження з рясним спороутворенням, листкова тканина відмирає протягом 5-и діб 2. *Помірно стійкі*: помірні ураження, період пожовтіння тканини подовжується до 10 діб 3. *Високостійкі*: малі борошнисті ураження, у центрі кола уражена тканина починає відмирати без явного

	спороутворення
Сорти-еталони	Сприйнятливі: Pepinex 69, SMR 58 Помірно стійкі: Poinsett Високо стійкі:

До 48. Стійкість проти бурої плямистості *Corynespora cassiicola* (Cca).

Підтримка рас	
Тип середовища	КДА (картопляно-декстрозний агар)
Спеціальні умови	12–14 діб затемнення, температура 20ºС
Примітка	Суспензія спор із концентрацією $0,5 \times 10^5$ спор/мл. Зберігати максимум 4 доби за температури 4ºС
Готування інокулюму	Зішкребти гриб з поживного середовища, профільтрувати крізь тканину

Вирощування рослин	
Сівба	У горщики
Температура	Вдень 22ºС, вночі 20ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Кількість рослин	30 шт.

Інокуляція	
Стадія росту рослин	Перші листки мають бути не менше 3 см у діаметрі
Метод інокуляції	Обприскування листків суспензією спор

Спеціальні умови після інокуляції	
Температура	Вдень 25ºС, вночі 15ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Спеціальні умови	Рослини вкривають плівкою в перші 3 доби Потім злегка відкривають вдень
Тривалість експертизи	
- від сівби до інокуляції	12–13 діб
- від інокуляції до останнього обліку	8–10 діб
Схема обстеження	
	Сприйнятливі: а) сім'ядолі та перший листок відмерли, сильно знижені темпи росту рослини б) сім'ядолі відмерли або дуже уражені, перший листок слабко уражений, сильно знижені темпи росту рослини *Стійкі:* а) сім'ядолі сильно уражені, перший листок не інфікований, нормальні темпи росту рослини б) сім'ядолі та перший листок не інфіковані, нормальні темпи росту рослини

Сорти-еталони	Сприйнятливі: Pepinova (1a) and Cerrucho, Goya (1b) Стійкі: Cumlaude, Edona (2a) and Corona (2b)

До 49. Стійкість проти вірусу пожовтіння судин огірка (CVYV).

Підтримка рас	
Тип середовища	На живих рослинах
Спеціальні умови	Свіжий інокулюм або інокулюм, який зберігався протягом 3-х місяців за температури – 20ºС
Виконання досліду	
Фаза росту рослин	Поява першого листка
Температура	16…30ºС
Освітлення	Не менше ніж 16 год
Метод вирощування	Парниковий
Метод інокуляції	Механічний, тертям сім'ядолей
Тривалість експертизи	Від інокуляції до останнього обліку – 14 діб
Кількість рослин	Не менше ніж 15
Сорти-еталони	Сприйнятливі: Corona Стійкі: Tornac
Примітка	Стійкі сорти можуть мати незначне знебарвлення судин у старих листках

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Cucumber, Gherkin (*Cucumis sativus* L.) (TG/61/7, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 40 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg061.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cucumis sativus* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Огірок посівний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) живці [ ]
(b) розмноження *in vitro* [ ]
(c) інші (встановлений метод) [ ]

4.2.3 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Сім'ядолі: гіркота	відсутня	Цезар, Анніка F1	1 [ ]
		наявна	Забара, Калинка	9 [ ]
5.2 (13)	Рослина: виявлення статі	моноеційність	Казанова, Атлет	1 [ ]
		субгіномоноеційність	Цетріоліно, Голопристанський	2 [ ]
		гіномоноеційність	Амур, Кронос Скернівецький	3 [ ]
		гермафродитність		4 [ ]
5.3 (15)	Зав'язь: забарвлення зовнішнього покриву	біле	Амур, Азарт	1 [ ]
		чорне		2 [ ]
5.4 (16)	Партенокарпія	відсутня	Калинка, Голопристанський, Зефір, Цетриоліно Трой, Внучок	1 [ ]
		наявна	Амур, Еколь, Фарбіо	9 [ ]
5.5 (17)	Плід: за довжиною	дуже короткий	Анулька	1 [ ]
		короткий	Амур, Зефір	3 [ ]
		середній	Голопристанський, Забара, Азарт	5 [ ]
		довгий	Казанова, Атлет	7 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.6 (22) Плід: форма основи	з шийкою	Горностай, Геркулес, Фарбіо	1 [ ]
	гостра	Казанова,Атлет, Зузана	2 [ ]
	тупа	Забара, Азарт, Голопристанський	3 [ ]
5.7 (25) Плід: основне забарвлення шкірки у фазі технічної стиглості	біле		1 [ ]
	жовте		2 [ ]
	зелене	Амур, Азарт, Голопристанський, Калинка, Геркулес	3 [ ]
5.8 (31) Плід: тип покриву	лише волоски	Алекс	1 [ ]
	волоски і шипики	Зузана, Гармонія	2 [ ]
	лише шипики	Амур, Анулька, Азарт	3 [ ]
5.9 (44) Стійкість до *Cladosporium cucumerinum* (Ccu)	відсутня		1 [ ]
	наявна		9 [ ]
5.10 (45) Стійкість до звичайної мозаїки огірка (Cucumis Mosaic Virus (CMV))	сприйнятливий		1 [ ]
	помірно стійкий		2 [ ]
	сильно стійкий		3 [ ]
5.11 (46) Стійкість до борошнистої роси (*Podosphaera xanthii*) (Sf)	сприйнятливий		1 [ ]
	помірно стійкий		2 [ ]
	сильно стійкий		3 [ ]
5.12 (48) Стійкість до бурої плямистості (*Corynespora cassiicola*) (*Cca*)	відсутня		1 [ ]
	наявна		9 [ ]
5.13 (49) Стійкість до вірусу пожовтіння судин огірка (CVYV)	відсутня		1 [ ]
	наявна		9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.14 Код UPOV: PASTI_SAT

Методика
проведення експертизи сортів пастернаку (*Pastinaca sativa* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Pastinaca sativa* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг або 15,000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 200 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдо якісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /218/2, 2012.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності простих гібридів та самозапильних сортів (інбредних ліній) приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, у вибірці з 30 рослин – дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Коренеплід: за довжиною (ознака 15);
- Коренеплід: за шириною (ознака 16);
- Коренеплід: форма (ознака 18).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(а) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів пастернаку

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QN	Листки: положення VG	пряме	1	MS 2
		від прямого до напівпрямого	2	Countess
		напівпряме	3	Gladiator
		від напівпрямого до розпростертого	4	Guernsey
		розпростерете	5	
2. QN	Листки: інтенсивність зеленого забарвлення VG	слабка	3	Avonresister
		помірна	5	Alba, Guernsey
		сильна	7	Andover
3. QN	Листки: глянсуватість VG	слабка	3	Avonresister
		помірна	5	Polar
		сильна	7	Imperial Crown
4. (+) QN	Листки: розетка за широною VG / MS	вузька	3	Alba
		середня	5	New White Skin
		широка	7	Tender and True
5. QN	Листки: пухирчастість VG	слабка	3	Imperial Crown
		помірна	5	Avonresister
		сильна	7	Paragon
6. (*) (+) QN	Листок: за довжиною VG / MS (a)	короткий	3	Alba
		середній	5	New White Skin
		довгий	7	Tenor
7. (*) (+) QN	Листок: за шириною VG / MS (a)	вузький	3	Arrow
		середній	5	New White Skin
		широкий	7	Tenor
8. (+) QN	Листок: відстань від найширшого місця до верхівки MS (a)	коротка	3	Alba
		середня	5	Avonresister
		довга	7	Tenor
9. (+) QN	Листок: розчленування VG (a)	слабке	3	Andover
		помірне	5	Lancer
		сильне	7	Tender and True
10. QN	Листочок: розділення VG (a)	слабке	3	Countess
		помірне	5	White King
		сильне	7	Paragon

1	2	3	4	5
11. QN	Листочок: зубчастість краю VG (a)	слабка	3	Avonresister
		помірна	5	Javelin
		сильна	7	Countess
12. (+) QN	Листочок: розмір VG / MS (a)	малий	3	Arrow
		середній	5	Panache
		великий	7	Tenor
13. (*) QN	Черешок: інтенсивність антоціанового забарвлення VG	слабка	3	Tender and True
		помірна	5	White Gem
		сильна	7	MS2
14. (*) (+) QN	Черешок: за довжиною VG / MS	короткий	3	Excalibur
		середній	5	New White Skin
		довгий	7	Countess
15. (*) (+) QN	Коренеплід: за довжиною VG / MS	короткий	3	Alba
		середній	5	White Gem
		довгий	7	Paragon
16. (*) (+) QN	Коренеплід: за шириною VG / MS	вузький	3	Arrow
		середній	5	Tender and True
		широкий	7	White King
17. QN	Коренеплід: відстань від найширшої точки до розетки MS	мала	3	Andover
		середня	5	Tender and True
		велика	7	Avonresister, White King
18. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма VG	вузькообернено-трикутна	1	Arrow
		обернено-трикутна	2	Guernsey
		широкообернено-трикутна	3	Tender and True
		обернено-яйцеподібна	4	Avonresister
		широкообернено-яйцеподібна	5	White King
		ріпчаста	6	Kral, Rotund
19. (*) (+) QN	Коренеплід: глибина заглиблення розетки VG	відсутнє або дуже мілка	1	Kral
		мілка	3	Polar
		середня	5	New White Skin
		глибока	7	Avonresister, White King
20. (+) QN	Коренеплід: ширина заглиблення розетки VG	відсутнє або дуже вузька	1	Kral
		вузька	3	Alba
		середня	5	Andover
		широка	7	White Gem, Tenor
21. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення шкірки VG	біле	1	New White Skin
		білувато-кремове	2	Gladiator
		кремове	3	Avonresister

1	2	3	4	5
22. (*) QL	Коренеплід: за характером поверхні VG	дуже гладенький	1	Javelin
		гладенький	3	Gladiator
		середній	5	White King
		шерехатий	7	Avonresister
		дуже шерехатий	9	Exhibition Long
23. QN	Коренеплід: серцевина за шириною VG	вузьке	3	Arrow
		середнє	5	New White Skin
		широке	7	White King
24. PQ	Коренеплід: забарвлення м'якоті VG	біле	1	New White Skin
		білувато-кремове	2	Gladiator
		кремове	3	Avonresister
25. (+) QL	Чоловіча стерильність	відсутня	1	New White Skin
		наявна	9	Palace

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів пастернаку посівного

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Усі обстеження на листку і листочках пластинки проводять на повністю розвинутих рослинах.

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 9. Листок: розчленування.

Спостереження проводять на другому листочку знизу з одного боку середньої жилки листка.

3	4	5	6	7
Слабке	від слабкого до помірного	помірне	від помірного до сильного	сильне

До 12. Листочок: розмір.

Спостереження проводять на другому листочку знизу з одного боку середньої жилки листка.

До 6+7+8+13. Листок: за довжиною (6); Листок: за шириною (7); Листок: відстань від найширшого місця до верхівки (8); Черешок: за довжиною (14).

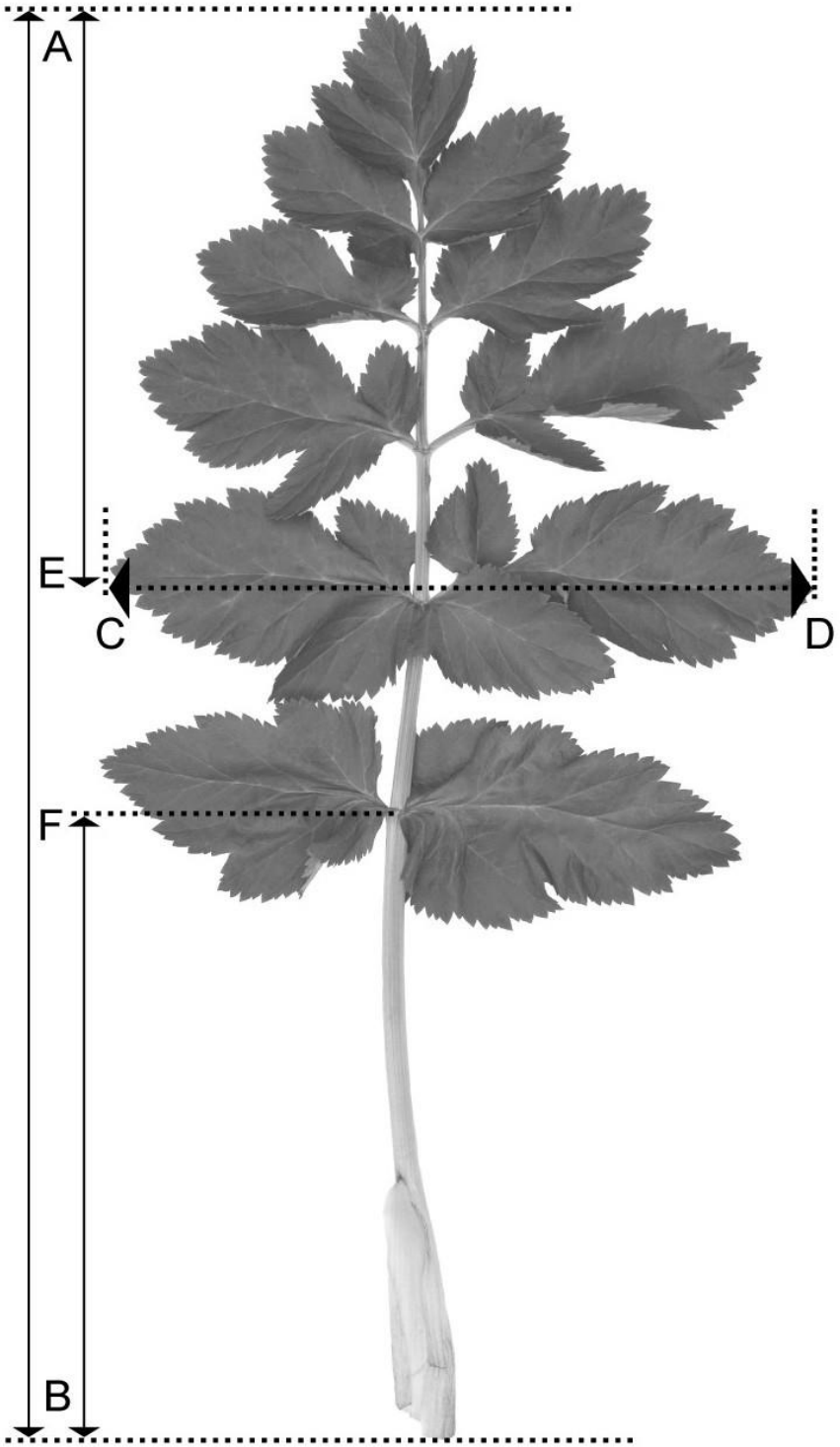

До 6. Листок: за довжиною (A–B)
До 7. Листок: за шириною (C–D)
До 8. Листок: відстань від найширшого місця до верхівки (A–E)
До 14. Черешок: за довжиною (B–F)

До 4+15+16+17+19+20+23. Листки: розетка за шириною (4); Коренеплід: за довжиною (15), за шириною (16), відстань від найширшої точки до розетки (17), заглиблення розетки (19), ширина заглиблення розетки (20), серцевина за шириною (23).

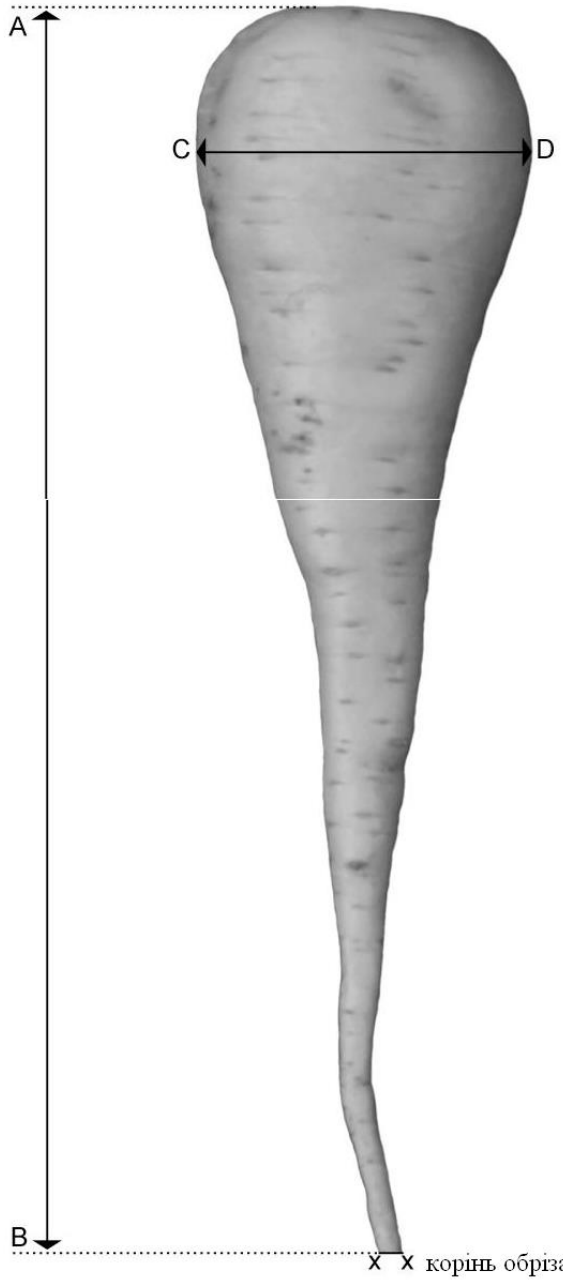

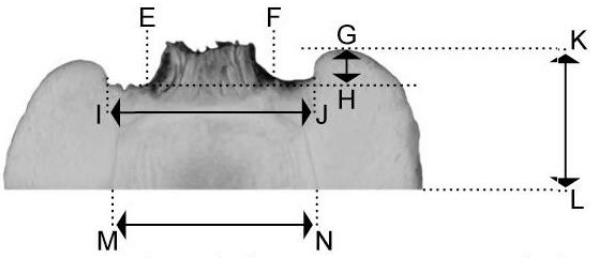

Коренеплід: поздовжній розріз (розетка в найширшому місці)

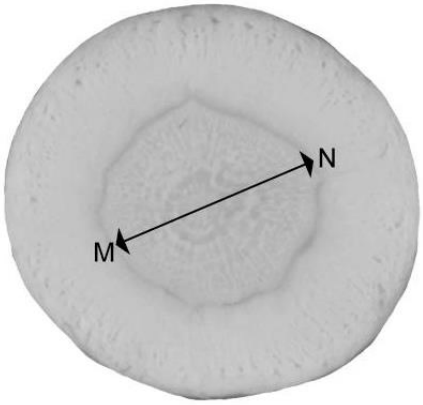

Коренеплід: поперечний розріз у найширшому місці

X X корінь обрізають у місці, товщина якого не перевищує 5 мм.

(E–F) – ширина листків розетки
(A–B) – коренеплід за довжиною
(C–D) – коренеплід за шириною
(K–L) – відстань від найширшої точки до кореневої шийки
(G–H) – заглиблення розетки
(I–J) – ширина заглиблення розетки
(M–N) – серцевина за шириною

До 18. Коренеплід: форма.

1 Вузькообернено-трикутна

2 оберненотрикутна

3 широкообернено-трикутна

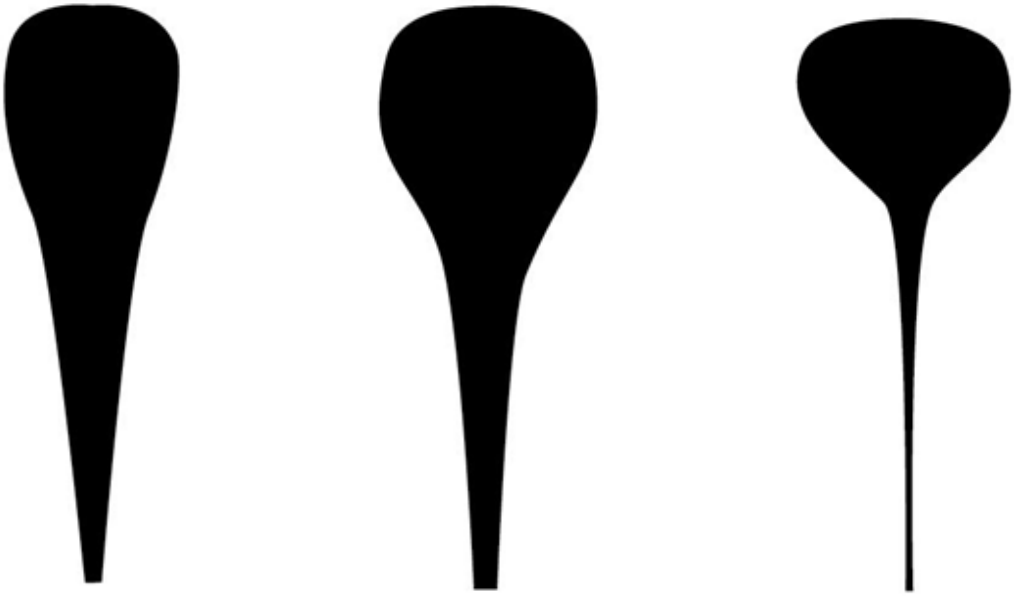

4 оберненояйцеподібна

5 широкообернено-яйцеподібна

6 ріпчаста

До 25. Чоловіча стерильність.

Обстеження чоловічої стерильності проводять на первинному зонтику, коли всі квітки на ньому відкриті. Якщо пилок не утворюється, чоловіча стерильність присутня. Щоб підтвердити наявність або відсутність пилку, проводять візуальний огляд пиляків або струшування квіткової головки над темним аркушем паперу. Оцінювання проводять щонайменше на 30 рослинах.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Parsnip (*Pastinaca sativa* L.) (TG/218/2, UPOV) // Geneva. 2012-03-28. – 27 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg218.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Pastinaca sativa* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Пастернак посівний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)
(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))
(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (6)	Листок: за довжиною	дуже короткий		1 [ ]
		від дуже короткого до короткого		2 [ ]
		короткий	Alba	3 [ ]
		від короткого до середнього		4 [ ]
		середній	New White Skin	5 [ ]
		від середнього до довгого		6 [ ]
		довгий	Tenor	7 [ ]
		від довгого до дуже довгого		8 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]
5.2 (13)	Черешок: інтенсивність антоціанового забарвлення	дуже слабка		1 [ ]
		від дуже слабкої до слабкої		2 [ ]
		слабка	Tender and True	3 [ ]
		від слабкої до помірної		4 [ ]
		помірна	White Gem	5 [ ]
		від помірної до сильної		6 [ ]
		сильна	MS2	7 [ ]
		від сильної до дуже сильної		8 [ ]
		дуже сильна		9 [ ]
5.3 (15)	Коренеплід: за довжиною	дуже короткий		1 [ ]
		від дуже короткого до короткого		2 [ ]
		короткий	Alba	3 [ ]
		від короткого до середнього		4 [ ]
		середній	White Gem	5 [ ]
		від середнього до довгого		6 [ ]
		довгий	Paragon	7 [ ]
		від довгого до дуже довгого		8 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]
5.4 (16)	Коренеплід: за шириною	дуже вузький		1 [ ]
		від дуже вузького до вузького		2 [ ]
		вузький	Fist	3 [ ]
		від вузького до середнього		4 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
	середній	White Gem	5 [ ]
	від середнього до широкого		6 [ ]
	широкий	Picador	7 [ ]
	від широкого до дуже широкого		8 [ ]
	дуже широкий		9 [ ]
5.5 (18) Коренеплід: форма	вузькообернено-трикутна	Fist	1 [ ]
	оберненотрикутна	Countess	2 [ ]
	широкообернено-трикутна	Tenor	3 [ ]
	обернено-яйцеподібна	Merlin	4 [ ]
	широкообернено-яйцеподібна	White King	5 [ ]
	ріпчаста	Kral, Rotund	6 [ ]
5.6 (21) Коренеплід: забарвлення шкірки	біле	New White Skin	1 [ ]
	білувато-кремове	Gladiator	2 [ ]
	кремове	Avonresister	3 [ ]
5.7 (22) Коренеплід: за характером поверхні	дуже гладенький	Countess	1 [ ]
	від дуже гладенького до гладенького		2 [ ]
	гладенький	Javelin	3 [ ]
	від гладенького до середнього		4 [ ]
	середній	White King	5 [ ]
	від середнього до шерехатого		6 [ ]
	шерехатий	Avonresister	7 [ ]
	від шерехатого до дуже шерехатого		8 [ ]
	дуже шерехатий	Exhibition Long	9 [ ]
5.8 (25) Чоловіча стерильність	відсутня	New White Skin	1 [ ]
	наявна	Palace	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.842 Код UPOV: CAPSI_ANN

Методика

проведення експертизи сортів перцю однорічного (солодкого, гіркого, паприки, чілі) (*Capsicum annuum* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Capsicum annuum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 15 г або 2500 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включає щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдо якісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

Використано документ UPOV TG /76/8, 2006.

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові.

Для оцінки однорідності гібридів і самозапильних сортів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля (ознака 1);
- Рослина: укорочені міжвузля (у верхній частині) (ознака 4);
- Плід: забарвлення (перед достиганням) (ознака 21);
- Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 28);
- Плід: забарвлення (за достигання) (ознака 33);
- Плід: капсицин у плаценті (ознака 45);
- Стійкість до *Tobamovirus* – штам 0 (Tobacco MosaicVirus (0)) (ознака 48.1)
- Стійкість до *Tobamovirus* – штам 1–2 (Tobacco MosaicVirus (1–2)) (ознака 48.2)
- Стійкість до *Tobamovirus* – штам 1–2–3 (Pepper Mild Mottle Virus (1–2–3)) (ознака 48.3);
- Стійкість до Potato Virus Y (PVY) – штами збудника 0, 1, 1–2 (ознака 49).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів перцю однорічного (солодкого, гіркого, паприки, чілі)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VG, 1	відсутнє	1	Albaregia, Albena
		наявне	9	Lamuyo
2. QN	Рослина: габітус VG 4	прямий	1	De Cayenne, Doux très long des Landes, Piquant d'Algérie
		напівпрямий	2	Clovis, Sonar
		розлогий	3	Delphin, Trophy
3. (+) QN	Рослина: за довжиною стебла MS 4	коротка	3	Delphin, Trophy
		середня	5	Belsir, Lamuyo
		довга	7	Lipari, Marconi, Rouge long ordinaire
4. (*) (+) QL	Рослина: укорочені міжвузля (у верхній частині) VG, 3	відсутні	1	California Wonder, De Cayenne
		наявні	9	Fehér, Kalocsai 601, (702)
5. (+) PQ	<u>Тільки для сортів з укороченими міжвузлями.</u> Рослина: кількість міжвузлів між першою квіткою та укороченими міжвузлями MS, 3	відсутні	1	Kalocsai 601
		одне або три	2	Fehér
		більше трьох	3	Kalocsai 702
6. QN	<u>Тільки для сортів без укорочених міжвузлів.</u> Рослина: міжвузля за довжиною (на пагонах I-го порядку) MS, 3	дуже короткі	1	Albaregia
		короткі	3	Bandero, Blondy, Danubia, Tenor
		середні	5	Dolmi, Florian, Órias
		довгі	7	Corno di toro rosso
		дуже довгі	9	Fenice, Kalocsai M, Sienor
7. QL	Рослина: антоціанове забарвлення вузлів VG, 3	відсутнє	1	Albaregia
		наявне	9	California wonder
8. QN	Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення вузлів VG 3	дуже слабка	1	
		слабка	3	California wonder, Clio, Doux d'Espagne, Doux très long des Landes, Golden calwonder
		помірна	5	Clovis, Lamuyo, Sonar
		сильна	7	Piquant d'Algérie, Zarai

1	2	3	4	5
		дуже сильна	9	Alwin, Koral, Lito, Pusztagold
9. QN	Стебло: опушення вузлів VG 3	відсутнє або дуже слабке	1	Arlequin
		слабке	3	Andevalo, Clovis
		помірне	5	Doux très long des Landes, Farnese
		сильне	7	Fenice, Solario
		дуже сильне	9	Mino
10. (+) QN	Рослина: за висотою VG/MS (b) 4	дуже низька	1	Kalocsai 601
		низька	3	Albaregia
		середня	5	HRF
		висока	7	Century, Orias
		дуже висока	9	Hot chili
11. QN	Листок: пластинка за довжиною MS/VG 3–4	дуже коротка	1	Macska sárga, Tüzes piros
		коротка	3	De Cayenne, Szentesi cseresznye
		середня	5	Atol, Blondy, Marconi, Merit, Anthea
		довга	7	Cupido, Dolmy, Encore, Mazurka, Monte
		дуже довга	9	Predi, Solario
12. QN	Листок:пластинка за шириною MS/VG 3–4	дуже вузька	1	Macska sárga, Recio, Tüzes piros
		вузька	3	De Cayenne, Pusztagold, Szentesi cseresznye
		середня	5	Albaregia, Balaton, Danubia, Marconi, Merit
		широка	7	California wonder, Golden calwonder, Sienor, Solario
13. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG 3–4	дуже слабка	1	Amaryllis, Lombardo
		слабка	3	Piquant d'Algérie, Pusztagold
		помірна	5	Doux très long des Landes, Merit
		сильна	7	Dolmy,Tinto
		дуже сильна	9	Hot chili, Recio, Soleor

1	2	3	4	5
14. (+) PQ	Листок: форма VG 3–4	ланцетна	1	Diavolo, Recio
		овальна	2	Balico, Sonar
		широкоеліптична	3	Solario
15. QN	Листок: хвилястість краю VG 3–4	відсутня або дуже слабка	1	De Cayenne
		слабка	3	Doux très long des Landes
		помірна	5	Tenor
		сильна	7	Sucette de Provence, Tosca
		дуже сильна	9	Farya
16. QN	Листок: пухирчастість VG 3–4	дуже слабка	1	Century, Recio, Sofiane
		слабка	3	Pusztagold
		помірна	5	Merit
		сильна	7	Greygo, PAZ pallagi
		дуже сильна	9	Florian
17. (+) QN	Листок: форма поперечного перерізу VG 3–4	дуже увігнута	1	Slávy
		увігнута	3	Doux italien, Favolor
		плоска	5	De Cayenne, Recio
		опукла	7	Albaregia
		сильно опукла	9	Tinto
18. QN	Листок: глянсуватість VG 34	дуже слабка	1	Diavolo
		слабка	3	De Cayenne, Doux très long des Landes
		помірна	5	Alby, Eolo
		сильна	7	Andevalo, Floridor
		дуже сильна	9	Cubor, Petit marseillais
19. (*) (+) PQ	Квітконіжка: положення VG 4	пряме	1	Fehér, Red Chili
		напівпоникле	2	Blondy
		поникле	3	Heldor, Lamuyo
20. QL	Квітка: антоціанове забарвлення пиляків VG 4	відсутнє	1	Danza
		наявне	9	Lamuyo
21. (*) PQ	Плід: забарвлення (перед достиганням) VG (a) 5	зеленувато-біле	1	Blanc d'Espagne
		жовте	2	Feher, Sweet Banana
		зелене	3	California wonder, Lamuyo
		пурпурове	4	Nigra, Violetta
22. QN	Плід: інтенсивність забарвлення (перед достиганням) VG, (a) 5	дуже слабка	1	
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	

1	2	3	4	5
23. QL	Плід: антоціанове забарвлення VG, (a), 5	відсутнє	1	Lamuyo
		наявне	9	Alabástrom, Purple beauty, Violette
24. PQ	Плід: положення VG, (b) 5–6	пряме	1	Kalocsai 601, Red Chili
		горизонтальне	2	PAZ szentesi, Vinedale
		поникле	3	De Cayenne, Lamuyo
25. QN	Плід: за довжиною VG/MS (b) 5–6	дуже короткий	1	Cherry Sweet,Topgirl
		короткий	3	Delphin, Petit carré doux
		середній	5	Feher, Lamuyo
		довгий	7	Doux d'Éspagne, Majister
		дуже довгий	9	Arabal, Corno di toro, Marconi
26. QN	Плід: діаметр VG/MS (b) 5–6	дуже малий	1	De Cayenne, Recio
		малий	3	Doux très long des Landes
		середній	5	Doux italien, Corno di toro
		великий	7	Clovis, Lamuyo
		дуже великий	9	Floridor, Ibleor, Inca, Joly rosso, Quadrato d'Asti, Surpas
27. (*) QN	Плід: відношення довжина/діаметр MS (b) 5–6	дуже мале	1	Liebesapfell, PAZ szentesi, Rotopa
		мале	3	Bucano,Topgirl
		середнє	5	Adra, Cherry Sweet, Daniel, Delphin, Edino
		велике	7	Heldor, Lamuyo, Magister, Tenno, Vidi
		дуже велике	9	De Cayenne, Kusamon, Spadi
28. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (b) 5–6	сплюснута	1	Liebesapfel, PAZ szentesi, Topepo rosso
		округла	2	Cherry Sweet
		серцеподібна	3	Daniel
		квадратна	4	Delphin, Yolo Wonder
		прямокутна	5	Clovis, Nocera rosso
		трапецієподібна	6	Delta, Piperade
		трикутна	7	Fehér, Marconi
		вузькотрикутна	8	De Cayenne, Demon
		рогоподібна	9	Tauro
29. PQ	Плід: форма поперечного перерізу (на рівні прикріплення насіння) базальної частини VG, (b) 5–6	еліптична	1	Sweet banana
		трикутна	2	Vinedale
		округла	3	Cherry Sweet, Doux très long des Landes

1	2	3	4	5
30. (+) QN	Плід: хвилястість перикарпію в базальній частині VG (b) 5–6	відсутня або дуже слабка	1	Delphin, Kalocsai V-2, Milord
		слабка	3	Donat
		помірна	5	Duna, Banán
		сильна	7	Alfa
		дуже сильна	9	Édes spiral, Doux italien
31. (+) QN	Плід: хвилястість перикарпію (за винятком базальної частини) VG (b) 5–6	відсутня або дуже слабка	1	Delphin, Milord
		слабка	3	Clovis, Sonar
		помірна	5	Ursus
		сильна	7	De Cayenne, Doux italien
		дуже сильна	9	Arabal
32. (*) QN	Плід: структура поверхні VG (b) 5–6	гладенька або злегка зморшкувата	1	Milord
		злегка зморшкувата	2	Doux très long des Landes
		дуже зморшкувата	3	Sierra Nevada
33. (*) PQ	Плід: забарвлення (за достигання) VG (b) 6	жовте	1	Golden calwonder, Heldor
		оранжеве	2	Ariane
		червоне	3	Fehér, Lamuyo
		коричневе	4	Brupa, Negral
		зелене	5	Green6203
34. QN	Плід: інтенсивність забарвлення (за достигання) VG (b), 6	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
35. QN	Плід: глянсуватість VG (b) 6	дуже слабка	1	Macska sárga, Pikanta
		слабка	3	Doux très long des Landes
		помірна	5	Carré doux extra hatif, Lamuyo, Sonar
		сильна	7	Doux italien,Trophy
		дуже сильна	9	Floridor, Kappy
36. (*) QL	Плід: порожнина в плодоніжці VG, (b) 6	відсутня	1	Corinto, Corno di toro, Sweet banana, Sucette de Provence
		наявна	9	Bingor, Lamuyo
37. QN	Плід: порожнина в плодоніжці за глибиною VG (b) 6	дуже мілка	1	Flush, Kaméleon, Niagara
		мілка	3	Delphin, Doux italien, Fehér, Latino
		середня	5	Lamuyo, Magister

1	2	3	4	5
		глибока	7	Osir, Quadrato d'Asti rosso, Surpas
		дуже глибока	9	Cancun, Cubor, Pablor, Shy Beauty
38. PQ	Плід: форма верхівки VG (b) 6	дуже загострена	1	De Cayenne, Hot chili
		загострена	2	
		заокруглена	3	Cherry Sweet
		увігнута	4	Quadrato d'Asti rosso
		дуже увігнута	5	Kerala, Monte, Osir
39. (+) QN	Плід: міждольні канавки за глибиною VG (b) 6	відсутні або дуже мілкі	1	De Cayenne
		мілкі	3	Milord, Topgirl
		помірні	5	Clovis, Lamuyo, Marconi
		глибокі	7	Majister, Surpas
40. (*) QN	Плід: кількість долей MG (b) 6	переважно дві	1	De Cayenne
		дві-три	2	Fehér
		переважно три	3	Century
		три-чотири	4	Lamuyo, Sonar
		переважно чотири і більше	5	Palio, PAZ szentesi
41. (*) QN	Плід: м'якоть за товщиною VG (b) 6	дуже тонка	1	De Cayenne, Macska sárga, Petit marseillais, Recio
		тонка	3	Banán, Carré doux extra hâtif, Doux très long des, Landes
		середня	5	Fehér, Lamuyo
		товста	7	Andevalo, Bingor, Daniel, Topgirl
		дуже товста	9	Dragox Roda, Regolo, Solario
42. QN	Плодоніжка: за довжиною VG/MS (b) 6	дуже коротка	1	Greygo, Golden calwonder
		коротка	3	Surpas, Yolo Wonder, Zenith
		середня	5	Fehér, Sonar
		довга	7	De Cayenne, Sierra Nevada, Sweet banana
		дуже довга	9	Farnese, Lipari, Oasis
43. QN	Плодоніжка: за товщиною VG/MS (b) 6	дуже тонка	1	De Cayenne, Doux très long des Landes, Macska sárga, Recio
		тонка	3	Sweet banana
		середня	5	Doux italien, Surpas

1	2	3	4	5
		товста	7	Lamuyo, Trophy Palio
		дуже товста	9	Domingo, Galaxy, Paraiso
44. (+) QL	Чашечка: зовнішній вигляд VG, (b), 6	необгортаюча	1	Lamuyo, Sonar
		обгортаюча	2	De Cayenne, Sweet banana
45. (*) (+) QL	Плід: капсицин у плаценті VG, (b) 6	відсутній	1	Sonar
		наявний	9	De Cayenne
46. QN	Час початку цвітіння (перша квітка на другому квітковому вузлі) VG 3	ранній	3	Carré doux extra hâtif, Cupido, Fehér, Flaviano, Lito, Trophy
		середній	5	Lamuyo, Latino
		пізній	7	Daniel, Piquant d'Algérie, Zingaro
47. (+) QN	Час достигання VG 6	дуже ранній	1	Koral, Macska sárga, Madison
		ранній	3	Fehér, Lady Bell, Topgirl
		середній	5	Lamuyo, Latino, Sonar
		пізній	7	Daniel, Doux d'Espaagne
		дуже пізній	9	Cancun, California wonder
48. (+)	Стійкість проти Tobamovirus			
48.1 (*) QL	Штам збудника 0 (Tobacco MosaicVirus (0)) MS, 1	відсутня	1	Doux italien, Piperade
		наявна	9	Lamuyo, Sonar, Yolo Wonder
48.2 (*) QL	Штам збудника 1–2 (Tomato Mosaic Virus (1–2)) MS, 1	відсутня	1	Piperade, YoloWonder
		наявна	9	Delgado, Festos, Novi, Orion
48.3 (*) QL	Штам збудника 1–2–3 (Pepper Mild Mottle Virus (1–2–3)) MS, 1	відсутня	1	Piperade, YoloWonder
		наявна	9	Cuby, Tasty
49. (+)	Стійкість проти Potato Virus Y (PVY) Штами збудника 0, 1, 1–2	відсутня	1	
		наявна	9	
50. (+) QL	Стійкість проти *Phytophthora capsici* MS 2–3	відсутня	1	YoloWonder
		наявна	9	Chistera, Favolor, Phyo 636, Solario

1	2	3	4	5
51. (+) QL	Стійкість проти Cucumber Mosaic Virus (CMV) MS, 1	відсутня	1	Yolo Wonder
		наявна	9	Alby, Favolor
52. (+) QL	Стійкість проти Tomato Spotted Wilt Virus (TSWV) MS, 1	відсутня	1	Yolo Wonder
		наявна	9	Galileo, Jackal, Jackpot
53. (+) QL	Стійкість проти *Xanthomonas campestris* pv. *vesicatoria* MS, 2–3	відсутня	1	Fehérözön, Yolo Wonder
		наявна	9	Aladin, Camelot, ECR-20R, Kaldóm, Kalorez, Lancelot, Pasa

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів перцю солодкого, гіркого (однорічного), паприки, чілі

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Обстежують плід перед достиганням, тобто до першої зміни забарвлення;

(b) Обстежують стиглі плоди після першої зміни забарвлення.

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	проростання, утворення сім'ядолей
2	пагоноутворення
3	початок цвітіння
4	повне цвітіння
5	початок плодоутворення
6	стиглі плоди

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 3. Рослина: за довжиною стебла.

Довжину стебла вимірюють від сім'ядолі до першої квіткової гілки.

До 4–5. Рослина: укорочені міжвузля (у верхній частині) (4). Тільки для сортів з укороченими міжвузлями. Рослина: кількість міжвузлів між першою квіткою та укороченими міжвузлями (5).

Система пагонів солодкого перцю складається з основних пагонів, що відходять від головної осі, і бічних пагонів. Розрізняють два типи росту основних пагонів.

Тип росту A: основні стебла ростуть індетермінантно: на кожному вузлі розвивається 1–2 квітки, укорочені міжвузля не утворюються.

Тип росту B: після першого відходження від головної осі з'являються коротші міжвузля і ріст основного стебла припиняється за появи квіткової бруньки (виглядає так, ніби-то у вузлі більше 2-х квіток). Бічні пагони розвиваються з вузлів головної осі й на основних пагонах.

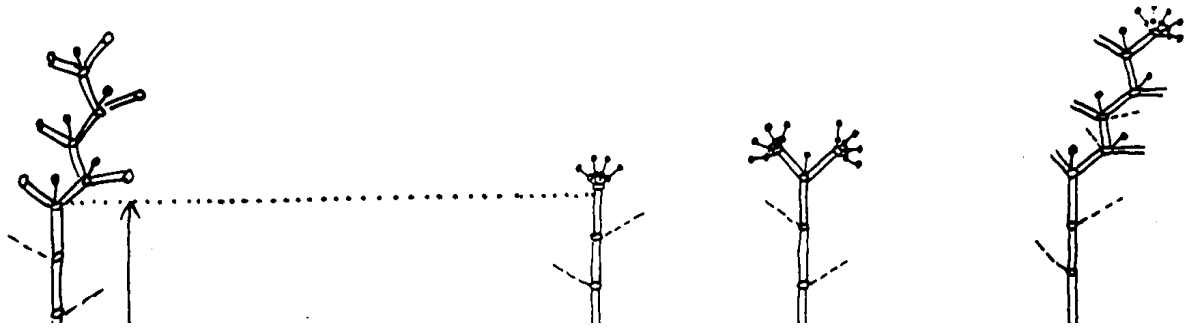

А В

головна вісь

1 2 3

- квітка

- вузол

Відсутні одне або три більше трьох

До - основне стебло

- бічні пагони

ою.

ісля зав'язування плодів на декількох вузлах. Слабке зав'язування плодів може впливати на силу росту і, як наслідок, на висоту рослини.

До 14. Листок: форма.

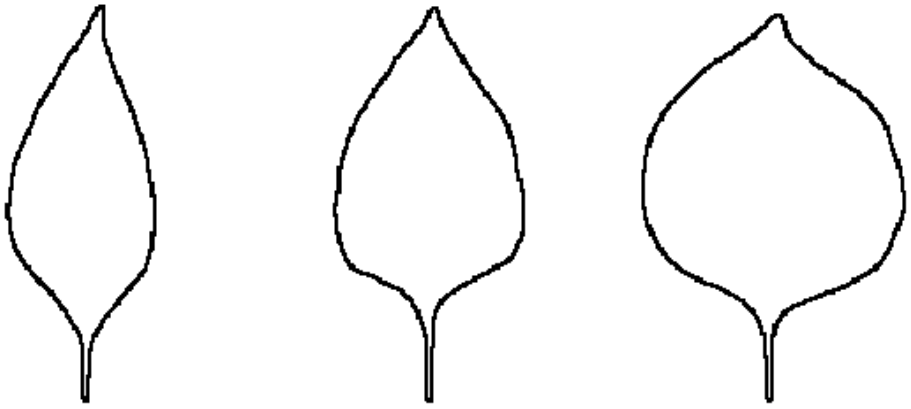

1 2 3

Ланцетна овальна широкоеліптична

До 17. Листок: форма поперечного перерізу.

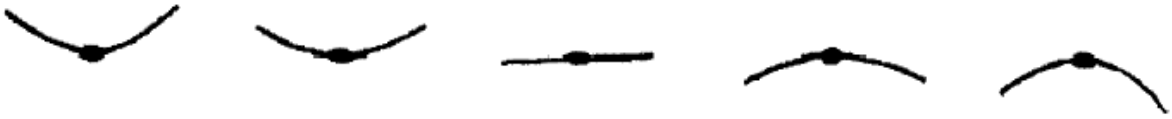

1 3 5 7 9

Дуже увігнута увігнута плоска опукла сильно опукла

До 19. Квітконіжка: положення.

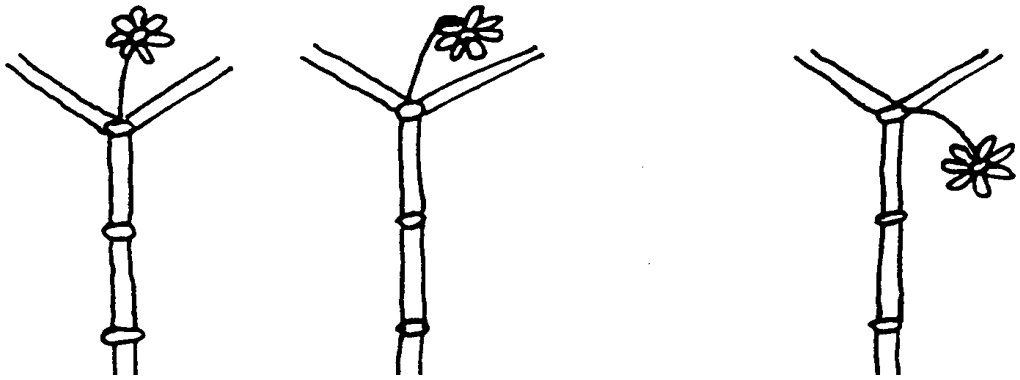

1 Пряме

2 напівпоникле

3 поникле

До 28. Плід: форма поздовжнього розрізу.

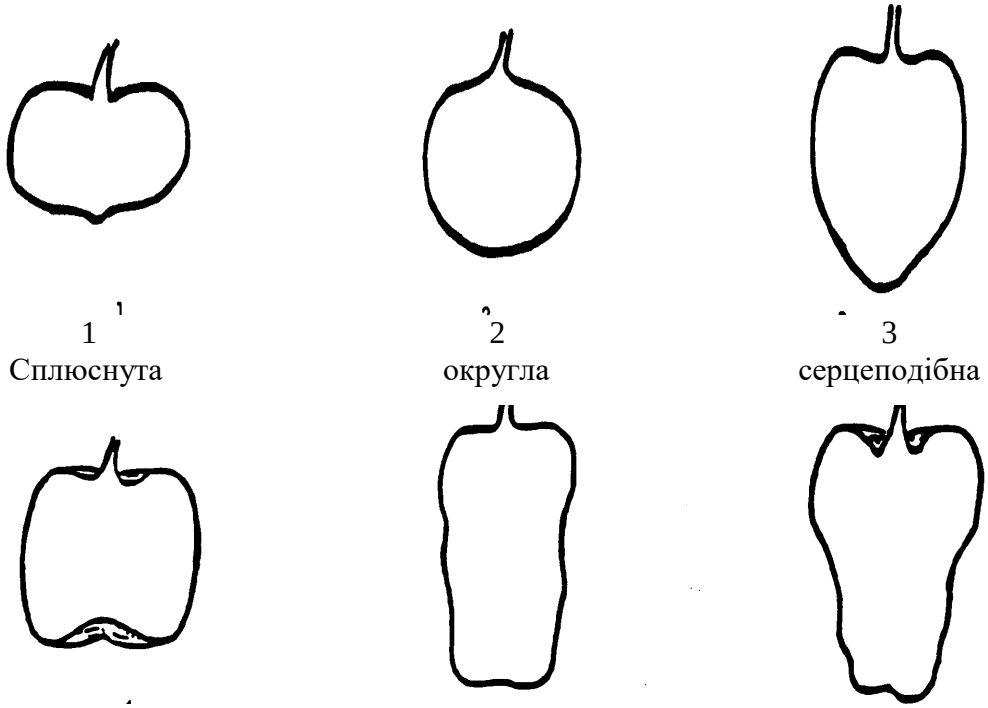

1 Сплюснута

2 округла

3 серцеподібна

4 квадратна

5 прямокутна

6 трапецієподібна

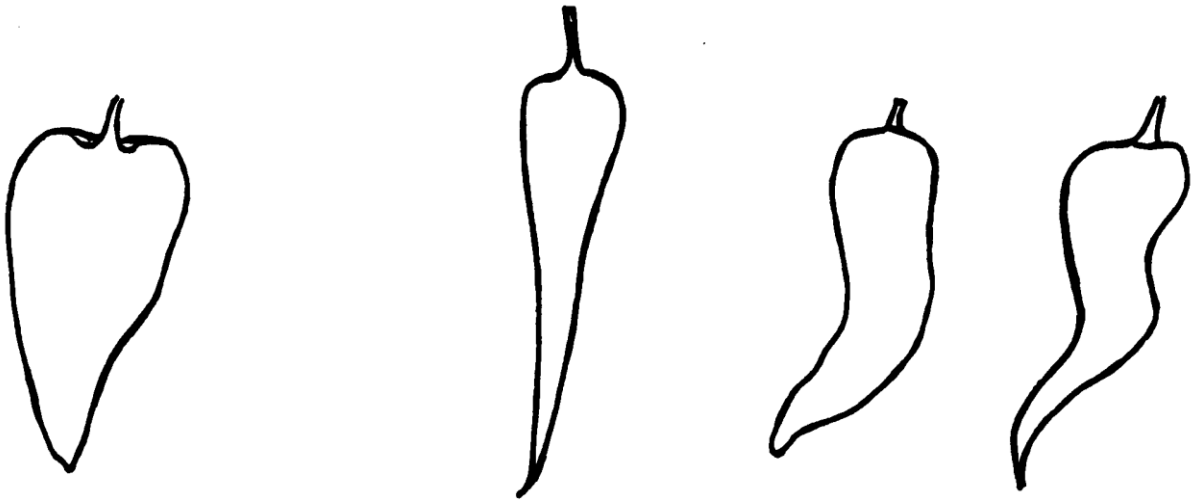

7	8	9
трикутна	вузькотрикутна	рогоподібна

До 30. Плід: хвилястість перикарпію в базальній частині.

1	3	5	7	9
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна	сильна	дуже сильна

До 31. Плід: хвилястість перикарпію (за винятком базальної частини).

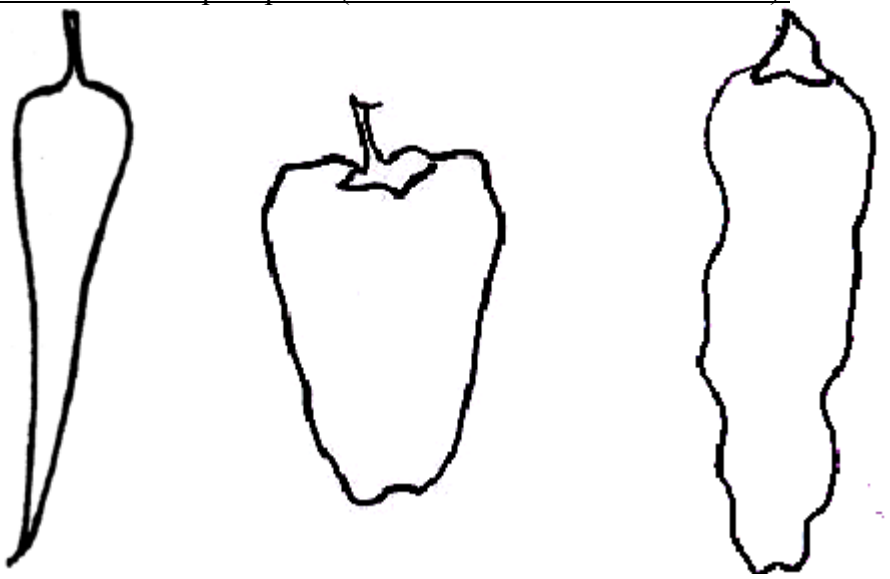

1	3	5
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна

7
сильна

9
дуже сильна

До 39. Плід: міждольні канавки за глибиною.

Визначають у середній частині плоду.

До 44.Чашечка: зовнішній вигляд.

1
Необгортаюча

2
обгортаюча

До 45. Плід: капсицин у плаценті.

Наявність капсицину визначають дегустуванням м'якоті на рівні плаценти.

До 47. Час достигання.

Стиглість настає при перших змінах забарвлення плоду.

До 48. Стійкість проти *Tobamovirus.*

Культура штамів патогенів

Тип господаря	На рослинах чи зневоднених листках (у глибокому заморожуванні чи методом ВОС)
Особливі умови	Розмноження вірусів на рослинному матеріалі перед інокуляцією
Проведення експертизи	Фаза розвитку рослин: сім'ядолі повністю розвинені або у фазі перших листків, температура 20...25°С
Спосіб вирощування	Висівають і отримують сіянці в ящиках чи в ґрунті

теплиці

Метод інокуляції — Натирання сім'ядолей з нанесенням суспензії вірусу

Тривалість експертизи:

Від сівби до інокуляції — 10–15 діб

Від інокуляції до проведення оцінки — 10 діб

Кількість рослин: — 15–30 шт.

Примітка: уникати виконання експертизи за високих температур або на надто розвинених рослинах (є ризик некрозів)

Генетика вірусних патогенів і стійких генотипів

Стійкість до ВТМ генетично контролюється 5 алелями, розміщеними в одному локусі. Таблиця показує відношення між вірусними патогенами та стійкістю генотипу.

Реакція генотипу перцю до штамів *Tobamovirus*

	Патотип *Tobamovirus* перцю		
Вірус:	TMV	ToMV	PMMoV
Штам:	U1 Feldman	P11 Obuda Pepper Mosaic Virus	P14 Samsun latens
Генотип	P_0	P_{1-2}	P_{1-2-3}
$L^- L^-$	S	S	S
$L^1 L^1$	R	S	S
$L^3 L^3$	R	R	S
$L^4 L^4$	R	R	R

Пояснення: S – нестійкий; R – стійкий

TMV – вірус тютюнової мозаїки

ToMV – вірус мозаїки помідорів

PMMoV – вірус крапчастості перцю

До 49. Стійкість проти *Potato Virus* Y (PVY).

Культура штамів патогенів

Тип господаря — Сприйнятливі до патогена рослини

Спеціальні умови — Для штаму PVY(0): використовують лінію TO72(A)
Для штаму PVY(1): використовують лінію Sicile 15
Для штаму PVY(1–2): використовують лінію SON41

Проведення експертизи

Фаза розвитку рослин: молоді рослини у фазі розвинених сім'ядолей – першого добре помітного листка

Температура — 18...25^{0}C

Місце вирощування — У теплицях

Метод інокуляції — Натирання сім'ядолей вірулентним розчином

Склад розчину:

інокулят: 4 мл екстракту на 1 г листя + 80 г активованого вугілля + 80 мг карборунду;

екстракт: Буферний розчин у розведенні 1/20+ 0,2% діетилдитіокарбамат натрія (DIECA);

буферний розчин: На 100 мг дистильованої стерильної води – 10,8 г Na_2HPO_4 + 1,18 г K_2HPO_4 з реакцією pH 7,1–7,2

Тривалість експертизи	
від сівби до інокуляції	10–15 діб
від інокуляції до проведення оцінки:	3 тижні (щонайменше 2 тижні, щонайбільше 4)
Кількість рослин для експертизи	60
Примітка:	уникати проведення експертизи за високих температур

Сорти еталони:	Штам 0	штам 1	штам 1–2
Чутливі	Yolo Wonder	Yolo Wonder, Yolo Y	Florida VR2*,Yolo Wonder, Yolo Y
стійкі	Yolo Y	Florida VR2	Serrano Criollo de Morenos

*Florida VR2 може виявити дифузні і дуже пізні симптоми.

До 50. Стійкість проти *Phytophthora capsici*.
Обстеження здійснюють у контрольованих умовах інфікування:

Культура інокулюму	
Тип інокулята та господаря	Ізолят фітофтори S 101 культивують на агарі (1%) V8 у чашках Петрі
Стадія росту рослин	Приблизно 8-ми тижневі рослини, вирощені в теплиці (стадія: пуп'янок першої квітки)
Температура	22^0C
Світло	12 год/день
Метод інокуляції	Рослини зрізають трохи нижче місця першого пагона галуження. Пластинка міцелію діаметром 4 мм використовується як інокулянт. Пластинку розміщують на свіжозрізані стебла. Верхівка стебла замотується шматком алюмінієвої фольги для утримання вологи. Заражені рослини поміщають у камеру вирощування за температури 22^0C
Тривалість експертизи:	6–8 тижнів
- від сівби до інокуляції	21 доба
- від інокуляції до початку оцінки	перша оцінка – 7-ма доба друга оцінка – 14-та доба остаточна оцінка – 21-ша доба
Кількість оцінюваного матеріалу:	20 рослин
Оцінювання	Довжину некрозів на стеблі (у мм), індукованих патогеном, вимірюють раз на тиждень протягом 3-х тижнів на кожній рослині. Алюмінієву фольгу на верхівці стебла знімають через 7 діб після інокуляції. Перше визначення проводять відразу після зняття фольги. Наступні – на 14 і 21 добу після інокуляції
Сорти-еталони	Нестійкі: Yolo Wonder Стійкі: Chistera, Favolor, Solario, Phyo 636 (наведені в порядку їхнього рівня стійкості)

До 51. Стійкість проти *Cucumber Mosaic Virus* (CMV).
Підтримання штамів патогенів

Штам	Fulton
Тип господаря	На нестійких рослинах: *Vinca rosea*
Спеціальні умови	–
Виготовлення інокулянта	Подрібнюють 1 г свіжого листя *Vinca rosea* в 4 мл фосфатного буфера 0,03 pH 7 + DIECA (діетилдитіокарбамат натрію) (1 на 1000) + 300 мг активованого вугілля + 80 мг карборунду
Проведення експертизи	
Стадія росту рослин	Молоді рослини на стадії утворених сім'ядоль. Перший листок ще не утворився
Кількість рослин	50
Умови вирощування	22^0C, 12-ти годинний світловий день
Метод інокуляції	Механічне натирання сім'ядолей суспензією вірусу, рослини поміщають у темряву на 48 год
Тривалість експертизи:	
- від сівби до інокуляції	12–13 діб
- від інокуляції до початку оцінки	на 10, 15 і 21 добу після інокуляції
Сорти-еталони:	
Нестійкі	Yolo Wonder
Толерантні (T) або стійкі (R) сорти	Milord (T) Vania (R)

До 52. Стійкість проти *Tomato Spotted Wilt Virus* (TSWV).
Культура штамів патогенів

Тип господаря	Плоди перцю в морозильнику (–70^0C)
Спеціальні умови	Регенерація рослин до інокуляції вірусом *Nicotiana rustica* чи *Nicotiana Benthamiana*
Проведення експертизи	
Стадія росту рослин	Наявні 2 листки
Температура	20...22^0C
Світло	Додаткове освітлення взимку
Місце вирощування	Теплиця
Метод інокуляції	Механічний, натирання сім'ядоль суспензією інокуляту за температури 10^0C
Тривалість експертизи:	
- від сівби до інокуляції	20 діб
- від інокуляції до початку оцінки	14 діб
Кількість рослин в експертизі	20
Сорти-еталони	
Нестійкі	Lamuyo
Стійкі	Galileo, Jackal, Jackpot

До 53. Стійкість проти *Xanthomonas campestris* pv. *vesicatoria.*

Культура штамів патогенів	
Тип господаря	PDA (картопляно-декстрозний агар)
Спеціальні умови	48 год культура *Xanthomonas campestris* pv. *vesicatoria.* Регулювання концентрації інокулята бактерії 10^7
Проведення експертизи	
Стадія росту рослин	6–8 справжніх листків
Температура	24^0C вночі, 25^0C вдень
Відносна вологість повітря	80%
Світло	30000 Лк, тривалість дня 16 год
Місце вирощування	Сівба в ящики в клімокамері чи в теплиці
Метод інокуляції	Інфільтрація в абаксиальну (нижню) поверхню листка, утворюючи плями діаметром13–15 мм
Тривалість експертизи	10–14 діб
Кількість рослин для експертизи	15–30

Примітка:
Генетика штамів бактерії і стійкі генотипи:
Стійкі сорти – Aladin, Camelot, ECR-20R, Kaldóm, Kalorez, Lancelot, Pasa

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Sweet Pepper, Hot Pepper, Paprika, Chili (*Capsicum annuum* L.) (TG/76/8, UPOV) // Geneva. 2006-04-05. – 47 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg076.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети

1.1 Ботанічна назва	*Capsicum annuum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Перець однорічний** (солодкий, гіркий, паприка, чілі)	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
- (a) Самозапильний [ ]
- (b) Перехреснозапильний
  - (i) популяційні [ ]
  - (ii) синтетичні сорти [ ]
- (c) Гібрид [ ]
- (d) Інше [ ]
  (зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля	відсутнє	Albaregia, Albena	1 [ ]
		наявне	Lamuyo	9 [ ]
5.2 (4)	Рослина: укорочені міжвузля (у верхній частині)	відсутні	California Wonder, De Cayenne	1 [ ]
		наявні	Fehér, Kalocsai 601, (702)	9 [ ]
5.3 (19)	Квітконіжка: положення	пряме	Fehér, Red Chili	1 [ ]
		напівпоникле	Blondy	2 [ ]
		поникле	Heldor, Lamuyo	3 [ ]
5.4 (21)	Плід: забарвлення (перед достиганням)	зеленувато-біле	Blanc d'Espagne	1 [ ]
		жовте	Feher, Sweet Banana	2 [ ]
		зелене	California wonder, Lamuyo	3 [ ]
		пурпурове	Nigra, Violetta	4 [ ]
5.5 (28)	Плід: форма поздовжнього розрізу	сплюснута	Liebesapfel, PAZ szentesi, Topepo rosso	1 [ ]
		округла	Cherry Sweet	2 [ ]
		серцеподібна	Daniel	3 [ ]
		квадратна	Delphin, Yolo Wonder	4 [ ]
		прямокутна	Clovis, Nocera rosso	5 [ ]
		трапецієподібна	Delta, Piperade	6 [ ]
		помірно трикутна	Fehér, Marconni	7 [ ]
		вузько-трикутна	De Cayenne, Demon	8 [ ]
		рогоподібна	Tauro	9 [ ]
5.6 (33)	Плід: забарвлення (за достигання)	жовте	Golden calwonder, Heldor	1 [ ]
		оранжеве	Ariane	2 [ ]
		червоне	Fehér, Lamuyo	3 [ ]
		коричневе	Brupa, Negral	4 [ ]
		зелене	Green 6203	5 [ ]
5.7 (40)	Плід: кількість долей	переважно дві	De Cayenne	1 [ ]
		дві-три	Fehér	2 [ ]
		переважно три	Century	3 [ ]
		три-чотири	Lamuyo, Sonar	4 [ ]
		переважно чотири і більше	Palio, PAZ szentesi	5 [ ]
5.8 (45)	Плід: капсицин у плаценті	відсутній	Sonar	1 [ ]
		наявний	De Cayenne	9 [ ]
5.9 (i) (48.1)	Стійкість до Tobamovirus Штам збудника 0 (Tobacco MosaicVirus (0))	відсутня	Doux italien, Piperade	1 [ ]
		наявна	Lamuyo, Sonar, Yolo Wonder	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.9 (ii) (48.2)	Стійкість до Tobamovirus Штам збудника 1–2 (Tomato Mosaic Virus (1–2))	відсутня	Piperade, YoloWonder	1 [ ]
		наявна	Delgado, Festos, Novi, Orion	9 [ ]
5.9 (iii) (48.3)	Стійкість до Tobamovirus Штам збудника 1–2–3 (Pepper Mild Mottle Virus (1–2–3))	відсутня	Piperade, YoloWonder	1 [ ]
		наявна	Cuby, Tasty	9 [ ]
5.10 (49)	Стійкість до Potato Virus Y (PVY) Штами збудника 0, 1, 1–2	відсутня	YoloWonder	1 [ ]
		наявна	Yolo Y	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.78 Код UPOV: PETRO_CRI

Методика
проведення експертизи сортів петрушки городньої
(*Petroselinum crispum* (Mill.) Nyman ex A.W.Hill)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Petroselinum crispum* (Mill.) Nyman ex A.W.Hill.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити:
– листкова петрушка: 20 г (12000 шт. насінин);
– коренева петрушка: 50 г (30000 шт. насінин).

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 160 рослин для кореневої петрушки і 60 рослин для листкової, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдо якісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV, TG/136/5, 2005.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 160 рослин сортів кореневої петрушки та 60 – сортів листкової.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 160/60 рослин або частин 160/60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 160/60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 160 рослин допускаються шість нетипових, з 60 рослин – три нетипові, з 40 рослин – дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова пластинка: кучерявість (ознака 6);
- Корінь: потовщення основного кореня (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів петрушки городньої

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: за висотою MS (a)	низька	3	Petruschka
		середня	5	Darki
		висока	7	Laura
		дуже висока	9	Gigante d'Italia
2. QN	Рослина: за шириною MS (a)	вузька	3	Petruschka
		середня	5	
		широка	7	Laura
3. (*) QN	Рослина: щільність листків VG (a)	нещільна	3	Gigante d'Italia
		помірно щільна	5	Vernusson
		щільна	7	
		дуже щільна	9	Clivi
4. QN	Рослина: кількість листків MS (a)	мала	3	Bravour, Grüne Perle
		середня	5	Darki, Lisette
		велика	7	Paravert
		дуже велика	9	Gigante d'Italia
5. QN	Листок: положення VG (a)	пряме	1	Thujade
		напівпряме	3	Clivi
		сланке	5	
6. (*) QL	Листкова пластинка: кучерявість VG (a)	відсутня	1	Einfache Schnitt 2
		наявна	9	Titan
7. (*) (+) QN	Листкова пластинка: ступінь прояву кучерявості VG (a)	слабкий	3	Paravert
		помірний	5	Opal
		сильний	7	Mooskrause 2
		дуже сильний	9	Petruschka
8. QN	Тільки для кучерявих сортів. Рослина: загальний вигляд листкової поверхні VG (a)	розріджений	3	Frisé vert foncé
		помірний	5	Decora, Parus
		густий	7	Bravour
9. QL	Тільки для кучерявих сортів. Листкова пластинка: загнутість часток догори VG (a)	відсутня	1	Clivi
		наявна	9	Titan, Vernusson
10. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною MS (a)	коротка	3	Grüne Perle
		середня	5	Mooskrause 2
		довга	7	
		дуже довга	9	Einfache Schnitt 2

1	2	3	4	5
11. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за шириною MS (a)	вузька	3	
		середня	5	
		широка	7	Darki
12. QN	Листкова пластинка: відношення довжина/ширина MS, (a)	мале	3	Clivi
		середнє	5	Frisé vert foncé
		велике	7	Darki
13. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (a)	слабка	3	Consort
		помірна	5	Clivi
		сильна	7	Opal
14. (+) QN	Листкова пластинка: форма VG (a)	вузькотрикутна	3	Gigante d'Italia
		трикутна	5	Thujade
		широкотрикутна	7	Clivi
15. (+) QN	Листкова пластинка: відстань між 1-ю і 2-ю парами листочків VG (a)	коротка	3	Clivi
		середня	5	Grüne Perle
		довга	7	Thujade
		дуже довга	9	Festival
16. QN	Листок: хвилястість краю VG (a)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
17. (+) QN	Черешок: за довжиною MS (a)	короткий	3	Grüne Perle
		середній	5	Bravour, Clivi
		довгий	7	
18. (+) QN	Черешок: за товщиною MS (a)	тонкий	3	Laura
		середній	5	Darki
		товстий	7	Gigante d'Italia, Titan
19. (*) QN	Черешок: антоціанове забарвлення VG (a)	відсутнє або дуже слабке	1	Mooskrause 2
		слабке	3	
		помірне	5	
		сильне	7	
		дуже сильне	9	Aromatico a costa rossa
20. (*) QL	Корінь: потовщення основного кореня VG (b)	відсутнє (листкова петрушка)	1	Mooskrause 2
		наявне (коренева петрушка)	9	Halblange
21. (*) QN	Тільки для кореневої петрушки. Коренеплід: за довжиною MS (b)	короткий	3	Korte
		середній	5	Halblange
		довгий	7	Lange

1	2	3	4	5
22. (*) QN	Тільки для кореневої петрушки. Коренеплід: за шириною MS (b)	вузький	3	Lange
		середній	5	Halblange
		широкий	7	Korte
23. (*) QN	Тільки для кореневої петрушки. Коренеплід: відношення довжина/ширина MS (b)	мале	3	Korte
		середнє	5	Halblange
		велике	7	Lange
24. QN	Тільки для кореневої петрушки. Коренеплід: галуження VG (b)	слабке	3	
		помірне	5	Halblange
		сильне	7	Lange

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів петрушки городньої

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Листки й листок: усі обстеження проводять на повністю розвинутих листках. Обстежують найбільший листок.

(b) Коренеплід: усі обстеження проводять за стиглості коренеплоду.

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 7. Листкова пластинка: ступінь прояву кучерявості.

3
Слабкий

5
помірний

7
сильний

9
дуже сильний

До 10. Листкова пластинка: за довжиною.
До 11. Листкова пластинка: за шириною.
До 15. Листкова пластинка: відстань між 1-ю і 2-ю парами листків.
До 17. Черешок: за довжиною.
До 18. Черешок: за товщиною.

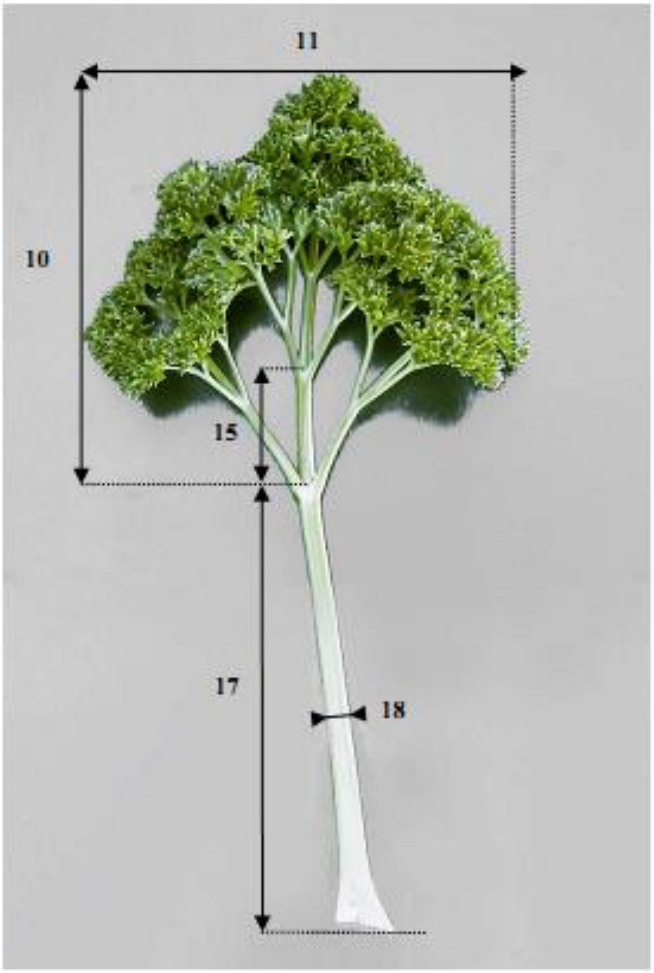

До 14. Листкова пластинка: форма.

3	5	7
Вузькотрикутна	трикутна	широкотрикутна

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Parsley (*Petroselinum crispum* (Mill.) Nyman ex A.W. Hill) (TG/136/5, UPOV) // Geneva. 2005-04-06. – 22 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg136.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Petroselinum crispum* (Mill.) Nyman ex A.W.Hill	
1.2 Загальноприйнята назва	**Петрушка городня**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Перехреснозапильний [ ]
(b) Інше [ ]
(вкажіть деталі)

4.2.2. Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: за висотою	низька	Petruschka	3 [ ]
		середня	Darki	5 [ ]
		висока	Laura	7 [ ]
		дуже висока	Gigante d'Italia	9 [ ]
5.2 (6)	Листкова пластинка: кучерявість	відсутня	Einfache Schnitt 2	1 [ ]
		наявна	Titan	9 [ ]
5.3 (13)	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Consort	3 [ ]
		помірна	Clivi	5 [ ]
		сильна	Opal	7 [ ]
5.4 (20)	Корінь: потовщення основного кореня	відсутнє (листкова петрушка)	Mooskrause 2	1 [ ]
		наявне (коренева петрушка)	Halblange	9 [ ]
5.5 (21)	Тільки для кореневої петрушки. Коренеплід: за довжиною	короткий	Korte	3 [ ]
		середній	Halblange	5 [ ]
		довгий	Lange	7 [ ]
5.6 (23)	Тільки для кореневої петрушки. Коренеплід: відношення довжина/ширина	мале	Korte	3 [ ]
		середнє	Halblange	5 [ ]
		велике	Lange	7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.64

Код UPOV: SOLAN_LHA
SOLAN_LPE
SOLAN_LCH

Методика
проведення експертизи підщеп помідора
(*Solanum lycopersicum* L. × *Solanum habrochaites* S. Knapp & D.M. Spooner;
Solanum lycopersicum L. × *Solanum peruvianum* (L.) Mill.;
Solanum lycopersicum L. × *Solanum cheesmaniae* (L. Ridley) Fosberg)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Solanum lycopersicum* L. × *Solanum habrochaites* S. Knapp & D.M. Spooner, *Solanum lycopersicum* L. × *Solanum peruvianum* L. (Mill.) та *Solanum lycopersicum* L. × *Solanum cheesmaniae* (L. Ridley) Fosberg. Такі сорти зазвичай використовують як підщепи для сортів помідору їстівного (сортів *Solanum lycopersicum* L. (*Lycopersicon esculentum* Mill., *Lycopersicon lycopersicum* (L.) Karsten ex Farw.).

Підщепи, що відносяться до *Solanum lycopersicum* L. (*Lycopersicon esculentum* Mill.) або до *Solanum lycopersicum* L. × *Solanum pimpinellifolium* L. (*Lycopersicon esculentum* Mill. × *Lycopersicon pimpinellifolium* Mill.) обстежують відповідно до документу UPOV TG/44.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 10 г або 2500 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано літерами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають

Використано документ UPOV TG/294/1 Corr., 2013+2014.

до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 × 0,7 м.

Визначення ознак стійкості до хвороб під час оцінювання відмінності, однорідності і стабільності проводять у контрольованих умовах інфекційного навантаження, якщо не вказане інше, на 20 рослинах

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Плід: зелене плече (ознака 11);

– Автонекротизм (ознака 21);

– Стійкість проти *Meloidogyne incognita* (ознака 22);

– Стійкість проти *Verticillium* sp. – Раса 0 (ознака 23);

– Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* – Раса 0 (ex 1) (ознака 24.1);

– Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* – Раса 1 (ex 2) (ознака 24.2);

– Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* – Раса 2 (ex 3) (ознака 24.3);

– Стійкість проти *Pyrenochaeta lycopersici* (ознака 28).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак підщеп помідора

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VG	відсутнє	1	
		наявне	9	Beaufort
2. (+) QN	Рослина: за висотою VG	низька	3	Big Power
		середня	5	Maxifort
		висока	7	Beaufort
3. QN	Стебло: антоціанове забарвлення у верхній третині VG (a)	відсутнє або дуже слабке	1	
		слабке	3	Arnold
		помірне	5	Beaufort
		сильне	7	Montezuma
4. (+) QN	Стебло: міжвузля за довжиною VG/MS (a)	коротке	3	Big Force
		середнє	5	Maxifort
		довге	7	Beaufort
5. (*) QN	Листок: за довжиною VG/MS (a)	короткий	3	
		середній	5	Body
		довгий	7	Maxifort
6. (*) QN	Листок: за шириною VG/MS (a)	вузький	3	
		середній	5	Body
		широкий	7	Emperador
7. (+) QN	Листок: частки за довжиною VG (a)	дуже короткі	1	
		короткі	3	Titron
		середні	5	Big Force
		довгі	7	Beaufort
		дуже довгі	9	Hires 1210
8. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG (a)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	Maxifort
9. (+) QN	Листок: глянсуватість VG (a)	слабка	3	Montezuma
		помірна	5	Titron
		сильна	7	Maxifort
10. (+) QN	Листок: пухирчастість VG (a)	слабка	3	Montezuma
		помірна	5	Emperador
		сильна	7	Body
11. QN	Плід: зелене плече VG (c)	відсутнє	1	
		наявне	9	Big Force, Maxifort
12. (*) (+) QN	Плід: розмір зеленого плеча VG (c)	малий	3	Big Force
		середній	5	
		великий	7	Maxifort

1	2	3	4	5
13. (*) QN	Плід: інтенсивність зеленого забарвлення плеча VG (c)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	He-man
14. (+) QN	Плід: вираженість поздовжніх смуг VG (c)	дуже слабка	1	He Wolf
		слабка	3	Popeye
		помірна	5	Body
		сильна	7	Vigomax
		дуже сильна	9	
15. (+) QN	Плодоніжка: за довжиною VG/MS (b)	коротка	3	Titron
		середня	5	Multifort
		довга	7	Beaufort
16. (*) QN	Плід: розмір VG (b)	малий	3	Body, Optifort
		середній	5	Emperador
		великий	7	Titron
17. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (b)	широкоплеската	1	He-Wolf
		вузькоплеската	2	Gladiator
		округла	3	Maxifort
		яйцеподібна	4	
18. (*) QN	Плід: кількість камер VG/MS (b)	лише дві	1	Maxifort
		дві і три	2	
		більше трьох	3	
19. (*) PQ	Плід: забарвлення за достигання VG (b)	зеленувате	1	Big Force
		жовтувате	2	Vigomax
		оранжеве	3	Titron
		червонувате	4	Brigeor
20. QN	Час цвітіння	ранній	3	He-Man
		середній	5	Body
		пізній	7	Popeye
21. (*) (+) QL	Автонекротизм VG	відсутній	1	Maxifort
		наявний	9	Body
22. (*) (+) QN	Стійкість проти *Meloidogyne incognita* (MI) VG	сприйнятливий	1	Bruce
		помірно стійкий	2	
		високо стійкий	3	Emperador
23. (*) (+) QL	Стійкість проти *Verticillium* sp. (Va і Vd) – Раса 0 VG	відсутня	1	
		наявна	9	Big Power
24. (+) 24.1 (+) QL	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* (Fol) – Раса 0 (ex 1) VG	відсутня	1	
		наявна	9	Emperador

1	2	3	4	5
24.2 (*) QL	– Раса 1 (ex 2) VG	відсутня	1	
		наявна	9	Emperador
24.3 (*) QL	– Раса 2 (ex 3) VG	відсутня	1	Emperador
		наявна	9	Colosus
25. (*) (+) QL	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis-lycopersici* (Forl) VG	відсутня	1	Kemerit
		наявна	9	Emperador
26. (+) 26.1 QL	Стійкість проти *Fulvia fulva* (Ff) (ex *Cladosporium fulvum*) – Раса 0 VG	відсутня	1	King Kong
		наявна	9	Bruce
26.2 QL	– Група A VG	відсутня	1	King Kong
		наявна	9	Big Power
26.3 QL	– Група B VG	відсутня	1	King Kong
		наявна	9	Bruce
26.4 QL	– Група C VG	відсутня	1	
		наявна	9	Big Power
26.5 QL	– Група D VG	відсутня	1	King Kong
		наявна	9	Bruce
26.6 QL	– Група E VG	відсутня	1	Bruce, King Kong
		наявна	9	Big Power
27. (+) 27.1 QL	Стійкість проти *Tomato mosaic virus* (ToMV) – Штам 0 VG	відсутня	1	
		наявна	9	Emperador
27.2 QL	– Штам 1 VG	відсутня	1	
		наявна	9	
27.3 QL	– Штам 2 VG	відсутня	1	
		наявна	9	
28. (*) (+) QL	Стійкість проти *Pyrenochaeta lycopersici* (Pl) VG	відсутня	1	Zaralto
		наявна	9	Emperador
29. (+) QL	Стійкість проти *Stemphylium* spp. (Ss) VG	відсутня	1	Big Power
		наявна	9	Body

1	2	3	4	5
30. (+) QL	Стійкість проти *Tomato yellow leaf curl virus* (TYLCV) VG	відсутня	1	Big Power
		наявна	9	
31. (+) QL	Стійкість проти *Tomato spotted wilt virus* (TSWV) VG	відсутня	1	Big Power
		наявна	9	Enpower
32. (+) QL	Стійкість проти *Oidium neolycopersici* (On) VG	відсутня	1	
		наявна	9	Multifort

8. Пояснення до Таблиці ознак підщеп помідора

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Обстеження рослини, стебла і листків необхідно проводити після зав'язування плодів щонайменше на п'яти суцвіттях і перед достиганням плодів на другому суцвітті. Обстеження проводять перед обпаданням листків.

(b) Обстеження плода проводять на стиглих плодах з другого або вищого суцвіття.

(c) Обстеження зеленого плеча та поздовжніх смуг проводять на плодах перед достиганням.

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

<u>До 1. Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля.</u>

1
Відсутнє

9
наявне

<u>До 2. Рослина: за висотою.</u>

Обстежують після зав'язування плодів на п'яти вузлах.

<u>До 5. Лише індетермінантні сорти: Стебло: міжвузля за довжиною між 1 і 4 суцвіттям.</u>

Сорти цього типу розвитку мають три вузли між суцвіттями, за виключенням деяких генотипів. Мається на увазі, що переважно наявні 12 міжвузлів між 1 і 4 суцвіттями.

Визначають довжину між 1 і 4 суцвіттями і підраховують міжвузля (переважно 12).12). За довжиною між вузлами вираховують відношення: довжина/кількість

міжвузлів. Обстежують в такі періоди: один листок біля 5-го чи 6-го суцвіття у відкритому грунті; один листок біля 7–12 суцвіття для тепличних рослин (залежно від висоти теплиці).

До 4. Стебло: міжвузля за довжиною.

Вимірюють довжину міжвузля між першим і четвертим суцвіттями.

До 7. Листок: частки за розміром.

Обстежують частки середньої частини листка.

До 9. Листок: глянсуватість.

Глянсуватість листків обстежують в середній частині рослини.

До 10. Листок: пухирчастість.

Не плутати пухирчатість і зморшкуватість. Пухирчатість відрізняється висотою поверхні листка між жилками. Зморшкуватість пов'язана із формою жилок. Пухирчатість листка варто обстежувати в середній третині рослини.

До 12. Плід: розмір зеленого плеча.

Вираження зеленого плеча може бути нечітко виявлене за різних умов.

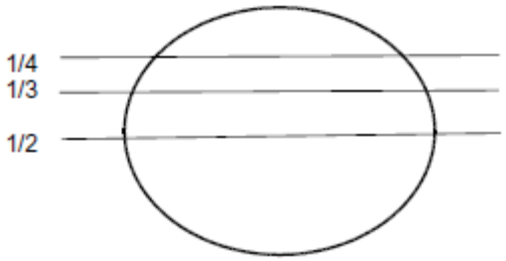

3 – малий:1/4; 5 – середній: 1/3; 7 – великий: 1/2.

До 14. Плід: вираженість поздовжніх смуг.

2
Слабка

3
помірна

4
сильна

До 15. Плодоніжка: за довжиною.

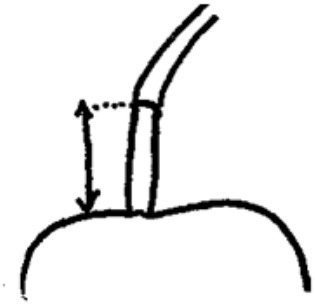

До 17. Плід: форма поздовжнього розрізу.

Верхівка визначають як частину, яка найвіддаленіша від місця прикріплення ніжки.

1
Широкоплеската

2
вузькоплеската

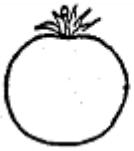

3
округла

4
яйцеподібна

До 21. Автонекротизм.

Автонекротизм – це некротична реакція на наявність несумісних геномів, що спричиняють в’янення і відмирання старіших листків.

До 22. Стійкість проти *Meloidogyne incognita* (MI)

1.	Патоген	*Meloidogyne incognita*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw (NL[1]) або GEVES[2] (FR)
5.	Ізолят	Сприйнятливі рослини
6.	Створення ізолятів для ідентифікації	Використовують підщепи або стандартні сорти
7.	Створення патогенності	Використовують сприйнятливі підщепи або стандартні сорти
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Живі рослини
8.2	Розмноження сорту	Переважно стійкі до борошнистої роси
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	Див. 10.3
8.5	Метод інокуляції	Див. 10.4
8.6	Збір інокулюму	Кореневу систему розрізають ножицями на шматочки довжиною 1 см
8.7	Перевірка інокулюму	Візуальний контроль на наявність кореневих наростів
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	1 день
9.	Схема досліду	

9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Bruce і (*Solanum lycopersicum*) Clairvil, Casaque Rouge
Помірно стійкий		(*Solanum lycopersicum*) Madyta, Campeon, Madyta, Vinchy
Високо стійкий		Emperador і (*Solanum lycopersicum*) «Anahu × Casaque Rouge», Anahu, Anabel
9.4	План досліду	Включає стандартні сорти
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	не вище 28ºС
9.7	Освітлення	не менше 12 годин на день
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Маленькі шматочки хворого кореня змішують з ґрунтовою сумішшю і шматочками заражених коренів
10.2	Кількість інокулюму	ґрунт/корені = 8:1, або залежно від досліду
10.3	Стадія росту рослин	Насіння або сім'ядолі
10.4	Метод інокуляції	Насіння висівають у заражений ґрунт або інфікують ґрунт, коли паростки в стадії сім'ядоль
10.7	Заключне обстеження	28–45 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Огляд коренів
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: галоутворення, недорозвинуті корені, пригнічення росту, загибель рослин
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими контрольними стандартними сортами
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
Вважається, що стійкі сорти можуть мати декілька рослин з кількома галами. Вони не розглядаються як нетипові.		
відсутня (сприйнятливий) [1]		сильне пригнічення росту, високе число галів
помірна (помірно стійкий) [2]		помірне пригнічення росту, середнє число галів
наявна (високо стійкий) [3]		наявна; пригнічення росту відсутнє, галів немає
13.	Критичні точки	
Уникати кореневих гнилей; висока температура призводить до зниження стійкості.		

[1] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[2] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

До 23. Стійкість проти *Verticillium* sp. (Va і Vd)

1.	Патоген	*Verticillium dahliae* або *Verticillium albo-atrum* (див. примітку нижче)
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[3](NL) або GEVES[4](FR)
5.	Ізолят	Раса 0 (напр., штам Toreilles 4-1-4-1)
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	картопляно-декстрозний агар (КДА), Агар Medium «S» за Messiaen
8.4	Інокуляція середовища	Вода (для зішкрябування агарових пластин) або Агар Чапека (3–7 денна аерована культура за 20–25°C, в темряві)
8.6	Збір інокулюму	Фільтрація через подвійний шар марлі
8.7	Перевірка інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	1 день за 4°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	35 насінин з 24 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		(*Solanum lycopersicum*) Flix, Marmande verte, Clarion, Santonio, Anabel
Стійкий		Big Power and (*Solanum lycopersicum*) Monalbo, Elias, Monalbo × Marmande verte, Daniela, Marmande VR
9.4	План досліду	Щонайменше 20 інокульованих рослин, дві заготовки
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Оптимальна 20–25°C, 20–22°C після інокуляції
9.7	Освітлення	Щонайменше 12 годин
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	аерована, рідка культура (8.4)
10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
10.3	Стадія росту рослин	сім'ядолі–третій листок
10.4	Метод інокуляції	Корені змочують у суспензії спор протягом 4–15 хв
10.7	Заключне обстеження	14–33 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	візуально
11.2	Шкала обстеження	Відставання в рості, в'янення, хлороз, побуріння судин
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами

[3] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[4] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Сильно виражені симптоми
	наявна [3]	Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки	
На стійких сортах можуть бути присутні всі симптоми, але рівень ураження менший, ніж на сприйнятливих сортах		

До 24. Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* (Fol).

1.	Патоген	*Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[5] (NL) або GEVES[6] (FR)
5.	Ізолят	Раса 0 (ex 1) (напр., штам Orange 71 або PRI 20698 або Fol 071 1 (ex 2) (штам 4152 або PRI40698 RAF 70 і 2 (ex 3). Окремі штами можуть варіювати за патогенністю
6.	Створення ізоляції ідентичності	Використовують різні сорти (див. 9.3)
7.	Створення патогенності	На сприйнятливих стандартних сортах
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	картопляно-декстрозний агар, Medium «S» за Messiaen
8.4	Інокуляція середовища	Вода для зішкрябування агарових пластин або Агар Чапека (7 денна аерована культура)
8.6	Збір інокулюму	Фільтрація через подвійний шар марлі
8.7	Перевірка інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	4–8 годин, зберігати в холодильнику, щоб запобігти проростанню спор
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони для досліду з Расою 0 (ex 1)	
Сприйнятливий		(*Solanum lycopersicum*) Marmande, Marmande verte, Resal
Стійкий лише до Раси 0		(*Solanum lycopersicum*) Marporum, Larissa, «Marporum × Marmande verte», Marsol, Anabel
Стійкий до Раси 0 і 1		(*Solanum lycopersicum*) Tradiro, Odisea
Сорти-еталони для досліду з Расою 1 (ex 2)		
Сприйнятливий		(*Solanum lycopersicum*) Marmande verte, Cherry Belle, Roma
Стійкий лише до Раси 0		(*Solanum lycopersicum*) Marporum, Ranco
Стійкий до Раси 0 і 1		(*Solanum lycopersicum*) Tradiro, Odisea
Примітка: сорт Ranco менш стійкий, ніж сорт Tradiro		
Сорти-еталони для досліду з Расою 2 (ex 3)		
Сприйнятливий до Раси 2		Emperador

Стійкий до Pac 0, 1, 2		Colosus
9.4	План досліду	>20 рослин; тобто 35 насінин для 24 рослин, в тому числі дві заготовки
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24–28°C (жорсткі умови з м'якою ізоляцією) 20–24°C (м'які умови з жорсткою ізоляцією)
9.7	Освітлення	12 годин на день або довше
9.8	Сезон	Цілорічно
9.9	Спеціальні заходи	Оптимально легко-кислий торф'яний ґрунт, збереження вологості ґрунту, уникнення дефіциту вологи
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Аероване поживне середовище за Messiaen або КДА, або Agar Medium S за Messiaen, або Агар Чапека, або зішкрябування пластин
10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл, менша концентрація для дуже агресивних ізолятів
10.3	Стадія росту рослин	10–18 днів, сім'ядолі–перший листок
10.4	Метод інокуляції	Корені і гіпокотилі занурюють у суспензію спор на 5–15 хв; можливе обрізування коренів
10.7	Заключне обстеження	14–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: відставання в рості, в'янення, пожовтіння, побуріння судин над сім'ядолями
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами.
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Сильно виражені симптоми
наявна [9]		Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки	
Результати досліду можуть дещо відрізнятися через відмінності в ізоляції, вологості ґрунту і температури		

До 25. Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis-lycopersici* (Forl).

1.	Патоген	*Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis-lycopersici*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	Naktuinbouw[7](NL) або GEVES[8] (FR)
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	Симптоми на сприйнятливих сортах
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	картопляно-декстрозний агар, Medium «S» за Messiaen

[5] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[6] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

8.4	Інокуляція середовища	Вода для зішкрябування агару або Агар Чапека (7-денна аерована культура)
8.6	Збір інокулюму	Фільтрація через подвійний шар марлі
8.7	Перевірка інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	4–8 годин, зберігати в холодильнику, щоб запобігти проростанню спор
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Kemerit і (*Solanum lycopersicum*) Motelle, Moneymaker
Стійкий		Emperador і (Solanum lycopersicum) Momor, «Momor × Motelle»
Примітка:		сорт «Momor × Motelle» менш стійкий, ніж сорт Momor
9.4	План досліду	>20 рослин; тобто 35 насінин для 24 рослин, в тому числі дві заготовки
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24–28°C (жорсткі умови з м'якою ізоляцією) 17–24°C (м'які умови з жорсткою ізоляцією)
9.7	Освітлення	Щонайменше 12 годин на день
9.8	Сезон	цілорічно
9.9	Спеціальні заходи	Оптимально легко-кислий торф'яний ґрунт, збереження вологості ґрунту, уникнення дефіциту вологи
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	аерована культура або зішкрябування пластин
10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
10.3	Стадія росту рослин	12–18 днів, сім'ядолі–третій листок
10.4	Метод інокуляції	Корені і гіпокотилі занурюють у суспензію спор на 5–15 хв.
10.7	Заключне обстеження	10–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально; кілька рослин відбирають в кінці тесту
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: загибель рослин, відставання в рості викликані деградацією коренів, некротичні плями і ураження на стеблах
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами

[7] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[8] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Симптоми сприйнятливості
	наявна [9]	Симптоми відсутні
13.	Критичні точки	
Температура протягом періоду досліджень не повинна перевищувати 27°C; можливе виникнення необхідності частого оновлення раси через втрату патогенності		

До 26. Стійкість проти *Fulvia fulva* (Ff) (ex *Cladosporium fulvum*).

1.	Патоген	*Fulvia fulva* (ex *Cladosporium fulvum*)
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	Naktuinbouw[9] (NL) or GEVES[10] (FR)
5.	Ізолят	Раса 0, групи A, B, C, D і E
6.	Створення ізоляції ідентичності	з генетично визначених алелей з GEVES (FR) A breaks Cf-2, B Cf-4, C Cf-2&4, D Cf-5, E Cf-2&4&5
7.	Створення патогенності	Симптоми на сприйнятливих сортах
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	картопляно-декстрозний агар; солодовий агар або синтетичне середовище
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	4 години, зберігати в холодильнику
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Більше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		King Kong і (*Solanum lycopersicum*) Monalbo, Moneymaker
Стійкий до Раси 0		Bruce і (*Solanum lycopersicum*) Angela, Estrella, Sonatine, Sonato, Vemone, Vagabond, IVT 1149, Vagabond × IVT 1149, IVT 1154
Стійкий до раси групи A		Big Power і (*Solanum lycopersicum*) Angela, Estrella, Sonatine, Sonato
Стійкий до раси групи B		Bruce і (*Solanum lycopersicum*) Angela, Estrella, Sonatine, Sonato, Vemone
Стійкий до раси групи C		Big Power і (*Solanum lycopersicum*) Angela, Estrella, Sonatine
Стійкий до раси групи D		Bruce і (*Solanum lycopersicum*) Estrella, Sonatine, Vemone
Стійкий до раси групи E		Big Power і (*Solanum lycopersicum*) Sonatine, Jadviga, Rhianna, IVT 1154
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	вдень 22°C, вночі 20°C або відповідно 25°C і 20°C
9.7	Освітлення	12 годин і довше

[9] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[10] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

9.9	Спеціальні заходи	В залежності від засобів і кліматичних умов, може виникати необхідність у підвищенні вологості Протягом 3–4 діб після інокуляції роблять накриття для збереження вологості (66%) і після цього для досягнення вологості 80% процедуру продовжують ще на добу
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Підготувати рівномірно колонізовані пластини, напр. 1 для 36 рослин; виділення спор методом зішкрябування з водою і Tween20; фільтрація через подвійний шар марлі
10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^5 на мл і більше
10.3	Стадія росту рослин	19–20 днів (вкл. 12 дн. при 24°С), два-три листки
10.4	Метод інокуляції	Розприскування на сухі листки
10.7	Заключне обстеження	14 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуальне обстеження абаксиального боку інокульованих листків
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: оксамитові, білі плями
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
наявна [9]		Симптоми відсутні
		Надмірно висока вологість може призвести до утворення коричневих плям на всіх листках. Вони не повинні розглядатись як нетипові
13.	Критичні точки	
Ff спори мають мінливий розмір і морфологію. Малі спори завжди живучі. Грибні пластини поступово стають стерильними через 6–10 тижнів. Найкраще культуру зберігати за –80°С. Для практичних цілей неможливо зберегти рослини під накриттям довше ніж 14 днів		

До 27. Стійкість проти *Tomato mosaic virus* (ToMV).

1.	Патоген	*Tomato mosaic virus*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	Naktuinbouw[11](NL) або GEVES[12] (FR)
5.	Ізолят	Штам 0 (напр., ізолят INRA Avignon 6-5-1-1) 1 і 2
6.	Створення ізоляції ідентичності	Генетично визначені сорти стандарти Mobaci (Tm1), Moperou (Tm2), Momor ($Tm2^2$)

[11] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[12] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

7.	Створення патогенності	на сприйнятливих рослинах
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Живі рослини
8.2	Розмноження сорту	напр., Moneymaker, Marmande
8.7	Перевірка інокулюму	Об'єкт: *Nicotiana tabacum* «Xanthi», перевірка уражень через 2 дні
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	Свіжий > 1 день, висушений > 1 рік
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		(*Solanum lycopersicum*) Marmande, Monalbo
Стійкий до ToMV: 0 і 2		(*Solanum lycopersicum*) Mobaci
Стійкий до ToMV: 0 і 1		(*Solanum lycopersicum*) Moperou
Стійкий з некрозами		(*Solanum lycopersicum*) «Monalbo×Momor»
Стійкий		(*Solanum lycopersicum*) Gourmet
9.4	План досліду	Контрольний дослід з PBS і карборундом або аналогічним буфером
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24–26°C
9.7	Освітлення	12 годин і довше
9.8	Сезон	Симптоми більш виражені літом
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	1 г заражених листків з 10 мл PBS чи аналогічного гомогенізованого буферу, з додаванням карборунду до буфера (1 г/30мл)
10.3	Стадія росту рослин	Сім'ядолі або два листка
10.4	Метод інокуляції	М'яке тертя
10.7	Заключне обстеження	11–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми сприйнятливості: мозаїка на верхівці, недорозвинуті листки. Симптоми стійкості (базується на гіперчутливості): локальні некрози, верхівкові некрози, системні некрози
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами
Примітка: у деяких гетерозиготних сортів мінлива частка рослин може мати тяжкі системні некрози або некротичні плями, у той час, як інші рослини не мають симптомів. Співвідношення таких рослин може варіюватись між дослідами		
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
наявна [9]		Симптоми відсутні або наявні симптоми надчутливості
13.	Критичні точки	
Температура і світло впливають на розвиток некрозів. Більше світла – більше некрозів.		

За температури вище 26°C стійкість може знижуватись. Стійкі гетерозиготні сорти можуть мати безсимптомні рослини і рослини з тяжкими некрозами; не зважаючи на очевидне розщеплення, зразки можуть бути оцінені як форми стійкості. Примітка: ізолят INRA Avignon 6-5-1-1 рекомендований для ToMV: 0. Цей штам викликає ураження вірусом жовтої мозаїки Aucuba.

До 28. Стійкість проти *Pyrenochaeta lycopersici* (Pl).

1.	Патоген	*Pyrenochaeta lycopersici*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	–
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	V8 агар
8.2	Розмноження сорту	Сприйнятливі сорти помідора
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	насіння
8.4	Інокуляція середовища	Суміш ґрунту, напр. (70%), пісок (20%) і інокулюм (10.1) (10%) або ґрунтова суміш із подрібненими зараженими коренями
8.5	Метод інокуляції	Посів або пересадка за стиглості плоду
8.6	Збір інокулюму	Заражені корені відбирають для аналізу через 2–4 місяці
8.7	Перевірка інокулюму	Візуальна оцінка уражень на коренях
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	Гриб не гине швидко, але може втратити свою патогенність протягом тижня після пересадки на агарове середовище
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Zaralto і (*Solanum lycopersicum*) Montfavet H 63.5
Стійкий		Emperador і (*Solanum lycopersicum*) Kyndia, Moboglan, Pyrella
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Вдень 24°C, вночі 14°C
9.7	Освітлення	12 годин мінімум
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Суміш ґрунту з 10% вівсянки, стерилізують в автоклаві. Вирощують протягом 10–14 днів за 20°C, тоді повторюють по колу.
10.3	Стадія росту рослин	6 тижнів
10.4	Метод інокуляції	Пересадка в заражену суміш ґрунту (8.4) або в ґрунт, змішаний із подрібненим зараженим корінням чи природно інфікований ґрунт

10.7	Заключне обстеження	6–8 тижнів після пересадки (квітуючі рослини)
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: коричневі ураження на коренях
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами.
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
наявна [9]		Симптоми відсутні
13.	Критичні точки:	
Після пересадки на агарове середовище гриб швидко втрачає свою патогенність. Рекомендується зберігати ізолят на живих рослинах.		

До 29. Стійкість проти *Stemphylium* spp. (Ss).

1.	Патоген	*Stemphylium spp.* e.g. *Stemphylium solani*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	GEVES[13] (FR)
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	КДА (12 годин на день під ближньою областю ультрафіолетового спектру, щоб викликати споруляцію) або V8
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Big Power і (*Solanum lycopersicum*) Monalbo
Стійкий		Body і (*Solanum lycopersicum*) Motelle, F1 Motelle × Monalbo
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24°C
9.7	Освітлення	12 годин мінімум
9.9	Спеціальні заходи	Інкубація в тунельних теплицях при 100% відносній вологості чи вологих накриттях протягом п’яти днів після інокуляції, після чого при 80% відносній вологості до кінця
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Спороутворюючі пластини зішкрябують і сушать на повітрі напередодні ввечері. Наступного дня пластини збовтують в стакані з демінералізованою водою протягом 30 хвилин або зчищають водою з полісорбатом Tween

[13] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

10.2	Кількість інокулюму	5.10^3 –10^5 спор на мл
10.3	Стадія росту рослин	20–22 днів (три розгорнуті листки)
10.4	Метод інокуляції	розприскування
10.7	Заключне обстеження	4–10 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: некротичні ураження на сім'ядолях і листках, пожовтіння листків
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Симптоми (11.2)
	наявна [9]	Симптоми відсутні
13.	Критичні точки: 8.1 і 10.1	
Примітка: деякі ізоляти *Stemphylium* не можна безумовно класифікувати як *Stemphylium solani* або споріднені види. Ці ізоляти *Stemphylium* все ще можуть бути корисними для визначення стійкості до *Stemphylium solani*		

До 30. Стійкість проти *Tomato yellow leaf curl virus* (TYLCV).

1.	Патоген	*Tomato yellow leaf curl virus*
2.	Карантинний статус	так
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	–
5.	Ізолят	–
8.	Розмноження інокулюму	
8.6	Збір інокулюму	Листки із симптомами можна зберігати за –70°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		(*Solanum lycopersicum*) Montfavet H 63.5
Стійкий		(*Solanum lycopersicum*) TY 20, Anastasia, Mohawk
9.5	Обладнання для досліду	У польових умовах, у природних місцях розвитку хвороби
9.9	Спеціальні заходи	Запобігти поширенню білокрилки
10.	Інокуляція	
10.3	Стадія росту рослин	6–12 тижнів (дорослі рослини)
10.4	Метод інокуляції	Вектор (білокрилки (Bemisia) є переносниками збудника хвороби TYLCV)
10.7	Заключне обстеження	1–2 місяця після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: пожовтіння і скручування

		листків
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами.
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Сильно виражені симптоми
наявна [9]		Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки: TYLCV є ендемічним захворюванням у багатьох тропічних і субтропічних районах і має карантинний статус у багатьох країнах з помірним кліматом. TYLCV знаходиться в Переліку карантинних організмів EPPO. Деякі TYLCV стійкі сорти можуть бути сприйнятливими до Вірусу жовтої кучерявості листків томату (TYLCSV)	

До 31. Стійкість проти *Tomato spotted wilt virus* (TSWV).

1.	Патоген	*Tomato spotted wilt virus*
2.	Карантинний статус	Так (див. примітку нижче)
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	Naktuinbouw[14](NL) або GEVES[15](FR)
5.	Ізолят	Раса 0, трипси – переносники збудника хвороби
7.	Створення патогенності	біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.6	Збір інокулюму	Листки із симптомами можна зберігати за –70°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Big Power і (*Solanum lycopersicum*) Monalbo, Momor, Montfavet H 63.5
Стійкий		Enpower і (*Solanum lycopersicum*) Tsunami, Bodar, Mospomor, Lisboa
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	20°C
9.7	Освітлення	12 годин і довше
9.9	Спеціальні заходи	Профілактика і боротьба з трипсами
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Вичавлювання соку заражених листків в крижаний буфер 0,01 М PBS, pH 7.4, з 0,01 М натрій сульфітом або аналогічним буфером Фільтрація листкового соку через подвійний шар марлі
10.3	Стадія росту рослин	Один–два розгорнуті листки

[14] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[15] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

10.4	Метод інокуляції	Механічно, натираючи карборундом сім'ядолі, розчин інокуляту за температури нижче 10°C
10.7	Заключне обстеження	7–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: верхівкова мозаїка, бронзовість, вади розвитку, некрози
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Симптоми сприйнятливості
	наявна [9]	Симптоми відсутні
13.	Критичні точки: TSWV має карантинний статус у деяких країнах. TSWV переноситься табачними (*Thrips tabaci*) і західними квітковими трипсами (*Frankliniella occidentalis*). Патотип 0 нездатний зламати опір сортів, які несуть ген стійкості Sw-5	

До 32. Сстійкість проти *Oidium neolycopersici* (On).

1.	Патоген	*Oidium neolycopersici* (Борошниста роса)
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	
5.	Ізолят	Див. примітку 13
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Рослини
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	3 тижні
8.4	Інокуляція середовища	Вода
8.5	Метод інокуляції	Див. 10.4
8.6	Збір інокулюму	Промивання
8.7	Перевірка інокулюму	Перевірка наявності під мікроскопом
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	1–2 години
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		(*Solanum lycopersicum*) Momor, Montfavet H 63.5
Стійкий		Multifort і (*Solanum lycopersicum*) Atlanta, Romiro, PI-247087
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця
9.6	Температура	20°C або 18/24°C
9.7	Освітлення	12 годин
9.9	Спеціальні заходи	Профілактика і боротьба з трипсами
10.	Інокуляція	

10.1	Підготовка інокулюму	Накопичення спор у воді
10.2	Кількість інокулюму	10^4 конідій/мл
10.3	Стадія росту рослин	Три тижні
10.4	Метод інокуляції	Обприскування листків
10.7	Заключне обстеження	7–18 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	0 – спороношення відсутнє 1 – некротичні плями і локально обмежене спороношення 2 – помірне спороношення 3 – рясне спороношення
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Помірне або рясне спороношення
	наявна [9]	Відсутнє або слабке спороношення
13.	Критичні точки: Потрібно уникати нестійких ізолятів. Стійкість до *O. neolycopersici* зазвичай расоспецифічна. Крім того, диференціація між серіями генотипів томатів з добре визначеною стійкістю є недостатньою для визначення різних існуючих рас *O. neolycopersici*	

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Tomato Rootstocks (*Solanum lycopersicum* L.) (TG/294/1 Corr., UPOV) // Geneva. 2013-03-20 + 2014-04-09. – 35 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg294.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Solanum lycopersicum* L. × *Solanum habrochaites* S. Knapp & D.M. Spooner	[ ]
1.2 Ботанічна назва	*Solanum lycopersicum* L. × *Solanum peruvianum* (L.) Mill.	[ ]
1.3 Ботанічна назва	*Solanum lycopersicum* L. × *Solanum cheesmaniae* (L. Ridley) Fosberg	[ ]
2. Заявник		
Ім’я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції

(i) Інбредна лінія [ ]
(ii) Гібрид [ ]
(iii) Перехреснозапильний сорт [ ]
(iv) Інше [ ]

Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(……..……..…) × (…….……..……..)
материнська лінія батьківська лінія

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(……) × (……..)
материнська лінія батьківська лінія

(c) невідоме схрещування [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.1.2 Мутація
(вкажіть батьківський сорт) [ ]

4.1.3 Виявлення та поліпшення [ ]
(вкажіть, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(вкажіть деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) живцями [ ]
(b) розмноження *in vitro* [ ]
(c) інше [ ]
(вкажіть метод)

4.2.3 Інше [ ]
(вкажіть деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (11)	Плід: зелене плече	відсутнє		1 [ ]
		наявне	Big Force, Maxifort	9 [ ]
5.2 (17)	Плід: форма поздовжнього розрізу	широкоплеската	He-Wolf	1 [ ]
		вузькоплеската	Gladiator	2 [ ]
		округла	Maxifort	3 [ ]
		яйцеподібна		4 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.3 (18)	Плід: кількість камер	лише дві	Maxifort	1 [ ]
		дві і три		2 [ ]
		більше трьох		3 [ ]
5.4 (19)	Плід: забарвлення за достигання	зеленувате	Big Force	1 [ ]
		жовтувате	Vigomax	2 [ ]
		оранжеве	Titron	3 [ ]
		червонувате	Brigeor	4 [ ]
5.5 (21)	Автонекротизм	відсутній	Maxifort	1 [ ]
		наявний	Body	9 [ ]
5.6 (22)	Стійкість проти *Meloidogyne incognita* (MI)	сприйнятливий	Bruce	1 [ ]
		помірно стійкий		2 [ ]
		високо стійкий	Emperador	3 [ ]
5.7 (23)	Стійкість проти *Verticillium* sp. (Va і Vd)	відсутня		1 [ ]
		наявна	Big Power	9 [ ]
58 (24)	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* (Fol)			
5.9 (24.1)	Раса 0 (ex 1)	відсутня		1 [ ]
		наявна	Emperador	9 [ ]
5.10 (24.2)	Раса 1 (ex 2)	відсутня		1 [ ]
		наявна	Emperador	9 [ ]
5.11 (24.3)	Раса 2 (ex 3)	відсутня	Emperador	1 [ ]
		наявна	Colosus	9 [ ]
5.12 (25)	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis-lycopersici* (Forl)	відсутня	Kemerit	1 [ ]
		наявна	Emperador	9 [ ]
5.13 (28)	Стійкість проти *Pyrenochaeta lycopersici* (Pl)	відсутня	Zaralto	1 [ ]
		наявна	Emperador	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата
Daniela	*Плід: зелене плече*	*наявне*	*відсутнє*

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Компетентні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.64 Код UPOV: SOLAN_ LYC

Методика
проведення експертизи сортів помідора їстівного
(*Solanum lycopersicum* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Solanum lycopersicum* L..

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:

- для сортів, що розмножують насінням – 10 г (2500 шт.) насінин;
- для сортів, що розмножують вегетативно – 25 рослин для проведення експертизи на стійкість до хвороб.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних, якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два або більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 х 0,7 м.

Визначення ознак стійкості до хвороб під час оцінювання відмінності, однорідності і стабільності проводять у контрольованих умовах інфекційного навантаження, якщо не вказане інше, на 20 рослинах.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків

Використано документ UPOV TG/44/10, 2001 + TG/44/11 Rev, 2011+2013.

залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: тип розвитку (ознака 2);
- Листок: за розсіченістю (ознака 9);
- Квітконіжка: відокремлюючий шар (ознака 20);
- Плід: розмір (ознака 22);
- Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 24);
- Плід: кількість насіннєвих камер (ознака 33);
- Плід: зелене плече (перед достиганням) (ознака 34);
- Плід: забарвлення (за достигання) (ознака 38).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів помідора

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VS, 1	відсутнє	1	
		наявне	9	Montfavet H 63.4
2. (*) (+) PQ	Рослина: тип розвитку VS, 2	детермінантний	1	Campbell 1327, Prisca
		індетермінантний	2	Marmande VR, Saint-Pierre, San Marzano 2
3. QN	<u>Лише детермінантні сорти:</u> Рослина: кількість міжвузлів на головному стеблі (бічні стебла видаляють) MS, 3	мала	3	Campbell 1327
		середня	5	Montfavet H 63.4
		велика	7	Prisca
4. (+) QN	Стебло: антоціанове забарвлення у верхній третині VS, 3 (a)	відсутнє або дуже слабке	1	
		слабке	3	Montfavet H 63.5
		помірне	5	Rondello
		сильне	7	Grinta, Nemato
		дуже сильне	9	
5. (+) QN	<u>Лише індетермінантні сорти:</u> Стебло: міжвузля за довжиною між 1 і 4 суцвіттям MS, 4, (a)	коротке	3	Dombito, Manific, Paso, Trend
		середнє	5	Montfavet H 63.5
		довге	7	Berdy, Calimero
6. (*) (+) QN	Листок: положення (у середній третині рослини) VS, 3 (a)	пряме	1	
		напівпряме	3	Allround, Drakar, Vitador
		горизонтальне	5	Aromata, Triton
		напівпоникле	7	Montfavet H 63.5
		поникле	9	Multolino, Naram, Tibet
7. (*) QN	Листок: за довжиною MS, 3 (a)	короткий	3	Nelson, Red Robin, Tiny Tim
		середній	5	Lorena
		довгий	7	Montfavet H 63.5
8. (*) QN	Листок: за шириною MS, 3 (a)	вузький	3	Marmande VR, Red Robin, Tiny Tim
		середній	5	
		широкий	7	Saint-Pierre
9. (*) (+) QL	Листок: за розсіченістю VS, 3 (a)	перистий	1	Mikado, Pilot, Red Jacket
		двічі перистий	2	Lukullus, Saint-Pierre

1	2	3	4	5
10. (+) QN	Листок: розмір листочків (у середній частині листка) MS, 3 (a)	дуже малий	1	Minitom
		малий	3	Tiny Tim
		середній	5	Marmande VR, Royesta
		великий	7	Daniela, Hynema
		дуже великий	9	Dombo
11. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS, 3 (a)	слабка	3	Macero II, Poncette, Rossol
		помірна	5	Lucy
		сильна	7	Allround, Daniela, Lorena, Red Robin
12. (+) QN	Листок: глянсуватість (як для 6) VS, 3 (a)	слабка	3	Daniela
		помірна	5	Marmande VR
		сильна	7	Guindilla
13. (+) QN	Листок: пухирчастість (як для 6) VS, 3 (a)	слабка	3	Daniela
		помірна	5	Marmande VR
		сильна	7	Delfine, Tiny Tim
14. QN	Листок: розмір пухирів (як для 6) MS, 3 (a)	малий	3	Husky Cherrie Red,
		середній	5	Marmande VR
		великий	7	Daniela, Egéris
15. (+) QL	Листок: положення черешка листочків відносно головної осі VS, 3 (a)	піднесене	3	Blizzard, Marmande VR
		горизонтальне	5	Sonatine
		похиле	7	Montfavet H 63.5
16. (+) QN	Суцвіття: за типом MS, 3	переважно негалузисте	1	Dynamo
		порівну не галузисте і галузисте	2	Harzfeuer
		переважно галузисте	3	Marmande VR
17. QL	Квітка: фасціація (перша квітка суцвіття) VS, 3	відсутня	1	Monalbo, Moneymaker
		наявна	9	Marmande VR
18. (+) QL	Квітка: опушення приймочки маточки VS, 3	відсутнє або дуже слабке	1	Campbell 1327
		наявне	9	Saint-Pierre
19. (*) PQ	Квітка: забарвлення VS, 3	жовте	1	Marmande VR
		оранжеве	2	Pericherry
20. (*) (+) QL	Квітконіжка: відокремлюючий шар VS, 4	відсутній	1	Aledo, Bandera, Count, Lerica
		наявний	9	Montfavet H 63.5, Roma

1	2	3	4	5
21. (*) (+) QN	Лише для сортів, що мають відокремлюючий шар: Квітконіжка: за довжиною (від відокремлюючого шару до чашечки) MS, 4	коротка	3	Cerise, Ferline,Montfavet H 63.18, Rossol
		середня	5	Dario, Primosol
		довга	7	Erlidor, Ramy, Ranco
22. (*) QN	Плід: розмір MS, 5 (c)	дуже малий	1	Cerise, Sweet 100
		малий	3	Early Mech, Europeel, Roma
		середній	5	Alphamech, Diego
		великий	7	Carmello, Ringo
		дуже великий	9	Erlidor, Lydia, Muril
23. (*) QN	Плід: відношення довжини до діаметра VS, 5 (c)	дуже мале	1	Campbell 28, Marmande VR
		мале	3	Alicia
		середнє	5	Early Mech, Peto Gro
		велике	7	Rimone, Rio Grande
		дуже велике	9	Elko, Macero II, Кібіц
24. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VS, 5 (c)	плеската	1	Campbell 28, Marmande VR
		сплюснута	2	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5
		округла	3	Cerise, Moneymaker
		кутаста (видовжена)	4	Early Mech, Peto Gro
		циліндрична	5	Hypeel 244, Macero II, San Marzano 2
		еліптична	6	Alcaria, Castone
		серцеподібна	7	Valenciano
		оберненояйце-подібна	8	Barbara
		яйцеподібна	9	Rimone, Rio Grande
		грушоподібна	10	Europeel
		оберненосерце-подібна	11	Magno
25. (*) (+) QN	Плід: ребристість біля плодоніжки VS, 5 (c)	відсутня або дуже слабка	1	Calimero, Cerise
		слабка	3	Early Mech, Hypeel 244, Melody, Peto Gro, Rio Grande
		помірна	5	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5
		сильна	7	Campbell 1327, Carmello, Count
		дуже сильна	9	Costeluto Fiorentino, Marmande VR

1	2	3	4	5
26. QL	Плід: форма поперечного перерізу VS, 5	некругляста	1	Ranco, San Marzano
		кругляста	2	Cerise, Ferline
27. (+) QN	Плід: заглиблення біля плодоніжки MS/VS, 5 (c)	відсутнє або дуже мілке	1	Europeel, Heinz 1706, Rossol, Sweet Baby
		мілке	3	Futuria, Melody,
		помірне	5	Carmello, Count, Fandango, Saint-Pierre
		глибоке	7	Ballon Rouge, Marmande VR
		дуже глибоке	9	
28. (+) QN	Плід: розмір рубця плодоніжки MS/VS, 5 (c)	дуже малий	1	Cerise, Heinz 1706,Sweet Baby
		малий	3	Early Mech, Peto Gro, Rio Grande
		середній	5	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5
		великий	7	Apla, Campbell 1327, Carmello, Fandango, Flora Dade
		дуже великий	9	Marmande VR
29. (+) QN	Плід: розмір квіткового рубця MS/VS, 5 (c)	дуже малий	1	Cerise, Early Mech, Europeel, Heinz 1706, Peto Gro, Rio Grande
		малий	3	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5
		середній	5	Alphamech, Apla, Carmello, Floradade
		великий	7	Campbell 1327, Count, Marmande VR, Saint-Pierre
		дуже великий	9	
30. (+) PQ	Плід: форма кінця плоду VS, 5 (c)	заглиблена	1	Marmande VR, Super Mech
		від заглибленої до плескатої	2	
		плеската	3	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5
		від плескатої до гострої	4	Cal J, Early Mech, Peto Gro
		гостра	5	Europeel, Heinz 1706, Hypeel 244, Roma VF

1	2	3	4	5
31. (+) QN	Плід: діаметр серцевини в поперечному перерізі MS, 5 (c)	дуже малий	1	Cerise
		малий	3	Early Mech, Europeel, Heinz 1706, Peto Gro, Rio Grande, Rossol
		середній	5	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5
		великий	7	Apla, Campbell 1327, Carmello, Count, Fandango, Floradade
		дуже великий	9	Marmande VR, Valenciano
32. (+) QN	Плід: перикарпій за товщиною MS, 5 (c)	дуже тонкий	1	Cerise
		тонкий	3	Marmande VR
		середній	5	Carmello, Europeel, Floradade, Heinz 1706 Montfavet H 63.5
		товстий	7	Cal J, Daniela, Ferline, Peto Gro, Rio Grande
		дуже товстий	9	Mariade, Rondex
33. (*) (+) QN	Плід: кількість насіннєвих камер MS, 5 (c)	тільки дві	1	Early Mech, Europeel, San Marzano
		дві-три	2	Alphamech, Futuria
		три-чотири	3	Montfavet H 63.5
		чотири, п’ять або шість	4	Raïssa, Tradiro
		більше шести	5	Marmande VR
34. (*) (+) QL	Плід: зелене плече (перед достиганням) VS, 5, (b)	відсутнє	1	Felicia, Rio Grande, Trust
		наявне	9	Daniela, Montfavet H 63.5
35. (*) (+) QN	Плід: розмір зеленого плеча (перед достиганням) MS/VS, 5 (b)	дуже малий	1	Daniela
		малий	3	Cristy, Firestone
		середній	5	Erlidor, Foxy, Montfavet H 63.5
		великий	7	Cobra, Delisa, Epona, Manific
36. (*) (+) QN	Плід: інтенсивність зеленого забарвлення плеча (перед достиганням) VS, 4 (b)	слабка	3	Juboline
		помірна	5	Montfavet H 63.5
		сильна	7	Ayala, Erlidor, Xenon
37. (*) (+) QN	Плід: інтенсивність зеленого забарвлення (за винятком плеча) (перед достиганням) VS, 4, (b)	дуже слабка	1	Clarée
		слабка	3	Capello, Duranto, Trust,
		помірна	5	Rody
		сильна	7	Ayala, Tatiana, Uragano
		дуже сильна	9	Verdi

1	2	3	4	5
38. (*) (+) PQ	Плід: забарвлення (за достигання) VS, 5 (c)	кремове	1	Jazon, White Mirabell
		жовте	2	Goldene Königin, Yellow Pear
		оранжеве	3	Sungold
		рожеве	4	House Momotaro
		червоне	5	Ferline,Daniela, Montfavet H 63.5
		коричневе	6	Ozyrys
		зелене	7	Green Grape, Green Zebra
39. (*) (+) PQ	Плід: забарвлення м'якоті (за достигання) VS, 5 (c)	кремове	1	Jazon
		жовте	2	Jubilee
		оранжеве	3	Sungold
		рожеве	4	Regina
		червоне	5	Ferline, Saint-Pierre
		коричневе	6	Ozyrys
		зелене	7	Green Grape, Green Zebra
40. (*) (+) QN	Плід: за твердістю MS/VS, 5 (c)	дуже м'який	1	Marmande VR
		м'який	3	Trend
		помірний	5	Cristina
		твердий	7	Fernona, Konsul, Tradiro
		дуже твердий	9	Daniela, Karat, Lolek
41. (+) QN	Плід: термін лежкості MS, 5	дуже короткий	1	Marmande VR
		короткий	3	Rambo
		помірний	5	Durinta
		тривалий	7	Daniela
		дуже тривалий	9	Ernesto
42. (+) QN	Час цвітіння MS, 2	ранній	3	Feria, Primabel
		середній	5	Montfavet H 63.5, Prisca
		пізній	7	Manific, Saint-Pierre
43. (*) (+) QN	Час достигання MS, 5	дуже ранній	1	Dolcevita, Sungold, Sweet Baby
		ранній	3	Feria, Rossol
		середній	5	Montfavet H 63.5
		пізній	7	Manific, Saint-Pierre
		дуже пізній	9	Daniela
44. QN	Плід: вміст сухої речовини (за достигання) MS, 5	низький	3	Bonset
		середній	5	
		високий	7	Aloha, Coudoulet
45. (+) QL	Чутливість до сріблястості VS, 4	несприйнятливий	1	Marathon, Sano
		сприйнятливий	9	Sonatine
46. (+) QL	Стійкість проти *Meloidogyne incognita* VS, 4	відсутня	1	Casaque Rouge, Clairvil
		наявна	9	Anabel, Anahu

1	2	3	4	5
47. (*) (+) QL	Стійкість проти *Verticillium dahliae* VS, 2	відсутня	1	Anabel, Marmande verte
		наявна	9	Clairvil, Marmande VR
48. (+)	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici*	відсутня	1	
		наявна	9	
49. (+) QL	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis lycopersici* VS, 2	відсутня	1	Motelle
		наявна	9	Momor
50. (+) QL	Стійкість проти *Cladosporium fulvum (Fulvia fulva)* VS, 4	відсутня	1	
		наявна	9	
51. (+)	Стійкість проти Tomato Mosaic Virus VS, 2	відсутня	1	
		наявна	9	
52. (+)	Стійкість проти *Phytophthora infestans* VS, 2	відсутня	1	Heinz 1706, Saint-Pierre
		наявна	9	Heline, Pieraline, Pyros
53. (+)	Стійкість проти *Pyrenochaeta lycopersici* VS	відсутня	1	Montfavet H 63.5
		наявна	9	Kyndia, Moboglan, Pyrella,
54. (+)	Стійкість проти *Stemphylium* spp. VS, 2	відсутня	1	Monalbo
		наявна	9	Motelle
55. (+)	Стійкість проти *Pseudomonas syringae* pv. *tomato* VS, 2	відсутня	1	Monalbo
		наявна	9	Ontario 7710
56. (+)	Стійкість проти *Ralstonia solanacearum* VS, 2	відсутня	1	Floradel
		наявна	9	Caraïbo
57. (+)	Стійкість проти *Tomato Yellow Leaf Curl Virus* VS, 2	відсутня	1	Montfavet H 63.5
		наявна	9	Anastasia, Mohawk, TY 20
58. (+)	Стійкість проти *Tomato Spotted Wilt Virus* VS, 2	відсутня	1	Montfavet H 63.5
		наявна	9	Lisboa
59. (+)	Стійкість проти *Leveillula taurica* VS, 2	відсутня	1	Montfavet H 63.5
		наявна	9	Atlanta
60. (+)	Стійкість проти *Oidium lycopersicum* VS, 4	відсутня	1	Montfavet H 63.5
		наявна	9	Romiro

1	2	3	4	5
61. (+) QL	Стійкість проти *Tomato torrado virus* (ToTV) VG	відсутня	1	Daniela
		наявна	9	Matias
62. (+) QN	Лише індетермінантні сорти. Рослина: за висотою VG/MS	дуже низька	1	Cherry Belle
		низька	3	Carson, Despina
		середня	5	Brooklyn, Buffalo, Vision
		висока	7	Classy, Clarence, Climberly, Massada
		дуже висока	9	Daydream, Minired
63. (+) QL	Плід: зелені смуги (перед достиганням) VG, (b)	відсутні	1	Daniela
		наявні	9	Green Zebra, Tigerella
64. QN	Плід: глянсуватість шкірки VG (c)	слабка	1	Josefina
		помірна	2	Roncardo
		сильна	3	Mecano
65. (+) QL	Плід: епідерміс VG (c)	знебарвлений	1	Fruits, House Momotaro
		жовтий	2	Black Cherry, Daniela, Kurikoma

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів помідора

8.1 ***Пояснення до декількох ознак***

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) У випадку індетермінантних сортів обстеження на рослині, стеблі й листках слід проводити після утворення плодів щонайменше на п’яти суцвіттях і перед достиганням плодів на другому суцвітті. У випадку детермінантних сортів усі обстеження на рослині й листках слід проводити після утворення плодів на другому суцвітті. Обстежують перед обпаданням листків.

(b) Обстежують перед достиганням.

(c) Обстежують на рослині стиглі плоди на другому або найвищому суцвітті, не беруть до уваги перші й останні стигли плоди в суцвітті.

Фази росту й розвитку рослин, у які рекомендовано проводити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	проростання і пагоноутворення
2	початок цвітіння
3	повне цвітіння
4	початок плодоутворення
5	стиглі плоди

8.2 ***Пояснення до окремих ознак***

До 1. Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля.

1
Відсутнє

9
наявне

До 2. Рослина: тип розвитку.

Детермінантний (1) Цей тип продукує обмежену кількість верхівкових суцвіть на кожному стеблі. Кількість суцвіть залежить від сорту (примітка: може залежати від агрокліматичних умов). За даного типу розвитку кількість листків або міжвузлів між суцвіттями варіює від одного до трьох. На квітучих стеблах не утворюються бічні пагони.

Цей тип включає так звані напівдетермінантні сорти, які не утворюють послідовно трьох листків або міжвузлів між суцвіттями і виявляють напівдетермінантний, наприклад, розвиток із завершенням подовження пагона вище дев'ятого суцвіття типу с. Prisca або вище 20-го суцвіття типу с. Early Pack.

Індетермінантний (2).

За даного типу розвитку, як правило, спостерігають між суцвіттями три листки або міжвузля. Кожне верхівкове суцвіття утворює три бруньки: верхівкова брунька перетворюється в квіткову; одна з двох бічних бруньок перетворюється на бічний пагін, котрий продукує наступні три бруньки та сприяє подовженню пагона. Рослини цього типу розвитку мають безперервне повторення форми розвитку.

Доречно відзначити, що тільки два листки або міжвузля можуть бути між суцвіттями в деяких частинах рослин індетермінантних сортів (наприклад, с. Daniela).

Сорти Marmande, San Marzano та Costoluto Fiorentino можна було б віднести до проміжного типу, але вони завжди мають три листки або міжвузля між суцвіттями. Тому їх слід віднести до індетермінантного типу.

До 4. Стебло: антоціанове забарвлення у верхній третині.

Більшість сортів оцінюють за бальною шкалою. На наявність антоціану впливає денна температура. У тепличних умовах варіювання незначне.

До 5. Лише індетермінантні сорти. Стебло: міжвузля за довжиною між 1 і 4 суцвіттям.

Довжину міжвузля слід обстежувати/вимірювати одноразово, наприклад, за утворення плоду на 5 вузлах. Загальну довжину визначають/вимірюють між 1-м і 4-м суцвіттями, потім ділять на кількість вузлів і отримують довжину міжвузля.

До 6. Листок: положення (у середній третині рослини).

Положення листків обстежують у середній третині рослини відповідно до головного стебла. Лінія на рисунку показує кут між стеблом і листком (середня третина черешка)

3
Напівпряме

5
горизонтальне

7
напівпоникле

9
поникле

До 9. Листок: за розсіченістю.

Перистий листок: первинні листочки не мають вторинних листочків.

Двічі перистий листок: на відміну від перистого листка, мають вторинні листочки.

1
Перистий

2
двічі перистий

До 10. Листок: розмір листочків (у середній частині листка).

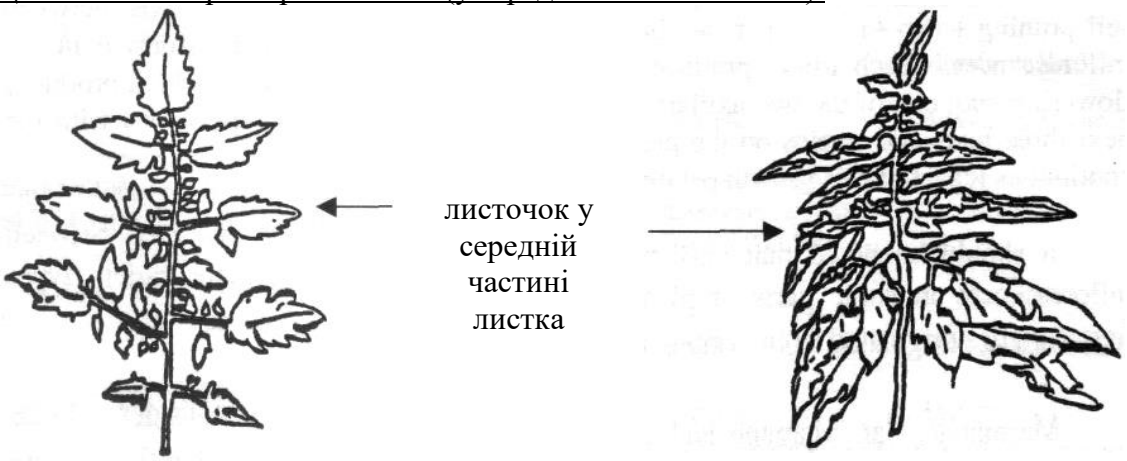

До 12. Листок: глянсуватість.

Глянсуватість листка слід обстежувати в середній частині рослини.

До 13. Листок: пухирчатість.

Не плутати пухирчатість і зморшкуватість. Пухирчатість відрізняється висотою поверхні листка між жилками. Зморшкуватість пов'язана із формою жилок. Пухирчатість листка слід обстежувати в середній третині рослини.

Пухирчатість

зморшкуватість

До 15. Листок: положення черешка листочків відносно головної осі.

3	5	7
Піднесене	горизонтальне	похиле

Положення обстежують на середній третині рослини.

До 16. Суцвіття: за типом.

Кількість одноквіткових і багатоквіткових суцвіть підраховують на другому та третьому суцвіттях 10 рослин. Коли відношення одноквіткові/багатоквіткові складає 40–60%, виявлення ознаки відповідає балу 2.

Негалузисте галузисте (двічі галузисте)

галузисте (тричі галузисте)

До 18. Квітка: опушення приймочки маточки.

Деякі сорти з опушеними приймочками можуть мати лише рідкі маленькі волоски біля основи приймочки маточки.

До 20. Квітконіжка: відокремлюючий шар.

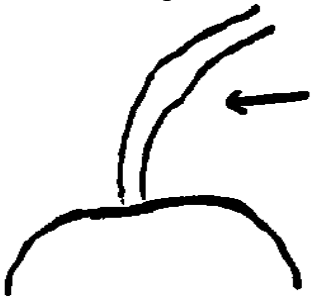

1
Відсутній

9
наявний

Сорти, які мають тільки шийку без чіткого відокремлюючого шару розглядають як безшовні («відсутній – 1»).

До 21. Лише для сортів, що мають відокремлюючий шар: Квітконіжка: за довжиною, мм.

Визначається як відстань від відокремлюючого шару до чашечки.

Коротка – до 9, середня – 9–13, довга – понад 13.

відокремлюючий шар

До 24. Плід: форма поздовжнього розрізу.

Широка (здавлена) ← ширина (відношення довжина/ширина) → вузька (видовжена)

← Найширша частина →					
Нижче середини		Посередині		Вище середини	
 10 Грушо-подібна	 9 яйцеподібна	 (паралельна) 5 циліндрична	 (округла) 6 еліптична	 8 обернено-яйцеподібна	 7 серцеподібна
 11 оберненосерцеподібна		 (кутаста) 4 видовжена	 (округла) 3 округла		
		 2 сплюснута			
		 1 плеската			

До 25. Плід: ребристість біля плодоніжки.

1	3	5	7	9
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна	сильна	дуже сильна

До 27. Плід: заглиблення біля плодоніжки.

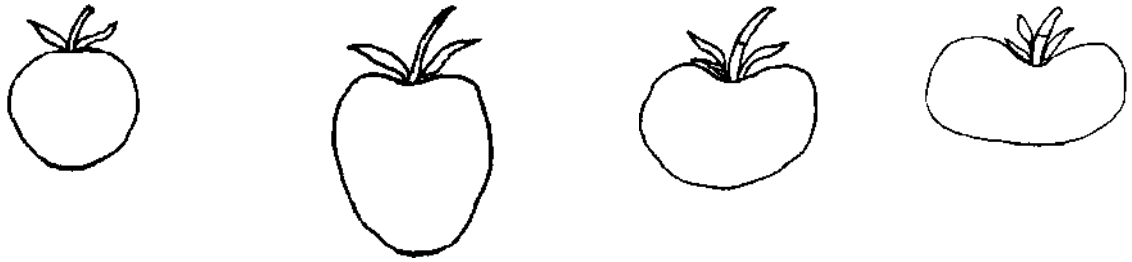

1	3	5	7
Відсутнє або дуже слабке	слабке	помірне	сильне

До 28. Плід: розмір рубця плодоніжки.

Розмір рубця плодоніжки обстежують як ознаку, що не залежить від розміру плода. Плодоніжку слід видалити та обстежити зелене коло (на недозрівшому плоді).

До 29. Плід: розмір квіткового рубця.

Розмір квіткового рубця обстежують як ознаку, що не залежить від розміру плоду.

До 30. Плід: форма кінця плоду.

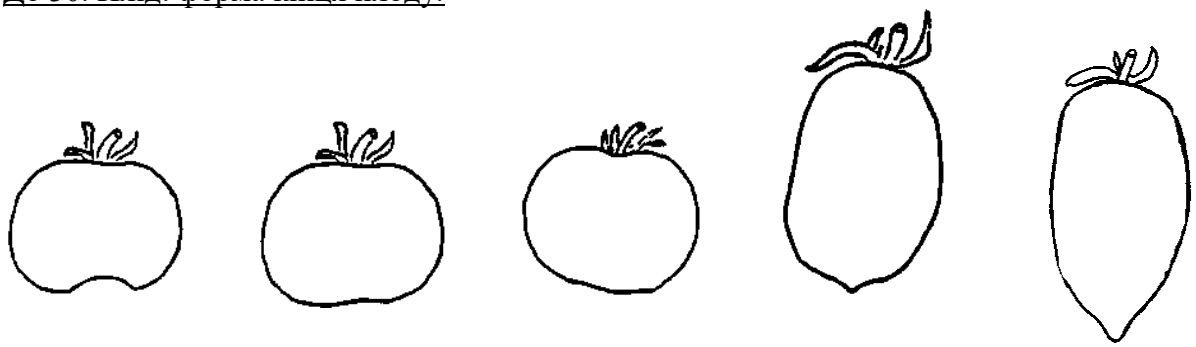

1	2	3	4	5
Заглиблена	від заглибленої до плескатої	плескатa	від плескатої до гострої	гостра

1	3	5
Заглиблена	плеската	гостра

До 31. Плід: діаметр серцевини в поперечному перерізі.

1	3	5	7	9
Дуже малий	малий	середній	великий	дуже великий

До 32. Плід: перикарпій за товщиною.

Слід обстежувати безпосередньо товщину перикарпу незалежно від розміру плода.

До 33. Плід: кількість насіннєвих камер.

Обстежують типовий плід за формою й розміром у поперечному перерізі за винятком першого й останнього плодів у суцвітті.

1
Тільки дві

2
дві-три

3
три-чотири

4
чотири, п’ять або шість

5
більше шести

До 34. Плід: зелене плече (перед достиганням).

За деяких умов ген, що контролює зелене плече, не чітко виявляє ознаку, у цьому випадку важливо мати сорт-еталон Daniela, на якому виявляється ця ознака.

1
Відсутнє

9
наявне

До 35. Плід: розмір зеленого плеча (перед достиганням).

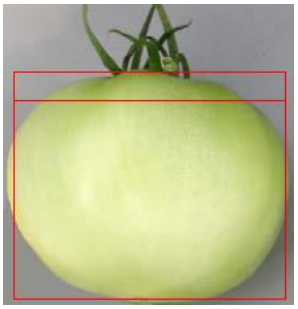

1
Дуже малий

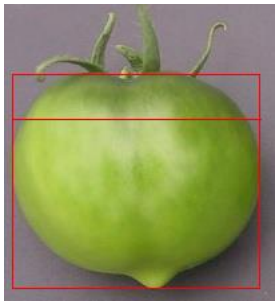

3
малий

5
середній

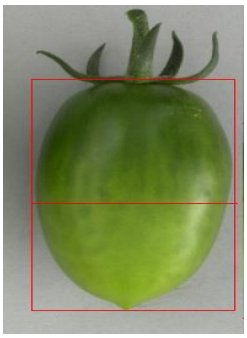

7
великий

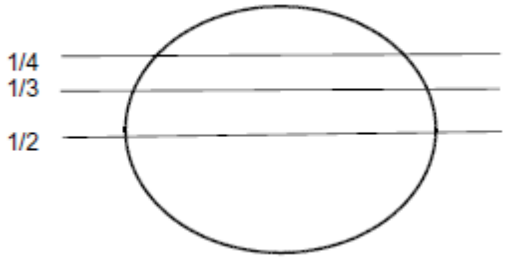

3 – малий:1/4; 5 – середній: 1/3; 7 – великий: 1/2.

До 36–37. Плід: інтенсивність зеленого забарвлення плеча (перед достиганням) (36), інтенсивність зеленого забарвлення (за винятком плеча) (перед достиганням) (37).

Інтенсивність зеленого забарвлення плеча та інтенсивність зеленого забарвлення плоду за винятком плеча оцінюють за однією шкалою. Це означає, що інтенсивність зеленого забарвлення плеча має бути дещо сильніша, ніж інтенсивність зеленого забарвлення плоду за винятком плеча, у деяких випадках майже однакова, якщо різниця в інтенсивності незначна. У цьому випадку важливо мати сорт-еталон Daniela, на якому виявляється ця ознака.

До 38. Плід: забарвлення (за достигання).

Забарвлення стиглого плоду обстежують після повної зміни кольору, коли серцевина чітко виявляється в поперечному перерізі.

До 39. Плід: забарвлення м'якоті (за достигання).

Забарвлення м'якоті слід обстежувати за достигання (див. до 43).

До 40. Плід: за твердістю.

Визначають ознаку під час збирання врожаю, коли плоди набули притаманного їм забарвлення. Визначають стисканням плодів пальцями, порівнюючи з плодами сортів-еталонів.

До 41. Плід: строк лежкості.

Тривалість лежкості визначають за кількістю тижнів, протягом яких плоди мають комерційну цінність.

20 плодів з ділянки (два з рослини) відбирають з 4-го, 5-го або 6-го суплідця за природного достигання (коли зелене забарвлення зникне з половини всього плоду). Плоди зберігають у ящиках одним шаром. Ящики можна розміщувати один на одному за вільного циркулювання повітря між ними. Місце зберігання не потребує контролю за умовами, але має сприяти зберіганню.

Обстежують плоди кожні 7 діб, перевіряють твердість, намагаючись при цьому їх не пошкодити, і видаляють ті, які були випадково пошкодженні або гнилі. Обстеження завершують, коли плоди більше не мають комерційної цінності (твердість низька, досягає позначки 3 «м'який» за ознакою 41). Тривалість лежкості розраховують за кількістю тижнів між закладанням плодів і часом, коли вони втрачають твердість і комерційна цінність. Обстеження може завершуватись на 8-му тижні, коли деякі сорти ще зберігаються.

До 42. Час цвітіння.

Для частини сортів цю ознаку оцінюють визначенням дати цвітіння третьої квітки на другому /та третьому/ суцвіттях на рослинах. Не рекомендовано відмічати час цвітіння першого суцвіття, оскільки на його вираження більше впливають енергія проростання насіння та якість довкілля.

Дату цвітіння встановлюють середню для ділянки на суцвіттях.

Для детермінантних сортів, які вирощують без опор, рекомендовано застосовувати чеканку головного стебла і визначати ознаку так само, як і в сортів, які вирощують на опорі. На непідв'язаних до опор рослинах цю ознаку визначати нелегко через галуженість стебла рослин.

До 43. Час достигання.

Цю ознаку визначають, виявивши перший цілком стиглий плід на другому суцвітті.

Не рекомендовано оцінювати час достигання плоду на першому суцвітті через те, що на цю ознаку більше впливають енергія проростання насіння та якість довкілля.

Встановлюють дату достигання плоду для ділянки в середньому за суцвіттям.

Цю ознаку обстежують, як описано вище для всіх типів сортів помідора, не залежно чи вирощують рослини на опорі, чи без опори.

До 45. Чутливість проти сріблястості.

Оцінюють цілком сформовані рослини, які виросли в умовах недостатнього освітлення за температури не вище ніж 18ºС за умов короткого дня (листопад/грудень) для Пн. Європи. Рослин у досліді повинно бути щонайменше 20. Обстежують візуально. Тривалість обстеження 4–5 місяців. Сорти-еталони: несприйнятливі – Marathon, Sano; сприйнятливі – Belliro, Sonatine, Лагоранж.

До 46. Стійкість проти *Meloidogyne incognita* (Mi).

1.	Патоген	*Meloidogyne incognita*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	Naktuinbouw[1](NL) або GEVES[2](FR)
5.	Ізолят	Сприйнятливі рослини
6.	Створення ізолятів для ідентифікаціїі	Використовують корені або стандартні сорти
7.	Створення патогенності	Використовують корені сприйнятливих сортів або сорту-стандарту
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Живі рослини
8.2	Розмноження сорту	Переважно стійкі проти борошнистої роси
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	Див. 10.3
8.5	Метод інокуляції	Див. 10.4
8.6	Збір інокулюму	Кореневу систему розрізають ножицями на шматочки довжиною 1 см
8.7	Перевірка інокулюму	Візуальний контроль на наявність кореневих наростів
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	1 день
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Clairvil, Casaque Rouge
Помірностійкі		Campeon, Madyta, Vinchy
Високостійкі		Anabel, Anahu, Anahu x Casaque Rouge
9.4	План досліду	Включає стандартні сорти
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Не вище ніж 28^0C
9.7	Освітлення	Не менше ніж 12 год на день
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Маленькі шматочки хворого кореня змішують з ґрунтовою сумішшю і шматочками заражених коренів
10.2	Кількість інокулюму	Ґрунт/корені = 8:1 або залежно від досліду
10.3	Стадія росту рослин	Насіння або сім'ядолі
10.4	Метод інокуляції	Паростки висівають у заражений ґрунт на стадії сім'ядоль
10.7	Заключне обстеження	28–45 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Огляд коренів
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: галоутворення, недорозвинені корені, пригнічення росту, загибель рослин

[1] Naktuinbouw; resistentie@naktuinbouw.nl
[2] GEVES; Valerie.GRIMAULT@geves.fr

11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими контрольними стандартними сортами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні із сортами-еталонами:	
Вважається, що стійкі сорти можуть мати декілька рослин з кількома галами. Вони не розглядаються як нетипові		
Відсутня (сприйнятливий) [1]		Сильне пригнічення росту, велика кількість галів
Помірна (помірно стійкий) [2]		Помірне пригнічення росту, середня кількість галів
Наявна (високостійкий) [3]		Наявна; пригнічення росту відсутнє, галів немає
13.	Критичні точки	
Уникати кореневих гнилей; висока температура призводить до зниження стійкості		

До 47: Стійкість проти *Verticillium dahlia.*

1.	Патоген	*Verticillium dahliae* or *Verticillium albo-atrum*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[3](NL) або GEVES[4](FR)
5.	Ізолят	Раса 0 (напр. штам Toreilles 4-1-4-1)
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	картопляно-декстрозний агар (КДА), Агар Medium «S» of Messiaen
8.4	Інокуляція середовища	Вода (для зішкрябування агарових пластин) або Агар Чапека (3–7 денна аерована культура за температури 20–25°C, у темряві)
8.6	Збір інокулюму	Фільтрація крізь подвійний шар марлі
8.7	Перевірка інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	1 день за температури 4°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	35 насінин з 24 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Flix, Marmande verte, Clarion, Santonio, Anabel
Стійкі		Monalbo, Elias, Monalbo × Marmande verte, Daniela, Marmande VR
9.4	План досліду	Щонайменше 20 інокульованих рослин, дві заготовки
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Оптимальна 20–25°C, 20–22°C після інокуляції
9.7	Освітлення	Щонайменше 12 годин
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Аерована, рідка культура (8.4)
10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
10.3	Стадія росту рослин	Сім'ядолі – третій листок
10.4	Метод інокуляції	Корені змочують у суспензії спор протягом

		4–15 хв
10.7	Заключне обстеження	14–33 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	візуально
11.2	Шкала обстеження	Відставання в рості, в'янення, хлороз, побуріння судин
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими і сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду у співставленні з сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Сильно виражені симптоми
	наявна [3]	Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки	
На стійких сортах можуть бути присутні всі симптоми, але рівень ураження менший, ніж на сприйнятливих сортах.		

До 48: Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici* (Fol).

1.	Патоген	*Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	Naktuinbouw[5](NL) або GEVES[6](FR)
5.	Створення ізоляції ідентичності	Використовують різні сорти (див. 9.3)
6.	Створення патогенності	На сприйнятливих стандартних сортах
7.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Картопляно-декстрозний агар, Medium «S» за Messiaen
8.2	Інокуляція середовища	Вода для зішкрябування агарових пластин або Агар Чапека (7-ми денна аерована культура)
8.3	Збір інокулюму	Фільтрація крізь подвійний шар марлі
8.4	Перевірка інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
8.5	Термін придатності / життєздатність інокулюму	4–8 год, зберігати в холодильнику, щоб запобігти проростанню спор
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	План досліду	>20 рослин; тобто 35 насінин з 24 рослин, у тому числі дві заготовки
9.4	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.5	Температура	24–28°C (жорсткі умови з м'якою ізоляцією) 20–24°C (м'які умови з жорсткою ізоляцією)
9.6	Освітлення	12 годин на день або довше
9.7	Сезон	Цілорічно
9.8	Спеціальні заходи	Оптимально слабко-кислий торф'яний ґрунт, збереження вологості ґрунту, уникнення дефіциту вологи
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Аероване поживне середовище за Messiaen або КДА, або Agar Medium S за Messiaen, або Агар Чапека, або зішкрябування пластин

10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор – 10^6 на мл, для дуже агресивних ізолятів – концентрація менша
10.3	Стадія росту рослин	10–18 днів, сім'ядолі–перший листок
10.4	Метод інокуляції	Корені та гіпокотилі занурюють у суспензію спор на 5–15 хв
10.7	Заключне обстеження	14–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: відставання в рості, в'янення, пожовтіння, побуріння судин над сім'ядолями
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні із сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Сильно виражені симптоми
наявна [9]		Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки	
Результати досліду можуть дещо відрізнятися через відмінності в ізоляції, вологості ґрунту й температури.		

До 49. Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis lycopersici* (Forl).

1.	Патоген	*Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis-lycopersici*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[7](NL) або GEVES[8](FR)
5.	Ізолят	Раса 0 (старе позначення – 1) (наприклад штам Orange 71 або PRI 20698 або Fol 071 1 (старе позначення – 2) (штам 4152, або PRI40698 або RAF 70 і 2 (ex 3) Окремі штами можуть варіювати за патогенністю
7.	Створення патогенності	Симптоми на сприйнятливих tomato Multiplication inoculum
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Картопляно-декстрозний агар, Medium «S» за Messiaen
8.4	Інокуляція середовища	Вода для зішкрябування агару або Агар Чапека (7-денна аерована культура)
8.6	Збір інокулюму	Фільтрація крізь подвійний шар марлі
8.7	Перевірка інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	4–8 годин, зберігати в холодильнику, щоб запобігти проростанню спор
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Motelle, Moneymaker
Стійкий		Momor, «Momor × Motelle»
Примітка: сорт «Momor × Motelle» менш стійкий, ніж сорт Momor.		

9.4	План досліду	>20 рослин; тобто 35 насінин для 24 рослин, у тому числі дві заготовки
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24–28°C (жорсткі умови з м'якою ізоляцією) 17–24°C (м'які умови з жорсткою ізоляцією)
9.7	Освітлення	Щонайменше 12 годин на день
9.8	Сезон	Цілорічно
9.9	Спеціальні заходи	Оптимально слабко-кислий торф'яний ґрунт, збереження вологості ґрунту, уникнення дефіциту вологи
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Аерована культура або зішкрябування пластин
10.2	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^6 на мл
10.3	Стадія росту рослин	12–18 днів, сім'ядолі–третій листок
10.4	Метод інокуляції	Корені й гіпокотилі занурюють у суспензію спор на 5–15 хв
10.7	Заключне обстеження	10–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально; кілька рослин відбирають у кінці тесту
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: загибель рослин, відставання в рості викликане деградацією коренів; некротичні плями й ураження на стеблах
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
наявна [9]		Симптоми відсутні
13.	Критичні точки	
Температура протягом періоду досліджень не повинна перевищувати 27°C; можливе виникнення необхідності частого оновлення раси через втрату патогенності.		

До 50. Стійкість проти *Fulvia fulva* (Ff) (стара назва *Cladosporium fulvum*).

1.	Патоген	*Fulvia fulva* (стара назва *Cladosporium fulvum)*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[9] (NL) or GEVES[10] (FR)
5.	Створення ізоляції ідентичності	З генетично визначених алелей з GEVES (FR) A breaks Cf-2, B Cf-4, C Cf-2&4, D Cf-5, E Cf-2&4&5
6.	Створення патогенності	Симптоми на сприйнятливих сортах
7.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Картопляно-декстрозний агар; солодовий агар або синтетичне середовище
8.8	Термін придатності / життєздатність	4 год, зберігати в холодильнику

	інокулюму	
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Більше ніж 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Вдень 22°C, вночі 20°C або відповідно 25°C і 20°C
9.7	Освітлення	12 год і довше
9.8	Спеціальні заходи	У залежності від засобів і кліматичних умов, може виникати необхідність у підвищенні вологості. Протягом 3–4 діб після інокуляції роблять накриття для збереження вологості (66%) і після цього для досягнення вологості 80% процедуру продовжують ще на добу
9.9.	Інокуляція	
10.	Підготовка інокулюму	Підготувати рівномірно колонізовані пластини, наприклад, 1 для 36 рослин; виділення спор методом зішкрябування з водою та Tween20; фільтрація крізь подвійний шар марлі
10.1	Кількість інокулюму	Концентрація спор 10^5 на мл і більше
10.2	Стадія росту рослин	19–20 днів (вкл. 12 днів за температури 24°C), два-три листки
10.3	Метод інокуляції	Розприскування на сухі листки
10.4	Заключне обстеження	14 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуальне обстеження абаксиальної сторони інокульованих листків
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: білі оксамитові плями
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
наявна [9]		Симптоми відсутні
		Надмірно висока вологість може призвести до утворення коричневих плям на всіх листках. Вони не повинні розглядатись як нетипові
13.	Критичні точки	
Ff спори мають мінливий розмір і морфологію. Малі спори завжди живучі. Грибні пластини поступово стають стерильними через 6–10 тижнів. Найкраще культуру зберігати за температури –80°C. Для практичних цілей збереження рослини під накриттям понад 14 днів неможливе.		

До 51. Стійкість проти *Tomato mosaic virus* (ToMV).

1.	Патоген	*Tomato mosaic virus*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[11](NL) або GEVES[12](FR)
5.	Ізолят	Штам 0 (ізолят INRA Avignon 6-5-1-1) 1 і 2
6.	Створення ізоляції ідентичності	Генетично визначені сорти-стандарти Mobaci (Tm1), Moperou (Tm2), Momor ($Tm2^2$)
7.	Створення патогенності	На сприйнятливих рослинах
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Живі рослини
8.2	Розмноження сорту	Moneymaker, Marmande
8.7	Перевірка інокулюму	Об’єкт: Nicotiana tabacum «Xanthi», перевірка уражень через 2 дні
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	Свіжий > 1 дня, висушений > 1 року
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Marmande, Monalbo
Стійкі проти ToMV: 0 і 2		Mobaci
Стійкі проти ToMV: 0 і 1		Moperou
Стійкі з некрозами		«Monalbo × Momor»
Стійкі		Gourmet
9.4	План досліду	Контрольний дослід з PBS і карборундом або аналогічним буфером
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24–26°C
9.7	Освітлення	12 годин і довше
9.8	Сезон	Симптоми більш виражені влітку
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	1 г заражених листків з 10 мл PBS чи аналогічного гомогенізованого буфера, з додаванням карборунду до буфера (1 g/30ml)
10.3	Стадія росту рослин	Сім’ядолі або два листка
10.4	Метод інокуляції	М’яке тертя
10.7	Заключне обстеження	11–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми сприйнятливості: мозаїка на верхівці, недорозвинені листки. Симптоми стійкості (базується на гіперчутливості): локальні некрози, верхівкові некрози, системні некрози
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами

Примітка: у деяких гетерозиготних сортів мінлива частка рослин може мати тяжкі системні некрози або некротичні плями, у той час, коли інші рослини не мають симптомів.		
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні із сортами-еталонами:	
	відсутня [1]	Симптоми сприйнятливості
	наявна [9]	Симптоми відсутні або наявні симптоми надчутливості
13.	Критичні точки	
Температура та світло впливають на розвиток некрозів. Чим більше світла, тим більше некрозів. За температури вище 26°C стійкість може знижуватись. Стійкі гетерозиготні сорти можуть мати як безсимптомні рослини, так і рослини з тяжкими некрозами. Примітка: патотип INRA Avignon 6-5-1-1 рекомендований для ToMV: 0. Цей штам викликає ураження вірусом жовтої мозаїки Aucuba.		

До 52. Стійкість проти *Phytophthora infestans* (Pi).

1.	Патоген	*Phytophthora infestans*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	–
5.	Ізолят	Високопатогенний на помвдорах
6.	Створення ізоляції ідентичності	Біотест
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Агар V8 або КДА, або солодовий агар
8.2	Розмноження сорту	Сприйнятливі сорти помідора
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	4 тижні
8.4	Інокуляція середовища	Вода
8.5	Метод інокуляції	Розпилення
8.6	Збір інокулюму	Змивання спор із пластин
8.7	Перевірка інокулюму	Підрахунок спорангіоспор
8.8	Термін придатності/життєздатність інокулюму	4 години після охолодження за температури 8–10°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Saint Pierre, Heinz 1706
Стійкий		Pieraline, Heline, Pyros, «Pieraline × Pieralbo», Fline
Примітка:		Гетерозиготні сорти можуть мати дещо нижчий рівень вираження стійкості
9.5	Обладнання для досліду	теплиця
9.6	Температура	18°C
9.7	Освітлення	Після інокуляції в темряві протягом 24 год, після цього ще 10 годин темряви щодоби

9.9	Спеціальні заходи	Вологі накриття протягом чотирьох днів після інокуляції
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Змивання спор з уражених ними листків, охолодження за температури 8–10°C Охолодження спричиняє вивільнення зооспор
Примітка: використовуються свіжі спори від повторного циклу зараження рослин протягом 3 тижнів до інокуляції.		
10.2	Кількість інокулюму	Підрахунок спорангіоспор; 10^4 спор на мл
10.3	Стадія росту рослин	10 розвинутих листків (6–7 тиждень)
10.4	Метод інокуляції	Розприскування
10.7	Заключне обстеження	5–7 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: мокрі нитки, пожовтіння й загибель
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Сильно виражені симптоми
Наявна [9]		Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки	
Стійкість добре виражена лише в дорослих рослин.		

До 53. Стійкість проти *Pyrenochaeta lycopersici* (Pl).

1.	Патоген	*Pyrenochaeta lycopersici*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	–
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	V8 агар
8.2	Розмноження сорту	Сприйнятливі сорти помідора
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	Насіння
8.4	Інокуляція середовища	Суміш ґрунту, наприклад (70%), пісок (20%) та інокулюм (10.1) (10%) або ґрунтова суміш із подрібненими зараженими коренями
8.5	Метод інокуляції	Посів або пересадка під час стиглості плоду
8.6	Збір інокулюму	Заражені корені відбирають для аналізу через 2–4 місяці
8.7	Перевірка інокулюму	Візуальна оцінка уражень на коренях
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	Гриб не гине швидко, але може втратити свою патогенність упродовж тижня після пересадки на агарове середовище

9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливий		Montfavet H 63.5
Стійкий		Kyndia, Moboglan, Pyrella
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Вдень 24°C, вночі 14°C
9.7	Освітлення	12 годин мінімум
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Суміш ґрунту з 10% вівсяного борошна, стерилізують в автоклаві. Вирощують протягом 10–14 днів за температури 20°C, потім повторюють по колу.
10.3	Стадія росту рослин	6 тижнів
10.4	Метод інокуляції	Пересадка в заражену суміш ґрунту (8.4) або в ґрунт, змішаний із подрібненим зараженим корінням чи природно інфікований ґрунт
10.7	Заключне обстеження	6–8 тижнів після пересадки (квітуючі рослини)
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: ураження коричневого забарвлення на коренях
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
Наявна [9]		Симптоми відсутні
13.	Критичні точки:	
Після пересадки на агарове середовище гриб швидко втрачає свою патогенність. Рекомендують зберігати ізолят на живих рослинах.		

До 54. Стійкість проти *Stemphylium* spp. (Ss).

1.	Патоген	*Stemphylium* spp. e.g. *Stemphylium solani*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	GEVES[13] (FR)
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	КДА (12 год на день під ближньою областю ультрафіолетового спектру, щоб викликати споруляцію)
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	

Сприйнятливі		Monalbo
Стійкі		Motelle, F1 Motelle × Monalbo
9.5	Обладнання для досліду	теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	24°C
9.7	Освітлення	Щонайменше 12 годин
9.9	Спеціальні заходи	Інкубація в тунельних теплицях за 100% відносної вологості чи вологих накриттях протягом п'яти днів після інокуляції, після чого за 80% відносної вологості до кінця
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Спороутворюючі пластини зішкрябують і сушать на повітрі напередодні ввечері. Наступного дня пластини збовтують у стакані з демінералізованою водою протягом 30 хв або очищують водою з полісорбатом Tween
10.2	Кількість інокулюму	$5.10^3 – 10^5$ спор на мл
10.3	Стадія росту рослин	20–22 дні (три розгорнуті листки)
10.4	Метод інокуляції	Розприскування
10.7	Заключне обстеження	4–10 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: некротичні ураження на сім'ядолях і листках, пожовтіння листків
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Симптоми (11.2)
Наявна [9]		Симптоми відсутні
13.	Критичні точки: 8.1 і 10.1	

До 55. Стійкість проти *Pseudomonas syringae* pv. *tomato* (Pst).

1.	Патоген	*Pseudomonas syringae* pv. *tomato*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	GEVES[14] (FR) or Naktuinbouw[15] (NL)
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Агар Кінга В, темрява
8.2	Розмноження сорту	Сприйнятливі сорти
8.4	Інокуляція середовища	Вода
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	Пластини старіють через 10 днів
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	Щонайменше 20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення

9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Monalbo
Стійкі		Ontario 7710, «Monalbo × Ontario 7710», Tradiro, Hypeel 45
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	Вдень 22°C, вночі 16°C або 20°C
9.7	Освітлення	12 годин
9.9	Спеціальні заходи	Вологі намети необхідні протягом трьох днів або довше
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Змивають спори з пластинок. Пластина повинна бути 2–4 денна
10.2	Кількість інокулюму	Щільність 10^6 спор/мл
10.3	Стадія росту рослин	Три розгорнуті листки (20–22 дні)
10.4	Метод інокуляції	Розприскування бактеріальної суспензії на листки
10.7	Заключне обстеження	8 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Бактеріальні плями, маслянисті на вигляд з краєвим точковим хлорозом <1,0 мм.
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Бактеріальні плями
Наявна [9]		Симптоми відсутні або наявні точкові ураження
13.	Критичні точки: Штами можуть втратити вірулентність при зберіганні.	

До 56. Стійкість проти *Ralstonia solanacearum*, раса 1 (Rs).

1.	Патоген	*Ralstonia solanacearum* (стара назва *Pseudomonas solanacearum)*
2.	Карантинний статус	так
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	
5.	Ізолят	Раса 1 має широке коло господарів, у тому числі й помідор Раса 3 має вузьке коло господарів, у тому числі й помідор
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Дріжджовий пептиновий агар з глюкозою (YPG) або PYDAC
Спеціальні умови:		25–30°C (Раса 3 зазвичай потребує 20–23°C)
8.5	Метод інокуляції	Беруть 2 мл інокулюму й обробляють ніжку кожного паростка перед висаджуванням

8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	Суспензують у стерильній дистильованій воді та зберігають за температури 15°C (<1 року)
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Floradel
Стійкі		Caraibo
9.5	Обладнання для досліду	Кліматична камера
9.6	Температура	Вдень 26–30°C; вночі 25°C
9.7	Освітлення	10–12 годин
9.9	Спеціальні заходи	Висока вологість
10.	Інокуляція	
10.2	Кількість інокулюму	Щільність 10^7 спор/мл
10.3	Стадія росту рослин	3–4 добре розвинених листка
10.4	Метод інокуляції	
10.7	Заключне обстеження	Три тижні після інокуляції
11.	Обстеження	У сортів з проміжним типом стійкості бактерії можуть бути присутні в нижній частині рослини
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
Наявна [9]		Симптоми відсутні або слабші, ніж у стандартів
13.	Критичні точки: *Ralstonia solanacearum* має карантинний статус у деяких країнах і знаходиться в Переліку карантинних організмів EPPO.	

До 57. Стійкість проти *Tomato Yellow leaf curl virus* (TYLCV).

1.	Патоген	*Tomato yellow leaf curl virus*
2.	Карантинний статус	Так
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюма	–
5.	Ізолят	–
8.	Розмноження інокулюму	
8.6	Збір інокулюму	Листки із симптомами можна зберігати за температури –70°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Montfavet H 63.5
Стійкі		TY 20, Anastasia, Mohawk
9.5	Обладнання для досліду	У польових умовах, у природніх місцях розвитку хвороби

9.9	Спеціальні заходи	Запобігти поширенню білокрилки
10.	Інокуляція	
10.3	Стадія росту рослин	6–12 тижнів (дорослі рослини)
10.4	Метод інокуляції	Вектор (білокрилки (Bemisia) є переносниками збудника хвороби TYLCV)
10.7	Заключне обстеження	1–2 місяця після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: пожовтіння та скручування листків
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні із стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні із сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Сильно виражені симптоми
Наявна [9]		Відсутні або слабкі симптоми
13.	Критичні точки: TYLCV є ендемічним захворюванням у багатьох тропічних і субтропічних районах і має карантинний статус у багатьох країнах з помірним кліматом. TYLCV знаходиться в Переліку карантинних організмів EPPO. Деякі сорти, стійкі до TYLCV, можуть бути сприйнятливими до Вірусу жовтої кучерявості листків помідора (TYLCSV).	

До 58. Стійкість проти *Tomato spotted wilt virus* (TSWV).

1.	Патоген	*Tomato spotted wilt virus*
2.	Карантинний статус	Так (див. примітку нижче)
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Naktuinbouw[16](NL) або GEVES[17](FR)
5.	Ізолят	Раса 0, трипси – переносники збудника хвороби
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.6	Збір інокулюму	Листки із симптомами можна зберігати за температури –70°C
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Monalbo, Momor, Montfavet H 63.5
Стійкі		Tsunami, Bodar, Mospomor, Lisboa
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця або кліматична камера
9.6	Температура	20°C
9.7	Освітлення	12 годин і довше
9.9	Спеціальні заходи	Профілактика й боротьба з трипсами
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Вичавлювання соку заражених листків у крижаний буфер 0,01 M PBS, pH 7.4, з 0,01 M натрій сульфітом або аналогічним

		буфером Фільтрація листкового соку через подвійний шар марлі
10.3	Стадія росту рослин	Один–два розгорнуті листки
10.4	Метод інокуляції	Механічно, натираючи карборундом сім'ядолі, температура розчину інокуляту нижче ніж 10°C
10.7	Заключне обстеження	7–21 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: верхівкова мозаїка, бронзовість, вади розвитку, некрози
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні з сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
Наявна [9]		Симптоми відсутні
13.	Критичні точки: TSWV має карантинний статус у деяких країнах. TSWV переноситься табачними (*Thrips tabaci*) та західними квітковими трипсами (*Frankliniella occidentalis*). Патотип 0 не здатний зламати опір сортів, які несуть ген стійкості Sw-5.	

До 59. Стійкість проти *Leveillula taurica* (Lt).

1.	Патоген	*Leveillula taurica*
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	Відсутні довгострокові методи зберігання
5.	Ізолят	
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Відбирають листки сприйнятливих рослин-господарів
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Monalbo, Montfavet H 63.5
Стійкі		Atlanta
10.	Інокуляція	
10.3	Стадія росту рослин	Дорослі рослини
10.4	Метод інокуляції	Природне інфікування, спори розповсюджуються за допомогою вітру
10.7	Заключне обстеження	Перед збиранням
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Симптоми: жовті хлоротичні плями на верхньому боці листків, міцелій – на нижньому
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі

		стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні із сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Симптоми сприйнятливості
Наявна [9]		Симптоми відсутні або слабші, ніж у стандартів
13.	Критичні точки: Контролювати клейстотеції під мікроскопом, якщо це дійсно *Leveillula*, а не інший збудник несправжньої борошнистої роси.	

До 60. Стійкість проти *Oidium neolycopersici* (On).

1.	Патоген	*Oidium neolycopersici* (Борошниста роса)
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	
5.	Ізолят	Див. примітку 13
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Рослини
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	3 тижні
8.4	Інокуляція середовища	Вода
8.5	Метод інокуляції	Див. 10.4
8.6	Збір інокулюму	Промивання
8.7	Перевірка інокулюму	Перевірка наявності під мікроскопом
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	1–2 години
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Momor, Montfavet H 63.5
Стійкі		Atlanta, Romiro, PI-247087
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця
9.6	Температура	20°C або 18/24°C
9.7	Освітлення	12 годин
9.9	Спеціальні заходи	Профілактика й боротьба з трипсами
10.	Інокуляція	
10.1	Підготовка інокулюму	Накопичення спор у воді
10.2	Кількість інокулюму	10^4 конідій/мл
10.3	Стадія росту рослин	Три тижні
10.4	Метод інокуляції	Обприскування листків
10.7	Заключне обстеження	7–18 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	0 – спороношення відсутнє 1 – некротичні плями й локально обмежене спороношення 2 – помірне спороношення 3 – рясне спороношення
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі

		стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами.
12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні із сортами-еталонами:	
Відсутня [1]		Помірне або рясне спороношення
Наявна [9]		Відсутнє або слабке спороношення
13.	Критичні точки: Потрібно уникати нестійких ізолятів. Стійкість до *O. neolycopersici* зазвичай расоспецифічна. Крім того, диференціація між серіями генотипів помідорів з добре визначеною стійкістю є недостатньою для визначення різних існуючих рас *O. neolycopersici.*	

До 61. Стійкість проти *Tomato torrado virus* (ToTV).

1.	Патоген	*Tomato torrado virus*
2.	Карантинний статус	У районах з помірним кліматом
3.	Тип господаря	*Solanum lycopersicum*
4.	Джерело інокулюму	–
5.	Ізолят	–
7.	Створення патогенності	Біотест
8.	Розмноження інокулюму	
8.1	Розмноження середовища	Nicotiana tabacum ‘Xanthi’
8.3	Стадія росту рослин для інокуляції	Сім’ядолі–перший листок
8.5	Метод інокуляції	Див. 10.4
8.6	Збір інокулюму	Через 3 тижні
8.7	Перевірка інокулюму	Пожовтіння рослин, системне інфікуввання
8.8	Термін придатності / життєздатність інокулюму	Нестабільний за кімнатної температури
9.	Схема досліду	
9.1	Кількість рослин на генотип	20 рослин
9.2	Кількість повторень	1 повторення
9.3	Сорти-еталони	
Сприйнятливі		Daniela
Стійкі		Matias
9.5	Обладнання для досліду	Теплиця
9.6	Температура	Вдень 23°C, вночі 21°C
9.7	Освітлення	16 год
10.	Інокуляція	
10.3	Стадія росту рослин	14 днів
10.4	Метод інокуляції	Крижаний 0,01 М PBS pH 7 і карборунд
10.5	Перше обстеження	7 днів після інокуляції
10.6	Друге обстеження	14 днів після інокуляції
10.7	Заключне обстеження	18 днів після інокуляції
11.	Обстеження	
11.1	Метод	Візуально
11.2	Шкала обстеження	Некротичні плями на верхівках листків
11.3	Перевірка досліду	Оцінка стійкості сорту в порівнянні зі стійкими та сприйнятливими сортами-еталонами

12.	Інтерпретація результатів досліду в співставленні зі сортами-еталонами:	
	Відсутня [1]	Наявні некротичні плями
	Наявна [9]	Симптоми відсутні
13.	Критичні точки: ToTV переноситься білокрилкою (Bemisia tabaci). Інокулюм отримують розтиранням у ступці. Під час інокуляції температура повинна бути менше ніж 25°C. Примітка: Патенти, які актуальні для цих методів: WO2006/085749, WO2008/150158 і їх аналоги. Використовуються лише для ВОС-тесту та для розробки описів сортів для UPOV і компетентних органів країн-членів UPOV з дозволу De Ruiter Seeds R&D B.V./Monsanto Invest N.V.	

До 62. Лише індетермінантні сорти. Рослина: за висотою.

Висоту рослини визначають одночасно, наприклад, на 60-ту добу після садіння або утворення плоду на 5 вузлах, або коли перші сорти досягли дроту в теплиці, або верхівки досягли підтримуючого кілка.

До 63. Плід: зелені смуги (перед достиганням).

Зелені смуги обстежують перед достиганням, зелене плече не беруть до уваги.

1
Відсутні

9
наявні

До 65. Плід: епідерміс.

Забарвлення епідермісу обстежують після повного очищення плоду.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Tomato (*Solanum lycopersicum* L.) (TG/44/11 Rev, UPOV) // Geneva. 2011-10-20 + 2013-03-20. – 72 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg044.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {6}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Solanum lycopersicum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Помідор їстівний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції

(i) Інбредна лінія [ ]
(ii) Гібрид [ ]
(iii) Перехреснозапильний сорт [ ]
(iv) Інше [ ]

Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(……..…….…) × (…….……..……..)
материнська лінія батьківська лінія

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(……) × (……..)
материнська лінія батьківська лінія

(c) невідоме схрещування [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {6}	

4.1.2 Мутація
(вкажіть батьківський сорт) [ ]

4.1.3 Виявлення та поліпшення [ ]
(вкажіть, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(вкажіть деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) живцями [ ]
(b) *in vitro* [ ]
(c) інше [ ]
(вкажіть метод)

4.2.3 Інше [ ]
(вкажіть деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: тип розвитку	детермінантний	Campbell 1327, Prisca	1 [ ]
		індетермінантний	Marmande VR, Saint-Pierre, San Marzano 2	2 [ ]
5.2 (9)	Листок: за розсіченістю	перистий	Mikado, Pilot, Red Jacket	1 [ ]
		двічі перистий	Lukullus, Saint-Pierre	2 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {6}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.3 (20)	Квітконіжка: відокремлюючий шар	відсутній	Aledo, Bandera, Count, Lerica	1 [ ]
		наявний	Montfavet H 63.5, Roma	9 [ ]
5.4 (22)	Плід: розмір	дуже малий	Cerise, Sweet 100	1 [ ]
		малий	Early Mech, Europeel, Roma	3 [ ]
		середній	Alphamech, Diego	5 [ ]
		великий	Carmello, Ringo	7 [ ]
		дуже великий	Erlidor, Lydia, Muril	9 [ ]
5.5 (24)	Плід: форма поздовжнього розрізу	плеската	Campbell 28, Marmande VR	1 [ ]
		плескато-округла	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5	2 [ ]
		округла	Cerise, Moneymaker	3 [ ]
		кутаста (видовжена)	Early Mech, Peto Gro	4 [ ]
		циліндрична	Hypeel 244, Macero II, San Marzano 2	5 [ ]
		еліптична	Alcaria, Castone	6 [ ]
		серцеподібна	Valenciano	7 [ ]
		оберненояйце-подібна	Barbara	8 [ ]
		яйцеподібна	Rimone, Rio Grande	9 [ ]
		грушоподібна	Europeel	10 [ ]
		оберненосерце-подібна	Magno	11 [ ]
5.6 (25)	Плід: ребристість біля плодоніжки	відсутня або дуже слабка	Calimero, Cerise	1 [ ]
		слабка	Early Mech, Hypeel 244, Melody, Peto Gro, Rio Grande	3 [ ]
		помірна	Montfavet H 63.4, Montfavet H 63.5	5 [ ]
		сильна	Campbell 1327, Carmello, Count	7 [ ]
		дуже сильна	Costeluto Fiorentino, Marmande VR	9 [ ]
5.7 (33)	Плід: кількість насіннєвих камер	тільки дві	Early Mech, Europeel, San Marzano	1 [ ]
		дві-три	Alphamech, Futuria	2 [ ]
		три-чотири	Montfavet H 63.5	3 [ ]
		чотири, п’ять або шість	Raïssa, Tradiro	4 [ ]
		понад шість	Marmande VR	5 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {6}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.8 (34)	Плід: зелене плече (перед достиганням)	відсутнє	Felicia, Rio Grande, Trust	1 [ ]
		наявне	Daniela, Montfavet H 63.5	9 [ ]
5.9 (38)	Плід: забарвлення (за достигання)	кремове	Jazon, White Mirabell	1 [ ]
		жовте	Goldene Königin, Yellow Pear	2 [ ]
		оранжеве	Sungold	3 [ ]
		рожеве	House Momotaro	4 [ ]
		червоне	Ferline,Daniela, Montfavet H 63.5	5 [ ]
		коричневе	Ozyrys	6 [ ]
		зелене	Green Grape, Green Zebra	7 [ ]
5.10 (40)	Плід: за твердістю	дуже м’який	Marmande VR	1 [ ]
		м’який	Trend	3 [ ]
		помірний	Cristina	5 [ ]
		твердий	Fernona, Konsul, Tradiro	7 [ ]
		дуже твердий	Daniela, Karat, Lolek	9 [ ]
5.11 (46)	Стійкість проти *Meloidogyne incognita* (Mi)	сприйнятливий	Casaque Rouge	1 [ ]
		помірно стійкий	Campeon, Madyta, Vinchy	2 [ ]
		високо стійкий	Anabel, Anahu	3 [ ]
5.12 (47)	Стійкість проти *Verticillium sp.* (Va and Vd)	відсутня	Anabel, Marmande verte	1 [ ]
		наявна	Daniela, Marmande VR	9 [ ]
5.13 (48)	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lycopersici*	відсутня		1 [ ]
		наявна		9 [ ]
5.14 (51)	Стійкість проти Tomato Mosaic Virus (ToMV)	відсутня		1 [ ]
		наявна		9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата
Daniela	*Плід: зелене плече*	*наявне*	*відсутнє*

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{5} з {6}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

7.3.1 Стійкість до шкідників та хвороб (будь ласка вкажіть специфічні раси/патотипи за можливості)

Стійкість до:	відсутня	наявна	не визнач.
a) сріблястості (ознака 45)	[ ]	[ ]	[ ]
b) *Fusarium oxysporum* f. sp. *radicis-lycopersici* (ознака 49)	[ ]	[ ]	[ ]
c) *Cladosporium fulvum (Fulvia fulva)*:	[ ]	[ ]	[ ]
d) *Tomato mosaic virus*	[ ]	[ ]	[ ]
e) *Phytophtora infestans* (ознака 52)	[ ]	[ ]	[ ]
f) *Pyrenochaeta lycopersici* (ознака 53)	[ ]	[ ]	[ ]
g) *Stemphylium* spp. (ознака 54)	[ ]	[ ]	[ ]
h) *Pseudomonas syringae pv. tomato* (ознака 55)	[ ]	[ ]	[ ]
i) *Ralstonia solanacearum* race 1 (ознака 56)	[ ]	[ ]	[ ]
j) *Tomato yellow leaf curl virus* (ознака 57)	[ ]	[ ]	[ ]
k) *Tomato spotted wilt virus* (ознака 58)	[ ]	[ ]	[ ]
l) *Leveillula taurica* (ознака 59)	[ ]	[ ]	[ ]
m) *Oidium lycopersicum neolycopersici* (ознака 60)	[ ]	[ ]	[ ]
n) *Tomato torrado virus* (ознака 61)	[ ]	[ ]	[ ]
o) Інше (будь ласка детально)	[ ]	[ ]	[ ]

7.3.2 Спеціальні умови за проведення експертизи сорту

(i) Тип вирощування

- у теплиці [ ]
- у польових умовах [ ]

(ii) Основне використання

- для продажу у свіжому вигляді [ ]
- промислове перероблення (вкажіть тип) [ ]
- горщикова культура [ ]
- інше [ ]

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{6} з {6}	

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.46 Код UPOV: PORTU_OLE

Методика
проведення експертизи сортів портулаку городнього (*Portulaca oleracea* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Portulaca oleracea* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння або вкорінені живці
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:
- для сортів, що розмножуються вегетативно – 25 вкорінених живців;
- для сортів, що розмножуються насінням – до 1 г або 600 насінин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

Через непостійність денного світла, визначення забарвлення проводять за штучного освітлення або опівдні в кімнаті без прямих сонячних променів. Спектральний склад штучного світла освітлювального приладу має відповідати стандарту денного освітлення CIE D6500 з допустимим відхиленням, встановленим Британським стандартом 950 (частина I).

Для визначення забарвлення частину рослини розміщують на білому фоні, порівнюючи із RHS шкалою кольорів.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Для сортів, що розмножуються вегетативно, кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин. Для сортів, що розмножуються насінням, кожне дослідження включає щонайменше 40 рослин.

Використано документ UPOV TG/242/1, 2008.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлених ознак (якісні–QL, кількісні–QN, псевдоякісні–PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 (40)* рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 (40) рослин або частин 20 (40) рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 (20) рослин або частин 10 (20) рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 (40) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 (20) рослин або частин 10 (20) рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (19), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

Примітка : * - у дужках указано кількість рослин для сортів, що розмножуються насінням.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються насінням, приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: габітус (ознака 1);
- Квітка: пелюсткоподібні стамінодії (ознака 14);
- Квітка: діаметр (ознака 16);
- Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули) (ознака 20);
- Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули) (ознака 21);
- Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули) (ознака 22);
- Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням: Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули) (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

5.2 Якщо стан виявлення у Таблиці ознак позначено номером RHS шкали кольорів, то мають бути створені групи кольорів для використання цих ознак. Якщо ознаку включено до Технічної анкети, то групи кольорів мають бути однаковими.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(e) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів портулаку городнього

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QL	Рослина: габітус VG (a)	напівпрямий	1	Summer Duet Rose
		повзучий	2	Yubi Apricot
2. QN	Лише для сортів з напівпрямим габітусом. Рослина: за висотою MG, (a)	низька	3	
		середня	5	Summer Baby Orange
		висока	7	
3. (*) (+) QN	Рослина: за шириною VS (a)	вузька	3	Summer Joy Rose
		середня	5	Summer Baby Orange
		широка	7	
4. (*) QN	Рослина: кількість пагонів MS, (a)	мала	3	
		середня	5	Summer Baby Pink
		велика	7	Summer Baby Orange
5. (*) (+) QN	Пагін: антоціанове забарвлення VS (a)	відсутнє або дуже слабке	1	Sun White
		слабке	3	Summer Joy Pink
		помірне	5	Yubi Apricot
		сильне	7	Yubi Rose
6. (*) QL	Листок: черешок VS (b)	відсутній	1	Sun White
		наявний	9	Yubi Rose
7. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS, (b)	коротка	3	
		середня	5	Summer Joy Deep Rose
		довга	7	
8. (*) QN	Листкова пластинка: за шириною MS, (b)	вузька	3	Valencia Ivory Poach
		середня	5	Summer Joy Red
		широка	7	
9. (*) (+) QL	Листкова пластинка: форма VS (b)	еліптична	1	Sun Yellow
		лопатоподібна	2	Summer Baby Orange
10. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS, (b), (c)	слабка	3	Summer Baby Pink
		помірна	5	Yubi Apricot
		сильна	7	
11. (*) QL	Листкова пластинка: різнобарвність VG, (b), (c)	відсутня	1	Yubi Apricot
		наявна	9	Flare Cherry
12. (*) PQ	Листкова пластинка: колір різнобарвності VS, (b), (c)	світло-зелено-жовтий	1	Yubi Duet Song
		сірувато-зелений	2	Flare Cherry
		рожево-білий	3	Valencia Ivory Poach

1	2	3	4	5
13. (*) QL	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення краю VS, (b), (c)	відсутнє	1	Yubi Apricot
		наявне	9	Summer Baby Orange
14. (*) (+) QL	Квітка: пелюсткоподібні стамінодії VG, (d)	відсутні	1	Summer Joy Pink
		наявні	9	Summer Baby Orange
15. (*) (+) QN	Лише для сортів, у яких пелюсткоподібні стамінодії відсутні. Квітка: форма профілю з боку VS, (d)	плеската або злегка увігнута	1	Summer Duet Rose
		помірно увігнута	2	Summer Joy Golden
		сильно увігнута	3	Summer Joy Red
16. (*) QN	Квітка: діаметр MS (d)	малий	3	Valencia Ivory Poach
		середній	5	Yubi Apricot
		великий	7	Summer Joy Red
17. QL	Чашечка: антоціанове забарвлення VS, (d)	відсутнє	1	Sun White
		наявне	9	Yubi Rose
18. (*) (+) QL	Пелюстка: макула VG (d) (e)	відсутня	1	Summer Joy Red
		наявна	9	Yubi Apricot
19. (*) PQ	Пелюстка: забарвлення макули VS, (d), (e)	RHS шкала (вказати номер посилання)		
20. (*) (+) QL	Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули) MS, (d), (e)	один	1	Summer Joy Red
		два	2	Sun Rise
		понад два	3	
21. (*) (+) PQ	Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	RHS шкала (вказати номер посилання)		
22. (*) (+) PQ	Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	RHS шкала (вказати номер посилання)		

1	2	3	4	5
23. (*) (+) PQ	Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	смугами	1	Yubi Aprico
		поширення забарвлення в напрямку до верхівки	2	Summer Duet Ero
		до країв	3	Summer Duet Rose
24. (*) (+) PQ	Лише для сортів з більш, ніж двома забарвленнями: Пелюстка: розподіл третинного забарвлення (за винятком макули) VS, (d), (e)	смугами	1	Yubi Apricot
		поширення забарвлення в напрямку до верхівки	2	Summer Duet Ero
		до країв	3	Summer Duet Rose
25. QN	Пелюстка: за довжиною MS, (d)	коротка	3	Valencia Ivory Poach
		середня	5	Summer Joy Wine Red
		довга	7	Summer Joy Red
26. QN	Пелюстка: за шириною MS (d)	вузька	3	Summer Baby Orange
		середня	5	Sono Pink
		широка	7	Summer Joy Pink
27. (*) (+) QN	Пелюстка: ямкуватість VS, (d), (e)	відсутня або мілка	1	Yubi Apricot
		помірна	2	Yubi Rose
		глибока	3	
28. (*) PQ	Пелюсткоподібні стамінодії: основне забарвлення VS, (d), (e)	RHS шкала кольорів (вказати номер посилання)		
29. QN	Маточка: антоціанове забарвлення VS, (d)	відсутнє або дуже слабке	1	Sono Cream
		слабке	3	Valencia Ivory Poach
		помірне	5	Yubi Rose
		сильне	7	Yubi Apricot
30. (*) QN	Час початку цвітіння VG	ранній	3	Summer Baby Lemon Yellow
		середній	5	Summer Joy Ero
		пізній	7	Valencia Ivory Poach

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів портулаку городнього

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Обстеження проводять через місяць після першого цвітіння.

(b) Обстеження листка проводять на повністю розгорнутих листках на середній третині квітконоса через місяць після першого цвітіння.

(c) Обстеження забарвлення листка проводять на верхньому боці листка.

(d) Обстеження квітки проводять на повністю розкритій квітці за розтріскування пиляків.

(e) Обстеження пелюстки проводять на верхньому її боці.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Рослина: габітус.

1
Напівпрямий

2
повзучий

До 3. Рослина: за шириною.

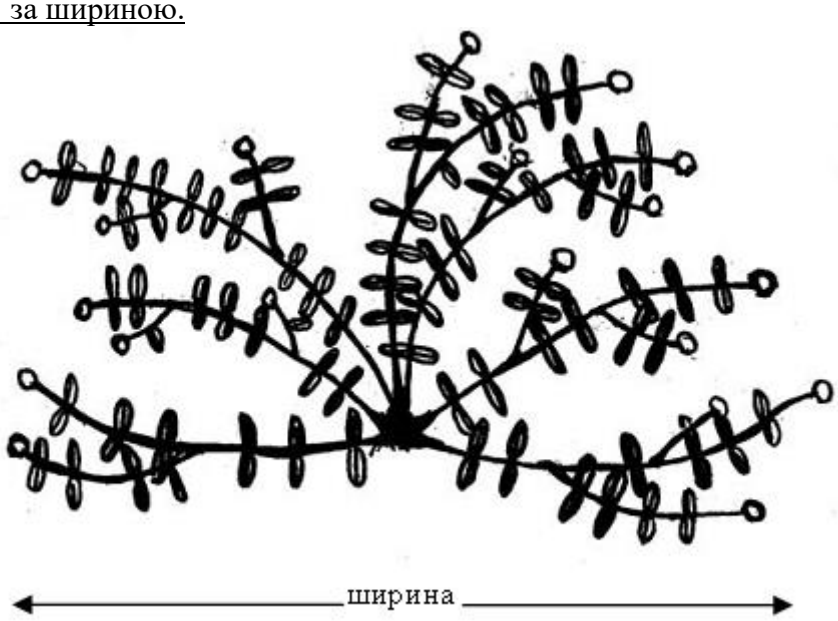

До 5. Пагін: антоціанове забарвлення

Антоціанове забарвлення обстежують на середній частині пагона.

До 9. Листкова пластинка: форма.

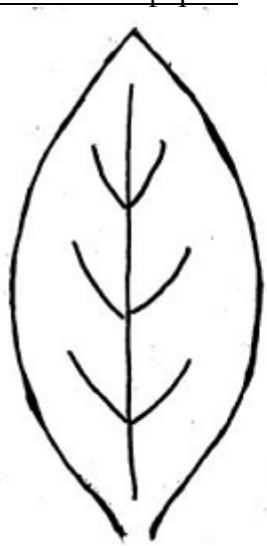

1
Еліптична

2
лопатоподібна

До 14. Квітка: пелюсткоподібні стамінодії.

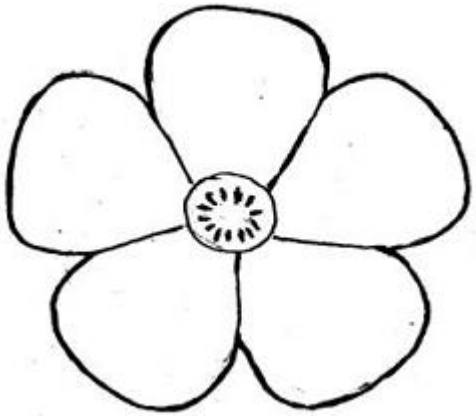

1
Відсутні

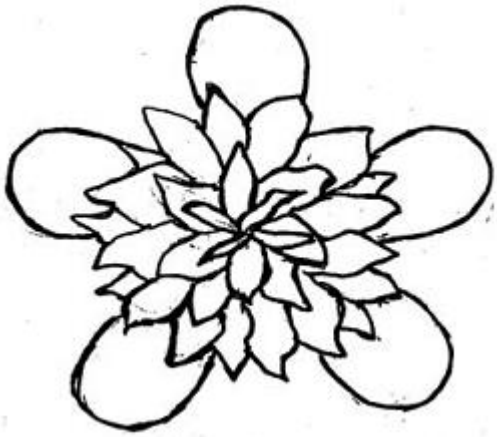

9
наявні

До 15. Лише для сортів, у яких пелюсткоподібні стамінодії відсутні. Квітка: форма профілю з боку.

1
Плеската або
злегка увігнута

2
помірно увігнута

3
сильно увігнута

До 18. Пелюстка: макула.

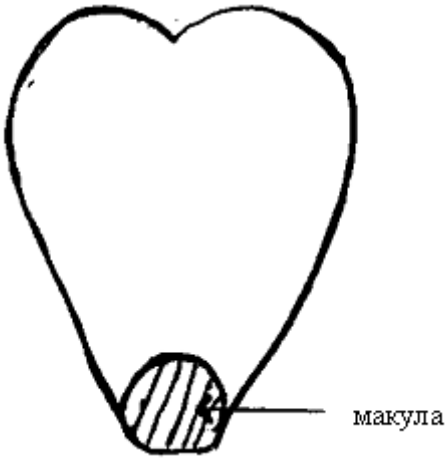

До 20. Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули).

1
Один

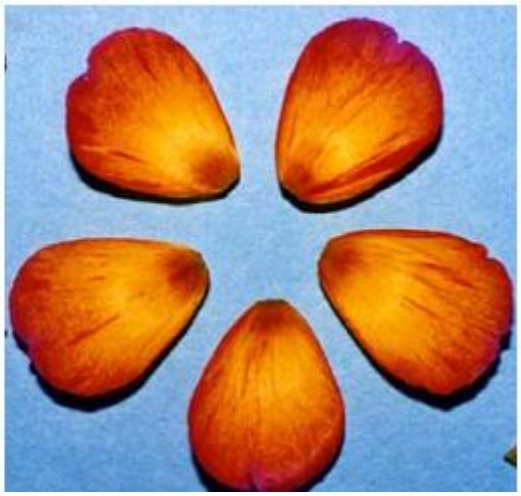

2
два

До 21. Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули).

До 22. Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули).

До 23. Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули).

До 24. Лише для сортів з більш, ніж двома забарвленнями. Пелюстка: розподіл третинного забарвлення (за винятком макули).

Основним забарвленням вважають те, що займає більшу площу поверхні.

Вторинним забарвленням вважають те, що займає другу за розміром площу поверхні.

Третинним забарвленням вважають те, що займає третю за розміром площу поверхні.

До 23–24. Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули) (23); Лише для сортів з більш, ніж двома забарвленнями. Пелюстка: розподіл третинного забарвлення (за винятком макули) (24).

.

1	2	3
Смугами	поширення забарвлення в напрямку до верхівки	до країв

До 27. Пелюстка: ямкуватість.

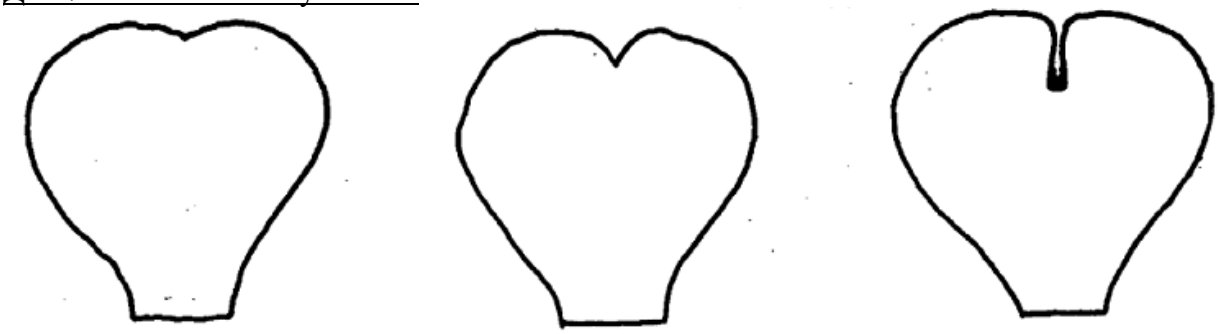

1	2	3
Відсутня або мілка	помірна	глибока

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Portulaca (*Portulaca oleracea* L.) (TG/242/1, UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 25 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg242.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Portulaca oleracea* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Портулак городній**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються вегетативно

(a) живцями [ ]

(b) розмноження *in vitro* [ ]

(c) інше (встановлений метод) [ ]

4.2.2 Сорти, що розмножуються насінням [ ]
(зазначте деталі)

4.2.3. Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: габітус	напівпрямий	Summer Duet Rose	1 [ ]
		повзучий	Yubi Apricot	2 [ ]
5.2 (14)	Квітка: пелюсткоподібні стамінодії	відсутні	Summer Joy Pink	1 [ ]
		наявні	Summer Baby Orange	9 [ ]
5.3 (16)	Квітка: діаметр	малий	Valencia Ivory Poach	3 [ ]
		середній	Yubi Apricot	5 [ ]
		великий	Summer Joy Red	7 [ ]
5.4 (20)	Пелюстка: кількість кольорів (за винятком макули)	один	Summer Joy Red	1 [ ]
		два	Sun Rise	2 [ ]
		понад два		3 [ ]
5.5i (21)	Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули)	RHS шкала (вказати номер посилання)		
5.5ii (21)	Пелюстка: основне забарвлення (за винятком макули)	біле		1 [ ]
		жовте		2 [ ]
		жовто-оранжеве		3 [ ]
		оранжеве		4 [ ]
		рожеве		5 [ ]
		червоне		6 [ ]
		пурпурове		7 [ ]
		фіолетове		8 [ ]
		інше		9 [ ]
5.6i (22)	Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули)	RHS шкала (вказати номер посилання)		
5.6ii (22)	Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: вторинне забарвлення (за винятком макули)	жовте		1 [ ]
		оранжеве		2 [ ]
		оранжево-коричневе		3 [ ]
		червоне		4 [ ]
		пурпурове		5 [ ]
		фіолетове		6 [ ]
		інше		7 [ ]
5.7 (23)	Лише для сортів з більш, ніж одним забарвленням. Пелюстка: розподіл вторинного забарвлення (за винятком макули)	смугами	Yubi Aprico	1 [ ]
		поширення забарвлення в напрямку до верхівки	Summer Duet Ero	2 [ ]
		до країв	Summer Duet Rose	3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}		
Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.48 Код UPOV: RHEUM_RHB_TAN

Методика
проведення експертизи сортів ревеню хвилястого (*Rheum rhabarbarum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Rheum rhabarbarum* L.

2. Необхідний садивний матеріал – рослини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити 10 рослин, достатніх для забезпечення 30 окремих кореневих бруньок.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості та сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 10 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/62/6, 1999.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад,
довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 10 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 10 рослин або частин 10 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 10 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленям ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 10 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

– Черешок: тип поперечного перерізу (ознака 14);

– Черешок: основне забарвлення шкірки (ознака 15);

– Черешок: забарвлення м’якоті (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів ревеню хвилястого

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Листкова пластинка: розмір MS	малий	3	Royal Red
		середній	5	Cherry Gem
		великий	7	Family Choice
2. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка	3	Merton Foremost
		помірна	5	The Sutton
		сильна	7	Cawood Oak
3. QN	Листкова пластинка: пухирчастість VS	слабка	3	The Sutton
		помірна	5	Mammoth
		сильна	7	Cawood Oak
4. QN	Листкова пластинка: хвилястість країв VS	слабка	3	Giant Grooveless Crimson
		помірна	5	Cawood Delight
		сильна	7	Kentville
5. (*) PQ	Листкова пластинка: форма верхівки VS	гостра	1	Early Sunrise
		тупа	2	Daw’s Champion
		округла	3	Giant Grooveless Crimson
6. (*) QL	Листкова пластинка: основа VG	відкрита	1	
		закрита	2	
		обгорнута	3	Victoria
7. (*) QN	Листкова пластинка: кількість жилок, що виходять з черешка MS	три	1	
		п’ять	2	Victoria
		сім	3	
8. (*) QL	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення головної жилки VS	відсутнє	1	Mammoth
		наявне	9	Cawood Delight
9. (*) QN	Черешок: положення у просторі VS	вертикальне	1	Stockbridge Cropper
		напіввертикальне	3	Prince Albert
		горизонтальне	5	Cawood Delight
10. (*) QN	Черешок: за довжиною MS	короткий	3	Early Superb
		середній	5	Cawood Delight
		довгий	7	The Sutton
11. (*) (+) QN	Черешок: за шириною MS	вузький	3	Early Sunrise
		середній	5	Kentville
		широкий	7	The Sutton
12. (*) (+) QN	Черешок: за товщиною MS	тонкий	3	
		середній	5	
		товстий	7	

1	2	3	4	5
13. QN	Черешок: відношення ширина/товщина MS	мале	3	
		середнє	5	
		довге	7	
14. (*) (+) QL	Черешок: тип поперечного перерізу VG	тип 1	1	Laxton’s No.1
		тип 2	2	Kentville
		тип 3	3	The Sutton
		тип 4	4	Giant Grooveless Crimson
		тип 5	5	Early Superb
		тип 6	6	Tobolsk
		тип 7	7	Daw’s Champion
		тип 8	8	Cawood Delight
15. (*) PQ	Черешок: основне забарвлення шкірки VS	зелене	1	
		червоне	2	Royal Red
16. (*) QL	Черешок: поширення покривного забарвлення шкірки біля основи VS	відсутнє	1	
		крапчасте	2	Prince Albert
		суцільне	3	The Sutton
17. (*) QL	Черешок: поширення покривного забарвлення шкірки посередині VS	відсутнє	1	
		крапчасте	2	The Sutton
		суцільне	3	Cawood Delight
18. (*) QL	Черешок: поширення покривного забарвлення шкірки дещо нижче листкової пластинки VS	відсутнє	1	Brown’s Crimson
		крапчасте	2	The Sutton
		суцільне	3	Cawood Delight
19. (*) QL	Черешок: опушення (як для 18) VS	відсутнє	1	Victoria, Goliath
		наявне	9	Mira
20. QN	Черешок: ребристість дорсального боку VS	відсутня або дуже слабка	1	Strawberry
		слабка	3	Merton Foremost
		помірна	5	Carters Forcing
		виражена	7	Family Choice
		дуже виражена	9	
21. (*) PQ	Черешок: забарвлення м’якоті VS	біле	1	Royal Red
		зелене	2	Cawood Oak
		рожеве	3	Giant Grooveless Crimson
		червоне	4	Early Sunrise
22. (*) QL	Квіткові бруньки: антоціанове забарвлення VS	відсутнє	1	
		наявне	9	

1	2	3	4	5
23. QN	Суцвіття: за щільністю VS	нещільне	3	Cawood Castle
		помірне	5	Brown's Crimson
		щільне	7	Daw's Challenge
24. QN	Суцвіття: кількість розгалужень MS	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
25. (*) QL	Квітконос: антоціанове забарвлення на першому вузлі, VS	відсутнє	1	
		наявне	9	
26. (*) QL	Квітконос: антоціанове забарвлення нижче першого вузла, VS	відсутнє	1	
		наявне	9	
27. (*) QN	Квітконос: час виявлення VG	ранній	3	Timperley Early
		середній	5	Daws Champion
		пізній	7	Cawood Oak

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів ревеню хвилястого

Усі обстеження проводять:

– на рослині і листку – до початку стеблування;

– на стеблі і центральному зонтику, а також вимірюють висоту рослин і визначають форму куща під час цвітіння центрального суцвіття;

– на листку – на третьому–четвертому вузлі головного стебла (найрозвиненішому листку розетки).

До 11+12+14. Черешок: за шириною (11), за товщиною (12), тип поперечного перерізу (14).

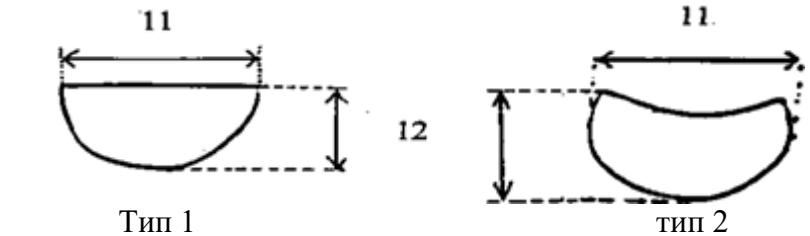

Тип 1 тип 2

тип 3 тип 4 тип 5

тип 6

тип 7

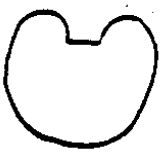

тип 8

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Rhubarb (*Rheum rhabarbarum* L.) (TG/62/6, UPOV) // Geneva. 1999-03-24. – 16 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg062.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1.Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Rheum rhabarbarum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Ревінь хвилястий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)

4.1.1. Сіянці [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.2 Мутації [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту [ ]
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються вегетативно

(a) кореневими живцями [ ]

(b) інше [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (10)	Черешок: за довжиною	короткий	The Sutton	3 [ ]
		середній	Cawood Delight	5 [ ]
		довгий	Early Superb	7 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {2} з {3}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.2 (14)	Черешок: тип поперечного перерізу	тип 1	Laxton's No.1	1 [ ]
		тип 2	Kentville	2 [ ]
		тип 3	The Sutton	3 [ ]
		тип 4	Giant Grooveless Crimson	4 [ ]
		тип 5	Early Superb	5 [ ]
		тип 6	Tobolsk	6 [ ]
		тип 7	Daw's Champion	7 [ ]
		тип 8	Cawood Delight	8 [ ]
5.3 (15)	Черешок: основне забарвлення шкірки	зелене		1 [ ]
		червоне	Royal Red	2 [ ]
5.4 (16)	Черешок: поширення покривного забарвлення шкірки біля основи	відсутнє		1 [ ]
		крапчасте	Prince Albert	2 [ ]
		суцільне	The Sutton	3 [ ]
5.5 (17)	Черешок: поширення покривного забарвлення шкірки посередині	відсутнє		1 [ ]
		крапчасте	The Sutton	2 [ ]
		суцільне	Cawood Delight	3 [ ]
5.6 (18)	Черешок: поширення покривного забарвлення шкірки дещо нижче листкової пластинки	відсутнє	Brown's Crimson	1 [ ]
		крапчасте	The Sutton	2 [ ]
		суцільне	Cawood Delight	3 [ ]
5.7 (21)	Черешок: забарвлення м'якоті	біле	Royal Red	1 [ ]
		зелене	Cawood Oak	2 [ ]
		рожеве	Giant Grooveless Crimson	3 [ ]
		червоне	Early Sunrise	4 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є наподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється відподібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.48 Код UPOV: RHEUM_ PAL

Методика

проведення експертизи сортів ревеню тангутського (*Rheum palmatum* L. var. *tanguticum* Maxim.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Rheum palmatum* L. var. *tanguticum* Maxim.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 10 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,0 × 1,0 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н.,
Ткаченко В. М., к. с.-г. н., УІЕСР, 2013.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: за висотою (ознака 2);
- Рослина: здатність до формування суцвіття у другий рік розвитку (ознака 4);
- Стебло: галуження (ознака 9);
- Черешок: основне забарвлення шкірки (ознака 18).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів ревеню тангутського

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) QN	Рослина: положення листків розетки VG 1	пряме напівпряме горизонтальне	3 5 7	
2. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG 3	дуже низька низька середня висока дуже висока	1 3 5 7 9	
3. (+) QN	Рослина: кількість пагонів другого року розвитку MS, 3	мала середня велика	3 5 7	
4. (*) QL	Рослина: здатність до формування суцвіття на другий рік розвитку VS, 3	відсутня наявна	1 9	
5. QN	Стебло: діаметр MS 3	малий середній великий	3 5 7	
6. (*) QL	Стебло: поверхня VS 3	гладенька ребриста борозенчаста	1 2 3	
7. QL	Стебло: наявність покривне забарвлення VS, 3	відсутнє наявне	1 9	
8. (*) QL	Для сортів з наявним покривним забарвленням: Стебло: характер забарвлення VS, 3	крапками штрихами крапками і штрихами	1 2 3	
9. (*) QN	Стебло: галуження MS 3	слабке помірне сильне	3 5 7	
10. PQ	Листок прикореневий: форма пластинки VS, 2	широкояйцеподібна округла інша	1 2 3	
11. (*) (+) QN	Листок прикореневий: пластинка за довжиною MS 2	дуже коротка коротка середня довга дуже довга	1 3 5 7 9	
12. (+) QN	Листок прикореневий: кількість лопатей пластинки MS, 2	мала середня велика	3 5 7	

1	2	3	4	5
13. QL	Листок прикореневий: рельєфність центральної жилки VS, 2	відсутня наявна	1 9	
14. (+) QN	Листок стебловий: пластинка за шириною MS, 3	вузька середня широка	3 5 7	
15. QL	Листкова пластинка: опушення верхнього боку VS, 3	відсутнє наявне	1 9	
16. QN	Черешок прикореневого листка: за довжиною MS, 2	короткий середній довгий	3 5 7	
17. QL	Черешок: опушення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
18. (*) PQ	Черешок: основне забарвлення шкірки VS, 2	зелене червоне інше	1 2 3	
19. (*) PQ	Черешок: забарвлення м’якоті VS 2	біле зелене рожеве червоне	1 2 3 4	
20. QN	Черешок: діаметр MS 2	малий середній великий	3 5 7	
21. (+) QN	Суцвіття (волоть): за довжиною MS, 3	коротке середнє довге	3 5 7	
22. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюстки VS 3	білувато-кремове жовте білувато-рожеве рожеве червоне	1 2 3 4 5	
23. (*) PQ	Плід (горішок): форма VS 4	яйцеподібна куляста	1 2	
24. (+) QN	Плід: за довжиною MS 4	короткий середній довгий	3 5 7	
25. PQ	Плід: забарвлення VS 4	червоно-буре коричнево-червоне коричневе	1 2 3	
26. QL	Плід: блиск поверхні VS 4	відсутній наявний	1 9	
27. (*) QN	Плід: маса 1000 шт. MS 4	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів ревеню тангутського

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сформований кущ до початку бутонізації
2	початок цвітіння
3	повне цвітіння
4	стиглі плоди

Загальний вигляд рослини

До 1. Рослина: положення листків розетки.

3	5	7
Пряме	напівпряме	горизонтальне

До 2. Рослина: за висотою, см.

Дуже низька – до 100, низька – 100–150, середня – 150–200, висока – 200–250, дуже висока – понад 250.

До 3. Рослина: кількість пагонів другого року розвитку, шт.

Мала – 1–2, середня – 3–4, велика – понад 4.

До 11. Листок прикореневий: пластинка за довжиною, см.

Дуже коротка – до 40, коротка – 40–60, середня – 60–80, довга – 80–100, дуже довга – понад 100.

До 12. Листок прикореневий: кількість лопатей пластинки, шт.

Мала – до 5, середня – 5–7, велика – понад 7.

До 14. Листок стебловий: за шириною, см.

Визначають у найширшому місці листка.

Вузький – до 5, середній – 5–8, широкий – понад 8.

До 21. Суцвіття (волоть): за довжиною, см.

Коротке – до 30, середнє – 30–45, довге – понад 45.

До 24. Плід: за довжиною, мм.

Короткий – до 6, середній – 6–8, довгий – понад 8.

9. Література

1. Біленко В. Г. Технологія вирощування лікарських рослин і використання їх у медичній та ветеринарній практиці / В. Г. Біленко, В. І. Лушпа, Б. Є. Якубенко, Д. С. Волох. – К.: Арістей, 2007. – С. 427–429.

2. Гринь В. П. Редкостные овощные и пряные культуры / В. П. Гринь, С. В. Кузнецова. – К. : Урожай, 1991. – С. 99–103.

3. Собко В. Г. Визначник рослин Київської області / В. Г. Собко, Л. П., Мордатенко. – К. : 2004. – С. 109.

4. Українська сільськогосподарська енциклопедія. – К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1972. – Т. 3. – С. 75.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Rheum palmatum* L.var. *tanguticum* Maxim.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Ревінь тангутський**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках, просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: за висотою	дуже низька низька середня висока дуже висока		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.2 (4)	Рослина: здатність до формування суцвіття на другий рік розвитку	відсутня наявна		1 [ ] 9 [ ]
5.3 (9)	Стебло: галуження	слабке помірне сильне		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.4 (18)	Черешок: основне забарвлення шкірки	зелене червоне інше		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, окрім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів).

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.15 Код UPOV: RAPHA_SAT_ SAT

Методика

проведення експертизи сортів редьки посівної (редиски)
(*Raphanus sativus* L. var. *sativus* Pers.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Raphanus sativus* L. var. *sativus* Pers.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 100 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожна експертиза включає щонайменше 200 рослин, розділених на два або більше повторень. Рекомендована схема розміщення сортів 0,45 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/64/6, 1999. Доповнення і зміни внесли: Андрющенко А. В., Кривицький К. М. к-ти б.н., Барбан О. Б. м.н.с. УІЕСР, 2010.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють всі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

– Плоїдність (ознака 1);

– Коренеплід: форма основи (ознака 21);

– Коренеплід: забарвлення шкірки (ознака 22);

– Лише для двокольорових сортів. Коренеплід: розмір білої верхівки (ознака 25).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів редьки посівної (редиски)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Плоїдність L 1	диплоїд	2	Amored
		тетраплоїд	4	Boy
2. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VS 1	відсутнє	1	
		наявне	9	Cerise
3. QN	Сім'ядолі: розмір MS 2	малий	3	Cerise
		середній	5	Korund
		великий	7	Boy, Fanal
4. QN	Листкова розетка: за шириною основи MS 2	вузька	3	Flamino
		середня	5	Amored
		широка	7	Rond écarlate
5. (*) QN	Листок: положення у просторі VS 3	пряме	1	Clipo, Karissima
		напівпряме	3	Balkar
		горизонтальне	5	Bel Image, Ronde Witte
6. (*) QN	Листок: за довжиною MS 3	короткий	3	Cerise
		середній	5	Amored, Novo
		довгий	7	National 2
7. PQ	Листкова пластинка: форма VS 3	вузькообернено-яйцеподібна	1	
		оберненояйцеподібна	3	Content
		широкообернено-яйцеподібна	5	Balkar
8. PQ	Листкова пластинка: форма верхівки VS 3	загострена	1	
		округла	2	Neckarperle
9. PQ	Листкова пластинка: відтінок зеленого забарвлення VS 3	відсутній	1	Saxa 2
		жовтуватий	2	Atlas, Serrida, Scarlet
		сіруватий	3	Balored, Flair, Polka
10. PQ	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS 3	слабка	3	Flamino
		помірна	5	Furabella
		сильна	7	Foxyred
11. (*) (+) QN	Листкова пластинка: кількість лопатей MS 3	дуже мала	1	Saxa 2
		мала	3	Frühwunder
		середня	5	Cracou, Salto
		велика	7	

1	2	3	4	5
12. QL	Листкова пластинка: надрізи краю VS 3	відсутні	1	
		наявні	9	
13. QN	Листкова пластинка: надрізи краю за глибиною MS 3	неглибокі	3	Apolo
		середні	5	Cracou
		глибокі	7	
14. QN	Листкова пластинка: опушення VS 3	слабке	3	Disco
		помірне	5	
		сильне	7	Delongpont, Rond écarlate
15. (*) QL	Черешок: антоціанове забарвлення VS 3	відсутнє	1	Fakir
		наявне	9	Flamboyant 2
16. QN	Черешок: інтенсивність антоціанового забарвлення MS 3	слабка	3	Flamino, Mirabeau
		помірна	5	Forro
		сильна	7	Pernot
17. (+) QN	Коренеплід: за товщиною MS 4	тонкий	3	Gaudry 2
		середній	5	
		товстий	7	Rond rose à très grand bout blanc
18. (*) QN	Коренеплід: головний корінь за шириною MS 4	вузький	3	Clipo
		середній	5	Apolo, Cerise, Flamboyant 2,
		широкий	7	
19. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма VS 4	поперечно-еліптична	1	Fakir
		округла	2	Cerise
		еліптична	3	
		обернено-яйцеподібна	4	
		широкопрямокутна	5	Delongpont
		прямокутна	6	Clipo, Fluo, Salto
		вузькопрямокутна	7	Albion, Apolo
		вузькообернено-трикутна	8	
		льодяна бурулька	9	Blanche transparente
20. PQ	Коренеплід: форма верхівки VS 4	увігнута	1	
		плеската	2	Ascari
		випукла	3	Arista

1	2	3	4	5
21. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма основи VS 4	вузькозагострена	1	Blanche transparente
		гостра	2	Flambo
		тупа	3	
		округла	4	Bamba
		плеската	5	À forcer rond écarlate
22. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення шкірки VS 4	однокольорове	1	Balored
		двокольорове	2	Flamboyant 2
23. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення верхньої частини VS 4	біле	1	Blanche transparente
		рожеве	2	
		червоне	3	
		фіолетове	4	
24. (*) PQ	Коренеплід: характер виявлення червоного забарвлення у верхній частині VS 4	яскраво-червоне (забарвлення кіноварі)	1	Flamino
		багряне	2	Fakir
		кармінове	3	Parat
25. (*) QN	Лише для двокольорових сортів: Коренеплід: розмір білої верхівки MS 4	дуже малий	1	Demi-long écarlate à très petit bout blanc 2
		малий	3	Delikat, Flamino
		середній	5	Fakir, Pépito
		великий	7	Séraphin
		дуже великий	9	Rond rose à très grand bout blanc 2
26. QN	Коренеплід: кора за товщиною MS 4	тонка	3	Karissima
		середня	5	Boy
		товста	7	Ilka
27. PQ	Коренеплід: забарвлення м’якоті VS 4	напівпрозоре біле	1	Albion,
		матове біле	2	Hilmar
		інше	3	
28. (*) QN	Час достигання VG	дуже ранній	1	
		ранній	3	Apolo, Rota
		середній	5	Cerise
		пізній	7	Flamboyant 2
		дуже пізній	9	
29. (*) QN	Коренеплід: здатність до утворення дупла MS 4	відсутня або дуже слабка	1	Altox
		слабка	3	Apolo
		середня	5	Aviso
		сильна	7	Boy, Cherry Belle
		дуже сильна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів редьки посівної (редиски)

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз розвитку рослин редьки посівної
1	Паросток
2	Сім'ядолі
3	Повністю сформована розетка
4	Сформований товарний коренеплід

До 11. Листкова пластинка: кількість лопатей.

Частини листкової пластинки вважають лопатями, якщо розріз краю досягає принаймні половини відстані між краями листка і середньою жилкою.

До 17. Коренеплід: за товщиною, см.

Тонкий – до 2, середній – 2–3, товстий – понад 3.

До 19. Коренеплід: форма.

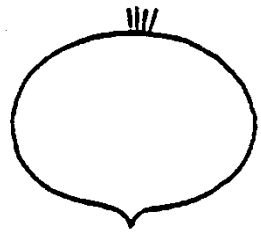

1
Поперечно-еліптична

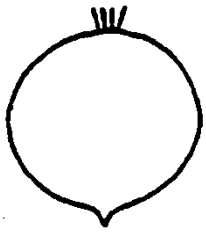

2
округла

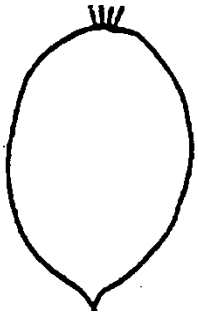

3
еліптична

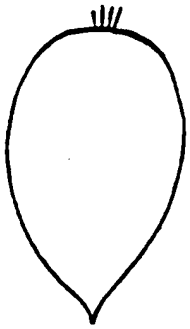

4
обернено-яйцеподібна

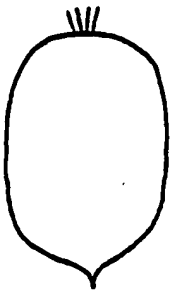

5
широкопрямокутна

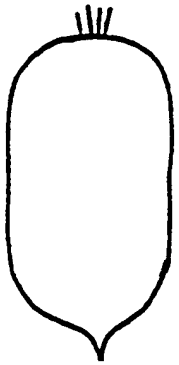

6
прямокутна

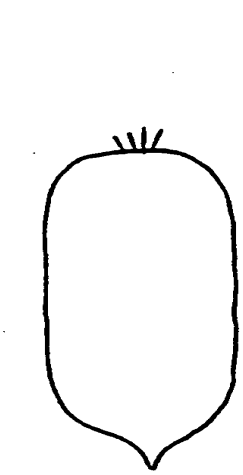

7
вузькопрямокутна

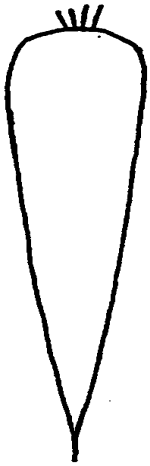

8
вузькообернено трикутна

9
льодяна бурулька

До 21. Коренеплід: форма основи.

1
Вузькозагострена

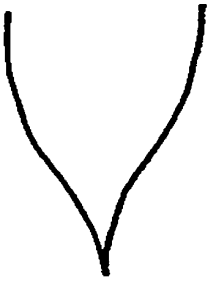

2
гостра

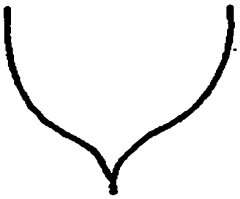

3
тупа

4
округла

5
плеската

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Radish (*Raphanus sativus* L. var *sativus* Pers.) (TG/64/6, UPOV) // Geneva. 1999-03-23. – 18 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg064.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Raphanus sativus* L. var. *sativus* Pers.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Редька посівна (редиска)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4.Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Походження і схема селекції
(a) Перехреснозапильний сорт [ ]
(b) Простий гібрид [ ]
(c) Трилінійний гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(вкажіть деталі)
……
4.2 Інша інформація

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Плоїдність	диплоїд	Amored, Arista	2 [ ]
		тетраплоїд	Boy, Simox	4 [ ]
5.2 (19)	Коренеплід: форма	поперечно-еліптична	Fakir	1 [ ]
		округла	Cerise	2 [ ]
		еліптична		3 [ ]
		обернено-яйцеподібна		4 [ ]
		широкопрямокутна	Delongpont	5 [ ]
		прямокутна	Clipo, Fluo, Salto	6 [ ]
		вузькопрямокутна	Albion, Apolo	7 [ ]
		обернено-вузькотрикутна		8 [ ]
		льодяна бурулька	Blanche transparente	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {2} з {3}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.3 (21)	Коренеплід: форма основи	вузькозагострена	Blanche transparente	1 [ ]
		гостра	Flambo	2 [ ]
		тупа		3 [ ]
		округла	Bamba, Callisto	4 [ ]
		плеската	À forcer rond écarlate	5 [ ]
5.4 (22)	Коренеплід: забарвлення шкірки	однокольорове	Balored, Cerise	1 [ ]
		двокольорове	Flamboyant 2	2 [ ]
5.5 (23)	Коренеплід: забарвлення верхньої частини	біле	Blanche transparente	1 [ ]
		рожеве		2 [ ]
		червоне		3 [ ]
		фіолетове		4 [ ]
5.6 (25)	Лише для двокольорових сортів: Коренеплід: розмір білої верхівки	дуже малий	Demi-long écarlate à très petit bout blanc 2	1 [ ]
		малий	Delikat, Flamino	3 [ ]
		середній	Fakir, Pépito	5 [ ]
		великий	Séraphin	7 [ ]
		дуже великий	Rond rose à très grand bout blanc 2	9 [ ]
5.7 (28)	Час достигання	дуже ранній		1 [ ]
		ранній	Apolo, Rota	3 [ ]
		середній	Cerise, Саксонія	5 [ ]
		пізній	Flamboyant 2	7 [ ]
		дуже пізній		9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібніший. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Стійкість до шкідників і хвороб

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

7.2 Особливі умови для проведення експертизи сорту

7.2.1 Використання

- в теплиці
- у відкритому грунті: весна [ ]
  літо [ ]
  осінь [ ]
  зима [ ]

7.2.2 Інші умови

7.3 Інша інформація

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.15

Код UPOV: RAPHA_SAT_NIG
RAPHA_SAT_LOB
RAPHA_SAT_ACA

Методика

проведення експертизи сортів редьки чорної (*Raphanus sativus* L. var. *niger* (Mill.) S. Kerner) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Raphanus sativus* L. var. *niger* (Mill.) S. Kerner, редьки китайської (лобо) (*Raphanus sativus* L. convar. *lobo* Sazon. et Stankev. var. *lobo*) і дайкону (*Raphanus sativus* L. ssp. *acanthiformis* (Morel) Stankev).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 50 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати два незалежні цикли вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожна експертиза включає щонайменше 60 рослин у теплиці або 90 у відкритому ґрунті, поділених між двома або більше повтореннями. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 х 0,25 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/63/6, 1999. Доповнення і зміни внесено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М. к-ти б.н., Барбан О. Б., м.н.с. УІЕСР, 2010.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин у теплиці або 90 у відкритому ґрунті рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 (90) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільни

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Плоїдність (ознака 1);
- Листкова пластинка: лопаті (розсіченість до центральної жилки) (ознака 11);
- Листкова розетка: форма (ознака 18);
- Коренеплід: забарвлення шкірки (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів редьки чорної, редьки китайської (лобо) і дайкону

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Плоїдність L	диплоїд	2	Unus Treid
		тетраплоїд	4	Rex
2. (*) QL	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля VS 2	відсутнє	1	Minowase Summer Cross Nr. 3
		наявне	9	Kaiser
3. (+) PQ	Сім'ядолі: форма VS 2	серцеподібна	1	Münchner Bier
		широкосерцеподібна	2	Kaiser
4. QN	Сім'ядолі: розмір MS 2	малий	3	
		середній	5	Servatius
		великий	7	Unus Treib
5. QN	Листкова розетка: кількість повністю розвинутих листків MS 3	мала	3	
		середня	5	Rex
		велика	7	
6. (*) PQ	Листок: положення у просторі MS 3	пряме	1	Rex
		напівпряме	2	Unus Treib
		горизонтальне	3	Minowase Summer Cross Nr. 3
7. (*) QN	Листок: за довжиною MS 3	короткий	3	
		середній	5	Noir long maraîcher,Rex
		довгий	7	Noir gros rond d'hiver, Ovale blanc de Munich
8. PQ	Листкова пластинка: форма VS 3	вузько оберненояйцеподібна	1	Florian
		оберненояйцеподібна	2	
		широко оберненояйцеподібна	3	Mantanghong
9. PQ	Листкова пластинка: відтінок зеленого кольору VS 3	відсутній	3	Minowase Summer Cross Nr. 3
		жовтуватий	5	Rex
		сіруватий	7	Silverstar
10. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS 3	слабка	3	Silverstar
		помірна	5	Mino early
		сильна	7	Houseking

1	2	3	4	5
11. (*) (+) QL	Листкова пластинка: лопаті (розсіченість до центральної жилки) MS 3	відсутня	1	Rex, Wiela
		наявна	9	Unus Treib
12. (*) QN	Листкова пластинка: кількість лопатей (як для 11) MS 3	дуже мала	1	Ostergruß rosa 2
		мала	3	Unus Treib
		середня	5	De cinq semaines rose 3
		велика	7	Noir long maraîcher
		дуже велика	9	Mikura Cross
13. QN	Листкова пластинка: розмір кінцевої лопаті MS 3	малий	3	Omny, Silverstar
		середній	5	Rose d'hiver de Chine, Unus Treib
		великий	7	
14. QN	Листкова пластинка: розрізи краю за глибиною MS 3	мілкі	3	Unus Treib
		середні	5	
		глибокі	7	
15. QL	Черешок: антоціанове забарвлення VS 3	відсутнє	1	Noir gros rond d'hiver, Omny
		наявне	9	Rose d'hiver de Chine, Violet de Gournay
16. (*) (+) QN	Коренеплід: за довжиною MS 4	дуже короткий	1	Runder weißer
		короткий	3	Jaune d'or oval
		середній	5	Noir gros long d'hiver
		довгий	7	
		дуже довгий	9	
17. QN	Коренеплід: за товщиною MS, 4	тонкий	3	Ostergruß rosa 2
		середній	5	Rex
		товстий	7	Noir gros rond d'hiver
18. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма VS 4	поперечно-еліптична	1	Jumbo Scarlet
		округла	2	Noir gros rond d'hiver
		еліптична	3	
		вузькоеліптична	4	Langer schwarzer WinterMunc
		обернено-яйцеподібна	5	Münchner Bier, Jaune d'or ovale
		прямокутна	6	Noir long maraîcher, Tsukushi Spring Cross
		оберненотрикутна	7	Oval blanc de Munich
		обернено-вузькотрикутна	8	Rex
		льодяна бурулька	9	De cinq semaines rose 3,Minowase Summer Cross, Nr. 3

1	2	3	4	5
19. (+) PQ	Коренеплід: форма головки кореня VS 4	плеската	1	Minowase Summer Cross Nr. 3
		округла	2	Rex
		конічна	3	
20. (+) PQ	Коренеплід: форма основи VS 4	вузькозагострена	1	Minowase Summer Cross Nr. 3
		загострена	2	Münchner Bier
		тупа	3	Tsukushi Spring Cross
		округла	4	Noir gros rond d'hiver
		плеската	5	Jumbo Scarlet
21. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення шкірки VS 4	біле	1	Rex
		жовте	2	Jaune d'or ovale
		коричневе	3	Fridolin braun
		рожеве	4	De cinq semaines rose 3
		червоне	5	Belrosa
		червоногаряче	6	Ostergruß rosa 2
		пурпурове	7	
		фіолетове	8	Violet de Gournay
		чорне	9	Noir gros rond d'hiver
22. QN	<u>Лише для сортів з білим коренеплодом.</u> Коренеплід: інтенсивність зеленого забарвлення країв головки VS 4	відсутнє або дуже слабка	1	Minowase Summer Cross Nr. 3
		слабка	3	
		помірна	5	Tsukushi Spring Cross
		сильна	7	Münchner Bier
		дуже сильна	9	
23. QL	<u>Лише для сортів з білим коренеплодом.</u> Коренеплід: антоціанове забарвлення	відсутнє	1	Rex
		наявне	9	Neckarruhm weiß
24. QN	Коренеплід: горбкуватість поверхні VS	відсутня або дуже слабка	1	Minowase Summer Cross Nr. 3
		слабка	3	
		помірна	5	Unus Treib
		сильна	7	Münchner Bier
		дуже сильна	9	
25. PQ	Коренеплід: забарвлення м'якоті VS	напівпрозоре біле	1	Minowase Summer Cross Nr. 3
		матове біле	2	Noir gros long d'hiver de Paris
		зелене	3	Green Meat
		червоне	4	Mantanghong

1	2	3	4	5
26. (*) QN	Час збиральної стиглості VG	ранній	3	Rex
		середній	5	
		пізній	7	
27. (*) QN	Коренеплід: здатність до утворення дупла VS	відсутня або дуже слабка	1	South Pole, Runder Schwarzer
		слабка	3	
		помірна	5	Unus Treib
		сильна	7	
		дуже сильна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів редьки чорної

Коди фаз росту й розвитку рослин, в які слід проводити обстеження

Коди	Фази росту й розвитку
1	Паросток
2	Сформовані сім'ядольні листки
3	Сформована розетка листків (через 45 діб після сходів)
4	Сформований товарний коренеплід

До 3. Сім'ядолі: форма.

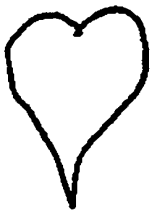

1
Серцеподібна

2
широкосерцеподібна

До 11. Листкова пластинка: лопаті (розсіченість до центральної жилки).

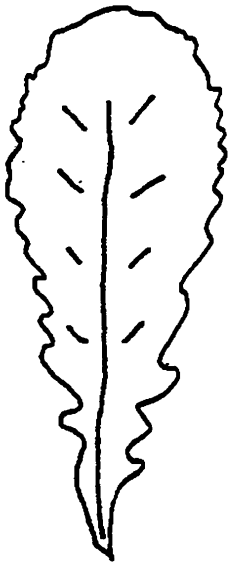

1
Відсутні

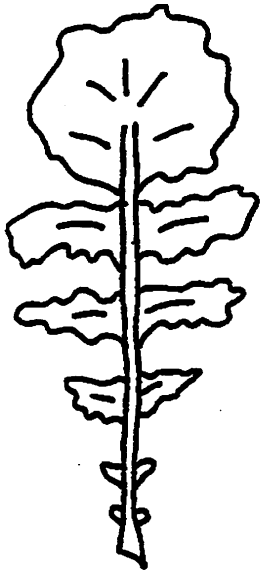

9
наявні

До 18. Коренеплід: форма.

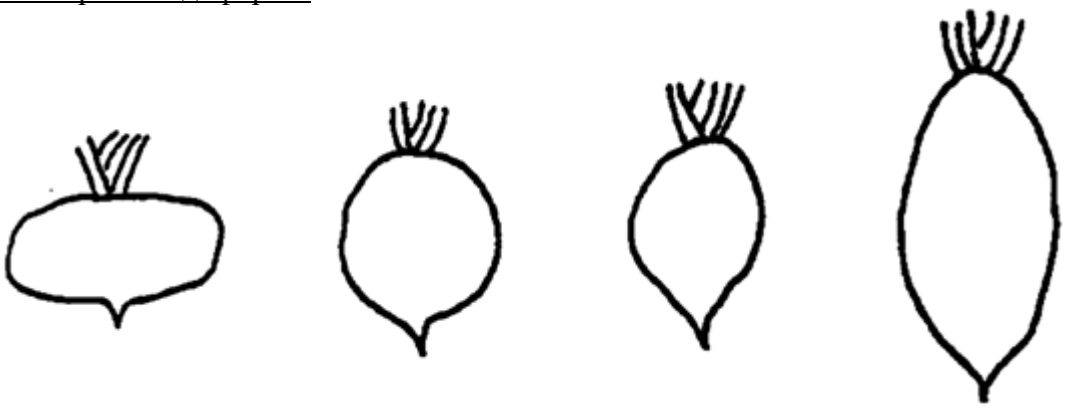

1 Поперечно-еліптична | 2 округла | 3 еліптична | 4 вузькоеліптична

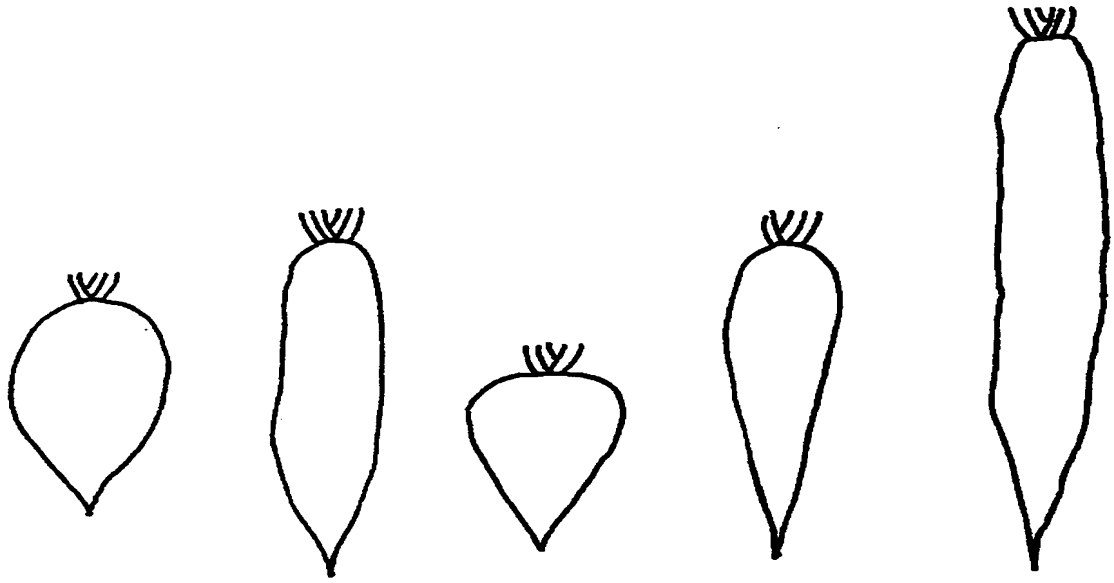

5 обернено-яйцеподібна | 6 прямокутна | 7 обернено-трикутна | 8 обернено-вузько-трикутна | 9 льодяна бурулька

До 19. Коренеплід: форма головки кореня.

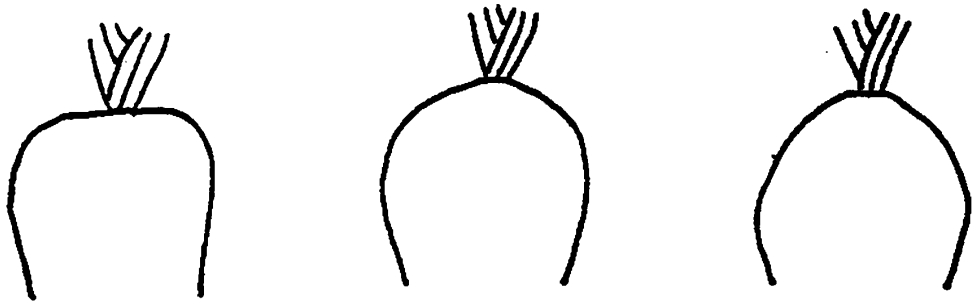

1 Плеската | 2 округла | 3 конічна

До 20. Коренеплід: форма основи.

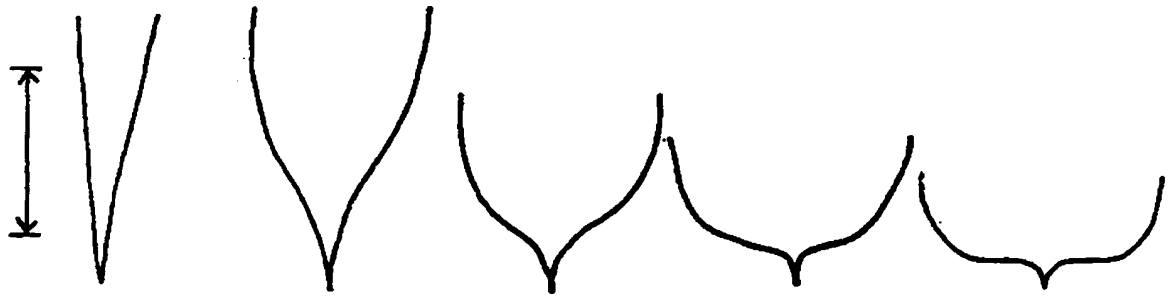

1	2	3	4	5
Вузькозагострена	загострена	тупа	округла	плеската

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Black Raddish (*Raphanus sativus* L. var. *niger* (Mill). S. Kerner) (TG/63/6, UPOV) // Geneva. 1999-03-24. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg063.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Raphanus sativus* L. var. *niger* (Mill.) S. Kerner	[ ]
1.2 Загальноприйнята назва	**Редька чорна**	
2.1 Ботанічна назва	*Raphanus sativus* L. convar. *lobo* Sazon. et Stankev. var. *lobo*	[ ]
2.2 Загальноприйнята назва	**Редька китайська (лобо)**	
3.1 Ботанічна назва	*Raphanus sativus* L. ssp. *acanthiformis* (Morel) Stankev	[ ]
3.2 Загальноприйнята назва	**Дайкон**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Походження і схема селекції
- (a) Перехреснозапильний сорт [ ]
- (b) Простий гібрид [ ]
- (c) Трилінійний гібрид [ ]
- (d) Інше [ ]

(вкажіть деталі)

…….

4.2 Інша інформація

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти еталони	Коди
5.1 (1)	Плоїдність	диплоїд	Unus Treid	2 [ ]
		тетраплоїд	Rex	4 [ ]
5.2 (2)	Паросток: антоціанове забарвлення гіпокотиля	відсутнє	Minowase Summer Cross Nr. 3	1 [ ]
		наявне	Kaiser	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{2} з {3}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти еталони	Коди
5.3 (16)	Коренеплід: за довжиною	дуже короткий	Runder weißer	1 [ ]
		короткий	Jaune d'or oval	3 [ ]
		середній	Noir gros long d'hiver	5 [ ]
		довгий		7 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]
5.4 (18)	Коренеплід: форма	поперечно-еліптична	Jumbo Scarlet	1 [ ]
		округла	Noir gros rond d'hiver	2 [ ]
		еліптична		3 [ ]
		вузькоеліптична	Langer schwarzer Winter	4 [ ]
		оберненояйцеподібна	Jaune d'or ovale, Münchner Bier	5 [ ]
		прямокутна	Noir long maraîcher, Tsukushi Spring Cross	6 [ ]
		обернено-трикутна	Oval blanc de Munich	7 [ ]
		оберненовузько-трикутна	Rex	8 [ ]
		льодяна бурулька	De cinq semaines rose 3, Minowase Summer Cross Nr. 3	9 [ ]
5.5 (21)	Коренеплід: забарвлення шкірки	біле	Rex	1 [ ]
		жовте	Jaune d'or ovale	2 [ ]
		коричневе	Fridolin braun	3 [ ]
		рожеве	De cinq semaines rose 3	4 [ ]
		червоне	Belrosa	5 [ ]
		червоногаряче	Ostergruß rosa 2	6 [ ]
		пурпурове		7 [ ]
		фіолетове	Violet de Gournay	8 [ ]
		чорне	Noir gros rond d'hiver	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Стійкість до шкідників і хвороб

7.2 Особливі умови для проведення експертизи сорту

7.2.1 Використання

- в теплиці
- у відкритому грунті: весна [ ]
  літо [ ]
  осінь [ ]
  зима [ ]

7.2.2 Інші умови

7.3 Інша інформація

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.85 Код UPOV: RAPHA_SAT

Методика

проведення експертизи сортів редьки олійної

(*Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 1 кг.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 300 рослин, розділених на два або більше повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 х 0,30 м. Для групової оцінки ознак досліджують щонайменше 300 рослин, закладених в окремій повторності. За необхідності проводять додаткову експертизу.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/ 178/3/, 2001.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 300 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 300 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 100 рослин або частин 100 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові; зі 100 – п’ять нетипових, із 300 – 10 нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Плоїдність (ознака 1);
- Час цвітіння (ознака 12);
- Квітка: забарвлення пелюсток (ознака 14).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів редьки олійної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Плоїдність 05	диплоїд	2	Pegletta
		тетраплоїд	4	Romulus
2. (+) QN	Сім'ядолі: за довжиною MS 11	короткі	3	
		середні	5	Siletina
		довгі	7	Mira
3. (+) QN	Сім'ядолі: за шириною MS 11	вузькі	3	
		середні	5	Siletina
		широкі	7	Iris
4. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG 19–30	слабка	3	
		помірна	5	Diabolo
		сильна	7	Mator
5. (*) (+) QL	Листок: частки VS 19–30	відсутні	1	
		наявні	9	Pegletta
6. (*) (+) QN	Листок: кількість часток (повністю розвинений листок) MS 19–30	мала	3	Colonel
		середня	5	Nemex
		велика	7	Regresso
7. (+) QN	Листок: зубчастість краю VG 19–30	слабка	3	Pecari
		помірна	5	Resal
		сильна	7	Kwatro
8. (*) (+) QN	Листок: за довжиною (пластинка і черешок) MS 19–30	короткий	3	Tempo
		середній	5	Resal
		довгий	7	Toro
9. (*) (+) QN	Листок: за шириною (у найширшому місці) MS 19–30	вузький	3	Tempo
		середній	5	Resal
		широкий	7	Slobolt
10. (+) QN	Листок: черешок за довжиною MS, 19–30	короткий	3	Tempo
		середній	5	Resal
		довгий	7	
11. (+) QN	Рослина: за висотою (під час бутонізації) VG 52	низька	3	Colonel
		середня	5	Toro
		висока	7	Siletta Nova

1	2	3	4	5
12. (*) (+) QN	Час цвітіння MS 60	дуже ранній	1	Iris
		ранній	3	Siletina
		середній	5	Trick
		пізній	7	Nemex
		дуже пізній	9	Ultimo
13. (+) QN	Рослина: за висотою під час цвітіння VG 65	низька	3	Tempo
		середня	5	Resal
		висока	7	Siletta Nova
14. (*) (+) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VG 65	біле	1	Ultimo
		фіолетове	2	Radical, Toro
		червонувате	3	Mator
		жовте	4	
15. (*) QN	Рослина: за загальною довжиною MS 89	дуже коротка	1	Mator
		коротка	3	Toro
		середня	5	Adagio
		довга	7	Siletta Nova
		дуже довга	9	
16. (*) (+) QN	Стручок: за довжиною (між плодоніжкою і носиком) MS, 89	короткий	3	Tempo
		середній	5	Pegletta
		довгий	7	Ultimo
17. (+) QN	Стручок: носик за довжиною MS 89	короткий	3	Tempo
		середній	5	Siletina
		довгий	7	Toro
18. (+) QN	Стручок: за шириною MS 89	вузький	3	Radical
		середній	5	Toro
		широкий	7	Pegletta
19. (+) QN	Стручок: плодоніжка за довжиною MS, 89	коротка	3	Nemex
		середня	5	Mator
		довга	7	Toro
20. (+) QN	Стручок: кількість насінин MS, 89	мала	3	Romulus
		середня	5	Pegletta
		велика	7	
21. QN	Насіння: маса 1000 шт. MS 89	дуже мала	1	
		мала	3	Siletina
		середня	5	Adagio
		велика	7	
		дуже велика	9	Romulus
22. (+) QN	Тенденція до формування суцвіття в рік сівби за пізньолітнього вирощування VG	відсутня або дуже слабка	1	Ultimo
		слабка	3	Resal
		середня	5	Romulus
		сильна	7	Peglatta
		дуже сильна	9	Iris

1	2	3	4	5
23. (*) (+) PQ	Корінь: забарвлення VS	біле	1	Nemex
		червоне	2	Mator
		фіолетове	3	
		чорнувато-коричневе	4	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів редьки олійної

Фенологічні стадії росту відповідно до BBCH - ідентифікаційного ключа для ріпаку (Meier, 1997)

Коди	Опис
1	2
Основна стадія росту 0: Проростання	
00	Сухе насіння
01	Початок набубнявіння насіння
03	Насіння набубнявіло повністю
05	Поява корінця із насіння
07	Поява гіпокотиля з сім'ядолями із насіння
08	Проростання гіпокотиля із сім'ядолями до поверхні ґрунту
09	Поява сім'ядолей на поверхні ґрунту
Основна стадія росту 1: Розвиток листків	
10	Сім'ядолі повністю розгорнулися
11	1-й листок розгорнувся
12	2 листки розгорнулися
13	3 листки розгорнулися
14	4 листки розгорнулися
15	5 листків розгорнулися
16	6 листків розгорнулися
17	7 листків розгорнулися
18	8 листків розгорнулися
19	9 або більше листків розгорнулися
Основна стадія росту 2: Формування бічних пагонів	
20	бічні пагони відсутні
21	початок розвитку бічного пагону: видно 1-й бічний пагін
22	з'явилося 2 бічних пагони
23	з'явилося 3 бічних пагони
24	з'явилося 4 бічних пагони
25	з'явилося 5 бічних пагонів
26	з'явилося 6 бічних пагонів
27	з'явилося 7 бічних пагонів
28	з'явилося 8 бічних пагонів
29	кінець розвитку бічних пагонів: з'явилося 9 або більше бічних пагонів
Основна стадія росту 3: Подовження стебла	
30	початок подовження стебла: не міжвузля («розетка»)
31	поява 1-го міжвузля
32	поява 2-го міжвузля
33	поява 3-го міжвузля

1	2
34	поява 4-го міжвузля
35	поява 5-го міжвузля
36	поява 6-го міжвузля
37	поява 7-го міжвузля
38	поява 8-го міжвузля
39	поява 9 або більше міжвузлів
Основна стадія росту 4:	
Основна стадія росту 5: Поява суцвіття	
50	наявні квіткові пуп'янки, прикриті листками
51	квіткові пуп'янки явно вищі («зелений пуп'янок»)
52	квіткові пуп'янки вільні, на рівні наймолодших листків
53	квіткові пуп'янки значно вище молодих листків
55	окремі квіткові пуп'янки (головне суцвіття) видно, але все ще закриті
57	окремі квіткові пуп'янки (вторинне суцвіття) видно, але все ще закриті
59	видно перші пелюстки, квіткові пуп'янки все ще закриті («жовтий пуп'янок»)
Основна стадія росту 6: Цвітіння	
60	перші квітки відкриті
61	10% квіток на головній китиці відкриті, головна китиця видовжена
62	20% квіток на головній китиці відкриті
63	30% квіток на головній китиці відкриті
64	40% квіток на головній китиці відкриті
65	повне цвітіння: 50% квіток на головній китиці відкриті, старі пелюстки обпали
67	цвітіння припиняється: більшість пелюсток обпало
69	кінець цвітіння
Основна стадія росту 7: Утворення плодів	
71	10% стручків досягли кінцевого розміру
72	20% стручків досягли кінцевого розміру
73	30% стручків досягли кінцевого розміру
74	40% стручків досягли кінцевого розміру
75	50% стручків досягли кінцевого розміру
76	60% стручків досягли кінцевого розміру
77	70% стручків досягли кінцевого розміру
78	80% стручків досягли кінцевого розміру
79	майже всі стручки досягли кінцевого розміру
Основна стадія росту 8: Достигання	
80	початок достигання: насіння зелене, стручки виповнені
81	10% стручків достигло, насіння темне і тверде
82	20% стручків достигло, насіння темне і тверде
83	30% стручків достигло, насіння темне і тверде
84	40% стручків достигло, насіння темне і тверде
85	50% стручків достигло, насіння темне і тверде
86	60% стручків достигло, насіння темне і тверде
87	70% стручків достигло, насіння темне і тверде
88	80% стручків достигло, насіння темне і тверде
89	повне достигання: майже всі стручки стиглі, насіння темне і тверде

До 1. Плоїдність.

Плоїдність визначають щонайменше на 100 паростках.

До 2+3. Сім'ядолі: за довжиною (2), за шириною (3).

Вимірюють на рослинах у теплиці. Якщо дві сім'ядолі відрізняються за розмірами, слід міряти більшу. Довжина – це відстань між виїмкою верхівки і місцем, де ширина черешка становить біля 4 мм. Ширину вимірюють у найширшому місці сім'ядолі.

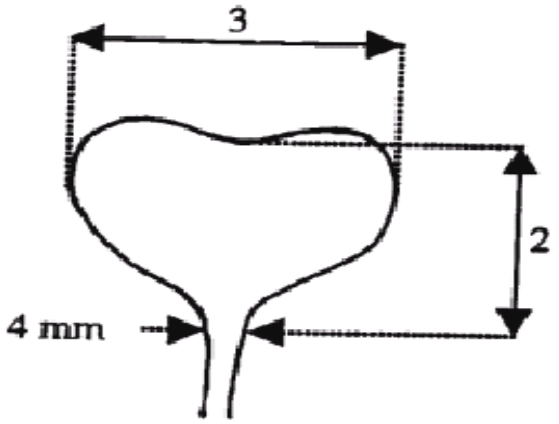

До 5+6. Листок: частки (5), кількість часток (повністю розвинений листок) (6).

1
Відсутні

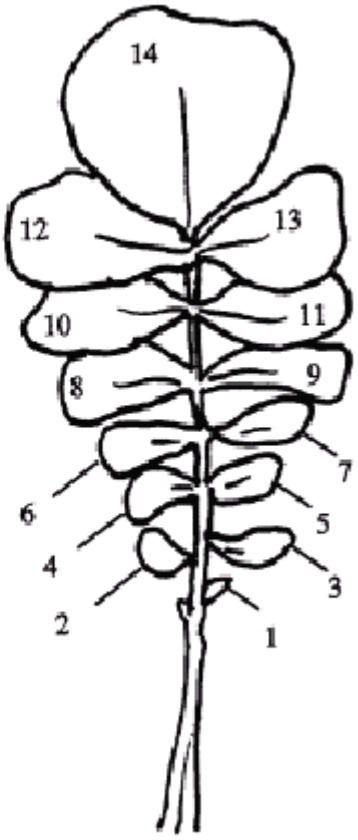

2
наявні

До 7+8+9+10. Листок: зубчастість краю (7), за довжиною (пластинка і черешок) (8), за шириною (у найширшому місці) (9), черешок за довжиною (10).

7 – частина, на якій слід визначати зубчастість (ознака 7).

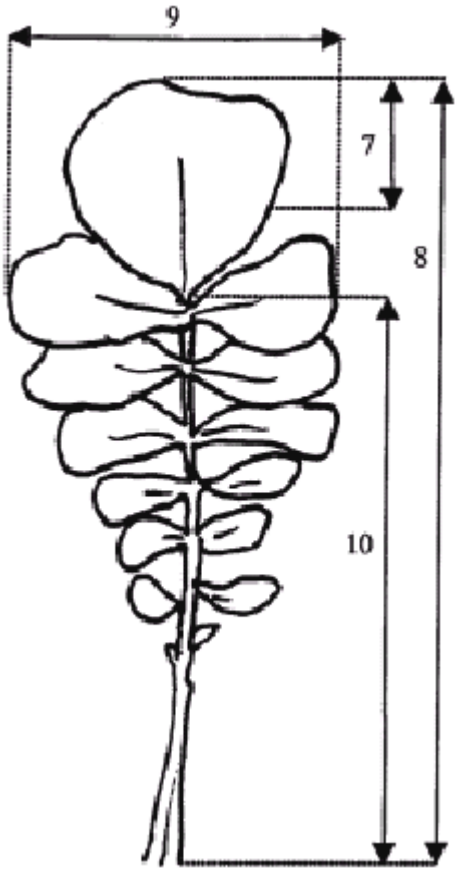

До 11. Рослина: за висотою (під час бутонізації).

Висоту слід вимірювати, коли 50% рослин знаходяться у стадії 52.

До 12. Час цвітіння.

Обстежують щонайменше тричі на тиждень або частіше. Фіксують дату, за необхідності, інтерполюють, коли на 50% рослин з'явилася одна відкрита квітка.

До 13. Рослина: за висотою під час цвітіння.

Висоту рослин слід вимірювати, коли на всіх нормально розвинених рослинах розкрилася щонайменше одна квітка.

До 14. Квітка: забарвлення пелюсток.

Фіолетове і червонувате забарвлення слід обстежувати незалежно від ступеня виявлення на пелюстці.

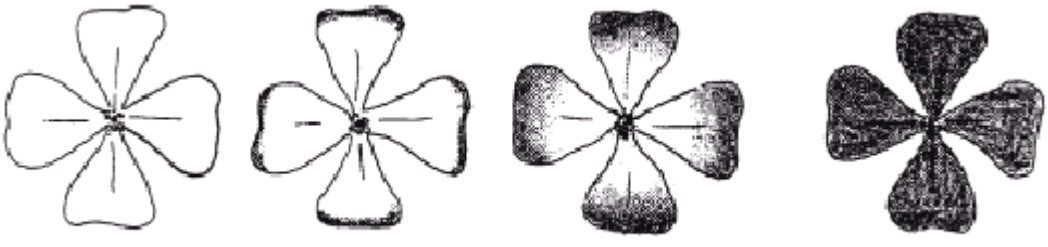

Біле або жовте фіолетове або червонувате

Сорти, в яких виділено рослини з фіолетовими і білими пелюстками або з червонуватими і білими пелюстками, слід реєструвати за пропорційністю. Не виділяються рослини з трьома різними забарвленнями.

До 16+17+18+19+20. Стручок: за довжиною (між плодоніжкою і носиком) (16), носик за довжиною (17), за шириною (18), плодоніжка за довжиною (19), кількість насінин (20).

Усі обстеження на стручку здійснюють на середній частині суцвіття головного стебла або верхній частині розгалуження.

До 22. Тенденція до формування суцвіття в рік сівби за пізньолітнього вирощування.

В окремих посівах обстеження стадій росту слід робити восени, коли розвиток припиняється.

До 23. Корінь: забарвлення.

В окремих посівах наприкінці літа на половині стеблостою ділянок забарвлення шкірки кореня визначається восени, коли припиняється розвиток рослин. Забарвлення обстежують незалежно від його виявлення та інтенсивності відразу після звільнення коренів від ґрунту.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Fodder Radish (*Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.) (TG/178/3, UPOV) // Geneva. 2001-04-04. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg178.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Редька олійна**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Плоїдність	диплоїд	Pegletta	2 [ ]
		тетраплоїд	Romulus	4 [ ]
5.2 (12)	Час цвітіння	дуже ранній	Iris	1 [ ]
		ранній	Siletina	3 [ ]
		середній	Trick	5 [ ]
		пізній	Nemex	7 [ ]
		дуже пізній	Ultimo	9 [ ]
5.3 (14)	Квітка: забарвлення пелюсток	біле	Ultimo	1 [ ]
		фіолетове	Radical, Toro	2 [ ]
		червонувате	Mator	3 [ ]
		жовте		4 [ ]
5.4 (15)	Рослина: за загальною довжиною	дуже коротка	Mator	1 [ ]
		коротка	Toro	3 [ ]
		середня	Adagio	5 [ ]
		довга	Siletta Nova	7 [ ]
		дуже довга		9 [ ]
5.5 (23)	Корінь: забарвлення	біле	Nemex	1 [ ]
		червоне	Mator	2 [ ]
		фіолетове		3 [ ]
		чорнувато-коричневе		4 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК: 635.12 Код UPOV: BRASS_RAP_RAP

Методика
проведення експертизи сортів ріпи (*Brassica rapa* L. var. *rapa* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Brassica rapa* L. var. *rapa* L. з потовщеними коренеплодами.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 50 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /37/10, 2001.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка на відмінність, однорідність та стабільність

Для оцінки виявлення відмінності і однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди, необхідні для електронного опрацювання. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. У випадку, коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат від загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності самозапильних сортів і гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня імовірності 95%. У випадку вибірки з 60 рослин допускаються дві нетипові. Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня імовірності 95%. У випадку вибірки з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Плоїдність (ознака 1);
- Листок: тип (ознака 5);
- Корінь: забарвлення шкірки над ґрунтом (ознака 18);
- Корінь: забарвлення м'якоті (ознака 21);
- Корінь: форма поздовжнього розрізу (ознака 24).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів ріпи (з потовщеними коренеплодами)

Ознаки		**Ступені виявлення ознак**	**Коди**	**Сорти-еталони**
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QN	Плоїдність MG 00	диплоїд	2	Milan White
		тетраплоїд	4	Taronda
2. QN	Листок: положення MG 100–130	пряме	1	Samson
		напівпряме	3	Agressa
		горизонтальне	5	Teltower Kleine
3. (+) QN	Листок: зігнутість верхівки MG 100–130	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Tigra
		середня	5	
		сильна	7	Noir long
		дуже сильна	9	
4. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS 100–130	дуже слабка	1	
		слабка	3	Leielander
		помірна	5	Bency
		сильна	7	Frisia
		дуже сильна	9	Aberdeen Green Top Yellow
5. (*) (+) QL	Листок: тип VS 100–130	цілокраїй	1	Polybra
		часточковий	2	Samson
6. (+) QN	<u>Лише сорти з часточковим листком.</u> Листок: кількість часток MS 100–130	мала	3	Tokyo Top
		середня	5	De Montesson
		велика	7	Aberdeen Green Top Yellow
7. (+) QN	<u>Лише сорти з цілокраїм листком.</u> Листок: надзрізи основи пластинки за глибиною VS 100–130	дуже неглибокі	1	Alander
		неглибокі	3	Milan White
		середні	5	Teutonengold
		глибокі	7	Tokyo Market
		дуже глибокі	9	Polybra
8. QN	Листок: хвилястість краю VS 100–130	відсутня або дуже слабка	1	Tokyo Cross
		слабка	3	Tokyo Top
		середня	5	Frisia
		сильна	7	Cylon
		дуже сильна	9	Imperial Green Globe

1	2	3	4	5
9. (+) QN	Листок: зубчатість краю VS 100–130	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Milan White
		середня	5	Polybra
		сильна	7	Taronda
		дуже сильна	9	Appin
10. (*) (+) QN	Листок: за довжиною MS 100–130	короткий	3	Milan White Forcing
		середній	5	Tokyo Cross
		довгий	7	Tyfon
11. (+) QN	Листок: за шириною MS 100–130	вузький	3	De Milan rouge extra hâtif à chassis
		середній	5	Maschinella
		широкий	7	Tyfon
12. QN	Лише сорти з часточковим листком. Листок: верхівкова частка за довжиною MS 100–130	коротка	3	Platte Witte Mei
		середня	5	Snowball
		довга	7	Tyfon
13. QN	Лише сорти з часточковим листком. Листок: верхівкова частка за шириною MS 100–130	вузька	3	Platte Witte Mei
		середня	5	Civasto R
		широка	7	Massif
14. QL	Листок: опушення верхнього боку VS 100–130	відсутнє або дуже слабке	1	Appin
		слабке	3	Teutongold, Tokyo Market
		помірне	5	De Milan rouge extra hâtif à chassis
		сильне	7	Blanc dur d’hiver, Blanc plat hâtif à feuille entière
		дуже сильне	9	Hampshire Hardy, Green Round
15. QL	Листок: антоціанове забарвлення VS 100–130	відсутнє або дуже слабке	1	Leielander
		слабке	3	Bency
		помірне	5	The Bruce
		сильне	7	Scarlet Ball
		дуже сильне	9	Tsutsui
16. (*) (+) QN	Коренеплід: заглиблення у ґрунт MS 260–290	дуже мілке	1	Milan White Forcing
		мілке	3	Oasis
		середнє	5	Agressa
		глибоке	7	Noir long
		дуже глибоке	9	Teltower Kleine

1	2	3	4	5
17. QL	Коренеплід : товстий коркоподібний шар на шкірці VS 280	відсутній	1	Bency
		наявний	9	Noir long
18. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення шкірки над ґрунтом VS 240–260	біле	1	Tokyo Cross
		зелене	2	Leielander
		жовте	3	Topaz
		оранжеве	4	Golden Ball
		бронзове	5	Grandessa
		багряне	6	Scarlet Ball
		червонувато-пурпурове	7	Bency
		блакитно-пурпурове	8	The Bruce
19. QL	Коренеплід: інтенсивність забарвлення шкірки над ґрунтом VS 240–260	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
20. PQ	Коренеплід: забарвлення шкірки в ґрунті VS 240–260	біле	1	Taronda
		жовте	2	Teutonengold
		червоне	3	Scarlet Ball
		пурпурове	4	Tsutsui
21. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення м’якоті VS 240–280	біле	1	Agressa
		жовте	2	Teutonengold
22. QL	Коренеплід: інтенсивність жовтого забарвлення м’якоті VS 240–280	слабка	3	Findlay
		помірна	5	Teutonengold
		сильна	7	Petrowski
23. QL	Коренеплід: антоціанове забарвлення м’якоті VS 240–280	відсутнє	1	Marteau
		наявне	9	Scarlet Ball, Tsutsui

1	2	3	4	5
24. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу VS 260–280	поперечно-вузькоеліптична	1	Platte Witte Mei
		поперечно-еліптична	2	Milan White
		округла	3	Rondo
		оберненояйцеподібна	4	Alwi
		квадратна	5	Champion Green Top, Yellow
		широковидовжена	6	Rekord
		вузьковидовжена	7	Long d'Alsace
		оберненотрикутна	8	Sirius
25. (*) QN	Коренеплід: за довжиною MS 260–280	дуже короткий	1	Milan White
		короткий	3	The Wallace
		середній	5	Dynamo
		довгий	7	Taronda
		дуже довгий	9	Alander
26. (*) QN	Коренеплід: діаметр (у найширшому місці) MS 260–280	малий	3	Hakutaka
		середній	5	Rondo
		великий	7	Massif
27. (*) (+) QN	Коренеплід: найширше місце VS 260–280	вище середини	3	Marteau
		посередині	5	Taronda
		нижче середини	7	Blanc dur d'hiver
28. QL	Коренеплід: вигин основної осі VS 260–280	відсутній	1	Taronda
		наявний	9	De Croissy
29. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма верхньої частини VS 260–280	сильно увігнута	1	
		увігнута	3	Milan White Forcing
		плеската	5	Milan White
		опукла	7	Taronda
		сильно опукла	9	Agressa
30. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма нижньої частини VS 260–280	увігнута	1	Milan White Forcing
		зрізана	3	Milan White
		заокруглена	5	Frisia
		тупа	7	Sirius
		загострена	9	Noir long
31. QN	Коренеплід: час збиральної стиглості MS 220–260	ранній	3	Oasis
		середній	5	Jaune Tankard
		пізній	7	Aberdeen Green Top Yellow

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів ріпи (з потовщеними коренеплодами)

Якщо не вказано інше, усі обстеження мають здійснюватися на повністю розвинених листках без ознак старіння.

Фази стадій росту й розвитку рослин ріпи

00	Сухе насіння
1	2
1–10	Поява сходів на поверхні ґрунту
Розвиток паростків	
12	Подовження паростка
15	Подовження і розкриття сім'ядолей
20	Повністю розкриті сім'ядолі
30	Повністю розкриті сім'ядолі та повний розвиток першого справжнього листка
40	Другий повністю розвинутий листок
50	Третій повністю розвинутий листок і початок старіння сім'ядолей
60	Четвертий повністю розвинутий листок і часткове старіння сім'ядолей
70	П'ятий повністю розвинутий листок і швидке старіння/обпадання сім'ядолей
Розвиток листка	
80	Шостий повністю розвинений листок
90	Сьомий повністю розвинений листок; початок старіння першого справжнього листка ранніх сортів
100	Восьмий повністю розвинений листок; 30% старіння першого справжнього листка
110	Дев'ятий повністю розвинений листок; 60% старіння першого справжнього листка
120	Десятий повністю розвинений листок; закінчення старіння і обпадання першого справжнього листка
130	Одинадцятий повністю розвинений листок.
Розвиток коренеплоду	
200	Незначне потовщення коренеплоду на рівні землі
220	Розвиток малого потовщення коренеплоду над грунтом
240	Потовщення коренеплоду збільшується в розмірі, але не повністю розвинений
260	Коренеплід повністю розвинений без коркової тканини на шкірці
270	Коренеплід повністю розвинений із розвитком коркового шару на 40% шкірці
280	Повністю розвинений коренеплід із розвитком коркового шару на 80–100% шкірці
Цвітіння і формування насіння на головному стеблі	
310	Початок утворення і подовження квіткового стебла
330	Подовження генеративного стебла з вільним проміжком між листками
350	Формування першого бутона та подальше подовження стебла
360	Формування верхівкового суцвіття
370	Верхівкове суцвіття з першою розкритою квіткою
380	Часткове цвітіння верхівкового суцвіття

1	2
400	Повне цвітіння верхівкового суцвіття
420	Розвиток стручка з подовженням генеративного стебла
430	Найнижчий повністю розвинений зелений стручок
450	Найнижчий повністю розвинений стручок, що старіє і стає коричневим
475	Найнижчий повністю розвинений сухий стручок з насінням, що починає висихати
500	Найнижчий повністю розвинений сухий стручок із стиглим сухим насінням

8.1 **Пояснення або ілюстрації до окремих ознак**

До 3. Листок: зігнутість верхівки.

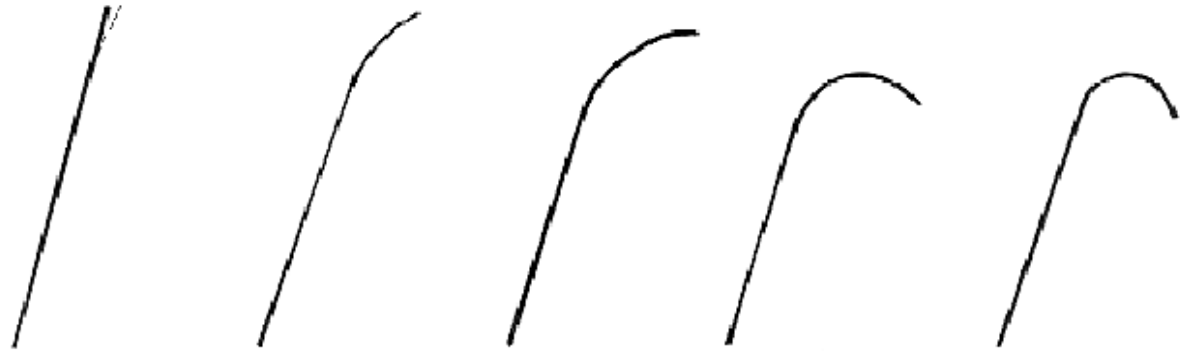

1	3	5	7	9
Відсутня або дуже слабка	слабка	середня	сильна	дуже сильна

До 5. Листок: тип.

1	2
Цілокраїй	часточковий

Оцінка розчленування листка на частки має проводитися на декількох листках рослини.

Рослини з листками без часток мають, зазвичай, листки оберненояйцеподібної та лопатоподібної форми. Такі листки мають суцільну листкову пластинку до основи листка, без верхівкової частки і можуть бути сильно надрізані.

До 6. Лише сорти з часточковим листком. Листок: кількість часток.

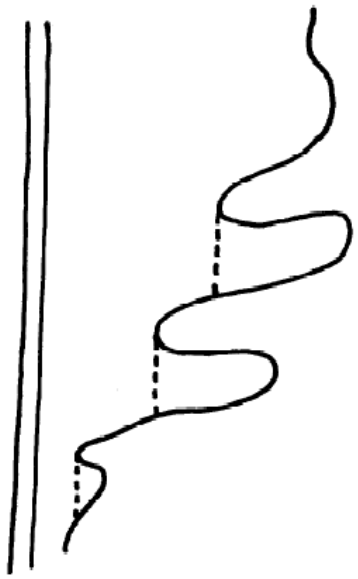

Рисунок 1

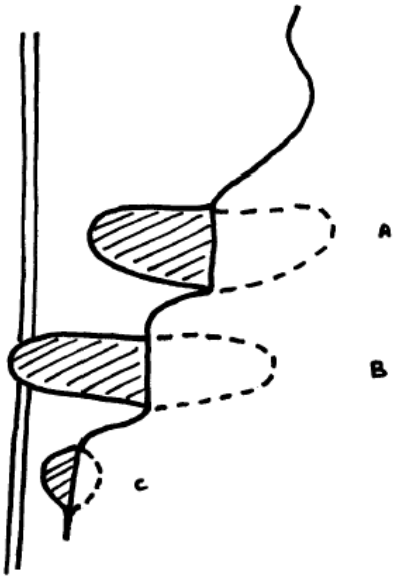

рисунок 2

Щоб визначити, чи частина листка є часткою, зігніть ту частину вздовж лінії, паралельній середній жилці, як вказано пунктирною лінією на рисунку 1. Згин починається біля основи коротшого боку.

Якщо загнута тканина перекриває середню жилку, це і є частка листкової пластинки (рисунок 2).

Мінімальна довжина частки має дорівнювати 1 (один) см.

A – не вважається часткою, якщо загнута частина не досягає середньої жилки;

B – є часткою, якщо загнута частина перетинає середню жилку;

C – є надто малою, щоб вважатися часткою, оскільки в довжину вона менше 1 см, і загнута частина не досягає середньої жилки.

До 7+9. Лише сорти з цілокраїм листком. Листок: надзрізи основи пластинки за глибиною (7), зубчатість краю (9).

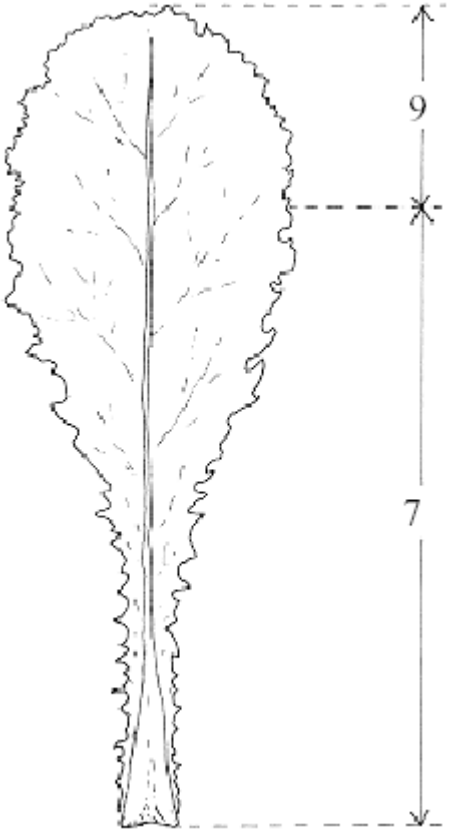

частина, на якій треба обстежувати зубчатість (ознака 9)

частина, на якій треба обстежувати надрізи основи пластинки (ознака 7)

До 10+11. Листок: за довжиною (10), за шириною (11).

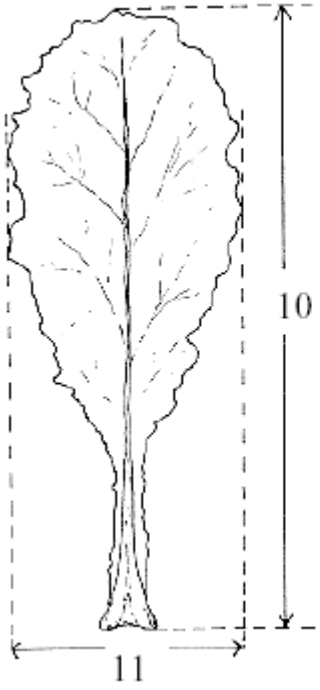

Ширина (ознака 11)

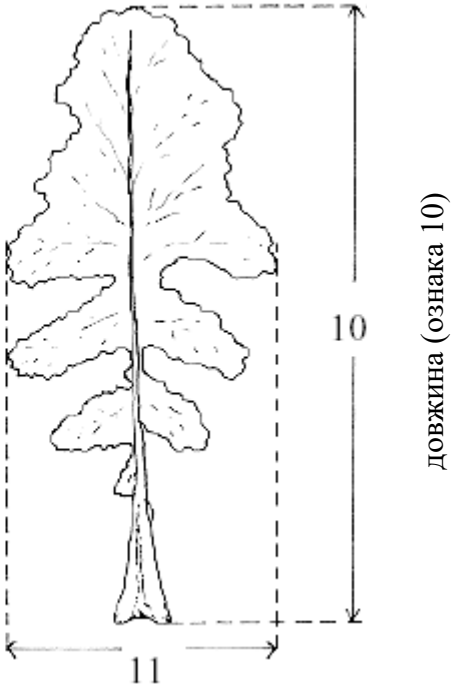

ширина (ознака 11)

До 16.Коренеплід: заглиблення у ґрунт.

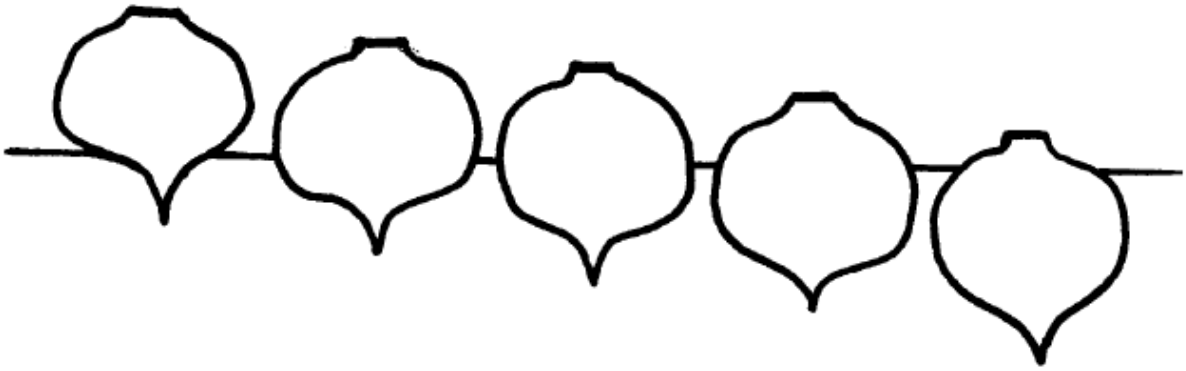

1	3	5	7	9
Дуже мілке	мілке	середнє	глибоке	дуже глибоке

До 24. Коренеплід: форма повздовжнього розрізу.

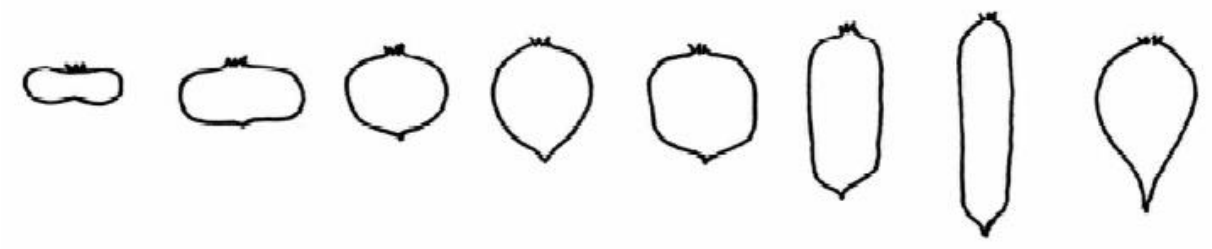

1	2	3	4	5	6	7	8
Поперечно-вузько-еліптична	поперечно-еліптична	округла	обернено-яйцеподібна	квадратна	широко-видовжена	вузько-видовжена	обернено-трикутна

До 27. Коренеплід: найширше місце.

3	5	5	5	7
Вище середини	посередині	посередині	посередині	нижче середини

До 29: Коренеплід: форма верхньої частини.

3	5	7	9
Увігнута	плеската	опукла	сильно опукла

До 30: Коренеплід: форма нижньої частини.

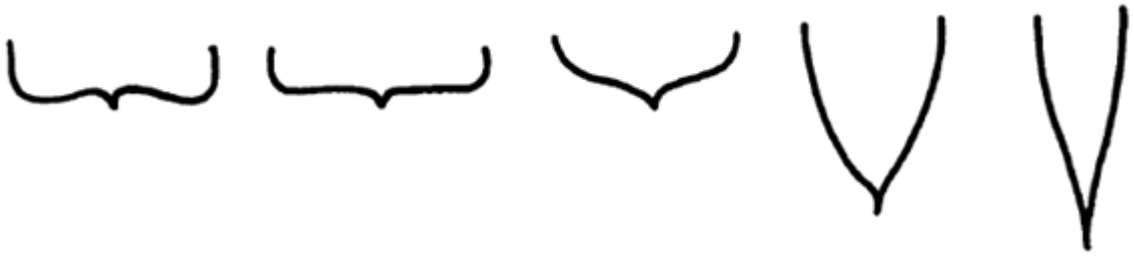

1	3	5	7	9
Увігнута	зрізана	заокруглена	тупа	загострена

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Turnip (*Brassica rapa* L. var. *rapa* L.) (TG/37/10, UPOV) // Geneva. 2001-04-04. – 26 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg037.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Brassica rapa* L. var. *rapa* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Ріпа**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(a) Перехреснозапильний сорт [ ]
(в) Простий гібрид [ ]
(c) Трилінійний гібрид [ ]
(d) Інший (вкажіть тип) [ ]

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Плоїдність	диплоїд	Milan White	2 [ ]
		тетраплоїд	Taronda	4 [ ]
5.2 (4)	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка		1 [ ]
		слабка	Leielander	3 [ ]
		помірна	Bency	5 [ ]
		сильна	Frisia	7 [ ]
		дуже сильна	Aberdeen Green Top Yellow	9 [ ]
5.3 (5)	Листок: тип	цілокраїй	Polybra	1 [ ]
		часточковий	Samson	2 [ ]
5.4 (10)	Листок: за довжиною	короткий	Milan White Forcing	3 [ ]
		середній	Tokyo Cross	5 [ ]
		довгий	Tyfon	7 [ ]
5.5 (16)	Коренеплід: заглиблення у ґрунт	дуже мілке	Milan White Forcing	1 [ ]
		мілке	Oasis	3 [ ]
		середнє	Agressa	5 [ ]
		глибоке	Noir long	7 [ ]
		дуже глибоке	Teltower Kleine	9 [ ]
5.6 (17)	Коренеплід : товстий коркоподібний шар на шкірці	відсутній	Bency	1 [ ]
		наявний	Noir long	9 [ ]
5.7 (18)	Коренеплід: забарвлення шкірки над ґрунтом	біле	Tokyo Cross	1 [ ]
		зелене	Leielander	2 [ ]
		жовте	Topaz	3 [ ]
		оранжеве	Golden Ball	4 [ ]
		бронзове	Grandessa	5 [ ]
		багряне	Scarlet Ball	6 [ ]
		червонувато-пурпурове	Bency	7 [ ]
		блакитно-пурпурове	The Bruce	8 [ ]
5.8 (21)	Коренеплід: забарвлення м’якоті	біле	Agressa	1 [ ]
		жовте	Teutonengold	2 [ ]
5.9 (24)	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу	поперечно-вузькоеліптична	Platte Witte Mei	1 [ ]
		поперечно-еліптична	Milan White	2 [ ]
		округла	Rondo	3 [ ]
		оберненояйце-подібна	Alwi	4 [ ]
		квадратна	Champion Green Top Yellow	5 [ ]
		широковидовжена	Rekord	6 [ ]
		вузьковидовжена	Long d’Alsace	7 [ ]
		оберненотрикутна	Sirius	8 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.10 (25) Коренеплід: за довжиною	дуже короткий	Milan White	1 [ ]
	короткий	The Wallace	3 [ ]
	середній	Dynamo	5 [ ]
	довгий	Taronda	7 [ ]
	дуже довгий	Alander	9 [ ]
5.11 (26) Коренеплід: діаметр (у найширшому місці)	малий	Hakutaka	3 [ ]
	середній	Rondo	5 [ ]
	великий	Massif	7 [ ]
5.12 (27) Коренеплід: найширше місце	вище середини	Marteau	3 [ ]
	посередині	Taronda	5 [ ]
	нижче середини	Blanc dur d'hiver	7 [ ]
5.13 (29) Коренеплід: форма верхньої частини	сильно увігнута		1 [ ]
	увігнута	Milan White Forcing	3 [ ]
	плеската	Milan White	5 [ ]
	опукла	Taronda	7 [ ]
	сильно опукла	Agressa	9 [ ]
5.14 (30) Коренеплід: форма нижньої частини	увігнута	Milan White Forcing	1 [ ]
	зрізана	Milan White	3 [ ]
	заокруглена	Frisia	5 [ ]
	тупа	Sirius	7 [ ]
	загострена	Noir long	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є наподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть прояв ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть прояв ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата
Коментарі			

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Стійкість до шкідників та хвороб

7.2 Основне використання:

- як овочі [ ]
- на зелений корм [ ]

7.3 Час сівби

- весна [ ]
- літо [ ]
- осінь [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

7.4 Інша інформація

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Прояв ознаки або декількох ознак сорту може знаходитися під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічна обробка (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляється ніяким способом, що може вплинути на прояв ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такої обробки, про неї має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, наскільки вам відомо, якщо рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі є правильною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.52 Код UPOV: LACTU_SAT

Методика
проведення експертизи сортів салату посівного (*Lactuca sativa* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується виду салату посівного *Lactuca sativa* L**.** і його різновидностей: листкового (var. *secalina*), головчастого (var. *capitata*), салату-ромен (var. *longifolia*), стеблового (var. *angustana*), напівголовчастого (var. *acefala* Alef.)

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 15 г або 15000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками, відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних та сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірів і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ. Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/13/10 Rev. 2, 2006+2011, 2013. Сорти-еталони виділені: Лещук Н. В., к. с.-г. н., УІЕСР, Позняк О. В., м. н. с., ДС «Маяк» ІОБ НААН України (наказ УІЕСР № 59-ОД від 20.03.2014).

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки відмінності та однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95% залежно від виду рослин і типу сорту. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими. Щонайперше, це потрібно сорти згрупувати за різновидами (5.1):

5.1. ***Різновиди салату***

Назви	Типові сорти
1. Маслянистоголовчастий	Clarion, Merveile des quatre saisons, Verpia
2. Хрумкоголовчастий	Blonde de Paris (Batavia), Calmar, Saladin (Iceberg)
3. Салат – ромен	Blond maraichere (Roman types)
4. «Грас» латинський салат	Bibb, Sucrine
5. Зрізний (листковий) салат	Frisee d'Amerique, Lollo rossa, Oakleaf, Salad Bowl
6. Стебловий салат	Celltuce

Подальшу інформацію див. у п. 8.1 «Пояснення до визначення різновидів салату».

5.2 ***Для групування сортів використовують такі ознаки:***

(a) Насіння: забарвлення (ознака 1);
(b) Листок: антоціанове забарвлення (ознака 20);
(c) Час початку з'явлення квітконоса в умовах тривалого дня (ознака 35);
(d) Стікість проти борошнистої роси (*Bremia lactucae*): ізолят Bl:16 (ознака 39).

5.3 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів салату посівного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) PQ	Насінина: забарвлення VG 8	біле	1	Дивограй, Годар, Золотий шар
		жовте	2	Van Sal
		чорне	3	Ольжич, Шар малиновий, Сніжинка, Погонич
2. (*) (+) QL	Сіянець: антоціанове забарвлення VG 1	відсутнє	1	Ольжич, Дивограй, Годар, Сніжинка
		наявне	9	Шар малиновий, Зорепад
3. QN	Сіянець: сім'ядолі за розміром (за повного розвитку) VG 1	малі	3	Tango, Red Batavian
		середні	5	Ольжич, Годар, Золотий шар, Дублянський
		великі	7	Скарб
4. PQ	Сіянець: форма сім'ядолей VG 1	вузькоеліптична	3	Cimmaron, May Queen
		еліптична	5	Дивограй, Годар, Золотий шар, Погонич
		широкоеліптична	7	Сніжинка, Зорепад, Sunsent, Sucrine
5. QN	Листок: положення у стадії 10–12 листків VG 2	пряме	1	Amish deer longue
		напівпряме	3	Дивограй, Сніжинка, Погонич, Дублянський
		розлоге	5	Pallas
6. (+) PQ	Листкова пластинка: за розсіченістю краю (як для 5) VG 2	нерозсічена	1	Ольжич, Дивограй, Годар, Погонич
		часточкова	2	Дублянський
		розчленована	3	Monet, Tango, Малахіт
7. (*) QN	Рослина: діаметр VG (a) 2	дуже малий	1	Sucrine
		малий	3	Лолло Росса, Pallas, Tango, Дублянський
		середній	5	Шар малиновий, Годар, Золотий шар, Sunsent
		великий	7	Sopran, Ольжич, Дивограй, Погонич
		дуже великий	9	Batch, Grand Rapids
8. (*) PQ	Рослина: утворення головки VG (a) 3	не утворює	1	Зорепад, Малахіт, Сніжинка, Дублянський
		відкрита головка	2	Смуглянка, Anuska, Cimmaron
		закрита головка	3	Королева Майови, Ольжич, Дивограй, Годар

1	2	3	4	5
9. QN	Тільки сорти із закритою головкою. Головка: перекриття верхньої частини листків VG (a) 3	дуже слабке	1	Isodor
		слабке	3	Смуглянка, Delta, Imprasd Hanson
		середнє	5	Ольжич, Дивограй, Годар
		сильне	7	Big Boston, Sucrine, Совський, Скарб
		дуже сильне	9	Kelvin, Roxetta
10. QN	Головка: за щільністю VG (a) 3	дуже нещільна	1	Ninja
		нещільна	3	May Queen
		середньої щільності	5	Anuska, Годар
		щільна	7	Ольжич, Дивограй, Смуглянка
		дуже щільна	9	Sucrine, Musette, Toronto
11. QN	Головка: розмір VG (a) 3	дуже малий	1	Tom Thumb
		малий	3	May Queen, Sucrine
		середній	5	Годар, Смуглянка, Наймит
		великий	7	Ольжич, Дивограй
		дуже великий	9	Blonde maraichere, ElToro
12. QN	Лише для сортів маслянистоголовчастого типу у теплицях. Головка: закриття основи VG (a)	слабке	3	May Queen
		середнє	5	Дивограй, Годар, Смуглянка
		сильне	7	Королева Майови, Ольжич, Sucrine
13. (*) (+) PQ	Головка: форма поздовжнього розрізу VG (a) 3	вузькоеліптична	1	Romana rorogorana, Скарб
		широкоеліптична	2	Майський, Helga, Sucrine
		округла	3	Годар, Смуглянка, Наймит
14. QN	Листок: за товщиною VG (a) 3	тонкий	3	Годар, Raisa, Royal Red
		середній	5	Шар малиновий, Зорепад, Смуглянка
		товстий	7	Лолло Росса, Кучерявець одеський, Дивограй, Iceberg
15. QN	Листок: положення за збиральної стиглості (зовнішні листки у головчастого салату або сформовані листки для листкового і стеблового салатів) VG (a) 2, 3	пряме	1	Скарб, Совський
		напівпряме	3	Дивограй, Шар малиновий, Золотий шар, Погонич
		горизонтальне	5	Королева Майови, Годар, Малахіт

1	2	3	4	5
16. (*) (+) PQ	Листок: форма VG (a) 2, 3	вузькоеліптична	1	Погонич, Пастушок, Скрипаль
		еліптична	2	Кучерявець одеський
		широкоеліптична	3	Майський, Ольжич, Годар, Сніжинка
		округла	4	Pallas, Sopran, Anuska, Наймит, Смуглянка
		поперечно-широкоеліптична	5	Hanka, Нептун, Monet, Шар малиновий
		поперечно-вузько-еліптична	6	Pares white cos, Elvira, Medison
		оберненояйце-подібна	7	Raisa, Toronto
		широкоромбо-подібна	8	Московський парниковий, Дивограй
		трикутна	9	Renate, Лолло Росса, Берлінський жовтий
17. PQ	Листок: форма верхівки VG (a) 2, 3	гостра	1	Celtuce, Deer Tongue,Karola, Tempra
		тупа	2	Погонич
		округла	3	Blonde Maraichere, Maserati
18. (*) (+) PQ	Листок: відтінок зеленого забарвлення зовнішніх листків VG (a) 2, 3	відсутній	1	Нептун, Совський, Смуглянка, Наймит
		жовтуватий	2	Берлінський жовтий, Годар Сніжинка, Скарб
		сіруватий	3	Ольжич, Шар малиновий, Погонич
		червонуватий	4	Лолло Росса , Flame, Cimmaron, Red Batavian
19. (*) (+) QN	Листок: інтенсивність забарвлення зовнішніх листків VG (a) 2, 3	дуже слабка	1	Donatello, Verpia, Дублянський
		слабка	3	Московський парниковий, Берлінський жовтий, Годар
		помірна	5	Дивограй, Золотий шар, Сніжинка
		сильна	7	Лолло Росса, Monet, Смуглянка, Малахіт
		дуже сильна	9	Sunsent
20. (*) QL	Листок: антоціанове забарвлення VG (a) 2, 3	відсутнє	1	Ольжич, Годар, Золотий шар, Сніжинка, Погонич
		наявне	9	Дивограй, Шар малиновий, Зорепад, Смуглянка, Совський

1	2	3	4	5
21. (*) QN	Листок: інтенсивність антоціанового забарвлення VG (a) 2, 3	дуже слабка	1	May Queen, Iceberg
		слабка	3	Дивограй, Зорепад
		помірна	5	Шар малиновий, Flame
		сильна	7	Смуглянка, Cimmaron, Red Batavian
		дуже сильна	9	Sunsent
22. QL	Листок: поширення антоціанового забарвлення VG (a) 2, 3	локальне	1	Raine de Maj, Batch Дивограй, Шар малиновий, Зорепад,
		суцільне	2	De cnatra Taliones, Лолло Росса, Смуглянка
23. QL	Листок: тип поширення антоціанового забарвлення VG (a) 2, 3	тільки дифузне	1	Raine de Maj, Batch Дивограй, Шар малиновий, Зорепад
		тільки плямами	2	Unicum
		дифузне і плямами	3	Лолло Росса,Смуглянка, Flame, Red Batavian
24. QN	Листок: глянсуватість верхнього боку VG (a) 2, 3	відсутня або дуже слабка	1	Новогодній, Amish deer longue
		слабка	3	Ольжич, Годар, Шар малиновий, Смуглянка, Погонич
		помірна	5	Кучерявець одеський, Золотий шар, Сніжинка, Зорепад
		сильна	7	Малахіт, Дивограй, Tango, Iceberg
25. (*) QN	Листок: пухирчастість VG (a) 2, 3	відсутня або дуже слабка	1	Ольжич, Годар, Золотий шар, Малахіт
		слабка	3	Королева Майови, Смуглянка, Погонич
		помірна	5	Московський парниковий, Дивограй, Шар малиновий, Сніжинка
		сильна	7	Кучерявець одеський, Наймит, Зорепад
		дуже сильна	9	Лолло Росса, Grand Rapids
26. QN	Листок: розмір пухирів VG 2, 3	малий	3	Лолло Росса, Даляое, Monet, Tango
		середній	5	Берлінський жовтий, Ольжич, Дивограй, Сніжинка
		великий	7	Sopran, Годар, Зорепад

1	2	3	4	5
27. (*) QN	Листкова пластинка: хвилястість краю VG (a) 2, 3	відсутня або дуже слабка	1	Ольжич, Годар, Погонич, Скарб
		слабка	3	Берлінський жовтий, Anuska, Дублянський
		помірна	5	Sopran
		сильна	7	Кучерявець одеський, Дивограй, Сніжинка, Iceberg
		дуже сильна	9	Лолло Росса, Monet, Шар малиновий, Золотий шар, Зорепад
28. QL	Листкова пластинка: розсіченість краю верхівки VG (a) 2, 3	відсутня	1	Королева Майови, Смуглянка, Погонич
		наявна	9	Кучерявець одеський, Дивограй, Шар малиновий, Золотий шар, Сніжинка, Зорепад
29. (*) QN	Листкова пластинка: розсіченість краю верхівки за глибиною VG (a) 2, 3	мілка	3	Дивограй, Сніжинка, Зорепад
		помірна	5	Лолло Росса, Кучерявець одеський, Шар малиновий
		глибока	7	Малахіт, Золотий шар, Tango
30. QN	Листкова пластинка: ступінь розсіченості краю верхівки VG (a) 2, 3	слабка	3	Дивограй, Золотий шар, Сніжинка
		помірна	5	Кучерявець одеський, Monet, Шар малиновий
		сильна	7	Лолло Росса ,Зорепад, Малахіт
		дуже сильна	9	Locarno, Madison
31. QL	<u>Тільки сорти з мілкою розсіченістю краю верхівки.</u> Листкова пластинка: тип розсіченості VG (a) 2, 3	синусоїдна (городчаста)	1	Gloire du Dauphine
		зубчаста	2	Calmar
32. QL	Листкова пластинка: жилкування VG (a) 2, 3	невіялоподібне	1	Ольжич, Дивограй, Годар, Сніжинка, Погонич
		віялоподібне	2	Лолло Росса, Золотий шар, Зорепад
33. QN	Пазушне гілкування VG 4	відсутнє або дуже слабке	1	Ольжич, Дивограй, Годар Сніжинка
		слабке	3	Helga
		помірне	5	Romana rorogorana
		сильне	7	Нептун, Riva
		дуже сильне	9	Doncella

1	2	3	4	5
34. QN	Час збиральної стиглості MG (a) 4	дуже ранній	1	Blond a couper ameloree
		ранній	3	Годар, Шар малиновий, Золотий шар, Зорепад
		середній	5	Дивограй, Смуглянка, Наймит, Погонич
		пізній	7	Ольжич
		дуже пізній	9	EI Toro
35. (*) QN	Час початку з'явлення квітконоса в умовах довгого дня MG 5	дуже ранній	1	Новогодній, Годар
		ранній	3	Берлінський жовтий, Anuska
		середній	5	Дивограй, Шар малиновий, Золотий шар Зорепад
		пізній	7	Ольжич, Сніжинка, Погонич
		дуже пізній	9	Erica, Kinemontepas, Rex
36. QN	Рослина: за висотою (квітуюча рослина) VG/MG, 6	низька	3	Годар, Sucrine
		середня	5	Ольжич, Дивограй, Шар малиновий, Сніжинка
		висока	7	Кучерявець одеський, Скарб, Скрипаль, Погонич
37. QL	Рослина: фасціація (під час цвітіння) VG, 6	відсутня	1	Годар, Шар малиновий, Золотий шар, Сніжинка
		наявна	9	Погонич
38. QN	Стебло: інтенсивність фасціації (під час цвітіння) VG 6	дуже слабка	1	Gotte a graine blanche
		слабка	3	Verte maraichere
		помірна	5	Погонич
		сильна	7	Gotte jaune d'or
		дуже сильна	9	Chicon des Charentes
39. (+) QL	Стійкість проти борошнистої роси (*Bremia lactucae*) Isolate Bl: 16, (c)	відсутня	1	Cobham Green, Green Towers
		наявна	9	Argelès, Ninja
40. (+) QL	Стійкість проти вірусу мозаїки салату (LMV) Патотип Ls 1 VG (b) (c)	відсутня	1	Hilde II, Salvina
		наявна	9	Corsica
41. QL	Стійкість проти попелиць (види *Aphis gossypii, A. fabae, Myzodes persicae*)	відсутня	1	
		наявна	9	
42. (+) QL	Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lactucae* VG	сприйнятливий (відсутня)	1	Cobham Green, Patriot Salinas
		стійкий (наявна)	9	Costa Rica No.4, Romasol

8. Пояснення до таблиці ознак сортів салату посівного

Фази росту й розвитку рослин

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	розетка (10–12 листків)
3	зав'язування головки
4	збиральна стиглість
5	формування квітконоса
6	цвітіння
7	плодоношення
8	достигання насіння

8.1 ***Пояснення до типів салату***

Сорти салату групують за типами:

1. Маслянистоголовчастий

Головки з добре виповненою серцевиною, від тонких до середньої товщини листками з чітко вираженою центральною жилкою; переважаюча форма головки: від широкоеліптичної до поперечноеліптичної.

2. Хрумкоголовчастий (включно Айсберг, Батавію і типи Маравіли)

Головка від нещільної до дуже щільної з листками від тонких до дуже товстих і твердих (пружних, ламких, хрумких) без чітко вираженої центральної жилки, з віялоподібним жилкуванням.

Типи*:*

Айсберг (Calmar, Saladin), головним чином, із товстими та твердими листками з переважаючим зеленим та сіро-зеленим забарвленням, край листка від ледве до дуже розсіченого.

Батавія – характеризується середніми й товстими листками з чітко вираженою пухирчастістю, переважають жовтуваті й помірнозелені; за холодних умов не завжди чітко виражена головка.

Маравіла **–** має товсті тверді листки зі слабкою або відсутньою пухирчатістю.

3. Салат-ромен (римський салат)

Головка або напівголовка з видовженими твердими листками з чітко вираженою центральною жилкою, переважаюча форма поперечного перерізу еліптична, довжина головки > 1,5 діаметра.

4. «Грас» або латинський салат (іноді включає салат-ромен (римський салат)

Головка або напівголовка з твердих товстих листків, з чітко вираженою центральною жилкою, від вузькоеліптичної форми до яйцевидної. Деякі сорти мають дуже виповнену серцевину, інші подібні до римського салату. Тип підходить для посушливих умов.

5. Зрізний салат (салат прискореного зрізу), листковий

Достатньо гетерогенна група неголовчастих маслянистоголовчастоподібних, не головчастих Батавієподібних, типів Oaklieaf і Catalogna, з глибокорозсіченими листками (Monet) і типи з переважно хвилястим краєм листка (Lollo). Частково сорти з чітко вираженою центральною жилкою і частково з віялоподібним жилкуванням листків. Типова характеристика: розетка з вільними листками, які не формують головок.

6. Стебловий салат

За умов (помірно-) короткого дня формує м'ясисте стебло нижче розетки, листки тверді з чітко вираженою центральною жилкою. У їжу споживають стебло і/або листки.

8.2 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, мають обстежуватися наступним чином***

(a) Рослина, головка, листок, листкова пластинка: обстежують рослину, головку, листок і листкову пластинку за збиральної стиглості.

(b) Стійність до хвороб: ознаки стійкості рослин до хвороб використовують для оцінки відмінності, однорідности та стабільності за прийнятих відповідних умов контрольованого інфікування певним патотипом.

(c) Стійкість до несправжньої борошнистої роси: кожна раса має бути перевірена (проведено тест) і результати також повинні бути ідентифіковані окремо.

8.3 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 2. Сіянець: антоціанове забарвлення.

Ця ознакака легко може бути визначена на рослинах розсади, що відстають у рості, після загартування в посудині без поливу під впливом прохолодніших умов, за 2–3 доби розсада виявить цю ознаку.

До 6. Листкова пластинка: за розсіченістю краю (як для 5).

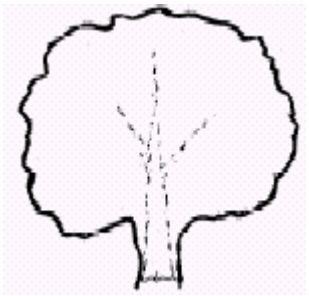

1
Нерозсічена

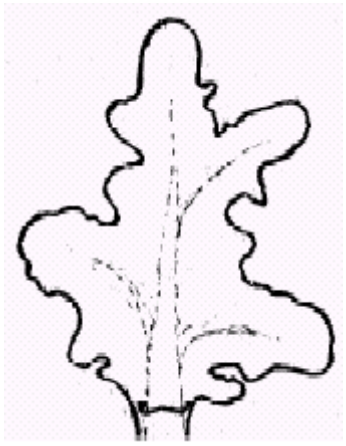

2
часточкова

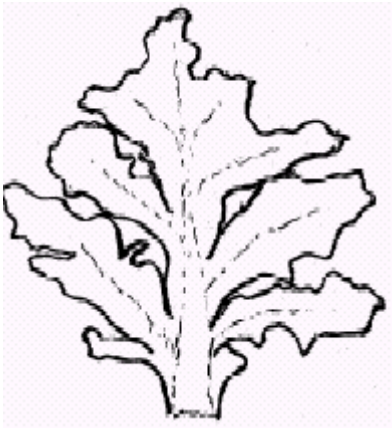

3
розчленована

До 13. Головка: форма поздовжнього розрізу.

1
Вузькоеліптична

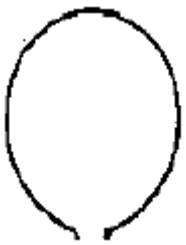

2
широкоеліптична

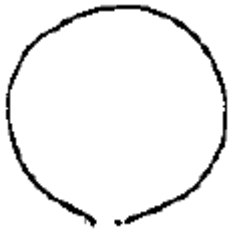

3
округла

До 16. Листок: форма.

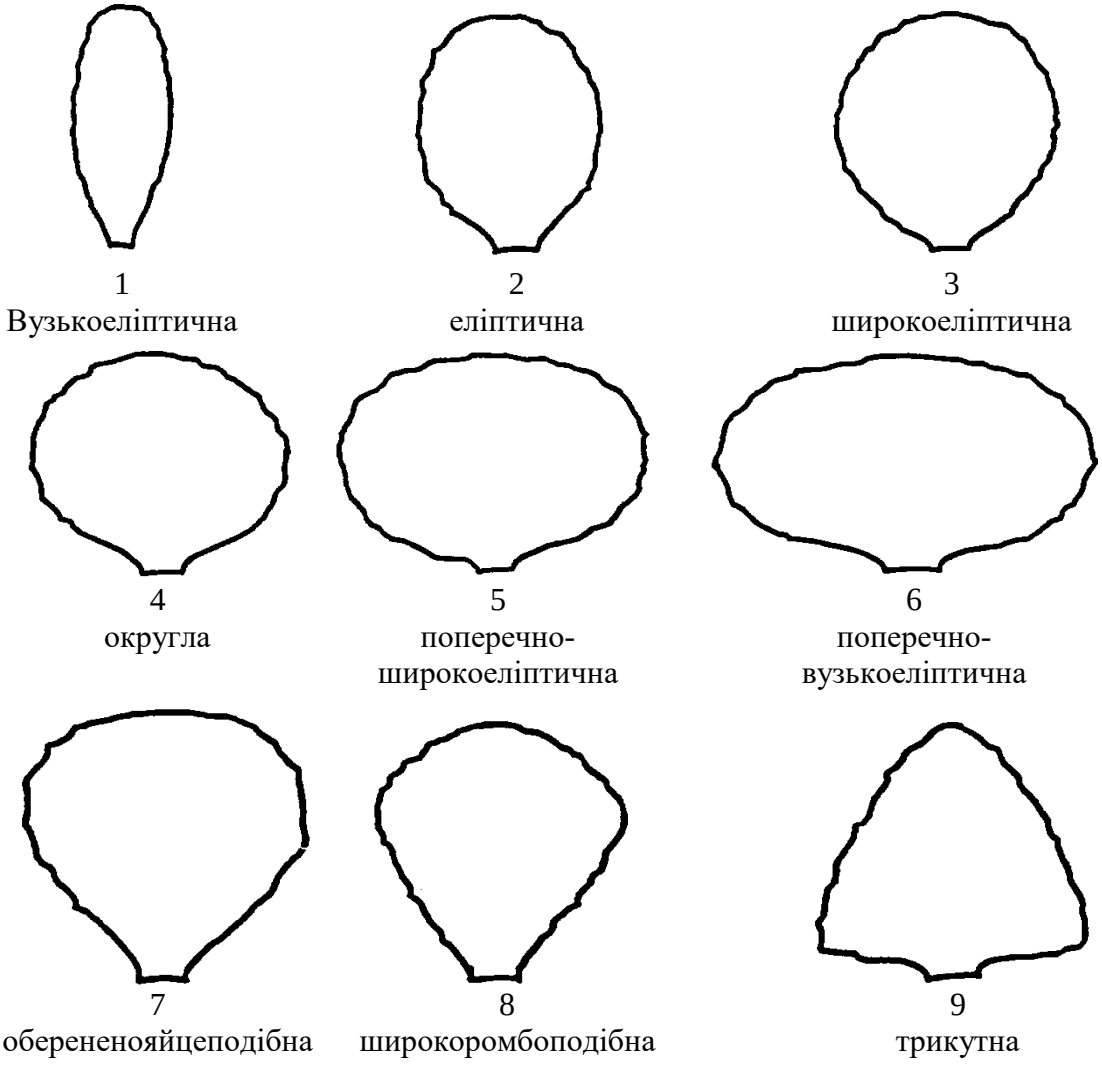

1 Вузькоеліптична

2 еліптична

3 широкоеліптична

4 округла

5 поперечно-широкоеліптична

6 поперечно-вузькоеліптична

7 обернено-яйцеподібна

8 широкоромбоподібна

9 трикутна

До 18+19. Листок: відтінок зеленого забарвлення зовнішніх листків (18); інтенсивність інтенсивність забарвлення зовнішніх листків (19).

Інтенсивність забарвлення (ознака19)	Відтінок зеленого забарвлення (ознака18)			
	1 відсутній	2 жовтуватий	3 сіруватий	4 червонуватий
1. Дуже слабка	Krizet	Marbello, Black Seeded, Simpson	Hohlblattriger Butter	
3. Слабка	Blode maraichere, Marmer, Reskia	Blondine (=Victoria), Locamo, Pia	Celtuce, Natina, Kinemontepas	Brauner Trotzkopf Maravilla de Verano
5. Помірна	Capitan, Florian, Tetue de Nimes	Australische Gele, Dorre de printemps, Gotte jaune d’or	Clarion, Du bon ardinier, Kelvin	Lollo rossa, Pirat, Prizehead (=Frisee d’Amerique)
7. Сильна	Verpia, Waldemann Dark Green	Batavia, Chicon	Chou de Naples (=Webb’s Wonderful , Galaxy,Toledo)	Merveille des quatre saisons, Rosa, Rouge d’Hiver
9. Дуже сильна	Larga Verde, Pavane		Sudia	

До 39. Стійкість проти борошнистої роси (*Bremia lactucae*).

GEVES у Франції і Naktuinbouw у Нідерландах встановлюють і тестують *Bremia* ізоляти, як визначено і наіменовано Міжнародним *Bremia* Evaluation Board (IBEB). GEVES and Naktuinbouw – центри, що відповідають за постачання вказаних ізолятів для місць проведення експертизи в інших країнах-учасницях UPOV після попередньої оплати.

Адреси цетрів:

GEVES
Rue Georges Morel
B.P. 24
49071 Beaucouzé Cedex
France
Tél.: +33 (0) 2 41 22 58 00
Tlcp.: +33 (0) 2 41 22 58 01
Mél.: service.clients@geves.fr

Naktuinbouw
Sotaweg 22
P.O. Box 40
2370 AA Roelofarendsveen
Netherlands
Tel.: + 31 (0) 71 332 62 62
Fax.: + 31 (0) 71 332 63 63
Email: info@naktuinbouw.nl

Сорти-диференціатори та лінії, необхідні для встановлення ізолятів *Bremia,* постачають з Naktuinbouw (Нідерланди, адреса вище) і з GEVES (Франція) за наступною адресою:

GEVES Brion
Domaine de la Boisselière
49250 Brion
France

Методи визначення стійкості за проведення експертизи

(a) Підтримка: Раси *Bremia* можна підтримувати на сортах або лініях, які більш-менш підібрані для кожного окремого ізоляту. Потрібно розмножувати Bl: 27 на селективному рослинному матеріалі, наприклад, NunDm17.

(b) Господарі-диференціатори: Господар-диференціатор має встановлювати всі важливі раси *Bremia,* залучені до експертизи, як контроль ідентифікації ізолятів.

(c) Розмір вибірки: щонайменше 30 рослин.

(d) Температура: Інкубаційний період від інокуляції паростків або листкових дисків має проходити за температури 15…18ºC.

(e) Концентрація інокулюму: Оптимальна кількість спор 1×10^5 на мл; щонайменше можна використовувати 3×10^4

(f) Освітлення: Достатнє для доброго росту рослин. Паростки мають бути з добре розвиненими сімядолями і не етиольованими рослинами.

(g) Реєстрація: Реєструють виявлення симптомів на 7, 10 і 13-у добу або двічі з цих трьох дат. Саме в цей час виявляється максимальне спороношення збудника.

(h) Субстрат: Обстежують паростки в горщиках або на зволоженому відповідним поживним розчином папері. Листкові диски обстежують на зволоженому папері, але без поживного розчину. Загалом, експертиза на ґрунтовому субстраті надає можливість чіткіше виявити стійкість і сприйнятливість.

(i) Обстеження та пояснення:

Позначення	Обстеження	Пояснення
+	Рясна або нормальна споруляція на сімядолях	Сприйнятливий
(+)	Нормальна споруляція і некротичні плями	Сприйнятливий
(-)	Некрози і (іноді) незначна споруляція на сім'ядолях	Стійкий
-	Симптоми відсутні	Стійкий

.До 40. Стійкість проти вірусу мозаїки салату (LMV) Патотип Ls 1.

Підтримка патотипів:

Підтримка: Через 15–20 діб інкубації інфіковану тканину потрібно подрібнити і зберігати в ексикаторі над хлоридом кальцію за температури 4ºC. Інфекційність зберігається протягом 1–3-х років**.** Потрібно уникати забруднення будь-яким шляхом

Розмноження: Попередньо розмножують вірус на сприйнятливих сортах (наприклад, Hilde або Trocadero), важливо проводити експертизу за нормальних умов довкілля. З цією метою використовують насіння вільне від вірусів

Проведення експертизи

Стадія росту рослин: Перша інокуляція за наявності 2–3 листків

Температура: Постійна температура 16ºC протягом ночі (N) і 22ºC протягом дня (D) або, як альтернатива, температура 20ºC N, 25ºC D протягом 5 діб після інокуляції 12ºC N і 18ºC D

Умови освітлення: Від проростання: 16 годин протягом дня щонайменше 15,000 Lux

Готування інокулюму: На молодих листках салату з чіткими симптоми LMV (через 15–25 діб інкубації) беруть (1 г на 4 мл) в ступку з додаванням 0,03 М буферний розчин Na_2HPO_4, що містить 0,2% DIECA(*). Перед інокуляцією додають 75 мг/мл сарборунду та додатково 75 мг/мл активованого вугілля

Метод інокуляції: Механічне натирання перших двох листків, повторна інокуляція через 2–3 доби. Протягом інокуляції матеріал тримають у шматочках льоду

(*) Склад буфера: на 100 мл: 1,07 г $Na_2HPO_4\,12H_2O$, 0,2 г DIECA

Тривалість експертизи: - Від сівби до інокуляції: біля 2 тижнів
- Від інокуляції до реєстрації: біля 2–3 тижнів; перша реєстрація виявлення через 15 діб

Кількість рослин в експертизі: 30 рослин у 6-ти повтореннях

Зауваження:

Патотип: В Європі (Франція, Греція, Іспанія) ізольовані інші патотипи LMV Dinant і Lot (1992), Фітопатологія 41:528-542. Ці патотипи ще не отримали міжнародного

найменування; але щодо їхнього найменування є пропозиції (Pink, Lot і Johnson (1992), Euphytica 63:169-174).

Симптоми (в умоваж проведення експертизи): Виявлення симптомів залежить від патотипів вірусу і генотипів салату. Для виявлення відомого патотипу Ls-1 використовують 'Gallega'-ген, типові реакції можуть бути наступні:

- На масляноголовчастих сортах виявляється особливо на жилках у вигляді мозаїки;
- На хрумкоголовчастому й Айсбергу видно хлорози на жилках і слабку мозаїку;
- На рослинах салату-ромен (римський салат) спостерігається гальмування росту зовнішніх листків і пухирчатість;
- На червоних сортах симптоми обстежувати надзвичайно важко.

До 42. Стійкість проти *Fusarium oxysporum* f. sp. *lactucae*.

1. Збудник хвороби	*Fusarium oxysporum* f. sp. *lactucae*
2. Карантинний статус	Список попереджень EPPO
3. Вид-паразит	*Lactuca sativa* L.
4. Джерело посівного матеріалу ...	NIAS Genebank (JP), INRAN (IT), Naktuinbouw (NL), GEVES (FR)
5. Ізолят	Fol: 1 та Fol: 2
6.Встановлення ідентичності ізоляту	Використання мікроскопу та інокуляції для стандарту чутливості салату
7. Встановлення патогенності.....	Використання стандарту чутливості салату
8.Розмноження посівного матеріалу	
8.1 Середовище розмноження.....	Інокуляція шляхом сівби на забрудненому ґрунті: середовище пшеничних ґрунтових висівок розмноження шляхом замочування розсади: на синтетичному рідкому середовищі (наприклад відвар декстрози картоплі)
8.3 Стадія вирощування розсади під час інокуляції.....	see 10.3
8.5 Метод інокуляції	see 10.4
8.6 Збір посівного матеріалу	Інокуляція шляхом посіву на зараженому ґрунті: 7–10 денна культура інокуляція шляхом замочування розсади: 15 днів
9. Формат досліду	
9.1 Кількість рослин на генотип ...	20 рослин
9.2 Кількість повторень	1 повторення
9.3 Контрольні сорти	
Чутливі	Cobham Green, Salinas, Patriot Cobham Green is slightly less and Salinas is less susceptible than Patriot
Стійкі до Fol: 1.....	Costa Rica No.4, Romasol
9.4 Схема досліду	Включаючи контрольні сорти
9.5 Дослідне обладнання	теплиця чи камера штучного клімату
9.6 Температура.....	20–28°C
9.7 Освітлення	Природній світловий день

10. Інокуляція	
10.1Підготовка посівного матеріалу	інокуляція шляхом посіву на зараженому ґрунті: середовище пшеничних грунтових висівок культури змішують з стерілозованим ґрунтом інокуляція шляхом замочування розсади : замочування коренів та вісі гіпокотилі на 5–15 хв у суспензії посівного матеріалу та пересадка інокульованих паростків у ґрунт
10.2 визначення кількості посівного матеріалу	інокуляція шляхом посіву на зараженому ґрунті: ґрунт: культура =20: 1 інокуляція шляхом замочування розсади: спори зібрані та приведені до 10^7 сп/мл
10.3 Стадія вирощування розсади під час інокуляції.....	інокуляція шляхом посіву на зараженому ґрунті: стимулюють проростання насіння примітка: уникайте насіння, що зіпсоване іншими факторами ніж збудники хвороб. інокуляція шляхом замочування розсади: сім'ядолі
10.4 Метод інокуляції	два методи можуть бути використані для інокуляції: шляхом посіву на зараженому грунті чи шляхом замочування розсади
10.5 Перше спостереження.....	після 7–10 дні від інокуляції
10.6 Друге спостереження	14 днів від інокуляції
10.7 Фінальні спостереження.....	20–25 дні від інокуляції (посів чи замочування)
11. Спостереження	
11.1 Метод.....	Візуальний та/або підрахунок кількості рослин з симптомом
11.2 Шкала спостереження.....	інокуляція шляхом посіву на зараженому ґрунті: симтоми: відставання в рості, в'янення, мертві рослини Як зразок обрахуйте Індекс Тяжкості Хвороби (DSI) та Частоту Захворювань(DI) 0: здоровий 1: дещо затримка росту, зниження росту 2: серйозне відставання в рості 3: смерть DSI = (0A + 1B + 2C + 3D) / (A + B + C + D) *A ~ D: кількість рослин кожної категорії DI = (0A + 1B + 2C + 3D) *100/ ((A + B + C + D)*3) інокуляція шляхом замочування розсади: симтоми: відставання у рості та коричневі судини над сім'ядолями, мертві рослини
11.3 Підтвердження досліду.....	Аналіз результатів повинен бути відкалібрований з контрольними результатами
12. Інтерпретація даних	інокуляція шляхом посіву на зараженому ґрунті: чутливість: серйозне відставання в рості, в'янення, мертві рослини (DSI : відносна оцінка для DSI сорту еталону) (Раса1:DI Значення вище 10%)

стійкість: немає відставання в рості та в'янення (DSI: відносна оцінка для DSI сорту еталону), (Paca1: DI Значення нижче 10%)
інокуляція шляхом замочування розсади:
чутливість: відставання у рості і коричневі судини над сім'ядолями, мертві рослини
стійкість: немає відставанні у рості та коричневих судин над сім'ядолями

13. Критичні контрольні точки

Наявність *Fusarium oxysporum* f. sp. *lactucae* Paca 1

NIAS: National Institute of Agrobiological Sciences
2-1-2, Kannondai, Tsukuba, Ibaraki,305-8602, Japan
Tel: +81-29(838)7406, fax: +81-29(838)7408,
E-mail: genebank@nias.affrc.go.jp
http://www.gene.affrc.go.jp/about_en.php

INRAN: National Research Institute for Food and Nutrition
Loc. Corno d'Oro SS 18, km 77.70 – 84091 Battipaglia (SA) Italy
Tel: +39 0828 309484, fax +39 0828 302382, E-mail: romana.bravi@entecra.it
http://www.ense.it

Naktuinbouw Sotaweg 22, P.O. Box 40, 2370 AA Roelofarendsveen, Netherlands
Tel.: + 31 (0) 71 332 62 62, Fax.: + 31 (0) 71 332 63 63
Email: info@naktuinbouw.nl

GEVES: Groupe d'Etude et de Contrôle des Variétés et des Semences
25 Rue Georges Morel, CS 90 024, 49071 Beaucouzé Cedex, France
Valerie.GRIMAULT@geves.fr

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Lettuce (*Lactuca sativa* L.) (TG/13/10 Rev. 2, UPOV) // Geneva. 2006-04-05 + 2011-04-06 + 2013-03-20. – 42 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg013.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1.1 Ботанічна назва	*Lactuca sativa* L.	[ ]
1.1.2 Загальноприйнята назва		
1.2.1 Ботанічна назва	*Lactuca sativa* L. var. *secalina*	[ ]
1.2.2 Загальноприйнята назва	**Салат листковий**	
1.3.1 Ботанічна назва	*Lactuca sativa* L. var. *capitata*	[ ]
1.3.2 Загальноприйнята назва	**Салат головчастий**	
1.4.1 Ботанічна назва	*Lactuca sativa* L. var. *longifolia*	[ ]
1.4.2 Загальноприйнята назва	**Салат-ромен**	
1.5.1 Ботанічна назва	*Lactuca sativa* L. var. *angustana*	[ ]
1.5.2 Загальноприйнята назва	**Салат стебловий**	
1.6.1 Ботанічна назва	*Lactuca sativa* L. var. *acefala* Alef.	[ ]
1.6.2 Загальноприйнята назва	**Салат напівголовчастий**	
2. Заявник		
Ім’я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {4}	

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито і як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

5.1 Типи різновидів (відповідно до розд. 8.1 Керівництва з експертизи)	Сорти-еталони	
1. Маслянистоголовчастий	Clarion, Merveile des quatre saisons, Verpia	[ ]
2. Хрумкоголовчастий	Blonde de Paris (Batavia), Calmar, Saladin (Iceberg)	[ ]
3. Салат – ромен	Blond maraichere (Roman types)	[ ]
4. «Грас» латинський салат	Bibb, Sucrine	[ ]
5. Зрізний (листковий) салат	Frisee d'Amerique, Lollo rossa, Oakleaf, Salad Bowl	[ ]
6. Стебловий салат	Celtuce	[ ]

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.2 (1)	Насінина: забарвлення	біле	Дивограй, Годар, Золотий шар	1 [ ]
		жовте	Van Sal	2 [ ]
		чорне	Ольжич, Шар малиновий, Сніжинка, Погонич	3 [ ]
5.3 (18)	Листок: відтінок зеленого забарвлення зовнішніх листків	відсутній	Нептун, Совський, Смуглянка, Наймит	1 [ ]
		жовтуватий	Берлінський жовтий, Годар Сніжинка, Скарб	2 [ ]
		сіруватий	Ольжич, Шар малиновий, Погонич	3 [ ]
		червонуватий	Лолло Росса , Flame, Cimmaron, Red Batavian	4 [ ]
5.4 (20)	Листок: антоціанове забарвлення	відсутнє	Ольжич, Годар, Золотий шар, Сніжинка, Погонич	1 [ ]
		наявне	Дивограй, Шар малиновий, Зорепад, Смуглянка, Совський	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.5 (35)	Час початку з'явлення квітконоса в умовах довгого дня	дуже ранній	Новогодній, Годар	1 [ ]
		ранній	Берлінський жовтий, Anuska	3 [ ]
		середній	Дивограй, Шар малиновий, Золотий шар Зорепад	5 [ ]
		пізній	Ольжич, Сніжинка, Погонич	7 [ ]
		дуже пізній	Erica, Kinemontepas, Rex	9 [ ]
5.6 (39)	Стійкість до борошнистої роси (*Bremia lactucae*) Izolate B1:16	відсутня	Cobham Green, Hilde II	1 [ ]
		наявна	Argeles, Ninja	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата
Приклад	*Листок: інтенсивність забарвлення зовнішніх листків*	*помірне*	*темне*

Коментарі:

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

– використання сорту

– коли має бути представлена фотографія ?

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.5.53 Код UPOV: APIUM_GRA_RAP

Методика
проведення експертизи сортів
селери коренеплідної *(Apium graveolens* L. var. *rapaceum* (Mill.) Gaud.*)*
на відмінність, однорідність та стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Apium graveolens* L. var. *rapaceum* (Mill.) Gaud.).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 4 г.

2.3 Насіння має бути здоровим, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних та сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують достатній розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,60 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/74/4, 2002+2006.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо позначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо позначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо позначених 40 рослин або частин 40 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо позначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх Описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат від загальновідомих, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослини допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано таку групуючу ознаку:

– Черешок: антоціанове забарвлення (ознака 12).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучають до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів селери коренеплідної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: за висотою MG 2	низька	3	Ofir
		середня	5	Ibis, Monarch
		висока	7	Bergers weisse Kugel, Boul de Marbt, Mars
2. (+) (*) PQ	Листок: положення у просторі VG 2	пряме	1	Mars
		від прямого до напівпрямого	2	Bergers weisse Kugel, Monarch
		напівпряме	3	Ibis, Anita
		від напівпрямого до горизонтального	4	Ofir
		горизонтальне	5	Ilona
3. QN	Листки: кількість MS 2	мала	3	
		середня	5	Ibis, Prinz
		велика	7	Mars
4. (+) QN	Листок: діаметр коренеплоду в місці прикріплення черешків MS, 2	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
5. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення внутрішніх листків VG 2	слабка	3	Ortho
		помірна	5	Bergers weisse Kugel, Casar, Prinz
		сильна	7	President
6. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG 3	слабка	3	Ibis
		помірна	5	Prinz
		сильна	7	Bergers weisse Kugel, Mars, Monarch, Prinz
7. (+) (*) QN	Листок: за довжиною (включаючи черешок) MS 3	короткий	3	Ofir, Ortho
		середній	5	Anita
		довгий	7	Bergers weisse Kugel
8. (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною MS 3	коротка	3	Ortho
		середня	5	Anita, Casar, President
		довга	7	Bergers weisse Kugel
9. (+) QN	Листкова пластинка: відстань між 1-ою і 2-ою парами листочків MS 3	коротка	3	
		середня	5	Monarch, President, Prinz
		довга	7	Bergers weisse Kugel

1	2	3	4	5
10. (+) QN	Черешок: за довжиною MS 3	короткий	3	Prinz
		середній	5	Casar, Diamant
		довгий	7	Bergers weisse Kugel, Hochdahler Marckt
11. (+) QN	Черешок: за шириною MS 3	вузький	3	
		середній	5	Casar, Prinz
		широкий	7	Bergers weisse Kugel
12. (*) QL	Черешок: антоціанове забарвлення VG 3	відсутнє	1	Mars, Neve
		наявне	9	Bergers weisse Kugel, Geant Donois, Hochdahler Marckt
13. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розмір верхівкового листочка MS 3	малий	3	Ortho
		середній	5	Ibis, Kojak
		великий	7	
14. (+) PQ	Листочок: форма краю верхівки VS 3	гостра	1	Dolvi, Ibis
		проміжна	2	Monarch, President, Prinz
		округла	3	Radiant
15. (+) QL	Листочок: щільність надрізів краю VS 3	нещільна	3	Caser, Hans, Rex
		помірна	5	Ibis, Prinz
		щільна	7	Diamant, Kojak
16. (*) (+) QL	Листочок: розміщення часток MS 3	вільне	1	Cascade
		дотичне	2	Monarch
		перекривне	3	Kojak
17. (*) QN	Коренеплід: розмір MS 4	малий	3	Ofir
		середній	5	Anita, Bergers weisse Kugel, Des Maraichers
		великий	7	Ibis, Nove
18. (+) QN	Коренеплід: виступ на поверхні VS 4	відсутній або слабкий	1	
		слабкий	3	Ortho
		помірний	5	Bergers weisse Kugel, Monarch, President
		сильний	7	Anita, Boul de Marbre Dolvi
		дуже сильний	9	
19. (*) PQ	Коренеплід: основне забарвлення шкірки VG 4	білувате	1	Mars, Monarch. Neve
		коричневе	2	Anita, Bergers weisse Kugel, Des Maraichers

1	2	3	4	5
20. QN	Лише для сортів, коренеплоди яких коричневого забарвлення: Коренеплід: інтенсивність основного забарвлення шкірки VG 4	слабка	3	Anita
		помірна	5	Ortho
		сильна	7	Balder
21. (*) (+) QN	Коренеплід: місце розміщення коренів VG 4	низьке	3	Cesar, Ortho
		середнє	5	Hochdahler Marckt, Monarch
		високе	7	
22. QN	Коренеплід: кількість коренів MS 4	мала	3	Cesar, Ortho
		середня	5	Bergers weisse Kugel, Brilliant, Monarch
		велика	7	
23. QN	Коренеплід: корені за товщиною VG 4	тонкі	3	Cesar, Ortho
		середні	5	Bergers weisse Kugel, Brilliant, Monarch
		товсті	7	Hochdahler Marckt
24. (*) (+) PQ	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу VS 4	широкоеліптична	1	Kojak
		округла	2	Monarch
		поперечно-широкоеліптична	3	Anita, Bergers weisse Kugel
		зрізаноконічна	4	Dolvi
		сплюснуто зрізаноконічна	5	Alabaster 3
25. (*) PQ	Коренеплід: забарвлення м’якоті VG 4	біле	1	Diamant, Monarch
		слонової кості	2	Hochdahler Marckt, Ofir
26. QN	Коренеплід: внутрішнє заглиблення VG, 4	мале	3	
		середнє	5	Mars
		велике	7	Ortho
27. QN	Коренеплід: губкоподібність м’якоті MG 4	слабка	3	Monarch, Prinz
		помірна	5	Bergers weisse Kugel
		сильна	7	Cesar, Ortho
28. (+) QN	Коренеплід: внутрішня іржаста плямистість м’якоті VG, 4	слабка	3	Brilliant, Monarch
		помірна	5	Bergers weisse Kugel, Mars
		сильна	7	Ortho

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів селери коренеплідної

Коди фаз росту й розвитку рослин, у які рекомендовано робити обстеження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	Сходи
2	Розетка (17–22 листки)
3	Формування коренеплоду
4	Повна стиглість коренеплодів

До 2. Листок: положення в просторі.

1
Пряме

3
напівпряме

5
горизонтальне

До 4. Листок: діаметр коренеплоду в місці прикріплення черешків.

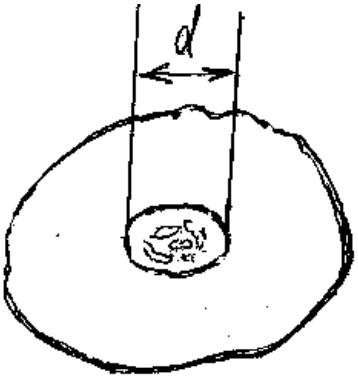

3
Малий

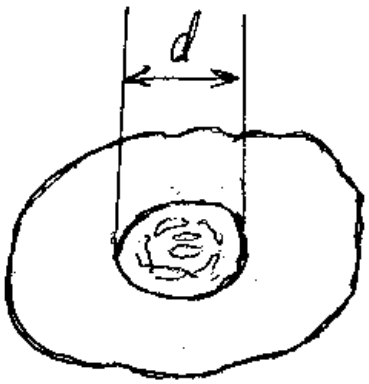

5
середній

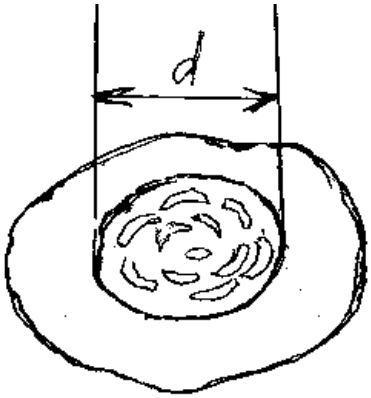

7
великий

До 7+8+9+10+11+13. Листок: за довжиною (включаючи черешок) (7); Листкова пластинка: за довжиною (8); Листкова пластинка: відстань між 1-ою і 2-ою парами листочків (9); Черешок: за довжиною (10); Черешок: за шириною (11); Листкова пластинка: розмір верхівкового листочка (13).

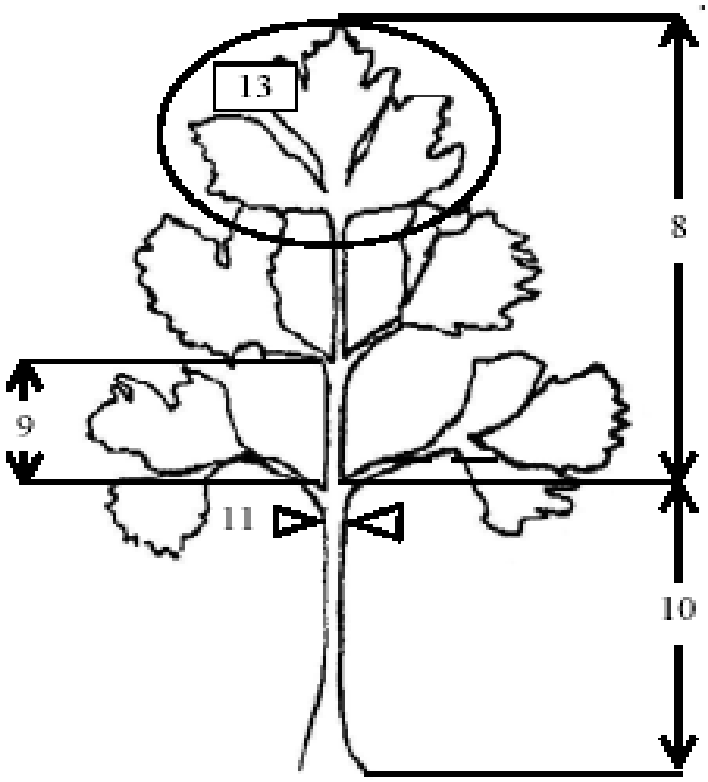

До 14. Листочок: форма краю верхівки.

1	2	3
Гостра	проміжна	округла

До 15. Листочок: щільність надрізів краю.

3	5	7
Нещільна	помірна	щільна

До 16. Листочок: розміщення часток.

1	2	3
Вільне	дотичне	перекривне

До 18. Коренеплід: виступ на поверхні.

3	5	7
Слабкий	помірний	сильний

До 21. Коренеплід: місце розміщення коренів.

3	5	7
Низьке	середнє	високе

До 24. Коренеплід: форма поздовжнього розрізу.

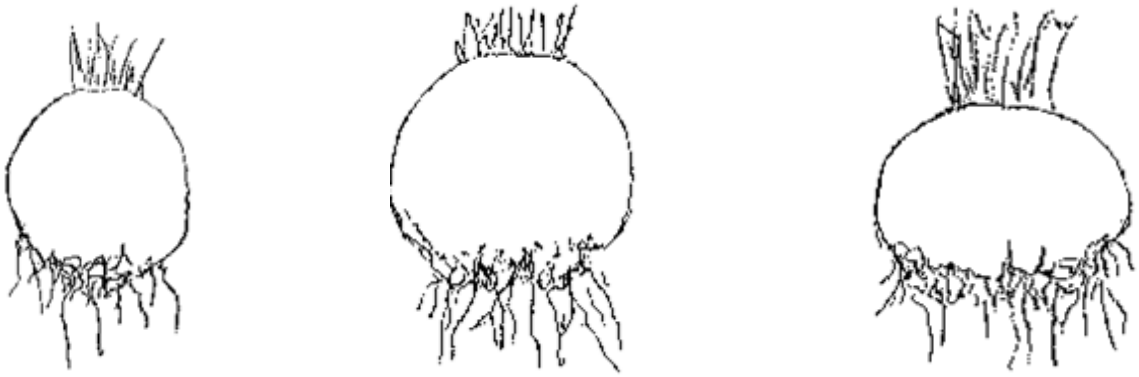

1	2	3
Широкоеліптична	округла	поперечно-широкоеліптична

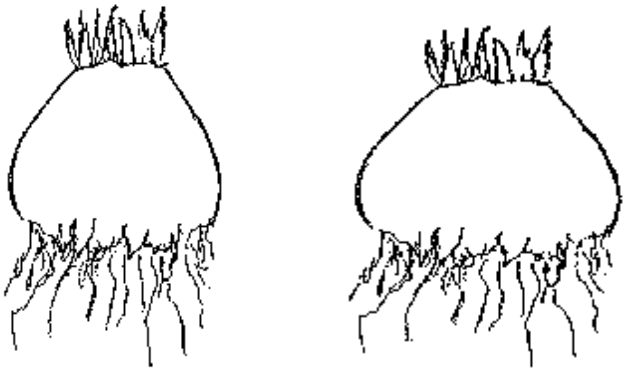

4	5
зрізаноконічна	сплюснуто зрізаноконічна

До 28. Коренеплід: внутрішня іржаста плямистість м'якоті.

Потемніння м'якоті оцінюють через годину після поздовжнього розрізу коренеплоду.

9. Література

1. Барабаш О. Ю., Тараненко Л. К., Сич З. Д. Біологічні основи овочівництва: Навчальний посібник/ за ред. Барабаша О. Ю. – К.: Арістей, 2005. – С. 288–293.

2. Левандовская Л. И., Комарова Р. А. Сельдерей, петрушка, пастернак.-Л. : Колос, 1968. – С. 6–29.

3. Механизированная технология возделывания уборки и хранения петрушки и сельдерея // Рекомендации.-М.: Росагропромиздат, 1991. – С. 9–11.

4. Определитель высших растений Украины. Доброчева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. и др.-1 изд. Киев: Наукова думка, 1987. – С. 227, 232.

5. Шуин К. А. Овощные культуры. – Минск: Урожай, 1974.– С. 213–215.

6. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Celeriac (*Apium graveolens* L. var. *rapaceum* (Mill.) Gaud.) (TG/74/4, UPOV) // Geneva. 2002-04-17 + 2006-04-05. – 23 P. // URL: http://www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg074.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Apium graveolens* L. var. *rapaceum* (Mill.) Gaud.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Селера коренеплідна**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Гібрид [ ]

(b) Перехреснозапильний [ ]

(c) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найбільш відповідний код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: за висотою	низька	Ofir	3 [ ]
		середня	Ibis, Monarch	5 [ ]
		висока	Bergers weisse Kugel, Boul de Marbt, Mars	7 [ ]
5.2 (2)	Листок: положення у просторі	пряме	Mars	1 [ ]
		від прямого до напівпрямого	Bergers weisse Kugel, Monarch	2 [ ]
		напівпряме	Ibis, Anita	3 [ ]
		від напівпрямого до горизонтального	Ofir	4 [ ]
		горизонтальне	Ilona	5 [ ]
5.3 (12)	Черешок: антоціанове забарвлення	відсутнє	Mars, Neve	1 [ ]
		наявне	Bergers weisse Kugel, Geant Donois, Hochdahler Marckt	9 [ ]
5.4 (13)	Листкова пластинка: розмір верхівкового листочка	малий	Ortho	3 [ ]
		середній	Ibis, Kojak	5 [ ]
		великий		7 [ ]
5.5 (14)	Листочок: форма краю верхівки	гостра	Dolvi, Ibis	1 [ ]
		проміжна	Monarch, President, Prinz	2 [ ]
		округла	Radiant	3 [ ]
5.6 (16)	Листкова пластинка: розміщення часток	вільне	Cascade	1 [ ]
		дотичне	Monarch	2 [ ]
		перекривне	Kojak	3 [ ]
5.7 (17)	Коренеплід: розмір	малий	Ofir	3 [ ]
		середній	Anita, Bergers weisse	5 [ ]
		великий	Kugel, Des Maraichers Ibis, Nove	7 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.8 (19)	Коренеплід: основне забарвлення шкірки	білувате	Mars, Monarch. Neve	1 [ ]
		коричневе	Anita, Bergers weisse Kugel, Des Maraichers	2 [ ]
5.9 (21)	Коренеплід: місце розміщення коренів	низьке	Cesar, Ortho	3 [ ]
		середнє	Hochdahler Marckt, Monarch	5 [ ]
		високе		7 [ ]
5.10 (24)	Коренеплід: форма поздовжнього розрізу	широкоеліптична	Kojak	1 [ ]
		округла	Monarch	2 [ ]
		поперечно-широкоеліптична	Anita, Bergers weisse Kugel	3 [ ]
		зрізаноконічна	Dolvi	4 [ ]
		сплюснуто зрізаноконічна	Alabaster 3	5 [ ]
5.11 (25)	Коренеплід: забарвлення м'якоті	біле	Diamant, Monarch	1 [ ]
		слонової кості	Hochdahler Marckt, Ofir	2 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найбільш подібними. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічної обробки (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.53 Код UPOV: APIUM_GRA_DUL
APIUM_GRA_SFC

Методика
проведення експертизи сортів селери
черешкової (*Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers.),
селери листкової (*Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів видів селери *Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers., *Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки й якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 6 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних та сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/82/4, 2002.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо промаркірованих, рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо промаркірованих, рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка на відмінність, однорідність та стабільність

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові, з 30 – дві нетипові.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові, з 30 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або у комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Черешок: антоціанове забарвлення (ознака 14);
- Черешок: суцільне знебарвлення (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак селери черешкової, листкової

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QN	Рослина: за висотою MG 3	дуже низька	1	Afina
		низька	3	Claudius
		середня	5	Green Sleeves
		висока	7	Martine
		дуже висока	9	Giant Red
2. QN	Рослина: кількість бічних пагонів MS 4	відсутні або дуже мала	1	Ideal
		мала	3	Summit
		середня	5	Groene Pascal
		велика	7	Del Valdarno
3. (*) QN	Листки: положення в просторі VG 3	пряме	1	Autumn Gold
		від прямого до напівпрямого	2	Green Sleeves
		напівпряме	3	Shamrock
		від напівпрямого до горизонтального	4	Amsterdam Donkergroene
		горизонтальне	5	Martine
4. QN	Листки: кількість MS 3	мала	3	Gigante di Romagna
		середня	5	Green Sleeves
		велика	7	Ideal
5. (*) QN	Листки: інтенсивність зеленого забарвлення (за виключенням черешка) VG 3	дуже слабка	1	Ivory Tower
		слабка	3	Victoria
		помірна	5	Multipak
		сильна	7	Mammoth White; Giant Red
6. QN	Листки: глянсуватість VG 3	слабка	3	Ramon
		помірна	5	Lino
		сильна	7	Golden Spartan
7. QN	Листки: пухирчастість VS 3	відсутня або дуже слабка	1	Amsterdam Donkergroene
		слабка	3	Florida 683; Giant
		помірна	5	Red
		сильна	7	Lino Groene Pascal
8. (*) (+) QN	Листок: за довжиною (разом з черешком) MS 3	короткий	3	Golden Spartan
		середній	5	Celebrity
		довгий	7	Martine
9. (+) QN	Листок: відстань між 1-ю та 2-ю парами листочків VS 3	коротка	3	Claudius, Early Spring
		середня	5	Green Sleeves, Octavius
		довга	7	Florida 683, Groene Pascal

1	2	3	4	5
10. (*) (+) QN	Листок: розмір верхівкового листочка VS 3	малий	3	Giant Red, Stardust
		середній	5	Shamrock
		великий	7	Early Spring
11. (*) (+) PQ	Листочок: форма краю верхівки VS 3	гостра	1	Trinova, Bolivar
		округла	2	D'Elne
12. (+) QL	Листочок: щільність надрізів краю VS 3	нещільна	3	Multipak
		помірної щільності	5	Del Valdarno
		щільна	7	Golden Spartan
13. (*) (+) QL	Листочок: розміщення часток VG 3	вільне	1	Golden Spartan, Uta
		дотичне	2	Early Spring, Victoria
		перекривне	3	Claudius
14. (*) QL	Черешок: антоціанове забарвлення VG 3	відсутнє	1	Golden Spartan
		наявне	9	Giant Red
15. QN	Черешок: інтенсивність антоціанового забарвлення VG 3	слабка	3	Giant Pink
		помірна	5	Ideal
		сильна	7	Giant Red
16. (*) (+) QN	Черешок: за довжиною MS 3	короткий	3	Oscar
		середній	5	Groene Pascal
		довгий	7	Giant Red
17. (+) QN	Черешок: за шириною MS 3	вузький	3	Ideal
		середній	5	Green Sleeves
		широкий	7	Top Seller
18. QN	Черешок: ребристість VS 3	відсутня або дуже слабка	1	Plein blanc Lepage
		слабка	3	Golden Self-Blanching
		помірна	5	Victoria
		сильна	7	Claudius
19. (+) QL	Черешок: профіль поперечного перерізу внутрішньої частини VS 3	прямий	1	D'Elne
		слабко увігнутий	2	Groene Pascal
		дуже увігнутий	3	Green Sleeves
20. (*) QL	Черешок: суцільне знебарвлення VG 3	відсутнє	1	Groene Pascal
		наявне	9	Autumn Gold

1	2	3	4	5
21. QN	Лише для сортів, у яких відсутнє суцільне знебарвлення: Черешок: інтенсивність зеленого забарвлення VG 3	слабка	3	Autumn Gold
		помірна	5	Green Sleeves
		сильна	7	Giant Red

8. Пояснення до Таблиці ознак селери черешкової, листкової

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
Рослини 1-го року життя	
1	сходи
2	розетка (більше 20 листків)
3	споживча стиглість (2–6 зборів)
Рослини 2-го року життя не передбачається дослідження рослин у методиці	

До 8. Листок: за довжиною (разом з черешком).
До 9. Листок: відстань між 1-ю та 2-ю парами листочків.
До 10. Листок: розмір верхівкового листочка.
До 16. Черешок : за довжиною.
До 17. Черешок: за шириною.

Усі обстеження на рослині і листку здійснюють на повністю розвинених рослинах перед збиральною (споживчою) стиглістю. Черешки листків вирощених рослин не слід вкривати землею («підгортати») додатково.

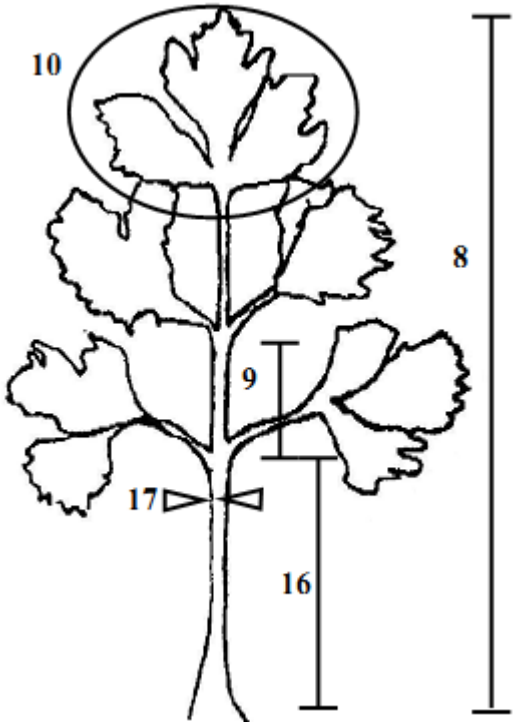

До 11: Листочок: форма краю верхівки.

1
Гостра

2
округла

До 12: Листочок: щільність надрізів краю.

3
Нещільна

5
помірної щільності

7
щільна

До 13: Листочок: розміщення часток.

1
Вільне

2
дотичне

3
перекривне

До 19: Черешок листка: профіль поперечного перерізу внутрішньої частини.

1	2	3
Прямий	слабко увігнутий	дуже увігнутий

9. Література

1. Барабаш О. Ю., Тараненко Л. К., Сич З. Д. Біологічні основи овочівництва: Навчальний посібник/ за ред. Барабаша О. Ю. – К. : Арістей, 2005. – С. 288–293.

2. Левандовская Л. И., Комарова Р. А. Сельдерей, петрушка, пастернак. – Л.: Колос, 1968. – С. 6–29.

3. Механизированная технология возделывания уборки и хранения петрушки и сельдерея // Рекомендации.-М.: Росагропромиздат, 1991. – С. 9–11.

4. Определитель высших растений Украины. Доброчева Д. Н., Котов М. И., Прокудин Ю. Н. и др. – 1 изд. Киев: Наукова думка, 1987. – С. 227, 232.

5. Шуин К. А. Овощные культуры. – Минск: Урожай, 1974. – С. 213–215.

6. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Celery, Stalk Celery/Cutting Celery, Leaf Celery, Smallage (*Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers, *Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.) (TG/82/4, UPOV) // Geneva. 2002-04-17. – 17 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg082.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1.1 Ботанічна назва	*Apium graveolens* L. var. *dulce* (Mill.) Pers.	[ ]
1.1.2 Загальноприйнята назва	**Селера черешкова**	
1.2.1 Ботанічна назва	*Apium graveolens* L. var. *secalinum* Alef.	[ ]
1.2.2 Загальноприйнята назва	**Селера листкова**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
- (a) Гібрид [ ]
- (b) Перехреснозапильний [ ]
- (c) Інше [ ]
  (зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: за висотою	дуже низька	Afina	1 [ ]
		низька	Claudius	3 [ ]
		середня	Green Sleeves	5 [ ]
		висока	Martine	7 [ ]
		дуже висока	Giant Red	9 [ ]
5.2 (3)	Листки: положення	пряме	Autumn Gold	1 [ ]
		від прямого до напівпрямого	Green Sleeves	2 [ ]
		напівпряме	Shamrock	3 [ ]
		від напівпрямого до горизонтального	Amsterdam Donkergroene	4 [ ]
		горизонтальне	Martine	5 [ ]
5.3 (10)	Листок: розмір верхівкового листочка	малий	Giant Red, Stardust	3 [ ]
		середній	Shamrock	5 [ ]
		великий	Early Spring	7 [ ]
5.4 (11)	Листочок: форма краю верхівки	гостра	Trinova, Bolivar	1 [ ]
		округла	D'Elne	2 [ ]
5.5 (13)	Листочок: розміщення часток	вільне	Golden Spartan, Uta	1 [ ]
		дотичне	Early Spring, Victoria	2 [ ]
		перекривне	Claudius	3 [ ]
5.6 (14)	Черешок: антоціанове забарвлення	відсутнє	Golden Spartan	1 [ ]
		наявне	Giant Red	9 [ ]
5.7 (20)	Черешок: суцільне знебарвлення	відсутнє	Groene Pascal	1 [ ]
		наявне	Autumn Gold	9 [ ]
5.8 (21)	Лише для сортів, у яких відсутнє суцільне знебарвлення: Черешок: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Autumn Gold	3 [ ]
		помірна	Green Sleeves	5 [ ]
		сильна	Giant Red	7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо „так”, просимо надати деталі)

7.3 Напрям використання

(a) листки [ ]

(b) черешки [ ]

7.4 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров’я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК: 635.62 Код UPOV: LAGEN_SIC

Методика

проведення експертизи сортів тикви звичайної (горлянки)
(*Lagenaria siceraria* (Molina) Standl.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Lagenaria siceraria* (Molina) Standl.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 0,1 кг .

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують достатній розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 1,4 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак**.**

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

Методику підготовлено: Лещук Н. В., к. с.-г. н., УІЕСР, 2007.

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки ступеня виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:
- Рослина: габітус (ознака 2);
- Молодий плід: основна форма (ознака 55);
- Стиглий плід: за довжиною (ознака 64);
- Стиглий плід: основне забарвлення кори (ознака 74).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів тикви звичайної (горлянки)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. PQ	Рослина: форма сім'ядолей VS 1	еліптична широкоеліптична округла	1 2 3	
2. (*) PQ	Рослина: габітус VS 4	кущовий напівкущовий плетистий	1 2 3	
3. (*) QL	Рослина: галуження VS 3	відсутнє наявне	1 2	
4. QN	Рослина: ступінь галуження VS 3	слабкий помірний сильний	3 5 7	
5. QL	Стебло: вусики VS 3	відсутні або рудиментарні добре розвинені	 1 2	
6. (*) PQ	Стебло: забарвлення VS 3	жовте зелене	1 2	
7. QL	Листкова пластинка: зубчастість VS 3	відсутня наявна	1 9	
8. (*) QN	Листкова пластинка: розмір MS 3	малий середній великий	3 5 7	
9. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення верхнього боку VS 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
10. (*) QN	Черешок: за довжиною MS 3	короткий середній довгий	3 5 7	
11. QN	Черешок: за товщиною (біля основи) MS 3	тонкий середній товстий	3 5 7	
12. PQ	Черешок: форма поперечного перерізу VS 3	округла кутаста	1 2	
13. QN	Черешок: кількість шипів MS 3	мала середня велика	3 5 7	

1	2	3	4	5
14. (*) (+) QL	Жіноча квітка: кільце в середині віночка VS 4	відсутнє наявне	1 9	
15. PQ	Жіноча квітка: забарвлення кільця всередині віночка VS 4	зелене жовте зелене і жовте	1 2 3	
16. QN	Жіноча квітка: інтенсивність забарвлення зеленого кільця всередині віночка VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	
17. (+) QL	Жіноча квітка: розміщення пелюсток віночка VS 4	вільне дотичне перекривне	1 2 3	
18. QN	Жіноча квітка: чашолистки за довжиною MS 4	короткі середні довгі	3 5 7	
19. (*) PQ	Жіноча квітка: забарвлення маточки VS 4	жовте оранжеве	1 2	
20. QN	Чоловіча квітка: вираження забарвлення кільця всередині віночка VS 4	відсутнє або дуже слабке слабке помірне сильне дуже сильне	 1 3 5 7 9	
21. (*) PQ	Чоловіча квітка: забарвлення кільця всередині основи віночка VS 4	зелене жовте зелене і жовте	1 2 3	
22. QN	Чоловіча квітка: квітконіжка за довжиною MS 4	коротка середня довга	3 5 7	
23. QN	Чоловіча квітка: опушеність квітконіжки VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	
24. QN	Чоловіча квітка: інтенсивність зеленого забарвлення квітконіжки VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	

1	2	3	4	5
25. QN	Чоловіча квітка: чашолисток за довжиною MS 4	короткий середній довгий	3 5 7	
26. (*) QN	Молодий плід: за довжиною MS 5	короткий середній довгий	3 5 7	
27. (*) QN	Молодий плід: найбільший діаметр MS 5	малий середній великий	3 5 7	
28. QN	Молодий плід: відношення довжина/діаметр MS 5	мале середнє велике	3 5 7	
29. (*) QL	Молодий плід: шийка VS 5	відсутня наявна	1 9	
30. (*) QL	Молодий плід: вигин шийки (у нормально розвинених плодів) VS 5	відсутній наявний	1 9	
31. (*) QN	Молодий плід: кількість кольорів MS 5	один два три	1 2 3	
32. (*) PQ	Молодий плід: основне забарвлення VS 5	білувате жовте оранжеве зелене білувато-жовте білувато-зелене зелено-жовте	1 2 3 4 5 6 7	
33. QN	Молодий плід: інтенсивність основного забарвлення VS 5	слабка помірна сильна	3 5 7	
34. (*) (+) PQ	Молодий плід: форма поперечного перерізу VS 5	округла ребриста кутаста округло-зубчаста	1 2 3 4	
35. (*) QL	Молодий плід: зморшкуватість VS 5	відсутня наявна	1 9	
36. QN	Молодий плід: глянсуватість VS 5	слабка помірна сильна	3 5 7	

1	2	3	4	5
37. QL	Молодий плід: ребристість VS 5	наявна відсутня	1 9	
38. (*) QL	Молодий плід: забарвлення ребер у порівнянні з забарвлення плоду VS 5	однакове інше	1 2	
39. (*) PQ	Молодий плід: забарвлення лінійних смуг на ребрах VS 5	білувате жовте оранжеве зелене	1 2 3 4	
40. (*) QL	Молодий плід: крапчастість VS 5	відсутня наявна	1 9	
41. (*) QL	Молодий плід: тип крапчастості VS 5	тільки дифузний дифузний та плямистий дифузний та лінійними смугами дифузний плямами та лінійними смугами	1 2 3 4	
42. (*) PQ	Молодий плід: забарвлення крапчастої поверхні VS 5	білувате жовте оранжеве зелене	1 2 3 4	
43. QN	Молодий плід: ступінь виявлення крапчастості шкірки VS 5	слабкий помірний сильний	3 5 7	
44. (+) QL	Молодий плід: перехватка VS 5	наявна відсутня	1 9	
45. QL	Молодий плід: місце розташування перехватки VS 5	біля плодоніжки по центру біля квіткового рубця	1 2 3	
46. PQ	Молодий плід: форма перехватки VS 5	укорочена видовжена зігнута	1 2 3	
47. QN	Молодий плід: ступінь виявлення перехватки VS, 5	слабкий помірний сильний	3 5 7	
48. (*) QN	Молодий плід: розмір квіткового рубця MS 5	малий середній великий	3 5 7	

1	2	3	4	5
49. (*) QL	Молодий плід: виступ квіткового рубця VS 5	відсутній наявний	1 9	
50. QN	Молодий плід: плодоніжка за довжиною MS 5	коротка середня довга	3 5 7	
51. (*) PQ	Молодий плід: основне забарвлення плодоніжки VS 5	лише зелене лише жовте зелене і жовте	1 2 3	
52. QN	Молодий плід: інтенсивність основного забарвлення плодоніжки VS 5	слабка помірна сильна	3 5 7	
53. (*) QL	Молодий плід: крапчастість плодоніжки VS 5	відсутня наявна	1 9	
54. QN	Молодий плід: ступінь прояву крапчастості плодоніжки VS 5	слабкий помірний сильний	3 5 7	
55. (*) (+) PQ	Молодий плід: основна форма VS 5	патисоноподібна поперечноеліптична куляста дельтоподібна яйцеподібна еліптична циліндрична булавоподібна грушоподібна з викривленою шийкою	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	
56. (*) PQ	Плід (повністю сформований): основне забарвлення VS 6	білувате кремове жовте оранжеве зелене	1 2 3 4 5	
57. (*) PQ	Стиглий плід: основне забарвлення VS 7	білувате кремове жовте оранжеве зелене	1 2 3 4 5	

1	2	3	4	5
58. QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення VS 6	слабка помірна сильна	3 5 7	
59. QN	Стиглий плід: інтенсивність основного забарвлення VS 7	слабка помірна сильна	3 5 7	
60. (*) PQ	Плід: забарвлення смужок на ребрах VS 6	білувате жовте оранжеве зелене	1 2 3 4	
61. PQ	Стиглий плід: забарвлення смужок на ребрах VS 7	білувате жовте оранжеве зелене	1 2 3 4	
62. (*) PQ	Плід: забарвлення крапчастості шкірки VS 6	білувате жовте оранжеве зелене	1 2 3 4	
63. PQ	Стиглий плід: забарвлення крапчастості шкірки VS 7	білувате жовте оранжеве зелене	1 2 3 4	
64. (*) QN	Стиглий плід: за довжиною MS 7	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий	1 3 5 7 9	
65. (*) QN	Стиглий плід: найбільший діаметр MS 7	малий середній великий	3 5 7	
66. (*) QN	Стиглий плід: відношення довжина/найбільший діаметр MS 7	дуже мале мале середнє велике	1 3 5 7	
67. (*) PQ	Стиглий плід: форма дорсального кінця VS 7	увігнута плеската округла	3 5 7	
68. (*) PQ	Стиглий плід: форма апікального кінця VS 7	увігнута плеската округла	3 5 7	
69. (*) (+) QL	Стиглий плід: ребристість VS 7	відсутня наявна	1 9	

1	2	3	4	5
70. (+) QN	Стиглий плід: відстань між ребрами MS 7	мала середня велика	3 5 7	
71. (*) QL	Стиглий плід: шипи MS 7	відсутні наявні	1 9	
72. QN	Стиглий плід: щільність розташування шипів MS 7	нещільна помірної щільності щільна	3 5 7	
73. (*) QN	Стиглий плід: кількість кольорів кори MS 7	один два більше двох	1 2 3	
74. (*) PQ	Стиглий плід: основне забарвлення кори VS 7	кремове жовте оранжеве рожеве червоне зелене сіро-зелене сіре	1 2 3 4 5 6 7 8	
75. QN	Стиглий плід: інтенсивність основного забарвлення кори VS 7	слабка помірна сильна	3 5 7	
76. (*) PQ	Стиглий плід: вторинне забарвлення кори VS 7	кремове жовте оранжеве рожеве червоне зелене сіре	1 2 3 4 5 6 7	
77. (*) QL	Стиглий плід: форма розподілу вторинного забарвлення VS, 7	плямами смугами мармуровий	1 2 3	
78. (*) QL	Стиглий плід: текстура поверхні VS 7	гладенька шерехата	1 2	
79. (*) QL	Стиглий плід: бородавчастість VS, 7	відсутня наявна	1 9	
80. (*) (+) QN	Плід: м’якоть за товщиною MS 7	тонка середня товста	3 5 7	

1	2	3	4	5
81. (*) PQ	Стиглий плід: основний забарвлення м'якоті VS 7	кремове жовте оранжеве червоно-оранжеве	1 2 3 4	
82. QN	Стиглий плід: інтенсивність основного забарвлення м'якоті VS 7	слабка помірна сильна	3 5 7	
83. (*) QN	Насінина: розмір MS 7	малий середній великий	3 5 7	
84. (*) (+) PQ	Насінина: форма VS 7	видовжена яйцеподібна округла	1 2 3	
85. (*) QL	Насінина: характер поверхні VS 7	гладенька шерехата	1 2	
86. (*) PQ	Насінина: забарвлення VS 7	білувате жовтувате коричнюватe	1 2 3	
87. PQ	Насінина: забарвлення рубчика VS 7	білувате жовтувате коричнюватe	1 2 3	
88. QN	Насіння: маса 1000 сухих насінин MS 7	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів тикви (горлянки)

Коди фаз росту й розвитку рослин, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	поява сім'ядолей
2	розетка листків (шатрик)
3	стеблоутворення
4	цвітіння чоловічих і жіночих квіток
5	плодоношення (зав'язування першого плоду)
6	технічна стиглість (першого плоду)
7	біологічна стиглість (першого плоду)

До 14. Жіноча квітка: кільце в середині віночка.

1
Відсутнє

9
наявне

До 17. Жіноча квітка: розміщення пелюсток віночка.

1
Вільне

2
дотичне

3
перекривне

До 34. Молодий плід: форма поперечного перерізу.

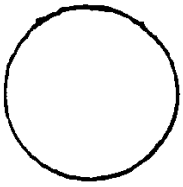

1
Округла

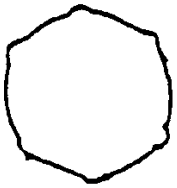

2
ребриста

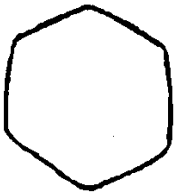

3
кутаста

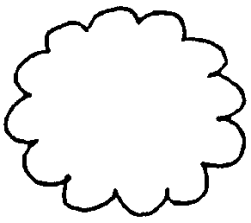

4
округло-зубчаста

До 44. Молодий плід: перехватка.

1
Відсутня

9
наявна

До 55. Молодий плід: основна форма.

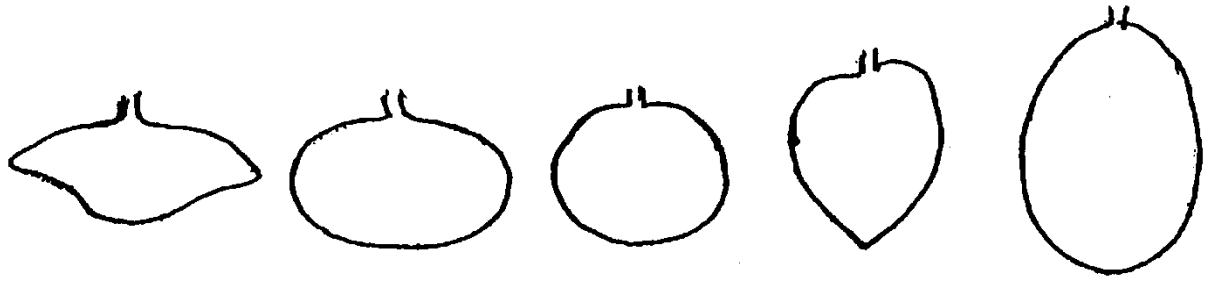

1	2	3	4	5
Патисоноподібна	поперечноеліптична	куляста	дельтоподібна	яйцеподібна

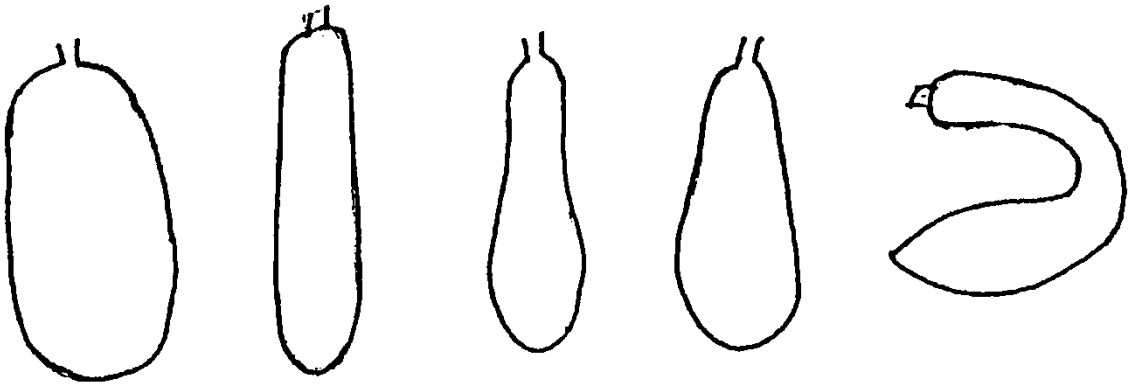

6	7	8	9	10
еліптична	циліндрична	булавоподібна	грушоподібна	з викривленою шийкою

До 69 + 70. Стиглий плід: ребристість (69), відстань між ребрами (70).

1	9
Відсутня	наявна

До 80. Стиглий плід: м’якоть за товщиною.

Товщина м’якоті визначається в апікальній частині плоду.

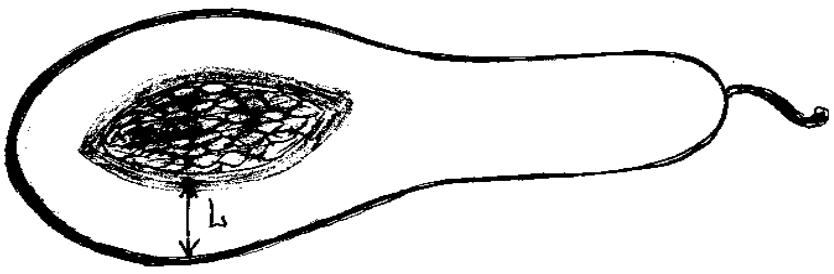

До 84. Насінина: форма.

1
Видовжена

2
яйцеподібна

3
округла

9. Література

1. Decker-Walters, D.S., Wilkins-Ellert, M., Chung, S.-M. & Staub, J.E. 2004. Discovery and genetic assessment of wild bottle gourd [*Lagenaria siceraria* (Mol.) Standley, Cucurbitaceae] from Zimbabwe . *Economic Botany* 58: P. 501–508.

2. Jeffrey, C. 1978. Cucurbitaceae. *Flora zambesiaca* 4: P. 437–440.

3. Meeuse, A.D.J. 1962. The Cucurbitaceae of southern Africa . *Bothalia* 8: P. 82–85.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1 Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Lagenaria siceraria* (Molina) Standl.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Тиква звичайна (горлянка)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше
(зазначте деталі) [ ]

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний

(i) популяційні [ ]

(ii) синтетичні сорти [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: габітус	кущовий напівкущовий плетистий		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.2 (55)	Молодий плід: основна форма	патисоноподібна поперечноеліптична куляста дельтоподібна яйцеподібна еліптична циліндрична булавоподібна грушоподібна з викривленою шийкою		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ] 5 [ ] 6 [ ] 7 [ ] 8 [ ] 9 [ ] 10 [ ]
5.3 (64)	Стиглий плід: за довжиною	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.4 (74)	Стиглий плід: основне забарвлення кори	кремове жовте оранжеве рожеве червоне зелене сіро-зелене сіре		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ] 5 [ ] 6 [ ] 7 [ ] 8 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту)

(фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9.Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: TRCOS

Методика
проведення експертизи сортів трихозанту (*Trichosanthes* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Trichosanthes* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 60 шт. або 5,0 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї. Рослини вирощують на шпалері (підтримках).

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 20 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 0,7 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н., Лещук Н. В., к-т с.-г. н., УІЕСР, Сич З. Д., д-р с.-г. н., НУБіП, Мамайсур В. В., м. н. с., УІЕСР, 2012.

яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 20 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 20 рослин або частин 20 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 20 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 10 рослин або частин 10 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 20 рослин допускається одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють

або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: за довжиною (ознака 2);
- Листкова пластинка: розсіченість (ознака 9);
- Рослина: кількість плодів (ознака 16);
- Плід: за довжиною (ознака 17);
- Плід: форма (ознака 19);
- Рослина: тривалість періоду вегетації (ознака 25).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів трихозанту

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Рослина: життєва форма VS 1	напівкущ ліана	1 2	
2. (*) (+) QN	Рослина: за довжиною MG 1	коротка середня довга	3 5 7	
3. (+) QN	Стебло: за товщиною MG 1	тонке середнє товсте	3 5 7	
4. QL	Стебло: поверхня VS 1	гладенька шорстка	1 2	
5. QL	Стебло: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
6. PQ	Стебло: забарвлення VS 1	світло-зелене зелене темно-зелене сіро-зелене сіре	1 2 3 4 5	
7. PQ	Листок: форма пластинки VS 1	цілісна лопатева	1 2	
8. (*) (+) QN	Для сортів з лопатевими листками. Листок: кількість лопатей MS 1	мала середня велика	3 5 7	
9. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість MS 1	відсутня слабка помірна сильна	1 3 5 7	
10. PQ	Листкова пластинка: форма верхівки VS 1	загострена гостра заокруглена	1 2 3	
11. QL	Листкова пластинка: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
12. QL	Черешок: опушення VS, 1	відсутнє наявне	1 9	

1	2	3	4	5
13. (+) QN	Квітка: діаметр віночка MS 2	малий середній великий	3 5 7	
14. (*) PQ	Квітка: аромат VS 2	відсутній слабкий помірний сильний дуже сильний	1 3 5 7 9	
15. PQ	Квітка: забарвлення VS 1	матово-біле яскраво-біле	1 2	
16. (*) (+) QN	Рослина: кількість плодів MG 2	мала середня велика	3 5 7	
17. (*) (+) QN	Плід: за довжиною MS 2	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий	1 3 5 7 9	
18. (+) QN	Плід: діаметр MS 2	малий середній великий	3 5 7	
19. (*) PQ	Плід: форма VS 2	циліндрично-видовжена веретеноподібна куляста змієподібна спіралеподібна	1 2 3 4 5	
20. (*) PQ	Плід: форма верхівки VS 2	гостра заокруглена	1 2	
21. PQ	Плід: основне забарвлення недостиглого плода VS 2	біле зеленувато-біле світло-зелене зелене	1 2 3 4	
22. (*) QL	Плід: смугастість недостиглого плоду VS 2	відсутня наявна	1 9	
23. (*) (+) QN	Рослина: кількість плодів, що досягає біологічної стиглості MG, 3	мала середня велика	3 5 7	
24. (*) (+) QN	Стиглий плід: кількість насінин MS 3	мала середня велика	3 5 7	

1	2	3	4	5
25. (*) (+) QN	Рослина: тривалість періоду вегетації MG	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів трихозанту

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	цвітіння
2	початок достигання першого плоду
3	достигання плодів

Загальний вигляд рослини

До 2. Рослина: за довжиною, м.

Коротка – до 2; середня – 2,0–3,5; довга – понад 3,5.

До 3. Стебло: за товщиною, см.

Тонке – до 1,5; середнє – 1,5–2,5; товсте – понад 2,5.

До 8. Листок: кількість лопатей, шт.

Мала – до 4, середня – 5–7, велика – понад 7.

До 9. Листкова пластинка: розсіченість, частини.

Слабка – до 1/3 пластинки, помірна – до 1/2 пластинки, сильна – глибше 1/2 пластинки.

До 13. Квітка: діаметр віночка, см.

Малий – до 2, середній – 2–3, великий – понад 3.

До 16. Плід: кількість на рослині, шт.

Мала – до 10, середня – 10–15, велика – понад 15.

До 17. Плід: за довжиною, см.

Дуже короткий – до 40, короткий – 40–60, середній – 61–80, довгий – 81–100, дуже довгий – понад 100.

До 18. Плід: діаметр, см

Малий – до 3, середній – 3–5, великий – понад 5.

До 23. Плід: кількість, що досягла біологічної стиглості на рослину, шт.

Мала – 1–2, середня – 3–4, велика – понад 4.

До 24. Стиглий плід: кількість насінин, шт.

Мала – 1–4, середня – 5–7, велика – понад 7.

До 25. Рослина: тривалість вегетаційного періоду, діб

Мала – до 85, середня – 85–95, велика – понад 95.

9. Література

1. Дуничев И. Г. Трихозант / И. Г. Дуничев // Садовый мир – http://sadovymir.ru.

2. Трихозант / Вікіпедія – вільна енциклопедія – http://uk.wikipedia.org.

3. Трихозант – змеевидный огурец / Сад и огород – http://cadogorod.ru.

4. Тризхозант – Trichosanthes cucumerina / Екологический центр «Экосистема» – http://www.ecosystema.ru.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Trichosanthes* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Трихозант**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: за довжиною	коротка середня довга		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.2 (9)	Листкова пластинка: розсіченість	відсутня слабка помірна сильна		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.3 (16)	Рослина: кількість плодів	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.4 (17)	Плід: за довжиною	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.5 (19)	Плід: форма	циліндрично-видовжена веретеноподібна куляста змієподібна спіралеподібна		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ] 5 [ ]
5.6 (25)	Рослина: тривалість періоду вегетації	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}		
Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.75 Код UPOV: FOENI_VUL

Методика

проведення експертизи сортів фенхелю звичайного (*Foeniculum vulgare* Miller) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів фенхелю *Foeniculum vulgare* Miller включно з сортами фенхелю головчастого (*Foeniculum vulgare* ssp. *vulgare* var. *azoricum* (Miller) Thell.) і медико-ароматичними сортами (*Foeniculum vulgare* ssp. *vulgare* var. *dulce* (DC.) Battand. et Trabut).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння 35 г (4000 насінин).

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин головчастих сортів 0,70 × 0,30 м, сортів, що не утворюють головку – 0,70 × 0,03 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/183/3, 2001.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин, розділених на два або більше повторень.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування сортів використовують такі ознаки:

- Рослина: формування головки (ознака 10);
- Лише для сортів з головками: тенденція до стрілкування (ознака 21).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів фенхелю звичайного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QN	Молода рослина: сім'ядолі за довжиною MS 1	короткі	3	
		середні	5	
		довгі	7	
2. QN	Молода рослина: черешок першого листка за довжиною MS 2	короткий	3	
		середній	5	
		довгий	7	
3. (*) QN	Лише для сортів з головками: Рослина: за висотою (за достигання) MS 5	низька	3	Miniro
		середня	5	Fino
		висока	7	Genio
4. QL	Листки: положення VS 3	пряме	1	Genio
		напівпряме	3	Fino
		горизонтальне	5	
5. QL	Листки: щільність VS 3	нещільна	3	Albaro
		помірної щільності	5	Fino
		щільна	7	Carmo, Genio
6. (*) QN	Листки: інтенсивність зеленого забарвлення VS 3	дуже слабка	1	Pontino
		слабка	3	Latina
		помірна	5	Fino
		сильна	7	Rondo
		дуже сильна	9	Amigo
7. QN	Головне стебло: за висотою під час цвітіння MS 8, 9	низьке	3	
		середнє	5	Genio
		високе	7	
8. QN	Листок: за довжиною MS 3	короткий	3	Miniro
		середній	5	Fino
		довгий	7	Orion
9. QL	Листок: вигин верхівки VS 3	відсутній	1	Rondo
		слабко виражений	2	Fino
		добре виражений	3	Atos
10. (*) QL	Рослина: формування головки VS 4	відсутнє	1	
		наявне	9	Fino
11. QN	Лише для сортів з головкою: Головка: за висотою MS, 4	низька	3	Miniro
		середня	5	Fino
		висока	7	Sirio

1	2	3	4	5
12. QN	Лише для сортів з головкою: Головка: за шириною MS 4	вузька	3	
		середня	5	Fino
		широка	7	
13. QN	Лише для сортів з головкою: Головка: відношення висота/ширина MS 4	мале	3	
		середнє	5	Fino
		велике	7	
14. QN	Лише для сортів з головкою: Головка: за товщиною MS 4	тонка	3	
		середня	5	Fino
		товста	7	Mars
15. PQ	Лише для сортів з головкою: Головка: форма поперечного перерізу VS 4	кругла	1	Miniro
		еліптична	2	Finale, Tardo
16. (*) PQ	Лише для сортів з головкою: Головка: зовнішнє забарвлення VS 4	білувате	1	Fino
		зеленувате	2	Carmo, Sirio
17. QN	Лише для сортів з головкою: Головка: інтенсивність зеленого забарвлення VS 4	слабка	3	Carmo
		помірна	5	Trevi
		сильна	7	
18. (*) QL	Лише для сортів з головкою: Обгортка: ребристість VS 4	слабка	3	Atos
		помірна	5	Fino
		сильна	7	Rudy, Sirio
19. QL	Лише для сортів з головкою: Обгортка: перекриття листків обгортки VS 4,5	слабке	3	Cristal
		помірне	5	Fino, Genio
		сильне	7	Rudy
20. QN	Лише для сортів з головкою: Час достигання головок MS, 5	ранній	3	Miniro
		середній	5	Fino
		пізній	7	Genio

1	2	3	4	5
21. (*) QN	Лише для сортів з головкою: тенденція до стрілкування VS/ MS 6	відсутня або дуже слабка	1	Fino, Goal, Pollux
		слабка	3	Tardo
		середня	5	Clio
		сильна	7	Cristal, Sirio
		дуже сильна	9	
22. (+) QL	Чоловіча стерильність VS 8	відсутня	1	Fino
		наявна	9	Carmo, Rudy
23. QN	Лише для сортів, що не утворюють головку: Головний зонтик: діаметр MG 7	малий	3	
		середній	5	Budakalászi
		великий	7	
24. (*) QN	Лише для сортів, що не утворюють головку: Час утворення головного зонтика MS 7	ранній	3	Berfena
		середній	5	
		пізній	7	
25. QN	Лише для сортів, що не утворюють головку: Час початку цвітіння MS 8	ранній	3	Berfena
		середній	5	Budakalászi
		пізній	7	
26. QN	Лише для сортів, що не утворюють головку: Насіння: маса 1000 шт. MG 11	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	
27. QN	Лише для сортів, що не утворюють головку: Час збирання стиглого насіння MS 11	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів фенхелю звичайного

Коди фаз росту й розвитку рослин, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	**2**
1	поява сім'ядолей
2	утворення першого справжнього листка
3	стеблоутворення
4	початок утворення головок (для сортів, що утворюють головку)
5	сформована головка
6	стрілкування
7	формування зонтика (центрального)
8	початок цвітіння
9	кінець цвітіння
10	формування насіння
11	стигле насіння

До 22. Чоловіча стерильність.

–Чоловічу стерильність виявляють за квітками без пиляків або з дуже деформованими чи редукованими пиляками.

–Чоловічу фертильність виявляють за квітками з добре розвиненими пиляками.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Fennel (*Foeniculum vulgare* Miller) (TG/183/3, UPOV) // Geneva. 2001-04-04. – 16 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg183.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3 }	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Foeniculum vulgare* Miller	
1.2 Загальноприйнята назва	**Фенхель звичайний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3 }	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (6)	Листки: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка	Pontino	1 [ ]
		слабка	Latina	3 [ ]
		помірна	Fino	5 [ ]
		сильна	Rondo	7 [ ]
		дуже сильна	Amigo	9 [ ]
5.2 (10)	Рослина: формування головки	відсутнє		1 [ ]
		наявне	Fino	9 [ ]
5.3 (16)	Лише для сортів з головкою: Головка: зовнішнє забарвлення	білувате	Fino	1 [ ]
		зеленувате	Carmo, Sirio	2 [ ]
5.4 (21)	Лише для сортів з головкою: тенденція до стрілкування	відсутня або дуже слабка	Fino, Goal	1 [ ]
		слабка	Pollux	3 [ ]
		середня	Tardo	5 [ ]
		сильна	Clio	7 [ ]
		дуже сильна	Cristal, Sirio	9 [ ]
5.5 (24)	Лише для сортів, що не утворюють головку: Час утворення головного зонтика	ранній	Berfena	3 [ ]
		середній		5 [ ]
		пізній		7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3 }	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту)

(фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.6 Код UPOV: PHYSA_ IXO

Методика

проведення експертизи сортів фізалісу клейкоплодого
(*Physalis ixocarpa* Brot. ex Hornem.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Physalis ixocarpa* Brot. ex Hornem. (син. *Physalis philadelphica* Lam.) (Syn: *Physalis philadelphica* Lam.).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 5 г або 2500 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин головчастих сортів 0,70 × 0,30 м, сортів, що не утворюють головку – 0,50 × 0,40 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/236/1, 2007.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються чотири нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:

- Рослина: тип росту (ознака 1);
- Стебло: міжвузля за довжиною (ознака 4);
- Стебло: антоціанове забарвлення міжвузлів (ознака 5);
- Плід: розмір (ознака 19);
- Плід: основне забарвлення (за збиральної стиглості) (ознака 27);
- Чашечка: антоціанове забарвлення (ознака 37);
- Чашечка: інтенсивність антоціанового забарвлення (ознака 38);
- Плодоніжка: за довжиною (ознака 39);
- Плодоніжка: за товщиною біля основи плоду (ознака 40);
- Плід: кількість насіння (ознака 43).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів фізалісу клейкоплодого

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (+) QL	Сіянець: антоціанове забарвлення гіпокотилю VG	відсутнє	1	Rendidora Precoz
		наявне	9	Morada R
2. (*) (+) QN	Рослина: габітус VG (a)	прямий	1	Tamazula SM3
		напівпрямий	3	Diamante
		розлогий	5	Milpero Tetela
3. QN	Стебло: за висотою на початку гілкування MS/MG (a)	низьке	3	Salamanca
		середнє	5	Tamazula SM3
		високе	7	Puebla SM3
4. (*) QN	Стебло: міжвузля за довжиною MS/MG (a)	короткі	3	Salamanca
		середні	5	Diamante
		довгі	7	Tecozautla 04
5. (*) QL	Стебло: антоціанове забарвлення міжвузлів VG (c)	відсутнє	1	Rendidora Precoz
		наявне	9	Morada R
6. QN	Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення міжвузлів VG (c)	слабка	3	Tecozautla 04
		помірна	5	Milpero Tetela
		сильна	7	Morada R
7. QL	Стебло: опушення міжвузлів VG (c)	відсутнє	1	Rendidora Precoz
		наявне	9	Milpero Tetela
8. (+) QN	Листкова пластинка: форма VG (c)	вузькоеліптична	1	
		еліптична	2	CHF1 Chapingo
		широкоеліптична	3	
9. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS (c)	коротка	3	Milpero Tetela
		середня	5	Diamante 5
		довга	7	Tecozautla 04
10. QN	Листкова пластинка: за шириною MS (c)	вузька	3	Rendidora Precoz
		середня	5	Diamante
		широка	7	Manzano Tepetlixpa
11. (+) QN	Листкова пластинка: зубчастість краю VG (c)	відсутня або слабка	1	Rendidora Precoz
		помірна	2	Yema de Huevo
		сильна	3	Tecozautla 04

1	2	3	4	5
12. PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG, (c)	жовтувато-зелене	1	Yema de Huevo
		зелене	2	Diamante
		пурпурово-зелене	3	Tamazula SM3
13. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (c)	слабка	3	Salamanca
		помірна	5	Puebla SM3
		сильна	7	Morada R
14. (+) QN	Черешок: положення VG (c)	напівпряме	1	Yema de Huevo
		проміжне	2	Salamanca
		поникле	3	Tecozautla 04
15. QN	Черешок: за довжиною MS (c)	короткий	3	Rendidora Precoz
		середній	5	Puebla SM3
		довгий	7	Manzano Tepetlixpa
16. QN	Квітка: положення квітконіжки VS (b)	пряме	1	
		проміжне	3	
		поникле	5	
17. QN	Квітка: діаметр VG/MS (b)	малий	3	Milpero Tetela
		середній	5	Manzano Tepetlixpa 5
		великий	7	Yema de Huevo 7
18. QL	Квітка: кількість пиляків VG (b)	п’ять	1	Tamazula SM3
		понад п’ять	2	Puebla SM3
19. (*) QN	Плід: розмір VG (c)	малий	3	Milpero Tetela
		середній	5	Tamazula SM3
		великий	7	Diamante
		дуже великий	9	Tecozautla 04
20. (*) (+) QN	Плід: за довжиною MS (c)	короткий	3	Milpero Tetela
		середній	5	CHF1 Chapingo
		довгий	7	Tecozautla 04 7
21. (*) (+) QN	Плід: діаметр MS (c)	малий	3	Milpero Tetela
		середній	5	CHF1 Chapingo
		великий	7	Tecozautla 04
22. QN	Плід: відношення довжина/діаметр MS, (c)	мале	3	Diamante
		середнє	5	Milpero Tetela
		велике	7	Salamanca
23. (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (c)	сплющена	1	
		округла	2	
		серцеподібна	3	
		трикутна	4	
24. (+) PQ	Плід: форма поперечного перерізу VG, (c)	еліптична	1	
		округла	2	CHF1 Chapingo
		кутаста	3	

1	2	3	4	5
25. (+) QN	Плід: заглиблення біля плодоніжки VG (c)	відсутнє або дуже мілке	1	
		мілке	3	
		помірне	5	
		глибоке	7	
26. (+) PQ	Плід: форма верхівки VS (c)	загострена	1	
		округла	2	Milpero Tetela
		вдавлена	3	
27. (*) PQ	Плід: основне забарвлення (за збиральної стиглості) VG (c)	біле	1	Mutante
		зелене	2	Rendidora Precoz
		жовте	3	Manzano Tepetlixpa
		оранжеве	4	Yema de Huevo
		пурпурове	5	Tamazula SM3
28. (+) QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення (за збиральної стиглості) VG (c)	слабка	1	
		помірна	2	
		сильна	3	
29. (*) PQ	Плід: основне забарвлення (за фізіологічної стиглості) VG (d)	біле	1	Mutante
		зелене	2	Rendidora Precoz
		жовте	3	Manzano Tepetlixpa
		оранжеве	4	Yema de Huevo
		пурпурове	5	Tamazula SM3
30. (+) QN	Плід: інтенсивність основного забарвлення (за фізіологічної стиглості) VG (d)	слабка	1	
		помірна	2	
		сильна	3	
31. PQ	Плід: забарвлення м’якоті VG (d)	біле	1	Mutante
		жовте	2	Manzano Tepetlixp
		зеленувато-жовте	3	CHF1 Chapingo
		зелене	4	Puebla SM3
		пурпурово-зелене	5	Tamazula SM3
		пурпурове	6	Morada R
32. QN	Плід: переважна кількість часток MS (d)	дві	1	
		три	2	
		чотири	3	
		п’ять	4	
		понад п’ять	5	
33. QN	Плід: щільність з’єднання чашолистків VS (d)	слабка	3	Puebla SM3
		помірна	5	Diamante
		сильна	7	CHF1 Chapingo

1	2	3	4	5
34. (+) QN	Плід: охоплення чашолистками VS (d)	повністю охоплений	1	CHF1 Chapingo 1
		злегка відкритий	2	Tecozautla 04
		широко відкритий	3	Puebla SM3
35. QL	Чашечка: опушення VG (c)	відсутнє	1	Rendidora Precoz
		наявне	9	Salamanca
36. (+) QL	Чашечка: ребристість VG (c)	відсутня	1	CHF1 Chapingo
		наявна	9	Puebla SM3
37. (*) QL	Чашечка: антоціанове забарвлення VG (d)	відсутнє	1	CHF1 Chapingo
		наявне	9	Tamazula SM3
38. (*) QN	Чашечка: інтенсивність антоціанового забарвлення VG (d)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Manzano Tepetlixpa
		помірна	5	Salamanca
		сильна	7	Morada R
		дуже сильна	9	Tamazula SM3
39. (*) QN	Плодоніжка: за довжиною MS (c)	коротка	3	Milpero Tetela
		середня	5	Diamante
		довга	7	Puebla SM3
40. (*) QN	Плодоніжка: за товщиною біля основи плоду MS (c)	тонка	3	Milpero Tetela
		середня	5	Diamante
		товста	7	Tecozautla 04
41. (+) QN	Плід: за твердістю VS (c)	м’який	3	Rendidora Precoz
		середній	5	Diamante
		твердий	7	Tamazula SM3
42. (+) QN	Плід: щільність м’якоті (відношення маса/об’єм) MG (c)	низька	3	Milpero Tetela 3
		середня	5	Diamante
		висока	7	Yema de Huevo 7
43. (*) QN	Плід: кількість насіння MS (d)	мала	3	Milpero Tetela
		середня	5	Manzano Tepetlixpa
		велика	7	Puebla SM3
44. QL	Насінина: забарвлення VG (d)	жовте	1	Puebla SM3
		коричнево-жовте	2	Rendidora Precoz
45. QN	Насінина: розмір VG (d)	малий	3	Tamazula SM3
		середній	5	Yema de Huevo
		великий	7	Tecozautla 04
46. (+) QN	Час цвітіння MG	ранній	3	CHF1 Chapingo
		середній	5	Diamante
		пізній	7	Puebla SM3

1	2	3	4	5
47. (+) QN	Час збиральної стиглості MG	ранній	3	Yema de Huevo 3
		середній	5	Tecozautla 04
		пізній	7	Salamanca
48. (+) QN	Час фізіологічної стиглості MG	ранній	3	CHF1 Chapingo
		середній	5	Tamazula SM3
		пізній	7	Cerro Gordo
49. (+) QN	Термін придатності MG	короткий	3	Manzano Tepetlixpa
		середній	5	Tecozautla 04
		довгий	7	Tamazula SM3

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів фізалісу клейкоплідного

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, мають обстежуватися наступним чином:***

(a) Ознаки обстежують за настання цвітіння на п’ятому вузлі чотирьох головних гілок.

(b) Ознаки обстежують за цвітіння (див. пояснення до озн. 46). Для вимірювання квітки потрібно обстежувати щонайменше один з перших трьох вузлів.

(c) Обстеження проводять під час збиральної стиглості (див. пояснення до озн. 47). Для обстеження плоду використовують щонайменше один з перших трьох вузлів (див. мал. 1).

(d) Обстеження проводять під час фізіологічної стиглості (див. пояснення до озн. 47). Для обстеження плоду використовують щонайменше один з перших трьох вузлів (див. мал. 1).

Мал. 1. Перші три вузли рослини

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Сіянець: антоціанове забарвлення гіпокотилю.

Цю ознаку рослини визначають безпосередньо перед розвитком першого справжнього листка.

До 2. Рослина: габітус.

1
Прямий

3
напівпрямий

5
розлогий

До 8. Листкова пластинка: форма.

1
Вузькоеліптитчна

2
еліптична

3
широкоеліптична

До 11. Листкова пластинка: зубчастість краю.

1
Відсутня або дуже слабка

2
помірна

3
сильна

До 14. Черешок: положення.

1	2	3
Напівпряме	проміжне	поникле

До 20. Плід: за довжиною.
До 21. Плід: діаметр.

До 23. Плід: форма поздовжнього розрізу.

1	2	3	4
Сплющена	округла	серцеподібна	трикутна

До 24. Плід: форма поперечного перерізу.

1	2	3
Еліптична	округла	кутаста

До 25. Плід: заглиблення біля плодоніжки.

1	3	5	7
Відсутнє або дуже мілке	мілке	помірне	сильне

До 26. Плід: форма верхівки.

1	2	3
Загострена	округла	вдавлена

До 28. Плід: інтенсивність основного забарвлення (за збиральної стиглості).

Інтенсивність забарвлення кожного зразка сорту ознаки 27 розглядають як проміжний стан вираження кожного забарвлення.

До 30. Плід: інтенсивність основного забарвлення (за фізіологічної стиглості).

Інтенсивність забарвлення кожного зразка сорту ознаки 29 розглядають як проміжний стан вираження кожного забарвлення.

До 34. Плід: охоплення чашолистками.

1	2	3
Повністю охоплений	злегка відкритий	широко відкритий

До 36. Чашечка: ребристість.

1
Відсутня

9
наявна

До 41. Плід: за твердістю.

Цю ознаку визначають шляхом порівняння і протиставлення твердості сорту-кандидату і сорту-еталону, з використанням вказівного і великого пальців.

До 42. Плід: щільність м'якоті (відношення маса/об'єм).

Цю ознаку визначають шляхом зважування трьох зразків з десятьма плодами з кожного повторення і вимірювання об'єму методом витіснення водою. Відношення маса/об'єм вираховують діленням.

До 46. Час цвітіння.

Часом цвітіння вважаються час, коли половина рослин мають щонайменше одну розкриту квітку.

До 47. Час збиральної стиглості.

Часом збиральної стиглості вважають час, коли плід повністю розвинений.

До 48. Час сфізіологічної стиглості.

Часом фізіологічної стиглості вважають час, коли забарвлення насіння змінюється від білого до іншого кольору.

До 49. Термін придатності.

Випробування розпочинають під час збиральної стиглості. Збирають по одному плоуд з кожної рослини кожного повторення за однакових умов і 10 плодів з кожного повторення, які пакують в поліетиленовий пакет. Пакети зберігають в приміщенні. Класифікацію виконують шляхом порівняння і протиставлення сору-кандидату і сорту-еталону, пепевірячи термін придатності ожного сорту.

9. Література.

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Husk Tomato (*Physalis ixocarpa* Brot.) (TG/236/1, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 32 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg236.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Physalis ixocarpa* Brot. ex Hornem.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Фізаліс клейкоплідний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний

(i) популяційні [ ]

(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5.Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: габітус	прямий	Tamazula SM3	1 [ ]
		напівпрямий	Diamante	3 [ ]
		розлогий	Milpero Tetela	5 [ ]
5.2 (4)	Стебло: міжвузля за довжиною	короткі	Salamanca	3 [ ]
		середні	Diamante	5 [ ]
		довгі	Tecozautla 04	7 [ ]
5.3 (5)	Стебло: антоціанове забарвлення міжвузлів	відсутнє	Rendidora Precoz	1 [ ]
		наявне	Morada R	9 [ ]
5.4 (19)	Плід: розмір	малий	Milpero Tetela	3 [ ]
		середній	Tamazula SM3	5 [ ]
		великий	Diamante	7 [ ]
		дуже великий	Tecozautla 04	9 [ ]
5.5 (27)	Плід: основне забарвлення (за збиральної стиглості)	біле	Mutante	1 [ ]
		зелене	Rendidora Precoz	2 [ ]
		жовте	Manzano Tepetlixpa	3 [ ]
		оранжеве	Yema de Huevo	4 [ ]
		пурпурове	Tamazula SM3	5 [ ]
5.6 (37)	Чашечка: антоціанове забарвлення	відсутнє	CHF1 Chapingo	1 [ ]
		наявне	Tamazula SM3	9 [ ]
5.7 (38)	Чашечка: інтенсивність антоціанового забарвлення	дуже слабка		1 [ ]
		слабка	Manzano Tepetlixpa	3 [ ]
		помірна	Salamanca	5 [ ]
		сильна	Morada R	7 [ ]
		дуже сильна	Tamazula SM3	9 [ ]
5.8 (39)	Плодоніжка: за довжиною	коротка	Milpero Tetela	3 [ ]
		середня	Diamante	5 [ ]
		довга	Puebla SM3	7 [ ]
5.9. (40)	Плодоніжка: за товщиною біля основи плоду	тонка	Milpero Tetela	3 [ ]
		середня	Diamante	5 [ ]
		товста	Tecozautla 04	7 [ ]
5.10 (43)	Плід: кількість насіння	мала	Milpero Tetela	3 [ ]
		середня	Manzano Tepetlixpa	5 [ ]
		велика	Puebla SM3	7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.6 Код UPOV: PHYSA_ PUB

Методика

проведення експертизи сортів фізалісу опушеного (суничного) (*Physalis pubescens* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Physalis pubescens* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.3 Мінімальна кількість насіння має становити 5 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Спосіб вирощування – безрозсадний. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад,

---

Методику підготовлено: Лещук Н. В., канд. с.-г. наук, УІЕСР, Позняк О. В., Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і баштанництва НААН, 2016.

довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються чотири нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано такі ознаки:
- Рослина: габітус (ознака 2);
- Плід: форма поздовжнього розрізу (ознака 17);
- Плід: основне забарвлення (за збиральної стиглості) (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів фізалісу опушенного (суничного)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QL	Сходи: опушення гіпокотилю VG	відсутнє	1	
		наявне	9	
2. (*) QN	Рослина: габітус VG (a)	прямий	3	
		напіврозлогий	5	
		розлогий	7	
3. QN	Рослина: за висотою (за фізіологічної стиглості) MS/MG (a)	низька	3	
		середня	5	
		висока	7	
4. QL	Рослина: опушення стебла VG (c)	відсутнє	1	
		наявне	9	
5. QN	Стебло: міжвузля за довжиною MS/MG (a)	коротке	3	
		середнє	5	
		довге	7	
6. QL	Стебло: антоціанове забарвлення міжвузлів VG (c)	відсутнє	1	
		наявне	9	
7. QN	Стебло: інтенсивність антоціанового забарвлення міжвузлів VG (c)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
8. (+) QN	Листкова пластинка: форма VG (c)	еліптична	1	
		видовжено-еліптична	2	
		яйцеподібна	3	
		овальна	4	
		серцеподібна	5	
9. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS, (c)	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
10. QN	Листкова пластинка: за шириною MS, (c)	вузька	3	
		середня	5	
		широка	7	
11. (+) QN	Листкова пластинка: зубчастість краю VG (c)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
12. PQ	Квітка: забарвлення пелюсток MS/MG (b)	світло-жовте	1	
		жовте	2	
		зеленувато-жовте	3	

1	2	3	4	5
13. QN	Квітка: діаметр VG/MS (b)	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
14.	Квітка: розташування MS/MG (b)	пазушне	1	
		верхівкове	2	
15. (*) QN	Плід: розмір VG (c)	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
16. PQ	Плід: форма поперечного перерізу VG (c)	еліптична	1	
		округла	2	
		гранчаста	3	
17. (*) (+) PQ	Плід: форма поздовжнього розрізу VG (c)	злегка сплюснута	1	
		сплюснута	2	
		округла	3	
		еліптична	4	
18. PQ	Плід: форма верхівки VS (c)	загострена	1	
		округла	2	
		вдавлена	3	
19. QN	Плід: заглиблення біля плодоніжки VG (c)	відсутнє або дуже мілке	1	
		мілке	3	
		помірне	5	
		глибоке	7	
20. (*) PQ	Плід: основне забарвлення (за збиральної стиглості) VG (c)	світло-жовте	1	
		жовте	2	
		золотисто-жовте	3	
		зеленувато-жовте	4	
21. PQ	Плід: забарвлення м’якоті VG (d)	білувате	1	
		жовте	2	
		жовто-зелене	3	
22. QN	Чашечка (ліхтарик): щільність з’єднання чашолистків VS (d)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
23. QL	Чашечка (ліхтарик): забарвлення VG/VS (c)	біле	1	
		жовте	2	
		зелене	3	

1	2	3	4	5
24. QN	Чашечка (ліхтарик): розмір VG/VS (c)	малий	3	
		середній	5	
		великий	7	
25. QL	Чашечка (ліхтарик): опушення VG/VS (d)	відсутнє	1	
		наявне	9	
26. (+) QN	Час початку цвітіння MG	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	
27. (+) QN	Час збиральної стиглості MG	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів фізалісу опушеного (суничного)

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, мають обстежуватися наступним чином:***

(a) Ознаки обстежують у фазу початку збиральної стиглості плодів.

(b) Ознаки обстежують за масового цвітіння рослин.

(c) Обстеження проводять під час збиральної стиглості.

(d) Обстеження проводять під час фізіологічної стиглості.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 8. Листкова пластинка: форма.

1
Еліптична

2
видовжено-еліптична

3
яйцеподібна

4
овальна

5
серцеподібна

До 11. Листкова пластинка: зубчастість краю.

3
Слабка

5
помірна

7
сильна

До 17. Плід: форма поздовжнього розрізу.

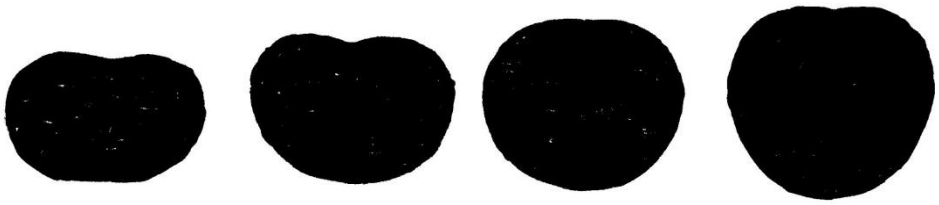

1 Злегка сплюснута | 2 сплюснута | 3 округла | 4 еліптична

До 26. Час початку цвітіння.

Часом початку цвітіння вважаються час, коли половина рослин мають щонайменше одну розкриту квітку.

До 27. Час збиральної стиглості.

Часом збиральної стиглості вважають час, коли плід повністю розвинений і набуває характерного для сорту забарвлення.

9. Література.

2. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Husk Tomato (*Physalis ixocarpa* Brot.) (TG/236/1, UPOV) // Geneva. 2007-03-28. – 32 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg236.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Physalis pubescens* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Фізаліс опушений (суничний)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.6 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5.Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки та ступені їхнього виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Рослина: габітус	прямий		3[ ]
		напіврозлогий		5[ ]
		розлогий		7[ ]
5.2 (17)	Плід: форма поздовжнього розрізу	злегка сплюснута		1 [ ]
		сплюснута		2 [ ]
		округла		3 [ ]
		еліптична		4 [ ]
5.3 (20)	Плід: основне забарвлення (за збиральної стиглості)	світло-жовте		1 [ ]
		жовте		2 [ ]
		золотисто-жовте		3 [ ]
		зеленувато-жовте		4 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічної обробки (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК: 635.31 Код UPOV:ASPAR_OFF

Методика

проведення експертизи сортів холодку лікарського (спаржі)
(*Asparagus officinalis* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Asparagus officinalis* L.

2. Потрібний рослинний матеріал – насіння, рослини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу для сортів, що розмножуються вегетативно – 60 рослин; для сортів, що розмножуються насінням – 50 г насіння або 1200 насінин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/130/4, 2010.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються насінням приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно і гібридів F1 приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Пагін: антоціанове забарвлення верхівки (ознака 2);
- Рослина: інтенсивність зеленого забарвлення листків (11);
- Стебло: за довжиною (ознака 12);
- Рослина: тип цвітіння (ознака 16).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів холодку лікарського (спаржи)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Час появи пагонів MS	ранній	3	Fileas, Gijnlim
		середній	5	Darbella,Herkolim
		пізній	7	Backlim
2. (*) QL	Пагін: антоціанове забарвлення верхівки VG, (a)	відсутнє	1	Spaganiva,Steiniva
		наявне	9	Backlim
3. (*) (+) PQ	Пагін: форма верхівки VG, (a)	вузькотрикутна	1	
		трикутна	2	Grolim
		широкотрикутна	3	
4. (*) (+) QN	Пагін: діаметр біля основи верхівки порівняно з серединою стебла VG, (a)	менший	1	Horlim
		однаковий	2	Gijnlim
		більший	3	Raffaelo
5. (+) QN	Пагін: положення покривних листків VG, (a)	прилеглі	1	Backlim, Gijnlim
		слабко відхилені	2	Steiniva
		сильно відхилені	3	
6. (*) (+) QN	Пагін: перший покривний листок при основі верхівки за довжиною VG/MS, (a)	короткий	3	
		середній	5	Grolim, Herkolim
		довгий	7	Ravel
7. (*) (+) QN	Пагін: перший покривний листок при основі верхівки за шириною VG/MS, (a)	вузький	3	
		середній	5	Grolim, Herkolim
		широкий	7	
8. (*) QN	Рослина: кількість стебел VG, (b)	мала	3	Atlas, Darbella
		середня	5	Avalim, Fileas
		велика	7	Gijnlim, Mondeo
9. (+) QN	Пагін: відкриття покривних листків VG	слабко відкриті	3	
		помірно відкриті	5	
		сильно відкриті	7	
10. (+) QN	Рослина: щільність філокладій VG, (b)	нещільна	3	Horlim
		помірної щільності	5	Grolim
		щільна	7	
11. (*) QN	Рослина: інтенсивність зеленого забарвлення листків VG, (b)	слабка	3	Atlas
		помірна	5	Ramada
		сильна	7	Avalim, Grolim
12. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною VG/MS, (b)	коротке	3	Argenteuil,Mondeo
		середнє	5	Orus
		довге	7	Gijnlim

1	2	3	4	5
13. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною до першого розгалуження VG/MS, (b)	коротке	3	Mondeo, Orus
		середнє	5	Avalim, Gijnlim
		довге	7	Thielim
14. (*) QN	Стебло: діаметр над поверхнею ґрунту VG, (b)	малий	3	Primaverde
		середній	5	Fileas, Gijnlim
		великий	7	Darbella, Grolim
15. (+) QN	Час початку цвітіння MS	ранній	3	Fileas, Gijnlim
		середній	5	Darbella, Herkolim
		пізній	7	Backlim
16. (*) (+) QL	Тип цвітіння VG	рослини з чоловічими квітками і рослини з жіночими квітками	1	Andreas
		рослини з чоловічими і жіночими квітками	2	Argenteuil, Desto
		рослини з андро-гермафродитними квітками і рослини з чоловічими квітками через рудиментар-ність приймочок	3	Backlim, Gijnlim

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів холодку лікарського

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче***:***

(a) обстеження проводять у час появи пагонів;

(b) обстежують незібрані рослини наприкінці сезону вирощування, коли рослини і філоклодії повністю розвинені.

До 1. Час появи пагонів.

Часом появи пагонів вважають той, коли щонайменше 30% рослин мають хоча б один видимий пагін.

До 3. Пагін: форма верхівки.

1
Вузькотрикутна

2
трикутна

3
широкотрикутна

До 4. Пагін: діаметр біля основи верхівки порівняно з серединою стебла.

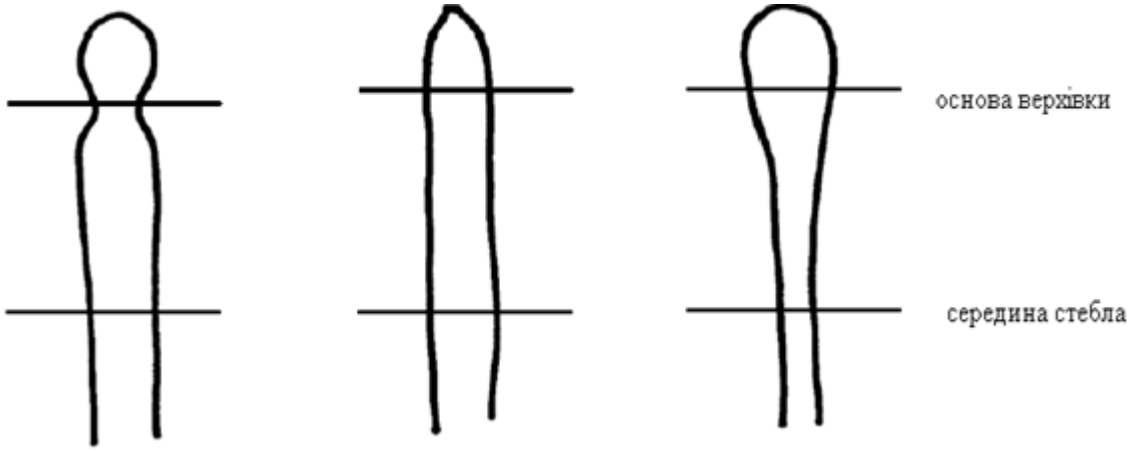

1	2	3
Менший	однаковий	більший

До 5. Стебло: положення покривних листків.

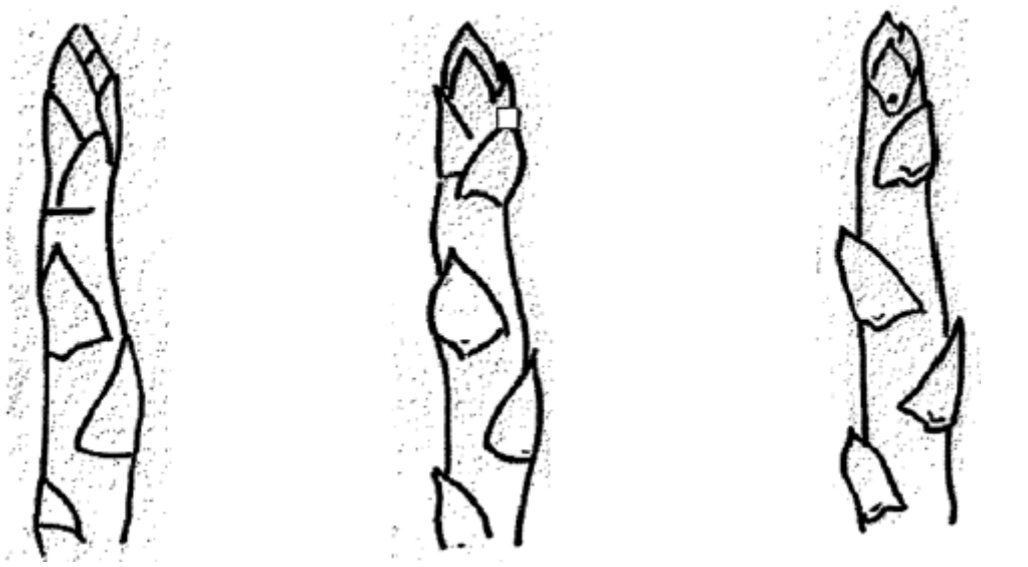

1	2	3
Прилеглі	слабко відхилені	сильно відхилені

До 6. Пагін: перший покривний листок при основі верхівки за довжиною.
До 7. Пагін: перший покривний листок при основі верхівки за шириною.

До 9. Пагін: відкриття покривних листків.

Обстеження проводять, коли пагін на висоті 5–10 см на поверхнею ґрунту.

До 10. Рослина: щільність філокладій.

Щільність філоклодій бажано обстежувати на першому не розгалуженому бічному пагоні.

До 12. Стебло: за довжиною.
До 13. Стебло: за довжиною до першого розгалуження.

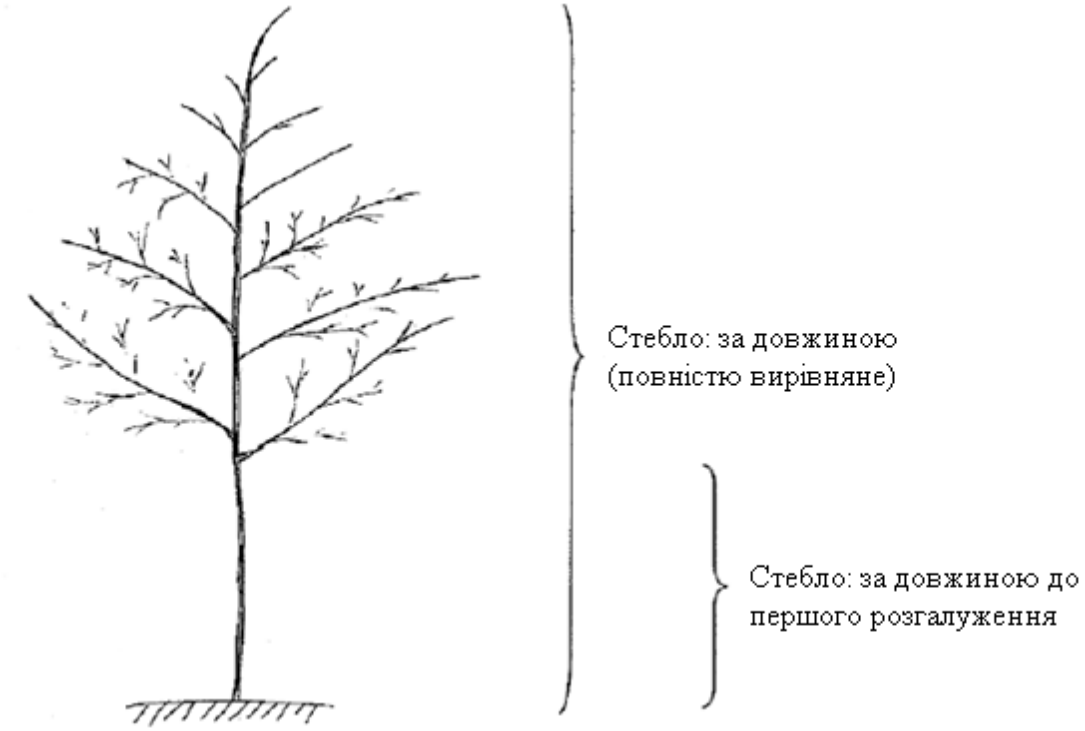

До 15. Час початку цвітіння.

Обстеження проводять на незібраних рослинах. Часом цвітіння вважають той, коли 30% рослин мають щонайменше по одній відкритій квітці.

До 16. Тип цвітіння.

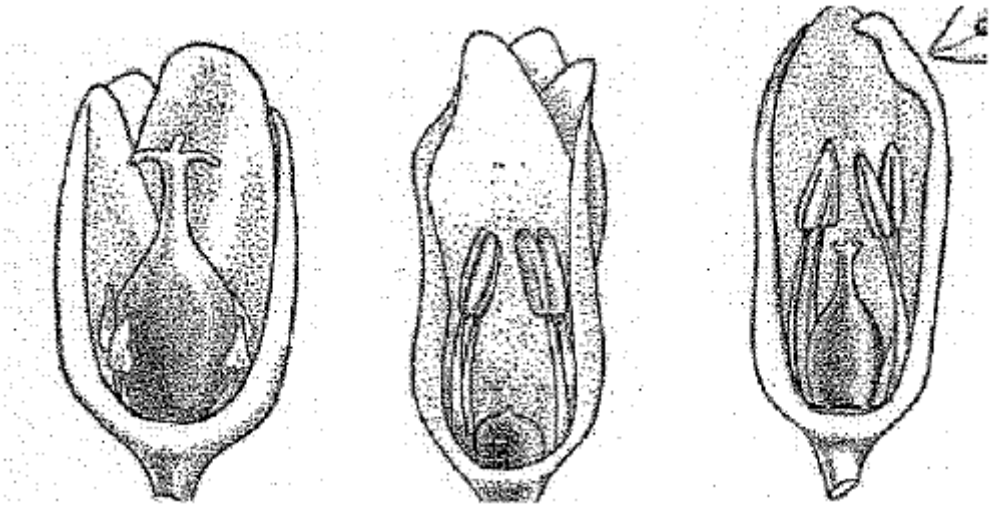

Жіночий чоловічий андрогермафродитний

Тип чоловічих квіток: квітки завжди мають повністю розвинені пиляки; маточка може бути від відсутньої до повністю розвиненої, але приймочки завжди рудиментарні або відсутні. Навіть, коли присутні дві з трьох приймочок, квітка вважається чоловічою. Чоловіча квітка не утворюватиме насіння.

Андрогермафродитна квітка має три приймочки і пиляки, які утворюють пилок. Квітка має можливість, у випадку самозапилення, утворювати ягоду з кількома насінинами.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Asparagus (*Asparagus officinalis* L.) (TG/130/6, UPOV) // Geneva. 2010-03-24. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg130.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА Заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Asparagus officinalis* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Холодок лікарський**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) живцювання [ ]

(b) розмноження *in vitro* [ ]

(c) інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Насіння [ ]

4.2.3 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Пагін: антоціанове забарвлення верхівки	відсутнє	Spaganiva,Steiniva	1 [ ]
		наявне	Backlim	9 [ ]
5.2 (11)	Рослина: інтенсивність зеленого забарвлення листків	слабка	Atlas	3 [ ]
		помірна	Ramada	5 [ ]
		сильна	Avalim, Grolim	7 [ ]
5.3 (12)	Стебло: за довжиною	коротке	Argenteuil,Mondeo	3 [ ]
		середнє	Orus	5 [ ]
		довге	Gijnlim	7 [ ]
5.4 (14)	Стебло: діаметр над поверхнею ґрунту	малий	Primaverde	3 [ ]
		середній	Fileas, Gijnlim	5 [ ]
		великий	Darbella, Grolim	7 [ ]
5.5 (16)	Тип цвітіння	рослини з чоловічими квітками і рослини з жіночими квітками	Andreas	1 [ ]
		рослини з чоловічими і жіночими квітками	Argenteuil, Desto	2 [ ]
		рослини з андро-гермафродитними квітками і рослини з чоловічими квітками через рудиментарність приймочок	Backlim, Gijnlim	3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту)

(фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей і тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення, наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.16 Код UPOV: ARMOR_RUS

Методика

проведення експертизи сортів хрону звичайного (*Armoracia rusticana* Gaertn. Mey. et Scherb.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Armoracia rusticana* Gaertn. Mey. et Scherb.

2. Необхідний рослинний матеріал – кореневі живці

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити 80 кореневих живців завдовжки 200 мм, 8–10 мм у діаметрі, бажано одного віку.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,25 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на

Використано документ UPOV TG/191/2, 2001.

яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовують для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко

варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Листкова пластинка: форма (ознака 1);
– Черешок: антоціанове забарвлення основи (ознака 14);
– Кореневище: форма поздовжнього розрізу (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів хрону звичайного

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) PQ	Листкова пластинка: форма VS	вузькоеліптична	1	Brassói
		еліптична	2	Bagaméri 93/1
		широкоеліптична	3	Tel-Aviv
		яйцеподібна	4	Danvit
2. QN	Листкова пластинка: за довжиною MS	коротка	3	Bagaméri Delikat, Kolozsvari
		середня	5	
		довга	7	Grazi
3. QN	Листкова пластинка: за шириною MS	вузька	3	
		середня	5	
		широка	7	
4. QN	Листкова пластинка: відношення довжина/ширина MS	мале	3	
		середнє	5	
		велике	7	
5. (*) QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS	слабка	3	Steierische
		помірна	5	Danvit
		сильна	7	Bagaméri 93/1
6. (*) QN	Листкова пластинка: глянсуватість верхнього боку VS	відсутня або дуже слабка	1	Grazi
		слабка	3	
		помірна	5	Danvit
		сильна	7	Bagaméri 93/1
		дуже сильна	9	Kolozsvári
7. (*) QN	Листкова пластинка: вигин верхівки VS	відсутній або дуже слабкий	1	Danvit
		слабкий	3	
		помірний	5	Pózna
		сильний	7	
		дуже сильний	9	Bagaméri 93/1
8. (*) QN	Листкова пластинка: сизий наліт VS	відсутній або дуже слабкий	1	Steierische
		слабкий	3	Bihari
		помірний	5	Nemes, Pózna
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
9. (*) QN	Листкова пластинка: хвилястість краю VS	відсутня або дуже слабка	1	Danvit
		слабка	3	
		помірна	5	Pózna
		сильна	7	Bagaméri 93/1
		дуже сильна	9	Eperjesi

1	2	3	4	5
10. (*) QN	Листкова пластинка: зубчастість краю VS	дуже слабка	1	Grazi, Lucsonyi
		слабка	3	Pózna
		помірна	5	Bagaméri 93/1
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Eperjesi
11. PQ	Листок: забарвлення головної жилки VS	білувате	1	Bagaméri 93/1, Pózna
		зелене	2	Danvit
12. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення головної жилки VS	слабка	3	Danvit
		помірна	5	Steierische
		сильна	7	
13. QN	Черешок: за довжиною MS	короткий	3	Pózna
		середній	5	Bagaméri Delikát
		довгий	7	
14. QN	Черешок: за шириною MS	вузький	3	Bagaméri Delikát
		середній	5	Danvit
		широкий	7	
15. (*) QL	Черешок: антоціанове забарвлення основи VS	відсутнє	1	
		наявне	9	Rzezowi
16. (*) QN	Час утворення першого розсіченого (вторинного) листка MS	ранній	3	Bagaméri 93/1
		середній	5	Pózna
		пізній	7	Danvit
17. (*) (+) QN	Розсічений (вторинний) листок: розсіченість краю VS	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Danvit
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Bagaméri 93/1
18. (*) (+) PQ	Кореневище: форма поздовжнього розрізу VG	вузьковидовжена	1	Pózna
		вузькотрапецієподібна	2	
		трапецієподібна	3	Danvit
19. QL	Кореневище: вигин VS	відсутній	1	Pózna
		слабко вигнутий	2	Nagykörösi
		сильно вигнутий	3	Daróczfalvi
20. (+) QN	Кореневище: діаметр верхівки MS	малий	3	
		середній	5	Bagaméri Delikát, Pózna
		великий	7	Danvit
21. (+) QN	Кореневище: діаметр нижньої частини MS	малий	3	
		середній	5	Pózna
		великий	7	Bagaméri 93/1

1	2	3	4	5
22. QN	Кореневище: маса MS	мала	3	
		середня	5	Pózna
		велика	7	Danvit
23. QL	Кореневище: характер поверхні VS	гладенький	1	Bagaméri 93/1
		проміжний	2	
		шерехатий	3	
24. PQ	Кореневище: внутрішнє забарвлення VS	білувате	1	Bagaméri 93/1
		жовтувате	2	Bátai
25. QN	Кореневище: коричневий відтінок м'якоті VS	відсутній або дуже слабкий	1	Bagaméri 93/1
		слабкий	3	Danvit
		помірний	5	
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
26. QN	Кореневище: щільність бічних корінців (у верхній третині) VS	нещільна	3	
		середньої щільності	5	
		щільна	7	Brassói
27. QN	Кореневище: щільність бічних корінців біля основи VS	нещільна	3	Bagaméri 93/1
		середньої щільності	5	Bagaméri Delikát
		щільна	7	Pózna
28. (*) (+) QN	Кореневище: переважна кількість пагонів на розетці MS	один	1	Bayerischer, Pózna
		два	2	Bagaméri 93/1
		три або більше трьох	3	Brassói
29. QN	Стебло: за висотою (за повного цвітіння на другий рік) MS	низьке	3	Bagaméri Delikát
		середнє	5	
		високе	7	Pózna

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів хрону звичайного

До 1. Листкова пластинка: форма.

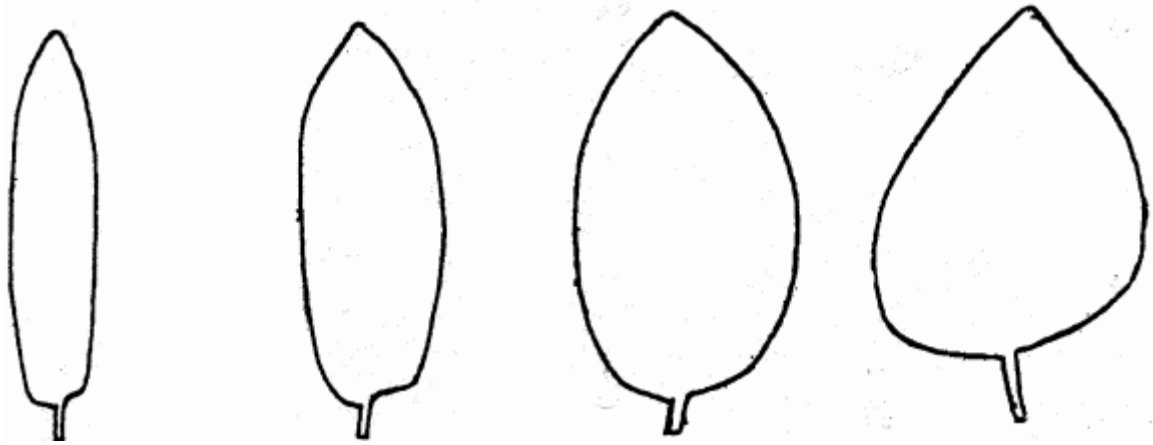

1	2	3	4
Вузько-еліптична	еліптична	широко-еліптична	яйцеподібна

До 17. Розсічений (вторинний) листок: розсіченість краю.

Обстежують верхню третину листкової пластинки.

3	5	7
Слабка	помірна	сильна

До 18, 20, 21. Кореневище: форма поздовжнього розрізу (18), діаметр верхівки (20), діаметр нижньої частини (21).

Форма поздовжнього розрізу (18)

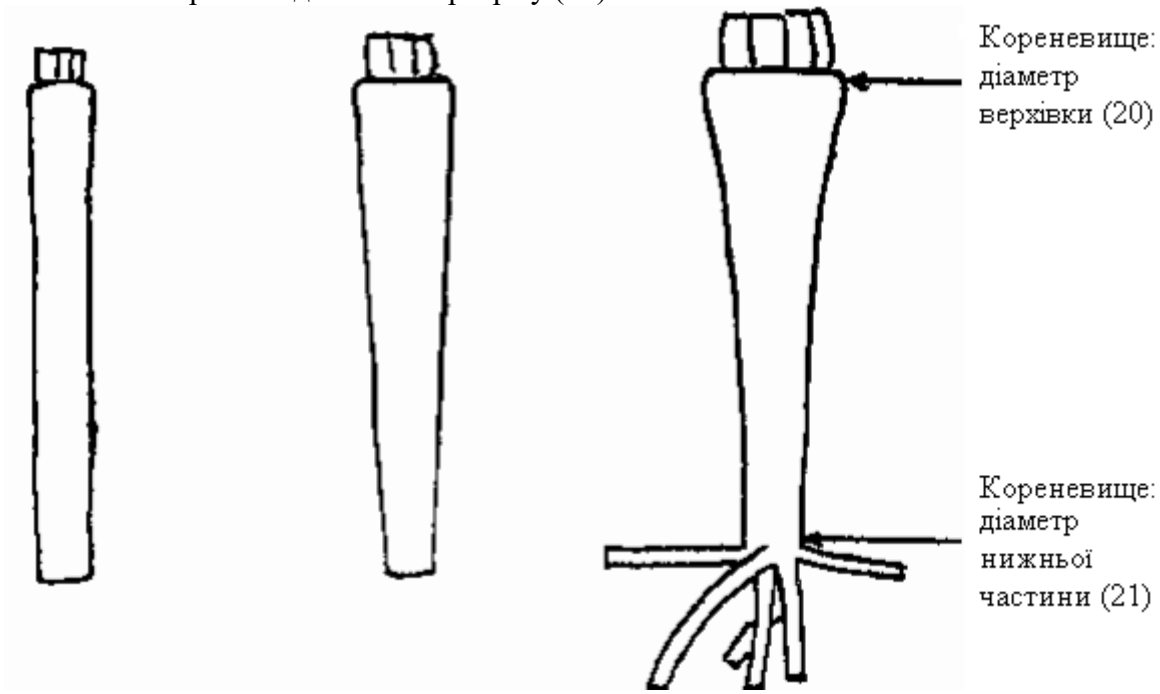

1 2 3

Вузьковидовжена вузькотрапецієподібдна трапецієподібна

До 28. Кореневище: переважна кількість пагонів на розетці.

Двадцять повністю розвинених коренів вставляють вертикально в мокрий пісок і витримують так за температури 15º–17ºС протягом двох тижнів. Рахують пагони, які розвинулися з розетки.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Horse Radish (*Armoracia rusticana* Gaertn. Mey. et Scherb.) (TG/191/2, UPOV) // Geneva. 2001-04-04. – 18 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg191.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Armoracia rusticana* Gaertn., Mey. et Scherb.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Хрін звичайний**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)

Сорти отримані в результаті:
(a) вегетативний клон [ ]

(b) клон, отриманий з культури *in vitro* [ ]

(c) клон, отриманий з розсади [ ]

(d) виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито і як розвинуто)

4.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Листкова пластинка: форма	вузькоеліптична	Brassói	1 [ ]
		еліптична	Bagaméri 93/1	2 [ ]
		широкоеліптична	Tel-Aviv	3 [ ]
		яйцеподібна	Danvit	4 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{2} з {3}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.2 (7)	Листкова пластинка: вигин верхівки	відсутній або дуже слабкий	Danvit	1 [ ]
		слабкий		3 [ ]
		помірний	Pózna	5 [ ]
		сильний		7 [ ]
		дуже сильний	Bagaméri 93/1	9 [ ]
5.3 (10)	Листкова пластинка: зубчастість краю	дуже слабка	Grazi, Lucsonyi	1 [ ]
		слабка	Pózna	3 [ ]
		помірна	Bagaméri 93/1	5 [ ]
		сильна		7 [ ]
		дуже сильна	Eperjesi	9 [ ]
5.4 (15)	Черешок: антоціанове забарвлення основи	відсутнє		1 [ ]
		наявне	Rzezowi	9 [ ]
5.5 (18)	Кореневище: форма поздовжнього розрізу	вузьковидовжена	Pózna	1 [ ]
		вузькотрапецієподібна		2 [ ]
		трапецієподібна	Danvit	3 [ ]
5.6 (28)	Кореневище: переважна кількість пагонів на розетці	один	Bayerischer, Pózna	1 [ ]
		два	Bagaméri 93/1	2 [ ]
		три або більше трьох	Brassói	3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635. 26 Код UPOV: ALLIU_ PRO

Методика

проведення експертизи сортів цибулі багатоярусної (*Allium proliferum* Schrad.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium proliferum* Schrad.

2. Необхідний рослинний матеріал – повітряні цибулинки.

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачають рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити щонайменше 100 повітряних цибулинок або 1,5 кг.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості та сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 80 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,12 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику підготували: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к.б.н.,УІЕСР, 2009.

Використано Методику проведения испытаний на ООС./ М.: Государственная комиссия РФ по испытанию и охране селекционных достижений, 2005.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 80 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 80 рослин або частин 80 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

VG: візуальна разова оцінка 80 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 80 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: тип розвитку (ознака 1);
- Псевдостебло: етиольована частина (ознака 8);
- Листок: восковий наліт (ознака 15);
- Стрілка: кількість ярусів повітряних цибулинок (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цибулі багатоярусної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) PQ	Рослина: тип розвитку VG 2	однопсевдостебловий багатопсевдостебловий	1 2	
2. (+) QN	Рослина: за висотою MG 2	низька середня висока	3 5 7	
3. QN	Рослина: час появи першого листка за весняного відростання (сходів) MG, 1	ранній середній пізній	3 5 7	
4. (*) (+) QN	Рослина: кількість псевдостебел MG 4	дуже мала мала середня велика дуже велика	1 3 5 7 9	
5. (*) (+) QN	Рослина: схильність до стрілкування VG 4	слабка середня сильна	3 5 7	
6. (+) QN	Псевдостебло: за висотою MS 4	низьке середнє високе	3 5 7	
7. QN	Псевдостебло: за товщиною MS 3	тонке середнє товсте	3 5 7	
8. (+) QN	Псевдостебло: розмір етиольованої частини MS/VS 3	малий середній великий	3 5 7	
9. (+) QN	Листки: кількість на одному псевдостеблі MS 3	мала середня велика	3 5 7	
10. (+) QN	Листок: за довжиною MS 3	короткий середній довгий	3 5 7	
11. QN	Листок: за шириною MS 3	вузький середній широкий	3 5 7	
12. (*) QN	Листок: положення VS 2	пряме напівпохиле похиле	1 2 3	

1	2	3	4	5
13. QN	Листок: ступінь вигину VS 2	слабкий середній сильний	3 5 7	
14. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
15. (*) QL	Листок: восковий наліт VS 2	відсутній наявний	1 9	
16. QN	Листок: інтенсивність воскового нальоту VS 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
17. QL	Псевдостебло: антоціанове забарвлення VS 2	відсутнє наявне	1 9	
18. QN	Псевдостебло: діаметр MS 3	малий середній великий	3 5 7	
19. (+) QN	Стрілка: за довжиною MS 4	коротка середня довга	3 5 7	
20. (*) (+) QN	Стрілка: кількість ярусів повітряних цибулинок MS 4	мала середня велика	3 5 7	
21. (+) QN	Цибулинка першого ярусу: діаметр MS 4	малий середній великий	3 5 7	
22. (+) QN	Цибулинка першого ярусу: середня маса MS 4	мала середня велика	3 5 7	
23. (+) QN	Рослина: час достигання цибулинок за осіннього садіння MS	ранній середній пізній	3 5 7	
24. (+) QN	Рослина: тривалість періоду від весняних сходів за осіннього садіння до технічної (споживчої) стиглості MG	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі багатоярусної

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які слід робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	поява першого листка
2	початок стрілкування
3	формування першого ярусу цибулинок
4	стиглі цибулинки

До 2. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 80 см, середня – 80–100, висока – понад 100.

До 4. Рослина: кількість псевдостебел, шт.

Дуже мала – 1, мала – до 10, середня– 10–15, велика – 15–20, дуже велика – понад 20.

До 5. Рослина: схильність до стрілкування, частина псевдостебел.

Слабка – до 1/3; середня – 1/3–2/3; сильна – понад 2/3.

До 6. Псевдостебло: за висотою, частина від висоти куща.

Низьке – до 1/5; середнє – до 1/3; високе – понад 1/3.

До 8. Псевдостебло: розмір етиольованої частини.

Малий – до 1/3; середній – до 2/3; великий – понад 2/3.

До 9. Листки: кількість на одному псевдостеблі, шт.

Мала – до 10; середня– 10–20; велика– понад 20.

До 10. Листок: за довжиною, см.

Короткий – до 20; середній – 20–30; довгий – понад 30.

До 19. Стрілка: за довжиною, см.

Коротка – до 80; середня – 80–100; довга – понад 100.

До 20. Стрілка: кількість ярусів повітряних цибулинок, шт.

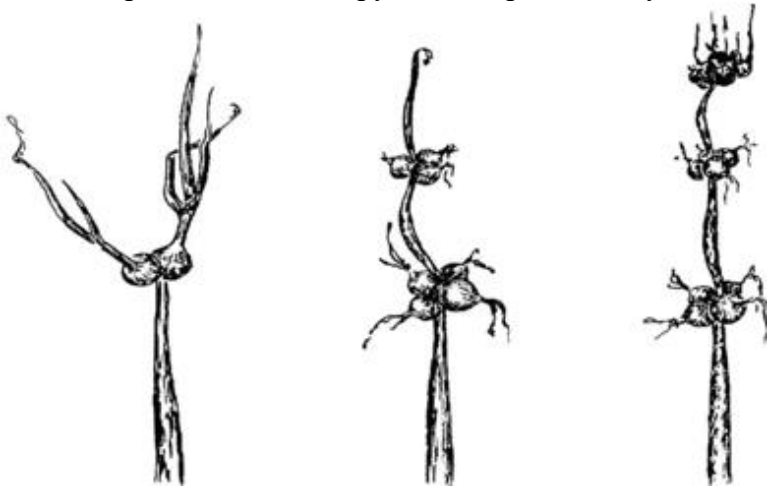

Мала – 1 середня– 2–3 велика – понад 3.

До 21. Цибулинка першого ярусу: діаметр, см.

Малий – до 1,5; середній – 1,5–2,5; великий – понад 2,5.

До 22. Цибулинка першого ярусу: середня маса, г.

Мала – до 10, середня – 10–15, велика – понад 15.

До 23. Рослина: час достигання цибулинок за осіннього садіння, декада, місяць.

Ранній – I – II декада липня; середній – III декада липня – I декада серпня; пізній – після I декади серпня.

До 24. Рослина: тривалість періоду від весняних сходів за осіннього садіння до технічної (споживчої) стиглості, діб.

Мала – до 100, середня – 100–120, велика – понад 120.

9. Література

1. Сельскохозяйственный энциклопедический словарь, М.: «Советская энциклопедия», 1989. С. 283.

2. Матвеев В. П. Овощеводство – / В. П. Матвеев, М. И.Рустов. М.: Колос, 1978. С. 291.

3. Гусев А. М. Целебные овощные растения - /А. М. Гусев. М.: Издательство МСХА, 1991. С. 117–118.

4. Гринь В. П. Редкостные овощные и пряные культуры. - /В. П. Гринь, С. В. Кузнецова, К.: Урожай, 1991. С.78–80.

5. Методика проведения испытаний на отличность, однородность и стабильность, лук многоярусный (Albium prolifarum Schrad). М.: Государственная комиссия Российской Федерации по испытанию и охране селекционных достижений, 2005.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Albium proliferum* Schrad.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля багатоярусна**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) повітряними цибулинами [ ]

(b) інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1. (1)	Рослина: тип розвитку	однопсевдостебловий багатопсевдостебловий		1 [ ] 2 [ ]
5.2 (8)	Псевдостебло: розмір етиольованої частини	малий середній великий		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.3 (15)	Листок: восковий наліт	відсутній наявний		1 [ ] 9 [ ]
5.4. (20)	Стрілка: кількість ярусів повітряних цибулин	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635. 26 Код UPOV: ALLIU_FIS

Методика
проведення експертизи сортів цибулі батун (*Allium fistulosum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium fistulosum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, рослини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити: для сортів, що розмножуються насінням – 60 г; для сортів, що розмножуються вегетативно – 200 рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних якості, посівних і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Розмір ділянок планують такий, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків, не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 200 рослин для сортів, що розмножуються насінням і 100 рослин для сортів, що розмножуються вегетативно, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

Використано документ UPOV TG /161/3, 1998.

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин для сортів, що розмножуються насінням і 100 рослин для сортів, що розмножуються вегетативно.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 200 (100) рослин або частин 200 (100) рослин (наприклад, висота рослин);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 (100) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються насінням, приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових, з 60 – три нетипові.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові, зі 100 – три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: тип росту (ознака 1);
- Листок: діаметр (ознака 10);
- Псевдостебло: антоціанове забарвлення (ознака 15).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цибулі батун

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) PQ	Рослина: тип росту VG 5	однопсевдостебловий	1	Shimonida, Ishikura
		багатопсевдостебловий	2	White Spear (F1), Satonoka
2. (*) QN	Лише для багатопсевдостеблових сортів: Рослина: кількість псевдостебел MS 5	мала	3	Redhead
		середня	5	Spring Slim
		велика	7	Winterhecke
3. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG 5	низька	3	Winterhecke, Kuronobori
		середня	5	Ishikura, Kiyotaki White Long
		висока	7	Kaigaro, Zita
4. (*) QN	Рослина: кількість листків на одне псевдостебло MS 5	мала	3	
		середня	5	Ishikura
		велика	7	Kuronobori
5. (*) QN	Листки: положення VS 3	пряме	1	Kuronoboi
		напівпряме	3	Ishikura
		горизонтальне	5	
6. QN	Листки: інтенсивність воскового нальоту VS 3	слабка	3	
		помірна	5	Ishikura
		сильна	7	Shimonida
7. (*) QL	Листки: відтінок зеленого забарвлення VS 3	відсутній	1	Ishikura
		жовтуватий	2	Kujho Asaki
		голубуватий	3	
8. QN	Лише для сортів, у яких відсутній додатковий відтінок. Листки: інтенсивність зеленого забарвлення VS 3	слабка	3	Kujo Green
		помірна	5	Winterhecke, Satonoka
		сильна	7	Kaigaro, Zita
9. (*) QN	Листок: за довжиною MS 3	короткий	3	Kuronobori
		середній	5	
		довгий	7	
10. (*) QN	Листок: діаметр MS 3	малий	3	Winterhecke
		середній	5	Satonoka, Ishikura
		великий	7	Feast

1	2	3	4	5
11. QN	Листок: викривлення VS 3	відсутнє або дуже слабке	1	Ishikura
		слабке	3	Terry
		помірне	5	Terry Spezial
		сильне	7	Satonoka
		дуже сильне	9	Winterhecke
12. (*) (+) QN	Псевдостебло: за довжиною MS 4	коротке	3	
		середнє	5	
		довге	7	
13. (+) QN	Псевдостебло: етиольована частина за довжиною MS 4	коротка	3	Shimonida
		середня	5	Kuronobori
		довга	7	
14. (*) (+) QN	Псевдостебло: діаметр MS 4	малий	3	Rouge
		середній	5	Spring Slim
		великий	7	Kaigaro
15. (*) QL	Псевдостебло: антоціанове забарвлення VS 4	відсутнє	1	Winterhecke, Ishikura
		наявне	9	Redhead
16. (*) QN	Псевдостебло: формування розширення у формі цибулини VS 6	відсутнє або дуже слабке	1	
		слабке	2	
		сильне	3	
17. QN	Рослина: схильність до стрілкування VS 4	відсутня або дуже слабка	1	Bozushirazu
		слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
18. (+) QN	Квітконос: за довжиною (другого року розвитку) MS 5	короткий	3	Shimonida
		середній	5	Ishikura
		довгий	7	
19. QN	Час цвітіння MS 5	ранній	3	
		середній	5	Ishikora
		пізній	7	Koronobori
20. PQ	Чоловіча стерильність L 5	відсутня	1	
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі батун

Коди фаз росту й розвитку рослин, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи/проростання
2	поява першого справжнього листка
3	поява десятого справжнього листка
4	формування осі суцвіття
5	цвітіння
6	формування цибулини

До 3, 12, 13, 14. Рослина: за висотою (3), Псевдостебло: за довжиною (12), етиольована частина за довжиною (13) і діаметр (14).

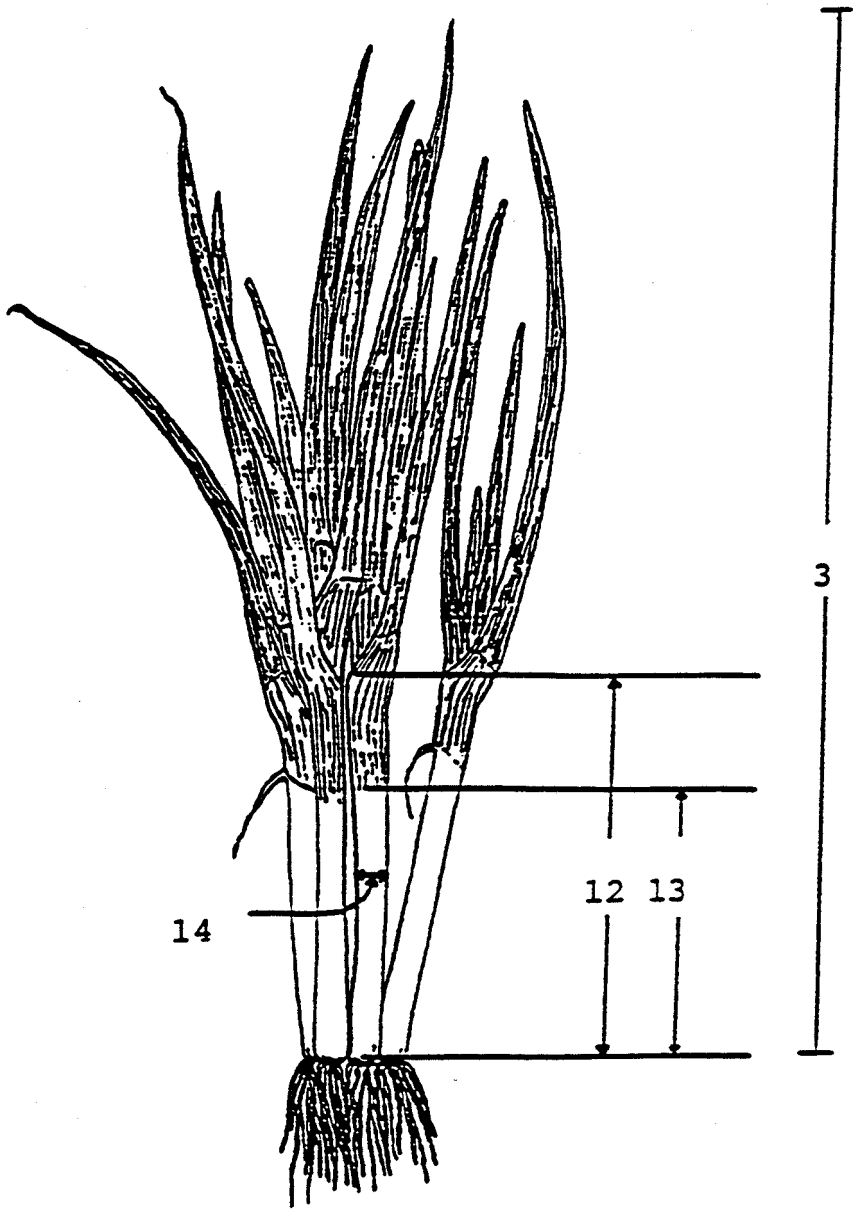

До 18. Квітконос: за довжиною (другого року розвитку).

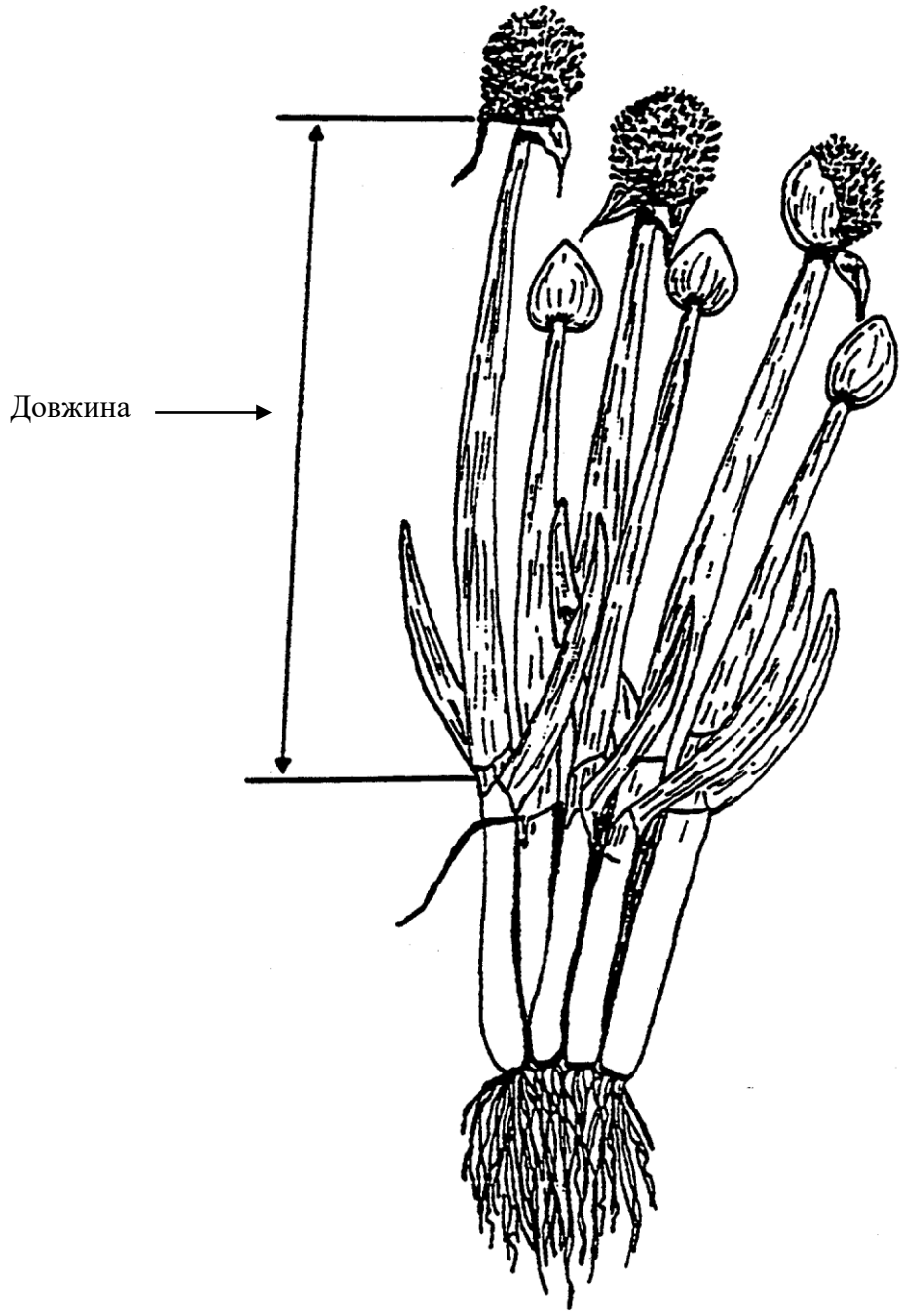

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Welsh Onion, Japanese Bunching Onion (*Allium fistulosum* L.) (TG/161/3, UPOV) // Geneva. 1998-04-01. – 18 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg161.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium fistulosum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля батун**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Тип сорту

(a) Перехреснозапильний [ ]
(b) Простий гібрид [ ]
(c) Трилінійний гібрид [ ]
(d) Клон [ ]
(e) Інший тип [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Генетичне походження і спосіб розмноження

(a) Чи вимагає сорт попереднього дозволу для реалізації відповідно до законодавства щодо охорони навколишнього середовища, здоров'я людей і тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було отримано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь «Так», просимо надати копію дозволу.

4.3 Інше
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: тип росту	однопсевдостебловий	Shimonida, Ishikura	1 [ ]
		багатопсевдостебловий	White Spear (F1), Satonoka	2 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{2} з {3}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.2 (2)	Лише для багатопсевдостеблових сортів: Рослина: кількість псевдостебел	мала	Redhead	3 [ ]
		середня	Spring Slim	5 [ ]
		велика	Winterhecke	7 [ ]
5.3 (3)	Рослина: за висотою	низька	Winterhecke, Kuronobori	3 [ ]
		середня	Ishikura, Kiyotaki, White Long	5 [ ]
		висока	Kaigaro, Zita	7 [ ]
5.4 (10)	Листок: діаметр	малий	Winterhecke	3 [ ]
		середній	Satonoka, Ishikura	5 [ ]
		великий	Feast	7 [ ]
5.5 (12)	Псевдостебло: за довжиною	коротке		3 [ ]
		середнє		5 [ ]
		довге		7 [ ]
5.6 (14)	Псевдостебло: діаметр	малий	Rouge	3 [ ]
		середній	Spring Slim	5 [ ]
		великий	Kaigaro	7 [ ]
5.7 (15)	Псевдостебло: антоціанове забарвлення	відсутнє	Winterhecke, Ishikura	1 [ ]
		наявне	Redhead	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація:

7.3.1 Час сівби:

- весна [ ]
- осінь [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.3.2 Етиолювання
- наявне [ ]
- відсутнє [ ]

7.3.3 Чоловіча стерильність
- відсутня [ ]
- наявна [ ]

7.4 Інша інформація
(зхазначте деталі)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_ URS

Методика

проведення експертизи сортів цибулі ведмежої (черемші) (*Allium ursinum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium ursinum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – цибулини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити 45 цибулин трирічного віку.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,20 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н.,
Ткаченко В. М., к. с.-г. н., УІЕСР, 2011.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: положення відносно листків (ознака 5);
- Суцвіття: кількість квіток (ознака 12);
- Плід (коробочка): форма (ознака 18);
- Рослина: час початку цвітіння (ознака 19).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цибулі ведмежої (черемші)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (+) QN	Цибулина: за довжиною MS 1	коротка середня довга	3 5 7	
2. (+) QN	Цибулина: діаметр MS 1	малий середній великий	3 5 7	
3. (+) QN	Стебло: за висотою MG 2	низьке середнє високе	3 5 7	
4. (*) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VS 2	тригранна овальна	1 2	
5. (*) QL	Стебло: положення відносно листків VS 2	нижче на рівні вище	3 5 7	
6. (+) QN	Листки: кількість MS 2	мала середня велика	3 5 7	
7. (+) QN	Листок: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
8. (+) QN	Листок: за шириною MS 2	вузький середній широкий	3 5 7	
9. PQ	Листок: форма верхівки VS 2	загострена гостра дуже гостра	3 5 7	
10. QL	Листок: хвилястість краю VS 2	відсутня наявна	1 9	
11. (+) QN	Листок: відношення довжини листкової пластинки до довжини черешка MS 2	мале середнє велике	3 5 7	
12. (*) (+) QN	Суцвіття: кількість квіток MS 3	мала середня велика	3 5 7	
13. (*) QN	Суцвіття: переважна кількість покривал MS 3	два три	2 3	

1	2	3	4	5
14. PQ	Покривало: форма кінчика VS 3	тупа загострена гостра	1 2 3	
15. PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS 3	матово-біле сніжно-біле	1 2	
16. QN	Квітконос: видовження під час достигання насіння VS 3	відсутнє наявне	1 9	
17. (+) QN	Квітконіжка: за довжиною MS 3	коротка середня довга	3 5 7	
18. (*) PQ	Плід (коробочка): форма VS 4	куляста тригранна	1 2	
19. (*) (+) QN	Рослина: час початку цвітіння VS 2	ранній середній пізній	3 5 7	
20. (+) QN	Рослина: час достигання насіння VS 5	ранній середній пізній	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі ведмежої (черемші)

Коди фаз розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз розвитку рослин
1	трирічна цибулина
2	початок цвітіння
3	повне цвітіння
4	достигання насіння
5	стигле насіння

До 1. Цибулина: за довжиною, см.

Коротка – до 2, середня – 2–4, довга – понад 4.

До 2. Цибулина: діаметр, см.

Малий – до 1,0; середній – 1,0–1,5; великий – понад 1,5.

До 3. Стебло: за висотою, см.

Низьке – до 20, середнє – 20–40, високе – понад 40.

До 6. Листки: кількість, шт.

Мала – 1, середня – 2, велика – понад 2.

До 7. Листок: за довжиною, см.

Короткий – до 20, середній – 20–35, довгий – понад 35.

До 8. Листок: за шириною, см.

Вузький – до 3, середній – 3–5, широкий – понад 5.

До 11. Листок: відношення довжини листкової пластинки до ширини, разів.

Мале – до 1:1; середнє – 1:1; велике – понад 1:1.

До 12. Суцвіття: кількість квіток, шт.

Мала – до 8, середня – 8–15, велика – понад 15.

До 17. Квітконіжка: за довжиною, см.

Коротка – до 25, середня – 25–40, довга – понад 40.

До 19. Рослина: час початку цвітіння, декада, місяць.

Ранній – I декада травня,
середній – II декада травня,
пізній – після II декади травня.

До 20. Рослина: час достигання насіння, декада, місяць.

Ранній – II декада червня;
середній – III декада червня;
пізній – Ш декада липня.

9. Література

1. Лебеда А. Ф. и др. Лекарственные растения: Самая полная энциклопедия / А. Ф. Лебеда, А. П. Исайкина, Н. И. Джуренко, В. Г. Собко. – М.: АСТ – ПРЕСС Книга, 2006. –С. 450–451.

2. Определитель высших растений Украины – К.: Фітосоціоцентр, 1999. – С. 399.

3. Собко, В. Г. та ін. Визначник рослин Київської області / В. Г. Собко, Л. П., Мордатенко. – К.: 2004. – С. 88.

4. Українська сільськогосподарська енциклопедія. К.: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1972. – С. 448–449.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети

1.1 Ботанічна назва	*Allium ursinum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля ведмежа (черемша)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) цибулинами [ ]

(c) інше [ ]

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (5)	Стебло: положення відносно листків	нижче на рівні вище		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.2 (12)	Суцвіття: кількість квіток	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.3 (18)	Плід (коробочка): форма	куляста тригранна		1 [ ] 2 [ ]
5.4 (19)	Рослина: час початку цвітіння	ранній середній пізній		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту
7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_RAM

Методика
проведення експертизи сортів цибулі галузистої (*Allium ramosum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium ramosum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 60 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Розмір ділянок планують такий, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків, не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,40 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження***: Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту, здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків, залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота рослин);

Методику підготувала: Горбачова З. С., к. б. н., Донецький ботанічний сад НАН України, 2006.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються п’ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листок: інтенсивність воскового нальоту (ознака 5);
- Листок: за шириною (ознака 7);
- Рослина: квіткова стрілка за висотою (ознака 8);
- Рослина: форма квіткової стрілки у поперечному перерізі (ознака 9);
- Суцвіття: форма (ознака 10);
- Рослина: час початку цвітіння (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цибулі галузистої

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QL	Кореневище: за типом росту VS	вертикальне	1	
		напівгоризонтальне	2	Євген, Донецький малахіт
		горизонтальне	3	
2. (*) PQ	Цибулина: форма VS 5	яйцеподібна	1	
		конічна	2	Євген, Донецький малахіт
		циліндрична	3	
3. (*) QN	Рослина: кількість листків на псевдостеблі MS 5	мала	3	
		середня	5	
		велика	7	Євген, Донецький малахіт
4. (*) PQ	Листок: забарвлення VS 5	жовто-зелене	1	
		зелене	2	Євген, Донецький малахіт
		темно-зелене	3	
5. (*) QN	Листок: інтенсивність воскового нальоту VS 5	слабка	3	Євген, Донецький малахіт
		помірна	5	
		сильна	7	
6. (+) QN	Листок: за довжиною MS 5	короткий	3	
		середній	5	Євген, Донецький малахіт
		довгий	7	
7. (*) (+) QN	Листок: за шириною MS 5	дуже вузький	1	
		вузький	3	
		середній	5	
		широкий	7	Євген, Донецький малахіт
		дуже широкий	9	
8. (*) (+) QN	Рослина: квіткова стрілка за висотою MS 4	дуже низька	1	
		низька	3	
		середня	5	Євген
		висока	7	Донецький малахіт
		дуже висока	9	
9. (*) (+) PQ	Рослина: форма квіткової стрілки в поперечному перерізі VS 4	округлотрикутна з двома крильцями	1	Донецький малахіт
		округлотрикутна без крилець	2	Євген
		чотирикутна	3	

1	2	3	4	5
10. (*) (+) QL	Суцвіття: форма VS 5	вузькопучкувата	1	
		широкопучкувата	2	
		напівкуляста	3	Євген, Донецький малахіт
		майже куляста	4	
11. (+) QN	Квітконіжка: за довжиною MS 5	дуже коротка	1	
		коротка	3	
		середня	5	Євген
		довга	7	Донецький малахіт
		дуже довга	9	
12. (+) QN	Листочки оцвітини: за довжиною MS 5	короткі	3	
		середні	5	Євген, Донецький малахіт
		довгі	7	
13. (+) QN	Коробочка: розмір стулки MS 6	малий	3	Євген
		середній	5	Донецький малахіт
		великий	7	
14. (+) QN	Насінина: за довжиною MS 6	коротка	3	
		середня	5	Євген, Донецький малахіт
		довга	7	
15. (+) QN	Насінина: за шириною MS 6	вузька	3	
		середня	5	Євген, Донецький малахіт
		широка	7	
16. (+) QN	Насіння: маса 1000 шт. MG 6	мала	3	
		середня	5	Євген, Донецький малахіт
		велика	7	
17. (*) (+) QN	Рослина: час початку цвітіння MG 5	ранній	3	
		середній	5	Євген, Донецький малахіт
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі галузистої

Коди фаз росту й розвитку, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	поява 2–3 листків
3	поновлення вегетації на весні (утворення розетки листків)
4	стрілкування
5	цвітіння
6	сухе насіння

До 1. Кореневище: за типом росту.

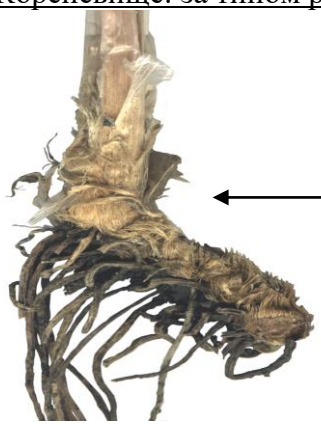

До 6. Листок: за довжиною, см.

Короткий – 20–25, середній – 26–40, довгий – 42–45.

До 7. Листок: за шириною, мм.

Дуже вузький – до 3, вузький – 3–5, середній – 6–8, широкий – 9–11, дуже широкий – понад 11.

До 8. Рослина: висота квіткової стрілки, см.

Вимірюють під час повного цвітіння від основи квіткової стрілки до суцвіття. Проводять 10 вимірювань.

Дуже низька – до 40, низька – 40–55, середня – 56–70, висока – 71–95, дуже висока – понад 95.

До 9. Рослина: форма квіткової стрілки у поперечному перерізі.

1	2	3
Округлотрикутна з двома крильцями	округлотрикутна без крилець	чотирикутна

До 10. Суцвіття: форма.

1	2
Вузькопучкувата	широкопучкувата

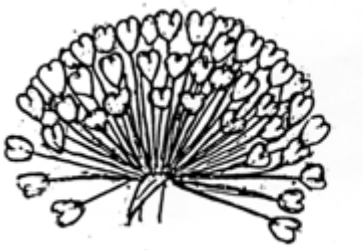

3
напівкуляста

4
майже куляста

До 11. Квітконіжка: за довжиною, см.

Дуже коротка – до 1,5; коротка – 1,5–2,0; середня – 2,1–3,0; довга – 3,1–4,0; дуже довга – понад 4,0.

До 12. Листочки оцвітини: за довжиною, мм.

Вимірюють під час повного цвітіння.

Короткі – до 5, середні – 5–7, довгі – 8–10.

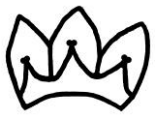

1
Частина оцвітини
з тичинками

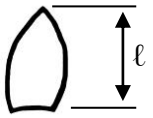

2
листочок
оцвітини

До 13. Коробочка: розмір стулки (за довжиною), мм.

Вимірюють під час повного достигання.

Малий – 4–5, середній – 6–7, великий – понад 7.

До 14. Насінина: за довжиною, мм.

Коротка – до 3, середня – 3–4, довга – понад 4.

До 15. Насінина: за шириною, мм.

Вузька – до 2, середня– 2–3, широка – понад 3.

До 16. Насіння: маса 1000 шт., г.

Відраховують 2 × 100 насінин, зважують, знаходять середнє і помножують на 10.

Мала – до 4,0; середня – 4,0–5,5; велика – понад 5,5.

До 17. Рослина: час початку цвітіння, декада, місяць.

Ранній – І-а декада червня, середній –І-а декада липня, пізній – І-а декада серпня.

9. Література

1. Охорона прав на сорти рослин (Офіційний бюлетень) – К.: Алефа, Вип. 2, Ч. 3,2003. – 241 с.

2. Інструкція з використання документа UPOV TGP /7/1 щодо складання методик на ВОС-тест. – К.: 2005. – 42 с.

3. Черепанов С. К. Сосудистые растения России и сопредельных государств (в пределах бывшего СССР). Русское издание / С. К. Черепанов. – СПб.: Мир и семья, 1995. – 992 с.

4. Прокудин, Ю. Н. Злаки Украины / Прокудин Ю. Н. – Киев: Наукова думка, 1977. – С.278–280.

5. Сельскохозяйственная энциклопедия (Издание третье, переработанное). – М.: Госиздат Сельхозлитературы, Т. 4, 1955. – С. 556–558.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium ramosum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля галузиста**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)
(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))
(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]
(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]
(c) Гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (3)	Рослина: кількість листків на псевдостеблі	мала		3 [ ]
		середня		5 [ ]
		велика	Євген, Донецький малахіт	7 [ ]
5.2 (4)	Листок: забарвлення	жовто-зелене		1 [ ]
		зелене	Євген, Донецький малахіт	2 [ ]
		темно-зелене		3 [ ]
5.3 (5)	Листок: інтенсивність воскового нальоту	слабка	Євген, Донецький малахіт	3 [ ]
		помірна		5 [ ]
		сильна		7 [ ]
5.4 (7)	Листок: за шириною	дуже вузький		1 [ ]
		вузький		3 [ ]
		середній		5 [ ]
		широкий	Євген, Донецький малахіт	7 [ ]
		дуже широкий		9 [ ]
5.5 (8)	Рослина: квіткова стрілка за висотою	дуже низька		1 [ ]
		низька		3 [ ]
		середня	Євген	5 [ ]
		висока	Донецький малахіт	7 [ ]
		дуже висока		9 [ ]
5.6 (9)	Рослина: форма квіткової стрілки в поперечному перерізі	округлотрикутна з двома крильцями	Донецький малахіт	1 [ ]
		округлотрикутна без крилець	Євген	2 [ ]
		чотирикутна		3 [ ]
5.7 (10)	Суцвіття: форма	вузькопучкувата		1 [ ]
		широкопучкувата		2 [ ]
		напівкуляста	Євген, Донецький малахіт	3 [ ]
		майже куляста		4 [ ]
5.8 (17)	Рослина: час початку цвітіння	ранній		3 [ ]
		середній	Євген, Донецький малахіт	5 [ ]
		пізній		7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»
(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.25.26

Код UPOV: ALLIU_ CEP
ALLIU_ OSC

Методика
проведення експертизи сортів цибулі городньої (*Allium cepa* L.),
цибулі шалот (*Allium oschaninii* O. Fedtsch)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів: *Allium cepa* (Cepa Group); *Allium cepa* (Aggregatum Group), шалот *Allium oschaninii* O. Fedtsch, сірий шалот; і гібридів між *Allium cepa* L. і *Allium oschaninii* O. Fedtsch.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, цибулини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити: для сортів, що розмножуються насінням, 100 г (15000 насінин); для сортів, що розмножуються вегетативно – 300 цибулинок.

2.3 Рослинний матеріа має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних, якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожна експертиза включає щонайменше 100 рослин для сортів, що розмножуються вегетативно, 200 рослин для сортів, що розмножуються насінням для цибулі городньої, і 300 рослин для сортів, які розмножуються насінням для цибулі шалот, які слід розділити на два повторення.

Використано документ UPOV TG/46/7, 2008.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин для цибулі городньої або 300 рослин для цибулі шалот для сортів, що *розмножуються насінням*; 100 рослин для сортів, що *розмножуються вегетативно.*

Усі вимірювання для сортів, що *розмножуються насінням*, варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 (300) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

Усі вимірювання для сортів, що *розмножуються вегетативно*, варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під ча морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів, що розмножуються насінням приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 300 рослин допускаються десять нетипових, з 200 – сім нетипових, з 60 – три нетипові.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%.

Для оцінки однорідності сортів, що розмножуються вегетативно, приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові, зі 100 – три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Тільки сорти, які розмножуються насінням. Цибулина: тенденція до розщеплення на цибулинки (із сухою шкіркою навколо кожної цибулинки) (ознака 10);
- Цибулина: ступінь розщеплення на цибулинки (із сухою шкіркою навколо кожної цибулинки) (ознака 11);
- Цибулина/ цибулинка: форма (поздовжнього розрізу) (ознака 18);
- Цибулина/ цибулинка: основне забарвлення сухої шкірки (ознака 23);
- Цибулина/ цибулинка: кількість точок зростання на кг (ознака 27);
- Чоловіча стерильність (ознака 36).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

Тип сорту-еталону: O = цибуля городня/echalion

S = цибуля шалот/сірий шалот

7. Таблиця ознак сортів цибулі городньої, цибулі шалот

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: кількість листків на псевдостеблі VG	мала	3	SY 300 (O)
		середня	5	The Kelsae (O)
		велика	7	Yellow Sweet Spanish (O)
2. (*) QN	Листки: положення VG	пряме	1	Pikant (S), Santé (S)
		від прямого до напівпрямого	2	Keep Well (O)
		напівпряме	3	Southport Red Globe (O), Bonilla (S), Mirage(S), Pikant (S), Prisma (S), Saffron (S)
		від напівпрямого до горизонтального	4	Hygro (O)
		горизонтальне	5	
3. (*) QN	Листки: восковий наліт VG	відсутній або дуже слабкий	1	
		слабкий	3	Yellow Sweet Spanish (O)
		помірний	5	Hikeeper (O), Golden Gourmet (S)
		сильний	7	Calypso (O), Flevo (O), Santé (S)
		дуже сильний	9	
4. (*) QN	Листки: інтенсивність зеленого забарвлення VG	дуже слабка	1	Bretor (S)
		слабка	3	Guimar (O), Yellow sweet spanish (O), Tropix (S)
		помірна	5	Caribo (O), Texas grano 502 (O), Golden Gourmet (S)
		сильна	7	Hikeeper (O), La Reine (O), Santé (S)
5. (+) QL	Листки: зігнутість VG	відсутня або слабка	1	Golden Bear (O), Santé (S)
		помірна	2	Hyduro (O)
		сильна	3	
6.1 QN	Тільки сорти цибулі городньої: Листок: за довжиною VG/ MS	дуже короткий	1	Barletta, Pompei
		короткий	3	Nocera
		середній	5	Jetset
		довгий	7	
		дуже довгий	9	The Kelsae

1	2	3	4	5
6.2 QN	Тільки сорти цибулі шалот: Листок: за довжиною VG/ MS	короткий	3	Pikant
		середній	5	Spring Field
		довгий	7	Golden Gourmet, Topper
7.1 (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Листок: діаметр VG	малий	3	Nocera, Paris
		середній	5	Hyfast
		великий	7	Dorata di Parma
7.2 (*) QN	Тільки сорти цибулі шалот: Листок: діаметр VG	малий	3	Pikant
		середній	5	Spring Field
		великий	7	Golden Gourmet, Lyska
8. (+) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Псевдостебло: за довжиною (до найвищого зеленого листка), VG/ MS	коротке	3	Barletta
		середнє	5	The Kelsae, Hyduro
		довге	7	Goldito
9. (+) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Псевдостебло: діаметр (посередині довжини) VG/ MS	малий	3	
		середній	5	Calypso, La Reine
		великий	7	Blanca grande tardia de Lérida, The Kelsae
10. (*) (+) QL	Тільки сорти, що розмножуються насінням. Цибулина: тенденція до розщеплення на цибулинки (з сухою шкіркою навколо кожної цибулини) VG	відсутня або дуже слабка	1	Cuisse de Poulet du Poitou (O), Lagos (O)
		слабка	3	
		середня	5	Mirage (S)
		сильна	7	Bonilla (S), Creation (S), Longor (S), Mikor (S)
		дуже сильна	9	Delvad (S), Rox (S), Tropix (S)
11. (*) (+) QL	Цибулина: ступінь розщеплення на цибулинки (із сухою шкіркою навколо кожної цибулинки) VG	відсутнє або дуже слабкий	1	Cuisse de Poulet du Poitou (O)
		слабкий	3	
		середній	5	Santé (S)
		сильний	7	
		дуже сильний	9	Giselle (S)
12.1 (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: розмір MG	малий	3	
		середній	5	Lagos
		великий	7	The Kelsae
12.2 (*) QN	Тільки сорти цибулі шалот: Цибулинка: розмір MG	малий	3	Atlas
		середній	5	Spring Field, Topper
		великий	7	Delicato, Santé

1	2	3	4	5
13.1 (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: за висотою VG/ MS	дуже низька	1	Prompto
		низька	3	Nocera, Stuttgarter Riesen
		середня	5	Golden Bear
		висока	7	Birnförmige, The Kelsae
		дуже висока	9	Cuisse de Poulet du Poitou
13.2 (*) QN	Тільки сорти цибулі шалот: Цибулинка: за висотою VG/ MS	дуже низька	1	
		низька	3	Atlas
		середня	5	Topper
		висока	7	Jermor
		дуже висока	9	Longor, Pesandor
14.1 (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: діаметр VG/ MS	малий	3	Nocera, Owa
		середній	5	
		великий	7	Stuttgarter Riesen
14.2 (*) QN	Тільки сорти цибулі шалот: Цибулинка: діаметр VG/ MS	малий	3	Pikant, Primalys
		середній	5	Arvro
		великий	7	Santé
15.1 (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: відношення висота / діаметр VG/ MS	дуже мале	1	Pompei
		мале	3	La Reine
		середнє	5	Valenciana Temprana
		велике	7	The Kelsae
		дуже велике	9	Owa
15.2 (*) QN	Тільки сорти цибулі шалот: Цибулинка: відношення висота / діаметр VG/ MS	дуже мале	1	Rondeline
		мале	3	Topper
		середнє	5	Pikant
		велике	7	Longor
		дуже велике	9	Pesandor, Ploumor
16. (*) (+) QL	Цибулина/цибулинка: позиція максимального діаметра VG	у верхній частині	1	Dorata di Parma (O), Texas grano 502 (O)
		посередині	2	Valenciana tardía de exportación (O), Red Sun (S)
		біля основи	3	The Kelsae (O), Jermor (S)
17. (+) QN	Цибулина/ цибулинка: шийка за шириною VG	дуже вузька	1	Pikant (S)
		вузька	3	La Reine (O), Topper(S)
		середня	5	Hyduro (O), Santé (S)
		широка	7	Blanca grande tardía de Lérida (O)
		дуже широка	9	

1	2	3	4	5
18. (*) (+) PQ	Цибулина/ цибулинка: форма (поздовжнього розрізу) VG	еліптична	1	Owa (O), Longor (S)
		яйцеподібна	2	Birnenförmige (O), Rossa lunga di Firenze (O), Breton (S)
		широкоеліптична	3	Ailsa Craig (O), Beacon (O), Hiball (O), Vigarmor (S)
		округла	4	Lagos (O), Pikant (S)
		широкояйцеподібна	5	Hysam (O), Arvro (S)
		широкообернено-яйцеподібна	6	Lilia (O), Texas grano 502 (O)
		ромбічна	7	Zittauer gelbe (O)
		поперечноеліптична	8	Sturka (O), Stuttgarter Riesen (O), Atlantic (S), Golden Gourmet (S)
		поперечно-вузькоеліптична	9	Brunswijker (O), De Moissac (O), Paille des vertus (O), Pompei (O)
19. (*) (+) PQ	Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: форма верхівки (як для 18) VG	вдавлена	1	Dorata di Parma
		плеската	2	La Reine
		слабко опукла	3	Valenciana Temprana
		округла	4	Valenciana tardía de exportacion
		слабко спадаюча	5	Ailsa Craig, Rouge pale de Niort
		сильно спадаюча	6	Owa
20. (*) (+) PQ	Цибулина/цибулинка: форма основи (як для 18) VG	заглиблена	1	Paille des vertus (O)
		плеската	2	Nocera (O), Valenciana Temprana (O)
		округла	3	Valenciana tardía de expórtacion (O), Atlas (S), Delicato (S)
		слабко конусоподібна	4	Pompei (O), The Kelsae (O), Bonilla (S), Santé (S)
		сильно конусоподібна	5	Owa (O), Bretor (S)
21. QN	Цибулина/цибулинка: міцність тримання сухої шкірки після збирання VG	слабка	3	Ailsa Craig (O), Tropix (S)
		помірна	5	Rijnsburger 7 (O), Golden Gourmet (S)
		сильна	7	Stuttgarter Riesen (O), Bonilla (S), Santé (S)

1	2	3	4	5
22. QN	Цибулина/цибулинка: суха шкірка за товщиною VG	тонка	3	La Reine (O), Pikant (S)
		середня	5	Sturon (O), Santé (S)
		товста	7	Birnförmige (O), Espagnol (O)
23. (*) PQ	Цибулина/цибулинка: основне забарвлення сухої шкірки VG	біле	1	La Reine (O), Pompei (O)
		сіре	2	Griselle (S)
		зелене	3	
		жовте	4	Zittauer gelbe (O), Creation (S), Golden Gourmet (S), Topper (S)
		коричневе	5	Valenciana Temprana (O), Delicato (S), Mirage (S), Mikor (S), Pikant (S)
		рожеве	6	Colorada de Figueras (O), Rox (S), Santé(S)
		червоне	7	Brunswijker (O), Red Baron (O)
24. (*) QN	За винятком сортів із білою сухою шкіркою. Цибулина/цибулинка: інтенсивність основного забарвлення сухої шкірки VG	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
25. (*) PQ	Цибулина/цибулинка: відтінок забарвлення сухої шкірки (на додаток до основного забарвлення) VG	відсутній	1	Pompei (O)
		сіруватий	2	
		зеленуватий	3	
		жовтуватий	4	Topper (S)
		коричнюватий	5	Santé (S)
		рожевуватий	6	Delicato (S)
		червонуватий	7	Mikor (S), Mirage (S), Pikant (S)
		пурпуровий	8	
26. (*) PQ	Цибулина/цибулинка: забарвлення соковитих лусок VG	відсутнє	1	
		зеленувате	2	Sturon (O), Golden Gourmet (S)
		червонувате	3	Brunswijker (O), Pikant (S), Santé (S)

1	2	3	4	5
27. (*) (+) QN	Цибулина/цибулинка: кількість точок зростання на кг MS	дуже мала	1	Barletta (O), Pompei (O)
		мала	3	Cuisse de Poulet du Poitou (O), Figaro (O), Owa (O)
		середня	5	Longor (S), Mirage (S), Prisma (S)
		велика	7	Bonilla (S), Creation (S), Mikor (S)
		дуже велика	9	Griselle (S), Rox (S), Tropix (S)
28. (+) (*) QN	Цибулина/цибулинка: вміст сухої речовини MG	дуже низький	1	Exhibition (O)
		низький	3	Golden Bear (O), The Kelsae (O)
		середній	5	Golden Gourmet (S), Topper (S)
		високий	7	Birnförmige (O), Zittauer gelbe (O), Creation (S), Longor (S)
		дуже високий	9	Griselle (S)
29. QN	Тільки сорти цибулі городньої: Тенденція до стрілкування за весняної сівби VG	відсутня або дуже слабка	1	Desihidrobat
		слабка	3	Stuttgarter Riesen, Zittauer gelbe
		помірна	5	Legio
		сильна	7	
		дуже сильна	9	Bronzé d'Amposta
30. QN	Тільки сорти цибулі городньої: Час стрілкування за весняної сівби MS	ранній	3	Bronzé d'Amposta
		середній	5	Legio
		пізній	7	
31. QN	Тільки сорти цибулі городньої: Тенденція до стрілкування за сівби восени VG	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Valenciana Temprana
		помірна	5	
		сильна	7	Guimar
		дуже сильна	9	Valenciana tardía de exportación
32. QN	Тільки сорти цибулі городньої: Час стрілкування за сівби восени MS	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	

1	2	3	4	5
33. (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Час збиральної стиглості за сівби восени (листя обпало на 80% рослин) MS	дуже ранній	1	
		ранній	3	La Reine, Sonic
		середній	5	Buffalo, Imai Early Yellow, Valenciana Temprana
		пізній	7	Guimar,Senshyu Semi Globe Yellow, Shakespeare
		дуже пізній	9	Valencia tardía
34.1 (*) QN	Тільки сорти цибулі городньої: Час збиральної стиглості за весняної сівби (як для 33) MS	ранній	3	Golden Bear, Buffalo
		середній	5	Piroska
		пізній	7	Beacon
34.2 (*) QN	Тільки сорти цибулі шалот: Час збиральної стиглості (як для 33) MS	ранній	3	Ploumor, Rox
		середній	5	Creation, Pikant
		пізній	7	Golden Gourmet, Santé
35. (+) QN	Час проростання протягом зберігання цибулин MS	ранній	3	Golden Bear (O), The Kelsae (O)
		середній	5	Hygro (O), Hyper (O)
		пізній	7	Marion (O)
36. (*) (+) QN	Чоловіча стерильність	відсутня або дуже низька	1	Rinsburger 5 (O)
		низька	2	Hyduro (O), Creation (S)
		висока	3	Atlas (S)

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі городньої і цибулі шалот

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) оцінюють рослини, вирощені з насіння;

(b) оцінюють рослини, вирощені з представлених цибулин чи із висаджених цибулин, які вирощені з тих, що звичайно розмножуються насінням.

Пояснення до групування цибулі городньої і цибулі шалот

Групування на цибулю городню і цибулю шалот базується на ознаці 10 і/чи 11 у поєднанні з ознакою 27.

Ознака 10.

Сорти цибулі городньої/echalion, які розмножуються насінням, які відповідають кодам 1–3 для ознаки 10 групуються як сорти цибулі городньої/echalion, а сорти, які відповідають кодам 7 і 9, групуються як сорти цибулі шалот. Сорти з кодами 4, 5 чи 6 розглядають відповідно до ознаки 11, після пересаджування в другому циклі розмноження.

Сорти цибулі шалот, які розмножуються насінням, і відповідають кодам 1–6 для ознаки 10, мають розглядатись відповідно до ознаки 11, після пересаджування в другому циклі розмноження. Сорти, які відповідають кодам 7–9, групують як сорти цибулі шалот.

Ознака 11.

Сорти, які відповідають кодам 1–3 для ознаки 11 групуються як сорти цибулі городньої/echalion, а сорти, які відповідають кодам 7–9, групуються як сорти цибулі шалот. Сорти, які відповідають кодам 4, 5 або 6 для ознаки 11 мають розглядатись відповідно до ознаки 27 (кількість точок зростання) після вегетативного розмноження (в другому циклі розмноження).

Ознака 27.

Сорти, які відповідають кодам 1–3 для ознаки 27, групуються як сорти цибулі городньої/echalion, а сорти, які відповідають кодам 5–9 – як цибулі шалот.

Сорти, які відповідають кодам 4 для ознаки 27, можна прирівняти до сортів двох групп (цибулі городньої і цибулі шалот). [Для визначення групи сорти потребують обстеження щонайменше в двох незалежних циклах розмноження, якщо Опис є близьким до кодів 3 або 5]. Це ілюструється наступним чином:

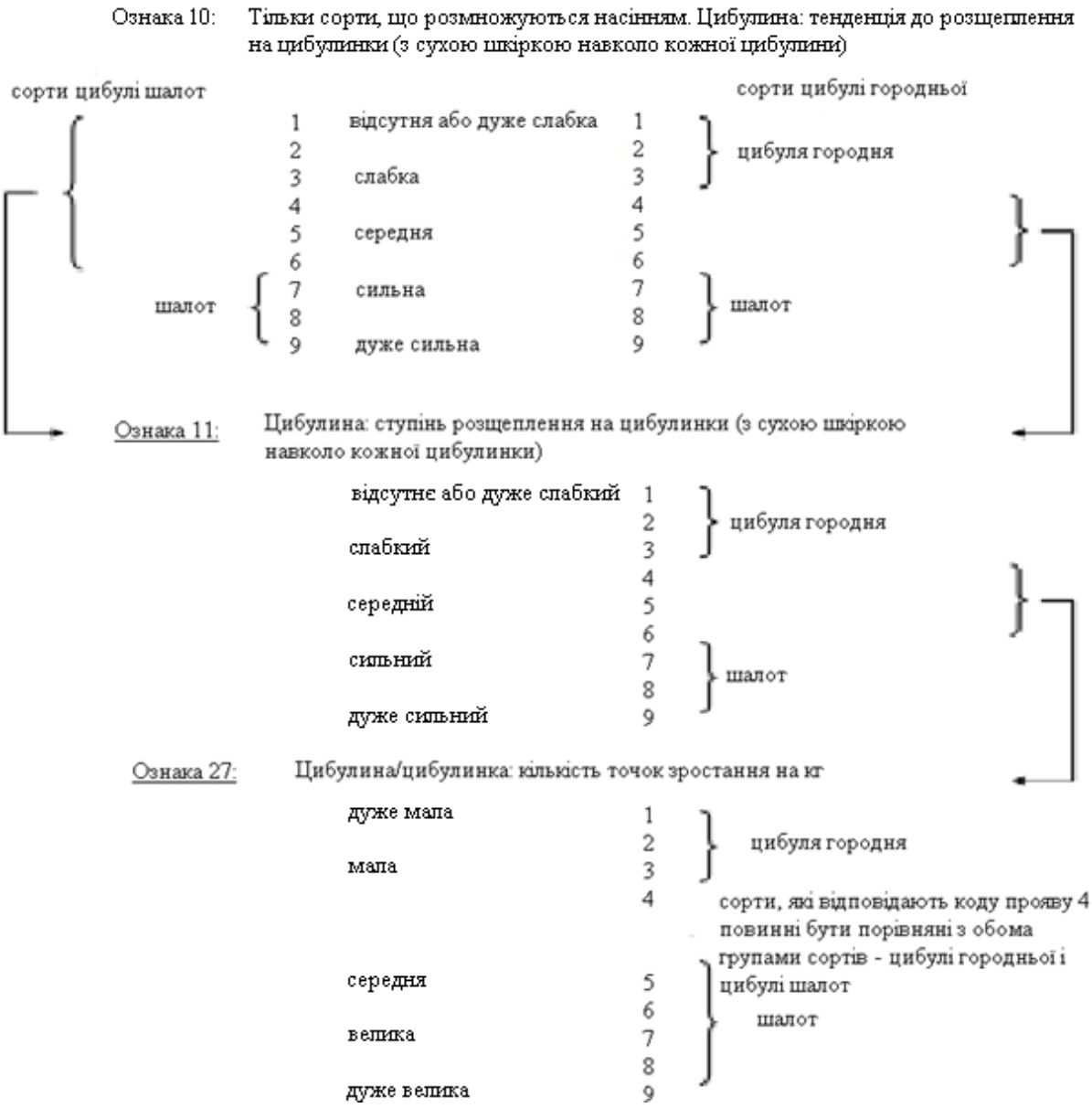

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 5. Листя: зігнутість.

1	2	3
Відсутня або слабка	помірна	сильна

До 8. Тільки сорти цибулі городньої: Псевдостебло: за довжиною (до найвищого зеленого листка).

До 9. Тільки сорти цибулі городньої: Псевдостебло: діаметр (посередині довжини).

Довжину псевдостебла визначають від верхівки цибулини (визначають точку згину шийки) до точки, де найвищий зелений листок з'являється із псевдостебла.

Діаметр псевдостебла визначається посередині стебла.

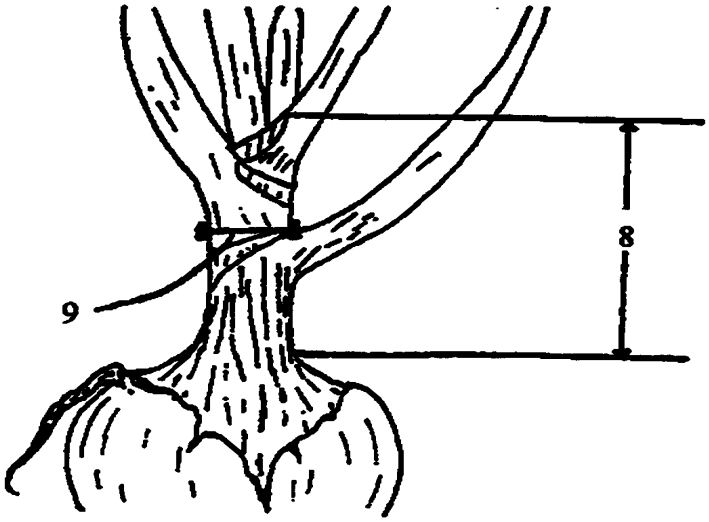

До 10. Тільки сорти, що розмножуються насінням: Цибулина: тенденція до розщеплення на цибулинки (з сухою шкіркою навколо кожної цибулини).

До 11. Цибулина: ступінь розщеплення на цибулинки (із сухою шкіркою навколо кожної цибулинки).

1	5	9
Відсутнє або дуже слабкий	середній	дуже сильний

До 16. Цибулина/цибулинка: позиція максимального діаметра.

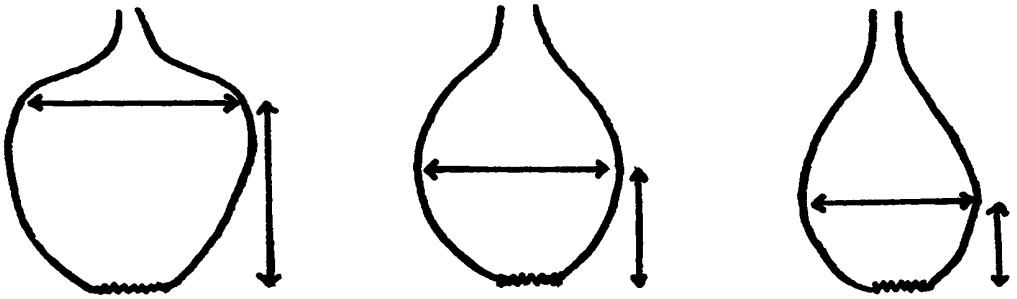

1	2	3
У верхній частині	посередині	біля основи

До 17. Цибулина/цибулинка: шийка за шириною.

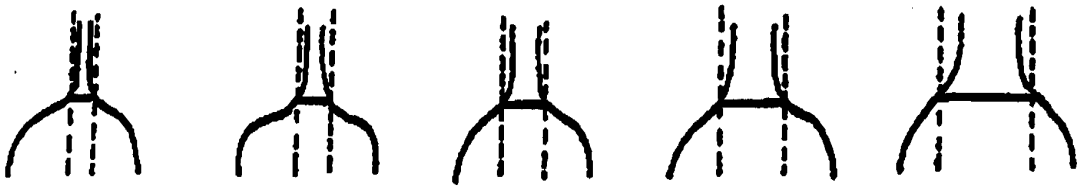

1	3	5	7	9
Дуже вузька	вузька	середня	широка	дуже широка

До 18. Цибулина/цибулинка: форма (поздовжнього розрізу)

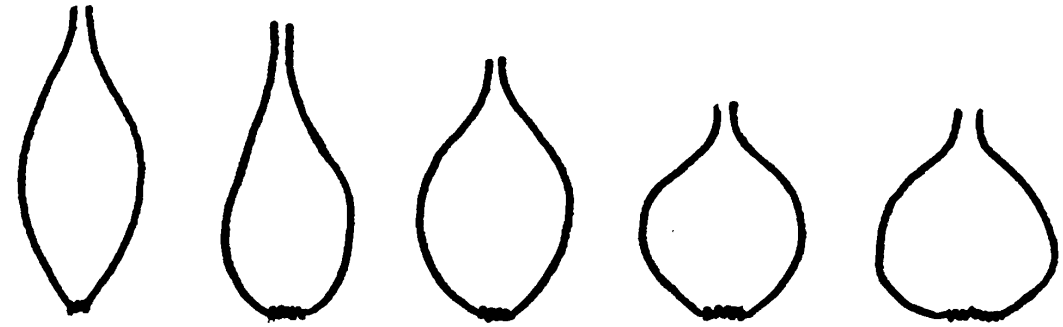

1	2	3	4	5
Еліптична	яйцеподібна	широко-еліптична	округла	широко-яйцеподібна

6	7	8	9
широкообернено-яйцеподібна	ромбічна	поперечно-еліптична	поперечно-вузько-еліптична

До 19. Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: форма верхівки (як для 18).

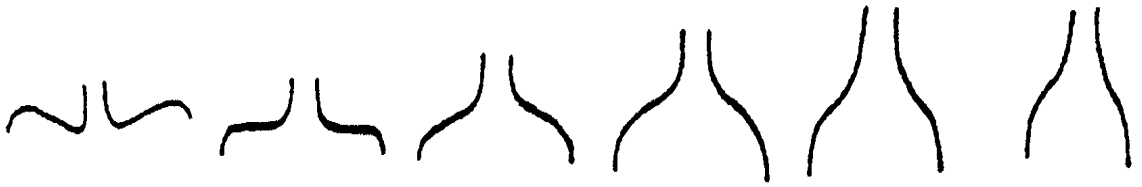

1	2	3	4	5	6
Вдавлена	плеската	слабко опукла	округла	слабко спадаюча	сильно спадаюча

До 20. Цибулина/цибулинка: форма основи (як для 18).

1	2	3	4	5
Заглиблена	плеската	округла	слабко конусоподібна	сильно конусоподібна

До 27. Цибулина/цибулинка: кількість точок зростання на кг.

Кількість зачатків слід оцінювати до кінця зберігання, коли на цибулині/цибулинці повністю відмерли будь-які паростки, тільки до проростання. Беруть середнього розміру цибулини, цибулину чи цибулинку, ріжуть упоперек на 1/3 висоти від основи. Кожна вісь виглядає як точка, часто тканини кільця відрізняються зеленуватим забарвленням.

Для певного сорту кількість точок зростання може варіювати залежно від розміру цибулини; розмір цибулини буде залежати від розміру цибулини, з якої вона вирощена. Тим не менш, маса цибулини в точці зростання однакова для певного сорту, незалежно від розміру цибулини. Таким чином, визначається кількість точок зростання на кг (і, навпаки, маса бульби на точку зростання).

До 28. Цибулина/цибулинка: вміст сухої речовини.

Вміст сухої речовини слід визначати у 3×20 цибулин (наприклад, одна проба по 20 цибулин з кожної ділянки). З цих цибулин суху шкірку і частину денець, що виступають, видаляють. З них створюють вихідну пробу, яку подрібнюють на шматочки (1–5 мм). Середню пробу зважують негайно після подрібнення, тому що йде біоруйнування цукрів і карбогідраз, як тільки пошкоджуються клітини. Проби слід підсушити протягом двох годин за температури 105ºС, а потім поступово температуру знижують до 65ºС протягом 22 годин, щоб запобігти карамелізації. Повторне зважування проводять через 24 години. Різниця у вазі покаже вміст сухої речовини. Вміст сухої речовини можна визначити і за допомогою рефрактометра.

До 35. Початок проростання протягом зберігання цибулин.

Слід подбати про те, щоб на збереження було закладено цибулю без пошкоджень. Температуру зберігання підтримують 2...5ºС з добрим провітрюванням, яке може бути потрібним для зберігання у штабелях, у піддонах з отворами.

У кліматичних районах з прохолодним літом рекомендовано витримувати цибулини протягом двох тижнів за температури 30...35ºС, як «лікувальний» засіб. Температура понад 40ºС попереджує розвиток *Aspergillus niger.*

Для оцінки ступеня проростання потрібно щонайменше 50 цибулин. Обстежують кожних 2–4 тижні.

До 36. Чоловіча стерильність.

Після повторного садіння зібраних цибулин на другий рік рослини цвітуть. За сухої погоди, коли квітки повністю розкриті, чоловіча стерильність визначається методом перевірки чи пилок звільняється з пиляків, чи ні. Ця ознака визначається за відсотком рослин з виявленням чоловічої стерильності рослин, як представлено у таблиці.

Ступінь виявлення	**Коди**	**Чоловіча стерильность, %**
Відсутня або дуже низька	1	0–10%
низька	2	11–80%
висока	3	81–100%

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Onion, Echalion; Shallot; Grey shallot (*Allium cepa* (Cepa Group), *Allium cepa* (Aggregatum Group) and *Allium oschaninii* O. Fedtsch. and hybrids between them.) (TG/46/7, UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 42 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg046.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {5}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється у зв'язку із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1.1 Ботанічна назва	*Allium cepa* L. (Cepa Group)	[ ]
1.1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля городня**	
1.2.1 Ботанічна назва	*Allium cepa* L. (Aggregatum Group)	[ ]
1.2.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля шалот**	
1.3.1 Ботанічна назва	*Allium oschaninii* O. Fedtsch	[ ]
1.3.2 Загальноприйнята назва	**Сірий шалот**	
1.4.1 Ботанічна назва	_____ (вказати)	[ ]
1.4.2 Загальноприйнята назва	_____ (вказати)	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Перехреснозапильний [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {5}	

(b) Простий гібрид [ ]
(c) Трилінійний гібрид [ ]
(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) Клон [ ]
(b) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.3 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: кількість листків на псевдостеблі	мала	SY 300 (O)	3 [ ]
		середня	The Kelsae (O)	5 [ ]
		велика	Yellow Sweet Spanish (O)	7 [ ]
5.2 (4)	Листя: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка	Bretor (S)	1 [ ]
		слабка	Guimar (O), Yellow sweet spanish (O), Tropix (S)	3 [ ]
		помірна	Caribo (O), Texas grano 502 (O), Golden Gourmet (S)	5 [ ]
		сильна	Hikeeper (O), La Reine (O), Santé(S)	7 [ ]
5.3.1 (10)	Тільки сорти, що розмножуються насінням. Цибулина: тенденція до розщеплення на цибулинки (з сухою шкіркою навколо кожної цибулини)	відсутня або дуже слабка	Cuisse de Poulet du Poitou (O), Lagos (O)	1 [ ]
		слабка		3 [ ]
		середня	Mirage (S)	5 [ ]
		сильна	Bonilla (S), Creation (S), Longor (S), Mikor (S)	7 [ ]
		дуже сильна	Delvad (S), Rox (S), Tropix (S)	9 [ ]
5.3.2 (11)	Цибулина: ступінь розщеплення на цибулинки (із сухою шкіркою навколо кожної цибулинки)	відсутнє або дуже слабкий	Cuisse de Poulet du Poitou (O)	1 [ ]
		слабкий		3 [ ]
		середній	Santé (S)	5 [ ]
		сильний		7 [ ]
		дуже сильний	Giselle (S)	9 [ ]
5.4.1 (12.1)	Тільки сорти цибулі городньої: Цибулина: розмір	малий		3 [ ]
		середній	Lagos	5 [ ]
		великий	The Kelsae	7 [ ]
5.4.2 (12.2)	Тільки сорти цибулі шалот: Цибулинка: розмір	малий	Atlas	3 [ ]
		середній	Spring Field, Topper	5 [ ]
		великий	Delicato, Santé	7 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {5}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.5 (18)	Цибулина/цибулинка: форма (поздовжнього розрізу)	еліптична	Owa (O), Longor (S)	1 [ ]
		яйцеподібна	Birnenförmige (O), Rossa lunga di Firenze (O), Breton (S)	2 [ ]
		широкоеліптична	Ailsa Craig (O), Beacon (O), Hiball (O), Vigarmor (S)	3 [ ]
		округла	Lagos (O), Pikant (S)	4 [ ]
		широкояйцеподібна	Hysam (O), Arvro (S)	5 [ ]
		широкообернено-яйцеподібна	Lilia (O), Texas grano 502 (O)	6 [ ]
		ромбічна	Zittauer gelbe (O)	7 [ ]
		поперечноеліптична	Sturka (O), Stuttgarter Riesen (O), Atlantic (S), Golden Gourmet (S)	8 [ ]
		поперечно-вузькоеліптична	Brunswijker (O), De Moissac (O), Paille des vertus (O), Pompei (O)	9 [ ]
5.6 (23)	Цибулина/цибулинка: основне забарвлення сухої шкірки	біле	La Reine (O), Pompei (O)	1 [ ]
		сіре	Griselle (S)	2 [ ]
		зелене		3 [ ]
		жовте	Zittauer gelbe (O), Creation (S), Golden Gourmet (S), Topper (S)	4 [ ]
		коричневе	Valenciana Temprana (O), Delicato (S), Mirage (S), Mikor (S), Pikant (S)	5 [ ]
		рожеве	Colorada de Figueras(O), Rox (S), Santé(S)	6 [ ]
		червоне	Brunswijker (O), Red Baron (O)	7 [ ]
5.7 (25)	Цибулина/цибулинка: відтінок забарвлення сухої шкірки (на додаток до основного забарвлення)	відсутній	Pompei (O)	1 [ ]
		сіруватий		2 [ ]
		зеленуватий		3 [ ]
		жовтуватий	Topper (S)	4 [ ]
		коричнюватий	Santé (S)	5 [ ]
		рожевуватий	Delicato (S)	6 [ ]
		червонуватий	Mikor (S), Mirage (S), Pikant (S)	7 [ ]
		пурпуровий		8 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {5}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
5.8 (27)	Цибулина/цибулинка: кількість точок зростання на кг	дуже мала	Barletta (O), Pompei (O)	1 [ ]
		мала	Cuisse de Poulet du Poitou (O), Figaro (O), Owa (O)	3 [ ]
		середня	Longor (S), Mirage (S), Prisma (S)	5 [ ]
		велика	Bonilla (S), Creation (S), Mikor (S)	7 [ ]
		дуже велика	Griselle (S), Rox (S), Tropix (S)	9 [ ]
5.9 (28)	Цибулина/цибулинка: вміст сухої речовини	дуже низький	Exhibition (O)	1 [ ]
		низький	Golden Bear (O), The Kelsae (O)	3 [ ]
		середній	Golden Gourmet (S), Topper (S)	5 [ ]
		високий	Birnförmige (O), Zittauer gelbe (O), Creation (S), Longor (S)	7 [ ]
		дуже високий	Griselle (S)	9
5.10 (33)	Тільки сорти цибулі городньої: Час збиральної стиглості за сівби восени (листя обпало на 80% рослин)	дуже ранній		1 [ ]
		ранній	La Reine, Sonic	3 [ ]
		середній	Buffalo, Imai Early Yellow, Valenciana Temprana	5 [ ]
		пізній	Guimar,Senshyu Semi Globe Yellow, Shakespeare	7 [ ]
		дуже пізній	Valencia tardía	9 [ ]
5.10.1 (34.1)	Тільки сорти цибулі городньої: Час збиральної стиглості за весняної сівби (як для 33)	ранній	Golden Bear, Buffalo	3 [ ]
		середній	Piroska	5 [ ]
		пізній	Beacon	7 [ ]
5.10.2 (34.2)	Тільки сорти цибулі шалот: Час збиральної стиглості (як для 33)	ранній	Ploumor, Rox	3 [ ]
		середній	Creation, Pikant	5 [ ]
		пізній	Golden Gourmet, Santé	7 [ ]
5.11 (36)	Чоловіча стерильність	відсутня або дуже низька	Rinsburger 5 (O)	1 [ ]
		низька	Hyduro (O), Creation (S)	2 [ ]
		висока	Atlas (S)	3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{5} з {5}		
Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_ODO

Методика

проведення експертизи сортів цибулі запашної (*Allium odorum.* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium odorum.* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 50 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Розмір ділянок планують такий, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків, не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,7 × 0,2 м.

3.5 ***Метод дослідження***. Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту, здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків, залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації вимірюють кількісні ознаки (наприклад, довжина);

Методику підготували: Шабетя В. В., Шабетя О. М., н.с., Горова Т. К., д. с.-г. н.
(Інститут овочівництва і баштанництва НААН), Борисенко Л. Д.
(Донецька дослідна станція НААН), 2008.

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за проявом ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 100 рослин допускаються п’ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не

варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: за висотою (ознака 1);
- Рослина: час початку цвітіння (ознака 8);
- Квітконос: за довжиною (ознака 9);
- Суцвіття: забарвлення (ознака 13);
- Суцвіття: форма (ознака 14).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цибулі запашної

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG 4	низька середня висока	3 5 7	
2. (*) (+) QN	Рослина: кількість листків на псевдостеблі MS 4	мала середня велика	3 5 7	
3. (+) QL	Листок: положення у просторі VG 3	пряме напівпряме горизонтальне	1 2 3	
4. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS 3	слабка помірна сильна	3 5 7	
5. (*) QN	Листок: восковий наліт VS 3	слабкий помірний сильний	3 5 7	
6. (+) QN	Листок: за довжиною MS 4	короткий середній довгий	3 5 7	
7. (*) (+) QN	Листок: за шириною MS 4	дуже вузький вузький середній широкий дуже широкий	1 3 5 7 9	
8. (*) (+) QN	Рослина: час початку цвітіння MG 4	ранній середній пізній	3 5 7	
9. (*) (+) QN	Квітконос: за довжиною MS 4	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий	1 3 5 7 9	
10 (*) QL	Квітконос: крильця	відсутні наявні	1 9	
11. (*) (+) PQ	Квітконос: форма поперечного перерізу VS 4	округлотрикутна з двома крильцями округлотрикутна без крилець чотирикутна	1 2 3	

1	2	3	4	5
12. (+) QN	Суцвіття: кількість квіток MS 4	мала середня велика	3 5 7	
13. (*) PQ	Суцвіття: забарвлення VG 4	біле білувато-жовте білувато-рожеве білувато-голубе	1 2 3 4	
14. (*) (+) PQ	Суцвіття: форма VS 4	вузькопучкувата широкопучкувата напівкуляста куляста	1 2 3 4	
15. (+) QN	Суцвіття: квітконіжка за довжиною MS 5	дуже коротка коротка середня довга дуже довга	1 3 5 7 9	
16. (+) QN	Листочки оцвітини: за довжиною MS 4	короткі середні довгі	3 5 7	
17. (+) QN	Насінина: за довжиною MS 5	коротка середня довга	3 5 7	
18. (+) QN	Насінина: за шириною MS 5	вузька середня широка	3 5 7	
19. (+) QN	Насіння: маса 1000 шт. MG 5	мала середня велика	3 5 7	
20. (*) PQ	Цибулина: форма VS 5	яйцеподібна конічна циліндрична	1 2 3	
21. (+) QL	Рослина: чоловіча стерильність VG 4	відсутня наявна	1 9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі запашної

Коди фаз росту й розвитку рослин, в які слід робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	розетка
3	викидання квітконоса
4	цвітіння
5	плодоношення

Загальний вигляд рослини цибулі запашної.

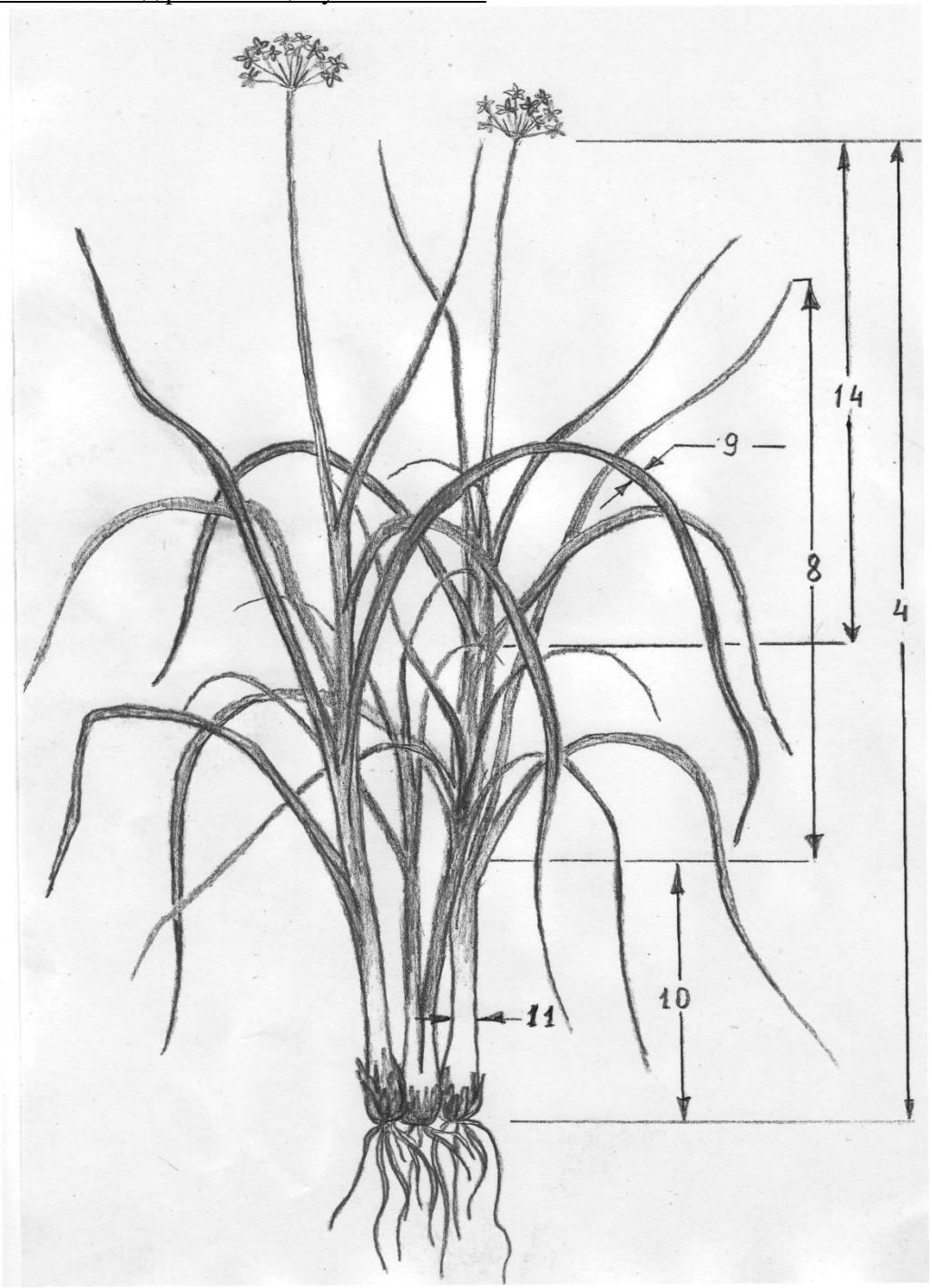

Примітка: 4 – рослина за висотою (ознака 1); 8 – листок за довжиною (ознака 6); 9 – листок за шириною (ознака 7); 10,11 – несправжня цибулина з псевдостеблом (ознака 20); 14 – квітконіжка за довжиною (ознака 15).

До 1. Рослина: за висотою, см.

Низька – до 30, середня – 30–50, висока – 51–100.

До 2. Рослина: кількість листків на псевдостеблі, шт.

Рахують усі листки у фазі цвітіння.

Мала – 2–3, середня – 4–5, велика – 6–10.

До 3. Листок: положення у просторі.

1
Пряме

2
напівпряме

До 6. Листок: за довжиною, см.

Вимірюють найбільш розвинені листки у фазі цвітіння рослин.

Короткий – 16–30, середній – 31–50, довгий – понад 50.

До 7. Листок: за шириною, мм.

Вимірюють листки у середній третині листкової пластинки (всі листки лінійні).

Дуже вузький – до 3, вузький – 3–6, середній – 6,1–9,0; широкий – 9,1–11,0; дуже широкий – понад 11,0.

До 8. Рослина: час початку цвітіння.

Ранній – у третій декаді червня; середній – у третій декаді липня; пізній – у першій декаді вересня.

До 9. Квітконос: за довжиною, см.

Вимірюють під час повного цвітіння від основи квіткової стрілки до суцвіття. Виконують 10 вимірювань.

Дуже короткий – до 40, короткий – 40–55, середній – 56–70, довгий – 71–95, дуже довгий – понад 95.

До 11. Квітконос: форма поперечного перерізу.

1
Округлотрикутна
з двома крильцями

2
округлотрикутна
без крилець

3
чотирикутна

До 12. Суцвіття: кількість квіток.

3
Мала

7
велика

До 14. Суцвіття: форма.

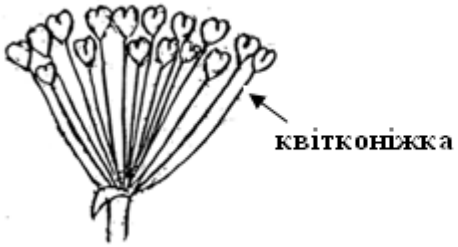

1
Вузькопучкувата

2
широкопучкувата

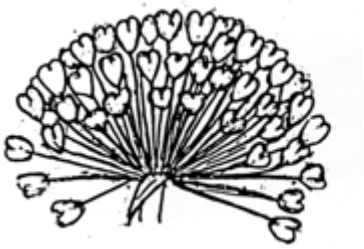

3
напівкулясте

4
кулясте

До 15. Суцвіття: квітконіжка за довжиною, см.

Вимірюють у фазі плодоношення.

Дуже коротка – до 1,5; коротка – 1,5–2,0; середня – 2,1–3,0; довга – 3,1–4,0; дуже довга – понад 4,0.

До 16. Листочки оцвітини: за довжиною, мм.

Вимірюють під час повного цвітіння

Короткі – до 5, середні – 5–6, довгі – 7–10.

1
Частина оцвітини
з пиляками

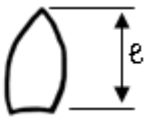

2
листочок
оцвітини

До 17. Насінина: за довжиною, мм.

Коротка – до 3,5; середня – 3,5–4,0; довга – понад 4,0.

До 18. Насінина: за шириною, мм.

Вузька – до 2, середня – 2–3, широка – понад 3.

До 19. Насіння: маса 1000 шт., г.

Відраховують 2 × 100 насінин, зважують, обчислюють середнє і помножують на 10.

Мала – до 3, середня – 3–5, велика– понад 5.

До 21. Рослина: чоловіча стерильність.

Відсутня: жодна або незначна кількість досліджуваних рослин мають квітки, в яких не утворюються або редуковані пиляки.

Наявна: близько половини досліджуваних рослин мають нормально розвинені статеві органи.

9. Література

1. Методические указания «Изучение и поддержание в живом виде мировой коллекции лука и чеснота» Санкт-Петербург: ВИР, 2005. – 109 с.

2. Казакова А.А. Лук. Культурная флора СССР. – Л.: Колос, 1978. – 263 с.

3. Классификатор рода *Allium* L. Л.: ВИР, 1977. – 25 с.

4. Охорона прав на сорти рослин (Офіційний бюлетень) – К.: Алефа, Вип. 2, ч. 3, 2003. – 241. с.

5. Інструкція з використання документа UPOV TGP /7/1 щодо складання методик на ВОС – тест. – К.: 2005. – 42 с.

6. Черепанов С.К. Сосудистые растения России и сопредельных государств (в пределах бывшего СССР). Русское издание. СПб.: Мир и семья, 1995. – 992 с.

7. Сельскохозяйственная энциклопедия (Издание третье, переработанное). – М.: Госиздат. с.-х. лит., Т. 4, 1955. – С. 556–558.

8. Jones, H. A. and Mann, L. K., 1963: «Onions and Their Allies: Botany, Cultivation and Utilisation», Leonard Hill (Books) London Interscience Publishers INC., New York.

9. Brewster, J. L., 1994: «Crop Production Science in Horticulture 3: Onions and other vegetable *Alliums*», CAB International.

10. Brewster, J. L. and Rabibowitch, H. D., 1990: «Onions and Allied Crops: Volume III, Biochemistry, Food Science and Minor Crops», CRC Press, Inc. Boca Raton, Florida.

11. Kallos, G. and Bergh, B.O., 1993: «Genetic Improvement of Vegetable Crops».

12. Konvička, O., 1998: «Česnek, Základy biologie a pěstování, obsahové látky a léčivé účinky», Těšínská tiskárna a.s. Český Těšín.

13. Vogel, G., 1996: «Handbuch des Speziellen Gemüsebaues», Ulmer Verlag Stuttgart.

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium odorum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля запашна**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1. (1)	Рослина: за висотою	низька середня висока		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.2. (8)	Рослина: час початку цвітіння	ранній середній пізній		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.3. (9)	Квітконос: за довжиною	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.4. (13)	Суцвіття: забарвлення	біле білувато-жовте білувато-рожеве білувато-голубе		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]
5.5. (14)	Суцвіття: форма	вузькопучкувата широкопучкувата напівкуляста куляста		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознаки(а), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Компетентні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_ POR

Методика
проведення експертизи сортів цибулі порей (*Allium porrum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх сортів виду *Allium porrum* L**.**

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння, розсада

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:
- для сортів, що розмножуються насінням – 75 г (13000 насінин);
- для сортів, що розмножуються вегетативно – 75 шт. рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних, якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати: для сортів, що розмножуються насінням – щонайменше 200 рослин, розділених на два повторення; для сортів, що розмножуються вегетативно – 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м для сортів, що розмножуються насінням та 0,70 × 0,20 м для сортів, що розмножуються вегетативно.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Використано документ UPOV TG/85/7, 2008.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації вимірюють кількісні ознаки (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин для сортів, що розмножуються насінням та 60 рослин для сортів, що розмножуються вегетативно.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 200 (60)* рослин або частин 200 (60) рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 (20) рослин або частин 60 (20) рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 (60) рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 (20) рослин або частин 60 (20) рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів, що розмножуються насінням приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових.

Для оцінки однорідності простих гібридів приймають популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових.

Для оцінки сортів, що розмножуються вегетативно, популяційний стандарт приймають 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються дві нетипові.

*у дужках вказано кількість рослин сортів, що розмножуються вегетативно.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова пластинка: за шириною (ознака 5);
- Листкова пластинка: забарвлення (ознака 6);
- Рослина: за довжиною (ознака 10);
- Стебло: за довжиною (ознака 11);
- Квітка: чоловіча стерильність (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів цибулі порею

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	5
1. (+) QN	Рослина: за висотою VG/MS (a)	дуже низька	1	De Carentan 2
		низька	3	D'Hiver de Saint Victor
		середня	5	Bleu de Solaise
		висока	7	Kingston, Long géant du Verdet
		дуже висока	9	Bulgaarse Reuzen
2. (+) QN	Листки: положення у просторі VG (a)	пряме	1	Rese
		напівпряме	3	Linx, Upton
		горизонтальне	5	De Carentan 2, D'Elbeuf, Jaune gros du Poitou
3. (+) QN	Листкова пластинка: вигин VG (b)	слабкий	3	Bell, Lampton
		помірний	5	Flextan, Linx
		сильний	7	Blauwgroene Winter, Bulgaarse Reuzen
4. (+) QN	Листкова пластинка: за довжиною VG/MS (b)	коротка	3	Artemis, Conora, De Carentan 2, D'Elbeuf, Kalmar
		середня	5	Flextan, Porridor, Rese
		довга	7	Kingston, KongRichard, Maxim
5. (*) (+) QN	Листкова пластинка: за шириною VG/MS (b)	вузька	3	Lampton, Rustic
		середня	5	De Liége
		широка	7	Jaune gros du Poitou, Rese, Striker
6. (*) PQ	Листкова пластинка: забарвлення VG (b)	жовто-зелене	1	Jaune gros du Poitou
		зелене	2	Premier
		сіро-зелене	3	Zwitserse Reuzen
		блакитно-зелене	4	Blauwgroene Winter, Libertas, Olaf, Porridor
7. QN	Листкова пластинка: інтенсивність забарвлення VG (b)	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
8. (+) QN	Листкова пластинка: антоціанове забарвлення VG (b)	відсутнє або дуже слабке	1	Jaune gros du Poitou
		слабке	3	Azur
		помірне	5	
		сильне	7	Nepal
		дуже сильне	9	D'Hiver de Saint Victor
9. QN	Листкова пластинка: восковий наліт VG (b)	відсутній або дуже слабкий	1	Jaune gros du Poitou, Kingston
		слабкий	3	Carlton, Gros Long d'été 2,Rese
		помірний	5	D'Elbeuf, Linx
		сильний	7	Bleu de Solaise, Flextan
		дуже сильний	9	

1	2	3	4	5
10. (*) (+) QN	Рослина: за довжиною VG/MS (c)	дуже коротка	1	
		коротка	3	De Carentan 2
		середня	5	Bleu de Solaise, Jaune gros du Poitou
		довга	7	Kingston, Rese, Titan
		дуже довга	9	Bulgaarse Reuzen
11. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною VG/MS (c)	дуже коротке	1	
		коротке	3	Artemis, Bleu de Solaise, D'Hiver de Saint Victor
		середнє	5	Gros long d'été 2
		довге	7	Lampton, Maxim
		дуже довге	9	Kingston Kong, Richard
12. (*) (+) QN	Стебло: діаметр VG/MS (c)	дуже малий	1	
		малий	3	Lampton, Titan
		середній	5	Géant précoce
		великий	7	Premier, Zwitserse Reuzen
		дуже великий	9	Jaune gros du Poitou
13. (+) QN	Стебло: відношення довжина/діаметр VG (c)	мале	3	D'Hiver de Saint Victor
		середнє	5	Easton, Gros long d'été 2
		велике	7	Bulgaarse Reuzen
14. (*) QN	Стебло: формування цибулини VG (c)	відсутнє або дуже слабке	1	Jolant, Roxton, Striker
		слабке	3	Hafnia, Titan, Linx, Titan
		помірне	5	Bleu de Solaise, Premier
		сильне	7	Artemis, Jaune gros du Poitou
		дуже сильне	9	Carentan 2
15 (+) QL	Стебло: звуження до основи VG (c)	відсутнє	1	Herfstreuzen 2
		наявне	9	D'Elbeuf
16. (+) QN	Обгортка суцвіття: за довжиною VG (b)	коротка	3	
		середня	5	
		довга	7	
17. (*) (+) QL	Квітка: чоловіча стерильність VG (d)	відсутня	1	
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі порею

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначені нижче:

(a) Обстеження проводять, коли зовнішня листкова пластинка починає старіти.

(b) Обстеження листкової пластинки проводять на повністю розвиненому листку.

(c) Обстеження проводять за споживчої стиглості.

(d) Обстежують рослини, отримані шляхом вегетативного розмноження.

До 1. Рослина: за висотою.

До 2. Листки: положення у просторі.

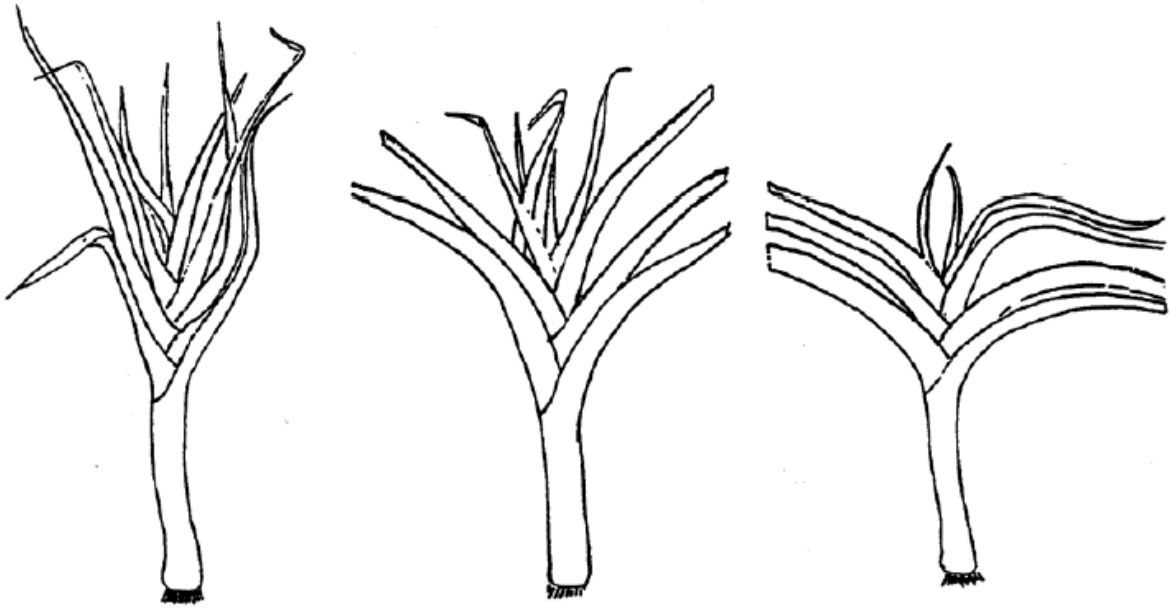

1	3	5
Пряме	напівпряме	горизонтальне

До 3. Листкова пластинка: вигин

3	5	7
Слабкий	помірний	сильний

До 4. Листкова пластинка: за довжиною.

До 5. Листкова пластинка: за шириною.

Довжину і ширину листкової пластинки обстежують на найдовшому листку.

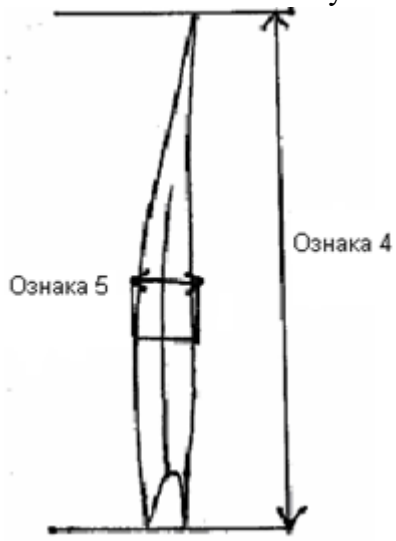

До 8. Листкова пластинка: антоціанове забарвлення.

Обстежують після періоду нічних заморозків.

До 10. Рослина: за довжиною.

Довжину рослини вимірюють на стиглій рослині з найдовшими листками, зведеними в лінію зі стеблом.

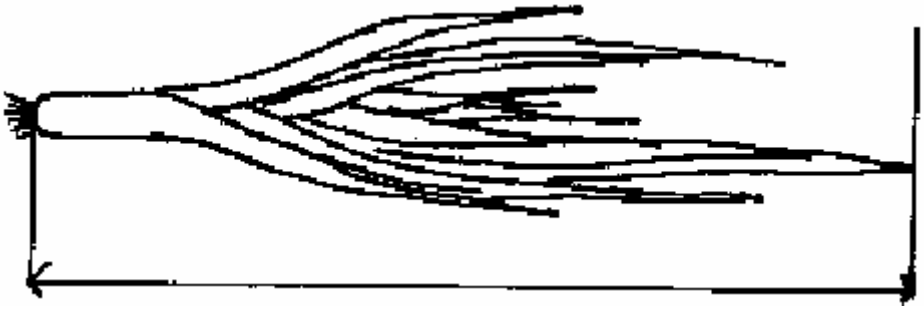

Довжина рослини

До 11. Стебло: за довжиною.
До 12. Стебло: діаметр.

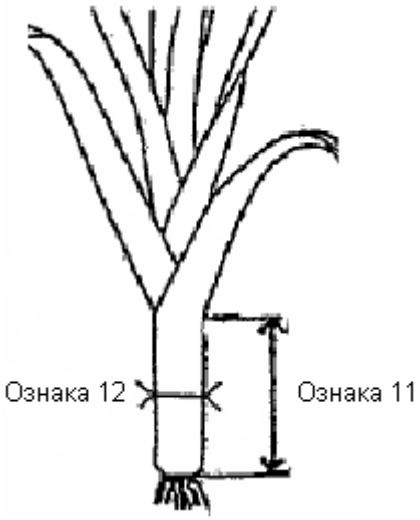

Діаметр стебла обстежують в середній його частині.

До 13. Стебло: відношення довжина/діаметр.

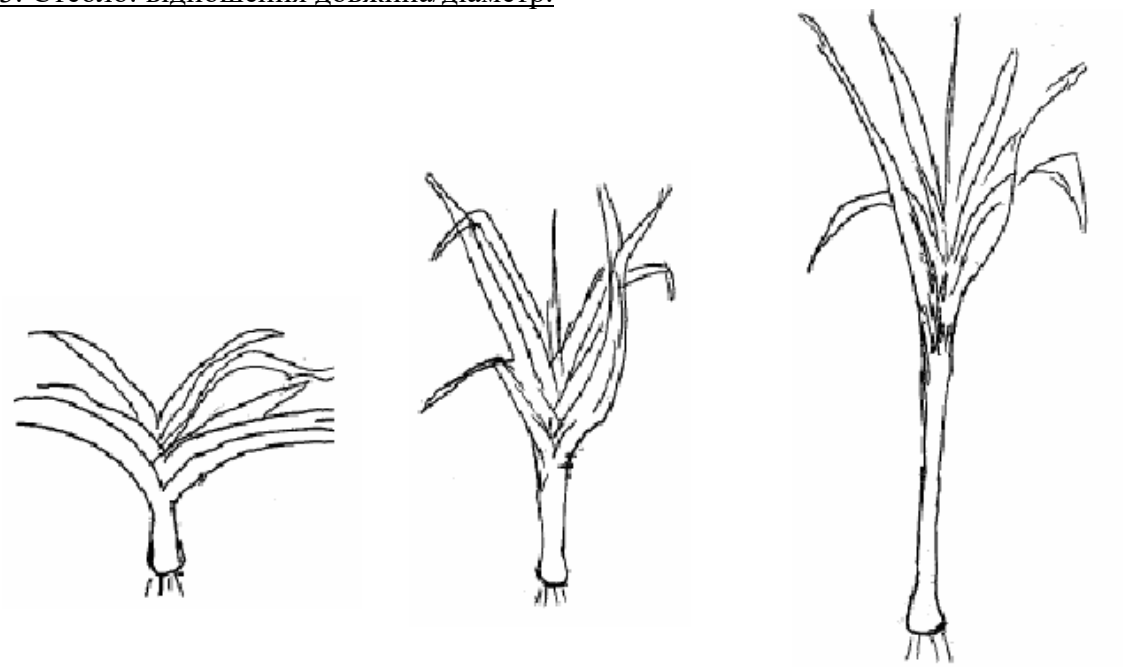

3	5	7
Мале	середнє	велике

До 15. Стебло: звуження до основи.

1	9
Відсутнє	наявне

До 16. Обгортка суцвіття: за довжиною.

Обстежують на зеленій, повністю розвиненій обгортці, перед початком відкривання і висихання.

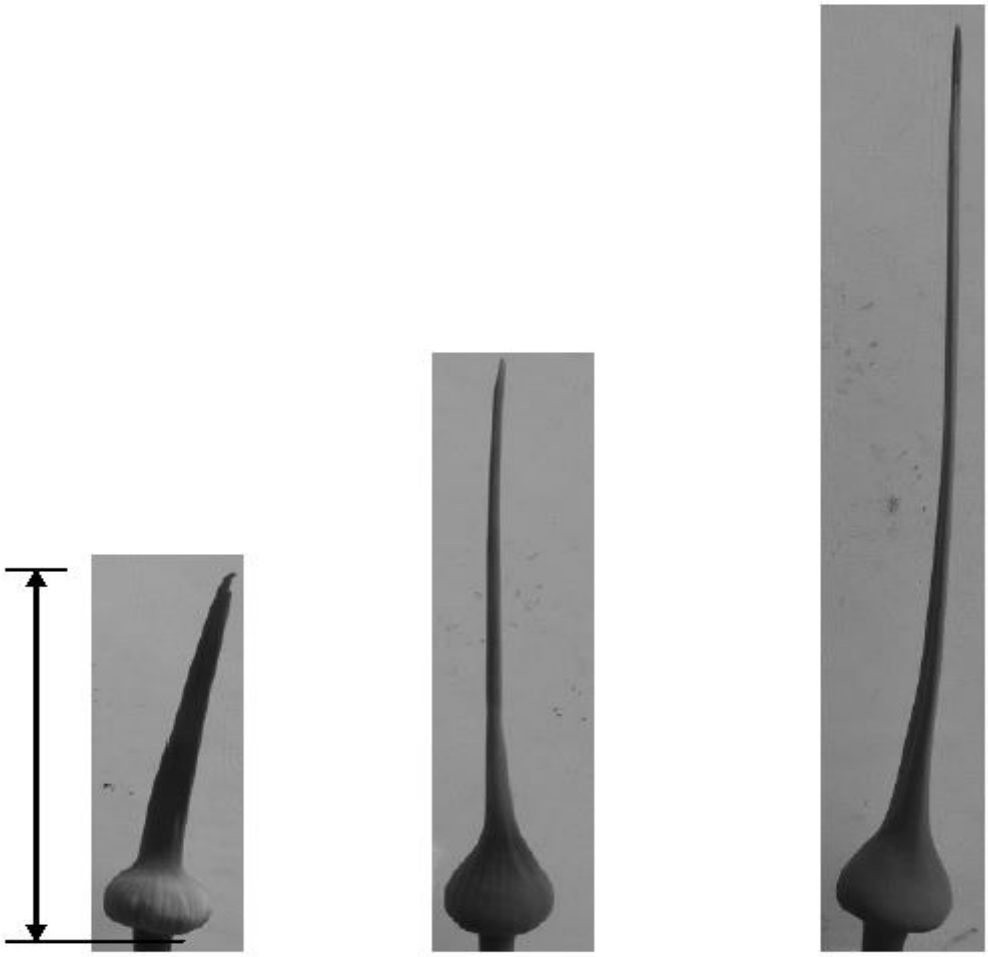

3	5	7
Коротка	середня	довга

До 17. Квітка: чоловіча стерильність.

Чоловічу стерильність квіток обстежують за повного цвітіння. Цю ознаку можна обстежити обережним тертям аркуша чорного паперу навколо голівки суцвіття: якщо квітки стерильні, то пилку не буде на папері. Крім того, у випадку чоловічої стерильності сортів пиляки пусті і висихають дуже швидко.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Leek (*Allium porrum* L.) (TG/85/7, UPOV) // Geneva. 2008-04-09. – 27 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg085.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

У разі гібридних сортів, які є предметом заявки на права селекціонера, і де батьківські лінії мають представлятись у рамках розгляду гібридних сортів, Технічна анкета має бути заповнена для кожної з батьківських лінійна на додаток до гібридного сорту.

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium porrum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля порей**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням

(a) Перехреснозапильний [ ]

(b) Гібрид [ ]

(i) батьківські лінії, що розмножуються насінням [ ]

(ii) батьківська лінія, що розмножується вегетативно і батьківська лінія, що розмножується насінням [ ]

(iii) дві батьківські лінії, що розмножуються вегетативно [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

(c) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) розсада [ ]
(b) розмноження *in vitro* [ ]
(c) інше (вкажіть метод) [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (5)	Листкова пластинка: за шириною	вузька	Lampton, Rustic	3 [ ]
		середня	De Liége	5 [ ]
		широка	Jaune gros du Poitou, Rese, Striker	7 [ ]
5.2 (6)	Листкова пластинка: забарвлення	жовто-зелене	Jaune gros du Poitou	1 [ ]
		зелене	Premier	2 [ ]
		сіро-зелене	Zwitserse Reuzen	3 [ ]
		блакитно-зелене	Blauwgroene Winter, Libertas, Olaf, Porridor	4 [ ]
5.3 (10)	Рослина: за довжиною	дуже коротка		1 [ ]
		коротка	De Carentan 2	3 [ ]
		середня	Bleu de Solaise, Jaune gros du Poitou	5 [ ]
		довга	Kingston, Rese, Titan	7 [ ]
		дуже довга	Bulgaarse Reuzen	9 [ ]
5.4 (14)	Стебло: формування цибулини	відсутнє або дуже слабке	Jolant, Roxton, Striker	1 [ ]
		слабке	Hafnia, Titan, Linx, Titan	3 [ ]
		помірне	Bleu de Solaise, Premier	5 [ ]
		сильне	Artemis, Jaune gros du Poitou	7 [ ]
		дуже сильне	Carentan 2	9 [ ]
5.5 (17)	Квітка: чоловіча стерильність (лише для сортів, що розмножуються вегетативно)	відсутня		1 [ ]
		наявна		9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_NUT

Методика
проведення експертизи сортів цибулі слизун (*Allium nutans* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium nutans* L.

2. Необхідний рослинний матеріал.

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити:
- для сортів, що розмножуються насінням – 60 г насіння;
- для сортів, що розмножуються вегетативно – 200 рослин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних, якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Розмір ділянок планують такий, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків, не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 200 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,70 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Методику розробили: Горова Т. К., д. с.-г. н., Інститут овочівництва і баштанництва НААН;
Борисенко Л. Д., н. с., Донецька дослідна станція інституту овочівництва і баштанництва НААН, 2006.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 200 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин, залежно від типу сортів:

MG: разове вимірювання 200 рослин або частин 200 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 200 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності перехреснозапильних сортів, що розмножуються насінням приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються сім нетипових, з 30 – дві нетипові.

Для оцінки сортів, що розмножуються вегетативно, популяційний стандарт приймають 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 200 рослин допускаються п’ять нетипових, з 30 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листок: за шириною (ознака 9);
- Псевдостебло: антоціанове забарвлення (ознака 14);
- Рослина: час початку цвітіння (18).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати (висаджувати) сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цибулі слизун

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MG 5	дуже низька низька середня висока дуже висока	1 3 5 7 9	
2. (+) QN	Рослина: псевдостебло з листками за довжиною MS 4	дуже коротке коротке середнє довге дуже довге	1 3 5 7 9	
3. (*) QN	Рослина: кількість листків MS 4	мала середня велика	3 5 7	
4. (*) QL	Листок: положення в просторі VS 4	пряме напівпряме горизонтальне	1 2 3	
5. QN	Листок: інтенсивність воскового нальоту VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	
6. QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS 4	слабка помірна сильна	3 5 7	
7. (*) PQ	Листок: відтінок зеленого забарвлення VS 4	відсутній жовтуватий голубуватий	1 2 3	
8. (*) (+) QN	Листок: за довжиною MS 4	дуже короткий короткий середній довгий дуже довгий	1 3 5 7 9	
9. (*) (+) QN	Листок: за шириною MS 4	дуже вузький вузький середній широкий дуже широкий	1 3 5 7 9	
10. QN	Листок: викривлення VS 4	відсутнє або дуже слабке слабке помірне сильне дуже сильне	 1 3 5 7 9	

1	2	3	4	5
11. (+) (*) QN	Псевдостебло: за довжиною MS 4	коротке середнє довге	3 5 7	
12. (+) QN	Псевдостебло: етиольована частина за довжиною MS 4	коротка середня довга	3 5 7	
13. (*) (+) QN	Псевдостебло: діаметр MS 4	малий середній великий	3 5 7	
14. (*) QL	Псевдостебло: антоціанове забарвлення VG 4	відсутнє наявне	1 9	
15. (*) QN	Псевдостебло: утворення повітряних цибулинок VG 4	дуже слабке слабке сильне	3 5 7	
16. (+) QN	Рослина: ступінь стрілкування VG 5	відсутнє або дуже слабкий слабкий помірний сильний	 1 3 5 7	
17. (+) QN	Квітконос: за довжиною MS 5	короткий середній довгий	3 5 7	
18. (*) QN	Час початку цвітіння MS 5	ранній середній пізній	3 5 7	
19. (+) PQ	Суцвіття: форма VG 5	поперечноеліптична округла еліптична	1 2 3	
20. (+) QN	Суцвіття: діаметр MS 5	малий середній великий	3 5 7	
21. QN	Суцвіття: за щільністю VS 5	нещільне проміжне щільне	3 5 7	
22. (+) QN	Суцвіття: кількість квіток MS 5	мала середня велика	3 5 7	

1	2	3	4	5
23. QN	Суцвіття: квітконіжка за довжиною MS 5	коротка середня довга	3 5 7	
24. PQ	Суцвіття: квітконіжка за формою поперечного перерізу VS 5	ребриста округла циліндрична	1 2 3	
25. (+) QN	Насіння: маса 1000 шт. MS 6	мала середня велика	3 5 7	
26. (+) QN	Кількість псевдостебел у кущі MS 6	мала середня велика	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі слизун

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	формування цибулини
3	поява першого справжнього листка
4	формування осі суцвіття
5	цвітіння
6	повна стиглість

До 1. Рослина: за висотою, см.

Дуже низька – до 15, низька – 15–30, середня – 31–50, висока – 51–100, дуже висока – понад 100.

До 2. Рослина: псевдостебло з листками за довжиною, см.

Дуже коротке – до 20, коротке – 20–40, середнє – 41–50, довге – 51–60, дуже довге – понад 60.

До 8. Листок: за довжиною, см.

Короткий – до 25, середній – 25–40, довгий – понад 40.

До 9. Листок: за шириною, см.

Вузький – д 0,5; середній – 0,5–3,0; широкий – понад 3,0.

До 11. Псевдостебло: за довжиною.
До 12. Псевдостебло: етиольована частина за довжиною.
До 13. Псевдостебло: діаметр.

До13. Псевдостебло: діаметр, см.

Малий – 1–2, середній – 2–3, великий – понад 3.

До 16. Рослина: ступінь стрілкування, шт. стрілкуючих стебел.

Відсутнє або дуже слабкий – до 2, слабкий – 2–5, помірний – 6–10, сильний – понад 10.

До 17. Квітконос: за довжиною.

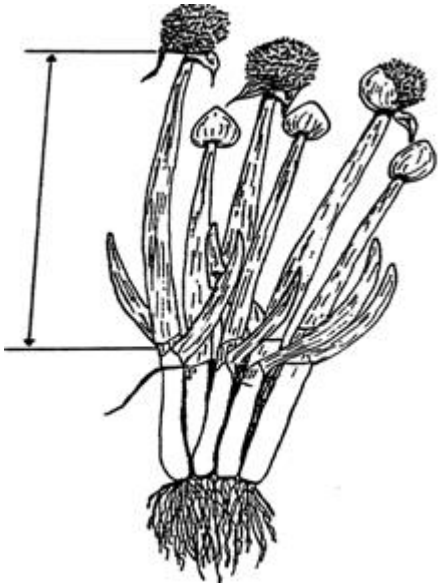

До 19. Суцвіття: форма.

0,4–0,8	0,9–1,1	> 1,1
поперечноеліптична	округла	еліптична

До 20. Суцвіття: діаметр, см.

Малий – до 5, середній – 5–10, великий – понад 10.

До 22. Суцвіття: кількість квіток, шт.

Мала – до 100, середня – 100–150, велика– понад 151.

До 25. Насіння: маса 1000 насінин, г.

Мала – до 0,5; середня – 0,5–2,5; велика – понад 2,5.

До 26. Кількість псевдостебел у кущі, шт.

Мала – 1–2, середня– 3–4, велика – понад 4.

9. Література

1. Алексеева А. А. Культурные луки. – М.: Госиздат, 1960. – 300с.

2. Методичні рекомендації по селекції овочевих рослин родини цибулевих Т. В. Чернишенко, К. І. Яковенко, О. М. Білецька Н. Г. Дьоміна.// Сучасні методи селекції овочевих і баштанних культур. – Харків: ІОБ УААН, 2001. – С. 406 – 432.

3. Havey M. J.: «Onion and other cultivated *Alliums*.» In: Evolution of Crop Plants. Ed. Simmonds, N.W. and Smartt, J. Longman Scientific and Technical, London, Chapter 68, 344-350. ISBN: 0-582-08643-4.

4. Inden H., Yamasaki A., and Asahira T. 1986: «Bolting characteristics of cultivars of Japanese bunching onion (in Japanese).» Abstr. Jpn. Soc. Hortic. Sci., Spring Meet. 1986, 194.

5. Inden H., Yamasaki A., and Asahira T. 1987: «Multivariate analysis on cultivars of Japanese bunching onion (in Japanese).» Abstr. Jpn. Soc. Hortic. Sci., Spring Meet 1987, 274.

6. Jones H.A. and Mann L.K., 1963: «Onions and their Allies: Botany, Cultivation and Utilisation,» London. Leonard Hill.

7. Kalloo G. and Bergh B.O., 1993: «Genetic Improvement of Vegetable Crops.» Pergamon Press. Oxford.

8. Messiaen C.M., Cohat J., Leroux J.P., Pichon M. and Beyries A. 1993: «Les allium alimentaires reproduits par voie vegetative.» INRA Editions, Paris (ISBN 2.7380.0422.9).

9. Moue T. and Uehara T. 1985: «Inheritance of cytoplasmic male sterility in *A. fistulosum* L. (Welsh onion) (in Japanese with English summary).» J. Jpn. Soc. Hortic. Sci. 53, 432.

10. Murai M., Yoshino A., Jitsukawa S. and Uchida T. 1979: «Tillering factors of blanched pseudostem type Japanese bunching onion (in Japanese).» Abstr. Jpn. Soc. Hortic. Sci., Autumn Meet. 1979, 186.

11. Nishimura Y. and Shibano M. 1972: «Male sterility in Japanese bunching onion (in Japanese).» Abstr. Jpn. Soc. Hortic. Sci., Spring Meet. 1980.

12. Rabinowitch H. D. and Brewster J.L., 1990: «Onions and Allied Crops.» Volume 1-3. CRC Press, Boca Raton.

13. Shinohara S., 1989: «Vegetable Seed Production Technology of Japan Elucidated with respective Variety Development Histories, Particulars.» Volume III, SAACEO, Tokyo.

14. Watanabe H. 1955: «Studies on flower bud differentiation and bolting of Welsh onion (in Japanese).» Agric. Hortic., 44, 1131.

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium nutans* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля слизун**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Сорти, що розмножуються вегетативно
(a) цибулинами [ ]
(b) інше [ ]

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (9)	Листок: за шириною	дуже вузький вузький середній широкий дуже широкий		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.2 (14)	Псевдостебло: антоціанове забарвлення	відсутнє наявне		1 [ ] 9 [ ]
5.3 (18)	Час початку цвітіння	ранній середній пізній		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_ SCH

Методика
проведення експертизи сортів цибулі шніт (*Allium schoenoprasum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium schoenoprasum* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 6 г (5000 насінин).

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,20 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/198/1, 2003.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Час формування цибулини (ознака 18);
- Чоловіча стерильність (ознака 21);

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів цибулі шніт

Ознаки		Ступені виявлення ознаки	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Рослина: за висотою VG (a)	низька	3	Fitlau
		середня	5	Polyvert, Wilau
		висока	7	Wulkan
2. QN	Рослина: кількість листків VS (a)	мала	3	Polyvert
		середня	5	Fitlau,Wilau
		велика	7	
3. (*) QN	Листок: положення VG (a)	пряме	3	Fitlau, Polyvert
		напівпряме	5	Wilau, Wulkan
		горизонтальне	7	Jemná
4. QN	Листок: вигин VG (a)	відсутній або дуже слабкий	1	Bohemia, Polyvert Wilau
		слабкий	3	Pražská
		помірний	5	Kirdo
		сильний	7	
		дуже сильний	9	
5. QN	Листок: інтенсивність воскового нальоту VS (a)	слабка	3	
		помірна	5	Bohemia
		сильна	7	Fitlau
6. (*) PQ	Листок: забарвлення VG (a)	жовто-зелене	1	
		зелене	2	Bohemia, Kirdo
		блакитно-зелене	3	Moravia, Polyvert
7. QN	Листок: інтенсивність забарвлення VG (a)	слабка	3	Kirdo
		помірна	5	Bohemia
		сильна	7	
8. QL	Листок: антоціанове забарвлення основи VG (a)	відсутнє	1	
		наявне	9	Kirdo, Polyvert
9. QN	Листок: за довжиною MS (a)	короткий	3	Fitlau
		середній	5	Moravia
		довгий	7	Wulkan
10. (*) QN	Листок: діаметр VG (a)	малий	3	Wilau
		середній	5	Bohemia
		великий	7	Polyvert
11. (*) PQ	Листок: форма поперечного перерізу VG (a)	округла	1	Bohemia, Kirdo
		напівокругла	2	Jemná, Polyvert
12. PQ	Пуп’янок (бутон): форма VG	еліптична	1	Fitlau, Wilau
		округла	2	Jemná
		широкояйцеподібна	3	Bohemia, Kirdo

1	2	3	4	5
13. QN	Пуп'янок (бутон): розмір VG	малий	3	Fitlau, Kirdo
		середній	5	Polyvert
		великий	7	Pražská
14. QL	Пуп'янок (бутон): антоціанове забарвлення VG	відсутнє	1	
		наявне	9	Polyvert, Wilau
15. QN	Суцвіття: діаметр (у фазі цвітіння) VG	малий	3	Fitlau, Wilau
		середній	5	Polyvert
		великий	7	Bohemia
16. QN	Рослина: за висотою (як для оз. 15) VG	низька	3	Bohemia, Wilau
		середня	5	Pražská,Wulkan
		висока	7	Polyvert
17. (+) QN	Час утворення пагонів (10% рослин мають пагони) VG	ранній	3	Bohemia, Kirdo
		середній	5	Polyvert
		пізній	7	Fitlau, Wilau
18. (*) QN	Час формування пуп'янка (10% рослин мають пуп'янки (бутони)) VG	ранній	3	Bohemia
		середній	5	Wulkan
		пізній	7	Polyvert
19. QN	Час початку цвітіння VG	ранній	3	Bohemia
		середній	5	Wulkan
		пізній	7	Kirdo, Polyvert
20. (+) QN	Час всихання листків (10% рослин мають сухі листки) VG	ранній	3	
		середній	5	
		пізній	7	
21. (*) (+) QN	Чоловіча стерильність VG	відсутня	1	Hylau Cut
		наявна у 50%	9	Toplau

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цибулі шніт (скороди, трибульки)

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Рослина і листок: обстеження рослини і листків проводять на повністю розвиненій рослині за споживчої стиглості.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 17. Час утворення пагонів.

Коли 10% однорічних рослин утворили нові пагони на початку наступного року після сівби.

До 20. Час всихання листків.

Коли 10% однорічних рослин мають сухі листки наприкінці вегетації наступного року після сівби.

До 21. Чоловіча стерильність.

Відсутня: відсутні або дуже мала кількість досліджених рослин виявили чоловічу стерильність.

Наявна: 50% досліджених рослин показали чоловічу стерильність.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Chives (*Allium schoenoprasum* L.) (TG/198/1, UPOV) // Geneva. 2003-04-09. – 17 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg198.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

У разі гібридних сортів, які є предметом заявки на права селекціонера, і де батьківські лінії мають представлятись у рамках розгляду гібридних сортів, Технічна анкета має бути заповнена для кожної з батьківських лінійна на додаток до гібридного сорту.

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium schoenoprasum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цибуля шніт**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)
4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]
(дивитись нижче)

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

У випадку гібридних сортів схему гібридизації вказують на окремому аркуші. Вкажіть деталі щодо всіх ліній, необхідних для розмноження гібриду, наприклад.

Простий гібрид (ПГ)
(…материнська форма…) × (…батьківська форма…)

Трилінійний гібрид (3ЛГ)
(…материнська форма…) × (…батьківська форма…)
→ простий гібрид використовують як материнську форму × (…батьківська форма…)

ідентифікують детально
(a) чоловічостерильні лінії
(b) підтримання системи чоловічої стерильності ліній

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: за висотою	низька	Fitlau	3 [ ]
		середня	Polyvert, Wilau	5 [ ]
		висока	Wulkan	7 [ ]
5.2 (3)	Листок: положення	пряме	Fitlau, Polyvert	3 [ ]
		напівпряме	Wilau, Wulkan	5 [ ]
		горизонтальне	Jemná	7 [ ]
5.3 (6)	Листок: забарвлення	жовто-зелене		1 [ ]
		зелене	Bohemia, Kirdo	2 [ ]
		блакитно-зелене	Moravia, Polyvert	3 [ ]
5.4 (10)	Листок: діаметр	малий	Wilau	3 [ ]
		середній	Bohemia	5 [ ]
		великий	Polyvert	7 [ ]
5.5 (21)	Чоловіча стерильність	відсутня	Hylau Cut	1 [ ]
		наявна у 50%	Toplau	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}		
Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія).

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів).

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.62 Код UPOV: CYCLA_

Методика
проведення експертизи сортів роду циклантера (*Cyclanthera* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Cyclanthera* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 100 г або 3 г..

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експретизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї. Рослини вирощують на шпалері (підтримках).

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 1,4 × 0,7 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлених ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н., Лещук Н. В., к. с.-г. н.,
Сич З. Д., д. с.-г. н., Мамайсур В. В., м. н. с., УІЕСР, 2012.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові, з 20 – одна нетипова.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: за довжиною (ознака 3);
- Стебло: забарвлення (ознака 8);
- Для сортів з лопатевими листками. Листкова пластинка: кількість лопатей (ознака 10);
- Квітка: забарвлення пелюстки (ознака 16);
- Плід: форма (ознака 17);
- Плід: за довжиною (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів роду циклантера

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Рослина: габітус (життєва форма) VS 1	напівкущовий плетистий чіпкий	1 2 3	
2. (*) QL	Рослина: галуження VS 1	слабке помірне сильне	3 5 7	
3. (*) (+) QN	Стебло: за довжиною MS 1	дуже коротке коротке середнє довге дуже довге	1 3 5 7 9	
4. QN	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
5. QL	Стебло: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
6. QN	Стебло: інтенсивність опушення VS, 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
7. (+) QN	Стебло: за товщиною MS 1	тонке середнє товсте	3 5 7	
8. (*) PQ	Стебло: забарвлення VS 1	жовте зелене сіре	1 2 3	
9. (*) PQ	Листок: лопаті VS 1	відсутні наявні	1 9	
10. (*) (+) QN	<u>Для сортів з лопатевими листками.</u> Листкова пластинка: кількість лопатей MS 1	мала середня велика	3 5 7	
11. PQ	Листок: форма краю VS 1	цілісна виїмчаста зубчаста	1 2 3	
12. (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість за глибиною MS 1	мілка середня глибока	3 5 7	

1	2	3	4	5
13. QL	Листкова пластинка: характер поверхні VS 1	гладенька зморшкувата	1 2	
14. QL	Листкова пластинка: пухирчатість VS 1	відсутня наявна	1 9	
15. (*) QL	Листкова пластинка: плямистість VS 1	відсутня наявна	1 9	
16. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюстки VS 2	біле жовте зелене	1 2 3	
17. (*) PQ	Плід: форма VS 2	циліндрична овальна куляста веретеноподібна	1 2 3 4	
18. (*) QL	Плід: шипуватість поверхні VS 2	відсутня наявна	1 9	
19. QL	<u>Для сортів з шипуватими плодами:</u> Плід: інтенсивність шипуватості VS 2	слабка помірна сильна	3 5 7	
20. (*) (+) QN	Плід: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
21. (+) QN	Плід: за шириною MS 2	вузький середній широкий	3 5 7	
22. (+) QN	Рослина: переважаюча кількість плодів у піхві листка MS 2	мала середня велика	3 5 7	
23. PQ	Насінина: інтенсивність чорного забарвлення VS 3	слабка помірна сильна	3 5 7	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів роду циклантера

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	цвітіння
2	плодоношення
3	достигання плодів

Загальний вигляд рослини

До 3. Стебло: за довжиною, м.

Дуже коротке – до 2, коротке – 2–3, середнє – 3–5, довге – 5–6, дуже довге – понад 6.

До 7. Стебло: за товщиною, см.

Тонке – до 1,5; середнє – 1,5– 2,5; товсте – понад 2,5.

До 10. Для сортів з лопатевими листками. Листкова пластинка: кількість лопатей, шт.

Мала – до 5, середня – 5–7, велика – понад 7.

До 12. Листкова пластинка: розсіченість за глибиною, частина пластинки.

Мілка – до 1/3, середня – 1/3–3/4, глибока – понад 3/4.

До 20. Плід: за довжиною, см.

Короткий – до 6, середній – 6–8, довгий – понад 8.

До 21. Плід: за шириною, см.

Вузький – до 1,5; середній – 1,5–2,5; широкий – понад 2,5.

До 22. Рослина: переважаюча кількість плодів у піхві листка, шт.

Мала – 1–3, середня – 4–5, велика – понад 5.

9. Література

1. Выращивание и уход за цинклатерой. Полезные свойства и применение в пищу / Урожайная грядка – http://urozhayna-gryadka.narod.ru/

2. Циклантера / Вікіпедія – вільна енциклопедія – http://uk.wikipedia.org

3. Шафранский В. Циклантера / В. Шафранский // Садовод - № 35. – 2011 г. – http://gazetasadovod.ru

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cyclanthera* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Циклантера**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)
4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)
4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (3)	Стебло: за довжиною	дуже коротке коротке середнє довге дуже довге		1 [ ] 3 [ ] 5 [ ] 7 [ ] 9 [ ]
5.2 (8)	Стебло: забарвлення	жовте зелене сіре		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.3 (10)	Для сортів з лопатевими листками. Листкова пластинка: кількість лопатей	мала середня велика		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.4 (16)	Квітка: забарвлення пелюстки	біле жовте зелене		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.5 (17)	Плід: форма	циліндрична овальна куляста веретеноподібна		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]
5.6 (20)	Плід: за довжиною	короткий середній довгий		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.54 Код UPOV: CICHO_INT

Методика

проведення експертизи сортів цикорію головчастого (*Cichorium intybus* L. partim) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Cichorium intybus* L. partim родини Складноцвіті, за винятком цикорію промислового (кореневого) (TG /172/3) і цикорію листкового (TG /154/3).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 50 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Розмір ділянок планують такий, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків, не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознак проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин

Використано документ UPOV TG/173/3, 2000.

рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 100 рослин допускаються п’ять нетипових, з 60 – три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Листок: за довжиною (ознака 6);

– Листок: інтенсивність зеленого забарвлення (ознака 10);

– Головка: за довжиною (ознака 27);

– Головка: форма поздовжнього розрізу (ознака 30).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цикорію головчастого

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. PQ	Сім'ядоля: форма VG	округла	1	Bea, Flash, Toner
		еліптична	2	Aline, Daliva
2. PQ	Сім'ядоля: форма верхівки VG	урізана	1	Aline, Conrad, Jaz
		округла	2	Bergère, Videna
3 (*) (+) QN	Рослина: за висотою у вегетативній стадії MG	низька	3	
		середня	5	Flash, Marriott
		ввисока	7	Dirv
4. (*) QN	Листок: положення у просторі VG	пряме	1	Dirv
		напівпряме	3	Flash, Turbo
		горизонтальне	5	
5. QN	Листок: положення верхівки VG	пряме	1	
		напівпряме	3	Turbo
		горизонтальне	5	
6. (*) (+) QN	Листок: за довжиною MG	короткий	3	Carla, Conrad
		середній	5	Elsa, Flash, Marriott
		довгий	7	Turbo
		дуже довгий	9	Vilmorin No. 5
7. (*) (+) QN	Листок: за шириною VG	вузький	3	Carla
		середній	5	Bea, Flash, Zoom
		широкий	7	Nica, Quartz
8. QN	Листок: відношення довжина/ширина	мале	3	Vitessa
		середнє	5	Bea
		велике	7	Senator
9. (*) PQ	Листок: забарвлення VG	лише зелене	1	
		лише червоне	2	
		зелене і червоне	3	
10. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG	слабка	3	Jaz
		помірна	5	Bea, Toner
		сильна	7	Conrad, Magic, Zoom
11. QN	Листок: глянсуватість VG	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Flash, Rinof
		помірна	5	Toner
		сильна	7	Dirv, Magic, Quartz
12. (*) PQ	Листок: форма поперечного перерізу VG	увігнута	1	
		плоска	2	Zoom
		випукла	3	Dirv

1	2	3	4	5
13. (*) QN	Листок: пухирчастість VG	відсутня або дуже слабка	1	Rinof
		слабка	3	Flash, Quartz
		помірна	5	
		сильна	7	Monitor, Zoom
14. QN	Листок: антоціанове забарвлення головної жилки VG	відсутнє або дуже слабке	1	Dirv, Jaz, Spectra
		слабке	3	Flash
		помірне	5	Carla, Sigma, Zoom
		сильне	7	Victoria
15. QL	Листок: хвилястість краю VG	слабка	3	Venus
		помірна	5	Atlas
		сильна	7	Sigma
16. QN	Листок: зубчастість краю базальної частини VG	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Monitor
		помірна	5	Bea
		сильна	7	Victoria
17. (*) QN	Листок: зубчастість краю верхньої третини VG	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Flash, Toner
		помірна	5	Zoom
		сильна	7	Victoria
18. QN	Листок: глибина зубчастості краю верхньої третини VG	мілка	3	Flash, Zoom
		середня	5	
		глибока	7	
19. (+) PQ	Листок: форма верхівки VG	округла	1	Rumba
		слабко загострена	2	Mona
		сильно загострена	3	Magic
20. QN	Корінь: розмір MG	малий	3	
		середній	5	Bea
		великий	7	Focus
21. QN	Рослина: тенденція до стрілкування (за ранньої сівби) VG	відсутня або дуже слабка	1	Carla
		слабка	3	Bea
		помірна	5	Flash
		сильна	7	Quartz
		дуже сильна	9	Vilmorin No. 5
22. QN	Генеративне стебло: за висотою MG	низьке	3	
		середнє	5	Samba
		довге	7	Final
23. QN	Генеративне стебло: галуження VG	слабке	3	
		помірне	5	Jaz
		сильне	7	Final

1	2	3	4	5
24. QN	Генеративне стебло: розмір прилистка MG	малий	3	Magnum
		середній	5	Bea
		великий	7	Maraichere
25. QL	Генеративне стебло зубчатість прилистка VG	слабка	3	Flash
		помірна	5	Terosa
		сильна	7	
26. PQ	Квітка: забарвлення VG	біле	1	
		рожеве	2	
		блакитне	3	Bea
27. (*) QN	Головка: за довжиною MG	дуже коротка	1	Carla
		коротка	3	Mona
		середня	5	Bea, Monitor
		довга	7	Faro, Focus, Revor
		дуже довга	9	Normale
28. (*) QN	Головка: найбільший діаметр MG	малий	3	Carla
		середній	5	Bea
		великий	7	Mona
29. QN	Головка: відношення довжина/діаметр MG	мале	3	Mona
		середнє	5	Bea
		велике	7	Focus
30. (*) (+) PQ	Головка: форма поздовжнього розрізу VS	вузькоеліптична	1	
		еліптична	2	Dirv, Rinof
		широкоеліптична	3	
		яйцеподібна	4	Histerra, Zoom
31. (*) PQ	Головка: форма верхівки VS	округла	1	Mona
		слабко загострена	2	Toner
		сильно загострена	3	Zoom
32. QL	Головка: кремовий відтінок головної жилки VS	відсутній	1	Zoom
		наявний	9	Caressa
33. (*) PQ	Головка: забарвлення листкової пластинки (зовнішнього боку) VS	зелене	1	
		жовте	2	
		червоне	3	
34. (*) QN	Головка: інтенсивність забарвлення листкової пластинки VS	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
35. QN	Головка: пухирчатість листкової пластинки VS	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Tabor
		помірна	5	Ivora, Zoom
		сильна	7	Roelof
36. QL	Головка: закритість верхівки VS	повністю відкрита	1	
		напіввідкрита	2	
		закрита	3	

1	2	3	4	5
37. QN	Головка: за щільністю VS	нещільна	3	
		помірна	5	Bea
		щільна	7	Zoom
38. PQ	Насіння: забарвлення VS	біле	1	
		чорне	2	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цикорію головчастого

Листок: усі спостереження відносно листка мають бути проведені на повністю розвиненому листку;

Головка: усі спостереження мають бути проведені перед збиральною стиглістю головок (до впливу сонячного світла).

До 3. Рослина: за висотою у вегетативній стадії.

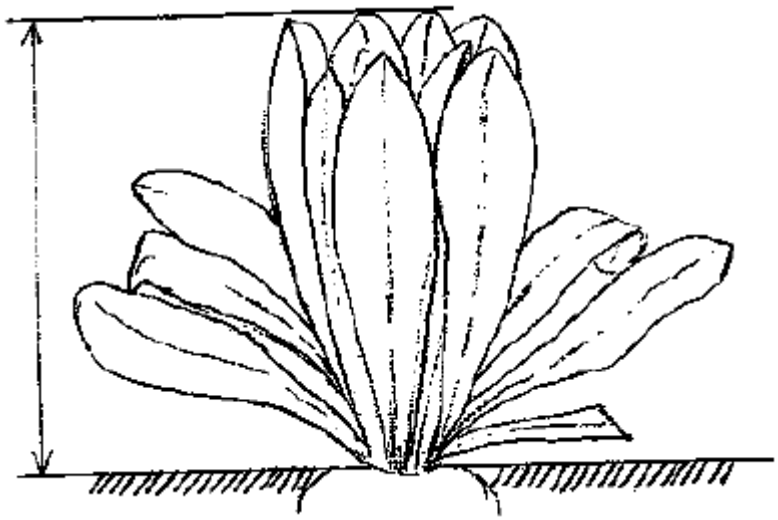

До 6, 7. Листок: за довжиною (6), за шириною (7).

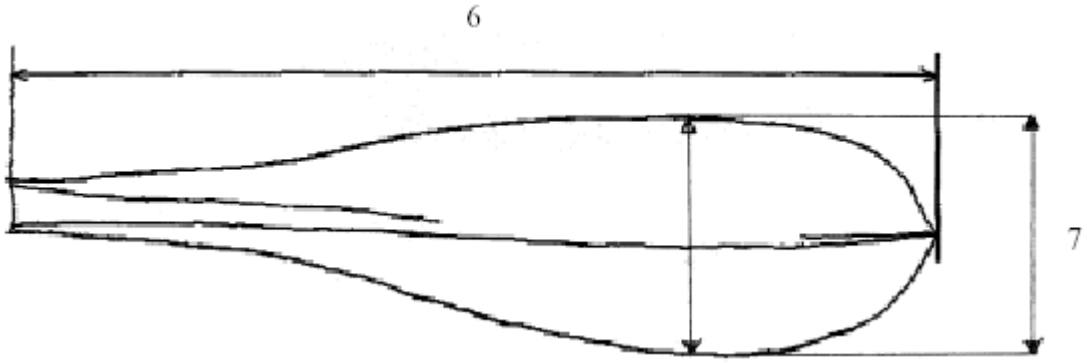

До 19. Листок: форма верхівки.

1	2	3
Округла	слабко загострена	сильно загострена

До 30. Головка: форма повздовжнього розрізу.

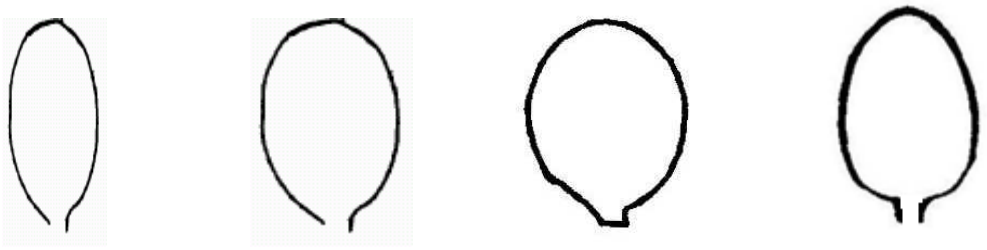

1	2	3	4
Вузькоеліптична	еліптична	широкоеліптична	яйцеподібна

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Witloof, Chicory (*Cichorium intybus* L. partim) (TG/173/3, UPOV) // Geneva. 2000-04-05. – 18 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg173.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cichorium intybus* L. partim	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цикорій головчастий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (6)	Листок: за довжиною	короткий	Carla, Conrad	3 [ ]
		середній	Elsa, Flash, Marriott	5 [ ]
		довгий	Turbo	7 [ ]
		дуже довгий	Vilmorin No. 5	9 [ ]
5.2 (10)	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Jaz	3 [ ]
		помірна	Bea, Toner	5 [ ]
		сильна	Conrad, Magic, Zoom	7 [ ]
5.3 (27)	Головка: за довжиною	дуже коротка	Carla	1 [ ]
		коротка	Mona	3 [ ]
		середня	Bea, Monitor	5 [ ]
		довга	Faro, Focus, Revor	7 [ ]
		дуже довга	Normale	9 [ ]
5.4 (30)	Головка: форма поздовжнього розрізу	вузькоеліптична		1 [ ]
		еліптична	Dirv, Rinof	2 [ ]
		широкоеліптична		3 [ ]
		яйцеподібна	Histerra, Zoom	4 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {3} з {3}	

Коментарі:

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.54 Код UPOV: CICHO_INT

Методика
проведення експертизи сортів цикорію кореневого (промислового)
(*Cichorium intybus* L. Partim) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Cichorium intybus* L. partim родини Складноцвіті, за винятком сортів цикорію головчастого (TG/173/3) і цикорію листкового (TG/154/3).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 100 г (60 тис. шт.).

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи.*** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи.*** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,25 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG /172/4, 2005.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

L: лабораторні дослідження.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 100 рослин допускаються п’ять нетипових, з 60 – три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінації з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Плоїдність (ознака 1);
- Листок: за довжиною (ознака 4);
- Листок: інтенсивність зеленого забарвлення (ознака 6);
- Корінь: за довжиною (ознака 14).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів цикорію кореневого (промислового)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) (+) QL	Плоїдність VS L	диплоїд	2	Turquoise
		триплоїд	3	Perle
		тетраплоїд	4	
2. (*) (+) QN	Рослина: за висотою (наприкінці першого вегетаційного сезону) VG	низька	3	Perle
		середня	5	Orchies
		висока	7	Katrien, Luxor
3. (*) QN	Листя: положення у просторі VG	пряме	1	Luxor, Madona, Rubis
		напівпряме	3	Fruitosa, Orchies
		горизонтальне	5	
4. (*) (+) QN	Листок: за довжиною VG (a)	короткий	3	Perle
		середній	5	Orchies
		довгий	7	Jade, Luxor
5. (*) (+) QN	Листок: за шириною VG (a)	вузький	3	Eva, Luxor, Vanessa
		середній	5	Rubis
		широкий	7	Jade
6. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VG, (a)	слабка	3	Eva
		помірна	5	Katrien
		сильна	7	Madona, Rubis
7. QN	Листок: глянсуватість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Luxor
		помірна	5	Rubis
		сильна	7	
8. QN	Листок: форма поперечного перерізу VG, (a)	увігнута	1	
		пласка	2	Luxor, Madona
		випукла	3	
9. QN	Листок: пухирчатість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Jade
		слабка	3	Luxor
		помірна	5	Bergues
		сильна	7	Cassel
10. QN	Листок: антоціанове забарвлення головної жилки VG (a)	відсутнє або дуже слабке	1	Bergues
		слабке	3	Luxor, Rubis
		помірне	5	
		сильне	7	
11. QN	Листок: хвилястість краю VG (a)	слабка	3	Madona, Rubis
		помірна	5	Marlene
		сильна	7	

1	2	3	4	5
12. QN	Листок: кількість розсічень краю VG (a)	відсутні або дуже мала	1	Luxor
		мала	3	Marlene, Rubis
		середня	5	Katrien
		велика	7	
13. QN	Листок: розсічення краю за глибиною VG (a)	мілке	3	Bergues
		середнє	5	
		глибоке	7	Capucijnerbaard
14. (*) QN	Корінь: за довжиною MS (b)	короткий	3	
		середній	5	Madona, Marlene
		довгий	7	Magdeburger Spitzkopf
15. (*) QN	Корінь: за максимальною шириною MS (b)	вузький	3	Magdeburger Spitzkopf
		середній	5	Luxor, Rubis
		широкий	7	Bergues
16. (*) (+) PQ	Корінь: форма плеча VG (b)	плеската	1	Luxor
		слабко округла	2	Madona, Rubis
		помірно округла	3	
		конічна	4	Magdeburger Spitzkopf
17. (+) QN	Корінь: вміст загального цукру MG, L (b)	дуже низький	1	Sabau 3
		низький	3	Luxor, Markise
		середній	5	Brinco, Orchies, Vanessa
		високий	7	Dageraad, Fredonia, Katrien, Marlene
		дуже високий	9	Eva
18. (*) QN	Рослина: тенденція до утворення квітконосів (за ранньої сівби) VG	відсутня або дуже слабка	1	Katrien, Orchies
		слабка	3	Bergues, Marlene
		середня	5	Madona
		сильна	7	Vanessa
		дуже сильна	9	Inula
19. QN	Генеративне стебло: за висотою VG	низьке	3	
		середнє	5	
		високе	7	
20. QN	Генеративне стебло: галуження VG	слабке	3	
		середнє	5	
		сильне	7	
21. PQ	Квітка: забарвлення VG	біле	1	
		рожеве	2	
		блакитне	3	Luxor
22. (+) QL	Чоловіча стерильність VS	відсутня	1	Luxor
		наявна	9	Turquoise

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цикорію промислового

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Листок: усі обстеження на листку слід виконувати на повністю розвинених листках до старіння, тобто за 2–3 тижні до збирання коренів.

(b) Корінь: усі обстеження на корені слід виконувати безпосередньо після збирання.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Рослина: плоїдність.

Визначається один раз методом цитологічних досліджень хлоропластів у крайових клітинах продихів листкової пластинки, у сумнівних випадках – методом підрахунку хромосом у клітинах кінчиків корінців у насінин, що проростають. Обстежують корінці 100 насінин.

Диплоїд – у зразку щонайменше 85% диплоїдних рослин;

триплоїд – щонайменше 75% триплоїдів;

тетраплоїд – щонайменше 85% тетраплоїдів.

До 2. Рослина: за висотою (наприкінці першого сезону).

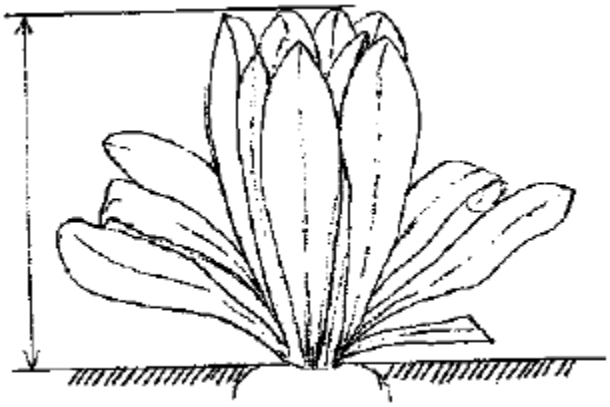

До 4+5. Листок: за довжиною (4); за шириною (5).

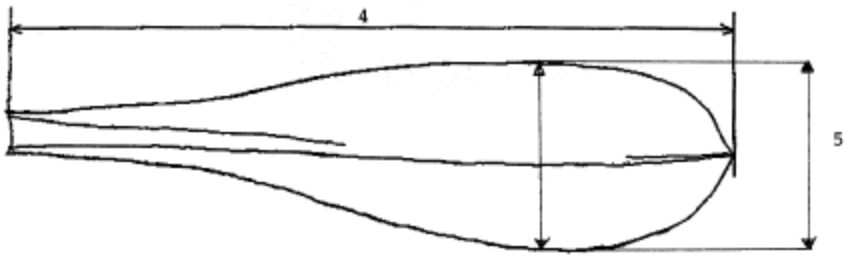

До 16. Корінь: форма плеча.

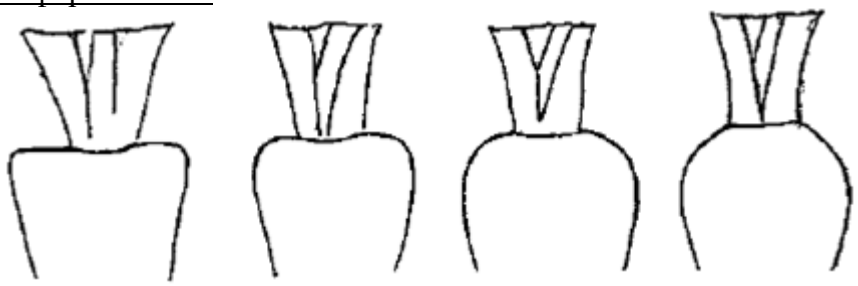

1	2	3	4
Плеската	слабко округла	округла	конічна

До 17. Корінь: вміст загального цукру.

Вміст загального цукру потрібно визначати на базових пробах через тиждень після збирання. У середній пробі 25 коренів, відібраних поспіль з кожної ділянки.

Репрезентативну підпробу формують методом подрібнення на маленькі шматочки кожного кореня від верхівки до кінчика через рівні відстані від центральної частини кореня. Наприклад 2–3 см інтервал за довжиною кожного кореня.

Підпробу гомогенізують і отримують сік через вичавлювання, його фільтрують.

З рефрактометра зчитують показники щодо соку. Три окремих результати усереднюють і отримують репрезентативний.

До 22. Чоловіча стерильність.

Перевіряють наявність пилку у пиляку:

(a) коли пилок у пиляку наявний, чоловіча стерильність відсутня;

(b) коли пилок у пиляку відсутній, чоловіча стерильність наявна.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Industrial Chicory (*Cichorium intybus* L. partim) (TG/172/4, UPOV) // Geneva. 2005-04-06. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg172.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cichorium intybus* L. partim	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цикорій кореневий (промисловий)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їхнього виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Плоїдність	диплоїд	Turquoise	2 [ ]
		триплоїд	Perle	3 [ ]
		тетраплоїд		4 [ ]
5.2 (4)	Листок: за довжиною	короткий	Perle	3 [ ]
		середній	Orchies	5 [ ]
		довгий	Jade, Luxor	7 [ ]
5.3 (6)	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка	Eva	3 [ ]
		помірна	Katrien	5 [ ]
		сильна	Madona, Rubis	7 [ ]
5.4 (14)	Корінь: за довжиною	короткий		3 [ ]
		середній	Madona, Marlene	5 [ ]
		довгий	Magdeburger Spitzkopf	7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність 0ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так»

(випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.54 Код UPOV: CICHO_INT

Методика

проведення експертизи сортів цикорію листкового (*Cichorium intybus* L. partim) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів *Cichorium intybus* L. partim, за винятком сортів цикорію головчастого (TG/173/3) і цикорію кореневого (промислового) (TG /172/4).

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 25 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознак проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/154/3, 1996.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6. ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 40 рослин або частин 40 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності сортів і гібридів приймається популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються максимум шість нетипових. У випадку подання чітко визначених інбредних ліній приймається популяційний стандарт 5% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 інбредних рослин допускаються максимум дев’ять нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

– Листок: забарвлення (за винятком центральної жилки) (ознака 7);

– Листок: антоціанове забарвлення листка за збиральної стиглості (ознака 11);

– Рослина: формування головки (ознака 19);

– Головка: форма поздовжнього розрізу (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення характерних ознак поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів цикорію листкового

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Молода рослина: антоціанове забарвлення у стадії 5–6 листків VG	відсутнє	1	Pan di zucchero
		наявне	9	Palla rossa 2
2. (*) QN	Рослина: діаметр (повністю розвинена рослина) MG	дуже малий	1	Silla
		малий	3	Palla rossa 2
		середній	5	Palla rossa 3
		великий	7	Pan di zucchero
		дуже великий	9	Pan di zucchero a foglia stretta
3. (*) QN	Листок: положення у просторі MG	пряме	1	Vérone
		напівпряме	3	Palla rossa 2
		горизонтальне	5	Selvatica da campo
4. (*) QN	Листок: за довжиною (за збиральної стиглості) MS	дуже короткий	1	Silla, Zuccherina di Trieste
		короткий	3	Palla rossa 2
		середній	5	Pan di zucchero
		довгий	7	Rossa di Treviso
		дуже довгий	9	Catalogna a foglie frastagliate
5. (*) QN	Листок: за шириною (як для озн. 4) MS	дуже вузький	1	Catalogna puntarelle a foglia stretta
		вузький	3	Rossa di Treviso 2
		середній	5	Silla, Pan di zucchero
		широкий	7	Variegata di Chioggia, Bianca invernale
		дуже широкий	9	
6. (*) PQ	Листок: форма VG	вузькоеліптична	1	Catalogna pugliese
		еліптична	2	Vérone
		широкоеліптична	3	Pan di zucchero
		округла	4	Pluto, Silla
7. (*) PQ	Листок: забарвлення (за винятком центральної жилки) VG	жовте	1	Bianca invernale
		зелене	2	Pan di zucchero
		червоне	3	Red Devil
8. (*) QN	Листок: інтенсивність забарвлення (як для озн. 7) VG	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	

1	2	3	4	5
9. QN	Листок: глянсуватість VG	слабка	3	Scarpia, Jupiter
		помірна	5	Chioggia, Vérone
		сильна	7	Vulcano
10. (*) PQ	Листок: забарвлення центральної жилки VG	білувате	1	Bianca invernale
		зелене	2	Pan di zucchero
		червоне	3	Medusa, Silla
11. (*) QL	Листок: антоціанове забарвлення за збиральної стиглості VG	відсутнє	1	Pan di zucchero
		наявне	9	Red Devil
12. QL	Листок: поширення антоціанового забарвлення (як для озн. 4) VG	локально	1	Variegata di Lusia
		суцільно	2	Palla rossa 2
13. (*) QL	Листок: тип поширення антоціанового забарвлення (як для озн. 4) VG	лише дифузний	1	Red Devil
		лише плямами	2	Variegata di Lusia
		дифузний і плямами	3	Variegata di Castelfranco
14. PQ	Листок: профіль верхнього боку VG	сильно увігнутий	1	Palla rosa 2
		слабко увігнутий	2	
		плаский	3	Rossa di Treviso 2
		слабко випуклий	4	
		сильно випуклий	5	
15. (*) QN	Листок: пухирчатість VG	відсутня або дуже слабка	1	Vérone
		слабка	3	Villa, Pan di zucchero
		помірна	5	
		сильна	7	Jupiter
		дуже сильна	9	
16. QN	Листок: хвилястість краю VG	відсутня або дуже слабка	1	Rossa di Treviso 2
		слабка	3	Variegata di Chioggia
		помірна	5	Barba di cappuccino, 24 Ore
		сильна	7	
		дуже сильна	9	
17. QN	Листок: розсічення краю за глибиною VG	відсутнє або дуже мілке	1	Palla rossa 2
		мілке	3	A grumolo bionda
		середнє	5	24 Ore
		глибоке	7	Catalogna puntarelle di Galatina
		дуже глибоке	9	Catalogna puntarelle di Gaeta

1	2	3	4	5
18. QN	Листок: тип розсічення краю VG	виїмчастий	1	Zuccherina di Trieste
		зубчастий	2	Catalogna gigante di Chioggia, Karyvos
		пилчастий	3	Catalogna a foglie frastagliate
19. (*) QL	Рослина: формування головки VG	відсутнє	1	Catalogna gigante di Chioggia
		наявне	9	Palla rossa 2
20. (*) QN	Рослина: інтенсивність формування головки VG	слабка	3	Améliorée blonde
		помірна	5	A grumolo bionda, Pan di zucchero
		сильна	7	Palla rossa 2
21. (*) QN	Головка: за довжиною MG	коротка	3	Palla rossa 2
		середня	5	Bianca di Milano, Jupiter
		довга	7	Pan di zucchero
22. (*) QN	Головка: діаметр MG	малий	3	Silla
		середній	5	Palla rossa 2
		великий	7	Palla rossa 5
23. (*) PQ	Головка: форма поздовжнього розрізу VG	прямокутна	1	
		еліптична	2	Nerone, Vulcane
		яйцеподібна	3	Bianca di Milano
		округла	4	Silla
		поперечноеліптична	5	Palla rossa 2
24. (*) PQ	Головка: основне забарвлення зовнішніх листків VG	жовте	1	Bianca invernale
		зелене	2	Pan di zucchero
		червоне	3	Red Devil
25. QN	Головка: інтенсивність забарвлення зовнішніх листків VG	слабка	3	
		помірна	5	
		сильна	7	
26. (*) QL	Головка: антоціанове забарвлення зовнішніх листків VG	відсутнє	1	Pan di zucchero
		наявне	9	Red Devil, Variegata di Lusia
27. (*) QL	Головка: поширення антоціанового забарвлення зовнішніх листків VG	локальне	1	Variegata di Lusia
		суцільне	2	Red Devil
28. (*) QL	Рослина: формування стебла за збиральної стиглості VG	відсутнє	1	Palla rossa 2
		наявне	9	Catalogna puntarelle a foglia frastagliata

1	2	3	4	5
29. QN	Лише для сортів, що формують стебло. Стебло: розгалуження VG	слабке	3	Clio, Koryvos
		помірне	5	Catalogna pugliese
		сильне	7	Catalogna puntarelle di Gaeta
30. PQ	Квітка: забарвлення VG	біле	1	Koryvos
		блакитне	2	Barba di cappuccino
31. (*) QN	Час збиральної стиглості VG	ранній	3	Palla rossa 2
		середній	5	Pan di zucchero
		пізній	7	A grumola verde, Barba di cappuccino
32. (*) QN	Час початку стрілкування VG	дуже ранній	1	Catalogna pugliese, Koryvos
		ранній	3	Poncho
		середній	5	Verone
		пізній	7	Giulio
		дуже пізній	9	Lady

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цикорію листкового

Спеціальні пояснення відсутні.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Leaf Chicory (*Cychorium intybus* L. partim) (TG/154/3, UPOV) // Geneva. 1996-10-18. – 18 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg154.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cichorium intybus* L. partim	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цикорій листковий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не Заявник)		
3. Назва сорту		

#4.Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
- (a) контрольоване схрещування [ ]
  (вкажіть батьківські сорти)
- (b) частково відоме схрещування [ ]
  (вкажіть відомий(і) сорт(и))
- (c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
- (a) Самозапильний [ ]
- (b) Перехреснозапильний
  - (i) популяційні [ ]
  - (ii) синтетичні сорти [ ]
- (c) Гібрид [ ]
- (d) Інше [ ]
  (зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (7)	Листок: забарвлення (за винятком центральної жилки)	жовте	Bianca invernale	1 [ ]
		зелене	Pan di zucchero	2 [ ]
		червоне	Red Devil	3 [ ]
5.2 (10)	Листок: забарвлення центральної жилки	білувате	Bianca invernale	1 [ ]
		зелене	Pan di zucchero	2 [ ]
		червоне	Medusa, Silla	3 [ ]
5.3 (11)	Листок: антоціанове забарвлення за збиральної стиглості	відсутнє	Pan di zucchero	1 [ ]
		наявне	Red Devil	9 [ ]
5.4 (19)	Рослина: формування головки	відсутнє	Catalogna gigante di Chioggia	1 [ ]
		наявне	Palla rossa 2	9 [ ]
5.5 (23)	Головка: форма поздовжнього розрізу	прямокутна		1 [ ]
		еліптична	Nerone, Vulcane	2 [ ]
		яйцеподібна	Bianca di Milano	3 [ ]
		округла	Silla	4 [ ]
		поперечноеліптична	Palla rossa 2	5 [ ]
5.6 (24)	Головка: основне забарвлення зовнішніх листків	жовте	Bianca invernale	1 [ ]
		зелене	Pan di zucchero	2 [ ]
		червоне	Red Devil	3 [ ]
5.7 (26)	Головка: антоціанове забарвлення зовнішніх листків	відсутнє	Pan di zucchero	1 [ ]
		наявне	Red Devil, Variegata di Lusia	9 [ ]
5.8 (28)	Рослина: формування стебла за збиральної стиглості	відсутнє	Palla rossa 2	1 [ ]
		наявне	Catalogna puntarelle a foglia frastagliata	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

– використання

– коли має бути представлена фотографія ?

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.54 Код UPOV: CICHO_END

Методика
проведення експертизи сортів цикорію салатного (ендивію) (*Cichorium endivia* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Cichorium endivia* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 20 г або 10000 насінин.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,30 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюється методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознак проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/118/5, 2013.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічногоопису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, в кінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Перш за все, колекцію розподіляють відповідно до Таблиці 1.

У випадку сумнівів щодо того, до якої групи належить певний сорт, варто перевірити його у всіх відповідних підтипах росту.

Для групування сортів використовують такі ознаки:

- Листок: забарвлення (ознака 10);
- Квітка: забарвлення (ознака 25);
- Час стрілкування (ознака 27).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

Таблиця 1

Рослина: тип росту	**Підтип росту**	**Рослина: діаметр (оз. 1)**	**Рослина: форма верхньої частини в поздовжньому розрізі (оз. 3)**	**Лише для сортів типу ескаріоль. Розсіченість листка: за глибиною (оз. 11)**	**Лише для сортів кучерявого типу. Листок: жилкування (оз. 12)**	**Лише для сортів кучерявого типу. Частки листка: за довжиною (оз. 13)**	**Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: зморшкуватість (оз. 17)**	**Лише для сортів кучерявого типу. Листок: відношення довжина частини листка без часток / загальна довжина листка (оз. 18)**	**Центральна жилка листка: за шириною біля основи (оз. 19)**
Ескаріоль[1]	Grosse Bouclée 2 (Nummer Vijf 2)	середній (коди 5–7)	заокруглена	мілка (коди 2–4)			помірна (коди 4–6)		середня (коди 4–6)
Ескаріоль [1]	Breedblad Volhart Winter (A cœur plein)	середній (коди 4–6)	усічена	мілка (коди 2–4)			сильна (коди 6–8)		широка (коди 6–8)
Ескаріоль [1]	Géante maraichère	великий (коди 5–8)	усічена	відсутня або дуже мілка (код 1)			слабка (коди 1–3)		широка (коди 6–8)
Ескаріоль [1]	Cornet	середній (коди 5–7)	загострена	глибока (до розсічення) (коди 7–9)			сильна (коди 5–7)		широка (коди 6–8)
Ескаріоль [1]	Ambio	середній (коди 4–6)	усічена				дуже сильна (коди 8 або 9)		широка (коди 6–8)
Кучерявий[2]	Wallonne	дуже великий (коди 7–9)	усічена		невіяло-подібне	короткі (коди 3 або 4)		середнє (коди 4–6)	широка (коди 6–8)
Кучерявий [2]	De Louviers	малий (коди 1–5)	заокруглена		віялоподібне	довгі (коди 7–9)		мале (коди 1–3)	дуже вузька (коди 1–3)
Кучерявий [2]	D’ été a cœur jaune	середній (коди 4–6)	заокруглена		напіввіяло-подібне	середні (коди 4–6)		середнє (коди 4–6)	середня (коди 4–6)

[1] – листки сортів типу росту ескаріоль (*C. endivia* var. *latifolia*) можуть бути від цілокраїх до майже розсічених, з хвилястим і від пилчастого до зубчастого краєм;

[2] – листи сортів кучерявого типу росту (*C. endivia* var. *crispa*) можуть бути дуже глибоко розсічені, з кучерявим і від зубчастого до часточкового краєм.

Діапазон кодів підтипів вказано в дужках. Розділ 8.1 надає ілюстрації для підтипів росту.

7. Таблиця ознак сортів цикорію салатного (ендивію)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QN	Рослина: діаметр VG (a)	дуже малий	1	Belusa
		малий	3	De Louviers
		середній	5	Blonde à cœur plein, D'été à cœur jaune, Golda
		великий	7	Grosse Pancalière
		дуже великий	9	Superfiorentina, Wallonne
2. (+) QN	Рослина: габітус VG (a)	прямий	1	Gloire de l'Exposition
		напівпрямий	2	Blonde à cœur plein, D'été à cœur jaune
		горизонтальний	3	Argentée Mirabel, De Ruffec
3. (*) (+) PQ	Рослина: форма верхньої частини поздовжнього розрізу VG (a)	усічена	1	Aery, Gloire de l'Exposition
		заокруглена	2	Ameris, Dafne, Grosse Bouclée 2
		загострена	3	Cornet de la Loire
4. (+) QN	Серцевина: тенденція до знебарвлення VG (a)	відсутня або слабка	1	Géante maraîchère
		помірна	2	Amos, D'été à cœur jaune
		сильна	3	Starly
5. (+) QN	Листок: вигин верхньої частини VG (b)	слабкий	1	Cornet de la Loire
		помірний	2	Blonde à cœur plein
		сильний	3	D'hiver de Provence
6. QN	Листок: за довжиною VG (b)	дуже короткий	1	Nairobi
		короткий	3	Gloire de l'Exposition
		середній	5	D'hiver de Provence, Grosse Bouclée 2
		довгий	7	D'été à cœur jaune, Tebas
		дуже довгий	9	Atleta
7. QN	<u>Лише для сортів типу ескаріоль:</u> Листок: за шириною VG (b)	вузький	3	Pacos
		середній	5	Grosse Bouclée 2
		широкий	7	Géante maraîchère
8. QN	<u>Лише для сортів кучерявого типу:</u> Листок: за шириною VG (b)	вузький	3	Wallonne
		середній	5	Belusa, D'hiver de Provence
		широкий	7	D'été à cœur jaune

1	2	3	4	5
9. (+) QN	Лише для сортів типу ескаріоль: Листок: форма VG (b)	вузькообернено-яйцеподібна	1	Escariol grüner, Pacos
		оберненояйцеподібна	3	Andes
		широкообернено-яйцеподібна	5	Diva, Géante maraîchère, Kalinka
10. (*) PQ	Листок: забарвлення VG (b)	світло-жовтувато-зелене	1	Belusa
		жовтувато-зелене	2	Blonde à cœur plein, Magaly, Tarquinis
		темно-жовтувато-зелене	3	Kampero
		дуже світло-зелене	4	Gloire de l'exposition, Systel
		світло-зелене	5	Cathie, Milady, Solera
		зелене	6	Géante Maraîchère, Nuance, Sally
		темно-зелене	7	Atleta, Minerva, Wallonne
		дуже-темно-зелене	8	D'hiver de Provence, Isola
		світло-сірувато-зелене	9	Barundi, De Louviers, Lassie
		сірувато-зелене	10	Argentée Mirabel, Constance, Woodie
		темно-сірувато-зелене	11	De Namur, Snoopie
11. (+) QN	Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: розсіченість за глибиною VG (b)	відсутня або дуже мілка	1	Géante Mâraichère
		мілка	3	Blonde à Coeur plein, Grosse Bouclée 2
		середня	5	Maruschka
		глибока	7	Ambio
		дуже глибока	9	Friscaro
12. (+) QN	Лише для сортів кучерявого типу. Листок: жилкування VG (b)	невіялоподібне	1	Wallonne
		напіввіялоподібне	2	D'été à coeur jaune
		віялоподібне	3	De Louviers, Gloire de l'exposition
13. (+) QN	Лише для сортів кучерявого типу. Листок: частки за довжиною MG (b)	короткі	3	Wallonne
		середні	5	D'été à Coeur jaune
		довгі	7	Trés fine Mâraichére
		дуже довгі	9	
14. (+) QN	Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: зубчастість краю VG (b)	відсутня або слабка	1	Grosse Bouclée 2
		помірна	2	Géante Mâraichère
		сильна	3	Cornet

1	2	3	4	5
15. (+) QN	Лише для сортів кучерявого типу. Листок: зубчастість краю за довжиною VG, (b)	коротка	3	Atleta
		середня	5	Trés fine Mâraichére
		довга	7	De Ruffec
16. (+) QN	Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: хвилястість краю VG (b)	слабка	3	Ophely
		помірна	5	Grosse Bouclée 2
		сильна	7	Gigance
17. QN	Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: зморшкуватість VG (b)	слабка	3	Géante Mâraichère
		помірна	5	Grosse Bouclée 2
		сильна	7	Blonde à cœur plein
18. (*) (+) QN	Лише для сортів кучерявого типу. Листок: відношення довжина частини листка без часток / загальна довжина листка VG, (b)	дуже мале	1	D'Olivet
		мале	3	De Louviers
		середнє	5	Wallonne
		велике	7	
		дуже велике	9	Toujours Blanche
19. (*) QN	Центральна жилка листка: за шириною біля основи VG (b)	дуже вузька	1	Fresseta
		вузька	3	Mercedes
		середня	5	Mercedes
		широка	7	Blonde à cœur plein, Wallonne
20. (+) QN	Лише для сортів кучерявого типу. Листок: антоціанове забарвлення біля основи VG (b)	відсутнє бо слабке	1	D'été à cœur jaune
		помірне	2	
		сильне	3	De Meaux
21. (+) QN	Стебло: за висотою VG (c)	низьке	3	De Louviers
		середнє	5	D'été à cœur jaune
		високе	7	Cornet de la Loire, D'Hiver de Provence
22. (*) QL	Стебло: фасціація VG (c)	відсутня	1	Cornet d'Anjou, D'Hiver de Provence, De Ruffec
		наявна	9	Golda, Grosse Bouclée 2
23. QN	Стебло: положення бічних пагонів VG (c)	пряме	1	Grosse Bouclée 2
		напівпряме	3	
		горизонтальне	5	Ariga

1	2	3	4	5
24. (*) QN	Лише для сортів типу ескаріоль. Стебло: форма прилистків VG (c)	вузькоеліптична	1	
		широкоеліптична	2	Blonde à cœur plein
		округла	3	Solera
25. (*) (+) PQ	Квітка: забарвлення VG	біле	1	De Louviers, Grosse pommant seule
		світло-рожеве	2	Lisuna
		темно-рожеве	3	Ascari
		блакитне	4	Grosse Bouclée 2
		фіолетово-блакитне	5	Alaska, Ariga, Sally, Wallonne
26. (+) QN	Час споживчої стиглості MG	ранній	3	Sally
		середній	5	
		пізній	7	Wallonne
		дуже пізній	9	Cornet d'Anjou
27. (*) QN	Час стрілкування MG	дуже ранній	1	Noveli
		ранній	3	De Meaux, Grosse pommant seule
		середній	5	Sally
		пізній	7	Blonde à cœur plein
		дуже пізній	9	Excel

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів цикорію салатного (ендивію)

8.1 ***Підтипи*** **росту ендивію (до п. 5)**

Grosse bouclée 2 (Nummer Vijf 2)

Breedblad Volhart Winter (A cœur plein)

Géante maraichère

Cornet

Ambio

Wallonne

De Louviers

D'été à cœur jaune

8.2 ***Пояснення, що охоплюють декілька ознак***

Ознаки обстежують у природних умовах без стимулюючих заходів.

Ознаки обстежують за таким ключем у другій колонці Таблиці ознак, як зазначено нижче:

(a) Рослина: обстеження проводять безпосередньо перед настанням споживчої стиглості;

(b) Листок: обстеження листка проводять безпосередньо перед настанням споживчої стиглості, не враховуючи зовнішні і центральні листки;

(c) Стебло: обстеження стебла проводять на квітучому стеблі;

(d) Квітка: забарвлення обстежують на щойно розкритій квітці, оскільки її забарвлення змінюється зі старінням.

8.3. ***Пояснення до окремих ознак***

До 2. Рослина: габітус.

1
Прямий

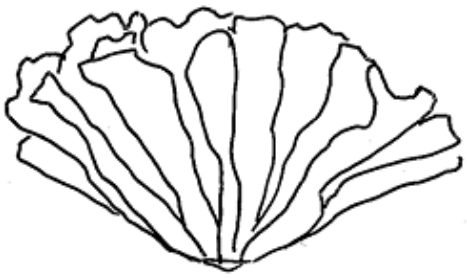

2
напівпрямий

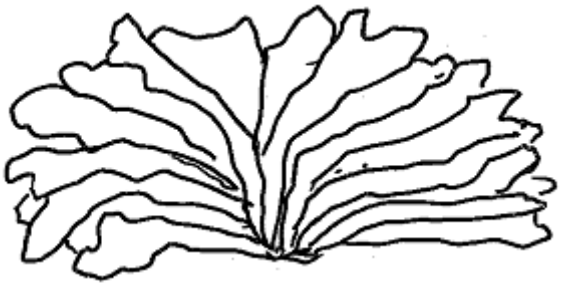

3
горизонтальний

До 3. Рослина: форма верхньої частини поздовжнього розрізу.

1
Усічена

2
заокруглена

3
загострена

До 4. Серцевина: тенденція до знебарвлення.

1
Відсутня або слабка

2
помірна

3
сильна

До 5. Листок: вигин верхньої частини.

1	2	3
Слабкий	помірний	сильний

До 9. Лише для сортів типу ескаріоль: Листок: форма.

1	3	5
Вузькооберненояйцеподібна	оберненояйцеподібна	широкооберненояйцеподібна

До 11. Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: розсіченість за глибиною.

1	3	5	7
Відсутня або дуже мілка	мілка	середня	глибока

До 12. Лише для сортів кучерявого типу. Листок: жилкування.

1	2	3
Невіялоподібне	напіввіялоподібне	віялоподібне

До 13. Лише для сортів кучерявого типу. Листок: частки за довжиною.

Довжину часток пластинки обстежують від місця прикріплення до верхівки, слідкуючи за вигином частки. На цій ілюстрації довжина частки позначена пунктирною лінією.

До 14. Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: зубчастість краю.

1
Відсутня або слабка

2
помірна

3
сильна

До 15. Лише для сортів кучерявого типу. Листок: зубчастість краю за довжиною.

1
Коротка

2
середня

3
довга

До 16. Лише для сортів типу ескаріоль. Листок: хвилястість краю.

3
Слабка

7
сильна

До 18. Лише для сортів кучерявого типу. Листок: відношення довжина частини листка без часток / загальна довжина листка.

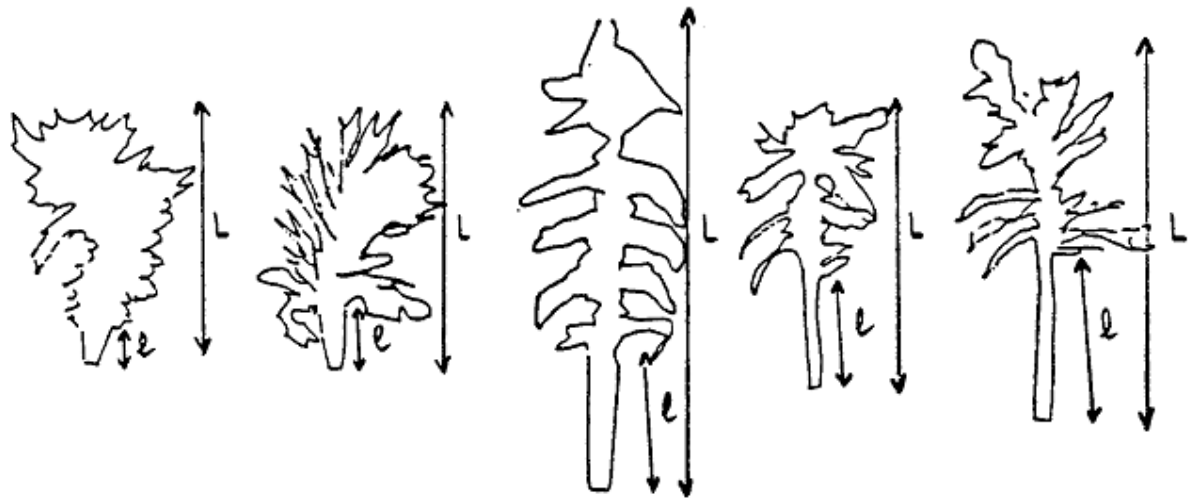

1 Дуже мале | 3 мале | 5 середнє | 7 велике | 9 дуже велике

L = загальна довжина листка
l = довжина листка без часток

До 21. Стебло: за висотою.

Обстежують для кожного сорту окремо коли відкриті перші квітки.

До 22. Стебло: фасціація.

1

Відсутня

9

наявна

До 25. Квітка: забарвлення.

1	2	3	4	5
Біле	світло-рожеве RHS 75D	темно-рожеве RHS 70D	блакитне RHS 97A	фіолетово-блакитне RHS 92B

Вказано посилання на RHS шкалу кольорів.

До 26. Час споживчої стиглості.

Час споживчої стиглості настає перед початком стрілкування. Для тих сортів, які не стріл кують, часом споживчої сстиглості вважають час, коли вони досягли своїх повних розмірів.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Endive (*Cichorium endivia* L.) (TG/118/5 UPOV) // Geneva. 2013-03-20. – 34 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg118.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Cichorium endivia* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Цикорій салатний (ендивій)**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: діаметр	дуже малий	Belusa	1 [ ]
		від дуже малого до малого		2 [ ]
		малий	De Louviers	3 [ ]
		від малого до середнього		4 [ ]
		середній	Blonde à cœur plein, D'été à cœur jaune, Golda	5 [ ]
		від середнього до великого		6 [ ]
		великий	Grosse Pancalière	7 [ ]
		від великого до дуже великого		8 [ ]
		дуже великий	Superfiorentina, Wallonne	9 [ ]
5.2 (10)	Листок: забарвлення	світло-жовтувато-зелене	Belusa	1 [ ]
		жовтувато-зелене	Blonde à cœur plein, Magaly, Tarquinis	2 [ ]
		темно-жовтувато-зелене	Kampero	3 [ ]
		дуже світло-зелене	Gloire de l'exposition, Systel	4 [ ]
		світло-зелене	Cathie, Milady, Solera	5 [ ]
		зелене	Géante Maraîchère, Nuance, Sally	6 [ ]
		темно-зелене	Atleta, Minerva, Wallonne	7 [ ]
		дуже темно-зелене	D'hiver de Provence, Isola	8 [ ]
		світло-сірувато-зелене	Barundi, De Louviers, Lassie	9 [ ]
		сірувато-зелене	Argentée Mirabel, Constance, Woodie	10 [ ]
		темно-сірувато-зелене	De Namur, Snoopie	11 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}	

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.3 (25)	Квітка: забарвлення	біле	De Louviers, Grosse pommant seule	1 [ ]
		світло-рожеве	Lisuna	2 [ ]
		темно-рожеве	Ascari	3 [ ]
		блакитне	Grosse Bouclée 2	4 [ ]
		фіолетово-блакитне	Alaska, Ariga, Sally, Wallonne	5 [ ]
5.4 (27)	Час стрілкування	дуже ранній	Noveli	1 [ ]
		від дуже раннього до раннього	D'été à cœur jaune	2 [ ]
		ранній	De Meaux, Grosse pommant seule	3 [ ]
		від раннього до середнього		4 [ ]
		середній	Sally	5 [ ]
		від середнього до пізнього		6 [ ]
		пізній	Blonde à cœur plein	7 [ ]
		від пізнього до дуже пізнього		8 [ ]
		дуже пізній	Excel	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Відповідно до інформації, зазначеної в п. 5 і 8.1, зазначте інформацію, що стосується:

Тип росту

Ескаріоль (*C. endivia* var. *latifolia*) [ ]
Підтип: Grosse bouclée 2 (Nummer Vijf 2) [ ]
Підтип: Breedblad Volhart Winter (A cœur plein) [ ]
Підтип: Géante maraichère [ ]
Підтип: Cornet [ ]
Підтип: Ambio [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка {4} з {4}	

Кучерявий (*C. endivia* var. *crispa*)
Підтип: Wallonne [ ]
Підтип: De Louviers [ ]
Підтип: D'été à cœur jaune [ ]

7.2 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?
Так [ ] Ні [ ]
(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.4 Інша інформація
– використання
– коли має бути представлена фотографія?

8. Дозвіл на використання
(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?
Так [ ] Ні [ ]
(b) Чи було одержано такий дозвіл?
Так [ ] Ні [ ]
Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.6 Код UPOV: SECHI_ EDU

Методика

проведення експертизи сортів чайоту (огірка мексиканського) (*Sechium edule* (Jacg.) Sw.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Sechium edule* (Jacg.) Sw.

2. Необхідний рослинний матеріал – рослини, плоди

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити 35 рослин розсади в горщечках діаметром 10–12 см і 20 плодів.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості і сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї. Рослини вирощують на шпалері (підтримках).

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження в закритому ґрунті або в польових умовах має включати щонайменше 30 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 2,0 × 2,0 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлених ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Методику розроблено: Андрющенко А. В., Кривицький К. М., к-ти б. н., Лещук Н. В., Ткаченко В. М., к-ти с.-г. н., Сич З. Д., д. с.-г. н., Мамайсур В. В., УІЕСР, 2012.

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 30 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 30 рослин або частин 30 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 15 рослин або частин 15 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 30 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 15 рослин або частин 15 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 30 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групуванн сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Рослина: габітус (ознака 1);
- Листок: форма (ознака 9);
- Плід: форма (ознака 15);
- Плід: забарвлення поверхні (ознака 18);
- Рослина: тенденція до проростання всередині плода (ознака 26).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів чайоту (огірка мексиканського)

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) QL	Рослина: габітус VS 2	кущовий плетистий	1 2	
2. (+) QN	Стебло: за довжиною MS 3	коротке середнє довге	3 5 7	
3. (+) QN	Стебло: за товщиною MS 3	тонке середнє товсте	3 5 7	
4. (*) (+) QN	Рослина: кількість стебел MS 2	мала середня велика	3 5 7	
5. (+) QN	Міжвузля: за довжиною MS 2	короткі середні довгі	3 5 7	
6. QL	Вусики: потовщення на кінцях VS, 3	відсутні наявні	1 9	
8. QN	Листок: кількість на вузлі MS 2	один більше одного	1 2	
9. (*) PQ	Листок: форма VS 2	округла яйцеподібна лопатева	3 5 7	
10. (+) QN	Листок: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
11. (+) QN	Листок: за шириною MS 2	вузький середній широкий	3 5 7	
12. QL	Листок: поверхня VS 2	гладенька опушена шишкувата опушена і шишкувата	1 2 3 4	
13. (+) QN	Суцвіття: кількість чоловічих квіток MS 2	мала середня велика	3 5 7	
14. QL	Квітки жіночі: розміщення VS 2	поодиноке парне	1 2	

1	2	3	4	5
15. (*) PQ	Плід: форма VS 4	куляста яйцеподібна видовжено-грушоподібна конічна	1 2 3 4	
16. (+) QN	Плід: за довжиною MS 4	короткий середній довгий	3 5 7	
17. (+) QN	Плід: діаметр MS 4	малий середній великий	3 5 7	
18. PQ	Плід: забарвлення поверхні VS 4	біле зелене фіолетове	1 2 3	
19. (*) QL	Плід: поверхня VS 4	гладенька борозенчаста зморшкувата шишкувата	1 2 3 4	
20. (*) QL	Лише для сортів із борозенчастими плодами: Плід: борозенки за глибиною VS 4	мілкі середні глибокі	3 5 7	
21. (+) QN	Насінина: за довжиною MS 4	коротка середня довга	3 5 7	
22. (+) QN	Насінина: за шириною MS 4	вузька середня широка	3 5 7	
23. (*) (+) QN	Плід: маса MS 4	дуже мала мала середня велика дуже велика	1 3 5 7 9	
24. (+) QN	Плід: кількість на рослині 1-го року MS, 4	мала середня велика	3 5 7	
25. (*) (+) QN	Рослина: тривалість періоду вегетації MS	мала середня велика	3 5 7	
26. (*) QL	Рослина: тенденція до проростання всередині плода VS 4	відсутня наявна	1 9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів чайоту (огірка мексиканського)

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	поява сходів
2	цвітіння
3	початок достигання плодів
4	достигання плодів

Загальний вигляд рослин

До 2. Стебло: за довжиною, м.

Коротке – до 15, середнє – 15–25, довге – понад 25.

До 3. Стебло: за товщиною, см.

Тонке – до 1,0; середнє – 1,0–1,5; товсте – понад 1,5.

До 4. Рослина: кількість стебел, шт.

Мала – до 4, середня– 4–7, велика – понад 7.

До 5. Міжвузля: за довжиною, см.

Короткі – до 20, середні – 20–30, довгі – понад 30.

До 10. Листок: за довжиною, см.

Короткий – до 15, середній – 15–20, довгий – понад 20.

До 11. Листок: за шириною, см.

Вузький – до 10, середній – 10–15, широкий – понад 15.

До 13. Суцвіття: кількість чоловічих квіток, шт.

Мала – до 5, середня – 5–8, велика– понад 8.

До 16. Плід: за довжиною, см.

Короткий – до 8, середній – 8–16, довгий – понад 16.

До 17. Плід: діаметр, см.

Малий – до 6, середній – 6–10, великий – понад 10.

До 21. Насінина: за довжиною, см.

Коротка – до 4, середня – 4–5, довга – понад 5.

До 22. Насінина: за шириною, см.

Вузька – до 3, середня – 3–4, широка – понад 4.

До 23. Плід: маса, г.

Дуже мала – до 100, мала – 100–200, середня – 201–300, велика – 301–400, дуже велика – понад 400.

До 24. Плід: кількість на рослині 1-го року, шт.

Мала – до 60, середня– 60–80, велика – понад 80.

До 25. Рослина: тривалість періоду вегетації, діб.

Мала – до 180, середня – 180–200, велика – понад 200.

9. Література

1. Огірок мексиканський / Company name. – http://www.cucurbitaceae.biz
2. Поскребышев Г. Мексиканський огірок / Г. Поскребышев // Наука й життя. – № 9 – 1999. – www.nkj.ru
3. Черняк В. Чайот – мексиканський огурец / В. Черняк – http://toptropicals.com

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Sechium edule* (Jacg.) Sw.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Чайот**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: габітус	кущовий плетистий		1 [ ] 2 [ ]
5.2 (9)	Листок: форма	округла яйцеподібна лопатева		3 [ ] 5 [ ] 7 [ ]
5.3 (15)	Плід: форма	куляста яйцеподібна видовжено-грушоподібна конічна		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]
5.4 (18)	Плід: забарвлення поверхні	біле зелене фіолетове		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.5 (26)	Рослина: тенденція до проростання всередині плода	відсутня наявна		1 [ ] 9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними
Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Компетентні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.26 Код UPOV: ALLIU_SAT

Методика
проведення експертизи сортів часнику (*Allium sativum* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Allium sativum* L.

2. Необхідний садивний матеріал – цибулини

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається рослинний матеріал для експертизисорту.

2.2 Мінімальна кількість рослинного матеріалу має становити 50 цибулин.

2.3 Рослинний матеріал має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо якості та сортових характеристик.

2.4 Рослинний матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертзи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,10 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

Використано документ UPOV TG/162/4, 2001.

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 30 рослин або частин 30 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, коли його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Псевдостебло: генеративне стебло (ознака 10);
- Зубок: забарвлення лусок (ознака 29);
- Час збиральної стиглості (ознака 33);
- Закінчення стану спокою зубків у цибулині (ознака 34).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів часнику

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QN	Листки: щільність розташування VS 2	нещільна	3	Ramses, Тройка
		середньої щільності	5	Printanor
		щільна	7	Germidour
2. (*) (+) QN	Листки: положення MS 2	пряме	1	Jolimont, Тройка
		від прямого до напівпрямого	2	Printanor
		напівпряме	3	Jardinor
3. (*) QN	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS 2	слабка	3	
		помірна	5	Messidrome, Тройка
		сильна	7	Germidour
4. QN	Листок: інтенсивність воскового нальоту VS 2	відсутня або слабка	1	
		слабка	3	Sprint, Тройка
		помірна	5	Messidrome
		сильна	7	Germidour, Moratop
		дуже сильна	9	Gayant, Printanor
5. (*) QN	Листок: за довжиною (за найдовшим листком) MS 2	короткий	3	Jardinor
		середній	5	Moraluz, Morasur Sultop, Тройка
		довгий	7	
6. (*) QN	Листок: за шириною (як для оз. 5) MS 2	вузький	3	Ramses
		середній	5	Printanor, Тройка
		широкий	7	Germidour
7. (*) PQ	Листок: форма поперечного перерізу VS 2	сильно увігнута	1	Germidour
		слабко увігнута	2	Ramses, Тройка
		рівна	3	
8. (*) QN	Псевдостебло: інтенсивність антоціанового забарвлення біля основи VS 3	відсутня або дуже слабка	1	Printanor
		слабка	3	Messidrome, Тройка
		середня	5	
		сильна	7	Germidour
		дуже сильна	9	Lautrec
9. (*) QN	Псевдостебло: основа за шириною MS 3	вузька	3	Ramses
		середня	5	Printanor, Тройка
		широка	7	Germidour
10. (*) QL	Псевдостебло: генеративне стебло VS, 4	відсутнє	1	Germidour
		наявне	9	Rose de Lautrec

1	2	3	4	5
11. (*) (+) QL	Генеративне стебло: викривлення VS 4	відсутнє	1	Morasur, Sultop
		наявне	9	Iberose
12. (*) (+) QN	Генеративне стебло: за довжиною MS 4	коротке	3	Rose de Lautrec
		середнє	5	Morasol, Тройка
		довге	7	Sultop
13. (*) (+) QL	Генеративне стебло: утворення цибулинок VS 5	відсутнє	1	Rose de Lautrec
		наявне	9	Germidour, Тройка
14. (*) QN	Цибулина: розмір MS 5	малий	3	Fructidor
		середній	5	Printanor, Тройка
		великий	7	Messidrome
15. (*) (+) PQ	Цибулина: форма поздовжнього розрізу VS 5	поперечно вузькоеліптична	1	Sprint
		поперечно широкоеліптична	2	Germidour, Тройка
		округла	3	De Roumanie
16. PQ	Цибулина: форма поперечного перерізу VS 5	еліптична	1	Fructidor, Тройка
		округла	2	Sprint
17. (+) QL	Цибулина: розташування зубків відносно верхівки цибулини VS 5	нижче шийки	1	Sprint
		на рівні шийки	2	Corail, Тройка
		вище шийки	3	Germidour
18. (*) PQ	Цибулина: форма денця VS 5	вдавлена	1	Germidour
		плеската	2	Rose de Lautrec, Тройка
		опукла	3	
19. (*) (+) PQ	Цибулина: форма основи VS 5	виїмчаста	1	Germidour, Ramses,
		плеската	2	Printanor, Тройка
		округла	3	de Roumanie
20. QL	Цибулина: компактність зубків VS 5	некомпактні	3	Sprint
		середньо компактні	5	Germidour
		компактні	7	Printanor, Тройка
21. (*) PQ	Цибулина: забарвлення сухих лусок VS 5	біле	1	Printanor, Ramses
		жовтувато-біле	2	Vigor Max, Vigor Supreme
		червонувато-біле	3	Germidour, Тройка

1	2	3	4	5
22. (*) QL	Цибулина: антоціанові штрихи на сухих лусках VS 5	відсутні	1	Printanor, Ramses
		наявні	9	Germidour, Sprint, Тройка
23. QL	Цибулина: міцність з'єднання шкірки з сухими лусками VS 5	слабка	3	Sprint
		помірна	5	Messidrome, Тройка
		сильна	7	Printanor, Gayant
24. QN	Цибулина: сухі луски за товщиною MS 5	тонкі	3	Ramses
		середні	5	Morasur, Тройка
		товсті	7	Jolimont
25. (*) QN	Цибулина: кількість зубків MS 5	мала	3	Mondor
		середня	5	Printanor
		велика	7	Ramses, Тройка
26. (*) (+) QL	Цибулина: розміщення зубків VS 5	радіальне	1	Rose de Lautrec, Sprint Blanc de Beaumont, Тройка
		нерадіальне	2	Messidrome,Rougeatre de Vendée
27. (*) (+) QL	Цибулина: зовнішні зубки VS 5	відсутні	1	Sprint, Sultop
		наявні	9	Blanc de Beaumont, Morasol
28. (*) QN	Зубок: розмір MS 5	малий	3	Rose de Lautrec
		середній	5	Printanor, Тройка
		великий	7	Germidour
29. (*) PQ	Зубок: забарвлення лусок VS 5	біле	1	Ramses, Тройка
		кремове	2	Messidrome
		рожеве	3	Printanor
		пурпурове	4	Morasol, Sprint
		коричневе	5	Corail
30. (*) QN	Зубок: інтенсивність забарвлення лусок VS 5	слабка	3	Printanor
		помірна	5	Ibérose, Sultop
		сильна	7	Morasol, Morasur, Moratop
31. QL	Зубок: антоціанові смужки на лусці VS 5	відсутні	1	Ramses, Тройка
		наявні	9	Morasur
32. (*) PQ	Зубок: забарвлення м'якоті VS 5	біле	1	Printanor, Тройка
		жовтувате	2	Germidour

1	2	3	4	5
33. (*) QN	Час збиральної стиглості VG 5	дуже ранній	1	Ramses
		ранній	3	Sprint
		середній	5	Germidour,Messidrome
		пізній	7	Printanor
		дуже пізній	9	Gayant
34. (*) (+) QN	Закінчення стану спокою зубків у цибулині VG 5	дуже раннє	1	Ramses, Тройка
		раннє	3	Sprint
		середнє	5	Rose de Lautrec
		пізнє	7	Fructidor
		дуже пізнє	9	Gayant

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів часнику

Коди фаз росту й розвитку рослин часнику, в які рекомендовано проводити обстеження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	сходи
2	утворення листків
3	утворення генеративного стебла
4	цвітіння
5	збиральна стиглість

До 2. Листки: положення.

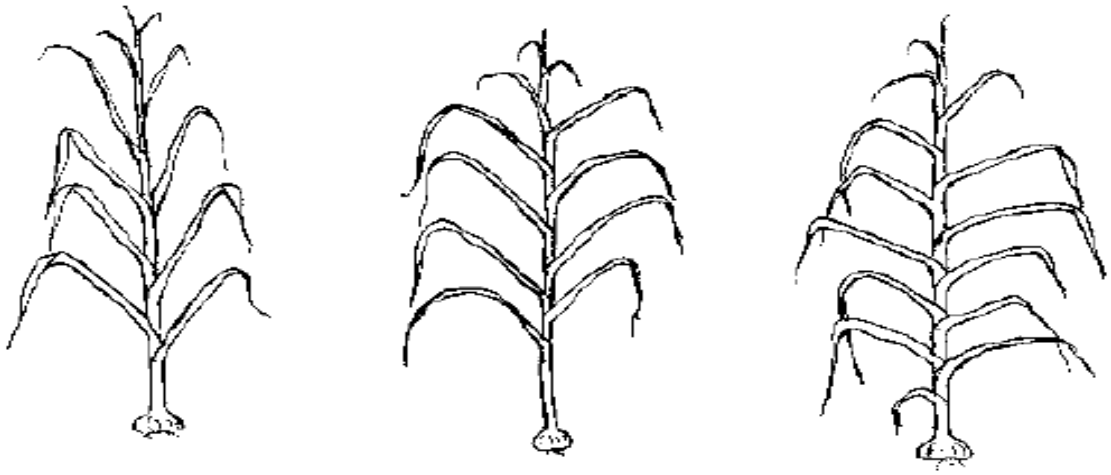

1 Пряме

2 від прямого до напівпрямого

3 напівпряме

До 11. Генеративне стебло: викривлення.

1
Відсутнє

9
наявне

До 12. Генеративне стебло: за довжиною.

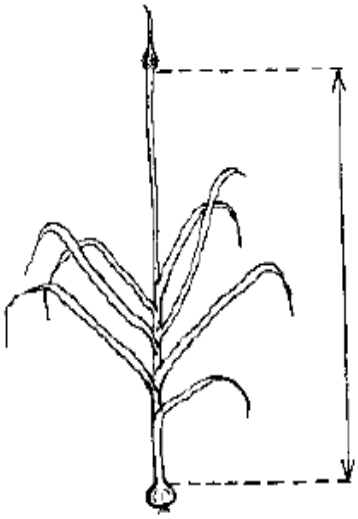

До 13. Генеративне стебло: утворення цибулинок.

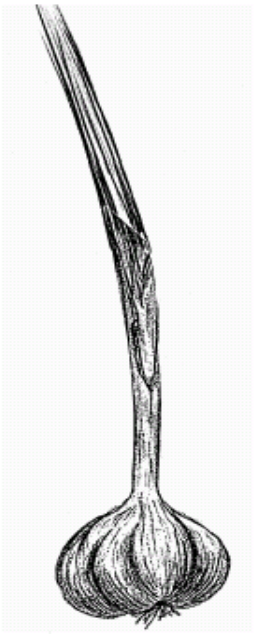

1
Відсутнє

9
наявне

До 15. Цибулина: форма поздовжнього розрізу.

1	2	3
Поперечно вузько-еліптична	поперечно широко-еліптична	округла

До 17. Цибулина: розташування зубців відносно верхівки цибулини.

1	2	3
Нижче шийки	на рівні шийки	вище шийки

До 19. Цибулина: форма основи.

1	2	3
Виїмчаста	плеската	опукла

До 26. Цибулина: розміщення зубків.

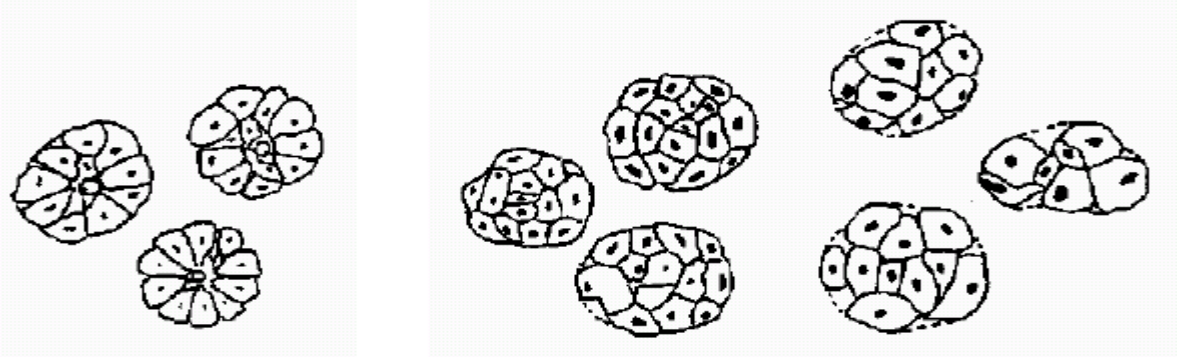

1	2
Радіальне	не радіальне

До 27. Цибулина: зовнішні зубки.

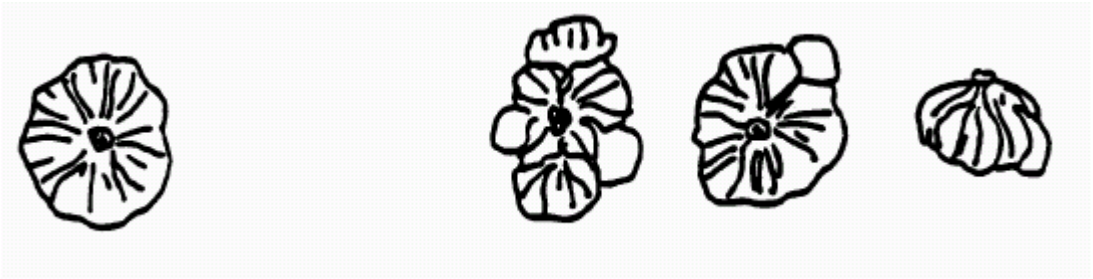

1	9
Відсутні	наявні

До 34. Закінчення стану спокою зубків у цибулині.

Після плодоношення цибулини зберігають у кімнаті з оптимальною температурою (20…25ºС) без поділу на зубки. У кінці стану спокою оцінюють відсоток пророслих цибулин.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Garlic (*Allium sativum* L.) (TG/162/4, UPOV) // Geneva. 2001-04-04. – 22 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg162.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
Заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Allium sativum* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Часник**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування

(a) природний клон [ ]
(b) клон, отриманий методом *in vitro* [ ]
(c) клон, отриманий з сіянця [ ]
(d) інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

(a) Вегетативне розмноження сорту [ ]
(b) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.3 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Листки: положення	пряме	Jolimont, Тройка	1 [ ]
		від прямого до напівпрямого	Printanor	2 [ ]
		напівпряме	Jardinor	3 [ ]
5.2 (3)	Листок: інтенсивність зеленого забарвлення	слабка		3 [ ]
		помірна	Messidrome, Тройка	5 [ ]
		сильна	Germidour	7 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка {2} з {3}		
Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.3 (10)	Псевдостебло: генеративне стебло	відсутнє	Germidour	1 [ ]
		наявне	Rose de Lautrec	9 [ ]
5.4 (14)	Цибулина: розмір	малий	Fructidor	3 [ ]
		середній	Printanor, Тройка	5 [ ]
		великий	Messidrome	7 [ ]
5.5 (15)	Цибулина: форма поздовжнього розрізу	поперечно вузькоеліптична	Sprint	1 [ ]
		поперечно широкоеліптична	Germidour, Тройка	2 [ ]
		округла	De Roumanie	3 [ ]
5.6 (21)	Цибулина: забарвлення сухих лусок	біле	Printanor, Ramses	1 [ ]
		жовтувато-біле	Vigor Max, Vigor Supreme	2 [ ]
		червонувато-біле	Germidour, Тройка	3 [ ]
5.7 (27)	Цибулина: зовнішні зубки	відсутні	Sprint, Sultop	1 [ ]
		наявні	Blanc de Beaumont, Morasol	9 [ ]
5.8 (28)	Зубок: розмір	малий	Rose de Lautrec	3 [ ]
		середній	Printanor, Тройка	5 [ ]
		великий	Germidour	7 [ ]
5.9 (29)	Зубок: забарвлення лусок	біле	Ramses	1 [ ]
		кремове	Messidrome	2 [ ]
		рожеве	Printanor	3 [ ]
		пурпурове	Morasol, Sprint	4 [ ]
		коричневе	Corail	5 [ ]
5.10 (32)	Зубок: забарвлення м'якоті	біле	Printanor, Тройка	1 [ ]
		жовтувате	Germidour	2 [ ]
5.11 (33)	Час збиральної стиглості	дуже ранній	Ramses	1 [ ]
		ранній	Sprint	3 [ ]
		середній	Germidour,Messidrome	5 [ ]
		пізній	Printanor	7 [ ]
		дуже пізній	Gayant	9 [ ]
5.12 (34)	Закінчення стану спокою зубків у цибулині	дуже раннє	Ramses	1 [ ]
		раннє	Sprint, Тройка	3 [ ]
		середнє	Rose de Lautrec	5 [ ]
		пізнє	Fructidor	7 [ ]
		дуже пізнє	Gayant	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентний орган не дозволить або не запропонує зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.41 Код UPOV: SPINA_ OLE

Методика

проведення експертизи сортів шпинату городнього (*Spinacea oleracea* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Spinacia oleracea* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 200 г (20 000 шт.).

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 100 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 х 0,05 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на

Використано документ UPOV TG/55/7, 2007 + TG/55/7 Rev. 2, 2007 + 2011 + 2013.

яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, висота);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин***. Експертизі підлягає щонайменше 100 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 100 рослин або частин 100 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 100 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 60 рослин або частин 60 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовують для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності гібридів приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці зі 100 рослин допускаються п’ять нетипових. Крім того популяційний стандарт 3% за рівня ймовірності 95% приймається для інбредних ліній. У вибірці зі 100 рослин допускаються шість нетипових.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення (ознака 3);
- Листкова пластинка: пухирчатість (ознака 4);
- Кількісне співвідношення однодомних рослин (ознака 13);
- Кількісне співвідношення жіночих рослин (ознака 14);
- Кількісне співвідношення чоловічих рослин (ознака 15);
- Час початку стрілкування (для сортів весняної сівби, 15% рослин) (ознака 16);
- Стійкість до *Peronospora farinosa* f. sp. s*pinaciae* (ознака 18).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів шпинату городнього

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. QN	Паросток: сім'ядолі за довжиною VG	короткі	3	Nores
		середні	5	
		довгі	7	Breedblad Scherpzaad, Resistoflay
2. (*) QN	Листокова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VG (a)	дуже слабка	1	
		слабка	3	Monet, Viroflay, Winterreuzen
		помірна	5	Butterflay, Monnopa
		сильна	7	Imola, Lavewa, Nores
		дуже сильна	9	Lorelay, Mystic
3. QN	Листкова пластинка: пухирчатість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	Matador
		слабка	3	Polka, Tarpy
		помірна	5	Butterflay, Koala, Mystic
		сильна	7	Giraffe, Rhythm
		дуже сильна	9	Menorca, Revolver
4. (*) (+) QN	Листкова пластинка: часточковість VG (a)	відсутня або дуже слабка	1	
		слабка	3	Butterflay, Giraffe
		помірна	5	Mystic
		сильна	7	Parrot
5. (*) (+) QN	Черешок: положення VG (a)	пряме	1	Grappa
		напівпряме	3	Monnopa, Parrot
		горизонтальне	5	Comte, Lavewa
6. QN	Черешок: за довжиною VG, (a)	короткий	3	Imola, Mystic
		середній	5	Butterflay, Giraffe
		довгий	7	Grappa, Resistoflay
7. (*) (+) QN	Листкова пластинка: положення VG (a)	пряме	1	
		напівпряме	3	Grappa, Monnopa, Rhythm
		горизонтальне	5	Lavewa, Mystic
		напівобвисле	7	Giraffe, Medania
8. (*) PQ	Листкова пластинка: форма (за винятком базальних часток) VG (a)	трикутна	1	Grappa, Maracas
		яйцеподібна	2	Lavewa, Resistoflay
		широкояйцеподібна	3	Butterflay
		еліптична	4	
		широкоеліптична	5	Nores
		округла	6	Giraffe
9. QN	Листкова пластинка: вигин краю VG, (a)	увігнутий	1	
		плескатий	2	Resistoflay
		загнутий назовні	3	Imola

1	2	3	4	5
10. (*) QN	Листкова пластина: форма верхівки VG, (a)	гостра	1	Grappa, Rhythm
		тупа	2	Resistoflay
		заокруглена	3	Imola, Nores
11. (*) QN	Листкова пластинка: форма поздовжнього розрізу VG, (a)	увігнута	1	
		плеската	2	Mystic, Resistoflay
		опукла	3	Grappa, Lazio
12. (*) (+) QN	Кількісне співвідношення однодомних рослин VS	відсутні або дуже низьке	1	Medania
		низьке	3	Matador
		середнє	5	Figo
		високе	7	Giraffe, Lazio
		дуже високе	9	Monnopa
13. (*) (+) QN	Кількісне співвідношення жіночих рослин VS	відсутні або дуже низьке	1	Monnopa
		низьке	3	Giraffe
		середнє	5	Figo, Medania
		високе	7	Parrot
		дуже високе	9	
14. (*) (+) QN	Кількісне співвідношення чоловічих рослин VS	відсутні або дуже низьке	1	Monnopa, Parrot
		низьке	3	
		середнє	5	Medania
		високе	7	
		дуже високе	9	
15. (*) (+) QN	Час початку стрілкування (для сортів весняної сівби, 15% рослин) MG	дуже ранній	1	Figo, Maracas
		ранній	3	Bandola, Viroflay
		середній	5	Matador, Monnopa
		пізній	7	Grappa, Medania, Revolver
		дуже пізній	9	Chica, Lavewa
16. (+) QL	Насінина: колючки (стигле насіння) VG	відсутні	1	Resistoflay
		наявні	9	Breedblad Scherpzaad, Marimba
17. (+) QL	Стійкість до *Peronospora farinosa* f. sp. *spinaciae*	відсутня	1	
		наявна	9	
18. (+) QL	Стійкість до *Cucumber mosaic virus* (CMV)	відсутня	1	Polka
		наявна	9	Symphony
19. (*) (+) QL	Листок: антоціанове забарвлення черешків і жилок VG, (a)	відсутнє	1	Resistoflay, Nores
		наявне	9	Red Cardinal, Reddy
20. QL	Стійкість до *Fusarium oxysporum* f. sp. *spinaciae*	відсутня	1	
		наявна	9	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів шпинату городнього

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Обстеження листкової пластинки проводять на 7–10 листках стиглої рослини, але яка не стрілкується. Форму поздовжнього розрізу листкової пластинки обстежують на центральних листках.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 4. Листкова пластинка: часточковість.

1	3	5	7
Відсутня або дуже слабка	слабка	помірна	сильна

До 5. Черешок: положення.

1	3	5
Пряме	напівпряме	горизонтальне

До 7. Листкова пластинка: положення.

Обстежують відхилення від горизонтальної лінії незалежно від положення черешка.

1	3
Пряме	напівпряме

5
горизонтальне

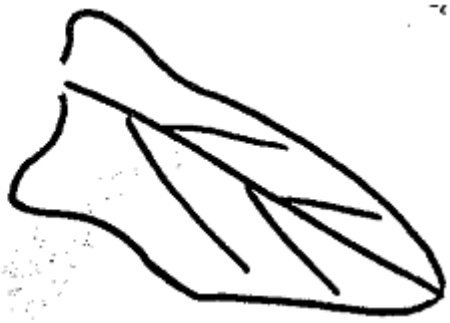

7
напівобвисле

До 12. Кількісне співвідношення однодомних рослин.
До 13. Кількісне співвідношення жіночих рослин.
До 14. Кількісне співвідношення чоловічих рослин.

Обстеження кількісного співвідношення однодомних, жіночих і чоловічих рослин проводять на початку утворення насіння. Ці три групи визначають наступним чином:

Однодомні рослини: мають і чоловічі, і жіночі квітки (насіння чітко видиме);
Жіночі рослини: мають лише жіночі квітки (насіння чітко видиме);
Чоловічі рослини: мають лише чоловічі квітки.

Виявлення	Коди	Співвідношення
Відсутнє або дуже низьке	1	<10%
	2	20%
низьке	3	30%
	4	40%
середнє	5	50%
	6	60%
високе	7	70%
	8	80%
дуже високе	9	>90%

До 15. Час початку стрілкування (для сортів весняної сівби, 15% рослин).

Початком стрілкування рослин вважають, коли центральне квіткове стебло виникає в результаті розтягування міжвузлів.

До 16. Насінина: колючки (стигле насіння).

1
Відсутні

9
наявні

До 17. Стійкість до *Peronospora farinosa* f. sp. *spinaciae.*

Підтримка рас

Тип середовища:	Паразитує на рослині-господарі, можна отримати з Naktuinbouw, P.O. Box 40 NL-2370 AA Roelofarendsveen, Нідерланди www.naktuinbouw.com рослинний матеріал зі спорами, що зберігався за температури мінус 20ºС щонайбільше один рік

Проведення експертизи

Стадія розвитку рослин:	Перші сім'ядолі/листок на 11-ти добових рослинах
Температура:	15ºС вдень, 12ºС вночі
Освітлення:	15 годин протягом дня, після проростання
Метод пророщування:	Рослини-господарі і ті, що підлягають експертизі, вирощують на стандартних ділянках у теплицях
Метод інокуляції:	Інфіковані листки, взяті з рослини-господаря, що були інфіковані 7 діб тому, змивають якомога меншою кількістю води (щонайбільше 150 мл води на 224 рослини) Цю суспензію фільтрують крізь грубу марлю. На 150 мл суспензії потрібно максимум 3 × 224 інфікованих рослини. Щільність конідій має бути 20000–100000/мл води. Щоб не втратити їхньої життєздатності, суспензія має бути використана негайно. Листки на тест-рослинах мають бути вологими, але суспензія має не стікати на ґрунт
Примітка:	Несправжня борошниста роса шпинату переноситься вітром. Тому спорові рослини слід зберігати в закритих контейнерах або ізольованих камерах для попередження взаємного забруднення. Стійкі контролі необхідні в кожному розмноженні і в кожному тесті для забезпечення ідентифікації рас Умови освітлення і вологості протягом розвитку насіння і інкубації є критичними. Оптимальна відносна вологість близько 80–90% RH забезпечує ріст рослини і розвиток грибка; сильне освітлення інгібує проростання спор і зараження Експертизу проводять в зимовий період, рослини захищають від прямих сонячних променів. Після інокуляції рослини залишають на три доби під плівкою, після цього плівку злегка піднімають

Тривалість експертизи

Розмноження	На 7-му добу після інокуляції рослин утворюються спори
Висів для інокуляції:	збудника
Готовність інокуляції	11 діб
	10 діб
Кількість тест-рослин, шт.	56
Визначення інфекції:	На стійких сортах рослини іноді виявляються некротичні плями. На сприйнятливих сортах рослини можуть виявляти різні ступені розвитку хвороби (інтенсивність спороутворення). Спороношення виявляється у вигляді сірого нальоту на листках, спочатку з нижнього боку

До 18. Стійкість до *Cucumber mosaic virus* (CMV)

Підтримка ізолятів

Зберігання:	на листках у холодильниках або ексикаторі над $CaCl_2$
	Ізоляти NL 16 та SP 43 з IPO-DLO можна отримати за адресою:
	PRI (Plant Research International) Prime Diagnostics
	P.O. Box 16 NL-6700 AA Wageningen Нідерланди
	www.primediagnostics.nl
Підтримка і розмноження патотипів:	на сприйнятливих рослинах огірка

Проведення експертизи

Стадія розвитку рослин:	За наявності 2–3 листків
Температура:	20ºС вдень, 18ºС вночі
Освітлення:	16 годин протягом дня
Метод вирощування:	Рослини вирощують за схемою 5×5 см (у горщиках)
Приготування інокулюму:	Готують водну суспензію спорового матеріалу (співвідношення 1:10)
Метод інокуляції:	2–3 листки на рослині натирають карборундом. Потім їх злегка обприскують суспензією
Примітка:	краще проводити інокуляцію з лютого по червень (*Північна півкуля*)

Обстеження

Час обстеження: через 7–9 діб після інокуляції

Симптоми:

стійкі рослини: симптоми відсутні

сприйнятливі рослини: затримка росту, симптоми мозаїки рослин

Сорти-еталони, які можуть бути використані як рослини-господарі

сприйнятливий сорт:	Polka
стійкий сорт:	Symphony

До 19. Листок: антоціанове забарвлення черешків і жилок

1
Відсутнє

9
наявне

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Spinach (*Spinacia oleracea* L.) (TG/55/7, UPOV) // Geneva. 2007-03-28 + 2011-04-06 + 2013-03-20. – 28 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg055.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)
ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Spinacea oleracea* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Шпинат городній**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Гібрид [ ]
(зазначте батьківські компоненти)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

(b) Перехреснозапильний сорт [ ]
(зазначте відомий(і) батьківські сорти)
(c) Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (2)	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення	дуже слабка		1 [ ]
		слабка	Monet, Viroflay, Winterreuzen	3 [ ]
		помірна	Butterflay, Monnopa	5 [ ]
		сильна	Imola, Lavewa, Nores	7 [ ]
		дуже сильна	Lorelay, Mystic	9 [ ]
5.2 (3)	Листкова пластинка: пухирчатість	відсутня або дуже слабка	Matador	1 [ ]
		слабка	Polka, Tarpy	3 [ ]
		помірна	Butterflay, Koala, Mystic	5 [ ]
		сильна	Giraffe, Rhythm	7 [ ]
		дуже сильна	Menorca, Revolver	9 [ ]
5.3 (10)	Листкова пластина: форма верхівки	гостра	Grappa, Rhythm	1 [ ]
		тупа	Resistoflay	2 [ ]
		заокруглена	Imola, Nores	3 [ ]
5.4 (12)	Кількісне співвідношення однодомних рослин	відсутні або дуже низьке	Medania	1 [ ]
		низьке	Matador	3 [ ]
		середнє	Figo	5 [ ]
		високе	Giraffe, Lazio	7 [ ]
		дуже високе	Monnopa	9 [ ]
5.5 (13)	Кількісне співвідношення жіночих рослин	відсутні або дуже низьке	Monnopa	1 [ ]
		низьке	Giraffe	3 [ ]
		середнє	Figo, Medania	5 [ ]
		високе	Parrot	7 [ ]
		дуже високе		9 [ ]
5.6 (14)	Кількісне співвідношення чоловічих рослин	відсутні або дуже низьке	Monnopa, Parrot	1 [ ]
		низьке		3 [ ]
		середнє	Medania	5 [ ]
		високе		7 [ ]
		дуже високе		9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їхнього виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.7 (15)	Час початку стрілкування (для сортів весняної сівби, 15% рослин)	дуже ранній	Figo, Maracas	1 [ ]
		ранній	Bandola, Viroflay	3 [ ]
		середній	Matador, Monnopa	5 [ ]
		пізній	Grappa, Medania, Revolver	7 [ ]
		дуже пізній	Chica, Lavewa	9 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, яка може допомогти проведенню експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, представленої в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо навести деталі)

7.3 Інша інформація:

(a) використання сорту

– лише в теплиці [ ]

– лише у відкритому ґрунті [ ]

у відкритому ґрунті і в теплиці [ ]

(b) стійкість до шкідників і хвороб

(i) Стійкість до *Peronospora farinosa* f. sp. *spinaciae*

(ii) Стійкість до *Cucumber mosaic virus* (CMV)

[ ] відсутня [ ] наявна

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 На виявлення ознаки або кількох ознак сорту можуть впливати такі чинники, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусів чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.45 Код UPOV: RUMEX_ACE

Методика
проведення експертизи сортів щавлю кислого
(*Rumex acetosa* L.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів виду *Rumex acetosa* L.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 10 г.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 60 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин 0,45 × 0,45 м.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на

Використано документ UPOV TG 268/1, 2011.

яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість рослин / частин рослин.*** Експертизі підлягає щонайменше 60 рослин

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG разове вимірювання 60 рослин або частин 60 рослин (висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 60 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для експертизи на відмінність.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленням ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих, за морфологічною кодовою формулою його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності на рядковій ділянці, необхідно використовувати популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. За вибірки з 60 рослин допускаються три нетипові.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він вважається стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють в межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:
- Рослина: положення листків розетки (ознака 1);
- Розетковий листок: пластинка за довжиною (ознака 3);
- Рослина: за висотою (ознака 10);
- Час повного цвітіння (ознака 19);
- Волоть: забарвлення (ознака 21);

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами необхідно висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(b) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак сортів щавлю кислого

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) (+) QN	Рослина: положення листків розетки VG (a)	пряме	1	Ацтек
		напіврозлоге	3	Широколистий
		горизонтальне	5	Одеський 17
2. QN	Розетковий листок: інтенсивність зеленого забарвлення VS, (a)	слабка	3	Ацтек
		помірна	5	Широколистий
		сильна	7	Одеський 17
3. (*) (+) QN	Розетковий листок: пластинка за довжиною MS/VG (a)	коротка	3	Одеський 17
		середня	5	Широколистий
		довга	7	Ацтек
4. (+) QN	Розетковий листок: пластинка за шириною MS/VG (a)	вузька	3	Одеський 17
		середня	5	Ацтек
		широка	7	Широколистий
5. (+) QN	Розетковий листок: форма пластинки (за виключенням базальних часток) VG (a)	вузькоеліптична	1	Одеський 17
		помірно еліптична	2	Ацтек
		широкоеліптична	3	Широколистий
6. (+) PQ	Розетковий листок: форма верхівки VG (a)	гостра	1	Одеський 17
		тупа	2	Ацтек
		округла	3	Широколистий
7. (*) (+) PQ	Розетковий листок: форма основи VG (a)	зрізана	1	
		серцеподібна	2	Широколистий
		стрілоподібна	3	
		стрілоподібна з лопатями, що розходяться	4	Одеський 17
		вухоподібна	5	Ацтек
8. (+) QN	Розетковий листок: черешок за довжиною MS/ VG (a)	короткий	3	Одеський 17
		середній	5	Широколистий
		довгий	7	Ацтек
9. QN	Рослина: кількість генеративних пагонів MS/ VG (b)	мала	3	Одеський 17
		середня	5	Ацтек
		велика	7	Широколистий
10. (*) (+) QN	Рослина: за висотою MS/VG (b)	низька	3	Одеський 17
		середня	5	Широколистий
		висока	7	Ацтек

1	2	3	4	5
11. (+) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VG (b)	округла	1	Одеський 17
		еліптична	2	Ацтек
		овальна	3	Широколистий
12. QL	Стебло: опушення VG (b)	відсутнє	1	Ацтек, Одеський 17
		наявне	9	Широколистий
13. (+) QN	Стебло: кількість міжвузлів MS/VG (b)	мала	3	Ацтек
		середня	5	Широколистий
		велика	7	Одеський 17
14. (+) QN	Стебло: антоціанове забарвлення VG (b)	відсутнє або дуже слабке	1	Ацтек
		слабке	3	Одеський 17
		помірне	5	Широколистий
		сильне	7	
15. (+) QN	Стебловий листок: пластинка за довжиною MS/VG (b)	коротка	3	Одеський 17
		середня	5	Широколистий
		довга	7	Ацтек
16. (+) QN	Стебловий листок: пластинка за шириною MS/VG (b)	вузька	3	Одеський 17
		середня	5	Ацтек
		широка	7	Широколистий
17. (+) QN	Стебловий листок: відношення довжина/ширина пластинки MS/VG (b)	мале	3	Широколистий
		середнє	5	Ацтек
		велике	7	Одеський 17
18. (+) QN	Стебловий листок: черешок за довжиною MS/ VG (b)	короткий	3	Одеський 17
		середній	5	Широколистий
		довгий	7	Ацтек
19. (*) (+) QN	Час повного цвітіння MG (b)	ранній	3	Одеський 17
		середній	5	Ацтек
		пізній	7	Широколистий
20. (+) QN	Волоть: за довжиною MS/ VG (b)	коротка	3	Одеський 17
		середня	5	Широколистий
		довга	7	Ацтек
21. (*) PQ	Волоть: забарвлення VG (b)	зеленувато-рожеве	1	Ацтек
		коричнево-рожеве	2	Одеський 17
		коричневе	3	Широколистий
22. (+) QN	Час достигання насіння MS (b)	ранній	3	Одеський 17
		середній	5	Ацтек
		пізній	7	Широколистий

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів щавлю кислого

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) – ознаки обстежують першого року вирощування рослин;

(b) – ознаки обстежують другого року вирощування рослин.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1**.** Рослина: положення листків розетки.

3 Пряме | 5 напіврозлоге | 7 горизонтальне

До 3–4. Розетковий листок: пластинка за довжиною (3); пластинка за шириною (4).

Спостереження і вимірювання листків розетки виконують на типових, повністю сформованих листках

До 5. Розетковий листок: форма пластинки (за виключенням базальних часток).

1	2	3
Вузькоеліптична	помірно еліптична	широкоеліптична

До 6. Розетковий листок: форма верхівки.

1	2	3
Гостра	тупа	округла

До 7. Розетковий листок: форма основи.

1	2	3	4	5
Зрізана	серцеподібна	стрілоподібна	стрілоподібна з лопатями, що розходяться	вухоподібна

До 8. Розетковий листок: черешок за довжиною.

До 10. Рослина: за висотою.

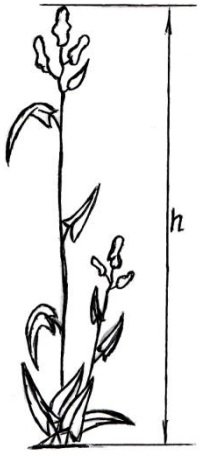

До 11. Стебло: форма поперечного перерізу.

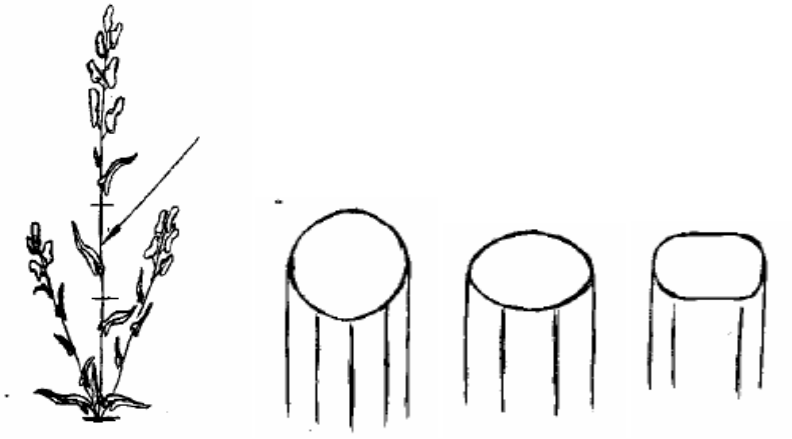

1 Округла | 2 еліптична | 3 овальна

До 13. Стебло: кількість міжвузлів.

Цю ознаку обстежують на стеблі під час повного цвітіння волоті.

Мінімальна кількість міжвузлів – два (оцінюється балом 1).

До 14. Стебло: антоціанове забарвлення.

Обстежують середню третину стебла.

До 15. Стебловий листок: пластинка за довжиною (b).
До 16. Стебловий листок: пластинка за шириною (a).
До 17. Стебловий листок: відношення довжина/ширнина пластинки.
До 18. Стебловий листок: черешок за довжиною (c).

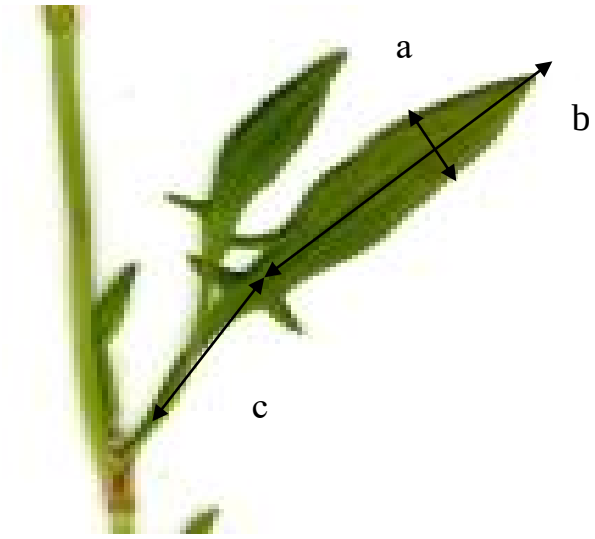

Ці ознаки слід обстежувати на цілком розвинених листках у середній частині головного стебла.

До 19. Час повного цвітіння.

Ознаку визначають, коли 75% квіток розкрито.

До 20. Волоть: за довжиною.

3
Коротка

5
середня

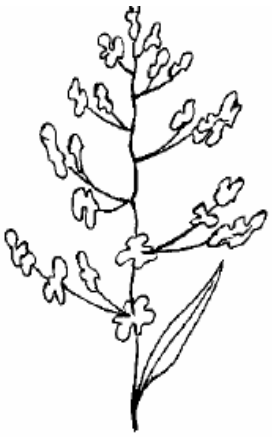

7
довга

До 22. Час достигання насіння.

Ознаку визначають, коли 75% волотей досягли свого кінцевого забарвлення.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Garden Sorrel (*Rumex acetosa* L.) (TG/268/1, UPOV) // Geneva. 2011-10-20. – 26 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg268.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {4}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Rumex acetosa* L.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Щавель кислий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження сорту

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Сорти отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) сорт(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський сорт)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {4}	

4.2 Метод розмноження сорту
(інформація стосовно методу розмноження сорту)

4.2.1 Сорти, що розмножуються насінням
(a) Самозапильний [ ]

(b) Перехреснозапильний
(i) популяційні [ ]
(ii) синтетичні сорти [ ]

(c) Гібрид [ ]

(d) Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2.2 Вегетативне розмноження [ ]

4.2.3 Інше [ ]
(зазначте деталі)

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (1)	Рослина: положення листків розетки	пряме	Ацтек	3 [ ]
		напіврозлоге	Широколистий	5 [ ]
		горизонтальне	Одеський 17	7 [ ]
5.2 (3)	Розетковий листок: пластинка за довжиною	дуже коротка		1 [ ]
		від дуже короткої до короткої		2 [ ]
		коротка	Одеський 17	3 [ ]
		від короткої до середньої		4 [ ]
		середня	Широколистий	5 [ ]
		від середньої до довгої		6 [ ]
		довга	Ацтек	7 [ ]
		від довгої до дуже довгої		8 [ ]
		дуже довга		9 [ ]
5.3 (10)	Рослина: за висотою	дуже низька		1 [ ]
		від дуже низької до низької		2 [ ]
		низька	Одеський 17	3 [ ]
		від низької до середньої		4 [ ]
		середня	Широколистий	5 [ ]
		від середньої до високої		6 [ ]
		висока	Ацтек	7 [ ]
		від високої до дуже високої		8 [ ]
		дуже висока		9 [ ]
5.4. (19)	Час повного цвітіння	дуже ранній		1 [ ]
		від дуже раннього до раннього		2 [ ]
		ранній	Одеський 17	3 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {4}		
Ознаки і ступені їх виявлення		Сорти-еталони	Коди
	від раннього до середнього		4 [ ]
	середній	Ацтек	5 [ ]
	від середнього до пізнього		6 [ ]
	пізній	Широколистий	7 [ ]
	від пізнього до дуже пізнього		8 [ ]
	дуже пізній		9 [ ]
5.5 (21) Волоть: забарвлення	зеленувато-рожеве	Ацтек	1 [ ]
	коричнево-рожеве	Одеський 17	2 [ ]
	коричневе	Широколистий	3 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до вашого сорту-кандидата	Ознаки(а), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{4} з {4}	

9. Інформація щодо рослинного матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічного оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, різні кореневі підщепи, молоді паростки різних фаз розвитку рослини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів).

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

ГРИБИ

УДК 635.8

Код UPOV: PLEUR_OST
PLEUR_ERY
PLEUR_PUL

Методика

проведення експертизи штамів гливи (*Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm., *Pleurotus eryngii* (DC.) Quél., *Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх штамів видів *Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm., *Pleurotus eryngii* (DC.) Quél., *Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.

2. Необхідний вихідний матеріал – міцелій, чиста культура

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається матеріал для експертизи штаму.

2.2 Матеріал постачається у вигляді міцелію або в чистій культурі на відповідному поживному середовищі. Мінімальна кількість матеріалу має становити:

а) 2 літри міцелію;

б) 5 пробірок з чистою культурою.

2.3 Чисті культури вирощують на косому картопляно-декстрозному агарі (КДА) або солодово-пептонному агарі. Пробірки мають бути закорковані ватними корками або в пластикових чашках без доступу повітря. Культури мають бути свіжими, тобто не зберігатись за низьких температур більше двох тижнів.

2.4 Матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли вирощування. Вегетаційним циклом вирощування вважається час від інокуляції субстрату міцелієм до кінця першої хвилі плодоношення.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять в одному закладі експертизи.

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток плодових тіл, і достатнє виявлення характерних ознак штаму. Оптимальну стадію розвитку плодових тіл для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи***. Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення плодових тіл або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 90 плодових тіл, які розділені на три повторення. Обстежується лише перша хвиля плодоношення.

Використано документ UPOV TG/291/1, 2013.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні–QL, кількісні–QN, псевдоякісні–PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи плодових тіл або частин плодових тіл (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених плодових тіл або частин плодових тіл, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи плодових тіл;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених плодових тіл або частин плодових тіл.

3.6 ***Кількість плодових тіл / або їхніх частин***. Експертизі підлягає щонайменше 90 плодових тіл. Усі вимірювання варто здійснювати на вказаній кількості плодових тіл.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу штаму і використовується для формування групи подібних штамів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Штамп відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого штаму, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого циклу. Якщо штам-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити штам-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно порівняти в досліді в наступному циклі.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Штам вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження, він залишається достатньо подібним за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 90 плодових тіл допускаються три нетипових.

4.2.1 Нетипові плодові тіла позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність штаму.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Штам вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Якщо штам є однорідним, він може вважатися стабільним.

5. Групування штамів для експертизи на відмінність

Штами групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного штаму. Для групування штамів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не

варіюють або дуже слабко варіюють у межах штаму. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Ніжка: форма поздовжнього розрізу (ознака 3);
- Шапинка: вигин верхньої поверхні в поздовжньому розрізі (ознака 7);
- Шапинка: забарвлення (ознака 8);
- Плодове тіло: зрощення у групи (ознака 12).

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

Умовні позначення для видів *Pleurotus*

Вид	**Умовні позначення в Таблиці ознак**
P. ostreatus	*o*
P. eryngii	*e*
P. pulmonarius	*p*

7. Таблиця ознак штамів гливи

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Штами-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (+) QN	Ніжка: за довжиною VG/MS (a)	коротка	3	Nonggi 2-1ho (o)
		середня	5	Chunchu2ho (o), Helios (o), HOKUTO PLE-2go (e)
		довга	7	Hwasung 2ho (o), KX-EG070 (e)
2. (+) QN	Ніжка: діаметр VG/MS (a)	малий	3	Chunchu2ho (o)
		середній	5	Fotios (o), HK 35 (o), HOKUTO PLE-2go (e), Suhan (o)
		великий	7	Aeryni (e), KX-EG070 (e)
3. (*) (+) PQ	Ніжка: форма поздовжнього розрізу VG (a)	булавоподібна	1	Aeryni (e), HOKUTO PLE-2go (e), KX-EG070 (e)
		циліндрична	2	Chunchu2ho (o), Helios (o)
		горщикоподібна	3	Maehyang (e)
		конічна до основи	4	Mongblang (e)
4. (+) QN	Шапинка: за висотою VG/MS (a)	низька	3	Helios (o), HK 35 (o)
		середня	5	HOKUTO PLE-2go (e)
		висока	7	Chunchu 2ho (o), KX-EG079 (e), Suhan (o)
5. (+) QN	Шапинка: діаметр VG/MS (a)	малий	3	Goni (o), Helios (o)
		середній	5	HOKUTO PLE-2go (e), HK 35 (o), Suhan (o)
		великий	7	Fotios (o), KX-EG079 (e), Nonggi 2-1ho (o)
6. QN	Шапинка: співвідношення висота/діаметр VG/MS	мале	3	Goni (o)
		середнє	5	Suhan (o)
		велике	7	Chunchu 2ho (o), Ikaros (o)
7. (*) (+) QN	Шапинка: вигин верхньої поверхні в поздовжньому розрізі VG (a)	сильно опуклий	1	Nonggi 1ho (o)
		слабко опуклий	2	Aeryni (e), KX-EG079 (e)
		увігнутий	3	Chunchu 2ho (o), Suhan (o)

1	2	3	4	5
8 (*) PQ	Шапинка: забарвлення VG (a)	біле	1	Goni (o)
		коричневе	2	HOKUTO PLE-2go (e), Yeoreumneutari 1ho (p), 3014 (p)
		темно-коричневе	3	Hosan (p)
		сіре	4	Chunchu 2ho (o), Fotios (o), Helios (o), HK 35 (o), Ikaros (o), KX-EG070 (e)
		темно-сіре	5	Manchuri (o), Nonggi 2-1ho (o)
9 (+) QN	Шапинка: прикріплення до ніжки VG (a)	центральне	1	HK 35 (o), HOKUTO PLE-2go (e)
		зміщене від центру	2	Suhan (o), KX-EG070 (e)
		сильно зміщене від центру	3	Yeoreumneutari 1ho (p)
10 (+) QN	Шапинка: за товщиною VG/MS (a)	тонка	3	Chunchu 2ho (o), Helios (o), KX-EG1001 (e)
		середня	5	
		товста	7	Aeryni (e), HOKUTO PLE-2go (e)
11 (+) QN	Кількість базидіоспор VG	відсутні або дуже мала	1	Spoppo (o)
		середня	2	KX-EG070 (e), Suhan (o)
		велика	3	HK 35 (o), Yeoreumneutri 1ho (p), 3014 (p)
12. (*) (+) QL	Плодове тіло: зрощення в групу VG	відсутнє	1	KX-EG070 (e), Yeoreumneutari1ho (p) HK 35 (o),
		наявне	9	KX-EG1001 (e), Suhan (o)
13. QN	Плодове тіло: період від інокуляції субстрату міцелієм до першого збирання врожаю MG	короткий	3	Helios (o), Sambok (p)
		середній	5	Chunchu2ho (o), Ikaros (o), KX-EG079 (e)
		тривалий	7	KX-EG070 (e), Wonhyeong-neutari#3 (o)

8. Пояснення до Таблиці ознак штамів гливи

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Усі ознаки ніжки і шапинки обстежують за повного їхнього розвитку до знебарвлення чи старіння.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Ніжка: за довжиною.
До 2. Ніжка: діаметр.
До 4. Шапинка: за висотою.
До 5. Шапинка: діаметр.
До 10. Шапинка: за товщиною.

Для вище вказаних ознак плодові тіла обстежують в період збору урожаю, у поздовжньому розрізі наступним чином:

Приклад 1
Поздовжній розріз

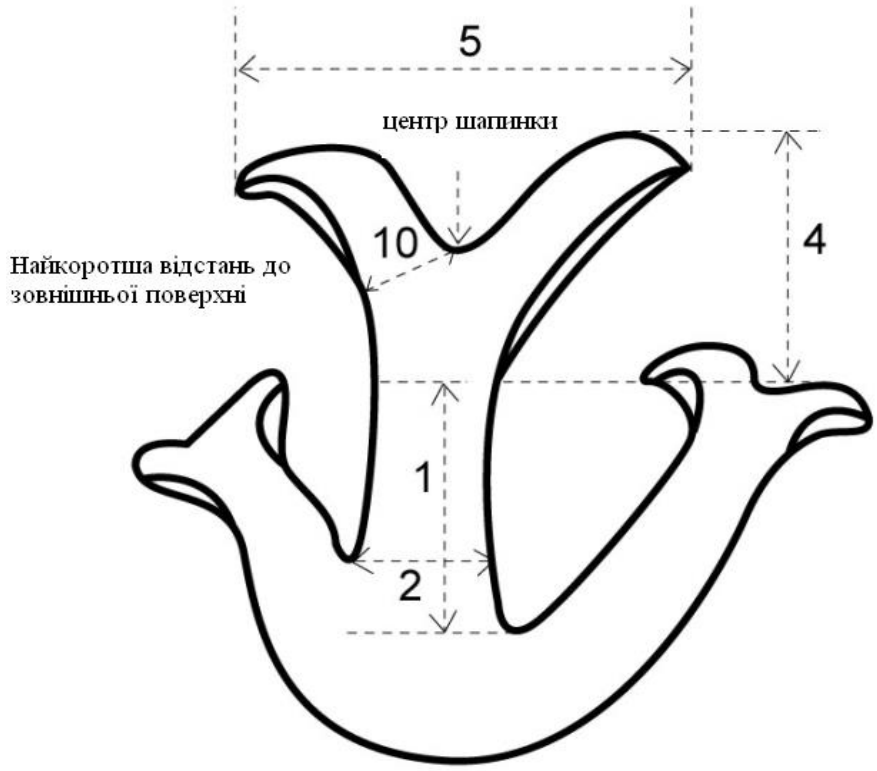

1: Ніжка: за довжиною
2: Ніжка: діаметр
4: Шапинка: за висотою
5: Шапинка: діаметр
10: Шапинка: за товщиною

Приклад 2
Поздовжній розріз

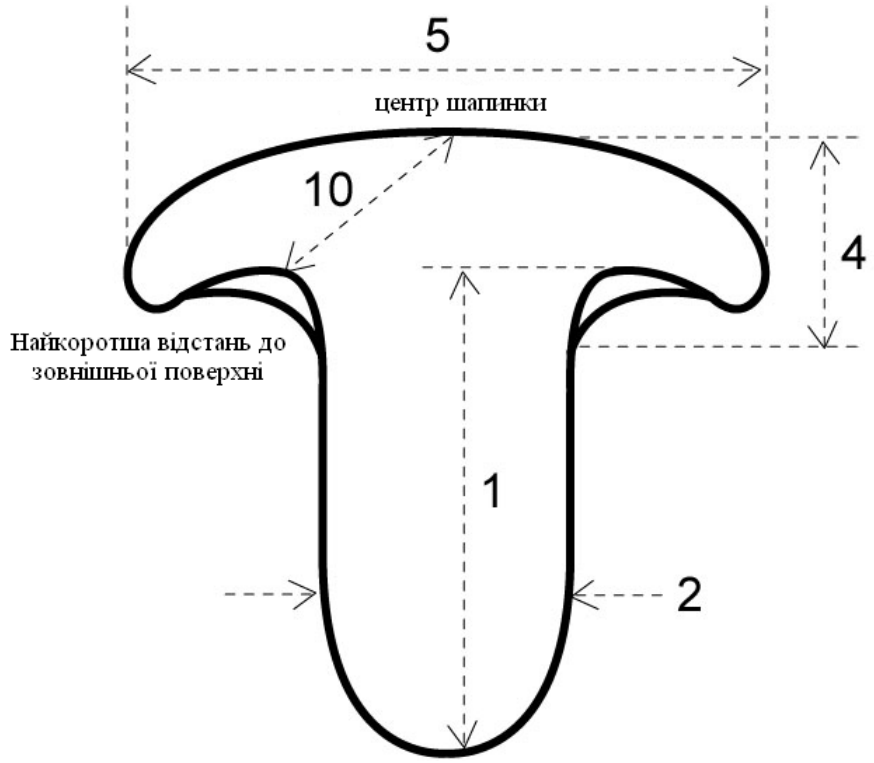

1: Ніжка: за довжиною
2: Ніжка: діаметр
4: Шапинка: за висотою
5: Шапинка: діаметр
10: Шапинка: за товщиною

Приклад 3
Поздовжній розріз

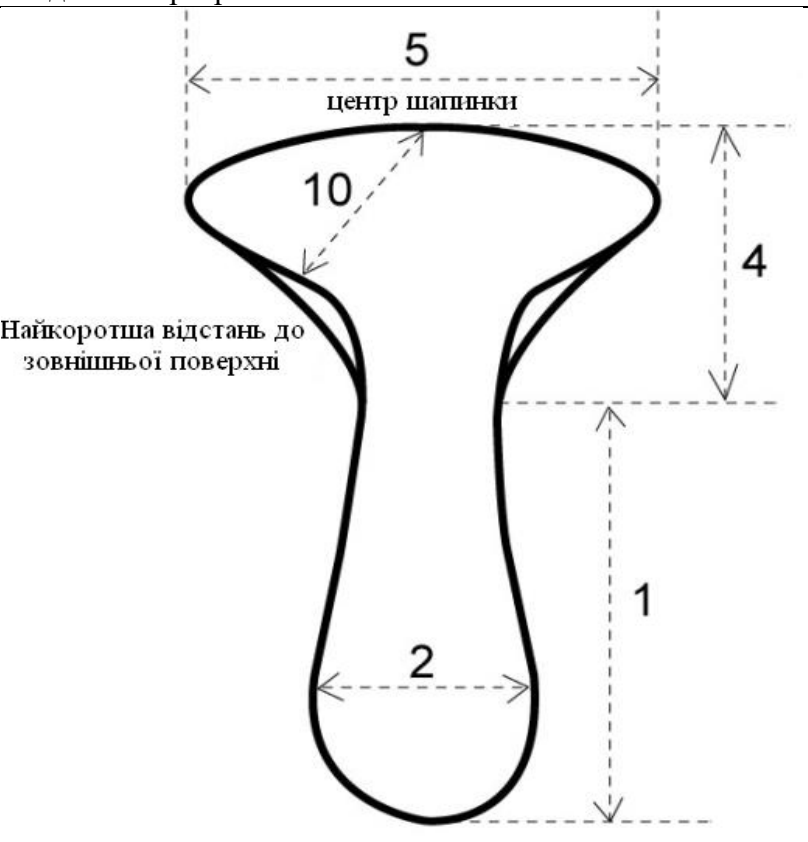

1: Ніжка: за довжиною
2: Ніжка: діаметр
4: Шапинка: за висотою
5: Шапинка: діаметр
10: Шапинка: за товщиною

Приклад 4

1: Ніжка: за довжиною
2: Ніжка: діаметр
4: Шапинка: за висотою
5: Шапинка: діаметр
10: Шапинка: за товщиною

До 3. Ніжка: форма поздовжнього розрізу.

1 Булавоподібна | 2 циліндрична | 3 горщикоподібна | 4 конічна до основи

До 7. Шапинка: вигин верхньої поверхні в поздовжньому розрізі.

1
Сильно опуклий

2
слабко опуклий

3
увігнутий

До 9. Шапинка: прикріплення до ніжки.

Визначають основний тип у середній частині групи.

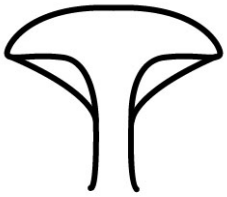

1
Центральне

2
зміщене від центру

3
сильно зміщене від центру

Прийнято прикріплення ніжки в центрі шапинки називати центральним. Якщо прикріплення на краю шапинки, то воно називається сильно зміщеним. Будь-яке прикріплення в проміжку між центром і краєм вважається помірно зміщеним.

До 11. Кількість базидіоспор.

Ознака визначається на молодому плодовому тілі, перш ніж воно розсіє базидіоспори. Зрізають частинку шапинки (одна шапинка на повторення) і поміщають в чашку Петрі при кімнатній температурі. Кількість базидіоспор оцінюють через добу.

До 12. Плодове тіло: зрощення в групу.

1
Відсутнє

9
наявне

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Oyster mushroom; King oyster mushroom; Lung oyster mushroom (*Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm.;*Pleurotus eryngii* (DC.) Quél.;*Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.) (TG/291/1, UPOV) // Geneva. 2013-03-20. – 21 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg291.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини		
1. Предмет Технічної анкети		
1.1.1 Ботанічна назва	*Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm.	[ ]
1.1.2 Загальноприйнята назва	**Глива звичайна**	
1.2.1 Ботанічна назва	*Pleurotus eryngii* (DC.) Quél.	[ ]
1.2.2 Загальноприйнята назва	**Глива степова**	
1.3.1 Ботанічна назва	*Pleurotus pulmonarius* (Fr.) Quél.	[ ]
1.3.2 Загальноприйнята назва	**Глива легенева**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження штаму

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Штами отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські сорти)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) штам(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський штам)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

4.2 Метод розмноження штаму
(інформація стосовно методу розмноження штаму)

5. Ознаки штаму мають бути позначені (номер у дужках відноситься до відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
5.1 (3)	Ніжка: форма поздовжнього розрізу	булавоподібна	Aeryni (e), HOKUTO PLE-2go (e),KX-EG070 (e)	1 [ ]
		циліндрична	Chunchu2ho (o), Helios (o)	2 [ ]
		горщикоподібна	Maehyang (e)	3 [ ]
		конічна	Mongblang (e)	4 [ ]
5.2 (7)	Шапинка: вигин верхньої поверхні в поздовжньому розрізі	сильно випуклий	Nonggi 1ho (o)	1 [ ]
		слабко випуклий	Aeryni (e), KX-EG079 (e)	2 [ ]
		увігнутий	Chunchu 2ho (o), Suhan (o)	3 [ ]
5.3 (8)	Шапинка: забарвлення VG	біле	Goni (o)	1 [ ]
		коричневе	HOKUTO PLE-2go (e), Yeoreumneutari 1ho (p), 3014 (p)	2 [ ]
		темно-коричневе	Hosan (p)	3 [ ]
		сіре	Chunchu 2ho (o), Fotios (o), Helios(o), HK 35 (o), Ikaros(o), KX-EG070 (e)	4 [ ]
		темно-сіре	Manchuri (o), Nonggi 2-1ho (o)	5 [ ]
5.4 (12)	Плодове тіло: зрощення в групу	відсутнє	KX-EG070 (e), Yeoreumneutari1ho (p)	1 [ ]
		наявне	HK 35 (o), KX-EG1001 (e), Suhan (o)	9 [ ]

6. Подібні штами та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш штам-кандидат відрізняється від штаму (чи штамів), які, з вашої точки зору, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) штаму(ів), подібного(их) до вашого штаму-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш штам-кандидат відрізняється від подібного(их) штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** штаму-кандидата

Коментарі:

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи штаму

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити штам, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування штаму або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Лінія аверсії

Так [ ] Ні [ ]

7.4 Оптимальна температура для розвитку примордіїв

7.5 Оптимальна температура для розвитку плодових тіл

7.6 Інша інформація

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує штам попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак штаму може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини тощо.

9.2 Вихідний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак штаму, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо вихідний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що вихідний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.82 Код UPOV: FLAMM_ VEL

Методика

проведення експертизи штамів опенька зимового (*Flammulina velutipes* (Curt.: Fr.) Sing.) на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх штамів виду *Flammulina velutipes* (Curt.: Fr.) Sing.

2. Необхідний вихідний матеріал

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається матеріал для експертизи штаму.

2.2 Мінімальна кількість матеріалу має становити:

а) міцелій у двох пробірках на пшеничному або картопляно-глюкозному агаризованому середовищі;

б) посівний міцелій на субстраті (тирса або відрізки листяних порід дерев, пеньки тополі, верби, клену тощо) у двох скляних банках чи іншій тарі;

в) 40 типових плодових тіл на стадії збиральної стиглості.

г) 40 типових плодових тіл на стадії біологічної стиглості.

2.3 Матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи***. Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли вирощування. Вегетаційним циклом вирощування вважається час від інокуляції субстрату міцелієм до кінця першої хвилі плодоношення.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять в одному закладі експертизи.

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток гриба, виявлення характерних ознак штаму в лабораторних умовах (ознаки 1–8) і на стаціонарному місці вирощування міцелію до утворення спор. Оптимальну стадію розвитку для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак.

3.4 ***План експертизи*** передбачає закладання дослідів протягом одного повного циклу розвитку за одним типом ділянки А (суцільна сівба міцелію на субстраті). Кількість плодових тіл для обстеження якісних ознак має бути не менше 40, а для визначення кількісних ознак експертизу проводять на 20 попередньо визначених грибах або їхніх частинах.

Дослід проводять у трикратній повторності (три чашки Петрі, три ємкості із субстратом або три ділянки по 1 м^2.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак штаму здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип

Методику підготували: Андрющенко А. В., Кривицький К. М,. к-ти б.н., Лещук Н. В., к. с.-г. н., Мамайсур В. В., м.н.с., УІЕСР; Хареба О. В., н. с. Інституту овочівництва і баштанництва НААН, 2010. Склад штамів-еталонів рекомендовано Бабаянц О. В., заст. директора по науці, СГІ.

виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6. ***Кількість плодових тіл / або їхніх частин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 плодових тіл.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості об'єктів:

MG: разове вимірювання 40 плодових тіл або частин 40 плодових тіл;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 плодових тіл або частин 20 плодових тіл;

VG: візуальна разова оцінка 40 плодових тіл;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 плодових тіл або частин 20 плодових тіл.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Штам відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого штаму, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого циклу. Якщо штам-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих штамів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити штам-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного циклу порівняти в досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Штам вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей розмноження він залишається достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 плодових тіл допускаються два нетипові.

4.2.1 Нетипові гриби (штами) позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність штаму.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Штам вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли штам однорідний, він може вважатись стабільним.

5. Групування штамів для експертизи на відмінність

Штами групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного штаму. Для групування штамів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах штаму. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування штамів рекомендовано використовувати такі морфологічні ознаки:

- Шапинка: форма на початку розвитку (ознака 2);
- Шапинка: смугастість краю (ознака 6);
- Пластинки: приєднання до ніжки (ознака 14);
- М’якоть: забарвлення (ознака 17).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із штамами-кандидатами необхідно висівати штами-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак штамів опенька зимового

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Штами-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Шапинка: діаметр MS 2	малий	3	Fv5od
		середній	5	Fv34od
		великий	7	Fv3od
2. (*) (+) PQ	Шапинка: форма на початку розвитку (росту) VS 1	напівокругла	1	Fv5od
		округло-розпростерта	2	Fv3od Fv34od
		подушкоподібна	3	
3. QL	Шапинка: шерехатість поверхні VS 1, 2	відсутня	1	Fv5od
		наявна	9	Fv3od
4. QN	Шапинка: слизовість поверхні VS 2	слабка	3	Fv3od
		помірна	5	Fv5od
		сильна	7	Fv34od
5. (*) PQ	Шапинка: забарвлення VS 2	медово-жовте	1	Fv34od
		іржаво-жовте	2	Fv5od
		жовто-коричневе	3	Fv3od
6. (*) QL	Шапинка: смугастість краю VS 2–3	відсутня	1	Fv3od
		наявна	9	
7. QN	Шапинка: блиск за підсихання VS 3	слабкий	3	Fv34od
		помірний	5	Fv3od
		сильний	7	Fv5od
8. QL	Шапинка: потемніння до центру VS 2	відсутнє	1	Fv3od
		наявне	9	
9. (+) QN	Ніжка: за висотою MS 2	низька	3	Fv5od
		середня	5	Fv34od
		висока	7	Fv3od
10. QN	Ніжка: за товщиною MS 2	тонка	3	Fv34od
		середня	5	Fv3od
		товста	7	Fv5od
11. PQ	Ніжка: забарвлення верхньої частини VS 2	жовтувате	1	Fv3od
		брудно-жовте	2	Fv34od
12. PQ	Ніжка: забарвлення нижньої частини VS 2	коричневе	1	
		чорно-буре	2	Fv3od
13. (+) QN	Пластинки: за шириною MS 2	вузькі	3	
		середні	5	Fv3od
		широкі	7	

1	2	3	4	5
14. (*) QL	Пластинки: приєднання до ніжки VS 2	вільні	1	Fv5od
		слабко приростілі	2	Fv3od
15. PQ	Пластинки: забарвлення VS 2	жовтувате	1	Fv3od
		жовто-палеве	2	Fv34od
16. (*) QL	Пластинки: зубчастість краю VS 2	відсутня	1	Fv5od
		наявна	9	Fv3od
17. (*) PQ	М’якоть: забарвлення VS 2	кремово-біле	1	Fv34od
		кремове	2	Fv5od
		жовтувате	3	Fv3od
18. PQ	Спори: забарвлення VS 3	кремово-біле	1	Fv3od
		кремове	2	
19. (*) (+) QN	Плодове тіло: кількість у колонії MG 2	мала	3	
		середня	5	Fv5od
		велика	7	Fv3od
20. (+) QN	Плодове тіло: аромат VS 2	слабкий	3	
		помірний	5	
		сильний	7	Fv3od

8. Пояснення до Таблиці ознак штамів опенька зимового

Коди фаз росту й розвитку гриба, в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку гриба
1	вегетативний міцелій
2	збиральна стиглість плодових тіл
3	біологічна стиглість плодових тіл

До 1. Шапинка: діаметр, см.

Малий – до 4, середній – 4–8, великий – понад 8.

До 2. Шапинка: форма на початку розвитку (росту).

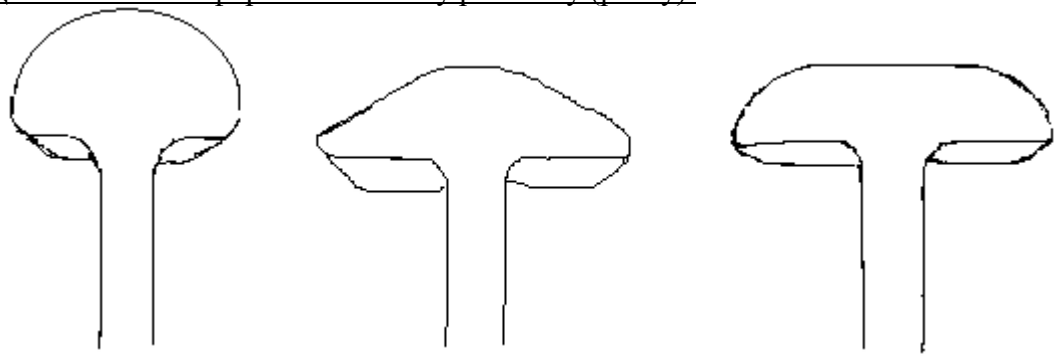

1 Напівокругла

2 округло-розпростерта

3 подушкоподібна

До 9. Ніжка: за висотою, см.

Низька – до 5, середня – 5–8, висока – понад 8.

До 13. Пластинки: за шириною, мм.

Вузькі – до 7, середні – 7–10, широкі – понад 10.

До 19. Плодове тіло: кількість у колонії, шт.

Мала – до 20, середня– 20–35, велика – понад 35.

До 20. Плодове тіло: аромат.

Аромат визначають органолептично на поздовжньому розрізі плодового тіла.

9. Література

1. Вассер, С. П. Съедобные и ядовитые грибы Карпат. / С. П. Вассер. – Ужгород: Карпаты, 1990. – С. 14, 148.

2. Методика проведення експертизи сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність (ВОС). № 1. Ч. 3. – К.: Алефа, 2007. – С. 139 – 146.

3. Семенов А. И. О грибах и грибниках. / А. И. Семенов. – Симферополь: Таврия, 1990. – С. 82.

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Flammulina valutipes* (Curt.: Fr.) Sing.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Опеньок зимовий**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

[#]4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження штаму

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Штами отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські штами)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) штам(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський штам)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження штаму
(інформація стосовно методу розмноження штаму)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки штаму мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
5.1 (2)	Шапинка: форма на початку розвитку	напівокругла	Fv5od	1 [ ]
		округло-розпростерта	Fv3od	2 [ ]
		подушкоподібна	Fv34od	3 [ ]
5.2 (6)	Шапинка: смугастість краю	відсутня	Fv3od	1 [ ]
		наявна		9 [ ]
5.3 (14)	Пластинки: приєднання до ніжки	вільні	Fv5od	1 [ ]
		слабко приростілі	Fv3od	2 [ ]
5.4 (17)	М'якоть: забарвлення	кремово-біле	Fv34od	1 [ ]
		кремове	Fv5od	2 [ ]
		жовтувате	Fv3od	3 [ ]

6. Подібні штами та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш штам-кандидат відрізняється від штаму (чи штамів), які,на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) штаму(ів), подібного(их) до вашого штаму-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш штам-кандидат відрізняється від подібного(их) штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** штаму-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи штаму

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування штаму або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує штам попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

9. Інформація щодо матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак штаму може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини тощо.

9.2 Рослинний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак сорту, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.82 Код UPOV: ARMIL_MEL

Методика

проведення експертизи штамів опенька осіннього справжнього
(*Armillaria mellea* (Vahl. ex Fr.) Kumm)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх штамів *Armillaria mellea* (Vahl. ex Fr.) Kumm.

2. Необхідний садивний матеріал

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається матеріал для експертизи штаму.

2.2 Мінімальна кількість вихідного матеріалу має становити:

а) міцелій у двох пробірках на пшеничному або картопляно-глюкозному агаризованому середовищі;

б) посівний міцелій на субстраті (соняшникове лушпиння, тирса листяних порід дерев)у двох скляних банках чи іншій тарі;

в) 40 типових плодових тіл на стадії збиральної стиглості.

г) 40 типових плодових тіл на стадії біологічної стиглості.

2.3 Матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати два незалежні цикли вирощування. Вегетаційним циклом вважається час від інокуляції субстрату міцелієм до кінця першої хвилі плодоношення.

3.2 ***Місце експертизи.*** Експертизу проводять в одному закладі експертизи.

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток гриба, виявлення ознак штаму в лабораторних умовах (ознаки 1–8) і на стаціонарному місці вирощування міцелію до утворення спор. Оптимальну стадію розвитку для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи*** передбачає закладання дослідів протягом одного повного циклу розвитку (18–25 діб) за одним типом ділянки А (суцільний посів міцелію на субстраті). Кількість плодових тіл для обстеження якісних ознак має бути не менше 40, а для визначення кількісних ознак експертизу проводять на 20 попередньо визначених грибах або їхніх частинах.

Дослід проводять у трикратній повторності (три чашки Петрі, три ємкості із субстратом або три ділянки по 1 м^2.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак штаму здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Методику підготували: Лещук Н. В., к. с..-г. н., Кривицький К. М,. к.б.н.,
Хороняк Т. В. м.н.с., УІЕСР, 2009.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказується в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість плодових тіл / або їхніх частин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 плодових тіл.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості об'єктів:

MG: разове вимірювання 40 плодових тіл або частин 40 плодових тіл;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 плодових тіл або частин 20 плодових тіл;

VG: візуальна разова оцінка 40 плодових тіл;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 плодових тіл або частин 20 плодових тіл.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Штам відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого штаму, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого циклу. Якщо штам-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих штамів методом порівняння їхніх Описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити штам-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного циклу порівняти в досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Штам вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей розмноження, він залишається достатньо подібним за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 плодових тіл допускаються два нетипові.

4.2.1 Нетипові гриби (штами) позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність штаму.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Штам вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли штам однорідний, він може вважатись стабільним.

5. Групування штамів для експертизи на відмінність

Штами групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного штаму. Для групування штамів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах штаму. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування рекомендовано використовувати такі ознаки:

- Ніжка: форма (ознака 6);
- Шапинка: форма (ознака 9);
- Шапинка: забарвлення (ознака 12).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із штамами-кандидатами рекомендовано висівати штамами-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак штамів опенька осіннього справжнього

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Штами-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. QN	Плодове тіло: кількість у колонії MG, 2	мала середня велика	3 5 7	
2. QN	Плодове тіло: діаметр MS, 2	малий середній великий	3 5 7	
3. PQ	Ніжка: забарвлення VS, 2–3	медово-жовте жовто-коричневе коричнювато-бурувате	1 2 3	
4. (+) QN	Ніжка: за довжиною MS, 2–3	коротка середня довга	3 5 7	
5. (+) QN	Ніжка: діаметр MS, 2–3	малий середній великий	3 5 7	
6. (*) (+) PQ	Ніжка: форма VS, 2–3	циліндрична звужена донизу розширена донизу	1 2 3	
7. QL	Ніжка: розширення до основи VS, 2–3	відсутнє наявне	1 9	
8. PQ	Ніжка: забарвлення кільця VS, 2–3	біле жовтувате	1 2	
9. (*) (+) PQ	Шапинка: форма VS, 2–3	увігнута випукла плоска з горбиком	1 2 3 4	
10. (*) PQ	Шапинка: форма краю VS, 2–3	опущена плоска піднята	1 2 3	
11. QL	Шапинка: хвилястість краю VS, 2–3	відсутня наявна	1 9	
12. (*) PQ	Шапинка: забарвлення VS, 2–3	буро-жовте жовто-сіро-коричнювате рудувато-коричнювате	1 2 3	
13. QL	Шапинка: крапчастість VS, 2–3	відсутня наявна	1 9	
14. (+) QN	Шапинка: край за товщиною MS, 2–3	тонкий середній товстий	3 5 7	

1	2	3	4	5
15. QL	Шапинка: структура поверхні VS, 2–3	гладенька луската	1 2	
16. QN	Шапинка: розмір MS, 2–3	малий середній великий	3 5 7	
17. QL	Шапинка: плівковість VG, 2–3	відсутня наявна	1 9	
18. PQ	Пластинки: забарвлення VS, 2–3	біле світло-кремове рожевувато-кремове червонувато-коричнюватe	1 2 3 4	
19. QL	Пластинки: зростання з ніжкою VS, 2–3	відсутнє наявне	1 9	

8. Пояснення до Таблиці ознак штамів опенька осіннього справжнього

Коди фаз росту й розвитку гриба, в які рекомендовано робити обстеження

Коди	Назви фаз росту й розвитку
1	вегетативний міцелій
2	збиральна стиглість плодових тіл
3	біологічна стиглість плодових тіл

До 4. Ніжка: за довжиною, см.

Коротка – 5–10; середня – 11–15; довга – 16–20.

До 5. Ніжка: діаметр, см.

Малий – 0,5–1; середній – 1,1–2; великий – понад 2.

До 6. Ніжка: форма.

1 Циліндрична

2 звужена донизу

3 розширена донизу

До 9. Шапинка: форма.

1
Увігнута

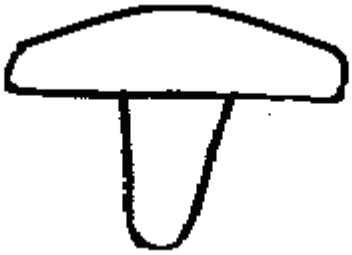

2
випукла

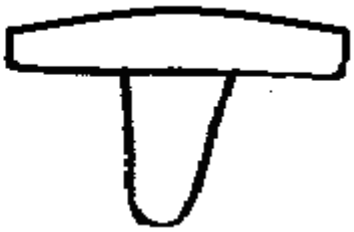

3
плоска

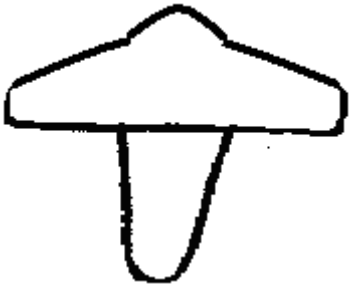

4
з горбиком

До 14. Шапинка: край за товщиною, см.

Тонкий – 1, середній – 2, товстий – понад 2.

9. Література

1. Афанасьєв Е. М. Справочник грибника**.** / Е. М. Афанасьєв. **–** Харьков, 2007. 255 с.

2. Грибы. Большая энциклопедия. / Наталя Ярошенко. – Ридерз дайджест, 368 с.

3. Вассер, С. П. Съедобные и ядовитые грибы Карпат. / С. П. Вассер. – Ужгород, 1990. – 205 с.4.

4. Дудка, І. О. Гриби в природі та житті людини. / І. О. Дудка, С. П. Вассер. – К.: «Наукова думка», 1980. – 168 с.

5. uk.wikipedia.org/Опеньок_осінній_справжній.

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Armillaria mellea* (Vahl. ex Fr.) Kumm	
1.2 Загальноприйнята назва	**Опеньок осінній справжній**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження штаму

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Штами отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські штами)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) штам(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський штам)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження штаму
(інформація стосовно методу розмноження штаму)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки штаму мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
5.1 (6)	Ніжка: форма	циліндрична звужена донизу розширена донизу		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.2 (9)	Шапинка: форма	увігнута випукла плоска з горбиком		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ]
5.3 (12)	Шапинка: забарвлення	буро-жовте жовто-сіро-коричнюватe рудувато-коричнюватe		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]

6. Подібні штами та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як ваш штам-кандидат відрізняється від штаму (чи штамів), які,на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) штаму(ів), подібного(их) до вашого штаму-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш штам-кандидат відрізняється від подібного(их) штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** штаму-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи штаму

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування штаму або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує штам попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

9. Інформація щодо матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак штаму може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічного оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини тощо.

9.2 Піддослідний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак штаму, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи відомо Вам, що рослинний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 635.82 Код UPOV: AGARI_

Методика
проведення експертизи штамів печериці (*Agaricus* L.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх штамів *Agaricus* L.

2. Необхідний вихідний матеріал

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається матеріал для експертизи штаму.

2.2 Матеріал постачається у вигляді міцелію або в чистій культурі на відповідному поживному середовищі.

(a) Міцелій повинен бути такої якості, що забезпечує виявлення відповідних ознак сорту. Частково зернистість міцелію має бути видно неозброєним оком, зернистість не повинна бути колонізованою до такої міри, щоб зерна склеювалися. Міцелій має бути не старіше 3 місяців і збереженим за температури 2–4°C.

(b) Чисті культури вирощують на косому картопляно-декстрозному агарі (КДА) або солодово-пептонному агарі. Пробірки мають бути закорковані ватними корками або пластиковими ковпачками без доступу повітря. Культури мають бути свіжими, тобто зберігатись за низьких температур не більше двох тижнів.

Мінімальна кількість матеріалу має становити:

а) 1 літр міцелію;

б) 2 пробірки з чистою культурою.

2.3 Матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи.*** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли вирощування. Вегетаційним циклом вирощування вважається час від інокуляції субстрату міцелієм до кінця першої хвилі плодоношення.

3.2 ***Місце експертизи***. Експертизу проводять в одному закладі експертизи.

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток плодових тіл, і достатнє виявлення характерних ознак штаму. Відносна вологість повітря повинна бути 85–95%. Оптимальну стадію розвитку плодових тіл для оцінки кожної ознаки вказано цифрами (літерами) у другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення плодових тіл або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 120 плодових тіл, які розділені на шість повторень. Обстежується лише перша хвиля плодоношення.

Використано документ UPOV TG/259/1, 2010.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак штаму здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи плодових тіл або частин плодових тіл (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених плодових тіл або частин плодових тіл, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи плодових тіл;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених плодових тіл або частин плодових тіл.

3.6 ***Кількість плодових тіл / або їхніх частин***. Експертизі підлягає щонайменше 120 плодових тіл. Усі вимірювання варто здійснювати на вказаній кількості плодових тіл.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Штам відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого штаму, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого циклу. Якщо штам-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити штам-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно порівняти в досліді в наступному циклі.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Штам вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей розмноження, він залишається достатньо подібними за своїми основними ознаками, відзначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 120 плодових тіл допускаються три нетипові.

4.2.1 Нетипові гриби позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність штаму.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Штам вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Якщо штам є однорідним, він може вважатися стабільним.

5. Групування штамів для експертизи на відмінність

Штами групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного штаму. Для групування штамів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах штаму. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Для групування штамів використовують такі морфологічні ознаки:

- Ніжка: форма поздовжнього розрізу (ознака 4);
- Шапинка: форма поздовжнього розрізу (ознака 9);
- Шапинка: забарвлення (ознака 12);
- Базидіоспори: середня кількість утворення спор (ознака 15);
- Відкрита шапинка: форма центральної частини верхньої поверхні (ознака 19);
- Час першого дня збирання врожаю (ознака 20).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із штамами-кандидатами необхідно штами-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(d) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

7. Таблиця ознак штамів печериці

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Штами-еталони
1	2	3	4	5
1. (+) QN	Ніжка: за довжиною VG/MS (a), (d)	коротка	3	Horwitu, Le Lion C9
		середня	5	Broncoh, Sylvan A15, Sylvan 737
		довга	7	Somycel 53, Sylvan 512
2. (+) QN	Ніжка: діаметр VG/MS (a), (d)	малий	3	Somycel 91
		середній	5	Broncoh, Sylvan 512
		великий	7	Horronda, Horwitu, Le Lion C9, Sylvan A15, Sylvan 737
3. QN	Ніжка: співвідношення довжина / діаметр VG/MS (a)	мале	3	
		середнє	5	Le Lion C9, Sylvan A15, Sylvan 737
		велике	7	Broncoh
4. (*) (+) PQ	Ніжка: форма поздовжнього розрізу VG (a)	цибулиноподібна	1	
		прямокутна	2	Horronda, Horvensis, Sylvan A15, Sylvan 737
		трапецієподібна	3	Horwitu
5. (+) QN	Ніжка: відстань від основи до залишка покривного кільця VG (c), (d)	коротка	3	Le Lion C9
		середня	5	Broncoh, Horbita
		довга	7	Horvensis
6. (+) QN	Шапинка: за висотою VG/MS (a), (d)	низька	3	
		середня	5	Broncoh, Sylvan A15, Sylvan 737
		висока	7	Sylvan 512, Sylvan 608
7. (+) QN	Шапинка: діаметр VG/MS (a), (d)	малий	3	Commissaris Cremers
		середній	5	Broncoh, Sylvan 512
		великий	7	Horronda, Sylvan A15, Sylvan 737
8. (+) QN	Шапинка: співвідношення висота / діаметр VG (a)	мале	3	
		середнє	5	Broncoh, Sylvan 737
		велике	7	Sylvan 512
9. (*) (+) PQ	Шапинка: форма поздовжнього розрізу VG (a)	оберненояйцеподібна	1	
		округла	2	Sylvan 512
		плеската	3	Broncoh, Sylvan 737
10. (+) QN	Шапинка: за товщиною у поздовжньому розрізі VG/MS (a), (d)	тонка	3	
		середня	5	Broncoh, Horronda
		товста	7	Commissaris Cremers, Sylvan A15, Sylvan 737

1	2	3	4	5
11. (+) QN	Шапинка: утворення лусочок VG (a)	відсутнє або дуже слабке	1	Somycel 91, Royal 70, Royal 75
		слабке	3	Horronda, Le LionX13, Royal 24A, Sylvan 512
		помірне	5	Horwitu
		сильне	7	
		дуже сильне	9	
12. (*) PQ	Шапинка: забарвлення VG (a)	біле	1	Royal 75, Somycel 91, Sylvan A15, Sylvan 737, Sylvan 608
		жовтувато-біле	2	Horvensis
		сірувато-біле	3	Sylvan 512
		коричневе	4	B 81, Broncoh, Le Lion C9, Sylvan 856
13. (+) QN	Шапинка: зміна забарвлення маси після розтирання VG (a)	слабка	3	Broncoh
		помірна	5	Horbita, Sylvan A15, Sylvan 737, Sylvan 512
		сильна	7	
14. PQ	Гіменіальні пластинки: забарвлення під час зняття покривала VG (b)	оранжеве	1	Horvensis
		світло-коричневе	2	Horronda, Horwitu
		темно-коричневе	3	Broncoh
15. (*) (+) QN	Базидіоспори: середня кількість утворення спор MS (b)	дві	2	Broncoh, Horronda, Horwitu
		три	3	
		чотири	4	Horbita, Horvensis
16. (+) QN	Відкрита шапинка: діаметр VG/MS (c), (d)	малий	3	Le Lion X13, Royal 75
		середній	5	Royal 20A, Sylvan 512
		великий	7	Broncoh, Sylvan A15, Sylvan 737
17. (+) QN	Відкрита шапинка: за товщиною VG/MS (c), (d)	тонка	3	
		середня	5	Broncoh, Horwitu, Le Lion X13
		товста	7	Somycel 205, Sylvan A15, Sylvan 737
18. (*) QN	Відкрита шапинка: розривання країв VG (c)	відсутнє або слабке	1	Le Lion C9, Royal 26A
		середнє	2	Broncoh, Horwitu, Somycel 205
		сильне	3	Horronda
19. (*) (+) QN	Відкрита шапинка: форма центральної частини верхньої сторони VG, (c)	заокруглена	1	Sylvan 512
		плеската	2	Sylvan A15
		увігнута	3	Broncoh

1	2	3	4	5
20. (*) (+) QN	Час першого дня збирання врожаю MG	ранній	3	Euromycel 30
		середій	5	Le Lion C9
		пізній	7	
21. (+) QN	Час піку першої хвилі плодоношення MG	ранній	3	Euromycel 30
		середій	5	Le Lion C9
		пізній	7	

8. Пояснення до Таблиці ознак штамів печериці

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(a) Ніжка, шапинка: якщо не вказано інше, усі ознаки на ніжці та шапинці обстежують у 2 стадії розвитку, коли плодове тіло гриба повністю вкрите покривалом.

(b) Гіменіальні пластинки: якщо не вказано інше, усі ознаки обстежують у 3 стадії розвитку, коли на плодовому тілі гриба покривало розривається.

(c) Відкрита шапинка: якщо не вказано інше, усі ознаки обстежують у 5 стадії розвитку, коли шапинка плодового тіла гриба повністю відкрита та плеската.

(d) Загальні ілюстрації:

До 1 Ніжка: за довжиною.
До 2. Ніжка: діаметр.
До 6. Шапинка: за висотою.
До 7. Шапинка: діаметр.
До 10. Шапинка: за товщиною у поздовжньому розрізі.

Для цих ознак обстеження проводять у 2 стадії розвитку плодових тіл на поздовжньому розрізі.

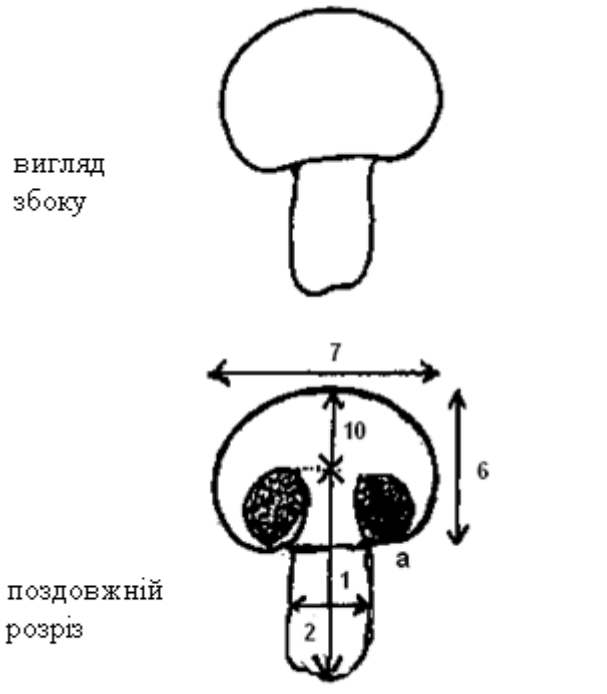

плодове тіло повністю вкрите покривалом

До 5. Ніжка: відстань від основи до залишка покривного кільця.
До 16. Відкрита шапинка: діаметр.
До 17. Відкрита шапинка: за товщиною.

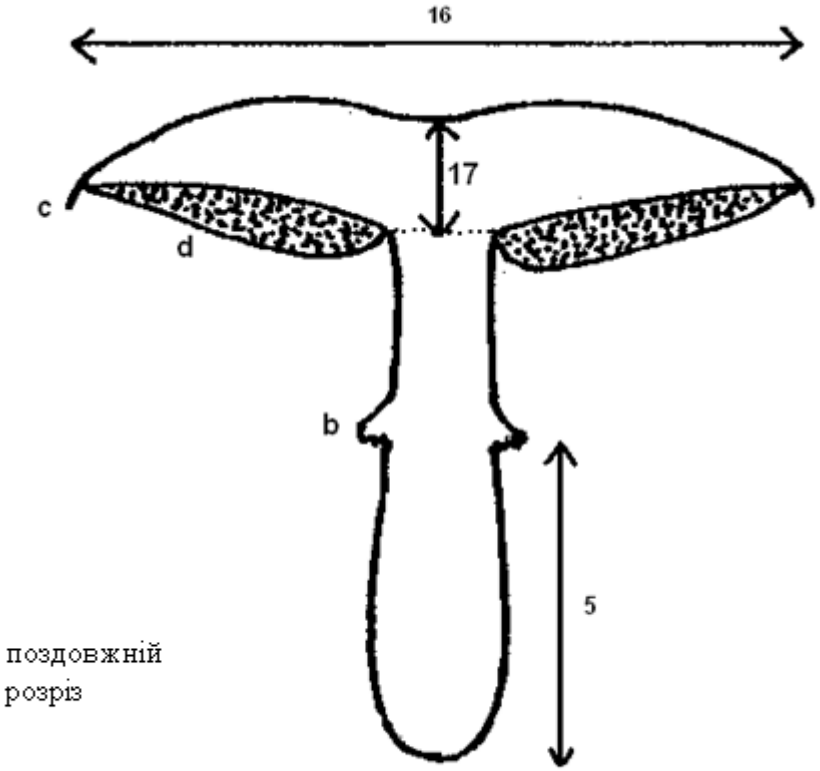

повністю розкрита і плеската шапинка

b: залишок покривного кільця
c: край шапинки
d: гіменіальні пластинки

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***
До 4. Ніжка: форма поздовжнього розрізу.

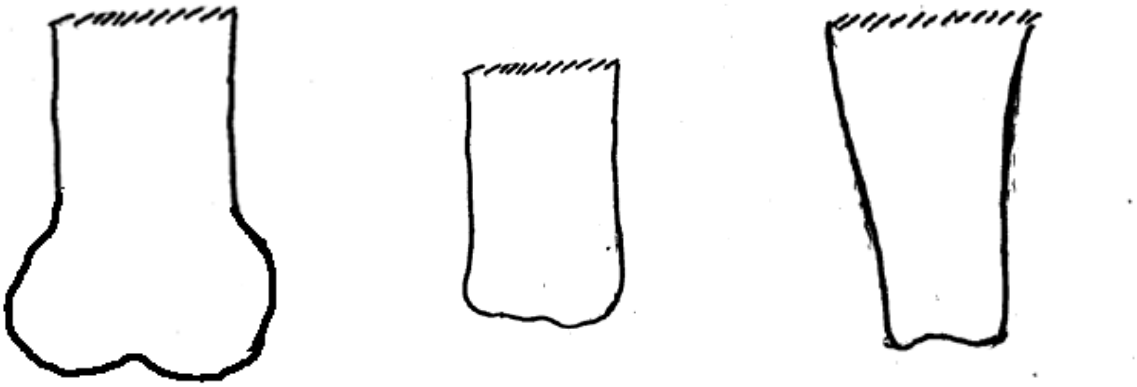

1	2	3
Цибулиноподібна	прямокутна	трапецієподібна

До 9. Шапинка: форма поздовжнього розрізу.

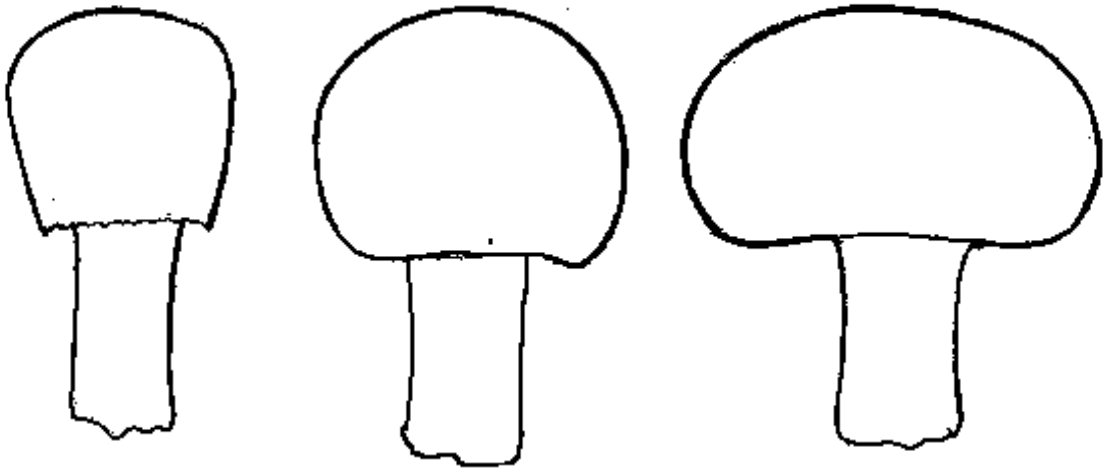

1	2	3
Оберненояйцеподібна	округла	плеската

До 11. Шапинка: утворення лусочок.

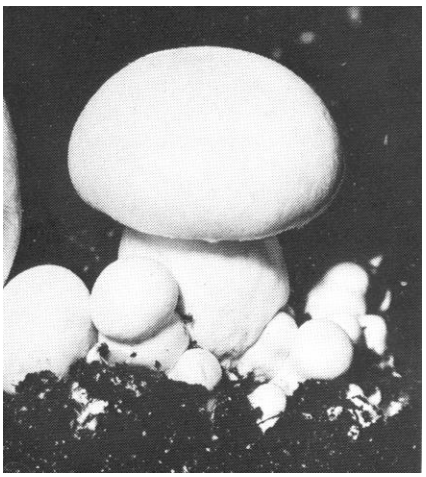

1	9
Відсутнє або дуже слабке	дуже сильне

До 13. Шапинка: зміна забарвлення маси після розтирання.

Зміну забарвлення маси обстежують до розривання покривала на плодовому тілі гриба через 10 хвилин після розтирання грибів.

До 15. Базидіоспори: середня кількість утворення спор.

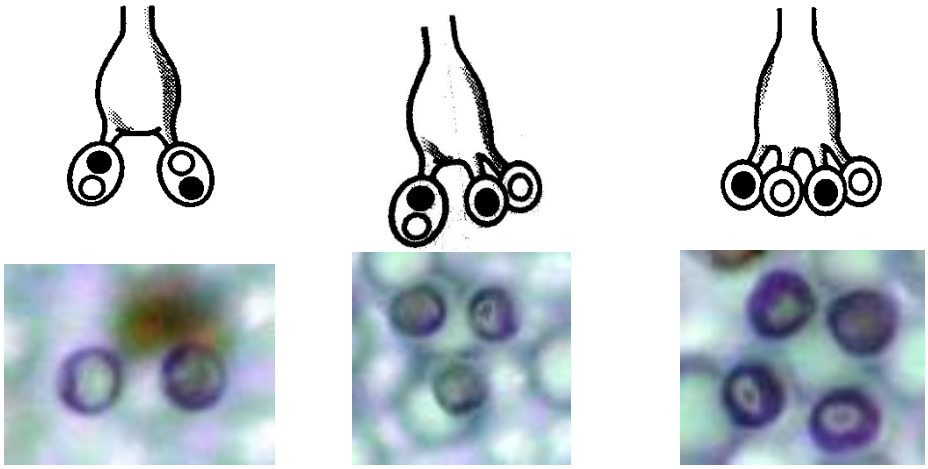

2
Два

3
три

4
чотири

Середня кількість спор на базидіоспорі (ASN) розраховується за такою формулою ASN=(300+TSC-BSC)/100, де BSC – відсоток біоспоричних зародкових мішечків базидій і TSC - відсоток тетраспоричних зародкових мішечків базидій. BSC і TSC засновані на розрахунках базидіоспрор на поверхні пластинок свіжого матеріалу розміщених на сухому предметному склі під світловим мікроскопом (х400). Сорти з кількістю двох спор мають значення ASN менше 2,5. У сортів з трьома спорами значення ASN коливається між 2,5 і 3,5. Сорти з кількістю 4 спор мають значення ASN більше 3,5.

До 19. Відкрита шапинка: форма центральної частини верхньої сторони.

1
Заокруглена

2
плеската

3
увігнута

До 20. Час першого дня збирання врожаю.

Час першого дня збирання врожаю визначають, коли плодові тіла досяглм 2 стадії розвитку.

8.3 ***Пояснення до стадій росту й розвитку гриба, в які слід робити спостереження***

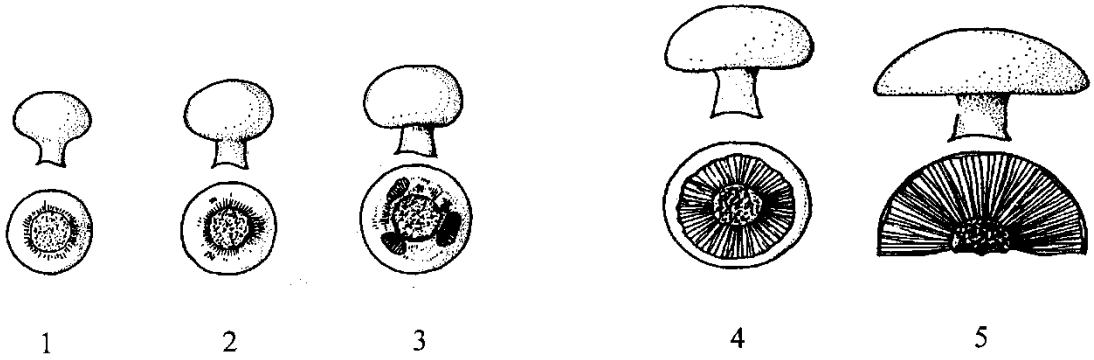

1 2 3 4 5

1, 2 – стадії розвитку гриба, коли плодове тіло гриба повністю вкрите покривалом;
3 – стадія розвитку гриба, коли на плодовому тілі гриба покривало розірване;
4 – стадія розвитку гриба, шапинка відкрита, гіменіальні пластинки видимі;
5 – стадія розвитку гриба, коли шапинка повністю відкрита та плеската.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Agaricus Mushroom (*Agaricus* L.) (TG/259/1, UPOV) // Geneva. 2010-03-24. – 24 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg259.pdf

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Agaricus L.*	
1.2 Загальноприйнята назва	**Печериця**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження штаму

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Штами отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські штами)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) штам(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський штам)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження штаму [ ]
(інформація стосовно методу розмноження штаму)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки сорту мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Сорти-еталони	Коди
5.1 (4)	Ніжка: форма поздовжнього розрізу	цибулиноподібна		1 [ ]
		прямокутна	Horronda, Horvensis, Sylvan A15, Sylvan 737	2 [ ]
		трапецієподібна	Horwitu	3 [ ]
5.2 (9)	Шапинка: форма поздовжнього розрізу	оберненояйцеподібна		1 [ ]
		округла	Sylvan 512	2 [ ]
		плеската	Broncoh, Sylvan 737	3 [ ]
5.3 (12)	Шапинка: забарвлення	біле	Royal 75, Somycel 91, Sylvan A15, Sylvan 737, Sylvan 608	1 [ ]
		жовтувато-біле	Horvensis	2 [ ]
		сірувато-біле	Sylvan 512	3 [ ]
		коричневе	B 81, Broncoh, Le Lion C9, Sylvan 856	4 [ ]
5.4 (15)	Базидіоспори: середня кількість утворення спор	дві	Broncoh, Horronda, Horwitu	2 [ ]
		три		3 [ ]
		чотири	Horbita, Horvensis	4 [ ]
5.5 (19)	Відкрита шапинка: форма центральної частини верхньої сторони	заокруглена	Sylvan 512	1 [ ]
		плеската	Sylvan A15	2 [ ]
		увігнута	Broncoh	3 [ ]
5.6 (20)	Час першого дня збирання врожаю	ранній	Euromycel 30	3 [ ]
		середій	Le Lion C9	5 [ ]
		піздній		7 [ ]

6. Подібні сорти та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш сорт-кандидат відрізняється від сорту (чи сортів), які, на Ваш погляд, є наподібнішими. Ця інформація може допомогти установі провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) сорту(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш сорт-кандидат відрізняється від подібного(их) сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** сорту(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** сорту-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи сорту

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити сорт, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання сорту) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо матеріалу, який має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак сорту може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини різних фаз розвитку гриба тощо.

9.2 Піддослідний матеріал не обробляють нічим, що може вплинути на виявлення ознак штаму, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надано повну інформацію. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що піддослідний матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів).

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.88 Код UPOV: GANOD_LUC

Методика
проведення експертизи штамів
трутовика лакованого (*Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики
Методика стосується всіх штамів виду *Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst.

2. Необхідний вихідний матеріал
2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається вихідний матеріал для експертизи штаму.

2.2 Мінімальна кількість вихідного матеріалу має становити:

а) посівний міцелій на субстраті (зерновий або збагачена тирса, або дерев'яні відрізки) у двох стерильних упаковках.

б) три типових плодових тіла на стадії збиральної стиглості (мінімального, середнього і максимального розмірів).

в) три типових плодових тіла на стадії біологічної стиглості (мінімального, середнього і максимального розмірів).

2.3 Матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи
3.1 ***Тривалість експертизи*** Експертиза має тривати два незалежні цикли. Тривалість одного циклу розвитку гриба складає 90–120 діб.

3.2 ***Місце експертизи*** Експертизу проводять в одному закладі експертизи.

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток гриба, виявлення ознак штаму в лабораторних умовах (ознаки 1–8) та на стаціонарному місці проростання міцелію до утворення спор. Оптимальну стадію розвитку для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї.

3.4 ***План експертизи*** передбачає закладання дослідів протягом одного повного циклу розвитку (60 діб) за одним типом ділянки А (суцільний посів міцелію на субстраті). Кількість плодових тіл для обстеження якісних ознак має бути не менше 40, а для визначення кількісних ознак експертизу проводять на 20 визначених грибах (або їхніх частинах).

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак штаму здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Методику підготували: Андрющенко А. В., к.б.н., Лещук Н. В., к. с.-г. н.,
Хороняк Т. В., м.н.с., УІЕСР, 2009.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказується в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи об'єктів або їхніх частин;

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених об'єктів або їхніх частин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак;

VG: візуальна разова оцінка групи об'єктів;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених об'єктів або їхніх частин.

3.6 ***Кількість плодових тіл / їхніх частин***. Експертизі підлягає щонайменше 40 плодових тіл.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості об'єктів:

MG: разове вимірювання 40 плодових тіл або частин 40 плодових тіл;

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 плодових тіл або частин 20 плодових тіл;

VG: візуальна разова оцінка 40 плодових тіл;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 плодових тіл або частин 20 плодових тіл.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки ступеня виявлення ознак, за визначення відмінності й однорідності, використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу штаму і використовується для формування групи подібних штамів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Штам відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого штаму, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого циклу. Якщо штам-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих штамів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити штам-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Штам вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей розмноження, він залишається достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95 %. У вибірці з 40 плодових тіл допускаються два нетипові.

4.2.1 Нетипові гриби позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність штаму.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Штам вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли штам однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування штамів для експертизи на відмінність

Штами групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного штаму. Для групування штамів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах штаму. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Шапинка: забарвлення (ознака 1);
- Шапинка: форма (ознака 2);
- Ніжка: місце прикріплення до шапинки (ознака 9).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із штамами-кандидатами рекомендовано висівати штами-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак виду трутовика лакованого

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Штами-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (*) PQ	Шапинка: забарвлення VG 2	буро-пурпурове яскраво-червоно-коричневе червонувате буро-фіолетове чорне з жовтим відтінком	1 2 3 4 5	
2. (*) (+) QL	Шапинка: форма VG 2	кругла віялоподібна ниркоподібна	1 2 3	
3. QL	Шапинка: форма краю VG	рівна хвиляста хвилясто-загнута	1 2 3	
4. (+) QN	Шапинка: край за товщиною VS 3	тонкий середній товстий	3 5 7	
5. (+) QN	Шапинка: розмір (за найдовшою віссю) MG, 2	малий середній великий	3 5 7	
6. PQ	Ніжка: забарвлення VS 2	буро-пурпурове яскраво-червоно-коричневе червонувате буро-фіолетове чорне з жовтим відтінком	1 2 3 4 5	
7. (+) QN	Ніжка: за довжиною MS 2	коротка середня довга	3 5 7	
8. (+) QN	Ніжка: діаметр MS 2	малий середній великий	3 5 7	
9. (*) QL	Ніжка: місце прикріплення до шапинки VS, 2	по центру майже по центру з боку	1 2 3	
10. PQ	Гіменофор: забарвлення трубчастого шару VS, 2	біле кремове коричневе	1 2 3	
11. QL	Шапинка: структура м’якоті VS 2	губчаста дерев’яниста	1 2	

8. Пояснення до Таблиці ознак трутовика лакованого

Коди стадій росту й розвитку гриба, в які слід робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку гриба
1	Колонія вегетативного міцелію
2	Збиральна стиглість плодових тіл
3	Біологічна стиглість плодових тіл

До 2. Шапинка: форма.

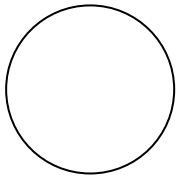

1
Кругла

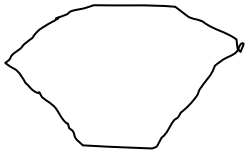

2
віялоподібна

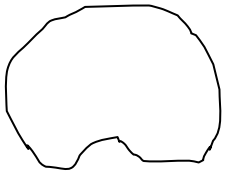

3
ниркоподібна

До 4. Шапинка: край за товщиною, см.

Тонкий – 1–2, середній – 3–4, товстий – понад 4.

До 5. Шапинка: розмір (за найдовшою віссю), см.

Малий – 3–5, середній – 6–8, великий – 9–10.

До 7. Ніжка: за довжиною, см.

Коротка – 1–2, середня – 3–5, довга – 6–10.

До 8. Ніжка: діаметр, см.

Малий – до 0,5; середній – 0,5–1,0; великий – понад 1,0.

9. Література

1. Афанасьєв Е. М. Справочник грибника**. /** Е. М. Афанасьєв. **–** Харьков, 2007. – 255 с.

2. Грибы. Большая энциклопедия. / Нателя Ярошенко. – Ридерз дайджест, 368 с.

3. Вассер С. П. Съедобные и ядовитые грибы Карпат. / С. П. Вассер. – Ужгород, 1990. – 205 с.

4. Дудка І. О. Гриби в природі та житті людини. / І. О. Дудка, С. П. Вассер. – К.: «Наукова думка», 1980. – 168 с.

10.Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {3}	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на штам гнриба

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Ganoderma lucidum* (Curtis) P. Karst.	
1.2 Загальноприйнята назва	**Трутовик лакований**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження штаму

4.1 Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Штами отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські штами)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) штам(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський штам)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження штаму
(інформація стосовно методу розмноження штаму)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {3}	

5. Ознаки штаму мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиках; просимо виділити найвідповідний код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
5.1 (1)	Шапинка: забарвлення	буро-пурпурове яскраво-червоно-коричневе червонувате буро-фіолетове чорне з жовтим відтінком		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ] 4 [ ] 5 [ ]
5.2 (2)	Шапинка: форма	кругла віялоподібна ниркоподібна		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]
5.3 (9)	Ніжка: місце прикріплення до шапинки	по центру майже по центру з боку		1 [ ] 2 [ ] 3 [ ]

6. Подібні штами та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш штам-кандидат відрізняється від штаму (чи штамів), які,на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) штаму(ів), подібного(их) до вашого штаму-кандидата	Ознака(и), за якими Ваш штам-кандидат відрізняється від подібного(их) штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** штаму-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи штаму

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити штам, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі).

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування штаму або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання штаму) (фотографія)

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує штам попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{3} з {3}	

9. Інформація щодо матеріалу, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак штаму може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини, молоді гіфи різних фаз розвитку гриба тощо.

9.2 Матеріал, що надходить, нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак штаму, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи Вам відомо, що матеріал, який підлягає експертизі, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]
(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]
(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]
(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів).

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім’я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

УДК 633.88 Код UPOV: LENTI_EDO

Методика
проведення експертизи штамів шіїтаке (*Lentinula edodes* (Berk.) Pegler)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх штамів виду *Lentinula edodes* (Berk.) Pegler.

2. Необхідний вихідний матеріал

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається матеріал для експертизи штаму.

2.2 Матеріал постачається у вигляді міцелію і в чистій культурі на відповідному поживному середовищі.

(a) Міцелій повинен бути такої якості, що забезпечує виявлення відповідних ознак сорту. Частково зернистість міцелію має бути видно неозброєним оком, зернистість не повинна бути колонізованою до такої міри, щоб зерна склеювалися. Міцелій має бути не старіше 3 місяців і збереженим у належних умовах.

(b) Чисті культури вирощують на картопляно-декстрозному агарі (КДА) або солодово-пептонному агарі. Пробірки мають бути закорковані ватними корками або в пластикових чашках без доступу повітря. Культури мають бути свіжими, тобто зберігатись за низьких температур не більше двох тижнів.

Мінімальна кількість вихідного матеріалу має становити:

а) 2 літри міцелію;

б) 3 пробірки з чистою культурою.

2.3 Матеріал нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 ***Тривалість експертизи***. Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли. Вегетаційним циклом вважається час від інокуляції субстрату міцелієм до кінця першої хвилі плодоношення.

3.2 ***Місце експертизи*** Експертизу проводять в одному закладі експертизи.

3.3 ***Умови для проведення експертизи***. Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток гриба, і достатнє виявлення характерних ознак штаму. Для створення оптимальних умов росту і розвитку культивуючий вид штаму вирощують на тонкошаровій деревній плиті або тирсових блоках. Стадії розвитку гриба позначено номерами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї та подано схематично етапи його розвитку.

3.4 ***План експертизи.*** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення плодових тіл або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування.

Дослід закладають на щонайменше 60 шматочках деревини або на 60 тирсових блоках, які попередньо розділені на три повторення.

Використано документ UPOV TG/ 282, 2012.

3.5 ***Метод дослідження.*** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак штаму здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу виявлення ознак (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявлення ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками вказано в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 ***Кількість плодових тіл / або їхніх частин.*** Експертизі підлягає щонайменше 60 плодових тіл. Усі вимірювання варто здійснювати на вказаній кількості плодових тіл.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу штаму і використовується для формування групи подібних штамів.

4.1 ***Експертиза на відмінність***

Штам відповідає умові відмінності, якщо за виявленням його ознак він чітко відрізняється від будь-якого іншого штаму, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого циклу. Якщо штам-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих штамів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити штам-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно порівняти в промисловому досліді.

4.2 ***Експертиза на однорідність***

Штам вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей розмноження, він залишається достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 1% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 60 плодових тіл допускаються два нетипові.

4.2.1 Нетипові гриби позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність штаму.

4.3 ***Експертиза на стабільність***

Штам вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Якщо штам є однорідним, його слід вважати стабільним.

5. Групування штамів для експертизи на відмінність

Штами групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту. Для групування сортів використовують ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабко варіюють у межах штаму. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Шапинка: форма поздовжнього розрізу (ознака 9);
- Шапинка: основне забарвлення верхівки (ознака 11);
- Шапинка: гіменіальні пластинки (ознака 17);
- Ніжка: форма поздовжнього розрізу (ознака 23).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознак поряд із штамами-кандидатами необхідно висівати штами-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довкілля це унеможливлюють;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

(a)–(c) – пояснення до Таблиці ознак у розділі 8.

(B) – тип вирощування на тонкошаровій деревній плиті;

(S) – тип вирощування на тирсових блоках.

7. Таблиця ознак штамів шіїтаке

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Штами-еталони
1	**2**	**3**	**4**	**5**
1. (+) QN	Щільність розташування гіф на субстраті VG, (a)	нещільна	3	HS607, Mori XR1
		середньої щільності	5	Morino Natsumi
		щільна	7	KX-S005
2. (+) QL	Колонія: відтінювання поверхні субстрату VG (a)	відсутнє	1	Kinko 115, Mori XR1, Morino Natsumi
		наявне	9	HS607, KX-S005
3. (+) QN	Міцелій: оптимальна температура для росту MS (b)	23°C	3	Kinko 243
		25°C	5	HS607, Kinko 115
		27°C	7	Morino Natsumi
4. (+) QN	Міцелій: ріст за температури 10°C MS (b)	дуже повільний	1	Kinko 115
		повільний	2	Kinoh1
		помірний	3	HS607, Morino Natsumi
		швидкий	4	KX-S005
		дуже швидкий	5	Yujiro
5. (+) QN	Міцелій: ріст за температури 15°C MS (b)	дуже повільний	1	
		повільний	2	Kinko 115
		помірний	3	HS607, Susono 360
		швидкий	4	Yujiro
		дуже швидкий	5	KX-S005
6. (*) (+) QN	Міцелій: ріст за температури 20°C MS (b)	дуже повільний	1	Bridge 32, Kinno 1
		повільний	2	Kinko 115
		помірний	3	ML8, Morino Natsumi
		швидкий	4	Morino Harumitsu
		дуже швидкий	5	Akiyama A-950, Hokken 600, JMS 237
7. (*) (+) QN	Міцелій: ріст за температури 25°C MS (b)	дуже повільний	1	
		повільний	2	Kinko 115
		помірний	3	HS73, Susono 360
		швидкий	4	Hokken600, Yujiro
		дуже швидкий	5	
8. (*) (+) QN	Міцелій: ріст за температури 30°C MS (b)	дуже повільний	1	Akiyama A-526
		повільний	2	HS73, Morino Harumitsu
		помірний	3	Kinko 115
		швидкий	4	Mori XR1, Susono 360
		дуже швидкий	5	Morino Natsumi, Yujiro

1	2	3	4	5
9. (*) (+) PQ	Шапинка: форма поздовжнього розрізу VG (c)	увігнута	1	JMS 7H-1
		плеската	2	Morino Harumitsu
		округла	3	Kinko 115, Yujiro
		випукла	4	KX-S005
10. (*) (+) QN	Шапинка: діаметр VG/MS (c)	малий	3	Morino Harumitsu
		середній	5	HS73, Kinko 115, Mori XR1
		великий	7	Kinko 117, Mori 505
11. (*) PQ	Шапинка: основне забарвлення верхівки VG (c)	біле	1	Kinko 989
		жовтувато-коричневе	2	Mori XR-1
		коричневе	3	Kinko 115, Susono 360
		червонувато-коричневе	4	Akiyama A-526
12. (+) QN	Шапинка: за висотою MS (c)	низька	3	Morino Harumitsu
		середня	5	Mori XR1, Morino Natsumi, Susono 360
		висока	7	Akiyama A-526
13. (+) QN	Шапинка: за твердістю VS (c)	м'яка	1	Kinko 650
		середня	2	HS607, Kinko 115, KX-S055, Susono 360
		тверда	3	Morino Natsumi
14. (+) QN	Шапинка: розміщення лусок VG (c)	по всій поверхні	1	Kinko 115, Mori XR1
		по периферії	2	Morino Natsumi, Susono 360, Yujiro
15. (+) QN	Шапинка: розмір лусок VG (c)	малий	3	HS73, Mori XR1
		середній	5	Morino Natsumi, Susono 360, Yujiro
		великий	7	Kinko 169
16. (+) QL	Шапинка: забарвлення лусок VG (c)	відсутнє	1	JMS5K16, ML8, Morino Natsumi
		наявне	9	HS73, Yujiro
17. (*) (+) QL	Шапинка: гіменіальні пластинки VG (c)	відсутні	1	FERM P-14310
		наявні	9	Kinko 115, Mori XR1
18. (+) QL	Гіменіальна пластинка: форма VG (c)	відділена від ніжки	1	Kinko 115, Yujiro
		прикріплена до ніжки	2	Hokken 600, Mori 505
19. (*) (+) QL	Гіменіальна пластинка: характер рядів VG (c)	прямі	1	Kinko 115, KX-S055, Morino Natsumi
		хвилясті або зморшкуваті	2	Akiyama A-526, Mori XR1

1	2	3	4	5
20. (+) QN	Гіменіальна пластинка: за шириною VG (c)	дуже вузька	1	Mori XR1
		вузька	3	Yujiro
		середня	5	Susono 360
		широка	7	KX-S034
		дуже широка	9	
21. (+) QN	Гіменіальна пластинка: щільність розташування рядів VG (c)	нещільна	3	Kinko 169, Mori 476
		середньої щільності	5	Yujiro
		щільна	7	Kinko 115, Mori XR1, Morino Natsumi
22. PQ	Гіменіальна пластинка: забарвлення VG (c)	біле	1	Kinko 115, Mori XR1, Morino Natsumi
		світло-жовте	2	HS607, KX-S055
		світло-жовто-оранжеве	4	HS73
23. (*) (+) PQ	Ніжка: форма поздовжнього розрізу VG (c)	потовщена у верхній частині	1	JMS 7H-1
		циліндрична	2	JMS5K16, Kinko 115, Mori XR1, Morino Natsumi
		потовщена в нижній частині	3	Susono 360
24. (*) (+) QN	Ніжка: за довжиною VG / MS (c)	коротка	3	Mori XR1, Morino Natsumi, Susono 360
		середня	5	HS702, Kinko 117
		довга	7	Akiyama A-526
25. (+) QN	Ніжка: діаметр VG / MS (c)	малий	3	Morino Natsumi
		середній	5	HS73, Susono 360
		великий	7	Kinko 115
26. (*) (+) QL	Ніжка: забарвлення VG (c)	відсутнє	1	Mori XR1
		наявне	9	Kinko 115, KX-S055 Morino Natsumi
27. (+) QN	Ніжка: щільність опушення VG (c)	відсутня або нещільна	1	Kinko 989
		середньої щільності	2	Kinko 115, KX-S055, Morino Natsumi
		щільна	3	KB-2010
28. (+) QL	Ніжка: забарвлення опушення VG, (c)	відсутнє	1	KX-S055, Mori XR1
		наявне	9	Kinko 115, Morino Natsumi
29. (+) QN	Ніжка: за твердістю VG (c)	м'яка	1	HS802, Kinno 7
		середня	2	HS607, Mori XR1, Susono 360
		тверда	3	Kinko 115

1	2	3	4	5
30. QN	Плодове тіло: відношення діаметра шапинки до довжини ніжки VG / MS (c)	шапинка значно коротша за довжину ніжки	1	Kinko 610
		шапинка коротша за довжину ніжки	3	Mori 252
		шапинка майже рівна довжині ніжки	5	Akiyama A-526,
		шапинка довша за довжину ніжки	7	Susono 360 Morino Natsumi
		шапинка значно довша за довжину ніжки	9	Morino Harumitsu
31. (+) QN	Плодове тіло: суха маса за збиральної стиглості MG (c)	мала	3	HS73
		середня	5	Akiyama A-526, Susono 360, Yujiro
		велика	7	
32. (*) (+) QN	Плодове тіло: період від інокуляції до індукції розвитку плодового тіла VG	короткий	3	A-555(B), HS73(S), Kinko 702(B)
		середній	5	HS608(B), Kinko 697(B), S-035(B)
		довгий	7	HS705(S), Kinko 169(B), ML8(S) Mori-yujiro(B), S-035(S)
33. (*) (+) QN	Плодове тіло: період від індукції розвитку плодового тіла до збиранняурожаю VG	короткий	3	A-555(B), HS-73(S), KX-S055(B), S- 005(S)
		середній	5	A-526(B), HS72(S), HS705(S)
		довгий	7	ML8(B), ML8(S), S-035(S)

8. Пояснення до Таблиці ознак штамів шіїтаке

8.1 ***Ознаки, навпроти яких у другій колонці присутня одна з наступних позначок, обстежують таким чином:***

(а) Гіфи і колонії: гіфи і колонії слід обстежувати в чистій культурі.
Тип поживного середовища: КДА (картопляно-декстрозний агар)
Чашка Петрі: 9 см внутрішній діаметр і 2 см заввишки
Умови: у темряві за температури 25 ± 1ºС
Кількість чашок Петрі: понад три.

(б) Міцелій: слід обстежувати в чистій культурі.
Тип поживного середовища: КДА
Пробірка/чашка Петрі: 9 см внутрішній діаметр і 2 см заввишки
Умови: у темряві за відповідної температури
Обстеження: через14 діб.
Кількість пробірок/чашок Петрі: більше п’яти.

(c) Ніжка, шапинка і гіменіальні пластинки: якщо не вказано іншого, усі ознаки плодового тіла (шапинка, ніжка і гіменіальні пластинки) обстежують під час достигання, коли покривало розкрите на 80–90%, видно гемініальні пластинки (стадія 4 [див. додаткову інформацію] збирання грибів уручну; свіжозібраний врожай).

(d) Загальні ілюстрації:

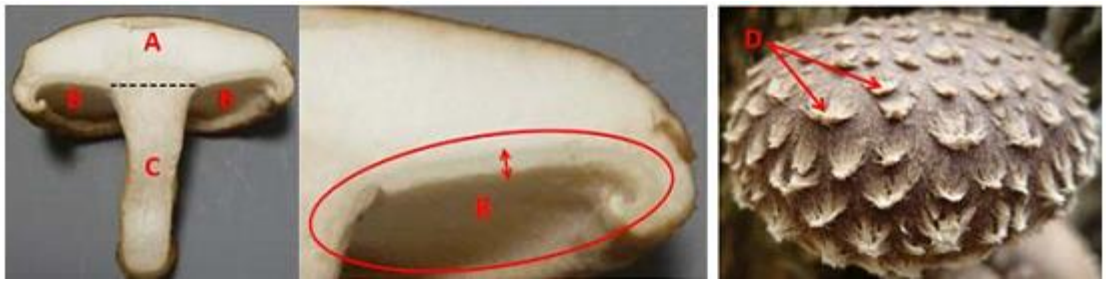

A: шапинка, B: гіменіальна пластинка, C: ніжка, D: лусочки.

8.2 ***Пояснення або ілюстрації до окремих ознак***

До 1. Щільність розташування гіф на субстраті.

Щільність гіф обстежують, коли вони розвинулися на 70% діаметра чашки Петрі.

1	2	3
Нещільна	середньої щільності	щільна

До 2. Колонія: відтінювання поверхні субстрату.

Наявність відтінювання колонії обстежують після 14 днів вирощування.

A: 1 – відсутнє B: 9 – наявне

До 3. Міцелій: оптимальна температура для росту.
До 4, 5, 6, 7, 8. Міцелій: ріст за температури 10°C, 15°C, 20°C, 25°C, 30°C.

Вимірюють довжину або діаметр міцелію в пробірці / чашки Петрі, що наросло з 4-го по 14-й день культивування міцелію за відповідної температури. Температуру інокуляції, за якої міцелій зростає найбільше, вважають оптимальною. Кількість міцелію, що наростає кожного дня за відповідної температури розглядаються як ступінь зростання. Ці характеристики повинні бути оцінені за діаграмою кривої зростання міцелію (див. графік нижче).

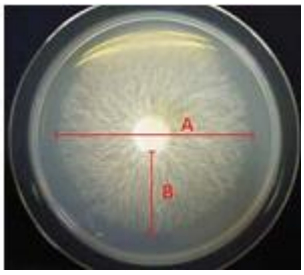

A: діаметр міцелію
B: довжина колонії

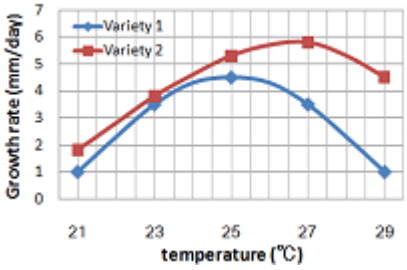

До 9. Шапинка: форма поздовжнього розрізу.

1	2	3	4
Увігнута	плеската	округла	випукла

До 10, 12. Шапинка: діаметр, за висотою.
До 20. Гіменіальна пластинка: за шириною.
До 24, 25 Ніжка: за довжиною, діаметр.
До 30. Плодове тіло: відношення діаметра шапинки до довжини ніжки.

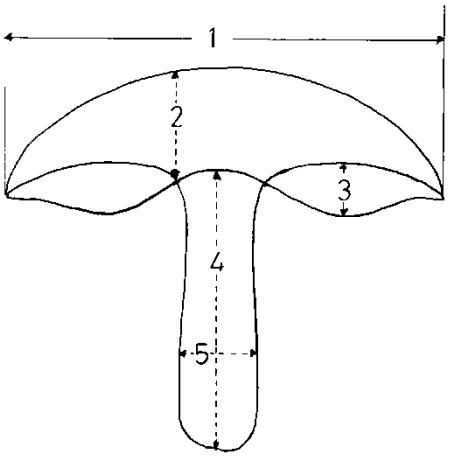

1. Шапинка: діаметр
2. Шапинка: товщина
3. Гіменіальна пластинка: ширина
4. Ніжка: довжина
5. Ніжка: товщина

До 13. Шапинка: за твердістю.

Визначається вручну. Твердість шапинки порівнюють із сортами-еталонами.

До 14. Шапинка: розміщення лусок.

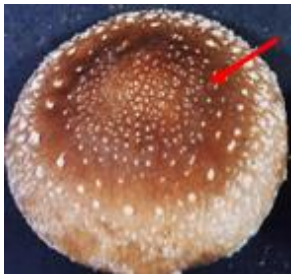

1
По всій поверхні

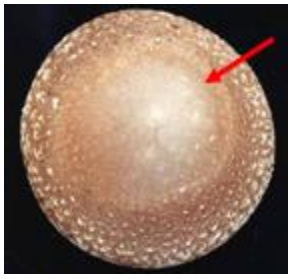

2
по перефірії

До 15. Шапинка: розмір лусок.

Розмір лусок визначають на плечі шапинки.

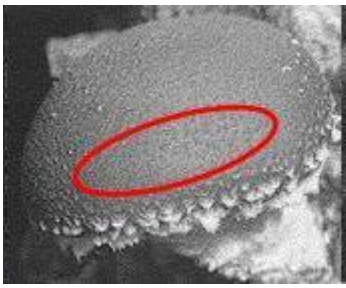

3
Малий

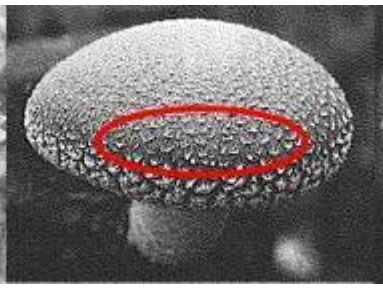

5
середній

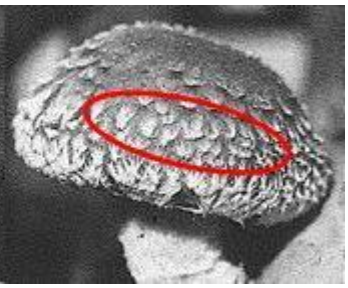

7
великий

До 16. Шапинка: забарвлення лусок.

Забарвлення лусок «відсутнє» – тільки білого забарвлення, «наявне» – від жовто-оранжевого до темно-коричневого.

1
Відсутнє

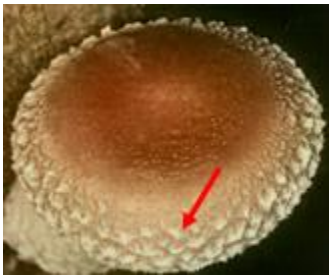

9
наявне

До 17. Шапинка: гіменіальні пластинки.

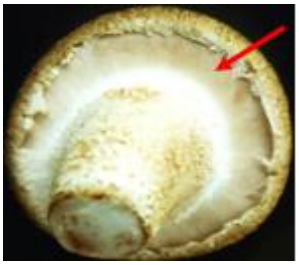

1
Відсутні

9
наявні

До 18. Гіменіальна пластинка: форма.

Обстежують зовнішє положення вигину гіменіальної пластинки відносно ніжки.

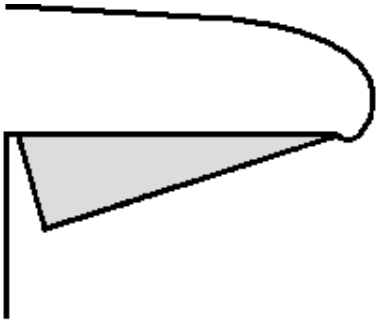

1
Відділена від ніжки

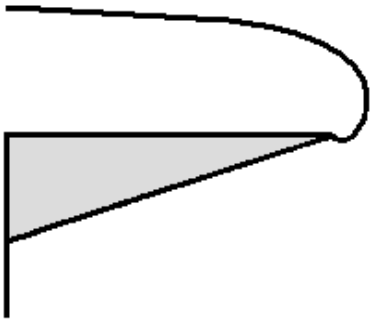

2
прикріплена до ніжки

До 19. Гіменіальна пластинка: характер рядів.

1
Прямі

2
хвилясті або зморшкуваті

До 21. Гіменіальна пластинка: щільність розташування рядів.

3
Нещільна

5
середньої щільності

7
щільна

До 23. Ніжка: форма поздовжнього розрізу.

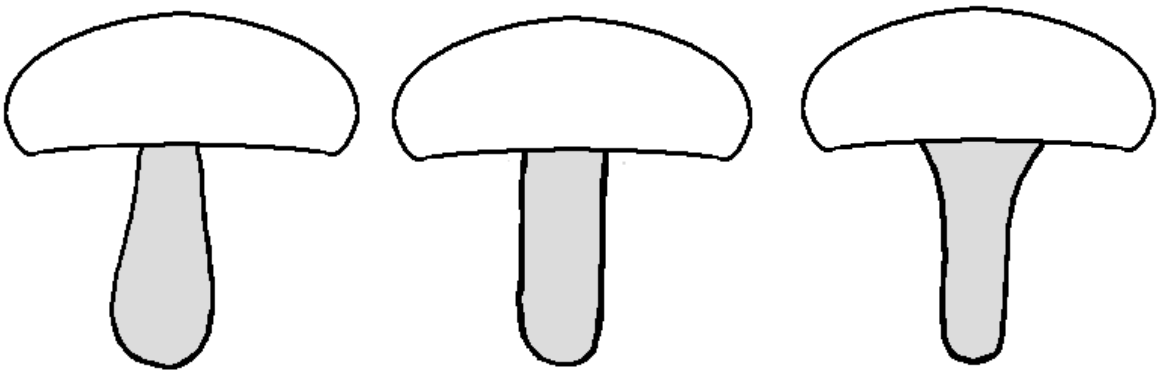

1	2	3
Потовщена у верхній частині	циліндрична	потовщена в нижній частині

До 26. Ніжка: забарвлення.
До 28. Ніжка: забарвлення опушення.

Забарвлення ніжки і опушення ніжки «відсутнє» – тільки білого забарвлення, «наявне» – від жовто-оранжевого до темно-коричневого. визначають, коли на ніжці зявляється опушення. Вивчення опушення проводять видаляючи його з ніжки. Забарвлення ніжки та опушення з'являються незалежно одне від одного.

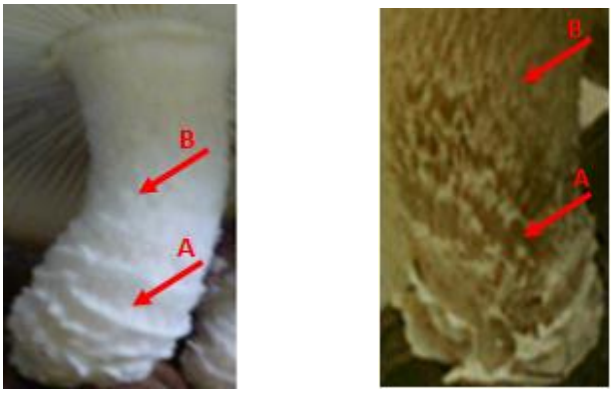

1	9
Відсутнє	наявне

А – поверхня ніжки; В – опушення ніжки.

До 27. Ніжка: щільність опушення.

1	2	3
Відсутня або нещільна	середньої щільності	щільна

До 29. Ніжка: за твердістю.

Визначається вручну. Твердість ніжки порівнюють із сортами-еталонами.

До 31. Плодове тіло: суха маса за збиральної стиглості.

Плодове тіло гриба висущують за температури 60°С до стабільної ваги.

До 32. Плодове тіло: період від інокуляції до індукції розвитку плодового тіла.
До 33. Плодове тіло: період від індукції розвитку плодового тіла до збиранняурожаю.

Необхідні етапи розвитку для формування плодового тіла гриба. Синхронізація фаз розвитку плодового тіла відрізняється в залежності від сорту. Індукують розвиток плодового тіла замочуванням у відстояній воді, зрошуванням, проводять низькотемпературну та механічну обробку. Будь-який метод є стимулюванням формування плодового тіла. У кожному типі культивування (на тонкошаровій деревній плиті або на тирсових блоках) використовують індукцію розвитку плодового тіла в той час коли спостерігаються вказані ознаки формування плодового тіла (вирощування на субстраті, плодове тіло гриба повністю вкрите покривалом спостерігається на поверхні середовища, яке було вкрите гіфами коричневого забарвлення). У разі культивування на на тонкошаровій деревній плиті гранули міцелію (кожна 3–5 мм) постерігаються на деревних частинах плити з вертикальними отворами, де була знята кора. Час настання піка плодоношення вважають, коли збирають найбільший урожай плодових тіл.

Коди стадій росту й розвитку гриба, в які слід проводити обстеження:

1 2 3 4 5

1, 2 – покривало закрите; **3** – покривало розкрите; **4** – покривало розкрите на 80–90%, видно гемініальні пластинки; **5** – повністю видно гемініальні пластинки.

Життєвий цикл Lentinula edodes (Berk.) Pegler

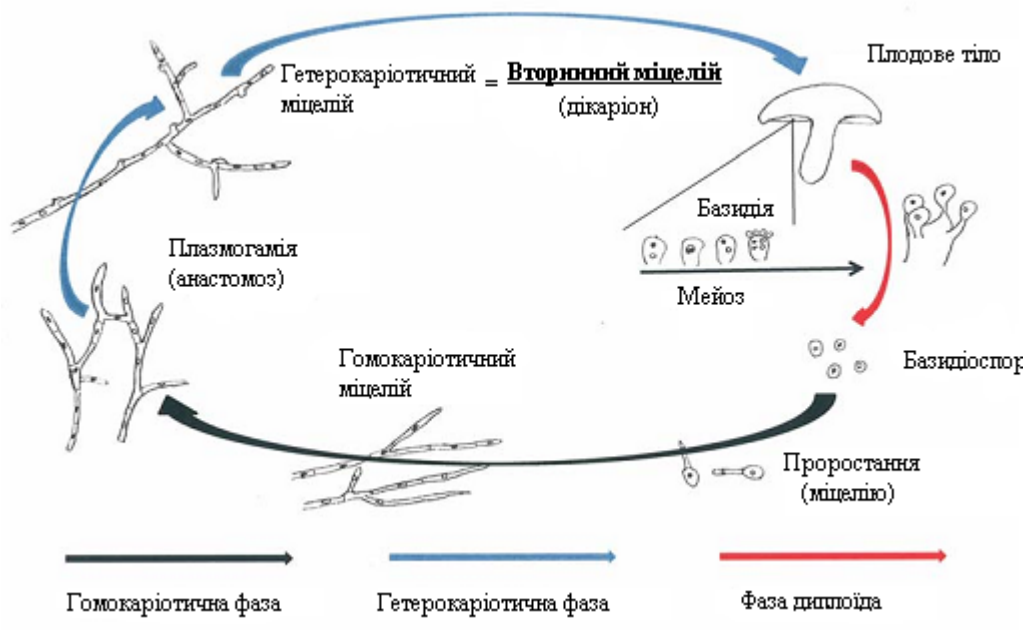

Тип вирощування на тонкошаровій деревній плиті.

- Проведення вирощування за даним типом більш розповсюджене, ніж вирощування на тирсових блоках. Загалом цей тип вирошування має наступні характерні особливості:

- деякі штами не розвивають плодових тіл в умовах вирощування на тирсових блоках;

- в основному використовуються висушені плодові тіла грибу шиїтаке, що вирощують в умовах відкритого ґрунту;

- період культивування довший, ніж вирошування на тирсових блоках;

- сформовані шапинки більш тверді.

Тип вирощування на тирсових блоках.

Вирощування за даним типом дуже обмежене. Загалом цей тип вирошування має наступні характерні особливості:

- деякі штами не розвивають плодових тіл в умовах вирощування на тонкошаровій деревній плиті;

- толерантні до високих температур у цілому;

- в основному використовуються свіжі плодові тіла грибу шиїтаке;

- стосується тільки штамів, шо вирощують в умовах закритого ґрунту;

- період культивування порівняно короткий;

- сформовані шапинки порівняно м’які.

9. Література

1. Test Guidelines for the conduct of tests for distinctness, uniformity and stability of Shiitak (*Lentinula edodes* (Berk.) Pegler) (TG/282/1, UPOV) // Geneva. 2012-03-28. – 37 P. // URL: www.upov.int/edocs/tgdocs/en/tg282.pdf

10. Технічна анкета

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{1} з {5 }	Номер посилання:
		Дата подання заявки: (не заповнюється заявником)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА
заповнюється разом із заявкою на права селекціонера на сорт рослини

1. Предмет Технічної анкети		
1.1 Ботанічна назва	*Lentinula edodes* (Berk.) Pegler	
1.2 Загальноприйнята назва	**Шіїтаке**	
2. Заявник		
Ім'я		
Адреса		
Телефон №		
Факс №		
E-mail адреса		
Селекціонер (якщо він не заявник)		
3. Назва сорту		

#4. Інформація щодо схеми селекції та розмноження штаму

4.1Схема селекції
(інформація стосовно схеми селекції)
Штами отримані в результаті:

4.1.1 Схрещування
(a) контрольоване схрещування [ ]
(вкажіть батьківські штами)

(b) частково відоме схрещування [ ]
(вкажіть відомий(і) штам(и))

(c) невідоме схрещування [ ]

4.1.2 Мутація [ ]
(зазначте батьківський штам)

4.1.3 Виявлено та поліпшено [ ]
(зазначте, де й коли відкрито та як розвинуто)

4.1.4 Інше [ ]
(зазначте деталі)

4.2 Метод розмноження штаму [ ]
(інформація стосовно методу розмноження штаму)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{2} з {5 }	

5. Ознаки штаму мають бути позначені (номер у дужках стосується відповідної ознаки в Методиці; просимо виділити найвідповідніший код).

Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
5.1 (6)	Міцелій: ріст за температури 20°С	дуже повільний	Bridge 32, Kinno 1	1 [ ]
		повільний	Kinko 115	2 [ ]
		помірний	ML8, Morino Natsumi	3 [ ]
		швидкий	Morino Harumitsu	4 [ ]
		дуже швидкий	Akiyama A-950, Hokken 600, JMS 237	5 [ ]
5.2 (8)	Міцелій: ріст за температури 30°С	дуже повільний	Akiyama A-526	1 [ ]
		повільний	HS73, Morino Harumitsu	2 [ ]
		помірний	Kinko 115	3 [ ]
		швидкий	Mori XR1, Susono 360	4 [ ]
		дуже швидкий	Morino Natsumi, Yujiro	5 [ ]
5.3 (9)	Шапинка: форма поздовжнього розрізу	увігнута	JMS 7H-1	1 [ ]
		плеската	Morino Harumitsu	2 [ ]
		округла	Kinko 115, Yujiro	3 [ ]
		випукла	KX-S005	4 [ ]
5.4 (10)	Шапинка: діаметр	дуже малий		1 [ ]
		від дуже малого до малого		2 [ ]
		малий	Morino Harumitsu	3 [ ]
		від малого до середнього	Morino Natsumi, Yujiro	4 [ ]
		середній	HS73, Kinko 115, Mori XR1	5 [ ]
		від середнього до великого	Akiyama A-526, HS607	6 [ ]
		великий	Kinko 117, Mori 505	7 [ ]
		від великого до дуже великого	Kinko 245, Kinko 130	8 [ ]
		дуже великий		9 [ ]
5.5 (11)	Шапинка: основне забарвлення верхівки	біле	Kinko 989	1 [ ]
		жовтувато-коричневе	Mori XR-1	2 [ ]
		коричневе	Kinko 115, Susono 360	3 [ ]
		червонувато-коричневе	Akiyama A-526	4 [ ]
5.6 (17)	Шапинка: гіменіальні пластинки	відсутні	FERM P-14310	1 [ ]
		наявні	Kinko 115, Mori XR1	9 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{3} з {5 }		
Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
5.7 (23)	Ніжка: форма поздовжнього розрізу	потовщена у верхній частині	JMS 7H-1	1 [ ]
		циліндрична	JMS5K16, Kinko 115, Mori XR1, Morino Natsumi	2 [ ]
		потовщена в нижній частині	Susono 360	3 [ ]
5.8 (24)	Ніжка: за довжиною	дуже коротка		1 [ ]
		від дуже короткої до короткої	Yujiro, Morino Harumitsu	2 [ ]
		коротка	Mori XR1, Morino Natsumi, Susono 360	3 [ ]
		від короткої до середньої	Kinko 115	4 [ ]
		середня	HS702, Kinko 117	5 [ ]
		від середньої до довгої	HS73, KX-S005, HS607	6 [ ]
		довга	Akiyama A-526	7 [ ]
		від довгої до дуже довгої	HS802	8 [ ]
		дуже довга		9 [ ]
5.9 (26)	Ніжка: забарвлення	відсутнє	Mori XR1	1 [ ]
		наявне	Kinko 115, KX-S055 Morino Natsumi	9 [ ]
5.10	Зона лінії колонії: дубльована культурою материнського штаму	відсутня		1 [ ]
		наявна	Mori XR1	9 [ ]
5.11	Зона лінії колонії: дубльована культурою батьківського штаму	відсутня		1 [ ]
		наявна	Mori XR1	9 [ ]
5.12	Зона лінії колонії: дубльована культурою подібного штаму	відсутня		1 [ ]
		наявна	Mori XR1	9 [ ]
5.13 (32)	Плодове тіло: період від інокуляції до індукції розвитку плодового тіла	дуже короткий		1 [ ]
		від дуже короткого до короткого		2 [ ]
		короткий	A-555(B), HS73(S), Kinko 702(B)	3 [ ]
		від короткого до середнього		4 [ ]
		середній	HS608(B), Kinko 697(B), S-035(B)	5 [ ]
		від середнього до довгого		6 [ ]

ТЕХНІЧНА АНКЕТА		Сторінка{4} з {5 }		
Ознаки і ступені їх виявлення			Штами-еталони	Коди
		довгий	HS705(S), Kinko 169(B), ML8(S), Mori-yujiro(B), S-035(S)	7 [ ]
		від довгого до дуже довгого		8 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]
5.14 (33)	Плодове тіло: період від індукції розвитку плодового тіла до збиранняурожаю	дуже короткий		1 [ ]
		від дуже короткого до короткого		2 [ ]
		короткий	A-555(B), HS-73(S), KX-S055(B), S-005(S)	3 [ ]
		від короткого до середнього		4 [ ]
		середній	A-526(B), HS72(S), HS705(S)	5 [ ]
		від середнього до довгого		6 [ ]
		довгий	ML8(B), ML8(S), S-035(S	7 [ ]
		від довгого до дуже довгого		8 [ ]
		дуже довгий		9 [ ]

6. Подібні штами та відмітності між ними

Просимо використовувати цю таблицю та рядок коментарів для надання інформації щодо того, як Ваш штам-кандидат відрізняється від штаму (чи штамів), які, на Ваш погляд, є найподібнішими. Ця інформація може допомогти установі, що здійснює експертизу, провести свою експертизу на відмінність ефективнішим методом.

Назва(и) штаму(ів), подібного(их) до Вашого сорту-кандидата	Ознака(и), за якою(ими) Ваш штам-кандидат відрізняється від подібного(их) штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **подібного(их)** штаму(ів)	Опишіть виявлення ознак(и) **Вашого** штаму-кандидата

Коментарі:

#7. Додаткова інформація, що може допомогти під час експертизи штаму

7.1 Чи є будь-які додаткові ознаки, які можуть допомогти вирізнити штам, крім інформації, що представлена в розділах 5 та 6?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.2 Чи є будь-які особливі умови для вирощування сорту або проведення експертизи?

Так [ ] Ні [ ]

(Якщо «так», просимо надати деталі)

7.3 Інша інформація

(використання штаму)

(фотографія)

ТЕХНІЧНА АНКЕТА	Сторінка{5} з {5}	

8. Дозвіл на використання

(a) Чи потребує сорт попереднього дозволу на використання за законодавством стосовно охорони довкілля, здоров'я людей та тварин?

Так [ ] Ні [ ]

(b) Чи було одержано такий дозвіл?

Так [ ] Ні [ ]

Якщо відповідь на пункт (b) є позитивною, просимо надати копію дозволу.

9. Інформація щодо штаму гриба, що має проходити експертизу чи представлений для експертизи.

9.1 Виявлення ознаки або кількох ознак штаму може перебувати під впливом таких чинників, як шкідники чи хвороби, хімічне оброблення (наприклад, ростовими речовинами або пестицидами), стан культури тканини тощо.

9.2 Піддослідний матеріал нічим не обробляють, що може вплинути на виявлення ознак штаму, поки компетентні органи не дозволять або не запропонують зробити це. Якщо рослинний матеріал зазнав такого оброблення, про нього має бути надана повна інформація. Просимо вказати нижче, чи відомо Вам, що рослинний матеріал, який має проходити експертизу, зазнав впливу:

(a) мікроорганізмів (наприклад, вірус, бактерія, фітоплазма) Так [ ] Ні [ ]

(b) хімічного оброблення (наприклад, ростові речовини, пестициди) Так [ ] Ні [ ]

(c) культури тканини Так [ ] Ні [ ]

(d) інших чинників Так [ ] Ні [ ]

Просимо надати детальну інформацію щодо пунктів, де Ви вказали «так» (випробування на наявність вірусу чи інших патогенів)

10. При цьому я заявляю, що, наскільки мені відомо, інформація, наведена в цій формі, є достовірною:

Ім'я заявника			
Підпис		Дата	

Повноважні органи можуть дозволити залучити певну інформацію до конфіденційного розділу Технічної анкети.

МЕТОДИКА
ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ СОРТІВ РОСЛИН ГРУПИ ОВОЧЕВИХ, КАРТОПЛІ ТА ГРИБІВ НА ВІДМІННІСТЬ, ОДНОРІДНІСТЬ І СТАБІЛЬНІСТЬ

Відповідальний за випуск: Костенко Н. П.

Методику підготували: Києнко З. Б., к. с.-г. н., Лещук Н. В., к. с.-г. н., Гринів С. М., к. с.-г. н., с. н. с., Костенко Н. П., к. с.-г. н., Свинарчук О. В., Барбан О. Б.

Формат ...×.../.... Папір офсетний.
Друк цифровий. Гарнітура Times New Roman.
Умов. друк. арк. .... Обл.-вид. арк. ....
Наклад 15 примірників. Зам № ....

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д. Ю.
21027, а/с 8825, м. Вінниця, вул. 600-річчя, 21.
Тел.: (0432) 603-000, 69-67-69.
e-mail: info@tvoru.com.ua
http://www.tvoru.com.ua